Ion Rațiu

Note zilnice

decembrie 1989 – decembrie 1990

În fine, acasă

EDITURA UNIVERS

De același autor:

Teoria generală a obligațiunilor în Codul Civil Român, Cluj, 1936;
Succesiunea legală - ab Intestat - în Codul Civil Român (în colaborare cu Aurel Chira), Cluj, 1937;

Policy for the West, London, Harvill, 1957;
Politică pentru Occident, București, Editura Progresul Românesc, 1992;

Bassarabia - a Romanian Land, London, Arcada, 1968;

Contemporary Romania, London, Foreign Affairs, 1975;
La Roumanie d'aujourd'hui, Paris, Grassin, 1975;
Rumunia wspolczesna, London, 1975;
România de astăzi, Londra, 1977;
România de astăzi, București, Condor, 1990;

Cartea Memorandului, Londra, ARCADA, 1979;

Moscow Challenges the World, London, Sherwood, 1986;
Moscova sfidează lumea, Londra, „Românul Liber", 1990 și Timișoara, Signata, 1990;

Cine mă cunoaște în țară așa cum sunt?, București, Progresul Românesc, 1991;

Efortul ce faci e răsplata, București, Progresul Românesc, 1991;

Templeton, piesă de teatru (în colaborare cu Jane Cobb), London, Arts Theater Club, 1958;
Clive și Anna, piesă în două acte, traducere din limba engleză de Mihai Popescu. Adaptare și Cuvânt înainte de Dan C. Mihăilescu, București, Progresul Românesc, 1995.

ION RAȚIU

Note zilnice. Decembrie 1989 - Decembrie 1990

În fine,

acasă

EDITURA UNIVERS

Coperta: RH PRINTING SRL

© ION RAȚIU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale
RAȚIU, ION
Note zilnice. În Fine, acasă / Ion Rațiu - București:
Univers, 1999
406 p; 15,5x25,5 cm;
ISBN 973-34-0706-2

821.135.1-94

Coperta 4: Portretul oficial ION RAȚIU, în timpul campaniei electorale pentru alegerile prezidențiale din 1990.

UNIVERS, 1999

Cuvânt înainte

Cine a cunoscut experiența exilului, știe la fel ca mine, că nimic nu prețuiește mai mult decât întoarcerea **acasă.** Timp de 50 de ani, pentru că nu am vrut să cer o altă cetățenie, statutul meu a fost desemnat cu acest cuvânt de ocară: „apartid". Iar principalul meu act de identitate, care ținea loc de pașaport și de orice altceva, era așa-zisul *travel document, titre de voyage*, pe care era specificat între paranteze Convenția din 28 iulie 1951. Ceva asemănător plăcuței matricole pe care o au asupra lor soldații în război, deținuții și prizonierii. Eram, eu și asemenea mie, toți cei aflați în aceeași situație, soldații întârziați ai unui război pierdut, prizonieri în lumea liberă, deținuții propriei noastre conștiințe, care se încăpățânează să creadă că Istoria mai putea fi revizuită și omul poate ieși de sub vremuri. Acest document, paradoxal și providențial în același timp, îmi dădea dreptul să călătoresc oriunde în lume, mai puțin **acasă.** Așa încât, timp de 50 de ani, acasă a însemnat la Londra sau la Paris, la Zermatt sau la Savannah, dar niciodată la Turda, la București sau la Cluj.

Strămoșilor mei le datorez probabil această dârzenie înceată a ardelenilor, atât de des subiect de ironie în ochii iuților valahi. Și, dacă mă gândesc bine, tot ei mi-au trasat, într-o măsură importantă, calea de urmat în viață: aceea de a sluji România. Traseul lor este exemplar, întrucât este acela al multor familii de români ardeleni, care pe timpul a două generații trec de la meseria de preot la aceea de avocat, către o mai decisă implicare în viața civică. Datoria mea era să le urmez exemplul. Pentru că, de fapt, diferitele ocupații pe care le-am avut de la terminarea studiilor, gazetar în presa scrisă sau la Radio, agent în diferite societăți, om de afaceri sau patron, au însemnat pentru mine un mijloc, și nu un scop: un mijloc de cucerire a unei anume independențe economice și, eventual, al unei poziții de pe care să mă fac ascultat. Scopul a fost întotdeauna acela de a contribui la scoaterea țării din fundătura în care o aruncase Istoria și în care o mențineau profitorii ei

de o clipă. O clipă cât o jumătate de secol. Cărțile pe care le-am publicat, conferințele pe care le-am dat, asociațiile la care am fost fondator sau co-fondator, contactele cu șefi de state sau oameni politici care aveau un cuvânt de spus în treburile lumii erau menite să servească acest scop.

În toamna anului 1989, lucrurile au început să se precipite, un vânt de dezgheț a început să bată și în direcția țărilor din Estul Europei, care hibernau, rupte de lume, și nu mai păreau să iasă vreodată din lunga noapte comunistă. Regimurile din aceste țări au început să cadă, unul câte unul, frontierele, etanșe, până atunci, să se fisureze, Zidul Berlinului să se clatine și în cele din urmă să se prăbușească literalmente.

România era și de această dată în întârziere, încremenită cum era în nemișcare părea hotărâtă să „boicoteze istoria". Și apoi au venit zilele din decembrie, Timișoara, București, și apoi toată țara. Am început atunci o intensă, febrilă activitate de sensibilizare a opiniei publice și politice din Occident. Pariul cel mai important era atunci, în opinia mea și a celor care au fost alături de mine, majoritatea membri ai Uniunii Mondiale a Românilor Liberi, despre care va fi vorba în paginile ce urmează, pariul era, așadar, ca întorsătura pe care o lua Istoria - de fapt, revenirea ei la matca părăsită cu o jumătate de secol în urmă - să fie *ireversibilă.* Apartamentul meu din Paris a devenit un fel de cartier general de unde plecau și spre care soseau mesaje din și către lume, din și către, în sfârșit, România. Zi și noapte am organizat sau provocat sau cerut întâlniri cu ziariști, oameni politici, am dat zeci de interviuri pentru ziare, radiouri, televiziuni din Franța, Marea Britanie, Statele Unite, am organizat conferințe de presă, am dat comunicate, am scris sau inspirat articole. Era vital în acele zile să se vorbească despre România, pentru a elimina orice pericol de „restaurație". Monstrul avea, ca balaurul din poveste, mai multe capete, și nu puteai fi sigur că ultima suflare era cu adevărat ultima.

Momentul întoarcerii acasă era mai aproape și mai posibil ca oricând, dar mai trebuia încă amânat. Voiam să mă asigur, la Paris și la Londra, dar mai ales la Washington, că marile democrații occidentale sunt favorabile democratizării României și nu-i vor mai indica, așa cum se întâmplase la sfârșitul războiului, drept unic partener de dialog, vecinul din Răsărit. Bineînțeles, în limitele pemise de postura mea modestă de avocat pe cont propriu al democrației în România.

M-am întors acasă în ziua de 24 ianuarie 1990. Primul drum l-am făcut la Turda. Am revăzut casa părintească, am regăsit oameni și locuri. Și, într-adevăr, nimic nu a fost în zadar: printre acești oameni și în aceste locuri sunt

acasă. Chiar dacă locurile s-au mai schimbat, casa părintească aparține altora, oamenii cunoscuți, câți mai sunt în viață, sunt mai bătrâni, ca și mine, iar cei noi mă descumpănesc, uneori. Ciclul exilului a luat sfârșit pentru mine, lucrurile au intrat în făgașul normal. Căci exilul, fie el și de 50 de ani, este temporar, iar întoarcerea acasă, definitivă. Fericit ca Ulise... Da, cred că pot să spun cu toată tăria că mă consider un om fericit: pentru că am avut norocul să trăiesc destul pentru a vedea istoria reintrând în matca și că mi s-a acordat cea mai mare demnitate, aceea de a-mi sluji țara. Pe lângă asta, toate celelalte neplăceri, înfrângeri, dezamăgiri le consider bâlbâieli ale unei lumi pe cale de primenire. O lume pe cale să-și vindece rănile și să-și construiască sau reconstruiască o morală. Optimismul meu robust mă face să cred astfel.

Și acum, o lămurire pentru cititori. Din 1940, fără întrerupere, am ținut un jurnal. Am notat zi de zi, cu rare absențe, întâmplările de peste zi, oamenii întâlniți, lucrurile mărunte din care este făcută o viață. La început, pentru că așa am promis bunicii mele, fiica lui Ion Codru Drăgușanu - „Peregrinul Transilvan", care mi-o ceruse în mod expres. Apoi, pentru că a devenit un exercițiu și o necesitate: aceea de a rămâne o clipă cu mine însumi. Acasă sau aiurea, în avion, mai ales, în tren, seara înainte de culcare, dimineața devreme, oricând și oricum, aceste caiete sunt condica mea de prezență. Scriind, avem iluzia că putem întoarce timpul sau că trăim o dată.

Mă grăbesc însă să precizez că „ideile" și analizele politice, dacă se poate spune astfel, le-am lăsat pentru cărțile și articolele publicate. Nici lucruri secrete, de interes strict personal, nu sunt de găsit aici, pentru că am căutat să dau acestor note un stil cât mai impersonal. Obiectiv, cu alte cuvinte. Nu m-am gândit niciodată că ele ar putea face obiectul publicării. Din când în când îmi place să deschid marele *safe* în care le păstrez și să iau un carnet la întâmplare. Un notar anonim vorbește de cutare eveniment din cutare an. Numai într-un târziu îmi dau seama că e vorba de mine. Așa încât îmi spun că publicarea lor ar putea constitui o mărturie despre timpul și lumea în care am trăit. Volumul de față, primul, conține notele mele zilnice cuprinse între decembrie 1989 - decembrie 1990. Încep cu el pentru că are această semnificație specială: evenimentele pe care la relatează au schimbat fața lumii și mi-au schimbat viața. Este felul meu de a marca zece ani de la Revoluția din Decembrie 1989 și zece ani de când m-am întors **acasă.**

I. R.

Sâmbătă și Duminică 9-10 Decembrie 1989

La Peter și Jennifer Blaker (Lordul și Lady Blaker, fost ministru al Apărării în guvernul Margaret Thatcher), la țară, împreună cu Piers Dixon, fost deputat, și Ann cu care trăiește. Conversație susținută. Întotdeauna interesantă. Despre Toby Lowe (Lordul Aldington) și masacrarea repatriaților iugoslavi și sovietici, imediat după război. Piers a avut două scrisori publicate în *Sunday Telegraph* și în *Observer*.

De fapt, Peter a fost cel care a dat publicității această rușinoasă pagină a istoriei. Era ministrul Apărării la ora aceea. Băiatul lui Peter, Adam, și prietenul lui, Charles, care lucrează la N.M. Rothschild, ambii mi-au declarat că ar vrea să meargă în România și să ne ajute în lupta noastră. Să tot aibă 30 de ani, nu mai mult.

Sâmbătă seara la cină, și soții Fairbairn.

Luni, 11 Decembrie 1989

Scriu lui Ianacopulos, un apropiat al Regelui. Îi trimit fotocopii din jurnalul meu de zi și câte o copie după scrisoarea trimisă de Sugár András (de la televiziunea maghiară) Regelui împreună cu scrisoarea de acoperire ce mi-a trimis mie. În ea îmi mulțumește pentru ajutorul ce i-am dat ca să realizeze interviul cu Regele. I-am comunicat la telefon că-i expediez acest material ca să fie trecut mai departe.

Mă întreb dacă o să mai îndrăznească cineva să conteste faptul că eu am fost cel care a sugerat ungurilor să-I ia un interviu Regelui.

Marți, 12 Decembrie 1989

Scriu articolul de fond pentru *Românul Liber*. Iau masa cu Steffi. (Baronul Bentinck, fiul Baronesei Gabriela Bentinck.) E în formă.

Miercuri, 13 Decembrie 1989

Danny Florea, fotbalist român în Belgia, îmi telefonează. Prietenul lui s-a întors din România. Mi-a adus o scrisoare. Acum vrea 15.000 de dolari. Zice că i-a cheltuit în drumurile lui în România. Întrebarea e cum? Și de ce să am încredere în el ?

Joi, 14 Decembrie 1989

Mulțumesc Președintelui Carter (Jimmy Carter, Președintele SUA -

1974-1978) și Lordului Callaghan pentru mesajele lor către români. Trimit copii, cu o scrisoare de acoperire lui Chuck Percy (Senatorul Charles H. Percy, R. Ohio) și Bernard Braine (Lordul Braine of Wheatley).

Scriu articolul de Anul Nou pentru *Românul Liber*, bazat pe experiența unui evreu român plecat din țară, cu părinții lui, la vârsta de 11 ani.

Dau un interviu gazetarului John Flint de la „Gloucester Echo".

Un sat de lângă Cheltenham a adoptat comuna Pestra de lângă Slatina, județul Olt.

Cina cu Lorri West, venită de la Oxford, unde face cercetări în problema imunologiei transplantelor de inimă la copii. E o femeie interesantă.

Vineri, 15 Decembrie 1989

Ziarele (*Românul Liber* și *The Free Romanian*) au plecat azi dimineață la tipografie. Cred că or să fie interesante. Ele sunt expresia luptei noastre pentru idealul enunțat în titlu.

După masă, la noi la birou. Toată lumea. Să sărbătorim venirea Crăciunului. Mergem, apoi, aproape toți la „El Vino". Vorbă multă, animație, foarte plăcut. Rămânem apoi la cină, numai noi trei: Susan Bond, Mihai Leu și cu mine.

Sâmbătă, 16 Decembrie 1989

Plec la Paris.

Prind avionul la ora 9.00 dimineața, deși n-am prea dormit noaptea asta. Radu Roșeanu vine devreme la apartamentul meu din Paris. La 2.30 p.m. toți erau prezenți: Dr. Munteanu, Novacovici, Sandu Pobereznic, Damian Vasile, membrii Comitetului director al U.M.R.L., plus Herlea și Varlam. Ghika vine târziu, căci a avut ședință de Comitet a Filialei UMRL Franța.

Ca de obicei mici ciocniri, dar nu grave. Ghika, când a venit, s-a dat la Varlam și Herlea; de mai multe ori și la mine ! Am să trec cu vederea.

Interesant că toată lumea vrea să întreprindem ceva în România. Clar. E absolut necesar.

Novacovici ne-a adus copii după un „comunicat" UMRL, sub semnătura mea și a lui, care circulă printre români. „Comunicatul" declară

că, în urma întrevederii avute la Frankfurt, la 11 Noiembrie, a.c., cu Dl. Dr. Tibor Hodicska, secretar de stat la Ministerul de Externe de la Budapesta, UMRL susține ideea unei Transilvanii independente „ca o variantă tactică de moment, vizând scoaterea de sub influența comunismului, într-o primă fază, a unei părți din România și integrarea ei în Europa Unită".

E un fals, bineînțeles. Dar e inteligent compus acest „comunicat", pentru că e credibil, justificând inteligent „defalcarea temporară a unei părți din România. Mulți ar putea să fie induși în eroare, mai ales răuvoitorii și cei ce mi se opun în exil. Și nu m-ar mira dacă acest comunicat ar fi distribuit și în țară, pentru a mă defăima. În tot cazul, eu sunt convins că trebuie să pornească de la Serviciul de Dezinformații al Securității.

Am uitat să notez. *Joi, 14 Dececembrie* Cal McCrystal, de la *Independent on Sunday*, mi-a luat un interviu la telefon. Îmi închipui că nu e pentru săptămâna asta. Timpul e prea scurt.

Duminică, 17 Decembrie 1989

Vine Jean Bernard primul. Punctual la 3 p.m., cum convenisem. Îmi vorbește de Ion Ghika. Dumneata ai nevoie de el. E un om foarte activ și capabil. El e pentru Dumneata cum e Pasqua pentru Chirac. Etc... etc... Vroia chiar să intru într-o înțelegere secretă cu Ion Ghika, că vom lucra împreună. Am tăiat-o scurt. Îl apreciez foarte mult pe Ghika. Doresc să lucrez cu el. Îl voi susține ori de câte ori face lucruri bune, dar eu nu intru în înțelegeri secrete. Să nu uităm că toți oamenii politici au ambițiile lor. Altfel n-ar intra în politică Apoi sunt permutații continue, de prietenie, alianțe, ciocniri de personalitate, etc. Piesele se schimbă pe tabla de șah după criterii de poziție și de utilitate, i-am spus.

A venit, apoi, și Ghika. Ieri a jucat teatru la ședința de Comitet, mi-a spus. M-a atacat ca să-și stabilească poziția. Vrea să organizeze Congresul, dar vrea delegație în scris. Ai fost rugat de Comitet să accepți acest lucru, i-am spus. Vorbește imediat cu ceilalți membri din Comitetul Filialei și comunică-mi acceptarea voastră. Îți dăm, apoi, imediat în scris, mandatul de care ai nevoie.

Îmi va da și un buget și va trebui să vedem cum îl vom acoperi.

Mi-a vorbit mult de tineretul care vine la UMRL. Nu se mai vorbește de legionari, Liga pentru Drepturile Omului, Korne. Toată lumea

vorbește de UMRL. Trebuie să-i solidificăm. Am vreo câțiva tineri care vor să lupte. Trebuie să-i antrenăm. Joseph Amsalem va face-o. Dar ne trebuie bani. Avem toate legăturile necesare ca să pătrundem în România, din Iugoslavia. Ar trebui să obținem asentimentul guvernului iugoslav. Odată în România, ei să obțină armele românești și să înceapă revolta, îmi zice Ghika.

L-am ascultat. E prea exaltat. Doar guvernul iugoslav tot comunist rămâne. Dar am acceptat că e mai bine să încercăm destabilizarea regimului Ceaușescu din Iugoslavia și nu din Ungaria. Din nou e o chestiune de finanțe. Să-mi facă un buget !! Am căzut de acord însă ca din banii care se vor realiza din vinderea discului lui Zamfir, o bună parte să fie alocată Filialei Franța.

Bernard vrea ca eu să-i invit, împreună cu deputatul Godfrain (Jaquer G., deputat RPR), la cină, pe ziua de 9 Ianuarie 1990. De acord. Așa îl vom obține pe Chirac pentru Congres.

Mi-a confirmat, de asemenea, că programul înregistrat de mine, la TF1, a fost transmis la orele 13.00, Joi 14 Decembrie Iar aseară, Regele Mihai a apărut la *Antenne 3*. A fost cam „molâu". Dar nu rău.

La telefon, Herlea vine cu o idee, care nu mi se pare total deplasată. Dacă dumneavoastră sunteți absolut hotărât să nu mai candidați la Președinție la viitorul Congres, UMRL se destramă. Singura șansă ar fi să pregătim pe cineva să ia conducerea.

L-am asigurat că eu voi continua să susțin organizația, dar trebuie să-și dea seama, cu toții, că voi avea 73 de ani în Iunie. Deci voi avea 76 de ani, dacă rămân în viață, la următorul Congres. De aceea ar fi mai bine ca toată lumea să se gândească la acest aspect al problemei. Dar la cine v-ați gândit ? l-am întrebat. La Radu Câmpeanu. Da, nu e rea alegerea. Dar ar trebui să se înscrie în UMRL de pe acuma. Să candideze și să accepte votul Congresului. E imposibil ca el să vină așa, din afară, să intre direct la vârf.

Am mai continuat și am mai repetat, ceea ce i-am spus și lui Radu, de altfel, că între poziția lui politică și a mea, nu e nici o deosebire fundamentală, sau de principiu. De exemplu, așa cum nu pot să fiu de acord cu Korne și ideile lui republicane, cu dezmembrarea țării în unități culturale și politice autonome, Europă de la Urali la Atlantic etc...

Dacă Radu Câmpeanu intră în UMRL, eu sunt fericit să-l accept în orice poziție i se încredințează la viitorul Congres.

S-a dat știrea, astă seară, la BBC World Service, că peste 10.000 de oameni au demonstrat la Timișoara. Au fost imediat dispersați cu furtunul. Se pare că și la Brașov s-a demonstrat. Lipsesc amănuntele.

Luni, 18 Decembrie 1989

Jean Bernard îmi telefonează să mă anunțe că mi se va lua un interviu, aici la mine, pentru Radio Luxembourg (RTL), la orele 13.00. Vroia, de asemenea, să vorbesc cu Regele, ca să acorde un interviu la *Antenne 2*.

Regele e de acord. Transmit acest lucru lui François Poncelet, prin domnișoara Moll. Îl informez pe Rege că și BBC World Service îmi va lua un interviu azi dimineață, la ora 9.00.

Interviul a fost organizat de Marc Gay și mi-a fost luat de Peter Hobday. Am dat toate informațiile pe care le obținusem de la Stoian, Mititelu (BBC) și Stroescu (Radio Europa Liberă). Am respins ideea că ar fi o demonstrație etnică. E o demonstrație a populației întregi, a românilor în special, împotriva lui Ceaușescu. M-am referit și la demonstrația pentru „hrană, căldură și libertate", care a avut loc în fața uzinelor „Steagul Roșu" din Brașov, la 8 Decembrie crt.

Toată ziua interviuri. Antenne 2 (Jérome Bony) în primul rând. Andrew McEwan de la *Times*, Patrick Worsnip de la Reuters. Andrew Roy de la BBC, Martin MacColl, tot de la BBC, dar alt serviciu, și de la BBC din Scoția, dar nu-mi mai aduc aminte de numele gazetarului.

Mi-a telefonat apoi Viorel Urmă din Viena (de la Associated Press). La fel Peter Michalski care reprezintă mai multe ziare germane la Londra.

Între timp îmi telefonează fiul meu, Nicolae. M-a auzit la Radio 4, azi dimineață. După el am fost excelent. Cum l-am căutat pe Nicklin, de la Lupus Estates, mi-a confirmat că și el m-a auzit. „Omul ăsta știe să vorbească", ar fi zis colegului cu care era în mașină în drum spre birou. Nicklin mi-a sugerat Harrods, ca să trimit niște trandafiri de acolo. Ceea ce am făcut, căci vroiam să-mi exprim admirația în urma excepționalei seri petrecute Vineri, înainte de a veni la Paris.

Gh. Zamfir a venit și el. Michel, asistentul lui Jean Bernard, a stat aici tot timpul interviului meu la *Antenne 2* (organizator François Merlino). Philippe Ingram îmi telefonează. Pot să scriu un articol de 950 de cuvinte pentru ziarul Times? mă întreabă. Dar trebuie să ajungă la Londra nu mai târziu de orele 5.00 ora Londrei. Era deja ora 1.30,

ora Parisului. Zic, da, deși aveam o serie de interviuri deja programate. Parrott de la RFE Londra îmi cere să-i dau Declarația UMRL. Nici n-o făcusem încă !

Am stat de vorbă cu Zamfir. El vroia să fie făcut Președinte al unui Comitet Cultural UMRL. Degeaba i-am atras atenția că așa ceva e imposibil de realizat înainte de Congresul viitor. E contra Statutului nostru. Să se înscrie acum în UMRL. Facem un anunț special presei și-l cooptăm în Comitetul Coordonator. Apoi, la Congresul din Mai 1990, propunem o rezoluție pentru înființarea postului de Președinte Cultural etc. Mi-a lăsat impresia că e de acord, deși era foarte reținut. Mai târziu, Michel mi-a spus că Zamfir s-a răzgândit. E mai bine să rămână în afară de UMRL, dar să acționeze în strânsă colaborare cu noi, și cu mine în special.

M-am închis apoi, la mine în birou, dându-i instrucțiuni precise lui Jean Bernard să răspundă tuturor telefoanelor și să nu mă mai întrerupă.

Tocmai sosise Izzambert, de la *V.S.D. Magazine*, să-mi ia un nou interviu. L-am rugat să aștepte.

Am scris articolul pentru *Times*. L-am dictat ziarului pe la 4.30, ora Parisului. Fără ca eu să fi numărat, fata dela *TIMES* care mânuia ordinatorul, m-a informat că are 975 de cuvinte. Adică, aproape exact ceea ce mi se propusese.

Izzambert intenționează să publice două articole, față în față, pe două pagini. Unul cu Regele Mihai, și celălalt cu mine. Mi-a cerut să-i vorbesc Regelui. Am refuzat, socotind că Regele, sau cei din jurul lui vor trage concluzia că a fost ideea mea, ca să mă înalț și mai tare pe mine însumi.

Vorbisem însă mai înainte Casei Regale, ca să-l întreb pe Rege dacă e de acord ca UMRL să facă o Declarație. Era în baie. Am vorbit cu Prințesa Mărgărita. Foarte prietenoasă mi-a spus că toată familia a ascultat, la orele 9.00 dimineața ca să înregistreze interviul meu la World Service. De fapt, a fost la BBC Radio 4.

Telefoane de la ABC News Londra (Bogdanovic) și Paris (Mrs. Behrstock). Rezultatul: Vin aici la 7.00 p.m. să-mi ia un interviu ca să fie transmis prin Londra (Peter Kent) la New York.

Tocmai terminasem o scurtă *Declarație UMRL* pentru presă. După ce am dictat-o lui Mollie, la Londra, ca să fie imediat transmisă prin FAX tuturor agențiilor de presă, am făcut interviul. Dau, apoi, un interviu, prin telefon, lui Brezianu la VOA - Washington. De fapt, eu îl căutam pe Nicolae Dima ca lui să i se ia un interviu de către NBC, care m-au căutat, dar n-au birou aici. Dima era în concediu și Brezianu mi-a declarat că el poate să vorbească, dar nu în numele UMRL. (De fapt, el nici nu e membru.) Plecăm cu Joseph și cu Jean Bernard la M6 și RTL (Luxembourg). Au studiourile împreună. Primul îmi ia interviul la Radio RTL, și, apoi, la televiziunea M6, care dau știri foarte scurte, oră de oră.

Se făcuse ora 9.10 p.m. Încă tot nu mâncasem absolut nimic de la micul dejun care a constat dintr-un ceai simplu, fără lapte, și o jumătate de grape-fruit Am sugerat să luăm masa împreună. Ar fi acceptat ei invitația, dar trebuia în orice caz să ne întoarcem la apartamentul meu, căci Bernard lăsase acolo codul ca să putem intra, la 11.20 p.m., în studiourile BBC. În cazul ăsta, prefer să mă întind puțin și veniți să mă luați pe la 10.45, ca să ne întoarcem în centru, la studiourile BBC, le-am spus. Ceea ce am făcut. Tot acest vârtej mediatic este o extraordinară oportunitate pentru România. Cu cât se vorbește mai mult în Occident, cu atât e mai bine pentru cei de acolo.

Am sosit la timp, adică la 11.15 p.m. Programul la BBC-TV2 a început la 11.30. Dessa Trevisan a relatat, de la Belgrad, că s-a tras la Timișoara și că sunt mulți morți.

Manifestările au început din cauza Pastorului Tökés, dar după aceea au fost generale, mai ales ale românilor. Este ce am subliniat, după aceea, arătând că revolta nu are nici un conținut etnic. Dimpotrivă, toți manifestanții, indiferent de naționalitatea lor, au demonstrat sub lozinca „Jos Ceaușescu".

A vorbit apoi Frank Stern, cu care am comentat asupra evenimentelor. Am fost în total dezacord cu el. A debitat teoria că românii sunt ortodocși, obișnuiți să accepte autoritatea, n-au tradiție de luptă și de revoluție și au un trecut „semifascist, de altfel". Din păcate, nu mi s-a dat nici o șansă să resping, în amănunt, analiza și modelul construit de el. Parcă vorbeam de două țări diferite.

Obosit, am ajuns acasă, în pat, târziu după miezul nopții. Era aproape 1.00 dimineața. Dar am fost mulțumit că am dat tot ce mi-a stat în puteri. Zi memorabilă.

Marți, 19 Decembrie 1989

M-am sculat de mai multe ori în timpul nopții, și apoi iar m-am cul-

cat. La 6.15 însă, am început să-mi scriu aceste note de jurnal.

Mi-a făcut mare plăcere ieri, când, în vâltoarea interviurilor, mi-a telefonat un domn Weston, de la *Times*, să-mi spună că ziarul va publica articolul meu și că voi fi identificat ca „Președintele UMRL".

La 6.30 ieri seară a avut loc demonstrația în fața Ambasadei RSR din Paris. Ion Ghika îmi relatează: Am spus: domnilor Bush și Mitterrand, ați vrut carne de român. Acum o aveți.

Abia aștept să vină să-mi dea amănuntele.

Îmi telefonează Ana-Maria Tuduri. Să știi că Regele vă apreciază foarte mult. Am vorbit cu el chiar acum. Apreciază, de asemenea Uniunea. Acum se mai termină cu „Președinția" asta. Românii recunosc că Uniunea e o organizație reprezentativă.

Aproape imediat după aceea, mi-a telefonat Principesa Mărgărita. Regele vrea să-mi vorbească azi la prânz. El a avut foarte multe interviuri, toată ziua. De aceea nu mi-a telefonat. De fapt, eu trebuia să-l telefonez, dar, pur și simplu, n-am avut răgazul, i-am spus. Majestatea Sa n-are o răspundere pentru poziția pe care UMRL o ia. Aș fi vrut însă, să-L informez despre Declarația ce am făcut-o. E foarte important să fie o coordonare, a fost reacția ei. Eu sunt foarte mulțumit că am stabilit ieri, în toate interviurile, că nu e vorba de o acțiune etnică. Românii au manifestat. Românii s-au sacrificat.

Nicolae mi-a telefonat și el. A auzit și văzut discuția mea de aseară cu Frank Stern. Și-a dat seama cât m-a înfuriat. Mihai Leu și el a văzut și înregistrat interviul. Toți l-am văzut și suntem încântați. Acum ne simțim și noi mai mândri.

Nicky Stoian mi-a luat un interviu pentru BBC, în legătură cu propunerea UMRL, ca Occidentul și Orientul (adică lumea liberă și Uniunea Sovietică) să se unească, ca să-l înlăture pe Ceaușescu. Îmi confirmă, de asemenea, că *Times* a publicat articolul meu în loc de frunte, pe pagina articolelor de fond.

Michel, asistentul lui Jean Bernard, vine la 9 dimineața, dar Ghika nu sosește înainte de 10.30. Intrăm în subiect imediat. Au nevoie de 500.000 de franci francezi pentru promovarea vânzării discului *Sept Coeurs pour la Roumanie*. Cu alte cuvinte, n-au făcut nimic. Doar vorbe și promisiuni. N-au găsit susținători și n-au obținut aprobarea firmei Phillips ca imprimarea să se facă în numele lor. Se vor face, deci, pe cont propriu, 2000 de exemplare. Atât. Am rămas consternat. Înțelegerea mea a fost cu totul alta. Ei să facă totul. Imprimarea,

Phillips, obținerea de susținători pentru operația de promovare, distribuirea și vânzarea. Am fost de acord să se plătească o sumă importantă lui Jean Bernard și organizației lui și ca o bună parte din profitul net să fie alocată Filialei UMRL Franța.

Peter Johnson îmi telefonează să-mi confirme că s-a scris mult în *Times* de astăzi despre România și despre mine. Într-un articol de fond și într-un mare reportaj semnat, printre alții, de Andrew McEwan. Pe pagina 14, a aceluiași ziar, a apărut și un interviu al Regelui.

Telefonez Regelui, așa cum mi-a sugerat Prințesa Mărgărita, la 12.15. Foarte prietenos, s-a scuzat că nu mi-a telefonat ieri. I s-au luat și lui nenumărate interviuri. I-am spus că vroisem, doar, să-i citesc Declarația ce UMRL dorea să facă și pe urmă a și făcut-o. I-am citit-o. Să rămânem în legătură, mi-a zis.

O tânără de la NBC a venit să mă ia cu mașina la Studio, la 12.45. La 1.30 a început *To-day show*, cu Brian Gumble. După știri, cu amănunte despre tragedia din Timișoara, mi-a zis: Timișoara e un oraș unguresc ... L-am întrerupt: Iartă-mă domnule, dar nu e un oraș unguresc. E românesc. Dar e un oraș cu o puternică minoritate maghiară. Nicidecum. Minoritatea maghiarilor e mică... cea germană e ceva mai mare. Dar vasta majoritate sunt români. Ungurii sunt importanți numeric în sud-estul Transilvaniei și în Cluj, pe ungurește Kolozsvár. Manifestanții au fost la început unguri, care l-au apărat pe Pastorul Tökés. Românii au ieșit să-i susțină, iar a doua zi, Duminică, ei, românii, au demonstrat. Toate lozincile au fost românești, victimele au fost români.

A trecut la alt subiect.

După interviu, cei care m-au ascultat s-au minunat: Nu se întâmplă ca cineva să-l contrazică așa de ferm pe Brian Gumble, mi-au zis.

Am rămas în studiou pe același scaun. Aceeași echipă mi-a pregătit al doilea interviu, cu *ITV News at One*, din Londra. A mers bine. Mai întâi, au dat imagini din Redacția ziarului nostru. I-au luat un scurt interviu lui Dinu Mussulis, redactorul-șef al *Românului Liber*. A fost bine. Apoi mi-a venit rândul. De data asta întrebările au fost corecte și am putut să fiu răspicat și ferm. După înregistrare m-a dus acasă, cu mașina ei, Barbara Gray. Ea e căsătorită cu un francez. Are doi copii și-i place Parisul.

Peter Stevens de la *Daily Miror* mi-a luat un lung interviu. Mi-a plăcut omul.

La orele 5.00 dau un interviu doamnei Mutel, de la *France Soir*. Ioana (Rațiu, nora mea) i-a dat numărul meu de telefon.

La 5.30 sosește Patrick Bourrat de la TV1, cu echipa lui. Printre ei un macedonean, crescut la București, Mihail Narti. La sfârșitul interviului m-a întrebat ce aș face, dacă aș vedea România liberă? Aș accepta un post de conducere? Nu mai sunt om tânăr. Dar, dacă Bunul Dumnezeu îmi dă sănătate, voi face tot ce-mi va sta în puteri ca să-mi servesc națiunea. Am stat mult de vorbă, după înregistrarea programului. La plecare mi-a spus: Sunteți un mare patriot. Cum era, evident, o afirmație venită din inimă, mi-a făcut o mare plăcere.

Jean Bernard și Jean-François Colomb mi-au telefonat să-mi confirme că filmul nostru, al Uniunii, va fi transmis, Vinerea asta, la orele 22.15, la Londra, Frankfurt și Paris, și repetat, Duminică, între 12.00 și 13.00. Jean Bernard vrea să-i facilitez intrarea clandestină în România. Vrea să meargă acolo, fără întârziere, cu un tehnician. Același lucru mi-l propune și Dominique Aubert, de la agenția Sygma. Îmi cere fotografii despre tragedia din Timișoara. El vrea să plece într-o echipă de 4 persoane. Probabil va trebui să-i finanțez.

Maria Socol îmi mulțumește că i-am mărit salariul. Emil (Ghilezan) i-a dat niște amănunte despre cele întâmplate în Timișoara. Deși e bănățean, informațiile lui nu sunt prea bune: 600 morți, 110 copii uciși, 2500 răniți și revoltă plănuită în multe alte părți ale Moldovei. Mai ales la granița cu Rusia.

Mă întreb !!

Nicole (Mussulis, secretara mea din Londra) îmi spune: Au fost 7 echipe de televiziune să filmeze aici la noi. Am fost ca niște vedete.

Miercuri, 20 Decembrie 1989

M-am instalat în trenul de mare viteză, Paris-Lausanne. Azi e Joi, 21 Decembrie, dar vreau să-mi însemnez cele trăite ieri. E ora 7.00 dar ziua n-a început bine. Mă culcasem, devreme, Marți seara, după oboseala zilei mă odihnesc puțin. Urma ca Monique Behrnstock, de la televiziunea americană ABC, să mă ridice cu mașina la 4.45, ieri dimineață, ca să iau parte în programul lui Ted Copple, „Nightline". Tot aranjamentul mi-a fost minuțios confirmat de Tracy Day, direct din New York.

Ca să nu fiu întrerupt din somn, căci telefonul nu înceta să sune, am pus receptorul deoparte, pe la 10.00 seara. Pe la 2.30 a.m. m-am trezit.

Nimeni n-o să-mi telefoneze, de-acum în colo, mi-am zis, punând receptorul la locul lui. N-au trecut 10 minute și-mi telefonează Tracy Day. Ai auzit știrea. N-o auzisem. Trupele noastre au invadat Panama. Regretăm foarte mult, dar Nightline trebuie să se ocupe de această problemă și nu de România, cum fusese programat. Am înțeles. Dar ghinionul e, cu adevărat mare. Problema românească este foarte puțin înțeleasă în America. E văzută, mai ales, prin ochii ungurilor, care au o mare priză în mass- media. Programul lui Copple are mare prestigiu. Întotdeauna tratează o singură problemă. În profunzime. De obicei invită mai mulți comentatori, dar eu fusesem programat să fiu principalul.

Dezamăgit, mi-am închis *wäcker*-ul, dar a trecut vreo oră până am adormit.

Eram deja sculat când mi-au telefonat irlandezii din Belfast. Programul BBC, la care am comentat situația din România, după știri, a mers foarte bine. Asta a fost impresia mea, în tot cazul, căci ei nici nu mi-au mulțumit. Era programul lor de dimineață, după știrile de la 7.00 a.m. Mi-a luat interviul un domn Ben Geoghan.

Toată ziua multă agitație. Ioana Brătianu mă sună: Ți-a telefonat Radu Câmpeanu? Ne întâlnim Vineri seara. Vrem ca și Uniunea să fie reprezentată. Să facem o Declarație, împreună, asupra evenimentelor.

Îi spun că noi am făcut deja și vom mai face. Știi foare bine că eu am făcut tot posibilul ca să fim uniți și să activăm împreună. Voi n-ați vrut. Acum să facem o nouă organizație? Noi suntem deja recunoscuți în toată lumea. Nu văd unde și cum ar folosi o nouă organizație, care n-are nici o priză. Nu e vorba de o nouă organizație. Vrem să facem o Declarație în jurul Regelui, mi-a precizat Ioana. Asta-i altceva. Din păcate eu nu voi fi aici, căci trebuie să plec în Elveția. Dar îl voi trimite pe Novacovici să reprezinte Uniunea.

Am primit telefoane de la Herlea și Ana-Maria Tuduri. Și ei vor da curs invitației lui Câmpeanu. Cu titlu personal, le-am precizat. Novacovici va vorbi în numele Uniunii.

Ion Ghika îmi cere, în repetate rânduri, și foarte insistent, cum e firea lui, să finanțez o expediție în România. El ar avea o echipă „gata să se sacrifice, dar ne trebuie bani grei, Domnule Rațiu". Nu reușesc să-l calmez. Spune-mi, exact, cine și cum va acționa. Și dă-mi un buget. Eu nu sunt aventurier. Dacă planurile sunt sănătoase, DA. Altfel nu. N-a vrut să-mi dea un răspuns precis. Face pe misteriosul. Dacă nu-i

văd eu, personal, pe oamenii dumitale, nu mă interesează, i-am zis, fără înconjur. M-a plictisit, de-a binelea, și în chestiunea discului lui Zamfir. Trebuie să-l finanțez. Zamfir nu vrea s-o facă. Dna Ursulescu, care a făcut toată grafica, atât pentru coperta discului, cât și pentru ediția specială a *Românului Liber* în limba franceză, trebuie plătită. Nu le-am lăsat nici o îndoială. Cântecul de jale al lui Zamfir e foarte frumos și ar merge perfect în momentele acestea tragice, dar eu nu-l pot finanța. N-a fost niciodată vorba s-o fac!

Discut problema și cu Jean Bernard. Nici lui nu-i dau nici o speranță. Dar nici el n-a îndrăznit să-mi ceară bani. Totul e absurd. Planul a fost făcut astă vară. Discul, etc... trebuia să fie de mult pus la punct. Nici astăzi problema cu Phillips nu e rezolvată. Și-apoi, Zamfir vrea să fie Președinte al unui Comitet Cultural, care să fie paralel, dar egal cu Uniunea. I-am explicat lui Bernard că va trebui să schimbăm Statutul pentru a-i face pe plac. Numai Congresul din Mai poate să ia o decizie în chestiunea asta.

Ștefan Issărescu din Providence Rhode Island, SUA, ne telefonează la Londra. Îl chem eu. Să facem declarații la toate posturile de radio care transmit în România. Să cerem soldaților și securiștilor să nu mai tragă. Principesa Ileana va face asta la VOA. Mă surprinde că VOA permite așa ceva. Încerc de nenumărate ori să vorbesc cu Stroescu la München. Imposibil.

La 6.00 ne întâlnim la Assemblée Nationale: Jaqueline Danno, Jean Bernard, Ion Ghika și cu mine. Ca să-i vorbim deputatului RPR, Jacques GODFRAIN, un prieten al lui Jaqueline.

Discuție bună și fructuoasă.

Douglas Hurd și Rocard au condamnat cele ce se întâmplă la Timișoara - acum se vorbește de 3-4.000 de morți. Nu e destul, i-am spus, toți liderii lumii trebuie să denunțe regimul lui Ceaușescu, așa cum am scris în articolul meu din *Times*. Cum Rocard nu l-a văzut și din moment ce el vorbește bine engleza, am cerut la telefon să mi-l trimită prin FAX imediat, de la Londra. Ceea ce s-a făcut. După ce l-a parcurs, a scris el lui Gorbaciov, să-i ceară intervenția. Textul e bun. L-am tradus pe loc în englezește. Godfrain l-a expediat, tot prin FAX, la Londra, ca să fie dat presei, ca venind din partea UMRL.

Bernard Braine îmi lasă un mesaj. Ce să scrie în legătură cu „excelentul" meu articol din *Times?* Să aplaude declarațiile lui Douglas Hurd, i-am spus secretarei lui Bernard, dar să arate că nu-i destul. Șefii

statelor - din Est și din Apus - ei trebuie s-o facă.

Întors acasă, telefoane peste telefoane. Mai ales pentru a aranja intrarea în România, clandestin, pentru Jean-François Colomb, de la TV5, care a făcut filmul despre mine ca Președinte UMRL, și pentru Dominique Aubert, de la Agenția SIGMA. (Mai ales fotografii de la Timișoara. Asta vor.) Ion Ghika, el poate s-o facă, îmi spune. Dar costă bani, mulți bani, Domnule Rațiu, îmi spune pe un ton sever. N-am reacționat, dar îmi dau seama de ce Varlam, Herlea etc. nu-l pot înghiți.

Am aranjat totul prin Sandu. Îl vom utiliza pe omul căruia i-am trimis nota ca să meargă la Taici Mezei, la Turda, să-mi aducă *MS*-ul lui despre istoria familiei Rațiu. Colomb ar pleca după Crăciun, dar Aubert vrea să meargă imediat. După multe telefoane confirmăm totul. Poate să meargă îndată ce are o viză pentru Ungaria.

Novacovici, agitat, îmi cere să facem o nouă declarație UMRL, să cerem ruperea relațiilor cu România și înlăturarea lui Ceaușescu. La cererea mea, mi-a dictat sugestiile lui.

După ce am mâncat ceva în fugă, întrerupt fiind de telefoane tot timpul, încerc să-l găsesc pe Chuck Percy. Toată familia e plecată în Hawaii. Telefonez la C.I.A. Îl cer pe Kerr, Vicepreședintele organizației sub Webster. Mi se răspunde că e plecat din Washington.

M-am identificat. Nu e nimeni căruia aș putea să-i vorbesc? Așteptați un moment, mi se răspunde. După un timp destul de lung, o voce calmă îmi spune că știe de legătura mea cu cei doi de la CIA cu care am vorbit în toamnă și că urmăresc situația din România cu mult interes. I-am vorbit cu urgență în voce. I-am arătat tragedia din Timișoara care poate să devină mult mai dezastruoasă decât Budapesta în 1956 sau Polonia în 1980-81. Și mult mai gravă decât Praga. Știu că aveți mâinile ocupate, acum, în Panama. Dar poporul român e în pericol de moarte. Nu pot să vorbesc cu Președintele Americii? El ar trebui să-l denunțe pe Ceaușescu și să-i ceară lui Gorbaciov să facă același lucru. E ceea ce i-am indicat lui Ray Seitz, când s-a dus cu Președintele american la Conferința din Malta. I-am vorbit de pericolul unei băi de sânge. Durere, profeția s-a împlinit.

I-am atras atenția asupra articolului meu din *Times*. Îl va citi, mi-a spus, fără greș. Și m-a asigurat că apelul meu și mesajul vor fi prezentate Președintelui Bush. Noi nu determinăm politica Statelor Unite. Noi informăm guvernul, pe Președinte, îmi spune. Dar, în executarea unei decizii și în formularea politicii, sunteți consultați. Și i-am rea-

mintit: Dacă omul ăsta nu e oprit, el e în stare să distrugă națiunea. E un nebun. (*He is crazy*). De bună voie Ceaușescu nu va abandona puterea. El, personal, a împușcat, cu mitraliera, țăranii care se împotriveau naționalizării pământurilor, când era General de Securitate, în 1951-52.

Am mai vorbit despre urgența mesajului către Președinte, ceea ce el a acceptat, și l-am întrebat:

Cu cine am onoarea? *Please give me an indication who am I speaking to. Call me Joe. Well, thank you, Joe. I rely on your passing my appeal to the President. You can rest assured, I will do it.*

Impresia mea e că am vorbit chiar cu WEBSTER, Directorul CIA. Dacă-i așa, șansele sunt bune. Președintele Bush ar putea să treacă la acțiune.Să facă Declarația lui de condamnare a lui Ceaușescu, și să-i ceară lui Gorbaciov să facă același lucru.

Lionel Bloch mi-a transmis felicitări pentru articolul meu din *Times*. *Bang on*, i-a spus lui Mollie.

Ileana Cotrubaș mi-a telefonat și ea. De la casa ei din sudul Franței să-mi spună, doar, că ea e gata să se alăture câtorva personalități de renume mondial în sprijinul cauzei românești. Dar nu individual. Acum, de exemplu, a fost invitată să dea un concert la Bochum; operă de caritate pentru români. N-o s-o facă. N-am prea apreciat atitudinea ei. M-a lăsat baltă la concertul ce organizasem, în Wigmore Hall, în jurul ei. În ultimul moment n-a venit. A trebuit să găsim o înlocuitoare. Rezultatul, n-am avut nici o cronică muzicală în ziarele din Londra.

După mine, fiecare român patriot trebuie să facă ce poate, acolo unde e, și în domeniul ce-și alege, când i se oferă ocazia. Nu e patriotic să spui că dai mâna cu alți români importanti etc. pentru a servi cauza. Faci ce poți tu, dacă ești, într-adevăr bun român, îți aduci aportul, oricât de mic ar fi el, în fiecare zi. Am ascultat-o. N-am apostrofat-o, deși merita. Dar n-am zis nimic.

În tren, astăzi, între Lausanne și Brig, am fost martorul unui episod foarte interesant. M-am urcat în tren, în ultimul moment. TGV-ul a sosit pe linia 5 și trenul expres spre Milano era gata să plece, de pe același chei, linia 4. M-am urcat direct în vagonul restaurant, căci îmi era foame. Abia așezat, îl întreb pe chelner dacă pot să deschid sticluța de vin ce era deja pe masă. Răspunsul a fost, da. Am deschis-o etc. Am mâncat un singur fel căci nu mă interesa meniul. M-am uitat la lista prețurilor și am constatat că vinul consumat de mine era extrem de scump. L-am întrebat dacă găsește că e onest să pună numai o singură

sticlă pe masă, pe cea mai scumpă? Arogant, mi-a răspuns că el nu e responsabil pentru decizia călătorului. De ce nu v-ați uitat la preț? Masa n-a fost fantastică. Înainte de Lyon un tânăr de la altă masă a luat-o repede să coboare. Nu vă grăbiți. Mai întâi vă rog să plătiți pentru masă, i-a zis chelnerul. Discuție, acuzații reciproce. Nu vrea să rămână în tren, căci e gara lui. Dar eu am anunțat că vine Lyon. Scandal. Sunteți necinstit, Domnule! a afirmat, în cele din urmă chelnerul, și l-a forțat să plătească.

Târziu, când a venit să-mi dea și mie nota de plată, l-am întrebat:

Fără supărare. M-ar interesa foarte mult să vă întreb ceva. Ați avut perfectă dreptate, în incidentul cu neplatnicul. Dar, pe o scară, de la 1 la 10, unde vă plasați dumneavoastră?

M-a privit aproape jignit, dar jenat. A scăldat-o. Eu îmi fac datoria, mi-a răspuns, în cele din urmă. Dar și-a dar seama că mă refeream la sticla de vin scumpă, de pe masă.

Vineri, 22 Decembrie 1989

Dimineața o petrec dând interviuri și organizând plecarea lui Dominique Aubert în România. El e de la SYGMA, agenția care mi-a luat fotografiile utilizate în presa franceză, *VSD* etc.

M-am înțeles, în cele din urmă, direct cu „Sani" (Alexandru Dull) din Budapesta. Îl va primi pe Aubert la Aeroportul din Budapesta, cu un placat. Se vor duce de acolo cu mașina și vor trece granița, pe jos, lângă Satu Mare. (El e din regiune.) Aubert va avea bani la el ca să poată plăti pentru închirierea unei mașini, etc. și să călătorească peste tot în România. Mai ales la Timișoara și la Turda, să aducă MS-ul lui Taici.

Scriu apoi o declarație pe care o dau presei, în numele UMRL.

Cerem suspendarea relațiilor diplomatice și culturale cu România. Și o cerem tuturor țărilor din lume: occidentale, din „lagărul socialist" și din lumea a treia. E scrisă în termeni aspri și mă refer la Ceaușescu dându-i calificativul de „animal sălbatic" și „câine turbat".

Primul interviu la BBC. Apoi la Agence Centrale de Presse (Ahkim), Honor Wilson de la Radio 4.

Evenimentele se precipită. Împușcături în București. Ceaușescu iese pe balcon și începe să atace „huliganii și fasciștii" care au cauzat tulburări. Mulțimea a început să strige „Jos Ceaușescu" etc. și un grup de manifestanți, împreună cu mulți soldați înarmați, au intrat în Piața

Palatului. Elena l-a tras pe Nicolae de mânecă şi au dispărut. Pe urmă s-a anunţat dispariţia lor cu elicopterul. Prinderea lor la aeroport. Nouă dispariţie. Recapturarea lor la Târgovişte şi, iarăşi dispariţia cuplului Ceauşescu. Între timp se anunţase căderea lui Ceauşescu şi formarea unui nou guvern, sub Corneliu Mănescu.

Interviuri cu duiumul: Richard Kay de la *Daily Mail*, Vincent Perrault de la Agence France Presse, Brezianu de la Vocea Americii, care o pune pe Elena Lazăr Velizan să-mi înregistreze reacţiile. Mike Kerr, de la *Sunday Times*, cineva de la RTL, dar în grabă n-am reţinut numele lui, Pat Prentice de la *Sunday Telegraph*, care a pus-o pe Wendy Holden să-mi ia un interviu în profunzime, Mike Earley de la Unistar Radio Network, James Carr de la BBC-Belfast, Juliet Stone de la *Sunday Mirror*, Larry Harres de la BBC World Tonight, Eve-Ann Prentice de la *Sunday Telegraph*.

De asemenea, Mark Dulmage, de la CNN, m-a ţinut la telefon ca să mi se ia un interviu, dar, în timp ce auzeam comentariul lor asupra situaţiei din Panama şi a Zidului de la Berlin, n-au reuşit să mă introducă în program.

Tracy Day îmi telefonează din New York. Ea e în echipa lui Ted Copple, „Nightline", a postului ABC. Îi pare rău că n-au posibilitatea de a transmite din Elveţia. Ce cred de Corneliu Bogdan, fostul ambasador RSR la Washington? Un dezastru. Nici nu e adevărat român. Are nume de împrumut. Mare comunist până mai alaltăieri.

I-am recomandat pe Ştefan Issărescu, Andrei Brezianu, dar în primul rând pe Nicolae Dima.

Mai mulţi prieteni mi-au telefonat să mă felicite şi să-şi ofere *serviciile*. Marc Burcă, directorul revistei *Boardroom*, mi-a spus printre altele, că şi Prinţul Paul Lambrino a fost la demonstraţia românilor în faţa Ambasadei de la Paris, Jackie Rolo, Douglas şi Rosemary Law, prieteni de acum 40 de ani, când şi noi şi ei eram proaspăt căsătoriţi. Ei locuiesc în Scoţia unde au o mare moşie.

Mi-au telefonat şi diverşi cunoscuţi ca să-şi ofere *serviciile*. Dr. Victor Dimitriu, fostul ambasador RSR la Paris, care a ales libertatea acum 20 şi ceva de ani, Alexandru Vladimir Mănăila (Vlad M.), din Statele Unite şi Constantin Câmpeanu din Canada şi mulţi alţii. Godfrey şi David, cumnaţii mei de la Londra, din Paris etc.

Telefonul n-a încetat să sune toată ziua. Peter şi Paula Beckwith mi-au trimis o telegramă. La fel Peter şi Ann Johnson. Arthur Butler mi-a

telefonat de mai multe ori.

Sâmbătă, 23 Decembrie 1989

Securiştii s-au regrupat şi luptă împotriva populaţiei şi armatei, deşi Generalul care-i comandă le-a cerut să se predea. Îşi dau seama de ce-i aşteaptă. Ceauşescu a dispărut. Nu se ştie dacă e în ţară sau nu. Nicu a fost prins la Sibiu.

S-au anunţat câţiva din membrii guvernului: Corneliu Mănescu, Ion Iliescu, Dumitru Mazilu, toţi foşti comunişti, Mircea Dinescu, Doina Cornea şi Laszlo Tökés, pastorul care, indirect, a declanşat revolta populaţiei împotriva regimului Ceauşescu. Noua formaţie îşi spune „Frontul Salvării Naţionale". Au anunţat că luptă să introducă democraţia şi vor ţine alegeri libere în Aprilie.

Problema se pune ce facem cu UMRL în noua situaţie creată. Doina Cornea e membră UMRL. Ce rol mai are UMRL, în forma actuală? Trebuie desfiinţat ? Nu e cazul să merg în ţară, să pregătim alegerile?

Prof. Stoica a anunţat un „Front Democrat Român". Deci, până acum, avem două formaţiuni politice. Partidele ? Se reorganizează, sau nu ?

Ion Iliescu a definit patru puncte din programul noului guvern: 1) Numele ţării e ROMÂNIA. Cade „Republica Socialistă R.". 2) Se va promulga o nouă Constituţie. 3) PCR nu mai are locul unic şi nici precumpănitor în societate. 4) Alegeri libere în Aprilie.

I-am telefonat lui Liţi Faina. Vroiam să-i vorbesc despre UMRL şi ce rost ar putea să aibă acum. N-a fost chip. Mi-a vorbit cu atâta ură, şi m-a insultat atât de tare, încât l-am ascultat şi am terminat conversaţia urându-i mult succes. Am rămas tare amărât.

Rând pe rând, iarăşi telefoane şi interviuri. Bob Seely şi Juliet Stone de la *Sunday Mirror*, Carole Dawson de la *Sunday Telegraph*, Ariana Melamed de la Tel Aviv, Carl McCrystal de la *Sunday Correspondent*, Tony Halpin de la Associated Press.

Lungă conversaţie cu Dinu Daponte. Acum redevine român. Examinăm, pe îndelete, alternativele ce se deschid pentru UMRL. El nu găseşte că ar fi bine să ne desfiinţăm. Să mai aşteptăm.

Bill McKee ne telefonează felicitări din St. Louis. Prof. Alexandru Rădulescu, care a fost la mine împreună cu Horaţiu Comaniciu mă imploră să nu accept intrarea ruşilor (Efectele falsei declaraţii) în ţară. L-am asigurat că nu e nici un pericol. De la 1711 încoace, moscoviţii

au invadat România, sau, mai bine zis, teritoriul locuit de români, de 13 ori. De fiecare dată, au adus mizerie, suferinţă şi lacrimi. Multe lacrimi.

Aseară, la demonstraţiile de la Paris, Ion Ghika „a sărit peste cal". Au venit oamenii lui Le Pen să demonstreze. El s-a opus. Ciocnire între ei. Teatral, s-a întins pe jos şi le-a spus să treacă peste el, cum au trecut tancurile peste români, la Timişoara. Poliţia a intervenit, televiziunea a filmat etc... Astfel de gesturi nu ne aduc nici un serviciu.

Separat, Novacovici, Varlam şi Herlea îmi dau aceeaşi informaţie.

Novacovici a fost, aseară, la adunarea convocată de Câmpeanu. La fel şi Ana Maria Tuduri. Mare treabă n-au făcut. Nici nu puteau să facă. Pentru reuşită, toată lumea a fost de acord că ne trebuie o personalitate reprezentativă. Nimeni n-a zis-o, dar toată lumea s-a gândit la dumneata, mi-a comunicat Ana-Maria Tuduri.

Varlam şi Herlea au o idee care mi se pare bună. Vor să se adreseze Ambasadei din Paris, pentru că Ambasadorul Gigea a anunţat că întreg personalul Ambasadei s-a pus la dispoziţia guvernului Mănescu. Dacă e aşa, să ne dea Ambasada posibilitatea să comunicăm cu ţara prin curierul diplomatic. E adevărat că, la ambasade, 80% din personal sunt securişti. Se poate avea încredere în ei? Sigur că nu. Dar să încercăm să obţinem aceleaşi facilităţi şi noi la Londra. Ambasadorul Soare a încercat deja, să se distanţeze de Ceauşescu.

În fine, Herlea îmi mai spune că Ceauşescu a depus sume enorme de bani în Elveţia, prin Lt.Col. Constantin Anghelache. Contul ar avea numărul 47-21 427-300-2. Nu se ştie dacă acest număr e cel de la Banca de Comerţ Exterior din Bucureşti sau al Băncii elveţiene care trebuie identificată. Freddy Bourquin îmi spune şi el că, atunci când cade un dictator, toate fondurile sunt blocate automat. M-a sfătuit să scriu la Ministerul de Externe şi la Association des Banquiers în Basel.

La orele 17.51, ora României, soţii Ceauşescu au fost arestaţi şi se găsesc sub paza armatei. Aşa, cel puţin, a anunţat Ion Iliescu.

Jimmy Crăciun mă informează din Cleveland că se formează un Comitet de ajutor pentru România (International Romanian Relief Committee). Cei doi episcopi români, şeful Bisericii Baptiste, Părintele Calciu-Dumitreasa şi cu mine, dacă accept. Plus Bompa.

I-am dat acordul meu.

Trebuie să intrăm în legătură cu un oarecare Livianu, care pretinde că este susţinut de State Department pentru o operă similară. I s-ar

pune la dispoziţie un birou chiar la Ambasada SUA din Bucureşti.

Jacqueline Danno vrea să invităm pe toţi gazetarii, care au scris despre UMRL şi despre mine, la cina pe care vreau s-o dau lui Jacques Godfrain pe ziua de 9 Ianuarie. Sunt de acord. Va avea loc la hotelul Warwick, la Paris.

Duminică, 24 Decembrie 1989

Trimit Regelui o telegramă cu urări de Sf. Sărbători. Yanacopulos şi Pari Troianos îmi confirmă că Regele aşteaptă să vorbească cu mine. După multe încercări, sistematic ratate, reuşesc. Răspunde Regina:

V-am căutat peste tot, după ce aţi vorbit cu Mărgărita, Miercuri dimineaţa.

Eu îi lăsasem Regelui un mesaj să mă sune când îi convine. Şi Regele, când a venit la telefon, a început conversaţia scuzându-se. Foarte prietenos. I-am spus că am declarat presei că mă întorc în ţară şi că *Daily Telegraph* a publicat informaţia, pe ziua de ieri. (Trebuie să spun că Wendy Holden m-a prezentat în articolul ei foarte favorabil.) M-am referit la *presiunile la care sunt supus să declar în numele UMRL,* că vrem intervenţia Sovietelor pentru a înfrânge Securitatea. N-am pomenit interviul lui la TV.1 Franţa, în care şi el a afirmat acest lucru. După mine, i-am spus, ar fi o mare greşeală. Românii au dat dovadă de atâta curaj şi armata s-a alăturat poporului, în întregimea ei. Cu siguranţă că vor reuşi să-i dezarmeze pe securişti în cele din urmă. În nici un caz, noi nu putem să fim pentru intrarea ruşilor în România. Vin repede şi pleacă încet. Şi întotdeauna aduc mizerie şi lacrimi.

A părut să fie de acord cu mine. Dar, aşa cum e el. Cam incoerent.

Jean Bernard şi Joseph Amsalem mi-au trimis tot felul de sugestii de Declaraţie ce ar trebui să facă Regele „în complet acord cu Ion Raţiu". Să cerem ajutor Franţei şi Franţa să intervină pe lângă Gorbaciov, ca intervenţia în România să fie făcută de ambele ţări. M-am opus şi acestei idei. Altă idee a fost să se constituie un corp expediţionar, de 600 de oameni, români şi francezi, care să intre în România imediat. Armaţi, gata să lupte cu rămăşiţele Securităţii. Am avea bună publicitate, pentru că s-ar face sub egida UMRL, dar am rezistat tentaţiei. Ei au suferit acolo. Ei s-au sacrificat, cu un eroism neegalat. Tot meritul trebuie să rămână al lor. Neştirbit şi neîmpărtăşit cu nimeni.

Am vorbit şi cu Bompa, în Canada. I-am exprimat bucuria mea pen-

tru înființarea International Romanian Relief Fund. La Londra, noi am făcut, tot sub egida UMRL, asociația „Medical Aid for Free Romania".

Eve-Ann Prentice mă pune să vorbesc cu tatăl ei, Lordul Whaddon. El e Președintele Consiliului de Administrație al firmei „RINDAL-BOURNE". Au mari interese în România. Afaceri de textile. Mi-a oferit ajutor financiar pentru români.

Sanda Budiș și fata ei, Sandra PRALONG, de la *Newsweek*, mi-au telefonat din New York, ca să-și exprime solidaritatea cu noi.

Îmi telefonează Wade Davies din Hawaii. Sunt acolo cu toată familia lui Chuck Percy. Între timp se transmite la Radio (BBC World Service), că James Baker a declarat că Președintele Bush va susține intervenția Sovietelor în România. Guvernul Mănescu a cerut deja ajutor Sovietelor. Din fericire, armata a declarat că nu au nevoie de ajutor armat. Gorbaciov a indicat că nu va interveni. Îmi exprim totalul dezacord cu declarația lui James Baker. Cred că Chuck a înțeles. Îi trimit prin FAX articolul din *Daily Telegraph* și-i spun că voi veni la Washington înainte de a mă întoarce în România.

Îmi sosește de la Londra și comunicatul Ambasadei RSR. Conține formarea noului guvern Mănescu, programul politic pentru viitorul apropiat, adeziunea întregului personal diplomatic din Anglia și un apel pentru ajutoare. Majoritatea celor numiți în guvern sunt comuniști.

Novacovici vine cu ideea să apelăm la Națiunile Unite să trimită trupele lor. O altă greșeală. Mă opun.

Printre cei care au ținut să-și exprime solidaritatea a fost și Dinu (Gustav Heinrich) Ghezzo. El e șeful Bisericii Ortodoxe din OFFENBACH, controlată de Patriarhia din București. O să-l surprindă pe Roșeanu. (Radu Roșeanu, vicepreședinte UMRL.)

„Danny" (Dan Mihai Florea) îmi telefonează din Belgia. Am vorbit cu Comandorul? mă întreabă. Nu, i-am răspuns. Mi-a dat numărul lui la București. Îl cheamă Radu Nicolae. (Este cel care mi-a scris în Aprilie, în numele organizației „O". Mi-au cerut sprijin logistic și de arme pentru incapacitarea celor vizați, nu uciderea lor. Se avea în vedere o lovitură de Palat. Am temporizat.)

Luni, 25 Decembrie 1989

Pe la 4.45 sună telefonul. E Radu Nicolae. Încântat să-mi vorbească.

Sunt mulțumiți. Întreaga armată a fost solidară cu poporul. M-a întrebat dacă am citit scrisorile lui. Cele pe care mi le adusese prietenul Danny, curier special trimis de mine în țară să le aducă. Cum nu le citisem, n-am putut comenta. Le voi citi, i-am răspuns. După ce-mi deschid curierul, care, cu evenimentele în curs, așteaptă. Danny nu trebuia să trimită scrisorile prin poștă. Trebuia să le predea personal. Sunteți mulțumiți cu situația actuală? Da. E bine. Să rămânem în legătură.

Mare emoție după convorbire. Nu găseam scrisorile. Le-am căutat peste tot. În fine, le-a găsit Elisabeth, căci fata de casă le-a pus în holul chalet-ului.

FMR (Frontul Militar Român, cu ramificații până la nivelul companiilor) are următoarele scopuri (mi se scrie): (a) anularea actului de abdicare a Regelui, (b) legalizarea partidelor politice (c) relegalizarea Bisericii Unite, (d) alegeri libere. Examinează, apoi, cum se poate face acțiunea, mijloacele necesare lor și stabilirea unui contact sigur. Încheie, cerându-mi să transmit MS Regelui „asigurarea stimei și devotamentului nostru". Radu Nicolae îmi trimite, de asemenea, „Scrisoarea *CMR* adresată opiniei publice românești și internaționale".

Pe la 10.30 telefonez la Versoix. Îmi vorbește Regina. Excitată. Se trimit camioane de ajutoare în țară. Să punem mesagii în ele - bilete - din partea Regelui. N-am reacționat, căci mi se pare puerilă ideea. Dar nici n-am contrazis-o. Regele e încântat să audă că armata e cu el. Din scrisoarea comandorului Radu Nicolae rezultă că ei ar fi putut face o lovitură de stat, cu ajutorul nostru. Revoluția, însă, a fost declanșată de incidentul cu Preotul Tökés la Timișoara. Păcat, căci, îmi închipui, Ceaușescu ar fi fost răsturnat cu mai puțină vărsare de sânge. Așa cum s-a întâmplat, a adus glorie nemuritoare poporului român. Curajul tinerilor care au manifestat pentru libertate și au înfruntat mitralierele, tancurile și elicopterele cu mâinile goale, e greu de întrecut.

Menționez Regelui că nu e bine să cerem ajutor Sovietelor și nici altora. Am cerut lui Gorbaciov, dar și Doamnei Thatcher, Mitterrand și Bush, mi-a răspun Bush. N-am insistat, dar și-a dat seama că nu e bine să-i aducem pe ruși în țară. Am repetat ceea ce i-am spus, deja, ieri.

Îmi telefonează Jacques Godfrain. Merge în România cu un convoi de camioane. Se va duce cu avionul la Budapesta (stă la Söti), ca să ajungă Sâmbătă la București. Ne înțelegem ca el să-l contacteze pe Comandorul Radu Nicolae și să-i ceară să-mi trimită un reprezentant

al lor (F.M.R.). Să-i avanseze banii necesari călătoriei. S-o contacteze, apoi, pe Doina Cornea și să-i ceară să intre imediat în contact cu mine.

Aseară, Doctorul Florescu, nou ales în Comitetul UMRL Franța, mi-a recomandat-o pe avocata Păun Amelia. Îmi telefonează azi dimineață. Atât ea, cât și soțul ei, elvețian, sunt avocați cu specialitatea problemelor bancare și de blocare a fondurilor. Fondurile lui Ceaușescu au fost imediat blocate de guvernul federal. Dar e greu să fie identificate și, până ce se găsește evidența, la București, cei care le-au deschis etc. pot să sustragă sume importante. Ea ar vrea să obțină un mandat din partea Doinei Cornea. Deci, din partea noului guvern de la București. Altfel, va pleca în Yemen, unde are altă treabă.

O asigur că eu nu pot să-i dau mandat decât din partea UMRL. Doinea Cornea e membră a noastră, dar ... membră a guvernului mulțumită nouă și nu ca reprezentantă a noastră. Și o informez că încă n-am reușit să intru în legătură cu Doina. A renunțat la ideea ei. Pentru moment, în tot cazul.

Sani (Alexandru Dull) mă cheamă din Budapesta. Au fost 4 în total: Dominique Aubert și alți 3 gazetari. I-a dus până la Seghedin și, de acolo, au mers ei singuri în România. Sani îmi propune acum să meargă cu un convoi de camioane. Să se oprească la Turda. Să împartă acolo ajutoare, chiar în fața Statuii Dr. Ion Rațiu. Să-mi aducă MS-ul de la Taici Mezei. Sunt de acord cu toate. Convoiul e format din 26 de camioane, îmi spune. Mi-a vorbit de zvonurile care circulă: holeră la Timișoara; Securiștii care s-au retras în munți, la Miercurea Ciuc, ca să organizeze un contraatac; Zoe Ceaușescu avea, în apartamentul ei, tablouri de Grigorescu, obiecte de aur și lingouri de aur; peste 2000 de unguri au trecut frontiera în Ungaria, de când a început Revoluția românească. Sani va trece în România, de data asta, prin PETEA, un punct nou pe frontieră.

Lorri West și-a oferit serviciile de medic. La fel, Michou Daponte va ajuta prin contactele ei de la Crucea Roșie.

Novacovici a stat 3 ore de vorbă cu Gigea la Ambasadă. A cerut 3 camere pentru activitatea UMRL. Găsește că ar fi bine să facem o conferință de presă la care să explicăm poziția noastră. Cădem de acord pentru ziua de 4 Ianuarie.

Vasile Damian vrea să meargă în România și să citească la radio București o Proclamație din partea UMRL. Nu sunt încântat. Personalitatea lui jenează. Vine cu alte două idei, Novacovici. Să-l utilizăm pe Alexandru Bârlădeanu, fiul lui Bârlădeanu. Să-l trimitem pe el. Și să-l trimitem pe fiul meu, Indrei. M-am tot gândit. În cele din urmă am decis că nu e bine. Indrei, din păcate, e bolnav. Deși e fiul meu și vorbește bine românește, n-ar fi în stare să facă serviciile de care avem nevoie.

Marți, 26 Decembrie 1989

Fac legătura telefonică cu Comandorul Radu Nicolae imediat. Păcat că nu ne-ați trimis materialul de care aveam nevoie atunci când vi l-am cerut. Se puteau evita multe lucruri. Trimiteți-mi originalele scrisorilor ca să rămână la arhivă. Prin Danny. Ne-am înțeles să-i trimit copii după originale; certificate de mine. Dar să le trimit tot prin Danny.

Peter Blaker îmi telefonează din Recife, Brazilia. Mă susține din plin, și-mi recomandă să intru în legătură direct cu Ministrul de Externe, Sir Douglas Hurd. Eu protestez împotriva faptului că circa 80% din personalul ambasadelor, în Anglia în special, sunt securiști. Lor n-ar trebui să li se acorde azil politic și nici să fie acceptați de Guvernul actual, care tocmai a fost anunțat sub conducerea lui Ion Iliescu. Doina Cornea face parte din acest guvern. S-au anunțat și niște partide: Democrat și Național Țărănist Creștin. Din acesta ar face parte și Doina.

Mari presiuni din partea lui Jean Bernard să merg, mâine, la Paris. Seara, la 6.30 p.m., va avea loc serviciul de comemorare a celor sacrificați pentru libertate în România.

Cornel Velțian, și el, ține foarte mult să ne vedem, m-am decis să mă duc eu la Paris, imediat. Îi confirm lui Cornel și, apoi lui Liți, că voi dedica toată ziua, Joi 28 Decembrie, planurilor ce trebuie să facem. Cornel, mai ales, vroia să știe ce voi face eu, acum. Răspunsul a fost clar. Eu sunt Național-Țărănist și mă voi afirma ca atare.

Îmi telefonează John Kampsner, de la *Daily Telegraph*. Am criticat justiția sumară și execuția soților Ceaușescu. Mi-am exprimat nemulțumirea că puterea a rămas în mâinile comuniștilor, și am subliniat necesitatea introducerii de reforme reale. În primul rând, libertatea presei și dreptul de liberă asociere. Altfel nu mergem spre democrație. Am criticat, de asemenea, pripa cu care se merge la alegeri. Mi-a spus că vrea să vină cu mine în România, când mă decid să merg.

Miercuri, 27 Decembrie 1989

Sunt în trenul TGV de la Lausanne la Paris. Azi dimineață m-am

sculat la orele 4.00 plin de idei, cum ar trebui să mergem în România și cum să procedăm.

E frig astăzi. Ceață. Deci umezeală în aer. Toți arborii, toate crenguțele, firele de telegraf și de telefon etc. sunt albe. Feeric. Tot ieri:

Nicolae, al doilea fiu al meu, și el e decis să meargă cu mine în România. Intenționează să învețe intensiv limba română, imediat. Mi-ar fi de mare folos. Mi-a spus, printre altele, că Sandu Pobereznic *Worships the ground you tread on*. Mă bucură faptul, dar, un astfel de devotament e periculos. Dacă-l dezamăgesc în ambițiile lui, această „adorație" riscă să se transforme în ură.

Titus Doctor și fetele lui îmi telefonează din Atlanta. El e de părere că trebuie să dăm pământ țăranilor și acțiuni muncitorilor. Parte din acțiuni în toate întreprinderile să rămână în mâna statului și restul să fie oferite publicului; străinilor, mai ales, pentru că românii nu prea o să aibă capital de investit.

N-a pus problema în acești termeni, dar astea sunt concluziile la care am ajuns eu. Conversația m-a ajutat să-mi clarific ideile.

Trimit copiile scrisorilor de la Frontul Militar Român Regelui și lui „Danny", ca să le ducă în țară, lui Radu Nicolae.

Stinghe îmi telefonează. La fel Ivor Porter și Doru Braia. Se pare că la Bonn suntem acuzați de un domn, Liviu Tolfan, că ne-am dat cu comuniștii. Asta, pentru că Braia a cerut ca Ambasada să ne pună la dispoziție facilități de comunicare.

Ana Maria Tuduri, care pleacă acum în Germania să stea cu Lia Constantinescu (secretara Regelui), mă informează că putem comunica la București prin francezi. Ei au acolo un „poste d'expansion économique", și sunt gata să ne pună FAX-ul lor la dispoziție.

Sunt informat că s-a alcătuit și un Partid al Tineretului Liber, căci „ei au murit pentru libertate". Au dreptate, dar îi califică sacrificiul lor să guverneze țara? Ar trebui să intre în toate formațiunile de partid ce se vor ivi acum. Nu să acționeze, independent, ca partid al tineretului. Va trece cam multă apă pe Dâmbovița până să învățăm și noi, românii, ce înseamnă democrația.

Nicolae Lupan îmi telefonează. Îi spun că voi activa ca PNȚ-ist în țară. Vin și eu. Mergem împreună. Sunt atâtea probleme de rezolvat, îmi zice.

Seara îmi telefonează și Stoian. Îi dau un interviu exact în acest sens. UMRL organizează, acum, convoaie cu ajutoare pentru România.

Dar, ajuns acolo, voi milita în Partidul în care m-am născut. Partidul strămoșilor mei, al Memorandistului și al lui Maniu. Partid cu mare tradiție în serviciul neamului.

Stoian pleacă mâine în România.

Abia sosesc în apartamentul meu din Paris și mă sună BBC-ul Home Service, la telefon. Îmi ia un interviu. Mă pronunț împotriva guvernului actual Ion Iliescu - Roman. (Fiul lui Walter Roman, mare comunist în ilegalitate, voluntar în Spania în timpul războiului civil.) Poporul român nu vrea comunism. Nici măcar un comunism cu față umană. Poporul român vrea democrație. Și, când mi-a sugerat că românii n-au o tradiție de democrație în viața lor politică, i-am răspuns: Cunosc și eu puțin istoria Angliei și nici democrația Angliei, la începutul secolului trecut, n-a fost tocmai perfectă. Dar românii luptă pentru, și vor să aibă o democrație așa cum e practicată în Occident.

Seara, cu Novacovici în fața Bisericii Ortodoxe din rue Jean de Beauvais. Multă lume. Foarte multă lume, deja, când am sosit noi, la 6.45. Mi-au fost prezentați notabilii francezi, primarii, consilieri municipali, cu eșarfe și insigne. Și mulți români au venit să-mi strângă mâna. Toate posturile de televiziune prezente. Mi-a luat un interviu „Anténne 2". Am lăudat curajul celor care s-au sacrificat pentru libertate și am mulțumit poporului francez pentru solidaritatea lor cu cauza românească. Când mi s-a sugerat că rostul UMRL s-a terminat, am răspuns: Nu tocmai. Ceea ce se petrece în România e foarte îngrijorător. Și am tras concluzia: Noi vom continua să luptăm pentru libertate și democrație în România până când vor fi devenit un fapt acolo. Și vom continua să trimitem în țară convoaie de ajutor material.

La 7.15 a început procesiunea, toți cu lumânări aprinse. Ajunși în Bulevard, ne-am întors la dreapta, blocând toată circulația. Trebuie că am fost peste o mie de oameni. De pe Bulevardul St. Germain ne-am întors la stânga pe o străduță îngustă, până am ajuns pe cheiul stâng al Senei. Am trecut Pont au Double ca să ajungem în fața Catedralei Notre Dame. Câțiva tineri cercetași francezi ne-au întâmpinat, cu steagul lor, la intrarea pe pod, după care s-au alăturat cortegiului care avea în cap 6 drapele mari în tricolorul românesc.

Demni, încet, cu scurte opriri de reculegere, intrăm în Catedrală, până în fața altarului. Novacovici m-a ținut tot timpul de braț. Așa n-au putut să ne despartă, deși presiunea și îmbulzeala, de altfel foarte

demnă, a fost enormă. Ne-am plasat în faţă, la mijlocul navei. Preotul - le curé - a fost puţin contrariat când am refuzat sugestia lui să ne aşezăm pe scaune. Cei din jurul meu au rămas tot timpul în picioare, ca mine. Obositor, e adevărat, dar era un gest pentru eroii din România. Slujba, impresionantă, m-a mişcat profund.

Ne-am regăsit, cu toţii, într-o braserie, lângă Catedrală. Ion Ghika ne-a explicat planurile lui. Pleacă în România mâine, la 7.00. Cu avionul. Va sta în apartamentul lui din Bucureşti. Ion Iliescu a declarat că vrea pluralitate, nu partide. Noi suntem pluralitatea. Noi suntem o organizaţie care luptă pentru democraţie. E ceea ce au declarat că vor şi ei, guvernanţii de astăzi.

Va crea o Filială UMRL la Bucureşti. Va avea nevoie de dotări moderne ca să poată comunica instantaneu cu noi.

Ceilalţi prezenţi: Novacovici, Herlea, Varlam, Ricci (care mi-a făcut o bună impresie - nu-l cunoscusem mai înainte), Dr. Florescu şi alţii. La o masă vecină Jean Bernard, Joseph şi Michel („garde de corp"), Jacqueline Danno şi Gh. Zamfir (care a cântat cu naiul lui fermecat la slujbă - inclusiv „O ce veste minunată" şi „Domn, Domn să'nălţăm").

A fost momentul să definitivăm lucrurile. Noi nu suntem partid. Când vom candida la alegeri, vom candida în culorile partidului ce fiecare din noi îşi alege. Eu voi candida ca Naţional Ţărănist. Până atunci însă, UMRL va rămâne în viaţă şi va fi cât mai activ posibil. Toată lumea e de acord.

Ion Ghika va comunica acestea Doinei Cornea şi lui Cornel Coposu. Eu vreau să candidez la Turda.

Coposu tocmai a anunţat, astăzi, existenţa PNŢ-ului. (Încă nu ştim lista aderenţilor.)

Joi, 28 Decembrie 1989

În timpul nopţii mi-a telefonat Ghika. Să-şi ia rămas bun. Ai toată dragostea mea, i-am spus, urându-i drum bun şi succes. Ceea ce face e într-adevăr curajos, pentru că nu le va conveni guvernanţilor să aibă o Opoziţie astăzi, chiar acolo în România. Până când se introduc reformele necesare pentru ţinerea de alegeri cu adevărat libere, noi, UMRL, suntem chemaţi să forţăm guvernul actual să se ţină de cuvânt şi să adopte democraţia în ţară. Noi, şi nimeni altcineva, avem o audienţă în exil, în Occident. Deci noi trebuie să continuăm lupta. Altfel,

sacrificiul miilor de tineri care au făcut Revoluţia va fi în zadar.

Jean Bernard îmi telefonează, din nou, îngrijorat. Nu vreau să vă lăsaţi cenuşa aici. Avem informaţii precise că s-a trimis o echipă să vă asasineze.

De unde?

Chiar de la Serviciile Secrete franceze. Le-am cerut să vă acorde protecţie. Evident, nu pot s-o facă. Eu nu sunt şef de stat.

Trebuie să vă daţi seama că, *nu au fost o „armată întreagă" cei care v-au asigurat protecţia*. Toţi cei care mergeam înaintea Dumneavoastră, după şi pe lângă stegari, erau oamenii noştri. Trebuie să aveţi grijă foarte mare. Ei pe Ion Raţiu vor să-l elimine. Am căutat să-i arăt că exagerează şi l-am asigurat că n-am nici o intenţie să mă sinucid!! Voi avea grijă. Dar să păstrăm proporţiile.

Dau un interviu lui Jan Riebesehl, de la *Die Welt*, care acum e publicat la Bonn. El locuieşte la Endingen. Vorbeşte o englezească excelentă.

Stroescu mă asigură că Radio Europa Liberă a dat pe post toate comunicatele noastre şi e gata să transmită orice îi dau. I-am spus că am anunţat deja, la BBC, că voi candida pe lista PNŢ la Turda. Voi face o declaraţie în acest sens, poate chiar astăzi.

Charlotte Eager de la *Evening Standard* îmi cere un interviu. I-l dau pe loc.

Pe la 11.00 a.m. vin Liţi Faina şi Cornel Velţian. Pierdem mult timp cu recriminări. Nu eu; Faina. Am fost însă foarte reţinut şi, cred că, în cele din urmă, am reuşit să-l liniştesc. Am stat împreună până la 5.00 p.m., când a venit Herlea să-i ia cu maşina. Ne-am înţeles să mergem în ţară, Liţi şi cu mine, şi să candidăm la alegeri. Eu mă angajez să duc o tipografie modernă în ţară. Velţian se ocupă de schimbarea banilor acolo. El zice că e prea bătrân. Nu se mai întoarce în ţară.

Liţi a fost primit de Rege. A stat cu el timp de 2 ore. S-au înţeles de minune.

Examinăm lista anunţată de Cornel Coposu, pe care îl consideră „ambiţios", iubitor de viaţă uşoară şi bănoasă; bun ca executant, talentat gazetar.

Alătur lista, cu notele scrise de mână, chiar de Cornel Velţian. (*Vezi pagina 36.*)

Roşeanu îmi spune că Aurel Gulan din România (Bucureşti) are un important grup în jurul lui. Vrea să-mi audă vocea la telefon. La fel,

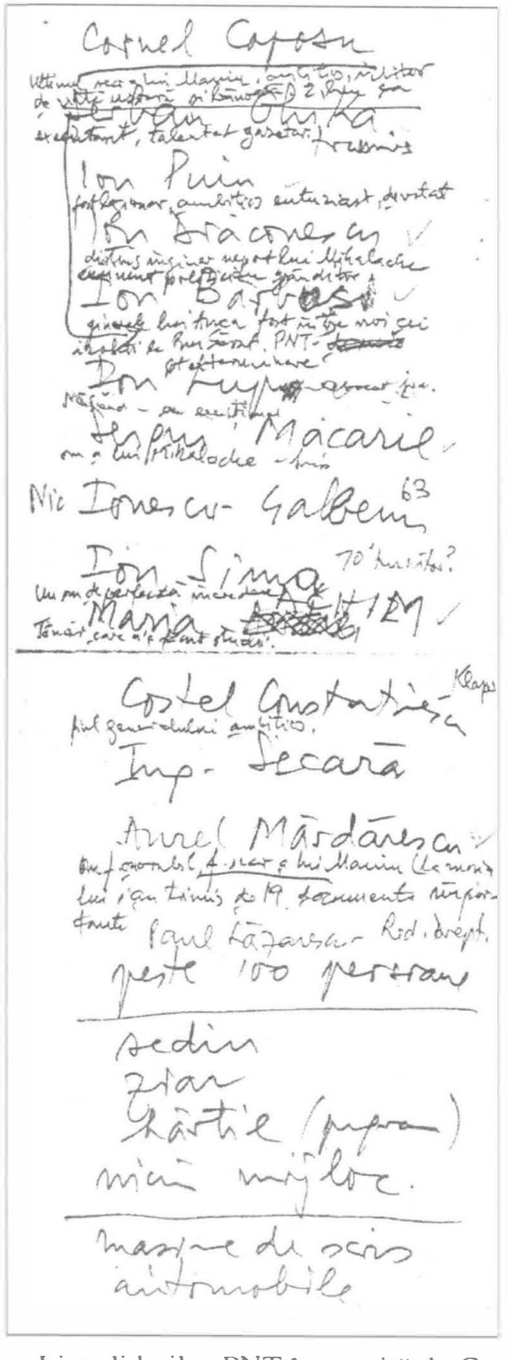

Cornel Coposu - ultimul secretar al lui Maniu, ambițios, iubitor de viață ușoară și bănoasă. Bun ca executant, talentat gazetar;

Șerban Ghica

Ion Puiu - fost legionar, ambițios, entuziast, devotat;

Ion Diaconescu - distins inginer, nepot al lui Mihalache, eminent politician, gânditor;

Ion Bărbuș - ginerele lui Anca, fost între noi cei izolați la Râmnicul Sărat. PNȚ lot pentru exterminare;

Ion Lup - avocat, județul Năsăud;

Sergiu Macarie - om al lui Mihalache, fricos;

Nicolae Ionescu-Galbeni - turnător?

Ion Sima - un om de perfectă încredere;

Maria Achim - tânăr care n-a făcut studii;

Costel Conatantinescu-Klaps - fiul generalului, ambițios;

Inginer Secară

Aurel Mărdărescu - om foarte onorabil, fost secretar al lui Maniu. La moșia lui s-au trimis de Maniu documente importante;

Paul Lăzărescu - redactor *Dreptatea*.

Lista liderilor PNȚ întocmită de Cornel Vețian, comentată de Liți Faina pe 28 Decembrie 1989, la Paris

Jean Dinu îmi telefonează din Dallas, Texas. El a reușit bine în viață. Vrea să se alăture acțiunii mele și să contribuie financiar. Avem mare nevoie de așa ceva. Manea de la Budapesta are mulți care vor să meargă în țară, îndată ce le dau eu indicația s-o facă. Să aștepte puțin, i-am spus.

Sani (Alexandru Dull) merge mâine în țară cu camioanele. Se va opri la Turda.

Tim Barlass, de la *Evening Standard*, vrea să publice articolul despre Sandu Grigore pe care l-am publicat în *The Free Romanian* pe luna Ianuarie 1990, sub titlul „33 lonely years". De acord.

Seara, târziu, vorbesc cu Tracy Day, de la *Nightline* din New York. Îi expun situația gravă din România și de ce este un risc ca glorioasa Revoluție din 17-22 Decembrie să fie utilizată de comuniști ca să-și consolideze puterea prin Ion Iliescu, deci pe linia Gorbaciov, România rămânând în sfera de influență moscovită.

Va căuta să programeze o seară pentru România.

Vineri, 29 Decembrie 1989

Cicerone Ioniței pleacă în România. Îi dau un „Xerox" (multiplicator). Costă 16.635 franci francezi. Îi dau un cec făcut direct firmei care livrează aparatul, împreună cu 20 de pachete de hârtie. Adică 80.000 de exemplare. Numele firmei: SODIME, 35, rue du Cardinal Lemoine.

Abia pleacă Cicerone Ioniței și vine Ilie Ion Brie. El lucrează la Radio Solidarnosc. Prieten de-al Corneliei Bodea, era la Boston când mi-a vorbit la telefon în Washington. Pe el îl interesează acțiunea culturală. Ministrul de Cultură, în acest guvern provizoriu, este Andrei Pleșu, discipol al lui Dinu Noica și, bineînțeles, prieten cu Gabriel Liiceanu. Ar fi cazul să înființăm o „bursă Constantin Noica". Apoi, să aducem cât mai mulți preoți clandestini greco-catolici la studii, în Occident. La Roma, în special. El, Brie, înființează o societate S.A.R.L., adică o „Limited Company" în englezește. Pentru activitate culturală, poate cu ajutorul noului guvern de la București. Mi-a luat, apoi, un lung interviu asupra situației actuale. Îmi va trimite și mie o bandă.

În timp ce eram cu el, Velțian îmi telefonează să mă informeze că Ionel Stârcea i-a cerut, din partea Regelui, să meargă în țară. Vrea s-o facă. N-au bani. Îi trebuie 1000 de lei pe zi. E mult, căci vrea să meargă

pentru 3 luni. N-am discutat. Nu m-am târguit. Îi dau 100.000 de lei, în valută, acum. După ceva calculații, mi-a indicat 1.200 dolari. De acord, am zis.

Pe măsură ce se precipită evenimentele, vor în primul rând banii mei, mi-am zis. N-are importanță. Poate vor recunoaște și meritele mele „ne-financiare".

Varlam și Herlea au venit la mine după ce am vorbit la TV5 în numele Partidelor Creștin-Democrat și Național-Țărănesc. Varlam a lansat o invitație Primului Ministru Petre Roman, să ia parte la o masă rotundă tot la Televiziunea franceză TV5. Ceilalți participanți ar fi Radu Câmpeanu, pentru Partidul Liberal, Ștefan Catona-Niculescu, pentru Partidul Social-Democrat și Alexandru-Ion Herlea, pentru PNȚ. În afară de Ion Varlam, binînțeles.

Scriu și înregistrez pe bandă, la RFE München, declarația mea, că doresc să candidez la alegerile din Aprilie 1990, pe lista PNȚ.

Iată textul:

Salut, cu bucurie, declarația guvernului provizoriu că toate partidele politice au dreptul să participe la viitoarele alegeri programate să aibă loc în Aprilie 1990.

În calitatea mea de membru al Partidului Național-Țărănesc, prin convingere și tradiție de familie, doresc să anunț candidatura mea la aceste alegeri. Cu condiția, bineînțeles, ca ea să fie acceptată de conducerea Partidului.

UMRL, organizație care a militat intensiv în lumea liberă, pentru Libertate și Democrație în România, se va autodizolva, în mod automat, în momentul în care se va constata că alegerile cu adevărat libere pot să aibă loc în România.

În acest caz, este important de menționat că, momentan, condițiile, sine qua non, ale unor alegeri libere, nu sunt încă îndeplinite în România. O presă liberă și o aprovizionare cu hârtie, pentru ziare, broșuri și foi volante etc., adecvată și în măsură egală tuturor formațiunilor ce contestă alegerile, trebuie asigurată.

Afișarea pancartelor cu lozinci, și cu prezentarea candidaților, trebuie îndrituită. Accesul egal, la televiziune și radio, trebuie garantat tuturor formațiunilor. Dreptul de asociere și liberă întrunire, în case particulare, sau săli, sau locuri publice, trebuie garantat.

UMRL, în numele membrilor ei, români democrați, răspândiți în 24 de țări și toate continentele, exprimă dorința fermă ca guvernul provizoriu să realizeze aceste deziderate imperative și să faciliteze, astfel, alegeri cu adevărat libere.

Numai astfel vom afla noi, românii, adevărata voință națională.

Numai astfel vom merita noi, românii, respectul lumii civilizate.

Trăiască România eliberată! Glorie martirilor care s-au jertfit pentru libertatea neamului!

ION RAȚIU

Am trimis, apoi, textul și la BBC și am încercat să-l trec Ambasadei franceze din București prin FAX-ul ce mi-a dat Ana-Maria Tuduri. Dar n-am reușit. Probabil numărul e greșit. În acest FAX, îl rugasem pe Cornel Coposu să anunțe el primirea adeziunii mele.

Convorbire cu John Moldovan, din Oakland, California. Vrea să vină să mă vadă. Din moment ce eu mă duc în România, vrea să vină cu mine.

Dominique Aubert, de la Sygma, s-a întors din România. E încântat de ce a făcut acolo. Fotografiile lui au apărut în toată presa franceză și în cea mondială, în mare parte. Acum vrea să i se faciliteze inspectarea lagărelor de concentrare din Dobrogea. Îmi spune că i-a dat lui Sani 150 de dolari americani, și Sani s-a declarat mulțumit.

Sunt informat că ambasadorul RSR în Franța, Gigea, a fost înlocuit cu Alecu Paleologu, prieten de-al lui Paul Dumitriu.

Seara, mare teatru, Jean Bernard, Joseph Amsalem, și cu prietenul lor fotograf au venit să mă ia din apartamentul meu. Acum mă găsesc în Hotelul „PARROTEL", 3, Place de la Porte de Champeret, 75017, Paris (tel: 45.72.56.03). Poate nu trebuia să accept. Insistențele lor, însă, au fost așa de mari, și atât de precise, încât am cedat. Fără exagerare, nu simt nici o frică. Ei, însă, afirmă categoric că nu mai puțin de 4 oameni au venit să mă ucidă. Ar fi înarmați cu mitraliere UZI.

De unde știți ?, i-am întrebat. De la serviciile de resort franceze, a fost răspunsul. Am acceptat. Dar numai pentru o singură noapte.

Sâmbătă, 30 Decembrie 1989

Am dormit bine. La 10.30, azi dimineață, l-am chemat pe Joseph Amsalem să vină să mă aducă la apartamentul meu.

Ideile mi se clarifică.

Constat că mesajul meu, înregistrat pe bandă ieri, n-a fost transmis. Nici la Radio Europa Liberă și nici la BBC. Ruxandra Obreja mi-a

promis că va transmite măcar extrase din el. Și m-a informat că Iuliu Boilă a telefonat din Cluj să-și exprime respectul și admirația pentru mine. Trebuie să fie băiatul lui Puiu.

Am reînregistrat la Radio Europa Liberă. Sper că l-au transmis acum. Doamna Elise Zwölfter a făcut înregistrarea.

Îi telefonez și lui Brezianu de la Radio Vocea Americii. El îmi corijează, pe bună dreptate, două inadvertențe gramaticale. Le accept imediat. Dar vroia, apoi, să specific la ce alegeri mă refer. În mod intenționat am lăsat-o vag. Guvernul provizoriu pregătește o nouă Constituție. Au promis alegeri. Orice formă vor lua aceste alegeri, eu voi candida. Discuții, căci el întotdeauna vrea să aibă dreptate. Am găsit totuși o formulă. Înregistrez mesajul așa cum e, dar VOA va transmite un comentariu și va intercala pasagii cu vocea mea. Așa vor putea să explice la ce fel de alegeri mă refer.

Telefonez lui Chuck Percy. Îi spun că mă întorc în România, să iau parte la alegeri. I-am explicat, puțin, ce înseamnă PNȚ, căci habar n-avea. A înțeles că vreau să discut situația din România, cu ei, înainte de a mă întoarce acolo.

La mai puțin de două ore îmi telefonează Miss Green de la State Department. Marțea viitoare îmi va da de știre cine mă va primi și când. Eu le-am oferit oricând, între 9-14 Ianuarie 1990. E foarte probabil că Ray Seitz mă va primi. E cel cu care am vorbit înainte de Conferința la Vârf de lângă Malta. Am vorbit cu Dinu, cu Sandu și cu Mihai. Nicolae, băiatul meu, m-a chemat și el de mai multe ori la telefon. Toată lumea este încântată de ce facem. Năstase (Ilie) și Ileana Cotrubaș și-au oferit serviciile. Ilie a fost la birou, și a ajutat toată ziua ieri. Astăzi a fost și „Prințul Carol" (Mircea Lambrino). Mi-a fost frică, mi-a spus Nicolae, ca nu cumva să se ofere să intre în comitetul de onoare pentru „Ajutor Medical României".

Bernard Braine mi-a dat niște sugestii. Să-i invităm pe Lordul Shackleton (Eddi, pe care-l cunosc bine), pe Lordul Ennals și pe Baronesa Phillips. De asemenea, pe Sir Russel Johnston și pe David Steel, chiar acum creat cavaler. În fine, pe David Owen, ca șef al micului Partid Social- Democrat. Sunt tot atât de „excitat", cât trebuie să fii Dumneata, mi-a zis, când i-am dat știrea că voi candida la alegerile din Aprilie, 1990.

Mâine, la miezul nopții, se transmit mesajele de Anul Nou, la Radio Europa Liberă. Am scris și eu ceva și am făcut înregistrarea pe banda

automată. Trebuie să verific că a fost primită. Să nu mi se întâmple ca și cu cealaltă.

Duminică, 31 Decembrie 1989

Vorbesc cu Ioana la Zermatt. Ar fi bine să recuperăm casa lui Bușilă în care a crescut Tutu. El a avut și o a doua casă, cu trei etaje, poate chiar mai potrivită pentru activitatea mea în România. Rămâne de văzut cum putem s-o obținem. Fie una, fie alta. Tutu e plină de informații.

Herlea își ia în serios calitatea de purtător de cuvânt PNȚ în Franța. L-a numit Liți, probabil. Mie nu mi-a spus nimic de acest lucru.

Vorbesc cu Lemonidis și-i explic situația cu cele două mesagii pentru țară. Ceva mai târziu îmi telefonează Stroescu. N-au trimis primul mesaj încă. Îl programaseră să meargă, în noaptea asta după mesajul Regelui, al postului de Radio Europa Liberă etc. Al doilea mesaj al meu, înregistrat pe automat abia aseară, încă nu l-a ascultat. Cred că e important ca ambele să fie transmise, dacă e posibil, am zis. Am discutat alternativele. Ne-am înțeles ca mesajul meu expres pentru Anul Nou să fie dat mai la urmă, ca un fel de informație. Nu e rău nici așa. Aș fi preferat ca cel cu alegerile să fi fost dat alaltăieri, când am reacționat imediat la anunțul că partidele politice vor putea lua parte la alegeri.

Stroescu m-a informat, de asemenea, că Regele îi trimisese un mesaj în care cerea armatei să se răscoale. Nu l-au transmis. Trebuia să obțină aprobarea din partea americanilor etc. Bine că n-au făcut-o. Putea să fie *counter-productive*, îmi spune Stroescu. Și sunt și eu de acord.

Dna Zwölfter (Elise) îmi înregistrează, din nou, mesajul meu de Crăciun.

George Lecca îmi spune că Costel Constantinescu-Klaps mă caută de urgență. Reușesc să obțin numărul imediat, dar n-am răspuns. Vorbesc cu Jovin însă. Coposu face niște greșeli foarte grave. Ne-a făcut o încurcătură din care nu știm cum să scăpăm. A făcut o fuziune cu un oarecare Alexandrescu - „Pocăiții", mă informează. I-am spus că va veni Liți Faina să facă ordine. Nici Velțian și nici Faina n-au încredere în Coposu.

Julian Amery mi-a telefonat, lung. Vroia să știe cum stau lucrurile. Și-a oferit serviciile. El poate să-mi fie de ajutor.

Mi-a telefonat Ion Troacă din Stockholm. Se raliază partidului. Rodica Creasey din Anglia îmi cere să vorbesc cu vărul ei din București, Victor Hazan. Și el vine cu PNȚ.

Știri bune. Am reușit să transmitem mesajul meu lui Coposu prin Ambasada franceză, îmi spune Mihai Leu. Iar Novacovici tocmai a auzit că „Securitatea" a fost formal desființată.

Când îl găsesc, Constantinescu-Klaps îmi explică situația. Coposu e cel care a făcut „fuziunea" cu baptiștii și-i spune partidului Național Țărănesc Creștin și Democrat. Mi-a vorbit de Valușescu și de Costel Dumitrescu care a venit de pe Bărăgan, unde a stat de când l-au *bătut securiștii cu domiciliu obligatoriu.*

Gh. Bratu din New York s-a oferit să se întoarcă la fel și Horezu din Los Angeles, fost secretar al lui Mihalache.

Cei din țară mă așteaptă. Veniți măcar pentru câteva zile. Le explic tuturor intențiile mele. Încerc întâi să întâlnesc cât mai mulți lideri occidentali, pentru a-i câștiga de partea trecerii ireversibile a României la democrație pluralistă. Apoi vin în țară. Dar vine Faina acum imediat, săptămâna viitoare. Mi-a cerut ca Europa Liberă și BBC-ul să le ia interviuri și lor, nu numai lui Coposu. Trebuie să rămânem uniți, i-am spus. Liți poate să stea chiar la el acasă, sau la Ionel Jovin.

Luni, 1 Ianuarie 1990

Am început Anul Nou cu bine. Singur. Mi-a telefonat Elisabeth din Zermatt și Ileana de la Londra. Ea auzise de la Pari Troianos că eu mă duc în America să găsesc fonduri pentru a scoate *Dreptatea*. De unde a aflat acest lucru, Pari ?

Azi dimineață m-am trezit la orele 4.00, mi-am adus aminte, cu plăcere, că Elisabeth, când mi-a urat An Nou Fericit, s-a declarat împăcată cu ideea că mergem în România.

Am vorbit cu Lalescu în California. El n-ar putea veni imediat în țară. Dar frații lui sunt acolo și se poate conta pe ei. Influența lor e în regiunea Orșova-Caransebeș. Vasile Moldovan va veni. El poate s-o facă. Elsa, soția lua, se va ocupa de interesele și proprietățile lor.

Ion Troacă din Stockholm e inginer constructor, originar din Iași. Are 44 de ani. El vine cu mine, când merg spre sfârșitul lunii Ianuarie. Fratele lui e cel care a organizat asociația „Dacia Românească" în Suedia, în 1979.

I-am cerut lui Ion Rusu să pregătească un plan și un deviz pentru a

face postul nostru de televiziune în România. De asemenea, un post emițător de radio. Din punct de vedere tehnic, îmi spune, nu este nici un impediment insurmontabil.

Vorbesc cu Regina și cu Regele Mihai. Când i-am spus Reginei că am petrecut revelionul de unul singur, mi-a zis: „Trebuia să vii la noi, am fost numai noi, în familie".

I-am expus Regelui situația. Așa cum e. Fără înfrumusețări. I-am descris mai ales, dezorientarea și lipsa totală de organizare. I-am descris, apoi, planurile mele. Faina pleacă acum. Eu trebuie să mă duc la Washington, de îndată ce mi se dă o întrevedere. Apoi la Bonn și Londra. După aceea vreau să mergem în România toți, cu utilaj cu tot, și cu gazetari occidentali. Ca să vadă ce se întâmplă acolo.

La Washington va trebui să stabilesc că nu există o înțelegere secretă între Bush și Gorbaciov, prin care să se lase România în sfera de influență a Moscovei. Ăsta e marele pericol, Majestate, i-am spus. A înțeles. Ar trebui să vă întoarceți cât mai mulți. Oameni care aveți experiență, mi-a spus. Cum V-am indicat deja, guvernul ăsta provizoriu a declarat România republică. Noi nu putem face nimic, până nu suntem aleși. Atunci abia vom putea să facem o nouă Constituție, sau să revenim la Constituția din 1923. Poziția noastră rămâne aceeași. Vrem restaurarea monarhiei ca să realizăm stabilitate și continuitate. Cred că s-a bucurat să mă audă vorbind așa. Lia Constantinescu, cu care vorbisem câteva minute mai înainte, îmi spusese că Regele era foarte deprimat, pentru că n-au fost manifestări pentru readucerea lui pe tron.

Îi comunic toate astea lui Liți. El nu vrea să stea la Klaps. Și nici la Jovin. Vrea să-și ia un apartament ca să primească lume. Va trimite telegrame tuturor, telefoane etc. Să avem legături în toată țara.

Pamela Nusseley, acum Mrs. Cooper, văduvă, mi-a telefonat la Zermatt, îmi spune Elisabeth. *A very la-di-da voice. I asked her if her name was Mrs... or Lady Cooper. She saw your name in the paper & remembered you from your CESYS days, during the war.* (E vorba de „Centrul European Student & Youth Society", organizație pe care eu am creat-o, cu sprijin polonez.)

I-am telefonat. Interesant, mi-am adus perfect de bine aminte de ea, deși au trecut aproape 50 de ani! Locuiește acum la țară, lângă Cambridge. Când era tânără, a lucrat în Foreign Office și era în Bulgaria, când au luat comuniștii puterea.

Am vorbit și cu Ioniţoiu. I-am spus, fără înconjur, că XEROX-ul pe care-l trimit nu este pentru un Partid Național Țărănesc Creștin Democratic, sau ori cum și-ar spune. Este exclusiv pentru uzul PNȚ. Adică vechiul nostru partid din Ardeal, și Național Țărănist, cum a fost sub Maniu. Ioniţoiu crede că Ion Puiu merge cu Coposu. Deci ei sunt pentru noua formulă, în fuziune cu „creștinii", baptiști, penticostali, adventiști ș.a.m.d.

Zbiszek Racieski (redactor la RFE, secția poloneză, Secretar General al Fundației Internaționale a Jurnaliștilor Liberi) îmi telefonează din Londra. A văzut articolul lui Andrew McEwn din *Times* în care scrie clar că mă întorc în țară ca să iau parte la alegeri pe listă PNȚ. Nimeni nu a fost atât de consistent, în acest exil, decât ai fost tu. Și eu te cunosc mai bine decât oricine altul. Guvernul nostru din exil nu se poate compara cu tine. Ei au avantaje și onoruri. Tu ai numai muncă și sacrificii. Și finanțezi singur munca ta în slujba patriei. Eu nu vreau să mă amestec în treburile voastre românești. Dar tu știi că eu sunt monarhist. Dacă tu îl convingi pe Regele Mihai să mergeți acum în România, El va fi Rege și tu Prim Ministru, și-a terminat Zbiszek lunga lui perorație.

Nu e așa de simplu, a fost reacția mea, și i-am explicat temerele mele că Ion Iliescu își consolidează regimul. Pentru că el e acceptabil lui Gorbaciov. Aici e tăria lui adevărată.

Arthur Butler, care a citit articolul, a avut impresia că toate partidele trebuie să-și prezinte programul în următoarele 5 zile. Așa ceva e imposibil. Trebuie să protestezi. M-am gândit să-mi schimb planurile și să merg imediat la Londra. Să dau o conferință de presă. Dinu Mussulis însă, care a fost de serviciu la BBC astă noapte, nu e de acord. Nu este un termen fatidic. Înregistrarea partidelor și programelor poate fi făcută, de acum încolo. Nu e specificat până când. Dar tribunalul trebuie să decidă asupra datei în 5 zile. Și apoi, există un drept de apel în 3 zile, după aceea.

Marți, 2 Ianuarie 1990

Mă înțeleg cu Liți, la telefon. Îi termin cartea și o paginez. Pe urmă i-o trimit în țară, urgent. Va găsi el, acolo, o tipariță ca s-o scoată.

Doru Novacovici îmi aduce ciorna Declarației UMRL. El vroia să afirm în ea că *Românul Liber* va continua să apară la București. L-am lămurit. Eu voi scoate un ziar dar nu știu dacă i se va spune *Românul*

Liber. Depinde de noi, PNȚ-iștii, ce decidem. Probabil se va chema *DREPTATEA*, numele tradițional al organului PNȚ. Lansăm de la Londra invitațiile pentru Conferința de Presă de Joi, aici. Pentru a nu crea confuzii, am scos acest paragraf din „Declarație".

Pe scurt, anunțăm că UMRL se va autodesființa de îndată ce se vor ține alegeri libere în România. Dar, până atunci vom continua să luptăm pentru libertate și democrație în România.

Tutu Georgescu îmi lasă o scrisoare pentru vărul ei, Prof. în Drept Mihai Oroveanu. El știe unde să găsească toate documentele relativ la casele lui Bușilă. Îi cere să facă tot ce e necesar ca să mi se pună una din ele la dispoziție. Oroveanu e solicitat pentru elaborarea unei Constituții.

Pe la 7.00 seara vine Dan Dima cu Vintilă Corbul, care mi-a fost camarad la Școala de Artilerie din Craiova, în 1938/9. Și-a adus aminte că am fost șef de promoție. „Erai inteligent și aveai un aer nonșalant. Parcă nu-ți păsa de ce se întâmplă. Erai, așa, deasupra tuturor. Eu eram dintr-o familie de militari. Tatăl meu era general. Aveam un mare respect pentru Gradele Înalte. Tu îi tratai pe toți, elegant, dar ca egali. Maiorul Voripale, cu biciușca lui, Colonelul Lucescu și ceilalți ...".

Am depănat amintirile. Am vorbit și de manevrele din Banat, lângă Caransebeș. Ne-am dus la 12 km pe jos etc.... Le-am povestit și eu, cum, în toamna anului 1939 eram concentrat cu Regimentul meu, 31 Artilerie din Cluj, pe zonă, la Săcășeni.

Toate regimentele de artilerie au luat parte la un concurs de tragere, pe baterii. Se introdusese o nouă metodă. I se spunea „furcuța". Nu era complicată, dar era nouă și cerea puțină concentrare ca s-o stăpânești. Eu devenisem un fel de expert. La concurs, i-am sugerat Căpitanului meu Vacila. I-am sugerat să facă tragerea „cu furcuța". După o mică ezitare, m-a lăsat să conduc eu tragerea. Complet. Am câștigat concursul. Am fost primii care am lovit obiectivul cu cel mai mic număr de ghiulele.

Seara, cină pe Regiment și, ca de obicei la aceste mese, toți ofițerii și elevii plutonieri au cam băut. Spre sfârșit Colonelul, comandant al Regimentului, a ridicat un pahar, mai în glumă, mai în serios „Căpitanului Rațiu și plutonierului - elev... (nu-mi mai aduc aminte de numele lui, dar, după seara aceea, nu mă mai putea suferi!) pentru onoarea ce a adus Regimentului".

Vintilă Corbul e de statură mijlocie. Zvelt. Voce vioaie. Evident,

foarte inteligent. E cu un an mai tânăr ca mine. A fost magistrat. A studiat și istoria. În cele din urmă a devenit scriitor. În felul meu am reușit în viață. Cărțile mele se vând în ediții de 100.000, sau chiar mai mult, mi-a zis. Sunt publicate și în Franța. Mi-a dedicat și mie două exemplare din ele: *Le Conquérant* și *Roxelane et Soliman*. Prima a fost aleasă *Le Prix du Figaro*. Mi-a făcut plăcere dedicația lui: „Prietenului prețios și fost coleg de școală militară Ion Rațiu, căruia i se poate atribui laconica expresie «Iată un om», în toată splendoarea ei".

Am vorbit de prietenii comuni. Mihnea Romalo a fost în aceeași Baterie la Școala din Craiova. Apoi Limbășeanu, Bote, Mircea Ciulei, Gologan etc. Corbul s-a exilat acum 10 ani. Pentru moment nu se întoarce în țară. Din toată protipendada comunistă numai Ștefan Andrei și Cornel Burtică sunt, după părerea lui, oameni cu adevărat culți. Și se poate avea încredere în ei.

Te rog să spui tuturora că sunt cu tine. Voi scrie despre tine. Poate chiar în *Le Figaro*. Am nevoie de așa ceva. Ca să se schimbe imaginea pe care unii au căutat să mi-o creeze: că aș vrea să mă impun cu orice preț ca șef al exilului. M-ai cunoscut în tinerețe. Știi bine cum eram. Să sperăm că o va face. I-am dat și eu cartea mea *Moscow Challange the World (Moscova sfidează lumea)*.

Corbul m-a avertizat să n-am absolut nici o încredere în guvernul provizoriu. Ei vor să păstreze comunismul la putere. Ion Iliescu e omul lui Gorbaciov.

Miercuri, 3 Ianuarie 1990

Vorbesc cu Bărbuș la București.

Joi, 4 Ianuarie 1990

Sunt în avion spre Londra. E ora 4.30 după-amiază. Ieri și astăzi n-am avut un moment liber. Am dat mai multe interviuri, ieri, la telefon. Mi-l reamintesc doar pe cel dat lui Duval, de la FM3, 93.3 m. Se pare că e un post de radio foarte ascultat. Fotograful de la *Les Dinasteurs* a luat poze timp de o oră la mine în apartament.

De la State Department, Becker, de la Desk-ul românesc mă informează că Ray Seitz mi-a fixat o întrevedere la 3.30 p.m. Marțea viitoare.

Cina cu Ioana. Dar, înainte de a pleca la restaurant, am stat la mine în apartament cu Ion Rusu. El mi-a făcut un deviz de 2 milioane lire

sterline pentru un post de televiziune complet. Am găsit o soluție fezabilă. Să cumpărăm un „car", cu toată aparatura necesară și să-l ducem în România. Să cerem, apoi, autorităților, adică guvernului provizoriu, să ne dea voie să transmitem, pe rețeaua televiziunii române, în orele în care ei nu transmit. Dacă ne refuză, facem un scandal imens în presa occidentală.

N-am soluționat, încă, problema ziarului. Cei din țară vor să scoată *DREPTATEA* peste vreo câteva zile. Dar nu prea au hârtie. Soluția care mi se pare cea mai potrivită: Cumpărăm aparatele necesare, telefon etc., ca să putem transmite, instantaneu, șpaltul făcut la București. Îl tipărim, apoi, în străinătate și-l trimitem la București și Cluj cu avionul. Iarăși trebuie să obținem aprobare din partea guvernului provizoriu. Dar să le sugerăm că noi plătim cu valută forte, dacă ei tipăresc ziarul la tipografia *Scânteii*. Iarăși facem scandal, dacă nu acceptă nici una, nici alta din aceste alternative.

Ioana e foarte îngrijorată. Ești obișnuit să trăiești într-o țară civilizată. Acolo, pot să te împuște și să spună că a făcut-o un nebun. I-am mulțumit. Dar n-aș mai avea respect față de mine însumi dacă nu m-aș duce acum în țară să candidez la alegerile din Aprilie. Orice s-ar întâmpla. Și, adevărul este că nu mi-e frică de moarte, pe cât îmi pot da eu, acum, seama.

Căsătoria lor nu merge deloc. Indrei s-a dus în Munții Himalaia. Poate-și găsește acolo busola pierdută. E tragic pentru ei toți. Dar, mai ales, pentru Alexandru.

Astăzi m-am sculat înainte de 3.00 dimineața. Mi s-au limpezit ideile. Mi-am făcut note pentru Conferința de presă.

Joseph Amsalem vine cu mașina la 6.45 a.m. Greșește drumul, se încurcă etc. Sosim, totuși, la studioul din 15, rue Cognac Jay, la 7.15. Pustiu. Ajung în cele din urmă în studio, ca să aflu că era 7.15 ora Londrei. Deci sosisem cu o oră întreagă prea devreme. Am citit ziarele, am ascultat programul de televiziune etc..

Interviul a fost *live* în canalul 4, de la Londra. Mi-a făcut mare plăcere. Mergem, apoi, cu toții, la restaurantul Le Fouquet's, de pe Champs Elysées. Alt interviu, de data asta mult mai amplu și deconectat. Pretindeam că stăm de vorbă la micul dejun.

La Conferința de Presă, 45 de persoane. Cred că toate posturile de televiziune au fost prezente.

Doru citește Declarația noastră și eu o comentez. Amplu. Pe urmă

nenumărate întrebări. Atac guvernul provizoriu. Resping teoria că revoluția a fost organizată, sau orchestrată. A fost spontană, am declarat. Lui Ion Iliescu i se spune, deja, Ceaușescu al II-lea. Și gluma circulă. Au ucis câinele, dar au păstrat lanțul, am declarat. UMRL are mai multă legitimitate decât guvernul provizoriu. Dar și ei, și noi declarăm că vrem democrație în România. Semnele nu sunt bune, însă. Le-am dat exemple pentru a dovedi că ei nu oferă șanse egale tuturor formațiunilor politice.

Am cerut ca Frontul Salvării Naționale și Guvernul Provizoriu să declare, răspicat, că nu se vor prezenta la alegeri. Să o facă în numele unui partid. Să-și spună comuniști, ex-comuniști, neo-comuniști, socialiști, sau ce vor ei. Dar să se prezinte ca partid. Nu ca Front. Fronturile sunt totalitare. Partidele sunt democratice.

Multe, foarte multe întrebări. După aceea am dat interviuri separat mai multor canale de TV franceze și, apoi, într-o altă încăpere, la World Service, News at 1.00, și Reuters.

Masa am luat-o cu Cornel Velțian, cumnatul lui Alexandru Herlea, și Liți Faina. I-am dat lui Liți 1.200 de dolari. El pleacă Sâmbătă în România. Cornel pleacă Miercurea viitoare. Liți va încerca *să pună ordine în Partid*. El n-are încredere în Coposu. I-am cerut să meargă la Iliescu să obțină autorizație pentru postul nostru de televiziune și pentru ziar.

Paul Tár (coleg în Comisia Est-Europeană a Mișcării Europene. Mai târziu, ambasadorul Ungarei la Vatican) a fost la Conferința de Presă. La întrebarea lui am declarat că într-o Românie democrată toți cetățenii români, indiferent de originea lor etnică sau de apartenență religioasă, vor avea aceleași drepturi. În toate aceste interviuri mi-am exprimat convingerea mea profundă că, în alegeri libere, PNȚ va câștiga. Am cerut ca guvernul să garanteze ieșirea din țară a exilaților reîntorși acasă și supravegherea alegerilor de o Comisie Internațională, sau de o instituție respectabilă, ca „Hansard Society". Franțuzeasca mea n-a fost fantastică, dar, mi s-a spus, perfect inteligibilă.

Sosit la Londra, mă culc pe la ora 7.00 p.m., BBC-TV2 vrea să-mi ia un interviu mâine dimineață, iar Canadian Broadcasting Corp vrea să facă același lucru astă seară, înainte de a mă duce la L.B.C. (London Broadcasting Corp), la orele 10.30 p.m.

Eram obosit. Ca să nu fiu sculat din somn, am ridicat receptorul, așa că nimeni nu mai putea să-mi telefoneze. Cum m-am sculat, astăzi, la

ora 2.00 a.m., ora Londrei, am dormit tun. Portarul m-a trezit la 10.30, când a venit mașina să mă ducă la studioul L.B.C. Deci n-am mai putut fi contactat nici de BBC 2 și nici de CBC. Păcat, dar inevitabil în circumstanțele date.

Discuția la L.B.C. Nightline a fost condusă de Roby Vincent. Foarte bine. Celălalt participant a fost Președintele „Asociației de Prietenie Româno-Britanică", J.G. Ballantyne. Vorbește bine românește căci e căsătorit cu o româncă și merge des în România. În general, am fost de acord. Mai ales când am avut ocazia să răspund afirmației aberante că în România se practică genocid împotriva ungurilor. Programul a durat vreo 50 de minute. A constat dintr-o scurtă discuție asupra situației actuale în care am arătat că Guvernul Provizoriu caută să fure Revoluția. Restul a constat din întrebări prin telefon, din partea publicului și răspunsurile noastre.

Am învățat multe astă seară. A fost ca o lecție, ne-a declarat Robby Vincent, la sfârșitul programului. Ballantyne vrea să rămânem în legătură. Are textul comunicatului guvernului provizoriu și al ultimei cuvântări rostite de Ceaușescu.

Vineri, 5 Ianuarie 1990

Un tânăr gazetar, de la *Boardroom Magazine*, a venit să-mi ia un interviu. Vor să-mi pună fotografia mea pe copertă în numărul pe luna viitoare.

Le Quotidien de Paris a publicat pe larg conferința noastră de presă. Varlam spune că am fost foarte bine. Mă bucură, pentru că el e un spirit foarte critic și eu n-am fost deloc mulțumit de calitatea francezei mele! Se pare, însă, că acest lucru a fost trecut cu vederea. Conținutul a contat și le-a plăcut alegoria cu câinele și lanțul. La fel și *Le Figaro*.

Daily Telegraph a publicat de asemenea temerile noastre și fabula. Sandu citea ziarul în metroul ticsit de lume. Când a izbucnit în râs, a creat senzație.

Dau un scurt interviu la BBC pentru România (Doamna Lungescu). Repet afirmațiile făcute la Conferința de Presă din Paris. Mă refer și la transmisiunea L.B.C. de ieri seara. Am fost de acord cu Președintele Asociației de Prietenie Româno-Britanică că nu există genocid în Transilvania și că n-a existat niciodată. Am dat cazul tatii, bătut de Colonelul Hegedüs și cel al lui Mircea, înlocuit la Politehnică de un comunist ungur. Ce discriminare a fost asta?, am întrebat retoric.

Conferință la Iain McIntyre în birou, Gerry Burton fiind de față.

Mi-am pus la punct afacerile în așa fel încât să pot lipsi mai mult din Londra.

Întors la birou cu Gerry, finalizăm structura societății Blenheim Estates cu Susan și Helen. Primesc 1/3 din acțiuni în numele societății Bellerive, Ltd. Le împrumut £40.000 fără dobânzi și le dau biroul pe 2 ani, fără chirie.

Sâmbătă, 6 Ianuarie 1990

Varlam și Herlea, apoi Michaloux, îmi confirmă că Ion Ghika a primit două telefoane pentru apartamentul lui. Vrea un FAX. Michaloux i-l va trimite.

Primii doi afirmă că Ghika ar fi declarat că UMRL sprijină guvernul provizoriu. Mai mult, că el vrea să fie numit ambasador la Paris. Michaloux însă e de altă părere. Ghika a reușit să convingă guvernul provizoriu să recunoască UMRL ca observator la alegeri și să-și organizeze filiala în România. Dacă asta a făcut e foarte bine. Dacă s-a unit cu Brucan - Iliescu - Roman, trebuie să-l scoatem din UMRL.

Vorbesc cu cumnatul lui Velțian și cu Liți Faina. Călătoria lui a fost amânată pe Luni dimineața. I-am comunicat că sora lui Coposu mi-a vorbit cu câteva minute mai-nainte, că tinerii se îmbulzesc să se înscrie în Partidul Național Țărănesc Creștin Democrat. Liți are aceeași reacție ca și mine. Noi nu putem să acceptăm denumirea de Creștin. Îmi spune chiar că Jovin și alții au înființat, acum, un alt Partid Național-Țărănesc-Maniu. Noi să-i spunem simplu PNȚ. Fără nici o codiță, am zis. Liți n-are încredere în Coposu. Face jocul comuniștilor. Al lui Brucan, care vorbește de pluralitate, dar numai în cadrul Frontului Salvării Naționale. Ne vom opune. Poziția noastră a fost clar definită la Conferința de Presă de la Paris.

John Scott vine să mă vadă. E prieten cu Grindea (Miron Grindea, redactorul revistei *ADAM*, de mare prestigiu), care l-a trimis la mine. Vrea să scrie o carte despre revoluția românilor. Îi dau tot ce am. Nu mi-a făcut o impresie deosebită. Dar cine știe?

Răspuns la mesajul meu, Peter Blaker îmi sugerează să-i scriu și să cer să fiu primit, oficial, de Margaret Thatcher și de Douglas Hurd.

La Fundație, adunare mare a organizației „Relief Fund for Romania". Marc Burcă prezidează. Foarte multă lume în jurul mesei. Fotograful Ledoux, care a venit special de la Paris, începe să-și facă

datoria. Trebuie să ia poze pentru „marele" articol ce vor să publice despre mine în revista *Les Dinasteurs*. Burcă îi spune că și el ar vrea o poză de-a mea - un fel de bust - pentru articolul despre mine ce vor publica luna viitoare în *Boardroom Magazine*. Ledoux acceptă să ia el mai multe poze ca, apoi, Burcă să decidă ce vrea să utilizeze pentru coperta magazinului *Boardroom*.

Discuții și planuri, cu Dinu în primul rând. El vrea să scoatem un număr special al *Românului Liber*, pentru România. Sunt de acord. Trebuie ca el să-l compună. Eu îmi voi exprima doar punctul de vedere și îi voi scrie opinia, când mă voi întoarce la Londra pe ziua de 17 Ianuarie, după voiajul la Washington.

Mihai Leu îmi prezintă propunerea obținută de el pentru montarea unei tipografii în București, care să producă ziarul nostru. Fie *Dreptatea*, fie *Românul Liber*.

Toți, inclusiv Anca Panter, vor să meargă cu mine în România. Nicolae ține să-mi vorbească „serios". Au fost perioade în viața noastră în care ne-am suspectat reciproc, mi-a zis, referindu-se, pe bună dreptate, la anumite situații traumatice din viața noastră. Eu vreau să te acompaniez în România. Dar trebuie să avem încredere totală unul în celălalt și trebuie să mi se asigure existența, mi-a spus. Am fost de acord. Aș fi foarte fericit dacă ar veni cu mine. S-ar putea ocupa de „Baierele pungii". Mari sume se vor cheltui. Cineva trebuie să țină cont de ce se întâmplă, cum le-am explicat, lui Iain McIntyre și lui Gerry Burton. Va trebui să cheltuiesc sume de ordinul unui milion de lire sterline pe an ca să am adevărată eficacitate. Voi căuta, bineînțeles, să găsesc și sprijin occidental, dar, în ultima analiză eu va trebui să găsesc banii de care vom avea nevoie, chiar dacă toți ies din punga mea.

Nicolae învață românește de zor. Îmi face o bucurie nemaipomenită. Ne-am înțeles. Mergem în România pentru a servi cauza națională. Vom respecta integritatea noastră, a fiecăruia dintre noi, fără nici un semn de întrebare.

Dau o masă lui Ledoux, la Manzis. Patroana vine să mă sărute și ne oferă un cognac. Ledoux obține instantanee despre viața mea în Londra.

Mergem, apoi, la Arlington House. E impresionat de atmosferă și de tablourile românești. Face multe fotografii pentru *Les Dinasteurs* și, apoi, două filme întregi, special expuse, pentru *Boardroom Magazine*.

După plecarea lui, vine Sandu Pobereznic. Aceeași poveste. Iolanda

Strănescu se îmbulzește peste tot. E ahtiată după putere, îmi spune. Și e interesant că și Nicolae mi-a spus că nu e pentru tine; să n-ai încredere în ea.

Sandu trebuie și el să-și aibă existența asigurată. La fel cu Gigi Tecuceanu, care și el vrea să vină cu mine în România. Trebuie să găsesc soluția pentru întreaga echipă.

Duminică, 7 Ianuarie 1990

Telefoane. Multe telefoane. Cu sora lui Cornel Coposu. Cu Liți Faina, Velțian, Doru Novacovici, Varlam, Herlea, Dinu Daponte, și nu mai știu câți alții.

La birou facem ultimele pregătiri pentru avionul ce am obținut de la „Air Europe" pentru transportul ajutorului pentru România. Va pleca Miercuri. Să punem la bord aparatele de care are nevoie Ion Ghika, pachetele pentru populație, exemplarele mai vechi din *Românul Liber*, din broșurile și cărțile mele și materialul de bază, pentru a stabili un centru UMRL (Filială) în România: hârtie, pixuri, agrafe etc. etc. Toate pachetele să fie pavoazate și identificate ca venind din partea UMRL. Din nou se ivește problema Iolanda. Ea ține ca totul să fie și din partea ACARDA. Deși efortul ei e minim, am acceptat, dar i-am telefonat Iolandei, de față fiind și Sandu, că e o greșeală din partea ei să insiste așa de mult. Să facă treabă bună. Meritele i se vor recunoaște. Mare speranță nu-mi fac. Ea e cum e. Are această nevoie, cum îmi afirmă Sandu, să demonstreze că ea poate să facă tot ce pot eu, sau chiar mai bine decât mine. Personal, sunt încântat. Dar s-o facă.

Masă la Arthur și Evelyn Butler. Cu Peter și Anne Johnson. Caroline a fost și ea la un pahar de șampanie, dar nu la prânz. Discuția foarte interesantă. Acceptă că eu am avut dreptate de-a lungul anilor. Chiar și atunci când - Peter mai ales - nu erau deloc convinși, pentru că întreaga presă occidentală îl găsea „independent" și „liberal" pe Ceaușescu și susținea că el ar fi lansat sistematizarea satelor în România pentru a distruge minoritatea maghiară.

Facem planuri de viitor. E un fel de Comitet de Redacție pentru *The Free Romanian*. Scoatem numărul din Februarie, centrat pe Declarația UMRL la Conferința de Presă de la Paris. Eu voi scrie „OPINIA", ca de obicei. Cu alte cuvinte, noi respingem „Frontul Salvării Naționale" și cerem ca el să nu candideze la viitoarele alegeri. Nici el, și nici guvernul provizoriu.

Arthur va merge în România, Miercurea viitoare. La fel și Anne Johnson. Nu însă Evelyn și nici Peter.

N-am luat nici o decizie finală în ce privește continuarea publicării *The Free Romanian* în viitor. *Românul Liber* își va înceta publicarea de îndată ce ne întoarcem în România. Dar, poate, ar fi bine să continuăm să publicăm varianta engleză (*The Free Romanian*) câteva luni, încă, în tot cazul.

După prânz mă întorc la birou. Rezolv mormanul de scrisori adunat pe masa mea. Sunt tare deprimat. Foarte multe scrisori, deși merită un răspuns din partea mea, trebuie lăsate, cu o mică notă indicativă, Nicoletei. Ea să scrie răspunsul. Știu că lumea mă va critica și pentru asta. Dar n-am ce face. E, pur și simplu, imposibil să răspund tuturor, eu personal.

I-am răspuns, însă lui Emil Ghilezan, care iar mi-a trimis o scrisoare plină de vitriol. Iarăși plină de invective, neadevăruri și de obișnuita lui declarație, de sus în jos, că „trebuie să mă tragă de urechi". I-am trimis doar câteva recente articole despre mine, cu o foarte scurtă notă de acoperire, în care l-am felicitat ce bine scrie, chiar dacă e cu vitriol!

Scriu, apoi, cu multă grijă, lui Peter Blaker. Îi dau un rezumat, pe o pagină, a situației actuale. Îi cer să facă tot posibilul ca Margaret Thatcher și Douglas Hurd să mă primească.

Pun eu, atât scrisoarea, cât și „resumé"-ul, pe ordinator. Nu strică să învăț și eu cum să mânuiesc aparatele astea ultramoderne. Eficacitatea lor e extraordinară. Dacă mai repet experiența, nu m-aș mira să cad și eu pradă tentației de a scrie direct pe ordinator. E extrem de simplu, rapid și eficace.

Luni, 8 Ianuarie 1990

Sunt în avion spre Washington. Dinu Daponte mi-a confirmat, azi dimineață, că suedezii sunt gata să semneze un contract pentru producerea unui ziar în România. La început se va tipări în Ungaria. Mai târziu, după instalarea tiparnițelor rotative, la București. Costul tipăririi la Budapesta e foarte favorabil. Ei au tipografia lor acolo.

Articole bune în presa de astăzi. Se semnalează protestul public al studenților din București împotriva guvernului provizoriu. Ei nu mai vor comuniști, de nici un fel, la conducerea statului românesc. Ei vor democrație. Se semnalează și protestul Partidului Național Țărănesc și unul din ziare vorbește de Partidul Liberal care s-a pronunțat pentru

restaurarea monarhiei.

Prof. Norman Stone scrie un mare articol în *Daily Telegraph*. Concluzia lui e bună. El vrea o reconciliere româno-maghiară. Dar toată argumentarea e complet eronată. Fac imediat o ciornă de răspuns. Din păcate nu prea văd cum pot să fiu succint. Adică publicabil. Dacă refuză ziarul să publice scrisoarea mea, trebuie s-o publicăm noi, în *The Free Romanian*, pentru a nu lăsa argumentele lui fără răspuns.

Am vorbit și cu Babsi Pop la telefon. Gicu e în România. Situația lui e chiar mai bună, acum, mi-a spus, decât era înainte. Dar ăștia n-au nici o intenție să introducă o democrație adevărată. Trebuie susținut Frontul Salvării Naționale, a fost concluzia ei. N-am insistat și nici argumentat. Sunt curios să văd reacția lui Gicu. Ar trebui să-mi dea o importantă contribuție bănească. Nu s-a ținut de promisiunea lui să mă ajute sistematic cu publicarea *Românului Liber*. Ce mi-a dat, a fost doar o fracțiune din ce îmi promisese. A sosit timpul s-o facă acum. El a făcut avere de pe urma legăturilor comerciale cu regimul comunist.

Vinerea trecută, după-amiază, a fost și Harry Phibbs la mine să-mi ia un interviu „în adâncime". El e cel care va scrie articolul cu fotografia mea pe copertă. Sper că va fi pentru luna Februarie. Dar nu se știe niciodată, ceva nou, mai interesant se ivește și articolul despre mine va fi abandonat, fără nici o ezitare. Har Domnului, nu mă afectează așa ceva. Cum nu m-a afectat abandonarea de ABC Nightline a programului cu mine, în ultimul moment, pentru că americanii au invadat Panama! Evident, mult mai interesant pentru publicul din Statele Unite decât situația din România. Dar tocmai acesta e scopul tuturor acestor apariții în presă, radio, televiziune etc.: să se vorbească despre România. Cât mai mult. Așa fel încât o întoarcere la ce a fost să nu mai fie posibilă.

Îndată ce am sosit la Chuck și la Loraine Percy am făcut un interviu, la telefon, cu Dale Goldhawk pentru Canadian Broadcasting Corporation, în cadrul unui program ce poartă titlul „As it happens", organizat de Mechthild Furlani. Am vorbit despre alegerile care vor avea loc în Aprilie, dacă nu se amână. I-am dat și numele lui Ion Ghika, să intre în legătură cu el, la București. C.B.C. ar vrea să ia interviuri direct studenților care se opun guvernului provizoriu.

Nicolae mi-a telefonat din Londra să-mi vorbească de Jack Lunzer, care vrea să mă ajute „să scăpăm de comuniști". Lunzer ar fi a doua societate de diamante ca mărime, din lumea întreagă. E un om de 65

de ani, enorm de bogat. Lunzer îmi spune că e englez, deși are un accent curios. A fost consul General la Londra al Statului Guineea (Sekou Touré). Are, evident, strânse legături cu România. Ștefan Andrei vroia să-l ajut să scape de dumneata, de publicația dumitale, de opoziția dumitale ... Gliga mă pisa atât că nu mai puteam suporta. Merg acum la București. Mă întorc Marți 17 Decembrie. Să stăm de vorbă. Vreau să ajut să scăpați de comuniști odată pentru totdeauna.

Curioasă convorbire. De unde l-a găsit pe Nicolae? De ce n-a venit direct la mine? Ce vrea acum, căci doar el singur indică legăturile lui strânse cu guvernanții de ieri sub Ceaușescu ?! Trebuie să verific. Telefonul lui la Londra: 458-1230.

Cina cu Chuck, Loraine, Wade, Gail, Daniel și Judith Terra. Daniel a fost ambasadorul pentru Arte al Președintelui Reagan. A ctitorit un muzeu la Chicago, „The Terra Museum of American Art" și face, acum, același lucru și în Franța la Giverny. E undeva, lângă Muzeul Monet, la vreo 50 km de Paris. Colecția lui e de tablouri pictate de artiști americani care au fost foarte influențați de impresioniști. Mulți din ei au trăit și murit în Franța.

S-a vorbit mult despre România, bineînțeles. Mare entuziasm și căldură pentru mine. Vor să mă vadă Președinte sau Prim-Ministru. I-am asigurat că tot ce vreau e să candidez la Turda, sediul familiei. La cererea lor le-am explicat puțin din istoria PNȚ, și rolul familiei noastre. E o cină istorică, a tras concluzia Daniel Terra. Auzindu-mă vorbind, Terra a devenit insistent. Trebuie, neapărat, să scriu o carte despre Revoluție. Așa cum ai văzut-o dta, fiind angajați în ea. De acord, trebuie. Dar când? Mi-a vorbit și de necesitatea unei edituri pentru România. Mă ajuți să facem una în România? Da, categoric.

Marți, 9 Ianuarie 1990

Micul dejun cu Chuck și Brian DUFF. Vechi prieteni din Chicago și-au depănat amintirile din luptele lor politice. I-am vorbit lui Brian și despre situația în România. El e „Judge of the Federal District Court".

Dinu Mussulis, la telefon, mi-a citit un mesaj pentru cetățenii români, ce exprimă în esență neîncrederea în guvernul provizoriu. Punctul meu de vedere, în întregime. Cam prea lung, pentru gustul meu, dar just. Autorizez tipărirea unei foi volante care să meargă mâine, cu avionul, 10.000 de exemplare. Mai târziu, revine Dinu la telefon. Novacovici e de părere să nu atacăm guvernul, deocamdată.

Novacovici are dreptate: Să trimitem deci foaia volantă, dar să-i dăm latitudinea lui Ion Ghika să decidă dacă și când să distribuie mesajul.

La Wade și Gail Davis. Wade tot ar vrea să scrie o carte despre România. Își dă seama că e prea târziu. Ar fi trebuit s-o fi scris după ce văzuse filmul lui Sue Lloyd Roberts cu comentariul meu despre distrugerea satelor. Wade vorbește acum de o biografie a mea. S-o facă. Va trebui să vină în România, după sosirea mea acolo, și la Londra, să vadă materialul meu documentar. Dacă mă omoară în România, spun eu în glumă, dar cu un sâmbure de adevăr, ar deveni un mare succes de librărie. Nu e ce doresc, dar așa ar fi, a remarcat Wade, cu pragmatismul tipic american.

Mi-am împachetat hainele ce voi lua cu mine. Am lăsat multe altele acolo. La fel, cărți, dosare și Dumnezeu mai știe ce. La National Endowment for Democracy o așteptam pe Nadia Duik. Vine Tale Richmond. Dar trece pe lângă mine, fără să mă recunoască. Eu l-am recunoscut, deși barba lui devenise mai încrustată cu alb. Dar n-am zis nimic. După vreo două minute, nu mai mult, se întoarce și mă oprește: „Eu vă cunosc de undeva". I-am explicat, și-a adus aminte, imediat. Am vorbit de ce facem, de situația din România etc. Omul e bine intenționat, dar nu cunoaște problemele românești. Nadia, ca de obicei, simpatică, prietenoasă. Cred că are autentică simpatie pentru cauza românească. Ea fiind ucraineană, la origine.

Nu mai intru în amănuntele discuției noastre. N.E.D. n-are fonduri, decât atunci când le primește. În consecință, e o mare luptă, întotdeauna, înainte de a se decide cine primește fonduri. I-am vorbit de un minimum de un milion de dolari. Categoric, nu. N-am astfel de bani la îndemână. E esențial, am zis, să se prezinte românilor alternativa democratică. A fost de acord, dar trebuie să vorbească peste tot. La State Department, la Congres, și, dacă pot, la National Security Council. În tot cazul, ea va face un raport favorabil, asupra întrevederii noastre.

De acolo, de la restaurantul unde am luat masa, am plecat pe jos către Departamentul de Stat. Vreo 14 minute, ca să fiu exact. Cum încă nu reușisem să parcurg distanța, până la State Department, am luat un taxi. Oameni de treabă. Gata să se sacrifice pentru un țel de bună credință, și care va rămâne istoria mea, așa cum e. Pentru mine e o mare plăcere că putem să lucrăm împreună.

La Departamentul de Stat, absolut punctual, vine să mă ia din hol

Rick Becker, șeful secției românești, însoțit de Dennis L. Curry, Secretar al 2-lea și Viceconsul la Ambasada SUA din București (Strada Tudor Arghezi 7-9, tel: 10.40.40.) Rick a rămas la fel, cum mi-l aminteam de când a luat masa cu mine anul trecut în Georgetown. Uscățiv, mustață neagră „pe oală", și neprietenos. Curry, în schimb, cu barbă mare, neagră, zâmbitor, față deschisă.

Ray Seitz vine de la o conferință departamentală câteva minute mai târziu. Își cere scuze etc. și începem. Prezint argumentarea mea. Revoluția e pe cale de a fi „furată". Sovieticii susțin guvernul provizoriu din plin. Ca să mențină comunismul. Acum și SUA fac același lucru. Vreau să pun și eu o întrebare. A fost România abandonată Sovietelor la Malta? Nu înțeleg cum lumea trage astfel de concluzii, mi-a răspuns Seitz. Mai ales în Europa. Politica americană e una și aceeași. Susținem înaintarea spre democrație și o economie de schimb liber (*market economy*). Atunci, de ce Secretarul de Stat (Jim Baker) a făcut extraordinara declarație că Statele Unite aprobă o intervenție armată sovietică în România. Da, e adevărat. Dar a retractat-o imediat, mi-a zis. În orice caz, am remarcat că nu mi-a dat o dezmințire categorică. Nu mi-a spus: N-a fost nici o abandonare a României în mâinile Moscovei.

Le-am cerut ajutor practic. Trebuie să contestăm alegerile. Avem nevoie de ziar, acces la TV și Radio etc. Să ne dea sprijin financiar. Cel puțin 1 milion de dolari. Noi câștigăm alegerile. Dacă sunt într-adevăr libere. Vrem sprijinul lor pentru supravegherea alegerilor. Țara nu mai vrea să audă de comunism. Vrea democrație. Guvernul provizoriu e respins de populație. Brucan și Roman nu sunt acceptați de români.

Pentru că sunt evrei?, m-a întrebat Rick Becker. Pentru că sunt comuniști; mari comuniști. Chiar dacă acuma o neagă. Și comunismul a fost dominația străinului. Toți șefii comuniști până la Ceaușescu, în afară de Cristescu, au fost străini. Roman e fiul marelui comunist neromân, Walter Roman, erou al Internaționalei în războiul civil din Spania. Nici un român nu uită acest lucru.

Le-am atras atenția că ar fi un dezastru ca, acum, SUA să susțină guvernul provizoriu - pe comuniștii ăștia camuflați - după ce l-au susținut pe Ceaușescu ani de zile. Dacă profesează democrația să ne susțină pe noi.

La despărțire l-am invitat pe Seitz să ne revedem la București.

Becker și Curry m-au condus până jos, în hol. Am vorbit tot timpul. La despărțire iarăși am avut sentimentul că Becker e pentru susținerea guvernului provizoriu, deci a Frontului.

Dacă am necazuri cu autoritățile, sper că o să mă ajutați, am zis. Am primit asigurări că voi putea să mă refugiez la ambasada lor.

M-am culcat puțin, la înapoiere, acasă. Cam o jumătate de oră, în camera de la etajul al 3-lea al casei lui Chuck.

Lynda J. Kastle, de la C.I.A., a venit, de data asta cu un tânăr. Mi s-a prezentat sub numele de Paul. Lynda mi-a dat și un număr de telefon. Și-a cerut scuze că nu m-au contactat după întrevederea noastră din 6 Octombrie. (Când am mers să examinăm propunerea organizției „O" - Radu Nicolae.) Dacă ați fi făcut-o, multă vărsare de sânge ar fi fost evitată, le-am spus. Le-am explicat și lor situația și am tras concluzia. Nu sprijiniți acest regim. Românii nu mai vor comunism. Sub nici o formă. Guvernul actual e considerat tot comunist și aliat Moscovei. Dacă nu va fi înlăturat și nu va da drum democrației adevărate, se va ajunge la o nouă revoluție. Alți morți, alte sacrificii.

Discuția a fost lungă și amănunțită. Vroiam să știe totul. Nenumărate întrebări. M-am asigurat că raportul lor va ajunge sus de tot.

La despărțire, Paul mi-a adresat câteva fraze în românește. Destul de corect pronunțate. Cu un accent cam evreiesc. Am tras concluzia că trebuie să fie român din Israel, sau că a învățat românește acolo, mai ales când și-a luat rămas bun cu cuvintele: Hai să ne revedem!

De la Darnelle McPheron (Mason) o scrisoare foarte caldă, expres, cu o copie după un articol al ei apărut la 1 Ianuarie 1990, în ziarul *The Sun* din San Bernardino. E un „salut Românilor Liberi", *Salute to Free Romanian*, Scrie Darnelle, adresându-mi-se, printre alții:

To you, Ion Rațiu, your ceaseless pursuit in uniting Romanians world wide in an active resistance movement.

Vorbesc cu Dima (Nicolae) la telefon. El nu merge încă în țară. Va deveni mai activ. Mă va sprijini. Vrea să unească exilul, după întoarcerea mea în România. Am ceva împotrivă? Dimpotrivă, am zis. Sunt pentru. El își dă seama, mi-a zis, că Părintele Calciu nu e pentru mine. Că e chiar contra mea.

Mainlant, șeful la VOA, a lipsit tot timpul revoluției din România. Probabil că a fost și el acolo.

Brezianu, plin de teorii. Nu e pentru regimul actual din țară, dar nu

există nici o „alternativă". Americanii tind să-l susțină. Nicaragua e susținută, în definitiv. Ziarul din Madrid, *El Pais* (9.1.90), a publicat un articol extrem de semnificativ, sub titlul *Tentația sandinistă*. Guvernul provizoriu întrebuințează numai retorică totalitară. Guvernează prin decrete-legi etc. Și mi-a dat un amănunt interesant: Dumitru Mazilu, Vice-premierul de la București, a fost Directorul Institutului Superior al Școalei de Pregătire a Securității, de la Băneasa. Deci mare comunist. Asta, prin 1970-75.

Brezianu e de părerea că ar fi bine să se facă un Bloc al Partidelor Democrate. Altfel, Frontul va câștiga alegerile. Cum a fost un Bloc la alegerile din 1946, dar pe dos. Atunci Blocul Partidului Democrat a fost format din Partidului Maghiar, Frontul Plugarilor, cel Țărănist al lui Anton Alexandrescu etc. Deci un pluralism interior. Frontul de astăzi vrea același lucru. Un Bloc al Partidului Democrat, acum, ar putea, teoretic, să câștige la alegeri. Individual, nici unul din partide nu va putea s-o facă.

Mihai Speriosu, prof. la Universitatea Statului Georgia, din Athens, îmi telefonează. Îmi solicită semnătura pentru o declarație comună româno-maghiară. E făcută la inițiativa lui George Sörös, ungurul milionar foarte activ. Mi-o citește. Sunt de acord, căci nu văd nimic rău în a declara că luptăm pentru drepturi egale și reconciliere româno-maghiară.

Traian Lalescu crede că poate să ne obțină FAX-uri de la o fabrică taiwaneză. Foarte bine. Avem nevoie de ele. Obosit, mă duc să mă culc, deși am fost invitat la o cină foarte interesantă.

Miercuri, 10 Ianuarie 1990

Micul dejun cu Chuck și Loraine Percy. Le povestesc cum au mers interviurile mele la Departamentul de Stat și cu reprezentanții CIA. Trebuie să vorbești și la National Security Council. Webster nu e în Washington. Dar, să vedem. A luat telefonul și mi-a aranjat o întrevedere peste 20 de minute. M-a condus chiar el până la *Executive Building*, Casa Albă.

M-a primit Adrian A. Basora. El e Directorul „European Economic Affairs". Om tânăr. Vreo 40 de ani. Vorbește puțin și românește, căci a trecut prin Ambasada de la București pentru o perioadă. Mi-a plăcut. I-am explicat lucrurile. De data asta am fost foarte clar. Avem nevoie de sprijin moral și material. Altfel sacrificiul miilor de vieți tinere în

România va fi fost în van.

Cred că m-a înțeles. La plecare mi-a spus: Ești un om foarte curajos. Îți doresc tot succesul. Șeful lui Basora e Robert Hutchings.

Acasă, la Chuck Percy, telefonez la Londra. Aflu de povestea cu avionul. Cum Marc Burcă a insistat să-l trimită pe Paul Lambrino în avionul pentru București. Degeaba ai noștri, Leu etc. s-au opus. Marc i-a oferit lui Paul biletul lui. În zbor, gazetarii toți să vorbească cu Paul.

Îi cer lui Nicolae să expedieze, atât lui Seitz, cât și lui Basora câteva reproduceri din ziare. Articolul meu din *Telegraph* și celelalte despre întoarcerea mea în România, din *Sunday Times*, *Observer* etc. Și să adauge mesajul:

„Thank you for seing me and look forward to having your answer soouest. I trust you agree that the matter is of the utmost urgency".

Sper că, în felul acesta, nu le mai dau șansa să tacă, cum au făcut cei de la C.I.A., după întrevederea noastră din 6 Octombrie anul trecut.

Norman Siderow, din Los Angeles, îmi telefonează. Vrea să facă un film ca să dramatizeze situația din România. Întoarcerea fraților Ion și Constantin Cantemir în țară să fie punctul central, căci unul din ei a fost împușcat în spate. Îl voi ajuta.

Joi, 11 Ianuarie 1990, Bruxelles

Călătoria a fost fără evenimente. Foarte confortabilă. Cu Pan Am la aeroportul Kennedy și cu Sabena de acolo aici, la Bruxelles.

Am sosit la Dinu Daponte, acasă, pe la 9 dimineața, am stat de vorbă puțin și m-am culcat.

Curând după 12.00 vine gazetarul Michel ROSTEN, de la *Libre Belgique*. Îmi ia un interviu, care continuă, apoi, tot timpul mesei, la care au luat parte și Elisabeth (Betty) Le Hodet și fiul ei, Patrice Le Hodet, directorul ziarului. Le-am explicat și lor situația din România. Le-am cerut și lor ajutor. Familia Coppée deține un control asupra ziarului. (Betty e născută Coppée, fabrici de ciment etc.) *Le Soir*; controlul căruia e în mâna lui Hersant, e mai mare, ca circulație. La *Libre Belgique* însă, are o mare influență în țara asta. Patrice Le Hodet mi-a dat niște sfaturi practice foarte bune. El are experiența necesară căci tocmai instalează tehnologia modernă pentru publicarea ziarului.

După-amiază vin reprezentanții grupului suedez „Industrial Developments AB", Lars Kesthely și Ulf Winkler. Primul e la Budapesta unde am instalat o tipografie pentru publicarea unui ziar. Al doilea e din Spanga, în Suedia. Cu ei a venit și Herbert Vystavel, directorul societății Stockinova SIB, de aici. Ei lucrează împreună.

Le spun de ce am nevoie. Cădem de acord că formularul cel mai bun ar fi cel mic de „tabloid". Mi-au descris diversele aparate de care am avea nevoie. Îmi vor da un deviz foarte curând. Le-am cerut să-mi dea și niște cifre ca să pot face o comparație, dacă ne-am decide să tipărim ziarul la Budapesta, sau la București și Budapesta. De acolo s-ar putea ușor răspândi în România; în Transilvania, în special.

Vineri, 12 Ianuarie 1990

Încep să telefonez pe la 5 dimineața. Reușesc să-l găsesc pe Ion Ghika. Chiar astăzi va înființa, formal, filiala România a UMRL. Discuție mare cu el. În mare parte suntem de acord. UMRL luptă pentru democrație, dar nu va intra în alegeri. Suntem respectați de guvern, îmi spune. Nu trebuie să-i atacăm. Ei ne ajută. Mazilu, în special, care ține foarte mult ca eu să mă întorc în țară cât mai curând. Ei, guvernul, ne-au facilitat importul materialului ce i-am trimis, Miercuri. Să nu atacăm guvernul, care, în orice caz, se va destrăma foarte curând. Doina Cornea nu s-a retras încă din Frontul Salvării Naționale.

Noi nu putem, ca indivizi, să nu candidăm la alegeri. Eu voi candida pe listele PNȚ Noi trebuie să căutăm să-i scoatem pe „Frontiștii" de astăzi de la guvern. Altfel nu e democrație. Trebuie să o facem pe bază de partide.

Da, știm. Dumneavoastră veți candida la Turda. Toată lumea e informată și acceptă acest lucru. Dar UMRL are un mare rol de jucat. Opoziția față de Front e foarte slabă. Neorganizată. Nu va putea câștiga alegerile. Noi însă câștigăm în prestigiu tot timpul, pentru că noi ajutăm pe toți cei care vor ca democrația să izbândească în România. Lumea vine la noi. Să lăsăm Frontul să conducă pentru moment. Ei tot controlează mediile de masă și funcționarii de stat. Nimeni nu și-a pierdut încă postul. Deci să nu atacăm Frontul. Să lucrăm cu el. De atacat trebuie să-i atacăm. Nu UMRL-ul. Partidele de opoziție s-o facă. Eu în calitatea mea de candidat PNȚ.

Ghika nu crede că „Frontul" ar putea să piardă alegerile. S-a gândit ca UMRL-ul să i se opună. Cum eu nu sunt de acord, să constituim un Bloc al partidelor de opoziție, îmi propune Ghika. Nu sunt de acord nici cu așa ceva. Fronturi și Blocuri, nu merge. Astea sunt formule totalitare. Noi trebuie să ne opunem guvernului provizoriu ca partide.

În cazul meu, în numele PNȚ. Dacă contestăm alegerile ca partide și nici un partid nu obține o majoritate absolută, atunci, da. Atunci putem să constituim un guvern de coaliție. Dar nu înainte. O colaborare poate fi necesară și bună, însă numai după, nu înainte de alegeri.

I-am cerut să aibă grijă de mașinile ce i-am trimis. Sunt scumpe. Să nu le stricați. Vom veni noi curând și vom avea nevoie de ele. A trebuit să-i cer acest lucru căci Mihai Leu era foarte îngrijorat.

L-am blocat pe Paul de Hohenzollern, îmi mai spune. L-am împiedicat să dea interviu la TV etc. Declarația mea a fost în numele UMRL și a familiei Ghika. Încântat n-am fost. Declarație în numele UMRL e bine că s-a făcut. Dar în numele Familiei G!? Nu înțeleg de ce?

Principesele ar trebui să vină în România. Să le vadă lumea. Să sară în ajutor, în aceste momente grele, mi-a zis.

Constantinescu-Klaps din nou mă cheamă să vin „de urgență" în țară. Faina va merge astăzi la Coposu. S-ar putea ca el să formeze un alt partid Național Țărănesc. I-am cerut lui Klaps să vorbească cu amândoi. E enorm de important să ne înțeleagă. Să nu rupă partidul. Să găsească un compromis. Oamenii cei noi, care sunt foști comuniști, să rămână în partid, de acord, dar numele să revină la forma originală. Adică, simplu PNȚ. Să cadă „Creștin și Democrat". Klaps vrea să-i aduc ceva de la fratele lui din Londra când mă întorc. Lecca de la Paris mă va ține la curent.

Danny Florea îmi comunică ultimele noutăți. Comandorul vine astăzi să-l vadă. Să aducă ceva pentru mine. Vrea să mi se predea totul mie, personal. I-am promis că-l aștept. El sosește mâine.

La micul dejun vine Manfred Wörner, Secretarul General NATO. De aceeași statură ca mine. Spătos. I-am explicat situația. Avem nevoie de ajutor, i-am spus și i-am cerut sfatul. A înțeles că e o problemă urgentă. Dacă guvernul provizoriu câștigă alegerile, va fi foarte greu să-i dislocăm pe urmă. Trebuie să câștigăm noi alegerile. A venit imediat cu sugestii. În Germania au trei fundații: Ebert Stifftung, Adenauer Foundation și Naumann Stifftung. Respectiv socialiștii, creștin-democrații și liberalii. El merge acum la înmormântarea lui Schröder. Va vorbi de această problemă lui Stoltenberg, Vicepreședinte CDU. Mi-a sugerat, de asemenea, să cer același lucru partidelor din Anglia și America. Nu guvernelor, ci partidelor. De aceea a vrut să știe dacă PNȚ e un partid conservator sau nu. Am răspuns că da, într-un anumit sens. Ceea ce e adevărat. Dar e și radical, în alte sensuri. Un partid din familia creștin-emocrată.

Toată dimineața și, apoi, prânzul, cu Dinu. Discutăm pe îndelete problema. Trebuie să ne asigurăm o comunicație ușoară și sigură cu Occidentul, prin satelit. Restul timpului îl petrecem studiind problema difuzării mesajului PNȚ în țară. Adică să lămurim publicul că PNȚ poate să ia puterea și să guverneze țara. Să o ducă la prosperitate. Atunci vom câștiga.

Ce se va întâmpla dacă pierdem alegerile?, mă întreabă Dinu. În primul rând nu cred că le vom pierde. Poate va trebui să intrăm într-o coaliție. De ce nu? Dar, dacă le pierdem, eu nu cred că eu personal nu voi reuși să fiu ales deputat, la Turda. Campania mea va fi simplă. Vreau să-mi servesc națiunea cum au servit-o toți înaintașii mei. Oriunde te uiți, ori unde te întorci în Turda, vezi dovezi de acest lucru. Biserica Unită din Turda Veche, școlile - primele școli românești, casa, strada și statuia lui Ioan Rațiu, căminul de meseriași și popicăria lui, construite de tatăl meu etc. etc. Dacă sunt cu adevărat alegeri libere, cine mă va învinge?

Dar, indiferent dacă eu voi fi sau nu voi fi ales, dacă PNȚ pierde, voi potența activitatea UMRL. Ca să educăm populația României în ce privește funcționarea unei democrații. Prestigiul nostru e bun și în creștere. Putem face multe.

Duminică, 14 Ianuarie 1990

Am sosit, aici la Paris, aseară, cu trenul. Ieri dimineață am avut o ședință de lucru cu Herbert Vystavel, la Dinu acasă. El e cel care, împreună cu Dinu, se va ocupa de organizarea publicării ziarului și înființarea unui Post de Radio și un altul de Televiziune. Dacă primim permisul necesar, bineînțeles. Rămâne ca ei să pună la punct o societate comercială prin care toate astea să fie realizate. Îi fac să înțeleagă că eu nu pot să particip în nici un fel la beneficii.

Conversație lungă cu Ion Ghika. Eu îi trimisesem o foaie volantă, miercurea trecută, cu avionul nostru, pentru a fi distribuită. Defineam poziția UMRL și atacam „Frontul" și guvernul provizoriu. Aseară au avut loc, din nou mari demonstrații. Mai ales la București, unde Ion Iliescu și Petre Roman au trebuit să facă mari concesii. Inclusiv să desființeze Partidul Comunist. Ar fi fost foarte bine ca noi să fi anticipat acest lucru prin distribuirea foii volante, mi-a spus Dinu Mussulis. Numele Uniunii ar fi fost în gura tuturor acum. Nici Ion Ghika și nici

Novacovici n-au demonstrat flair-ul politic potrivit pentru situația de astăzi, a continuat Dinu.

În lumina celor întâmplate aseară, i-am spus lui Ghika la telefon: Nu crezi că ar fi fost bine dacă ai fi distribuit totuși foile ce ți-am trimis (10.000 exemplare)? S-a supărat teribil. Mi-a vorbit aproape o oră întreagă. N-a fost mare lucru, aseară. Ceva peste o mie de oameni și mulți bețivi printre ei. El trebuie să lucreze cu Frontul Salvării Naționale. Numai astfel poate obține ce ne trebuie: permisiuni, concesii, import de utilaj din străinătate etc. Va trebui să ia parte la consfătuirile Frontului etc. L-am oprit. Nu se poate să iei parte la consfătuirile Frontului. Noi nu facem parte și nu vrem să facem parte din Front. Mare opoziție. Iritat peste măsură, îmi spune că ăsta a fost mandatul ce i-am dat. Resping interpretarea. Îmi citește scrisoarea semnată de mine și de Novacovici, ca să dovedească că el are dreptate. Scrisoarea confirmă poziția mea. El ne reprezintă în România, poate să vorbească în numele nostru și să negocieze cu Frontul Salvării Naționale, dar nu să participe în Front, sau cu Frontul la actiunea acestuia.

Dezacord util, căci acum nu mai poate să interpreteze greșit mandatul ce are. Rămâne pe poziția că nu e momentul să atacăm Frontul care e pe cale să se desființeze. Pentru moment trebuie să obținem toate avantajele de pe urma lor, crede el.

În timp ce vorbeam cu Ghika sosește danny Florea de la București. Îmi aduce o scrisoare de la Nicolae Radu. Ne cere broșuri, bani etc. Dar să nu ne întoarcem în țară. Nici Regele și nici eu.

Îl caut la telefon, dar nu răspunde. Îl găsesc pe Contraamiralul Bogdan Victor. Îi spun acestuia că dorim să știm ce, cum și când vor să acționeze. L-am lăsat, apoi, și pe Danny să-i vorbească la telefon. Îi dau o masă bună lui Dinu, la un mic restaurant din apropiere și discutăm. Are idei interesante. Socotește că e absolut necesar să-i vorbesc Regelui. Să-i explic, mai ales, situația creată de Paul Lambrino, miercurea trecută. Să-i comunic ceea ce am primit din România și să comentez asupra intervenției armatei, Vineri seara, la Timișoara, Iași și, se pare, și în alte orașe.

Aleg altă cale. Fac o fotocopie după scrisoarea primită de la Radu Nicoale și i-o trimit Regelui pin poștă. Cu o scrisoare din partea mea în care-i dau câteva explicații și despre incidentul cu Paul lambrino și-i minimalizez importanța. Îl voi chema la telefon pe Rege abia după ce va fi avut răgazul să citească tot ce i-am trimis.

Velțian îmi confirmă că Liti Faina s-a înțeles cu Cornel Coposu. L-au făcut imediat Vicepreședintele Partidului. Am un sentiment neplăcut. Faina va fi împotriva mea în sânul PNȚ. Pentru că nu i-am dat tot ce vroia el.

Am rămas deprimat toată ziua. Așa e politica. Planurile cele mai bune se încurcă. Cum a ieșit prost transportul în România miercurea trecută. Sunt deprimat însă, în special, pentru că nu văd, încă, exact care trebuie să fie rolul meu în partid. Va trebui să merg la București, cu ochii închiși. Vom vedea pe urmă.

Jean Bernard vine aici la orele 5.00 p.m. Vorbim de toate, dar mai ales de programul la radio de astă seară. Voi sta de vorbă, timp de o oră întreagă, cu Jean-Noël și Mirende la postul de radio „Solidaritatea" care aparține Grupului Chirac din RPR. Îmi vorbește, apoi, de impresia foarte negativă pe care a dat-o Regele și Principesa Mărgărita la Antenne 2 (TV). Tânărul Mitterrand le-a luat interviul. Un gazetar excelent, îmi spune Bernard. Dar Regele a dat impresia unui om bolnav, bătrân, care se exprima foarte greu și care nu-și putea mișca bine mâna dreaptă. Iar pe Mărgărita au dat-o șezând pe sofa cu picioarele crăcănate. De ce au făcut lucrul ăsta, dacă nu, expres, ca să le strice?, întreabă retoric Bernard. Interviul la radio, cu Jean-Nöel, Mirende, Radio „Solidaritatea" (Chirac RPR) merge foarte bine. Franțuzeasca mea e departe de a fi perfectă. Bernard îmi spune însă că tocmai accentul meu englez face bună impresie. De când cu evenimentele din România, toți românii s-au repezit la radio și televiziune. Toți vorbesc foarte repede ca să spună cât mai mult. Felul cum spun eu lucrurile, răspicat, mai încet, după reflecție, atrage atenția, crede el.

L-am atacat pe Roland Dumas (Ministrul de Externe) pentru că n-a văzut pe nici un singur membru al Opoziției, când a fost, recent, în România și am menționat nedumerirea mea pentru ce Societatea Thompson, parțial controlată de Statul francez, a livrat un post de radio FM guvernului provizoriu de la București...!? Doar ei au radioul românesc la dispoziția lor și Opoziția n-are nimic, și nici acces egal la microfon!!!, antenă ! Am fost însă foarte pozitiv în ce privește importanța legăturilor franco-române și ce mult contăm noi, românii democrați, pe sprijinul Franței.

Luni, 15 Ianuarie 1990

Îl scol pe Cornel Coposu la 5.00 dimineața. Deci la 6.00 a.m., ora

Bucureștiului. Stăm de vorbă pe îndelete. Discutăm amănunte. Formatul „tabloid" pentru ziar merge. *Dreptatea* veche n-a fost mult mai mare. A fost exact cum e *Stindardul* lui Pantazi. Nu vrea camioane pentru distribuirea ziarului. Mașini mici, cu 3 roți. Pentru restul țării nu trebuie să ajungă ziarul în aceeași zi. Nu e urgent. Important e să ajungă. Au nevoie de tot felul de mașini și aparate „mici" de birou. N-au nimic. Ionițoiu n-a spus nimănui că eu le-am trimis aparatul de copiat XEROX. Extraordinar ce necinstiți pot să fie oamenii ăștia. A pretins chiar că el l-a obținut „prin colectă". Fără comentarii. Pot trimite hârtie pentru gazetă. Au unde s-o înmagazineze. Toate importurile sunt acum scutite de vamă.

Îl va vedea pe Ion Iliescu astăzi. Îi va cere local pentru tipografie. De asemenea, pentru un post al nostru de radio. Post de televiziune e mai greu. Armata ar putea ridica obiecțiuni. Se va interesa totuși. I-am sugerat ca postul nostru să fie pus la dispoziția și celorlalte partide, ca să se conformeze cerinței de acces egal tuturora. Va ridica și această problemă.

Liberalii au scos deja ziarul lor pentru că Lăzărescu e, chiar el, tipograf.

Mi-am exprimat bucuria că s-a înțeles cu Liți Faina. De ce nu? Doar am fost chiar colegi la Blaj. N-am insistat.

Mi-a sugerat să-i spun lui Emil Ghilezan să trimită aparate. Nu e nevoie de prezența lui, căci „e beteag" și nu poate lucra efectiv. El, Coposu, e la sediu de la 8 a.m. până la 12 p.m. Se înscriu cca 1.000 pe zi. Mai toți tineri. Dacă ești în legătură cu Ghilezan, bineînțeles.

Sigur că sunt în legătură cu el. Mă critică întotdeauna, dar sfârșește scrisorile, transmițându-mi îmbrățișări, am adăugat râzând. Mi-a cerut să-i spun lui Ghika să pună și la dispoziția PNȚ-ului aparatele ce i-am trimis.

Toată ziua, adevărat pelerinaj la mine. Novacovici și Damian Vasile. Ultimul a fost la Bacău. A făcut excelente contacte acolo. Cu reprezentanța locală a „Frontului Salvării Naționale". Ni s-a oferit să tipărim *Românul Liber* pe tiparnița lor antică. Nu mă tentează câtuși de puțin.

Ion Brătianu a venit și el. S-a văzut cu ceilalți Brătieni și liberali. Nu prea îl vor. El ar vrea să-i susținem ca el să candideze la alegeri în circumscripția 23 August din București, unde a funcționat ca muncitor necalificat în 1964. Mi-a dat o copie după Carnetul lui de Muncă. L-am

asigurat că voi face ce voi putea dar că nu depinde de mine.

Herlea și Varlam vor să le dau un certificat că sunt corespondenți ai *Românului Liber*. Ei merg în țară și le va fi de folos.

Seara la Warwick Hotel. Dau o recepție pentru Jacques Godfrain și vreo 10 gazetari. Toți au scris despre UMRL sau despre mine. Godfrain a venit special din sudul Franței cu avionul. Mi-a confirmat că ei donează o ambulanță spitalului indicat de mine. De ce nu TURDA? am întrebat. Foarte bine, a fost răspunsul.

La sfârșitul cinei le-am adresat câteva cuvinte, cred, simțite și le-am cerut sprijin și ajutor ca să pot realiza ceea ce mi-am propus să fac în România. Reacția a fost neașteptat de favorabilă.

Vineri, 19 Ianuarie 1990

Ultimele 3 zile la Londra, adevărat coșmar. Nici un moment liber. Dar am luat masa cu Steffie, care mi-a spus la telefon după aceea că mă admiră foarte mult.

Am luat cina și cu Dinu Daponte. El e convins că voi reuși în țară. Să dea Dumnezeu!, dar eu am rezervele mele.

Am luat prânzul alaltăieri cu David Walsh și Graham Bowes, și ieri, cu ei doi, plus John și Heather Beckwith. Am rezolvat diverse probleme legate de AVON și de Matt Lowe.

Am vorbit pe lung cu Regele azi dimineață, la telefon. Foarte afabil. Prințesele sunt la București (Mărgărita și Sofia).

Pregătim gazeta pe Februarie, Nicolae a făcut eforturi foarte mari pentru pregătirea avionului cu care mergem în România, miercurea viitoare.

Mi se ia un interviu pentru *Evening Standard*. Vor să publice un mare „profile". Un alt mare articol despre mine se va publica în *Boardroom Magazine*. Portretul meu va apărea pe copertă.

La Libre Belgique a publicat, pe ziua de 15 Ianuarie, interviul meu cu Michel Rosten, sunt foarte mulțumit pentru că mi-a prezentat just opiniile. A făcut doar o singură gafă, confundându-l pe Corneliu Mănescu, cu Manea Mănescu. Grav nu e!

Semnez, astăzi, contractul pentru livrarea unei tipografii la București. Să fie într-un ceas bun. Dar îmi dau seama că sunt multe probleme la orizont.

Mama lui Judith Pall, spastica pe care am ajutat-o, e la Cambridge cu fata ei. A ținut să-mi mulțumească și vrea să scrie la *România*

Liberă, ca țara să audă de gestul meu. Frumos din partea ei, chiar dacă *România Liberă* nu publică scrisoarea. I-am cerut să-mi trimită și mie o copie.

Sâmbătă, 20 Ianuarie, Londra

Miron Grindea a ținut să vină să mă vadă. Pentru mine numele de Rațiu are rezonanță. Vreau să scriu. Dă-mi amănunte. Arborele genealogic. Material și de la Viorel Tilea. Știi cât m-a apreciat. Am un nepot, pe David Lasserson. Foarte deștept, și el vrea să scrie. Am acceptat complimentele etc. ..., dar mare încredere în el n-am. E poate un semn că lucrurile iau o întorsătură favorabilă mie.

Indrei s-a întors de la Katmandu. A făcut o expediție în Himalaia. Și-a lăsat barbă și pare mai liniștit. M-am bucurat mult că și el vrea să vină în România.

Dinu Daponte mă duce la un specialist care fabrică haine de protecție împotriva armelor de foc. Am acceptat o vestă pentru tors. Celelalte sunt mult prea grele și se poate ghici ce sunt. Ceea ce nu-mi place. Mi-am cumpărat și un palton din piele cu blană înăuntru.

La birou cu Marc Yadin. Vrea să ajute să strângem bani. Partidele, potrivit legii din 1923, nu pot să primească ajutoare financiare din străinătate. Guvernul provizoriu va reveni la această lege. Dar UMRL poate s-o facă. Crearea UMRL-ului a fost o idee minunată, mi-a spus.

Am redactat un APEL, pentru a fi distribuit astă seară. ACARDA sărbătorește Ziua Unirii. Foarte multă lume. Mai mult decât niciodată. Vorbesc Iolanda, George Ross și Dan Strănescu. Toți destul de bine, Ross mai ales! Dan face un mic istoric ACARDA și se referă la organizarea femeilor ortodoxe române și la mine ca întemeietorul ACARDA. Ceea ce nu e strict adevărat. Am fost o mână de oameni care am făcut-o împreună. Eu am fost doar primul președinte.

M-a invitat apoi Iolanda să vorbesc și eu. Am făcut-o cu entuziasm și le-am cerut să se angajeze în lupta pentru democrație în România „care abia acuma începe cu adevărat", să vină cu noi în țară, sau să răspundă apelului pe care-l au în fața ochilor. Să doneze cât mai mult ca să ne cumpărăm aparatele, tipografia și în general utilajul de care avem nevoie, ca să lămurim poporul întreg de cum stau lucrurile.

Titinica, în mare parte refăcută, a ținut să-mi aducă mari laude: ai acum o voce care pătrunde și o cadență impresionantă. Tu, Iancule, ai devenit un adevărat lider. Mi-a făcut plăcere, bineînțeles, dar ea n-a

fost întotdeauna sută-în-sută pentru mine. Prea mult, poate, n-a exagerat, căci și Elisabeth - criticul meu cel mai aspru și mai obiectiv - s-a declarat foarte mulțumită: Ai spus ceea ce toată lumea aștepta de la tine. Toți te-au ascultat cu multă atenție.

Duminică, 21 Ianuarie 1990

Multe telefoane. Ana-Maria Tuduri mă informează că vizita Principeselor în România a fost un dezastru. Nu vorbesc românește, nu cunosc situația și nu știu cum să mânuiască o conferință de presă. Ioana Brătianu a fost instigatoarea și organizatoarea vizitei. Păcat că s-a făcut. Îmi spune însă că Partidul Liberal e cel mai bine organizat. Și mulți Național-Țărăniști se înscriu în el (?!).

Manuela Tilea vrea să mă interesez de casele lui Viorel. Susține că Viorel n-a vândut casa lui din București guvernului britanic. A primit de la ei doar o compensație (Pentru ce?) și Ambasada britanică a plătit chirie guvernului RSR tot timpul. Chiar dacă e adevărat ce spune Manuela, asta nu înseamnă că proprietățile lui Viorel pot fi restituite.

Ileana e una caldă, una rece. La început mi-a spus că vine cu noi la București. Ieri mi-a comunicat, prin Elisabeth, că nu poate să vină. Scuză caraghioasă. E ziua de naștere a băiatului ei, Ion Alexandru, ca și cum nu-l vede tot timpul !!? Astăzi însă, după ce am criticat atitudinea ei, a revenit. Merge cu noi. Sunt bucuros că o face, doar tatăl ei m-a adus la Londra. Aș vrea să fie cu mine când mă întorc în țară, după 50 de ani.

David Hart vrea să mă ajute. *I could not help you si six months ego. But you did it by yourself. But I want to help you now.* I-am mulțumit și i-am cerut aparate de birou, tipografie și bani.

Discuție mare între noi. El zice că sovieticii au jucat un rol important în revoluție. I-am cerut argumente, dovezi. Nu poate să-mi dea. Îmi zice: Cu ce ne-au ajutat sovietele? Au putut ei face pe români să înfrunte tancurile și mitralierele, cu mâna goală? Absurd!, am zis. Mi-a vorbit de Lallay Weymonth, fiica Katherinei Graham, proprietara ziarului *Washington Post*. I-am spus că am cerut Dnei Thatcher să mă primească, ca să-i mulțumesc pentru ospitalitatea ce am primit în toți acești ani în Marea Britanie și să-mi iau rămas bun. Va interveni, mi-a zis.

Dinu Daponte îmi relatează că Ianis Țunis, deputatul grec din Parlamentul Pieței Comune, născut în România, a fost la București. L-a

însoțit pe Primul Ministru Mitsotákis și i-a văzut pe Mazilu și pe Celac. Aceștia ar afirma că Frontul nu va candida la alegeri, dar că tot felul de partide se înscriu, pe rupte. Numai Joi, săptămâna care a trecut, s-au înscris nu mai puțin de 7. Îl găsesc pe Cornel Coposu. Ne înțelegem că eu vin ca „fruntaș PNȚ", nu ca Președinte UMRL și că le voi aduce lor aparatură de birou. Mă informează că Liți e grav bolnav. Poate nici nu mai scapă. În tot cazul nu va putea funcționa luni de zile.

David Selboune a scris trei mari articole despre România în *Sunday Times* (astăzi). Îl felicit la telefon. E încântat să vină și el la București, miercurea viitoare.

Bernard Braine a menționat doamnei Thatcher că merge cu mine în România. De asemenea liderului Partidului Conservator în parlament (Chief Whip). Nu numai că n-au nimic împotrivă, i-au urat bun voiaj.

I-am vorbit lui Anthony Pilkington de plecarea mea în România. I-am cerut ajutor și am vorbit despre posibilitatea unei colaborări cu industria sticlei din România.

Luni, 22 Ianuarie 1990

Lungă conversație la telefon cu Ion Ghika. Îmi spune că Prințesele au făcut o impresie excepțională, peste tot. Interesant că relatarea lui contrazice total ce mi-a spus Ana Maria Tuduri. Eu pe ea o cred mai mult. Ion n-a avut niciodată prea multă judecată și nici obiectivitate.

I-am cerut ca transportul actual să fie împărțit între UMRL și PNȚ. Nici vorbă. Așa ceva nu acceptă. Tot trebuie să fie pentru UMRL. Și-mi face, apoi, teoria că există o incompatibilitate între Președenția mea la UMRL și candidatura la alegeri pe lista PNȚ. Ca să văd ce gândește, i-am spus: Eu am anunțat deja că voi candida ca PNȚ. Dacă e vorba de o incompatibilitate, voi înainta demisia mea de la Prezidența UMRL. Da, asta trebuie să faceți! Discutăm noi totul, la București, am închis eu discuția.

E clar: el se vede deja șeful UMRL. Poate e bine să-mi dau demisia, ca imaginea mea să fie ne-echivocă în țară, ca să nu se iște confuzie în mintea oamenilor. Dar nu Ghika trebuie să fie numit provizoriu ca Președinte-delegat UMRL. Cel mai potrivit va fi Novacovici, nu Ghika. Și, apoi, Președintele va fi ales la Congresul viitor UMRL, dacă Congresul nu va decide ca organizația să se autodizolve.

Masa cu Lucky Horowitz și Lionel Bloch, la Connaught Hotel. Foarte bună. Vrea să ajute. Cum? îl întreb. Prin legăturile lui internaționale etc. El e „commodity dealer". Se pare că a făcut foarte mulți bani.

Nu e destul să stimulezi organizațiile internaționale etc. Trebuie să facem noi ceva. Să găsim o bancă comercială care să ne dea un credit de 5 milioane lire sterline, să zicem. Această bancă să aibă prioritate, apoi, în a aranja finanțele externe ale României, și să recupereze așa „investiția". Deci va câștiga comisioane, legitim în concurență cu alte bănci, dar având o prioritate. Pentru ca să facem această operație, avem nevoie de oameni gata să garanteze băncii că banii nu vor fi pierduți. Eu, de exemplu, sunt gata să garantez cu un milion de lire sterline. Cât poți dumneata garanta?

Sunt încântat să am de-a face cu un om care înțelege finanțele. Trebuie să ne gândim la astfel de soluție. Să intre în legătură cu Dinu Daponte. El a început deja să negocieze așa ceva cu o bancă engleză. I-am dat toate coordonatele lui Dinu. Să vedem ce vor face împreună.

Lionel i-a vorbit de Comemorarea ce am făcut în Ianuarie 1971 pentru victimele fascismului în România. La anul se împlinesc 50 de ani de la măcelul de la Jilava și răscoala legionară. Ar trebui s-o comemorăm la Ierusalim, a zis Lionel. Ideea nu e rea. Pentru mine, toți românii sunt buni români sau răi români, indiferent ce religie au. Și eu fac parte, doar, dintr-o religie minoritară.

Seară foarte plăcută cu Susan Bond. Societatea ei, Blenheim Estates, în care am luat 30% din acțiuni, se va ocupa de proprietățile noastre, Regent House, Cranegrove și Strikeways. Îmi place femeia. Am încredere în ea.

23 Ianuarie 1990

Mesajul de la Margaret THATCHER

I am sorry that my very full diary makes me impossible to see Mr. Rațiu. But I should be grateful if you would tell him that I share his concern that Romania should develop into a genuinely free & democratic society. With this in mind the government are monitoring the action of the National Salvation Front very closely.

Primit prin PETER BLAKER

Vineri, 26 Ianuarie 1990

De când m-am urcat în avion, alaltăieri dimineață, la Gatwick, n-am

avut un moment liber. În timpul zborului la Paris și de la Paris la București, nenumărate interviuri. Emoții. Mai ales când am ajuns deasupra țării mele.

La Otopeni m-au așteptat toată conducerea partidului și nenumărați prieteni și tineri național-țărăniști. Am dat o conferință de presă la care au participat și Sir Bernard Braine și Paul Flynn, deputați, conservator și laburist, care mi-au făcut onoarea să mă însoțească.

Prima oprire la sediul PNȚ, după ce am depus 3 coroane de flori în trei diferite locuri unde mulți eroi și-au dat viața în timpul revoluției. Prima la Televiziune. Ultimele două - Piața Romană și în fața Universității - deosebit de impresionante. Cu multe coroane de flori și sute de lumânări aprinse.

Telegrama primită de la Mircea Sabău di Orlando, Florida

ROMANIA
Otopeni - București
Miercuri 24 Ianuarie 1990 - orele 15.30
Domnului Iancu
Iancului mare, Iancului tare...!
Doamne ajută!

SABĂU

La sediul PNȚ, Cornel Coposu mi-a făcut o excelentă recepție. A vorbit atât el, cât și încă cineva. Extrem de elogios la adresa familiei Rațiu și a mea personală. Am luat și eu cuvântul, și deputații britanici (Bernard e englez, Paul e din Țara Galilor).

Stopul următor la sediul UMRL. E casa lui Ion.Ghika care i-a fost pusă la dispoziție. A vorbit, pe lângă Ghika, Președintele Filialei, Enescu, și Doru Braia, care se cam vără peste tot. De asemenea, foarte bine și sobru, Sandu Pobereznic, în numele Filialei Anglia.

Din nou, primire entuziastă.

Ajunși, în sfârșit, la hotel, conferințe de presă, interviuri, fără încetare.

Ceilalți au mers la cină. Am sosit pe urmă și eu. La masa noastră: Elisabeth, Indrei, Nicolae și soția lui, Fifi, Dinu Daponte, nepoata mea Pușa și fiul ei Dănuț Dan, și prietenul lui Nicolae, Eric Politzer, Ileana (Tilea) la o altă masă cu verișoarele ei Myra și Porutiu, care au venit special de la Cluj și, la a 3-a masă, Sandu Pobereznic, Gigi Tecuceanu, Mihai Leu cu nu mai știu cine. La o masă vecină, Gicu Pop cu Ministrul de Finanțe, Stănculescu, soția lui, și un alt cuplu. I-am salu-

tat când Gicu m-a agrăit și prezentat, dar n-am acceptat să mă așez. Nu era momentul.

Toată ziua, ieri, interviuri. Au dat buzna peste mine, fără ca să mă întrebe, mulți prieteni vechi. Miron Ioanid a venit să mă vadă și să-mi ofere serviciile. Truția, care arăta foarte bine, mi-a oferit și bani. Drăghicescu mi-a adus fotografia absolvenților Liceului Regele Ferdinand, în 1934, și a comitetului de redacție al *Revistei Literare* ce scoteam atunci. Și uitasem că eu am fost secretar de redacție.

Constantinescu-Klaps mi-a explicat situația din Partid. Pe Faina nu l-au primit cum m-au primit pe mine. Faina-l critica aspru pe Coposu. Îl considera chiar agent. S-au întâlnit în cele din urmă. Nu pe teren neutru, cum vroia Faina, ci la sediul Partidului, clădire frumoasă, fost sediu PCR, așa cum a insistat Coposu. Totuși Faina a acceptat să fie Vicepeședinte. Klaps și Jovin nu-l stimează. Drept să spun, nici eu, după experiența ce am avut cu el. Klaps știa de eforturile ce am făcut eu pentru Faina și de felul cum m-a răsplătit, pierzându-și vremea cu o acțiune paralelă, cu încercările lui sortite eșeului, de a crea adevărata reprezentanță românească în exil, bazată de Consiliul Partidelor, PNȚ, PNL și PSD. Klaps îmi sugerează să accept să fac parte din conducere. Eu mă bucur de mare prestigiu în țară și în Partid. Să se facă un Consiliu Director, format din 3 oameni: Coposu, Doina Cornea și eu.

Accept să servesc, indiferent de poziția din partid. Formula ce sugerați e bună, mai ales că trebuie să fim prezentați în ordine alfabetică. Astfel eu voi fi ultimul și nu se vor isca animozități. Să știi că Coposu e foare sensibil la avantaje financiare. Vezi ce poți să faci, mi-a zis surâzător.

Eu nu vreau să fac machiavellisme. Mi-am examinat conștiința. Doresc să servesc. În orice post sau rang. Atât.

Prințesele Mărgărita și Sofia tronau la o masă mare într-unul din marile apartamente ale hotelului. Când i-am agrăit, toți s-au declarat membri UMRL.

Mărgărita și Sofia au ținut să-mi vorbească separat. Nu mare lucru. Sunt foarte mulțumite. Ion Ghika mi s-a alăturat și el. Pare foarte obosit. Mărgărita i-a cerut în fața mea să se îngrijească, să se menajeze, dându-mi impresia că Ghika e un fel de servitor, iubit, al Coroanei. Dar servitor. Nu mi-a lăsat bună impresie. Ea e simpatică, inteligentă. Evident, are mare respect pentru mine și mă tratează cu totul altfel. La plecare, m-a însoțit Ghika până la ascensor. Am împlinit primul punct

din programul nostru UMRL, mi-a spus. Care e?! Restabilirea monarhiei, mi-a răspuns.

Cu trenul de noapte am ajuns la Cluj, la 5.47 dimineața.

Ne-au așteptat mulți: Puiu Boilă, înalt, distins, Alexandru Gherman, Emil Maior, Paulian Tiberiu Marinescu, nepoatele lui Emil Sabău, Silvia și Dana, și alții. Ne-au dus la hotelul Transilvania, pe Cetățuie. Ne-am odihnit puțin. Mi-am pus cămașa de protecție, am luat micul dejun și am pornit-o la drum cu autobuzul procurat de Dana Sabău, căci ea lucrează acolo. Printre cei care au venit a fost Prof. Mircea Mihăilescu și Nicolae Barbul (bolnav, a ținut să iasă din clinică ca să ne primească). Apoi, presa și televiziunea locală.

Drumul spre Turda mi-a răscolit amintirile, deși Gherman a ținut să-mi vorbească aproape tot timpul, căci el are divergențe de opinie cu ceilalți conducători PNȚ de aici.

La biserica familiei ne-au așteptat Preotul și mai mulți membri ai familiei „din Românime", și diverși prieteni. Biserica e nou decorată în interior. Portretele lui Basil Rațiu, Dr. Ioan Rațiu, și „Moșul" meu, Nicolae P. Rațiu, sunt în cămăruță la dreapta altarului. Cu o mulțime de alte obiecte, icoane pe lemn etc. din biserică, așa cum erau înainte de re-decorare. Toate prăfuite, dar au fost măcar păstrate. Am aprins lumânări la pietrele mortuare din spatele bisericii. Singurele care au mai rămas. Celelalte, la dreapta și la stânga bisericii, au dispărut. Mya a refuzat să intre în casa Preotului, nou construită pe pământul „țintirimului". Casa lui „Moșu" (Părintele Nicolae P. Rațiu) a fost înlocuită. Cea a Cantorului e tot acolo. Probabil renovată.

Cu autobuzul la mormintele familiei, sus pe deal. Dar ne-am coborât de sus în jos. Nu invers, cum mergeam pe vremuri. Pe jos, bineînțeles. Printre morminte, căci tot dealul e acum un cimitir. Când eram copil, mormintele noastre erau chiar pe drumul nepietruit din vârful dealului. Am aprins lumânări. La mormântul tatălui și bunicului meu și le-am spus alor mei că și eu aș vrea să fiu înmormântat cu ei. Apoi, la cel al mamei mele și a lui Pica; la cel al bunicii mele, Ludovica, și la cel al lui Gligor și copilul de 4 ani, Ioan, tatăl și fiul Memorandistului.

De acolo, l-am ridicat pe Taici Mezei, de la casa lui. Împreună ne-am dus la grădinița de copii din casa Tăicuțului. Am împărțit cadouri copiilor și m-am fotografiat cu Dica, venită special să ne vadă.

Atmosferă mișcătoare.

La casa de lângă pod, unde am copilărit, au venit mulți prieteni și cunoscuți. Am vizitat camerele casei noastre, acum împărțite în multe încăperi minuscule. Patru familii locuiesc acolo. Plus o a cincea, în camerele de la parter, unde era camera mea de burlac.

Printre prieteni a fost și Nițu Rusu, prietenul meu cel mai bun, alături de Daghi Mureșan, acum decedat.

Pe jos, la statuie. S-au strâns foarte mulți oameni. Spontan. Le-am vorbit. Nicolae a înregistrat totul pe „video".

Iarăși pe jos până la sediul Partidului Național Țărănesc. Aproape de Biserica Catolică, de lângă cinematograful-teatru ce aveam pe vremea aceea. A fost un alai. Lumea ne privea cu mult interes. Abia aștept să mă întorc să le vorbesc acestor oameni.

După atâția ani, o viață, s-ar putea spune, trăiți în lume, locurile acestea sunt ale mele, iar oamenii de aici sunt de-ai mei. Timpul ne poate schimba, la fel, traiul într-o altă geografie sau altă cultură, dar ceva rămâne în noi neschimbat. Și acest ceva iese cu putere la iveală când ne gândim sau când revenim în locurile natale.

Și atunci vedem că noi, cei de acum, suntem legați cu un fir subțire dar tenace de noi, cei de la început și dintotdeauna. Ceva care rămâne poate o vreme ascuns, invizibil, subteran, dar care nu dispare. Niciodată.

La întoarcere, la Cluj, ne-am oprit la Doina Cornea. Simpatică. Aș spune naivă. Vrea ca toate partidele să facem bloc împotriva Frontului. Imposibil, după mine. În felul acesta legitimăm Frontul. Lupta trebuie să fie condusă pe partide.

Seara, la sediul PNȚ. Le vorbesc. Mă urmăresc cu atenție. Puiu Boilă mă prezintă.

Sâmbătă dimineața, la Biblioteca Universității. Mă prezintă Prof. Mircea Mihăilescu. Sala arhiplină. Atmosferă ca la biserică, mi-am zis.

La Tanti Renée, la Cimica Sabău, fotografii pentru *Figaro Magazine*, cu François, care mi-a devenit adevărat prieten, după toate zilele astea.

Interviuri etc. ... Mi se dă o cină la hotelul Transilvania, pe Cetățue, unde stăm. Sunt multe probleme PNȚ la Cluj. Descendenții Vardiștilor, și ei au probleme. Îi sfătuiesc pe toți să fie înțelepți și să se unească. Mircea Varda, pe care Virgil Stelea îl lăuda așa de mult, îmi ia un interviu. De asemenea diverși tineri și bătrâni. Apoi norvegienii și alții. Nici nu mai știu cine.

Duminică, 28 Ianuarie 1990. Cluj-București.
Ziua marii manifestații

Sosim cu trenul de noapte. N-am nici un moment de răgaz căci sunt asaltat de presă. Mergem cu toții până la sediul PNȚ. Pornim de acolo pe la 12.00. Încet, încet, ajungem în capul coloanei. Coposu, eu, Petrina și alți câțiva.

La Palatul prezidențial, fostul Minister de Externe, mulțime enormă. Demonstrația noastră pașnică e contracarată de un mic grup FSN, dar înfipt în fața Palatului. Mare îmbulzeală, cordon de soldați. În fine, după lungi negocieri, o delegație suntem acceptați în sala lungă. Așteptăm aproape o oră. În cele din urmă, 12 reprezentanți PNȚ, PNL și PSD intrăm într-o sală cu o mare masă rotundă. Stau între Coposu și Petrina.

Discuția s-a învârtit în jurul „trădării" din partea manifestanților, adică a partidelor tradiționale. Abil, Iliescu, asistat de Roman, a pus vina pe Coposu, mai ales. Cu o zi înainte s-a căzut de acord să se negocieze. Acum, sub presiunea masei de demonstranți, guvernul nu acceptă să negocieze. Acuzații și contraacuzații. Am intervenit și eu o singură dată. Am zis: Am venit în țară ca să aduc obolul meu la crearea democrației. Prin anunțul că Frontul Salvării Naționale s-a transformat în Partid și contestă alegerile, s-a ajuns la o situație imposibilă. Nu poți să fii arbitru și, în același timp, jucător. În accepțiunea occidentală a cuvântului, un „front" este un concept totalitar. E de la extrema stângă, la extrema dreaptă. E un evantai politic complet. În cazul nostru nu e nici corect și nici înțelept. Frontul Salvării Naționale nu include pe toți românii care vor să salveze națiunea. Dacă-mi permiteți să vă sugerez, ar fi bine ca Frontul să se transforme în Partid și să-și ia un nume oarecare. Dar să nu candideze la alegeri ca „Front". Și, în tot cazul, nu poți să fii și arbitru și jucător.

Iliescu a argumentat imediat. Nu avem nevoie de sfaturi din străinătate... Și în Occident se intră în alegeri sub diferite nomenclaturi etc. La rândul meu, l-am întrerupt ca să zic că eu sunt român, că întotdeauna am fost român... A explicat, Iliescu, că se referea nu la mine ca străin, ci la exemplul instituțiilor din Occident. Ne-am dus pe balcon. Mare vacarm. Au vorbit cu toți. Iliescu, Coposu, Petrina, Roman. Așteptați liniștiți, a zis Coposu. Extraordinar...! Vacarm în mulțime, confuzie pe balcon. La un moment dat Iliescu și Roman s-au dus în cealaltă parte a balconului ca să se adreseze „trupelor" FSN.

Înapoi în clădire. De data asta, în sala cu o foarte lungă masă. Ore întregi, discuții. Nenumărați au luat cuvântul în numele unor partide-fantomă: Liberal Socialist, Grupul Democraților și Noua Democrație, Partidul Ecologic și fel de fel de altele. Toate, însă, susținătoare ale Frontului.

Nu s-a ajuns la o soluție. Iliescu n-a cedat. Singura concesie: să se reînceapă negocierile joia viitoare, la orele 10.00 a.m.

Luni, 29 Ianuarie 1990

Demonstrații continue. Grupuri, grupuri. Toate contra noastră. Toate, FSN, venite din fabrici și provincie. Lozinci șablon. Printre ele: „Coposu la azil", „Nu ne vindem țara", „Noi suntem muncitori și nu vrem s-avem patroni".

Sediul PNL a fost invadat. Sediul PNȚ încercuit de oameni înarmați cu rângi și târnăcoape.

Telefonez la Președinție la ora 11,15 a.m. Fusese convenit ca Iliescu să mă primească la 12.00 a.m. Vreau reconfirmare. Mi se promite un răspuns. Cum n-am auzit nimic până la 11.55 a.m., dau un nou telefon. De ce nu veniți? Dl Președinte vă așteaptă. Au pretins că mi-au lăsat mesaj cu Petrina, la sediul PNȚ. La ce bun? A fost imposibil pentru mine să intru în legătură cu sediul încercuit al PNȚ-ului. Legătura telefonică, evident, a fost tăiată.

La cererea mea m-au dus la întrevedere cu o mașină militară, însoțit de doi soldați cu pușcă mitralieră și de un ofițer. Sandu și François, fotograful, ne urmează într-un taxi. Pe ei nu-i lasă să intre pe ușa laterală pe care am fost introdus.

Discuția cu Iliescu, bună. I-am mulțumit că a recunoscut UMRL-ul. Cum să ieșim din impas? Asta a fost tema principală. Am apelat la el să facă concesiile necesare ca să se evite vărsare de sânge, poate chiar un război civil. I-am vorbit de momentul istoric, de răspunderea ce are. Puteți să rămâneți un om mare în istoria neamului, dacă dați posibilitate poporului român să-și exprime liber voința. Și, cu emfază, să nu lase România să lâncezească în obscurantismul din Răsărit. Să o lase să reintre în Europa unde i-e locul. Celelalte țări, Polonia, Ungaria, Cehoslovacia, toate se îndreaptă spre Occident. Noi riscăm să rămânem sub dominația Moscovei. Forțe mari militează chiar pentru dezmembrarea României. Transilvania să fie desprinsă etc. Și am conchis: Să nu provocăm Sovietele, dar să ne asigurăm un viitor în cadrul

Europei civilizate...

M-a ascultat cu atenție. El, probabil, e un pion al Moscovei, dar am ținut să-i prezint alternativele. Mi-a explicat cum vede el separarea de puteri. Consiliul FSN să înglobeze reprezentanții partidelor. Guvern de tehnocrați. FSN să fie Partid, cu totul aparte. De ce așa mulți comuniști? Roman e om inteligent, bărbat frumos. Nimic împotriva lui, dar ar fi bine să fie înlocuit de un ne-comunist.

Am vorbit și de obținerea unei case și de banii ce mi-au fost confiscați în Dec. 1987 (Radu Ferdinand, Ion Puiu, Florin Rusu). I-am propus tipografie modernă, Post de Radio și de TV. N-a acceptat nimic, dar va studia problema.

Seara, dau mare conferință de presă. Camera de la hotel (Intercontinental) arhiplină. Explic situația.

Marți, 30 Ianuarie 1990

La sediul PNȚ și UMRL. Peste tot sunt primit cu mare entuziasm. Interviuri (*Le Figaro* etc.) Nicolae, Elisabeth, Gigi Tecuceanu, Fifi, Indrei, Sandu Pobereznic și, mai târziu Ion Ghika. Toți vor să mă afirm ca Președinte UMRL. Am mult mai mare prestigiu în felul acesta.

Delegații din Iași și Constanța. N.S. Dumitru, secretar sau șef de cabinet la Președinție, îmi trimite fotografia în care apar strângând mâna lui Ion Iliescu, după întrevederea noastră.

Miercuri, 31 Ianuarie 1990

Nepoata mea Sanda Turcu vine să mă vadă de la Sibiu. Ea e fata lui Titică. Are 19 ani. Are și o soră, Diana, de 15 ani. Ioana Nițescu îmi ia un interviu pentru *Glasul Patriei*. Văd că interviul ce mi-a luat ieri, Brudariu pentru *România Liberă*, n-a apărut. Președintele Liberalilor, Dan Lăzărescu, vine aici.

Joi, 1 Februarie 1990

Mihai Oroveanu îmi dă proiectul de Constituție. Va face demersurile ca să obțin una din casele lui Tutu.

Masă cu Truția. Interviuri cu Karen Breslau de la *Newsweek*.

Nu sunt inclus în delegația PNȚ la continuarea negocierilor. Merg Coposu, Petrina și Rădoiu. Sunt încântat.

Se ajunge la un acord. 50% din Consiliul Unității Naționale este numit de FSN și 50% de cele 30 de partide. Schimbare cosmetică, dar

e o concesie. Depinde de buna credință a lui Iliescu, în care nu cred, și de cât de independente vor fi partidele minore,

Vineri, 2 Februarie 1990

Mă iau cu mașina Comandorul Radu Nicolae, Gașpar și Amiralul Bogdan la ultimul acasă. Vor să răspândească material explicativ incriminatoriu la adresa guvernului provizoriu. Vor să începem de asemenea, o revistă cu Ana Blandiana, Octavian Paler, Liiceanu, Mircea Sântimbreanu. Aupuncte de sprijin în Constanta, Bacău, Iași, Timișoara, Sibiu, Craiova și mai ales Deva. Ion Iliescu a făcut parte din „O". Mă informează că la 26 Ianuarie, MIlitaru s-a întâlnit cu doi generali KGB pentru a reactiva Securitatea, iar Miercuri, 31 Ianuarie toți șefii de Securitate au fost convocați ca să reactiveze supravegherea populației.

La Ambasadorul britanic Atkinson. M-a primit foarte bine. I-am explicat situația și i-am cerut ajutor să aducem tipografia în țară. S-o aduc și, dacă Iliescu n-o lasă să intre în țară, va fi mare scandal. M-a sfătuit să vorbesc cu ceilalți ambasadori ai Comunității Europene.

La Cimitirul eroilor. Scenă sfâșietoare. Mare mulțime, nenumărați preoți. Depunem și noi o frumoasă coroană de flori. Vine o delegație a televiziunii clandestine din Timișoara. Îmi iau un interviu. Dovedesc inițiativă. Braia, lăudăros, îmi spune că i-a organizat pe cei de la TV într-un sindicat liber.

Cornel Coposu îmi aduce pe soții George și Rodica Ionescu, care vor să scrie repede o broșură despre Revoluție. De acord s-o finanțez, dar trebuie să se grăbească. S-o distribuim cel puțin cu patru săptămâni înainte de alegeri.

De asemenea, pe Lucian Stanciu, care a obținut o serie de scrisori inedite din arhiva Tăicuțului. Cred că sunt cele vândute sau împrumutate de Viorel comuniștilor. Parte din ele, în tot cazul. Accept să finanțez și publicarea acestora.

La Televiziunea Română Liberă. Fac prima mea cuvântare către întreg poporul român. Am fost emoționat, dar stăpân pe mine. Am vorbit pe sleau, fără ca să atac, însă. Reacția tinerilor din jurul meu - Gigi, Dragoș și Dan Stoica - admirabilă. Părinții lui Gigi țin să-mi telefoneze din Galați, să mă felicite. Cea mai bună cuvântare politică din câte am auzit vreodată, mi-a spus Tecucianu. Lumea mă recunoaște. Pe stradă, la restaurant.

Sâmbătă, 3 Februarie 1990

Mihai Cârciog, nepotul lui Mișu Cârciog de la Londra, vine să mă vadă. Scoate săptămâna viitoare publicația lui, *EXPRES*. La început, săptămânal. Apoi cotidian. Vrea și un ziar, *SEARA* și un magazin. Are deja aprobare de la Ministerul Educației, Șora.

Coposu stă vreo 2 ore și jumătate cu mine. Îmi aduce niște medalii cu chipul lui Maniu. De la o doamnă din buna familie Cantacuzino. I-am dat $100. Mi-a explicat compromisul la care s-a ajuns ieri. El e oarecum mulțumit. 19 din cele 30 de partide s-au declarat, în general, independente de FRONT.

M-am dus la Ion Puiu, la Spitalul Carol Davilla. Mi-a explicat cum s-au petrecut lucrurile cu Florian Rusu. El a fost agentul Securității. (I-am dat circa 1 milion de lei pentru Partid, sumă fabuloasă în 1986. Rusu i-a predat lui Puiu în toaleta din Parcul Cișmigiu, ca, la ieșire, Puiu să fie arestat de Securitate.) Și-a arătat mâhnirea că nu l-am ajutat în ultimii doi ani. Că l-am abandonat.

De fapt, eu nu l-am abandonat niciodată, dar nu mai primisem nimic de la el și n-a fost chip să-l contactez.

Vălușeanu a venit și el acolo. Mi-a plăcut omul. Toți, inclusiv soția lui Puiu, mi-au vorbit foarte elogios despre cuvântarea mea la televiziune, aseară. Am vorbit în programul „Actualități", între 7.30 și 8.30. După știri a vorbit Ion Iliescu. Am urmat eu și, ceva mai târziu, Doina Cornea. Studioul a fost același unde s-a declarat răsturnarea lui Ceaușescu.

Interviuri, mulți vizitatori, seara la Karen Breslau în Cameră la un pahar de vin, cu Elisabeth. Karen e corespondenta revistei *Newsweek*. Avea pe un tânăr român la ea, pe un nepot al poetului Minulescu.

Duminică, 4 Februarie 1990

Ilie Bumbac îmi aduce mai multe fotografii luate de el, Duminică 28 Ianuarie, în marea sală unde am avut ședința cu Ion Iliescu și Petre Roman. Îi dau 1000 de lei.

Sperasem să am liniște azi dimineață. N-a fost chip. Adevărată presiune aici. Din Iași (Ioan Guțu), din Timișoara (Lupșan), din Cluj (Ciprian Banciu) și seara târziu, iar din Cluj (tinerii care au scos primul număr din revista *NU*, în care au publicat interviul ce le-am dat Sâmbăta trecută când am fost la Cluj).

După masa, însă, am petrecut-o la Pitu Pop. Scene emoționante,

căci îi dau ușor lacrimile.

Au venit colegi de la Universitate: Aurel Chira, Raul Petrescu, Florian Rădulescu, Ștefi Popa, Stelică Cristescu, Traian Ianculescu și Gaby Teodorescu, M. Catona. Am fost în total nouă. Florian, diligent ca întotdeauna, a venit cu teza lui de doctorat, cu fotografii de la reuniunile clasei noastre de-a lungul anilor și cu un panegiric, scris de el, la adresa Profesorului nostru George Strat. Ni l-a citit, foarte bun. Mi-a dat și copia unei scrisori adresate de el lui Ion Iliescu.

Am depănat amintiri. Florian a adus câteva sticle din vinul făcut de el. (Cum?) Ne-au servit și de-ale mâncării, dar mie mi-a fost imposibil să mănânc. Am stat până la 6.45 când Gaby m-a dus, cu mașina condusă de fiul ei, inginer, înapoi la Hotel.

Înainte de a merge la Pitu, am mers la amiralul Bogdan. Am pus la cale publicarea unei reviste, tip *Paris Match*. Comandorul Radu, împreună cu Gaspar ne-au dus, apoi, la casa soților Ștefan și Angela Toncescu (lucrează la Navlomar). Ni s-a servit o masă românească excepțional de bună. Am vorbit și ceva politică.

Peste tot, mi s-au adus adevărate elogii pentru intervenția mea, de vineri seara, la televiziune. Îmi face mult bine. Am nevoie să mi se confirme că eforturile și patriotismul meu sunt apreciate. Am fost 10 la masă.

De-acolo, înapoi la hotel ca să merg cu Elisabeth și Sandu să văd casa care aparținuse mamei lui Tutu, în strada Rozelor, Nr. 7, și o casă mare, frumoasă în strada Mântuleasa, nr. 10. Pe asta aș vrea-o.

De la Pitu am vorbit cu prof. Amelian Ionașcu la Cluj, unul după altul. E în pat săracul, că și-a fracturat șira spinării. Are 88 de ani, dar are o minte perfect lucidă. I-a făcut mare plăcere.

Pitu mi-a dat o medalie Maniu de bronz. Acum am 3. Două - una aurită, cealaltă de argint de la Smaranda Cantacuzino, mi-au fost aduse de Coposu. Mi-a dat și o fotografie veche, din Viena. Numai Iuliu Maniu și Vaida Voevod. Amândoi, probabil studenți, arată foarte bine. Maniu mai interesant decât Vaida. Ceea ce mă surprinde. Vaida, mai târziu, cu mustața lui, ochelarii etc. era, fizic mai impresionant.

Luni, 5 Februarie 1990

Iarăși presiune azi dimineață. Deși dădusem indicații să nu fie primiți decât cei absolut inevitabili ! Sunt în avion spre Viena. Am zburat peste Sibiu. Am avut sentimentul că mi-am împlinit soarta. De la

milițianul, care inspecta mașinile la intrarea în aeroport, până la ultimul funcționar, toți m-au făcut să înțeleg că mă recunoșteau. La ieșire, la controlul pașapoartelor, ofițerul de serviciu mi-a completat el formularul, fără să-i spun un cuvânt. Eu uitasem să-l fac. Îl fac eu, mi-a zis.

Doar bunul Dumnezeu știe ce va urma. Sunt hotărât însă. Mă întorc cât mai curând posibil, să lupt în alegeri.

I-am trimis, apoi dimineață, 200$ lui Coposu. Prin cel de la Liga pentru apărarea Drepturilor Omului în România. Am vorbit cu Nicolae Radu și cu Nistorescu. Ultimul e deja în ligă cu Mihai Cârciog. E vorba de scoaterea unei reviste, tip *Paris-Match*.

Aurel Lepădatu mi-a telefonat de la sediul PNȚ. Sunt cu Coposu, pregătim venirea delegației guvernului de la Bonn. Ar trebui să ne vedem înainte ca dumneata să mergi la Bonn. Sincer, n-am un moment liber. În orice caz, nu e nevoie să încurcăm borcanele. Dumneata lucrezi cu ai dumitale. Eu cu ai mei.

O să fii propus pentru Președenția României. Așa scrie *Die Welt*. Accepți? Problema nu se pune. Eu nu pot să fac altceva decât ceea ce mi se propune de alții. Eu nu candidez.

Dar dacă ești propus, cum scrie *Die Welt*, accepți? Toate astea sunt speculații. Am venit în țară să-mi servesc națiunea. Atât. Ce va surveni, e voia Domnului.

Mi-a ridicat osanale. Va vorbi cu Coposu și cu Iliescu. Poate ar fi bine să candidez. Etc. etc. N-am marșat. Ar fi adevărată ironie ca el, Lepădatu, om atât de nestabil, să fie cel care să genereze un curent în favoarea mea. Mie nici prin minte nu mi-a trecut să candidez la Președinție. Eu vreau să candidez la Turda. Vreau să fiu deputat de Turda. Și-apoi, o candidatură se aranjează așa la telefon? Și asta, pentru că scrie în *Die Welt*?

Ne apropiem de Bruxelles. Mi-a făcut bine să fiu singur câteva ore și să pot citi ziare occidentale. E prima oară că o fac de zece zile!!

Dinu Mussulis mă primește acasă surprins că n-am luat mașina ce-mi trimisese la aeroport. De unde să știu eu c-a făcut-o.

Un sfert de oră mai târziu vine și Michael Leigh (Member of Cabinet, spune cartea lui de vizită). E mâna dreaptă a lui Andriessen, Înalt Comisar al Pieței Comune pentru Europa Răsăriteană. Am stat de vorbă, intrând direct în subiect și am luat cina împreună. În total 2 ore și jumătate. Har Domnului că am venit! Erau deja decișii să satisfacă toate cerințele României pentru că avansează spre democrație. Iliescu

a cerut 3 lucruri:

(a) Stabilirea de relații diplomatice între Uniunea Europeană și România.

(b) Extension of G.24" ca să se reactive acordul din 1980 care prevede sporirea importurilor României din Uniunea Europeană. Aici intră ajutorul pentru România.

(c) Instituirea unui comitet mixt Româno-European pentru îmbunătățirea relațiilor.

I-am explicat situația și l-am convins că Iliescu nu urmărește democrația în România, ci menținerea puterii în mâna lui cu orice preț.

Rezultatul obținut de mine:

(a) Schimbul de ambasadori trebuie să aibă loc, Uniunea Europeană a cerut acest lucru de multă vreme. Acum nu poate să-i refuze când ei sunt de acord s-o facă. Mi-a promis că-mi va da numele ambasadorului indicat, chiar mâine. Eu i-am sugerat să insiste ca ambasadorul să fie un om al Opoziției. Cred că va fi greu.

(b) Să nu se acorde nici un ajutor înainte de alegeri. Dacă ar fi posibil să se distribuie ajutorul direct populației, atunci da. Altfel nu, căci ar funcționa ca argument electoral pentru Front.

Ei au ajuns la o concluzie favorabilă asupra caracterului regimului Iliescu după discuțiile avute la București de Andriessen, acum 3 săptămâni. Au văzut pe Roman, Iliescu, Nicolae Nicolae, Celac, Ștefan Nicolae și pe câțiva lideri ai Opoziției la Ambasada italiană. Aceasta, pentru că Irlanda, care deține Președinția Uniunii Europene, nu are ambasadă în România. Evident, Opoziția nu a reușit să-i convingă.

Sugestiile lui Michael Leigh:

- Să facem presiuni („lobby") în Parlamentul European. (Durează mult, și avem legătura bine stabilită, rezultatele vor veni, dacă vin, numai după alegeri.)

- Să dăm exemple concrete că Opoziția nu-și poate prezenta ideile și programul. Aici am discutat în amănunt problema tipografiei pe care vreau să o instalez la București.

- Să utilizăm the „Brussels network of the 24". Adică țările care vor să ajute la dezvoltarea democrației în Europa Răsăriteană.

Marți, 6 Februarie 1990

Michael Leigh mă informează că ambasadorul numit la Uniunea Europeană este Constantin Pârvuțoiu, născut la 31.10.1921, economist

cu diverse misiuni diplomatice. Ultima, la Haga, 1980-1990.

Împreună cu Dinu mergem la Siegburg lângă Bonn, la Konrad Adenauer Stiztung. Ne primește, cu întârziere, Josef Thesing, șeful Institului Internațional. Recepție complet negativă, deși civilizată. Prioritatea lor e unificarea Germaniei. Apoi Polonia și Ungaria. Degeaba i-am indicat că din punct de vedere economic, România a fost întotdeauna și este, potențial și acum, mult mai interesantă pentru Germania. Da, dar Polonia e mai interesantă politic.

N-au bani, acum, mi-a adăugat. Și ei nu se ocupă decât de proiecte educative. Degeaba i-am indicat că e vorba de a educa și asigura democrația în România. Discurs interminabil. Rezultat, în aparență, nul. Mi-a făcut plăcere, însă, un indian (sik). Turban și barbă, arătos, m-a auzit cerând informații la ghișeul stației din Siegburg, cum ajung la Fundația Adenauer. Vă duc eu, mi-a zis. Mașină elegantă. E în textile. Evident, foarte prosper. Îl cheamă Baljit Walia. Credeam că e semn bun, dând peste el. Dar n-a fost!

Seara vorbesc Regelui Mihai la telefon. Ca de obicei nu zice mai nimic. Ea mi-a spus însă, că m-a văzut la televiziune la București, și mi-a vorbit de întrevederea mea acolo cu Prințesele Mărgărita și Sofia.

Mircea Cocorăscu îmi telefonează din New York. Îmi oferă un Xerox și o mașină de scris. Să le trimită pe adresa mea, îi spun.

Maximilian Rusescu îmi lăsase un mesaj. Când îl sun, îmi vorbește de soția lui, Marlène Vermorken, care e sus de tot în Uniunea Europeană, în problema unificării monetare în 1992.

Rusescu ne ia, pe mine și Dinu, la ei acasă, după cină. Ea e olandeză, dar vorbește foarte bine românește. A scris mai multe rapoarte despre România. Toate excelente. Ei au aflat de prezența mea la Bruxelles de la Michael Leigh cu care sunt foarte buni prieteni.

Miercuri, 7 Februarie 1990

Toată dimineața lucrez la „un raport asupra situației din România" sub formă de scrisoare adresată lui Frans Andriessen, Vicepreședinte al Comunității Europene. Dacă ajutorul economic de care România are mare nevoie e trimis guvernului, victoria Frontului e asigurată, spun în esență. Și ofer ca UMRL să asigure distribuirea ajutorului sub supraveghere internațională. Îl bat la mașină eu însumi, deși claviatura nu e cea englezească, ceea ce m-a încetinit enorm de mult. Prin FAX lui Michael Leigh, care-i comunică lui Dinu că a fost foarte apreciat de

Andriessen și că va fi transmis la nivelul cel mai înalt tuturor guvernelor Comunității. Sunt autorizat, de asemenea, să-l dau presei.

Mergem, apoi, la Parlamentul European. Steven Billor, de la Secretariatul Grupului Democrat, ne așteaptă deja. După formalitățile de securitate, care sunt foarte stringente, stăm de vorbă într-un fel de cantină-bar. Vine și deputatul W. Newton-Dunn.

Mare lucru n-am realizat. Să scriu lui Keneth Baker, cu o copie lui Sir James Spicer, MP, ca să ne consoleze în problema alegerilor. Și să indicăm că suntem gata să plătim pentru aceste servicii. De unde? N-avem nici un ban. Eu sper ca dumneavoastră să ne ajutați cu finanțarea. Răspunsul a fost categoric. Partidul Conservator nu va acorda nici un ban, pentru că se finanțează din contribuții voluntare.

Un alt sfat mai bun de astă dată e să cerem observatori la alegeri. Să adresăm scrisoarea Președintelui Parlamentului care la ora aceasta este Enrique Baron Cresps.

Joi, 8 Februarie 1990, Londra

Dau un interviu mare ziarului *Sunday Telegraph* (Christopher Booker).

Cu Nicolae și Rupert Allason, deputat conservator, la William Waldegrave. Explic situația din țară. Waldegrave era anturat de șeful *desk*-ului românesc, de un alt funcționar și de secretara lui. Am vorbit numai noi doi, Walldegrave și eu. I-am explicat poziția UMRL și am cerut ca să se facă distribuția ajutoarelor prin noi, sau cu ajutorul nostru. Fiind personalitate juridică recunoscută în România, avem calitatea oficială să o facem. Noi putem să asigurăm o distribuție echitabilă tuturor, guvernul, NU. Dacă se lasă distribuția în mâna guvernului, ea se va face prin FSN și FSN va culege roadele generozității occidentale, acordate pentru realizarea democrației. Și FSN nu va duce la democrație ci la o dictatură Iliescu, bazată pe PCR, acum transformat în „Frontul Salvării Naționale".

Întrevederea a fost extrem de cordială. La despărțire i-am spus: *If anything happens to me, I trust you'll help me out*, jumătate în glumă, jumătate în serios. A înțeles partea serioasă foarte bine. I-am dat scrisoarea mea către Andriessen etc.

Îmi telefonează seara, acasă, Alvar Alsterdal, diplomat suedez. E în post aici în Londra, dar va merge în România. Avea numărul meu de telefon de la Miron Grindea. Alvar are o afecțiune adevărată pentru

poporul român. S-a oferit să mă ajute. Mi-a vorbit de ambasadorul Suediei la București, Niels Rosenberg, care mi-ar putea fi de folos.

Vineri, 9 Februarie 1990

Probleme cu alocarea celor 1000 tone de hârtie. Jessica Douglas-Home s-a băgat pe fir și a făcut un aranjament cu Brucan la București.

N-am înțeles de ce a intervenit?! Noi - UMRL - am obținut hârtia. Noi o distribuim.

Discuție cu Jessica la telefon. Ea e de părerea că nu e bine ca eu să fac distribuirea, pentru că sunt fruntaș PNȚ. Mi-a subliniat cât de mult admiră ceea ce fac etc., dar se menține pe poziție. Din păcate încurcă ițele și îmi strică strategia. Eu vreau să dau dovadă că pot și vreau să fiu adevărat democrat imparțial. Să dau hârtie - care e destinată exclusiv pentru campania electorală - tuturor partidelor. Este o acțiune la care țin foarte mult. Păcat că se amestecă unde nu-i fierbe oala. E ca Iolanda Strănescu, mi-a zis Nicolae, vrea să fie peste tot.

Dinu îmi dă toate amănuntele primei faze a ajutorului Uniunii Europene sau al Comunității Europene pentru România.

Sosește Elisabeth, seara, de la Zermatt. E îngrijorată de soarta ce mă așteaptă. Acceptă însă, că asta e viața mea. Trebuie să lupt pentru democrație în România.

Sâmbătă, 10 Februarie 1990

Sunt, pentru prima dată, într-un avion TAROM. E un Tupolev.

În timpul nopții Elisabeth a început să plângă. Nu vrea să mă piardă, mi-a zis. Am mângâiat-o pe cât am putut. E adevărat însă că, dacă articolul apare mâine în *Sunday Telegraph*, intru în gura lupului. Bineînțeles, nu i-am zis nimic din toate astea. „Am trecut Rubiconul"!

Nicolae mă duce la aeroport în mașina lui. Constatăm că mi-am uitat sacoșa din piele, în care de obicei țin hârtii, cărți ziare. etc. După câteva telefoane, descopăr că am lăsat-o la birou. Jamie (nepotul lui Fifi) e rugat să mi-o aducă la aeroport. Aștept până în ultimul moment. Degeaba. Știam că aveam niște note acolo, dar nu-mi mai aminteam ce. Mă resemnez.

La intrarea în avion, însă, mă așteaptă Radu Grigoriu, reprezentantul TAROM la Londra. Cu sacoșa mea în mână. Am fost încântat. Radu e un tip bine, înalt, cu mustață neagră, pe oală. El s-a ocupat, de altfel, și de cartonul nostru mare cu aparate Walkie-talkie, și altele pentru

birourile noastre UMRL și PNȚ. Altfel ar fi trebuit să plătim în plus din cauza greutății. Foarte prietenos.

Încă tot n-am decis ce strategie trebuie să urmez. Să-i cer lui Iliescu să mă primească, sau să aduc, pur și simplu, tipografia fără ca să zic ceva.

Christopher Booker mi-a telefonat, azi dimineață, să mă informeze că articolul e lung și că va fi publicat. E inevitabil. Iliescu, și mai ales Brucan, vor reacționa. Brucan răspândește ideea că numai Frontul poate să guverneze România. Altă alternativă nu există. Partidele sunt fără nici o importanță. Este, deci, un vid politic în România.

Resping ideea. Noi, PNȚ, putem forma un guvern. N-o să fie ușor, totuși, chiar dacă ni s-ar da ocazia.

La Otopeni mi se spune că n-am viza de intrare. Cea cu care am intrat la 24 Ianuarie nu mai e valabilă pentru că am epuizat-o. A fost pentru o singură intrare. Puțină discuție. Ofițerul comandant, chemat în grabă, i-a dat instrucțiuni subalternului - toți sunt în uniformă și nu cunosc gradele - să-mi dea o viză de ședere de 30 de zile. Atâta pot, Domnule Rațiu. Toți mă cunosc. Când așteptam bagajele, mulți au venit să-mi vorbească. Să-și exprime bucuria că m-am întors.

Sandu, Gigi și Mihai mă așteptau.

La vamă mi-au deschis un geamantan. Aveam multe cocarde UMRL. Toți vameșii din jur - și ei în uniformă - interesați. Le-am dat câte una fiecăruia. N-am făcut-o intenționat, dar, în felul acesta atenția lor s-a îndepărtat de la marele carton, plin de walkie-talkies. Se pare că așa ceva nu e acceptabil. Numai securiștii aveau astfel de aparate.

Cina cu băieții mei. Dan Stoica și Dragoș Șerban printre ei. Vine apoi, și Aurel Lepădatu. Ca de obicei, a vorbit tot timpul. E evident pentru mine că încă n-a obținut nici un ajutor financiar de la germani.

Duminică, 11 Februarie 1990

Iarăși multă lume, cum se poate vedea din condica mea de zi, ce intenționez să țin de-acum încolo. Reține vizita soților Crăciun Pantiș, veniți din Adelaide. Vor să ajute la organizarea alegerilor.

Masa cu Ioan de Hondol. Are mine de cărbuni în West Virginia. Vrea să facă afaceri aici în România. Și să mă ajute.

Aseară, Gicu Pop era la o masă în celălalt colț al restaurantului. A pus-o pe cântăreață să intoneze balada noastră ardelenească „Iancule". Acum vine să mă vadă. Păcat că n-ai venit la noi la masă. Eram cu

Generalul Stănculescu, Ministrul Economiei. Îmi spune apoi, că se zvonește: (a) că am plecat din țară pentru că sunt dezamăgit; (b) că m-am certat cu conducerea PNȚ.

De Hondol vine cu soția lui Victor Crăciun să mă ia la ei. Acolo, vreo zece persoane. Printre ele Florența Scalețchi, soția lui Ștefan Andrei, basarabeanul Emil Loteanu care a făcut multe filme la Moscova, o nepoată a lui Țuculescu, un Dr. Moruzan, Dr. Tuță-Popescu Florin etc.. Interesant. Ei abia se așezau la masă. A trebuit să mănânc și eu ceva, din nou. Am fost primit și adulat, cam exagerat. Ei sunt „politicienii", cum se autointitulează, de la Liga Culturală a Românilor de Pretutindeni. Când a fost Victor Crăciun la mine, acum vreo săptămână, i-am dat 100 de dolari. Văzând opulența locuinței și a belșugului mesei, nu trebuia s-o fac. La negru, i-am dat 10.000 de lei, adică plata unui muncitor necalificat pe 4 luni!!

Coposu îmi telefonează. Să dau $100 lui Negară și Rădoi, cei doi emisari la Roma. M-am executat. Pe la 6.00 seara, multă lume în salonul „Intim" din hotelul nostru. Deputații din delegația franceză și reprezentanți ai partidelor. A fost un fel de *briefing*. Le-am descris și eu cum Iliescu mi-a refuzat ziarul sau montarea unui post de Radio și Televiziune. De asemenea, povestea celor 1.000 tone de hârtie. Șeful delegației, un deputat MYON. Alți doi care mi-au lăsat cărțile lor de vizită: Dr. Denis JACQUAT și Maurice DOUSSET.

Ion Puiu vrea să-mi vorbească „5 minute". Să-mi spui, da sau nu! A stat o oră și mai bine. Din fericire au fost și 3 din băieții mei aici în apartament: Gigi, Sandu și Dragoș. Toți mai cred că eu aș fi venit pentru afaceri. „Propunerea mea e *à compte perdu*", îmi zice Puiu. Îți cer să dai o sumă de bani ca să publicăm manifeste. Noi avem și imprimerie, tot. Doar ne lipsesc banii. Eu tot o fac. Dar vreau să-ți propun ție, să faci acest lucru. Vreo sută de mii de lei ar ajunge. Poate ceva mai mult, dar mult mai puțin decât ești gata să cheltuiești. Voi, cei veniți din afară, aveți planuri grandioase. Noi facem altfel. Noi știm cum stau lucrurile aici. L-am liniștit puțin, dar el e un exaltat.

Nu m-am dus la cina dată de francezi.

Luni, 12 Februarie 1990

Zi imposibilă, aș spune. Reținvizita, cu Cornel Coposu, la văduva lui Vișa. Masa cu Truția care e Vicepreședinte al Partidului Țărănesc, Președinte fiind Pantea.

Radu Nicolae mă așteaptă cu niște tineri să scoatem o revistă bilunară. Ei voiau să-i spună *IMPERIU*. Eu am fost pentru *PERISCOP*, din lunga listă de alternative propusă de ei (vezi condica).

Marți, 13 Februarie 1990

Presiunea se repetă. N-am o secundă liberă. Dau două interviuri. Lui Teodor Bucure, pentru *Alba Iulia* (îi dau și o mașină de scris) și lui Alexandru Lăzescu, pentru *Opinia Studenților* de la Iași.

Ședință UMRL, cu Ion Ghika, sosit ieri dimineață de la Paris, George Costaforu, Sandu și Gigi. Mare presiune din partea lui Ghika să cerem demisia lui Iliescu. Deschis. Oricare ar fi consecințele. Frontul pierde teren, spune Enescu, dar nu partidele „geriatrice" ci cele de centru câștigă. Își spun democrate cu ceva calificativ. Nu cele socialiste căci așa ceva nu merge.

Mă culc, obosit, pe la 6 seara. Pe la 9 seara vine Vulpoi cu niște gazetari. Vulpoi a fost Ministrul Turismului până acum 3 zile. Ne-a povestit cum a fost numit și cum a părăsit guvernul. Sunt alarmați. Parașutiștii au fost înlocuiți la Televiziune de Securiști, îmi spune, și adaugă prăpăstios că Petre Roman își pregătește o armată specială în munți. Soluția e o coaliție a tuturor partidelor. Resping ideea, căci ea ar opune o concepție totalitară Frontului totalitar.

Îl aduc pe Christopher Walker de la *Times*. Ia nota și pleacă apoi cu un taxi să vadă el cum stau lucrurile. Târziu îmi confirmă înlocuirea parașutiștilor și manifestația din Piața Victoriei.

Nicolae îmi telefonează alarmat, Valentin Gabrielescu a făcut tot felul de declarații antisemite lui Peter Willmore, de la *Observer*. Articolul arată mai ales că Petre Roman e neacceptabil pentru că e evreu. În *Financial Times*, Judy Dempsey zice că PNȚ e de acord cu Frontul să nu li se dea ungurilor școli de-ale lor în limba maghiară!!?

Miercuri, 14 Februarie 1990

Dau interviuri (*Libertatea*) lui Sorin Roșca-Stănescu (fotograf, Lucian Simion și (*24 ore* din Iași), soților Julian și Liliana Ciomagă (ambii avocați). Apoi, lui Christopher Walker de la *Times*.

Tony Con, de la Ambasada SUA, vine. Îi dau tot felul de informații despre diaspora românească.

Constantin Dumitrescu, prieten de-al lui Ion Puiu, și tinerii Dragoș Popescu (strănepotul lui Mihalache) și Gabriella Ruseu, îmi descriu

situația extrem de nesatisfăcătoare a tineretului PNȚ. Sunt împotriva lui Rădoi, actualul președinte și-l vor pe nepotul lui Ilie Lazăr, fiul lui Lia Gherasim.

Principesa Sofia e aici. Drăguță, dar tare bondoacă, picioare groase de tot, grasă, mică de statură. Față rotundă, ca Mihai, altfel toate caracteristicele atavice negative, săraca de ea. Picioarele străbunicii Maria, statura lui Ferdinand, grăsimea lui Mignon (Marioara a Iugoslaviei). Ca om însă mi-a plăcut. Am băut un pahar de vin în apartamentul meu, cu Ion Ghika și cu un tânăr care-i servește de „aide-de-camp". Îl cheamă Romulus Corveanu.

Scriu un text ca să repar gafele lui Valentin Gabrielescu. Îl trimit direct lui Dinu ca să-l predea lui Andriessen înainte de dezbaterea din Parlamentul European asupra ajutorului pentru România. I-am comunicat alarma mea lui Cornel Coposu și i-am sugerat ca și el să facă o declarație. Mi-a promis că va face-o, dar n-a revenit.

Joi, 15 Februarie 1990

E prima zi, de când m-am întors în România, că pulsul mi-a revenit la normal. Sunt plin de idei. Încep să văd cum trebuie să procedez.

O altă zi arhiplină. Har Domnului că țin acum o condică în care-mi fac note chiar în timpul întrevederilor mele. Astfel rămâne ceva în scris. Aici notez doar ce mi se pare deosebit de important.

Cu Sandu Pobereznic la Ambasada Americană. Discuție de o oră cu Howard Steers. Cred că acceptă analiza mea. Apelez la ajutorul Americii. Țara noastră vrea democrație. Să ne sprijine efortul acum. Cheltuiala e minimă în comparație cu ce cheltuiesc în Nicaragua, de exemplu. Și, aici, vor avea victorie sigură. Ei n-au putere la State Department. N-au bani, totul depinde de Congres. E un proces lung etc. Argumentele obișnuite. N-au bani de cheltuit!! Să obținem fonduri de la diversele instituții NED, AFL-CIO, Ford Foundation etc.

Faceți un raport asupra situației. Explicați ce vă spun acum. Recomandați ca Președintele Bush să mă primească. Eu sunt gata să mă urc în primul avion direct la Washington. Fără ajutor, acum, șansele noastre de reușită sunt foarte slabe. Și am adăugat: Eu cred că voi fi ales în circumscripția mea, la Turda. Voi rămâne, chiar dacă voi face parte dintr-o mică Opoziție numai.

Libertatea a publicat un foarte bun interviu cu mine, semnat de Sorin Roșca-Stănescu. Îi mulțumesc la telefon.

Masa cu Truția. Trebuie să-l aduc pe Dinu Daponte, să discute ei afaceri. Eu nu trebuie să mă amestec, chiar dacă de afacere beneficiază țara.

Lupoi vede o influență a Masoneriei la conducerea statului. Câmpeanu a acceptat să fie Vicepreședinte, al Consiliului Unității Naționale (CPUN), alături de Cristian Ionescu, Karol Kiraly, Mânzatu, Corneliu Mănescu și Bârlădeanu. Loja Masonică din Armată e puternică. Tot masoni sunt și Silviu Brucan, Mihai Bujor și Petre Roman. Ei trebuie că-l au la mână cu ceva pe Ion Iliescu. Trebuie să aflăm cu ce! Omul ăsta e tare prăpăstios, vede numai comploturi peste tot. Acum Masoneria, mai zilele trecute armata în munți a lui Petre Roman.

Seara, la Televiziune. Ușor peste o mie de oameni. Când m-au recunoscut, au început să scandeze Rațiu, Rațiu. Le-am mulțumit de pe treptele de la intrare. Să nu cedați! Să nu vă lăsați păcăliți de Iliescu etc. Mare entuziasm. Nenumărați au venit să-mi strângă mâna. Tecuceanu era cu mine. Și el foarte impresionat.

Răzvan Theodorescu a început menționând că o cunoaște pe Doamna Rațiu (Ioana) de când era copil și tânăr. Are vreo 8 ani mai mult ca ea. M-a Întrebat și de Tutu etc. Vorbește mult. E profesor la Academia de Arte Frumoase. Cam unsuros, dar nu neplăcut. Are capul complet ras. Chilug. Să le vorbesc despre exil. Și s-o fac răspunzând la întrebările ce-mi vor pune doi corespondenți ai postului de TV. De acord, dar numai dacă mi se dă posibilitatea să vorbesc puțin la început de problemele care preocupă pe români astăzi. Da, dar nu prelungire.

Am rămas înțeleși. Voi aduce eu vorba în discuție și de astfel de probleme. Nu puteau să refuze să vorbiți la Televiziune. Dar nu vor să vă lase să spuneți românilor ce-i doare. Să nu acceptați dacă nu se transmite direct, a comentat Tecuceanu. Are dreptate.

La ieșire, iarăși primire frumoasă deși lumea începuse să se împrăștie. Cum n-aveam mașină, un tânăr ne-a oferit să ne ducă la Intercontinental. Mare încurajare pentru mine, reacția aceasta spontană. În timpul cinei o altă bucurie. Vine un domn să-mi spună cât m-a admirat când l-am corectat, politicos dar ferm, pe Brian Gumble în programul *Today Show* a postului N.B.C., când i-am spus că Timișoara nu e oraș unguresc și că nu sunt mulți unguri acolo.

Vineri, 16 Februarie 1990

Aceeași îmbulzeală la mine. Unul după altul. Mă obosesc.

Reușesc să ajung la timp, la Atkinson, Ambasadorul Marii Britanii. Îi spun că Jessica Douglas Home nu trebuia să se amestece în chestiunea distribuirii hârtiei ce am obținut în Anglia. Mă refer la cele 1.000 de tone. Noi, UMRL, trebuie să le distribuim. Nimeni altul. Doar guvernul Angliei poate să intervină, ca să se asigure o distribuire echitabilă, pentru că ei plătesc cheltuielile de transport. A înțeles. Îl va vedea pe Corneliu Mănescu, și vrea să-i menționeze problema. De acord, i-am zis. Dar să nu ascundă faptul că UMRL a obținut hârtia. Dacă asigurați prezența UMRL la distribuirea hârtiei, ideea democrației va repurta o victorie. Noi vom fi absolut corecți. Și vom distribui această hârtie în mod echitabil, deși eu sunt PNȚ".

După masă a venit Dinu Daponte de la Bruxelles și, curând după aceea, Principesele Mărgărita și Sofia. Ambele foarte prietenoase.

Cina cu Bubi Truția și Dinu Daponte. Sper că vom putea pune la punct operația sugerată de Bubi, cu Israelul. Eu nu vreau să mă amestec, decât să facilitez lucrurile. Bubi ne-a dat o cină la Restaurantul „Ambasador". Nu e rău. Mult tineret. Au dansat. Totul la un nivel mult sub ceea ce există în Occident. Dar tineretul e tineret. Au dansat. S-au amuzat. Muzica mult prea tare. Ceea ce mi-a dat răgazul să observ atmosfera, în timp ce Dinu și Bubi discutau afaceri. Imposibil, pentru mine, să aud ce-au discutat.

Ion Geamănu mi-a adus adeziunea a 6.000 de persoane, plus mineri din Rovinari/Gorj.

Sâmbătă, 17 Februarie 1990

Voiesem să am o zi liberă. Mare glumă.

Dau două interviuri. Lui Nestorescu-Bălcești (Horia) pentru *Universul*. Și lui Florin Negulescu, secondat de Medelina Mincu, de la *Dreptatea*, organul nostru PNȚ.

La prânz, Dinu e absolut sigur. Trebuie să candidezi la Președinție. Nimic altceva. Șansele tale sunt bune, mi-a spus.

După-amiaza mai puțin încărcată, pentru că secretarii noi au început să înțeleagă că trebuie să am și puțină liniște și refuză multitudinea de oameni care-mi cer doar ajutor și bani!!

Sorin Roșca-Stănescu îmi ia un nou interviu. Despre privatizare.

Lupoi vine cu Mânzatu și cu încă vreo câțiva acoliți. Mânzatu mi-a explicat cum stau lucrurile. El știe. Noi, habar n-avem. Dialogul e extrem de interesant și de util. Atâta timp cât nu devine monolog. A

înțeles oare ce-am zis? Nu prea. Nu mi-a plăcut omul. Prea ritos. Prea sentențios. Prea sigur de sine. Ceea ce denotă o îngustime de minte.

La cină, tot cu Dinu. A repetat ideea lui. De data asta cu multe amănunte. După masă, astăzi, și-a petrecut ziua cu doi prieteni de-ai lui din copilărie: Filoti și nu mai știu cine.

Nepoatele mele Sabău au venit la masa noastră, cu „primașul", să ne cânte „Iancule, Iancule!". Evident, mi-au făcut plăcere.

Duminică, 18 Februarie 1990

După ce-l depunem pe Dinu la Otopeni, Dan mă duce la Sinaia. Toată călătoria m-a încântat. Pământul negru, mănos, salcâmii și plopii ce lanchează șoselele, dealurile subcarpatice și, apoi, munții. Indiscutabil, România e o țară frumoasă. La Sinaia am luat funicularul la cota 1400 de unde am admirat crucea de pe Omul. Caraimanul nu se vedea din cauza ceții. Doar poluarea enormului combinat de lângă Ploiești m-a zguduit și întristat.

La întoarcere, înaintarea ne-a fost încetinită de un convoi de nenumărate tractoare, toate împodobite cu brazi. Iar în direcția contrarie, și aproape neîntrerupt, de mașini din București.

Am sosit cu 15 minute întârziere la hotel. Principesa Mărgărita nu s-a supărat. A venit din nou, imediat. Ne-am instalat pe balcon, ca să fim siguri că nimeni nu ne înregistrează. A început, transmițându-mi un mesaj din partea Regelui și a Reginei. Dificultățile dintre noi au fost cauzate de intriganți. Ei n-au decât admirație și apreciere pentru mine. Cine au fost intriganții?, am întrebat. Nicolette Frank e unul; dar nu mai face parte din anturajul familiei. Apoi vroia să știe dacă ar fi bine sau nu ca să vină Ei în țară. Regele, da, dar această posibilitate nu există acum, în circumstanțele de azi. Ca particular? Trebuie să ne gândim cu multă grijă. În momentul de față, n-aș îndrăzni să dau un sfat.

Am examinat, apoi, scenariile posibile. Se merge înainte pe drumul actual. Iliescu are majoritate automată în Consiliul Unității Naționale. Dar a făcut anumite concesii. Dacă alegerile sunt cât de cât „libere", vom avea membri în Parlament. Alegerea Președintelui e prin vot direct al populației, nemijlocit. S-a propus ca eu să candidez împotriva lui. Dacă partidul meu adoptă aceste sugestii, dacă mi se face oferta, dacă o accept și candidez, e aproape sigur că voi fi învins de Iliescu. Totuși voi face un efort suprem ca să mă prezint bine. Presupunând

însă că aș fi ales, atunci aș convoca o Adunare Constituantă, precedată de un plebiscit. Vreau, sau nu vreau, restaurarea Monarhiei? Eu întotdeauna răspund la o astfel de întrebare că sunt pentru, ca să asigurăm continuitatea și stabilitatea statului. Și referindu-mă la ea, zâmbind, i-am spus: Ai fi o foarte prezentabilă Regină.

Alternativa a 2-a. Iliescu reușește să se instaleze solid și să fie ales la alegeri, ce vor face militarii?, m-a întrebat. Care este perspectiva unei lovituri de stat militare? Nu e în tradiția noastră. „O", de care l-am informat pe Rege, nu e suficient de tare, îmi dau aici seama, în orice caz. Pentru moment nu văd soluția aici.

Ne-am dus împreună la casa ce ne-a fost oferită de Liberali (Dan Lăzărescu). Pe drum, i-am spus că eu prefer să candidez la Turda, unde sunt convins că voi câștiga. Îl voi ține informat pe Rege de tot ce se petrece, de-acum încolo.

La masă la Vasile Gionea. Cu adevărat o adunare de gerontocrați! Toți peste 70 de ani. Am sărbătorit aniversarea nașterii lui Gionea. A câta? n-am aflat. Prezenți: Ioan Lup, Barbu Pițigoi, Ion Diaconescu, Paul Lăzărescu, Ioan Barbuș, Gabriel Țepelea, și șeful PNȚ de la Ploiești, soții Gionea, Cornel și eu.

Coposu ne-a povestit cum a decurs conversația de 3 ore ce a avut cu Iliescu. „Mi-a propus un pact de neagresiune. L-am respins." Restul, amănunte neinteresante politic. S-au depănat amintiri. Multe din război. Lup, mai ales, este foarte volubil. Deși e mai bătrân ca mine, el a terminat Dreptul cu un an în urma mea, la Cluj. Mi-a plăcut nepotul lui Mihai Popovici.

M-au pus la dreapta lui Coposu, care era în capul mesei. Lângă mine, Țepelea. Îmi place omul ăsta. Și el a fost la căminul Avram Iancu, pe vremea mea. Schimb de informații util. Începem să ne cunoaștem puțin mai bine. Le-am atras atenția asupra articolelor în care PNȚ e descris ca antisemit și antimaghiar (Gabrielescu). Explicații nesatisfăcătoare. A fost o mare gafă!

Am acceptat invitația să mergem la Teatrul Național din partea lui Dărău. Se joacă piesa lui Goldoni „Bădăranii". M-am dus cu echipa noastră - 5 la număr. Ne-a primit regizorul Victor Moldovan, și, după spectacol, am mulțumit și felicitat pe actori în cabinele lor. Am vorbit cu Mihai Fotino, Marian Hudac și Simona Bondoc. Era și Florin Piersic într-una din camere. S-a arătat foarte entuziast pentru revenirea mea în țară.

Seara reușesc să-l găsesc pe Chuck Percy la Washington. Îi spun că situația, aici, e *touch and go*. Îi cer sprijinul ca Bush să mă primească. Cu toată francheța îmi indică: Nu cred că pot să te ajut. Sunt 160 de ambasadori în Washington și toți vor să fie primiți. Voi face ce voi putea.

Luni, 19 Februarie 1990

Ion Puiu vine foarte devreme și vorbește cam o jumătate de oră la telefon cu Victor Gaetan din New York. Îi spun că-și pierde vremea căci Gaetan nu e serios. Se ceartă cu toată lumea. În măsura în care poate trimite ajutoare din SUA, foarte bine. Tănăsescu N.Y. S-a făcut o organizație în acest scop sub președinția lui Valmy. De la Washington sub Petre Nicolae. Nu știu cine e.

Domnii Pană, Cristea și Hărădău, fost campion de tenis al României, au venit să-mi ofere Președinția de Onoare a „Asociației Campionilor de Tenis Români". Mi-au confirmat că nu intră în concurență cu Federația Română de Tenis, după care am acceptat.

Masa cu Alec Mally și Booth de la Secția economică a Ambasadei SUA. Cred că i-am convins să intervină pentru obținerea de sprijin financiar canalizat prin UMRL. De asemenea, să se acorde burse românilor.

Ambasadorul britanic Atkinson e gata să susțină cererea noastră ca să se dea vize gratuite ansamblului care merge la Londra. E vorba de orchestra RTV, Rapsodia Română și Doina București. În total, 45 de persoane. În mod normal viza costă 800 de lei. E un adevărat test al dorinței britanicilor de a mă ajuta.

Spectacolul va avea loc la London Palladium, sub titlul: „Gala Festival for Romania". Gigi Tecuceanu a organizat totul. Va trebui să merg și eu la Londra, să țin un discurs. Petula Clark, *The Drifters* etc. vor contribui și ei. Totul sub egida „UMRL - ajutor pentru România". Mally și Booth vor căuta să ajute prin N.E.D. și C.I.P.E. (Council for International Private Enterprise.)

La cină, la Petrina. Cu Bărbuș, Coposu, Diaconescu, poetul „creștin democrat" Ioan Alexandru și un tânăr, Marius Lupuțiu. Ultimii doi mi-au făcut o foarte bună impresie. Lupuțiu a pledat pentru organizarea eficace a Partidului și Alexandru a citit poezii de-ale lui. Patriotice, dar subtile.

Mare agitație. Minerii au demonstrat toată ziua împotriva intrării cu forța, ieri, în palatul prezidențial. Telefoane peste telefoane ca să-l

înduplece pe Coposu să meargă la o ședință extraordinară a Consiliului Unității Naționale, convocată de Ion Iliescu. Petrina i-a informat că nu-l pot găsi. Har Domnului că a refuzat să meargă. La ședință, la televizor, am văzut ce abil a fost Iliescu. I-a asociat pe toți la denunțarea celor care au demonstrat și manifestat împotriva lui, împotriva guvernului provizoriu, împotriva Securității. Toate cauze bune pe care și noi, partidele istorice, le împărtășim. Adevărată mascaradă, Ioan Lup, Secretar General PNȚ, s-a dus și a vorbit. Nu rău, dar nu trebuia să se ducă la ședință.

Marți, 20 Februarie 1990

Bubu Cutuș, cu care am copilărit, a venit să mă vadă, cu fata lui, Corina. I-am dat o recomandație ca să obțină o viză de intrare în Anglia. Și-a reamintit de petrecerea noastră, a colegilor de la Liceul Regele Ferdinand, cred că în 1933, de ziua mea de naștere. Mulți dintre ei au ținut cuvântări. Pista Szent-Király a zis: „Io nu vorbesc bine românește: Da, să ajute Iancu pe Dumnezeu!"

Grigore Rada, tânăr PNȚ-ist, îmi vorbește, lung, despre nevoia de a-i înlocui pe bătrânii din Partid. A revenit, ceva mai târziu, împreună cu Vasile Rus, electronist, și Constantin Arambașa, profesor uniersitar, ambii în jur de 40 de ani. De ăștia avem nevoie.

Enescu e de altă părere: Domnule Rațiu, Dumneavoastră sunteți un simbol al democrației pentru care ați luptat 50 de ani. Stați așa! El vrea ca UMRL să se dezvolte. Vrea chiar să renunț la calitatea de membru PNȚ.

La cină, Ionel și Lia Jovin. Ei sunt de părere că eu ar trebui să fiu Președintele PNȚ. I-am asigurat că nu urmăresc așa ceva, dar mă voi supune deciziei colegilor mei de partid.

La 11,30, azi dimineață, am fost la Pățan, Ministrul de Finanțe. Discuție utilă. Să dea drumul la bănci și să mă lase să obțin o casă și să public un ziar. Dinu Daponte i-a făcut o bună impresie.

Miercuri, 21 Februarie 1990

Ziua începe prost. BBC-ul nu reușește să-mi ia un interviu, cum fusese programat.

Directorul Combinatului de Fibre din Iași (8.000 de muncitori) vrea să-i ajut să obțină credite în Occident ca să-și modernizeze utilajele. Mi-a fost trimis de Țepelea. Era cu un alt delegat. Le-am spus că e o

problemă politică, nu economică. Atâta timp cât guvernul provizoriu nu merge spre democrație, occidentalii nu vor avea încredere în România și nu vor investi și nici susține cu împrumuturi economia română.

Cornel Coposu vine cu soții Popescu. Ea are un post important în serviciul de informații al guvernului. Vor să scrie un studiu independent despre actuala situație din țară. Îmi dau sumarul, care e bun. Când va apărea studiul, ea își va pierde postul, cu siguranță, pentru că Frontul va fi denunțat în cartea ei. Să-i caut eu un post de reprezentantă a unei societăți străine. Ea e economist calificat. Accept principiul. Să-mi dea indicații la ce firme occidentale ar trebui să intervin.

Iau masa cu Cornel. Îmi povestește cum Maniu a insistat ca el să-l acompanieze la Felicia Rațiu (fiica memorandistului), prin anii treizeci. Eu nu vroiam să merg pentru că urma să joc bridge în seara aceea, dar Maniu a insistat. „Nu pot să mă duc singur la o domnișoară nemăritată", i-a declarat Maniu. S-au dus și, continuă să-mi relateze Coposu, am asistat la o conversație extraordinară. „Cum se simte Domnișoara Felicia?", a întrebat-o Maniu. După răspunsul de rigoare, Felicia i-a zis: „Văd că dl Maniu a avut probleme politice în ultimul timp, dar sper că o duce bine cu sănătatea etc.".

Conversația a continuat așa, la persoana 3-a tot timpul. Extrem de afectuoasă.

Îmi dă Cornel explicația. Sora lui Maniu era măritată cu preotul Pop, care a murit când avea doar vreo 34 de ani. Văduva a rămas cu patru copii. Maniu fusese numit, după un concurs riguros, avocat al Mitropoliei din Blaj. Avea casă mare. Era burlac. Îi făcea curte Feliciei Rațiu, dar nu asiduă. Ea era însă probabil cea mai bună partidă în Ardeal la ora aceea. Când i-a murit cumnatul, însă, a socotit de datoria lui s-o ia la el pe soră-sa, cu copiii: Ionel Pop, tatăl lui Pitu, și Clara, mama lui Puiu (Iuliu) Boilă, doi din ei. Concluzia lui Coposu e că nici Maniu și nici Felicia nu s-au căsătorit niciodată. O fi fost adevărată dragoste între ei, nimeni nu poate să știe.

Am vorbit politică. El se teme de o victorie a noastră la alegeri. Eu nu. Facem un guvern fără nici o dificultate. Și sunt sigur că voi obține sprijin masiv în Occident. Dar eu aș prefera să fim aleși vreo 60-70 deputați în Parlament. Frontul să câștige. Vor duce țara de râpă și guvernul va cădea. Atunci ne va veni rândul.

Mi-a indicat că eu aș putea fi cap de listă la Cluj, deși Turda e cir-

cumscripția mea electorală. Dar listele vor fi pe județe. PNȚ nu vrea să conteste alegerea de Președinte. Vrea însă următorul scenariu: alegeri parlamentare, consultarea națiunii prin plebiscit: monarhie sau republică, adoptarea unei Constituții moderne. Alegere prezidențială abia atunci, dacă poporul alege forma de republică.

Îmi exprim credința că ar trebui să-i opunem un contracandidat lui Iliescu, la Președinție, chiar dacă știm bine că va pierde. Asta, în cazul că CPUN reușește să-și impună punctul de vedere și să facă alegerile prezidențiale în același timp cu cele parlamentare.

Am aflat că ultimul transport de *Românul liber* venit din Anglia a fost oprit la Otopeni de Generalul Rozloveanu. Șeful Serviciului de Pașapoarte, Director Mihai Ștefan.

Joi, 22 Februarie 1990

Dau interviuri la BBC, VOA și ziarelor *Il Messagero* și *L'unita*. Mai ales despre demonstrația și intrarea cu forța în palatul prezidențial de Duminică și demonstrația minerilor de Luni. Totul bine regizat de „Front", Iliescu apare „huliganilor" benevolent și împăciuitor.

După masă vine Elisabeth, în același avion cu Gicu Pop.

Suntem invitați la cină, la Casa Lido, de Alec Mally, cu Steven B. Rogers, Directorul „Grants Administration" și cu Donald R. Norland, „Program Enterprise" (CIPE). Don a fost ambasador în vreo două țări din Africa. Discutăm pe larg situația din România. Sunt gata să facă raport favorabil, ca fonduri americane să ne fie puse la dispoziție ca să încurajăm antrepriza privată în România. Mi-au plăcut oamenii. În special Don Norland, care a acceptat că UMRL poate să devină instrumentul ideal prin care „dimensiunea economică a libertății" să fie sprijinită și încurajată în România.

În timpul mesei un mic incident, care mi-a făcut mare plăcere. Fără îndoială americanii au rămas foarte impresionați. Un domn vine la mine, își cere scuze că mă deranjează, și-mi oferă o sticlă de șampanie frumos învelită într-un șervețel. „În semn de admirație pentru tot ce faceți", îmi spune. Și, ca să sublinieze autenticitatea sentimentelor lui, elegant refuză să-mi spună cine e. Îi strâng mâna, bineînțeles, și-i mulțumesc. Înainte de plecare, totuși, îl rog pe ospătar să afle cine e. În cele din urmă, vine domnul și mă informează că e economist de profesie și lucrează la ROMEXPORT. O mai bună recomandație față de americani nici nu se putea. Le-am atras atenția chiar că nu eram vinovat de aranjarea incidentului!

Vineri, 23 Februarie 1990

Altă zi extrem de grea. Începe cu Petrina care vine, neanunțat, ca să-mi ceară $700, pentru bilete de avion de la Frankfurt la Paris, pentru reprezentanții PNȚ la o Conferință acolo. Merg Coposu și alți doi al căror nume îmi scapă. Îi dau banii, dar numai după ce-i spun lui Cornel, la telefon, că eu nu vreau să devin bancherul Partidului. Nu pentru asta am venit în țară!, i-am spus.

Ioan de Hondol și Victor Crăciun vin să-mi vorbească de 4 publicații ce vor să scoată. În primul rând, *Neamul Românesc*, *România Viticolă* și *Hercules*, o revistă de turism și sănătate. Trebuie să le dau un mesaj pentru prima publicație.

Rada, Cărbunaru, Rus, Arambașa și Dobrin vin să-mi ceară să intru în noul „Partid Național Român", ce vor să înființeze. Le spun că eu sunt pentru găsirea unei soluții pentru împăcare. De altfel, devotamentul meu pentru PNȚ este profund. Ei argumentează că Partidul Național Român e partidul căruia îi aparțin prin tradiție de familie. Oamenii sunt în plină vigoare, iritați că locurile de conducere le sunt blocate de bătrâni în PNȚ. De aceea vor să plece.

Diana Setlacec îmi ia un lung interviu pentru *Phoenix*. Ea vrea să prezinte, împreună, interviuri cu mine și cu Ion Iliescu. „Sunteți de același calibru și aveți amândoi o priză în imaginația populației". Mă întreb în ce măsură are dreptate!? Apoi, în alt număr, vrea să facă, tot împreună, interviuri cu Coposu și Brucan. Ideea nu e rea. I-am cerut să-mi arate textul înainte de a-l publica.

De la Iași, o delegație, de la *Convorbiri Literare*. Ei ar vrea o tipografie. Mi-a plăcut Directorul revistei, Alexandru Dobrescu. Mă invită să le vorbesc la Iași, la Universitate.

Vin, apoi, niște tineri, care vor să meargă la Paris, pe jos. Vor avea un camion în care să doarmă și să-și ducă merindele. Vor bani.

Puiu Boilă, aici pentru ședința șefilor organizațiilor județene PNȚ, vine cu prietenii lui. Toți îmi vorbesc de nevoia ca eu să candidez la Președinție, împotriva lui Iliescu. Traian Cărbunaru îmi face o bună impresie. Le spun că eu nu caut așa ceva. Eu vreau să candidez la Turda, deci la Cluj, de care Turda aparține astăzi. Voi accepta însă *onoarea* de a candida la Președinție, chiar dacă prea bune șanse nu am să câștig contra lui Iliescu. Dar numai dacă sunt solicitat insistent de

Partidul nostru să fac acest lucru, și de majoritatea celorlalte partide în afară de Front. De Partidul Liberal, în primul rând. Îi dau o mașină de scris modernă, care tocmai mi-a sosit de la Cocorăscu din New York. (Mi-a trimis 7.) Puiu Boilă vrea să organizeze o mare adunare la Blaj, la 6 Mai. Ține neapărat ca eu să fac o cuvântare acolo. Tot în Ardeal e țăria noastră, mi-a zis. Și are dreptate.

Dau încă un interviu, la *Flacăra* (Constantinescu Dumitru). Revistă mult timp sub direcția poetului Adrian Păunescu, notoriu prin amoralitatea lui politică. Când ditirambic sicofant al lui Ceaușescu, când, alungat în dizgrație, subtil critic al „geniului carpatin".

Părintele Calciu Dumitreasa a făcut o slujbă, azi după-amiază, la crucile din Piața Universității. Foarte multă lume. A venit, apoi, să mă vadă la mine la hotel. Enescu era și el aici. Printre cei din garda lui, era și un teolog care m-a invitat să mă adresez preoților ortodocși. Ei vor avea o mare întrunire, veniți din toată țara, între 4-7 Martie. Fixăm, în principiu, să le vorbesc la 6 Martie „Despre Democrație".

Ziua se termină cu o insistentă pledoarie din partea tânărului Gabriel Bugnar-Andrei, să începem un post de televiziune. Prieteni de-ai lui au deja permisiune s-o facă. De unde acoperirea cheltuielilor? îl întreb. Din reclamele firmelor occidentale. Nici o șansă, atâta timp cât instabilitatea continuă sub regimul actual. Ne trebuie 6 milioane DM.

Calciu vroia să confirm că UMRL va susține ROMFEST-ul lor la Washington. Sigur că da, i-am zis. Dacă UMRL apare printre organizatori și nu i se mai spune ROMFEST. „Festival Românesc", sau orice alt nume vor ei, e acceptabil.

Sâmbătă, 24 Februarie 1990

Scriu un mesaj pentru *Neamul Românesc,* pe care „Societatea Culturală a Românilor de Pretutindeni" îl vor scoate peste câteva zile. E vorba de renașterea Ligii Culturale și a ziarului lui Nicolae Iorga. Corectez apoi, interviul ce soții Ciomagă au scris pentru *Convorbiri Literare* din Iași.

Ei sosesc punctual, la ora 10.00 dimineața, dar îi țin până aproape la 11.00, căci era mult de corectat. Iulian e bărbat frumos și ea, Liliana, e bine. Ambii, tineri avocați, dar cu aspirații de scriitori. Ei vor să-mi scrie o biografie. Îmi plac oamenii, dar - ea în special - prea mă ridică în slavă. Ceea ce mă jenează. Pe de altă parte, nu văd de ce ai vrea să scrii biografia unui om încă în viață, dacă nu-l admiri!

La ora 1.00 p.m. precis vine Patrick Leigh Fermour. Luăm masa împreună, cu el și cu Elisabeth. Remarcabil om. Are o memorie extraordinară. Ne-a citat mai multe versuri românești la perfecție și cu un accent foarte bun. Arată foarte bine, deși are, deja 75 de ani.

În timp ce beam un pahar de pălincă, în apartamentul meu, vine și Bubi Truția. Dinu mi se plângea, la telefon, că n-a primit nimic de la el. Bubi e cam nepunctual.

Patrick a venit să scrie două articole despre situația din România pentru *Daily Telegraph.* Are toată libertatea. Mâine pleacă în Transilvania să se informeze, să simtă atmosfera la fața locului. Vorbim de toate. Explic situația. Îi dau și scrisoarea ce Elisabeth a trimis-o prietenilor ei. Îi va da impresiile ei de felul cum am fost primit în România după un exil de 50 de ani.

M-am culcat puțin și sunt întrerupt, imediat de Ion Ghika. Îmi aduce mesajul Regelui adresat membrilor „Consiliului Provizoriu de Uniune Națională". (N.B. Ar fi fost bine să-i spună pe nume, corect, adică „Consiliul Unității Naționale"). E, evident, scris de Ionel Stârcea. Nu e rău, deși vorbește numai de Constituția comunistă din 1948, fără ca s-o menționeze pe cea din 1965. Probabil că Stârcea a uitat de ea. Punctul principal e just. Numai reprezentanții aleși ai națiunii pot să hotărască asupra Constituției. Asta zice în esență. Îi atrag atenția lui Ghika că nu e înțelept ca el să înceapă să mă atace în fața altora, cum a făcut-o când era sub impresia că m-am dus să-l văd pe Ambasadorul sovietic. A scăldat-o. A sugerat chiar că Dan Stoica ar putea fi un agent. Ceea ce eu nu cred. Ghika zice că Dan i-a dat informația!? De fapt, e imposibil. Dan ne-a dus, pe mine și pe Tecuceanu, la Atkinson, Ambasadorul britanic. Pe urmă mi-a explicat că ieșirea lui împotriva mea, în fața tuturor la sediul UMRL, a fost o stratagemă ca să vadă reacția celorlalți. Mi se pare cusută cu ață albă toată povestea.

La orele 5.00 vine Dragoș Popescu să ne ia cu mașina la unul din sediile PNȚ, la o întrunire.

Nu mă prezintă nimeni. Vreo 40 de persoane. Începem cam la 5.30 și terminăm după 8.00 Le-am vorbit despre democrație, cu trimiteri și ilustrări din situația noastră actuală. N-am atacat însă, aspectul economic al democrației. Mulți tineri au luat cuvântul.

Roman Lucian a filmat adunarea.

Trebuie să văd ce a realizat, pentru că va fi imperios necesar să fac o casetă pentru campania electorală. Roman vrea să lucreze cu mine

dacă reușim să începem un post de TV al meu.

Duminică, 25 Februarie 1990

Ne-am dus, cu Dan Stoica și soția lui, la Snagov și Căldărușani. Zi frumoasă, senină. E mult, foarte mult soare. Ne-am oprit la vila 23, care acum e restaurant, dar pe vremuri era doar pentru uzul lui Ceaușescu și al ortacilor lui. Am ajuns și la ferma din Ghermănești. O țărancă de-acolo, din spatele porții, ne-a informat că de la această fermă era aprovizionat Ceaușescu cu carne, ouă, lapte etc. Pe drum, oamenii m-au recunoscut ori de câte ori am întrebat cum să mergem mai departe. De-asemenea, când am ieșit din frumoasa biserică a mănăstirii. Am stat la slujbă până după citirea evangheliei.

Gaspar ne-a dus cu mașina la familia Toncescu. Nicolae Radu era acolo. De asemenea Ministrul Transporturilor. La despărțire ne-a dat două sticle de vin. Eu i-am dat bătrânului Toncescu cartea mea, *Policy for the West.*

Discuția n-a fost suficient de interesantă. Doar că ministrul și-a exprimat disprețul pentru Petre Roman. Nimeni n-a fost impresionat de felul cum s-a comportat în Franța. Mi-au dat toți sfaturi. Am nevoie de ele pentru transmisiunea la televiziune, mâine seară. N. Radu e sigur că Frontul va avea în curând mari dificultăți. Vor avea loc demonstrații din partea familiilor victimelor revoluției. Ca să nu fie sacrificiul lor în van.

Luni, 26 Februarie 1990

Ziua începe bine. Patrick Leigh-Fermor vine cu un tânăr gazetar de la *Daily Telegraph*, Alec Russell, și cu o tânără fotografă, care-și face pozele pe balcon. Patrick pleacă, dar eu mă folosesc de ocazie ca să-l înduplec pe Alec să scrie despre ceea ce ne preocupă. Într-adevăr, suntem alarmați că se răspândește zvonul că PNȚ ar fi antisemit și antimaghiar. Cred că l-am convins. Vroia, însă, să vorbească el cu vreun membru evreu PNȚ și cu lideri ai partidului maghiar.

După multe încercări, am reușit să-l găsesc pe Ion Rus. Am avea noi un membru evreu, pe un oarecare Kuhn, dar n-a fost chip să dăm de el. Apoi, mi l-a pomenit pe Paul Steinberg, redactor la *Vocea Hușiului*. Reușesc să vorbesc cu sediul PNȚ de-acolo, îl căutăm pe Steinberg, dar nici pe el nu-l găsim. Intru însă în legătură, tot după multe încercări, cu Andor Horváth. I l-am trecut la telefon lui Alec Russell, dar limbă

comună n-au avut. L-am localizat și pe Domokos, șeful partidului maghiar, dar nici pe el nu l-am putut contacta. Cu toate acestea, cred că l-am convins că atacurile contra noastră constituie pură dezinformare. Și l-am numit pe Sergiu Brucan drept inițiatorul ei.

Vine Dumitru Giuglea, Președintele PNȚ din Turda. Mi-i numește și pe ceilalți membri ai comitetului de-acolo. Îmi spune că se caută intimidarea lor. Se lipesc afișe cu zvastice pe sediul din Piața Mihai Viteazul și o bandă de țigani îi amenință cu cuțite. „Eu, seara, nu îndrăznesc niciodată să ies în stradă", îmi spune.

Doru Novacovici s-a întors din Buzău, unde a întemeiat o filială. E furios că nu-l ținem informat de tot ce facem și e mai ales contra lui Ion Ghika, cu care s-a ciocnit. Ghika vrea ca toate filialele din România să depindă de București, adică de el, pentru că noi i-am dat împuternicire scrisă să ne reprezinte în România. Trebuie să anulăm împuternicirea. Acum că Președintele UMRL e în România, nu mai avem nevoie să fim reprezentați, îmi zice Novacovici. Are dreptate, dar, trebuie, mai întâi, să avem un sediu al nostru, unde să instalăm Centrala România, după cum avem Centrala Londra și Centrala Paris. Enescu să conducă Filiala București, Mihăilescu pe cea din Cluj etc. Pe la orele 12.00 vine Radu Petrescu. Are legături strânse cu Ion Iliescu. Îmi spune că Iliescu nu poate să ia masa cu mine mâine, pentru că pleacă la Ploiești. Dar va fi încântat să iau micul dejun cu el, la orele 9.00 dimineața. Prânzul cu Bubi Truția. Se va pune pe treabă să aducă ziarele străine la București. Va trebui să finanțez, cred, această inițiativă. Vrea un land rover cu care să străbată Transilvania. Va face propagandă printre unguri pentru mine. Trebuie să te cunoască. Eu le vorbesc în ungurește.

Interviul meu urma să aibă loc la programul „Actualități", după știrile de la 7.00. Au dat însă dezbaterile mini-Parlamentului.

La 9.30 a venit Emanuel Valeriu să mă ia. Sandu Pobereznic vine cu mine. La Televiziune fac cunoștința celuilalt gazetar programat pentru interviul meu. Îl cheamă Vartan Arachelian. E armean, născut în România.

După știrile de la 10.00 ne vine nouă rândul. Citesc textul meu. Așa, pe jumătate liber. N-au fost încântați ce doi reporteri. Au făcut ceva comentarii cam aspre: că nu mai e nevoie de ei căci am vorbit deja despre punctele principale etc. Emanuel, apoi, mi-a adresat prima întrebare. Veți candida la alegeri? Da, la Turda. Vorbesc de Președinție:

Veţi candida la Preşedinţia României? A urmat un joc de-a ascunselea, el revenind la întrebare, eu declinând să răspund. În cele din urmă am zis: E o mare onoare să candidezi la Preşedinţie, dar pentru asta trebuie să fiu ales. Nu numai de partidul meu, ci de mai multe alte partide. Cuvintele nu sunt exact redate, dar ăsta a fost sensul. Am însă filmul întreg.

Nu mă aşteptasem la întrebarea asta. Acasă, Elisabeth, Dănuţ şi soţia lui, Oprea cu un prieten (de la ansamblul care merge la Londra) şi Dragoş, toţi încântaţi de cum a mers interviul.

Iau cina în restaurantul hotelului. La o masă vecină patrona Gicu Pop. Am strâns mâna tuturor deputaţilor britanici invitaţi la Bucureşti. Mâine seară vor fi invitaţii mei.

Marţi, 27 Februarie 1990

Mă scol pe la 5 dimineaţa. Scriu. Anulez programul până la 10.30. La 8.40 soseşte Radu Petrescu cu Măgureanu, Consilierul lui Iliescu. El e din Cehul Silvaniei, de lângă Zalău. Conduce el maşina. Îl iau pe Sandu cu mine. Sunt invitat, cum am spus, pentru micul dejun la Iliescu.

Sosim la timp, dar Iliescu îşi cere iertare. O să întârzie cam o jumătate de oră, căci s-a culcat după ora 1.00 azi dimineaţă. Ne servesc nişte virşli, cum le spunem noi în Ardeal. Şi beau o ceaşcă de ceai.

Zâmbitor, afabil, Iliescu, foarte prietenos. Îi ofer un exemplar din *Policy for the West* (Politică pentru Occident) şi-i dau o dedicaţie. Sper că n-o consideraţi impertinentă, i-am zis. „Domnului Ion Iliescu, Preşedintele României, în dorinţa fierbinte că-şi va îndeplini rolul istoric ce-i revine". Şi pun data. A citit-o şi ochii ni s-au întâlnit, o clipă.

Pentru mine, întoarcerea în ţară este urmarea unui profund devotament. Voi face tot ce-mi stă în puteri pentru a aduce democraţia în România. I-am atras atenţia că-mi lipsesc mijloacele. N-am casă, UMRL n-avem sediu, vrem să publicăm un ziar şi să înfiinţăm un post de televiziune. Le-a acceptat pe toate. Tacit. Cu excepţia televiziunii, unde a fost de acord să avem noi canalul nostru, în cadrul Televiziunii Române Libere. Dar să fie sub administraţia noastră integral.

Petrescu a făcut o lungă peroraţie. Trebuie să păstrăm o legătură pentru binele ţării. Eu am atâtea calităţi, atâtea legături în Occident. El, Iliescu, are nevoie de competenţele mele. Mai ales în problema iredentismului maghiar, care-şi ridică ameninţător capul.

Iliescu a vorbit mai ales de schimbările care trebuie să aibă loc. Privatizarea e greu de realizat. Va dura foarte mulţi ani. L-am contrazis. Sunt convins că se va putea face remarcabil de iute. „Eu sunt un om practic. Nu aplic nici o doctrină. Ţin seama de realităţi", mi-a zis. Mă bucur să aud astfel de sentimente din partea unui fost comunist, i-am spus, râzând. A râs şi el şi Sandu era cât pe ce să izbucnească în hohot.

Eram pe dealul Patriarhiei. Acolo locuieşte. Ne-am dus să vedem Camera unde au loc dezbaterile CPUN şi în Catedrala Patriarhiei. Era multă lume la rugăciune şi vreo două slujbe erau în curs. Măgureanu mi-a promis să-mi trimită extrase dintr-o nouă carte iredentistă maghiară despre Ardeal. I-am cerut s-o facă în traducere englezească. Voi interveni. M-a invitat, apoi, să-mi arate ce a construit Ceauşescu. Palatul Republicii şi clădirile bulevardului „Victoria Socialismului".

Omul ăsta a suferit de gigantism, i-am zis. A suferit de multe. Ne-am gândit de multe ori să apelăm la dumneavoastră să ne scăpaţi de el. De ce n-aţi făcut-o?, l-am întrebat. Ne-am despărţit, Măgureanu referindu-se la lealitatea ardelenească etc.

L-am asigurat că eu voi continua să lupt pentru democraţie, cu orice preţ şi că voi fi fericit dacă şi ei, adică Iliescu, vor face acelaşi lucru.

Revenit la hotel, iarăşi un du-te-vino neîncetat. (Vezi condica)

Cină cu delegaţia parlamentară britanică în restaurantul „Balada" al hotelului. Atmosferă bună. Cred că le-am schimbat puţin ideile preconcepute. Mi-a plăcut Paul Chanon în special, cu care am stat mai mult de vorbă şi după cină, în barul hotelului. Cu el şi cu gazetarul Bruce Anderson. Ultimul, cam plictisit.

Toate discuţiile m-au lăsat, însă, foarte îngrijorat. Imaginea noastră, a PNŢ, este foarte slabă. Bătrâni, incapabili, numai Frontul poate guverna. Ceea ce e mai grav e că toţi îmi afirmă că această concluzie e împărtăşită de toate ambasadele occidentale, de englezi şi de americani în special.

Miercuri, 28 Februarie 1990

Grupul Rada-Cărbunaru etc. (vezi 23 Februarie) vin să-mi vorbească. Ei ar vrea să formeze un nou partid cu mine în fruntea lor. Refuz categoric. Accept însă sugestia lor, să facem un film care să schimbe imaginea PNŢ de babalâci. Interviuri etc. Din nou nici un moment liber.

La orele 11.00 plec la sediul partidului. Sunt primit din nou excepțional de prietenos de toți tinerii și bătrânii care nu sunt la conducere - căci ăștia nu prea mă au drag.

La 12.00 sosesc parlamentarii englezi: le fac eu o mică disertație. Explic situația actuală: lipsa de acces la Radio și TV în egală măsură, șicanele, intimidarea, brutalitatea, cele două omoruri împotriva unor membri ai partidului nostru la Bacău și dezinformarea. Insist mai ales asupra acestui aspect și resping acuzațiile că PNȚ ar fi antimaghiar și antisemit. Cred că am reușit să-i conving.

Vine Ion Puiu. Ia comanda ședinței. Anunță că este numărul 2 în partid. Își cere iertare că a venit cu întârziere, care se datorează unei situații extrem de serioase și grave. Aseară, statuia lui Avram Iancu, eroul nostru național, din Târgu Mureș, a fost acoperită de vopsea și i s-a pus un placard, în ungurește, cu vorbele: Luați-v-o, și cărați-vă cu ea. Peroratia nu s-a mai oprit, după asta. Atât Winston Churchill, cât și Julian Amery și Paul Channon, au încercat, în diverse feluri, să schimbe subiectul, să sugereze că trebuie să uităm trecutul, să avem o reconciliere ca cea franco-germană. N-a fost chip. Puiu s-a întors la aceeași temă, de fiecare dată. În cele din urmă, Amery ne-a mulțumit pentru primire. Aveau un angajament la prânz! Și au plecat. I-am condus la automobilele în care au venit și pe drum, am explicat că Puiu a suferit 18 ani de închisoare și mulți ani de arest la domiciliu. *But he is your leader*, mi-a spus Winston. Adevărat dezastru. Eram la stânga lui Puiu și i-am tot făcut semn cu piciorul să-l fac să înceteze. Imposibil. Am fost așa de amărât că e greu să o pun în cuvinte.

A fost un dezastru, i-am spus lui Bani Ghica, căci am luat masa cu el și cu soția lui. Adevărată plăcere pentru Elisabeth căci amândoi vorbesc foarte bine englezește. Bani a fost educat la Universitatea din Birmingham, a jucat rugby și a ajuns să fie căpitan al echipei României. E foarte trist. Omul ăsta, cu care am suferit atât în închisori și la munca silnică, e depășit. Nu poate să facă față situației. Se referea la *Puiu Coposu*. Și el, ca și Jovin, vede necesitatea unei schimbări la șefia partidului. Găsește că numai eu am calitățile și prestigiul necesar pentru o asemenea responsabilitate. Sincer, eu n-o vreau. Situația e prea fluidă. Intrarea mea în conducerea PNȚ, în orice funcție, nu e dorită, pentru că cineva se va simți lezat și micșorat în importanța lui.

Seara, la recepția dată de ambasadorul britanic, Michael Atkinson, pentru J.A. Redwood, „Minister for Corporate Affairs" în

Departamentul Comerțului și Industriei (D.T.I.). Multă lume, în afară de delegația britanică. Ministrul de Externe Adjunct Mitran, Aurel Ion, Subsecretar de Stat la Ministerul Comerțului Exterior, Ghica, fost ambasador la Londra etc. Mulți mi-au vorbit și toți s-au referit la interviul meu de luni, la TV.

La cină, Atkinson m-a plasat la o masă cu Redwood, Amery și Sir Mark Russell. Deci, la masa principală. Și Radu Câmpeanu, Ion Puiu, Cunescu și încă vreo câțiva lideri ai Opoziției au fost prezenți. Am vorbit cu ei, dar prea puțin. Gicu Pop e, evident, foarte influent. Toată lumea vorbește despre posibila mea candidatură la Președinția României.

Joi, 1 Martie 1990

Ziua începe cu mărțișoare. De la Dragoș Șerban, Dana Sabău-Boroș etc. ... Frumos obicei.

Prima ședință cu „echipa" mea. Fifi a venit aseară cu mașina și cu cele două camionete, aduse din Germania. Are idei foarte precise, de cum ar trebui să acționăm de-acum încolo. Urmează ca ea să mânuiască toate fondurile. Sunt încântat. Toți să știm, unii de alții și ce face fiecare. Din păcate, acest plan de lucru, care e excelent, nu poate fi pus în aplicare înainte de a avea locuința noastră particulară și sediul UMRL.

Dau un interviu televiziunii scandinave, pe balconul apartamentului nostru din hotel. Interviul începe: Se afirmă că veți candida la Președinția țării ... etc. Apoi, impresiile mele după 50 de ani, PNȚ, planuri concrete pentru țară ș.a.m.d.

Gaspar vine să mă ia la ora 11.00 a.m. Mă duce la amiralul Bogdan acasă. Comandorul Nicolae Radu e, evident, omul de rigoare. Îi asigur că acum șansele par bune pentru publicarea revistei *Periscop*. Imediat ce instalăm tipografia îi dăm drumul.

Amiralul ține foarte mult să scoată și o revistă a Ligii Navale. Mi-a arătat cum arăta revista înainte de război. Absolut de acord, i-am zis, dar trebuie să ținem seama de enorm de multe probleme ce-și așteaptă soluția care au o mai mare prioritate. A înțeles, dar ...

Voi face tot posibilul ca să le satisfac și această dorință. Mai degrabă sentimentală.

Amiralul și Gaspar se retrag apoi. Rămași singuri, Radu intră direct în subiect. „O" este în măsură să schimbe situația. Tot printr-o mișcare

de masă. Situaţia actuală nu este acceptabilă. Nici ţării şi nici Armatei. Guvernul provizoriu va fi înlocuit. Avem nevoie de un Preşedinte. Dumneavoastră aţi câştigat enorm în prestanţă şi popularitate, prin felul cum v-aţi prezentat la televizor. Să vă spun drept, ezitam între Radu Câmpeanu şi dumneavoastră. Acum l-aţi depăşit covârşitor în opinia noastră. Acceptaţi să jucaţi acest rol?!!

I-am explicat şi lui că nu vreau să mă impun etc.... Dar, dacă PNŢ şi alte partide se declară pentru mine voi candida, am zis.

Nu e vorba de alegeri. Acceptaţi Preşedinţia, dacă vi se oferă?

Cu aceleaşi rezerve, da, i-am răspuns, mai mut din curiozitate. Ei au nevoie de devize, pentru a-şi procura materialele electronice, mai ales, ce au indicat în lista pe care mi-au trimis-o prin Dan Florea, toamna trecută. Le trebuie 3000 de dolari. Am acceptat să le dau suma. Noi avem bani. N-avem devize. Ne-am înţeles să le dau devizele la întoarcerea mea de la Londra, unde plec astăzi.

La aeroport Doina Moga Belmore vine să-mi vorbească. E cea care a lucrat pentru mine, dar a trebuit să o concediez pentru că avea legături continue cu Ambasada RSR şi făcea naveta Bucureşti-Londra. „Special Branch", din Scotland Yard, mi-a indicat că nu se poate avea încredere în ea. Mi-a vorbit de impresia excelentă ce am făcut la televizor luni seara etc. de şansele mele de a deveni Preşedinte, şi şi-a oferit serviciile, căci ea e critic de artă.

Ştii că mi-ai luat un interviu ca să scrii despre mine. M-ai întrebat şi despre legătura ce aş fi avut cu o doamnă care ar fi dat naştere unui copil, al meu. Eu aveam un dosar „BENTINCK", care a dispărut. Dumneata l-ai luat?", am întrebat-o direct, fără nici un înconjur. A protestat. Categoric, nu. De fapt, dosarul conţinea doar o corespondenţă cu doamna în cauză. Legătura dintre noi a fost deschisă, de notorietate publică, acceptată pe faţă, de toţi.

Când ne-am îmbarcat în autobuzul care ne-a dus la avion, o doamnă Raţiu mă invită să stau pe scaunul de lângă şofer. Lucrează pentru aeroport. Conversaţie foarte plăcută cu amândoi. Nu ne-am găsit rude.

Abia aşezat în locul meu în avionul Swissair, către Zürich, o tânără îmi cere un autograf. Imediat după aceea o româncă, Domide, care e angajată la Swissair, îmi aduce un articol vechi despre înaintaşul ei, memorandist, colaborator al lui Ioan Raţiu. Evident, ştiuse că iau acest zbor şi-şi pregătise totul.

După decolare, experienţă semnificativă. Eu eram la fereastră.

Lângă mine Sandu Pobereznic. În locul din centru vine Florentin Scaleţchi. El e din Front, dar şi important membru PNŢ. Acum merge, cu delegaţie scrisă din partea lui Ion Puiu, să prezinte situaţia noastră în Elveţia, Firanţa, Germania şi Italia. A făcut 5 ani de puşcărie. Condamnat la moarte pentru că şi-a dus vaporul la Istanbul să denunţe pe Ceauşescu. Pedeapsa i-a fost schimbată în 20 de ani temniţă grea mulţumită intervenţiei „Amnesty International". Scaleţchi, şi el mi-a vorbit tot timpul despre candidatura mea la Preşedinţia ţării. Ion Iliescu o doreşte. El nu poate să candideze pentru că e şef de Partid. O spune cu atâta convingere, că sunt gata să-l iau în serios. Ce să mai crezi de aceşti oameni.

L-am descusut pe Scaleţchi. Evident, îl cunoaşte bine pe Iliescu. Mi s-a oferit, chiar, ca el, Scaleţchi, să-mi rezolve problema locuinţei, a sediului UMRL etc. la întoarcerea lui România peste două săptămâni.

E greu să desluşesc ce se petrece. Încerc să recapitulez: Radu Petrescu îi dă să înţeleagă lui Sandu Pobereznic că Iliescu doreşte o legătură cu mine. Îi comunic lui Petrescu că şi eu doresc să-l văd ca să-i cer rezolvarea problemelor care mă împiedică în activitatea mea şi în realizarea opţiunii pentru care am venit în România. La câteva ore după aceea, vine răspunsul. Iliescu nu poate să ia masa cu mine, a doua zi, pentru că trebuie să plece la Ploieşti. Dar să vin la micul dejun. Totul e înscris în acest jurnal de zi, după aceea.

Comandorul Radu îmi dezvăluie, implicit, că era la curent cu cele întâmplate şi discutate la întrevederea mea cu Iliescu. Dar el nu-l vrea Preşedinte pe Iliescu, ci pe mine! Scaleţchi îmi afirmă categoric, că Iliescu mă vrea pe mine Preşedinte! Scaleţchi însă, sunt sigur, nu era la curent cu întrevederea mea cu Iliescu.

Intrigă bizantină, sau plan bine chibzuit pentru compromiterea mea. E posibil, însă, ca să fie o încercare autentică de a rezolva problema naţională în momentele acestea. Natura mea mă îndeamnă să cred că şi ceilalţi gândesc ca mine. Oare nu mă las înşelat de disimularea valahă? Prestigiul şi legăturile mele în Occident să fie utilizate pentru a se asigura o credibilitate rezultatului alegerilor din 20 Mai, la care, cu siguranţă, Frontul va ieşi victorios? Dacă acest scenariu e just, eu sunt de acord să-mi îndeplinesc rolul, cu condiţia ca Frontul, ieşit victorios la alegeri, să meargă rapid şi fără nici o întrerupere la democratizarea ţării. Altfel, nu.

Scaleţchi iar ne-a găsit. Noi trei, Sandu, Doina şi cu mine, aşteptam

să ne îmbarcăm pe aeroportul Kloten (Zürich) spre Londra. A venit să-mi ceară să predăm o scrisoare de mulțumire organizației „Amnesty International". Cum era într-o englezească deprimantă, pe alocuri imposibil de înțeles, i-am rescris-o. A însemnat ce i-am pregătit eu și iarăși s-a oferit să-mi rezolve problemele în România. Chiar, poate, tot ce pretinde că poate?

Vineri, 2 Martie 1990

Dau două interviuri. Primul la L.B.C. Al doilea la BBC - Scotland. Explic situația din România. Revoluția continuă. „Sinuciderea" judecătorului care a prezidat la procesul sumar al lui Ceaușescu n-a fost după mine, sinucidere. El trebuia eliminat ca să nu fie martor mai apoi împotriva lui Iliescu și ortacii lui.

Richard Bassett scrie un lung articol ca „să dovedească" că revoluția se datorează unui grup de „turiști sovietici" etc. etc. Pură speculație, care face, însă, mult rău imaginii românilor în Occident.

Masa cu Robert Temple, Jessica Douglas-Home și Nicolae, la Manzi's. Le explic și lor cum stau lucrurile la București și mă revolt împotriva articolului lui Bassett din *Times* de astăzi. Cum poate el să afirme că mii de oameni au înfruntat gloanțele și tancurile, cu mâna goală, pentru că un grup de turiști sovietici i-au instigat? E cu adevărat absurd. Bassett afirmă că Grigore Corpăcescu, care încearcă să facă un film al Revoluției, a descoperit cheia începutului ei. Pentru că o pagină din condica oaspeților hotelului Athenée Palace lipsește. Adică cea în care „turiștii sovietici" se înregistraseră la hotel. Se pune întrebarea: câți „turiști" pot fi înscriși pe o pagină, sau, hai să zicem, pe două pagini, pe o foaie întreagă ? 50? 60? Ăștia au declanșat sacrificiul de sânge al miilor de tineri? Puteau ei, cât or fi fost ei de specialiști, să facă așa ceva? Să-i determine pe tineri să-și ridice copiii în brațe și să-i invite pe soldați să tragă în ei? Bassett scrie foarte bine, interesant. Dar inventează. Are imaginație fertilă.

Jessica pleacă devreme. Robert Temple e sută la sută cu noi. E sigur că poate să ne obțină hârtie pentru publicarea ziarului la București.

Am început ziua, de fapt, cu niște telefoane. Mai întâi lui Peter Blaker și, apoi lui David Hart. Le-am explicat care e situația în România și le-am cerut să intervină ca Margaret Thatcher să mă primească și, dacă se poate, să fiu fotografiat cu ea. Îmi promit că vor face totul, dar sunt sceptici. Mai ales David. *She will not do it*, mi-a zis,

și mi-a explicat că i-a cerut să facă același lucru pentru Gaspar Miklos Tamás, și n-a vrut. Ca să nu intervină în afacerile interne într-o țară străină.

Telefonez secretarului Primului Ministru, Charles Powell. Și-a adus perfect de bine aminte de cine sunt. Și i-am subliniat că am venit pentru „spectacolul de gală" care va avea loc la *Londra Palladium* și că aș vrea să mulțumesc Doamnei Thatcher pentru ajutorul ce publicul britanic acordă poporului român. Deci să mă primească în calitatea mea de Președinte al UMRL. Șansele sunt foarte mici, aproape nule, dar va comunica totul Doamnei Thatcher.

Cină cu Susan Bond. Societatea noastră, Blenheim Estates, merge foarte bine. Are mari calități tânăra asta.

Sâmbătă, 3 Martie 1990

Dau un interviu la BBC în programul lor de dimineață, *Today*.

Întors acasă îmi telefonează Bernard Braine. M-a auzit la radio. Discutăm situația. *Your time has come. You must go for the Presidency*. Mi-a povestit, apoi, cum l-a scos din închisoare pe Vaclav Havel, care acum e Președintele Cehoslovaciei. I-am pomenit că am cerut Primului Ministru să mă primească și de ce e atât de important pentru șansa noastră la alegeri. Legăturile mele cu Margaret Thatcher sunt foarte bune. Am să vorbesc și eu cu Charles Powell, mi-a zis.

O jumătate de oră după aceea îmi telefonează din nou. De fapt, e o dificultate tehnică pentru că Doamna Thatcher e foarte ocupată. Dar asta s-ar putea rezolva, căci și 5 minute ar fi de- ajuns. Foreign Office însă, a luat o poziție foarte fermă, ca să nu se demonstreze nici o favorizare între candidații la alegeri, sau între partide. Eu cred că e o atitudine greșită și i-am spus acest lucru lui Charles Powell. E foarte important ca să se trimită un mesaj de simpatie și de încurajare poporului român care suferă atât, în aceste grele momente. Powell mi-a promis că-i va comunica acest lucru și i-a confirmat că și alți deputați au intervenit deja ca să mă primească.

Bernard îmi sugerează să-i trimit Doamnei Thatcher o scrisoare în care să-i arăt situația din România și să sugerez că voi reveni la Londra, data fiind flexibilă pentru a fi aici când poate să mă primească.

Înainte de a mă duce la BBC, pe la 7.00 dimineața, i-am telefonat lui Mihai Botez, așa cum mi-a sugerat Comandorul Nicolae Radu. Botez n-a fost invitat să se întoarcă în țară de nimeni din Front, în mod

oficial. „Ca să vin, așa, să cerșesc un post, e total greșit pentru mine. Pe Roman îl cunosc bine. Iliescu nu e inteligent, cum crezi Dumneata", mi-a zis. I-am discutat pe toți ceilalți, din toate partidele. Nu vrea să se înscrie în nici unul. Are păreri foarte proaste despre ei, deși pe Puiu l-a admirat pentru curajul lui. Cum, de altfel, o admiră și pe Doina Cornea. Dar anii de închisoare nu te califică ca om politic, a adăugat. Merge acum la Washington la Congres, să vorbească la subiectul dacă Revoluția Română înseamnă sfârșitul independenței României. Extraordinar. Cât de neinformați sunt oamenii ăștia, din State Department. Știi că au fost alte două poziții adoptate de State Department, pe care, din fericire, am putut să le opresc. Prima era pentru Ceaușescu în timpul revoluției „ca să facă ordine!" A doua a fost o grijă exagerată pentru soarta familiei Ceaușescu!? De ce?

Botez mi-a spus că se întoarce în România dacă e invitat de guvernul ales, nu de cel provizoriu. În orice caz, mi-a confirmat că vrea să lucreze cu mine.

E ceea ce mi-a indicat Radu Nicolae, care mă vrea pe mine Președinte și pe Botez prim-ministru. Radu mi-a pomenit, de asemenea, de Costin Murgescu guvern adus la putere acum, înainte de alegeri, prin voința poporului și sprijninul armatei.

Înlăturarea guvernului provizoriu este un lucru bun. Dar eu nu sunt pentru un regim militar, chiar dacă ar fi numai paternalist, nu dictatură. Mă voi opune categoric unei astfel de soluții pentru România. Aș colabora însă la instituirea unui regim, tot provizoriu, care să pregătească alegerile în mod imparțial. În ultima analiză eu vreau să fiu ales, nu numit, și nu autoimpus, cu, sau fără ajutorul armatei. N-am luptat pentru democrație o viață întreagă ca, acum, să fac un compromis, să-mi abandonez principiile, pentru a ajunge să fiu Președintele României! În această chestiune nu încape nici o târguială, nici o raționalizare și nici o justificare. Rămân autentic democrat până la sfârșitul vieții mele.

Susan Caine îmi telefonează. Și ea m-a auzit azi dimineață la Radio. La fel Evelyn Butler. Evident, am făcut impresie bună.

Duminică, 4 Martie 1990

Lidl Johnson vine la mine, la Arlington. Vrea să mă ajute. Da, zic eu. Mai ales în legăturile mele cu minoritățile maghiară, germană și minuscula comunitate evreiască. De asemenea, în legătură cu turismul.

Sugerez același lucru lui John Beckwith. Va veni, împreună cu Peter, să vadă ce se poate întreprinde în „the leisure industry" în România. Adică hoteluri, curse de golf, chalet-uri, resorturi balneare și de schi etc. ...

Seara spectacolul de la *Londra Palladium*. Vreo 8-900 spectatori. Urma ca, la sfârșit, să fiu invitat pe scenă să rostesc câteva cuvinte. David Stone, fără ca să se consulte cu cineva, a respins ideea. Programul a fost bun. Prea lung în prima parte, în care au apărut diverși și buni artiști britanici. În a doua au fost numai ansamblul românesc sub direcția lui Paraschiv Oprea și Viorel Cioacă.

Am dat o cină pentru 11 persoane după spectacol, la restaurantul „Caprice".

Nicolae și ceilalți organizatori sunt furioși pe David Stone, pentru că nu m-a invitat pe scenă. În definitiv, eu am avansat toți banii, fără de care spectacolul n-ar fi fost posibil. Și n-a reușit să umple teatrul. Publicitatea lui, deci, a lăsat mult de dorit.

Ieri și azi am dat diverse interviuri la BBC, LBC, în englezește și la BBC în românește.

Luni, 5 Martie 1990

Înregistrez o prezentare a mea pentru a fi transmisă la televiziune.

La birou mă așteaptă Tim Bell cu un asistent al lui și cu Nicolae. Tim e cel care a pregătit campania electorală care a adus prima victorie a Margaretei Thatcher. După o amplă discuție, în care reiese că el a organizat alegeri prezidențiale în 8 state diferite, declară că ar vrea să se ocupe de a noastră. *You are perfect Presidential material*, au fost vorbele lui. Urmează să-mi conceapă un plan de acțiune și un deviz. Nu va fi ieftin, mă avertizează.

Marți, 6 Martie 1990

La 9.40 a.m. exact sosesc la Downing Street. Charles Howell mă duce într-o mică sală de așteptare, împodobită cu portretele lui Baldwin, al Baronului Kelvin, Isaac Newton, Rudyard Kipling și Johannes Casparus (Lord Bothmen), consilier al „Sacri Rom. Imp" etc. De asemenea, cu o placă oferită Primului Ministru britanic de N.A.S.A., care încorporează minusculul steag britanic (*Union Jack*) care a împodobit misiunea spațială „Skylab", în 1973-74.

Abia am terminat de notat toate astea și a venit Powell să mă ducă

la Margaret Thatcher. M-a primit foarte cordial. Mi-a indicat că mi se vor face niște fotografii, executate pe loc. Ne-am așezat, apoi, pe niște sofale în sala ei de recepție. Nu mare, dar plăcută. Am început mulțumindu-i pentru sprijinul dat nouă, UMRL-ului, când ne-am înființat la Geneva, în 1984, și României acum din partea țării sale. Ea a trecut, apoi, la situația de la noi. Mi-am exprimat îngrijorarea și i-am explicat că informațiile ce-i vin de la Ambasada din București, care susține Frontul, nu sunt juste. Țara nu-i vrea. Sunt comuniști, convertiți, în cel mai bun caz. Dar tot comuniști. Țara vrea să meargă spre democrație. Partidele de centru să rămână împreună, mi-a zis. I-am vorbit de suprema noastră nevoie. De privatizare. Ea are multă experiență în acest domeniu.

Să ne utilizeze pe noi, UMRL, în tot ce se face. Noi avem legitimitate și suntem democrații autentici.

M-a ținut mult mai mult decât cele 10 minute alocate inițial, cu strictețe. La ieșire, tot Cabinetul era în hol. Douglas Hurd, Ministrul de Externe, a venit să mă agrăiască foarte cordial. Trebuie să notez, de asemenea, că Primul Ministru mi-a cerut *Please keep me informed how things progress.* I-am sărutat mâna la plecare. Am avut impresia că i-a făcut plăcere.

De altfel trebuie să notez că e foarte machiată. Așa i se ascund toate ridurile, e clar! Dar arată foarte bine.

Masa cu Nicolae. Vroisem să mă odihnesc puțin după aceea. Imposibil. Telefoane, interviuri cu Simpson de la *Guardian*. Apropo, la ieșirea din Downing Street m-a așteptat Andrew McEwen, de la *Times*. I-am dat un interviu.

La 5 după-amiază, la Hulse de la F.C.O. Și el cu aceeași impresie. Frontul trebuie susținut. Resping aprecierea. De-acolo la Camera Comunelor. Mai multă lume în sala de comitet No. 11. Explic situația la acest *all party comettee on Romania*. Paul Flynn, deputatul laburist care a fost cu mine în România la 24-25 ianuarie, m-a prezentat. Răspund întrebărilor diverșilor deputați prezenți și celor puse de Lady Ellis. Patrick Cormack, deputat conservator, ne invită la un pahar de vin în barul Parlamentului. El merge în România. Vinerea aceasta, invitat de Fundația Eminescu, organizată de Jessica Douglas-Home.

Printre gazetarii prezenți: Edith Lederer de la A.P., și Anton Guardia de la *Daily Telegraph*.

Zoe Storm mă pune în legătură cu Laszló Morá și cu Constantin

Jásek. Ambii unguri. Sunt gazetari în Budapesta, dar vorbesc bine românește. Jásek e la München acum. Mi-ar putea aduce mari servicii în legăturile mele cu partidele minoritare.

Miercuri, 7 Martie 1990

Ziarele *Times, Daily Telegraph* și *Guardian,* toate scriu despre vizita mea în Anglia și de faptul că am fost primit de Margaret Thatcher. Articolul din *Times,* mai ales, scris de Andrew McEwen, e foarte favorabil.

Sunt foarte mulțumit.

Julian Amery îmi telefonează să-mi spună că a văzut-o pe Doamna Thatcher ieri după-masă, când i-a spus că vizita mea i-a făcut plăcere. Julian mi-a confirmat că la Timișoara nici n-au găsit măcar un sediu al Frontului.

Bernard Brain și Peter Blaker mi-au telefonat și ei. Bernard i-ar fi spus Primului Ministru că trebuie să mă vadă. Fără îndoială eu voi juca un rol important în situația politică din România. Le-am mulțumit, și unuia și celuilalt, pentru intervenția lor în favoarea primirii mele la 10, Downing Street. În fine, David Hart îmi telefonează din Budapesta. E și el încântat că am fost primit.

Horowitz mă găsește câteva minute înainte de a-mi părăsi biroul. Îi spun că-l socotesc foarte potrivit pentru un post reprezentativ, chiar la Londra. Dacă voi avea o influență după alegeri voi recomanda numirea dumitale. De garantat însă, bineînțeles, nu pot garanta nimic. Noi, însă, avem nevoie de ajutor acum. Urgent. Gândește-te cum poți s-o faci și înțelege-te cu Daponte. Dar trebuie să fie un ajutor substanțial. Pe de altă parte, nu e nevoie să vorbești de plătirea tuturor cheltuielilor ambasadei la care vei fi numit. Statul va plăti, ceea ce plătește în mod normal. A înțeles. Să vedem acum ce va face.

Sunt în avionul TAROM, un Iliușin. A avut o avarie care a trebuit pusă la punct. Încă n-am pornit. Tocmai încarcă ultimele bagaje. E clar, însă, că vom avea o întârziere de cel puțin 3 ore. Plictiseală, dar nu mare. Tot ansamblul se întoarce acum. Deci mergem împreună, ceea ce-mi place.

Ieri dimineață, după ce m-am întors de la 10, Downing Street, a venit o delegație la mine la birou: două fete drăguțe în costum, stilizat din păcate, din Săliște, cu un mare buchet de flori. Mi-au mulțumit, etc. și mi s-a luat un interviu pentru Televiziunea Română de un domn

Moroșan. Și azi, când așteptam la aeroport, Televiziunea Română a continuat să filmeze. Mi-au promis și mie o casetă când va fi gata pentru transmisiune, probabil marțea viitoare.

Tot ieri am primit știrea bună de la Fifi, din București, că mi s-a oferit o casă foarte potrivită. Mare, cu multe băi, 3 camere de recepție și vreo 8 de dormit. Cu piscină și sală de cinematograf!? Nu arată grozav pe dinafară, dar în interior, e foarte potrivită și gata mobilată.

Confirmarea a venit, de asemenea, că în ziarul *Universul*, al cărui prim număr tocmai a apărut, se publică un mare interviu cu mine. Ediția a 2-a a *României de Astăzi* a apărut. O ducem la București. Revista *Dynasteurs* din Paris publică un mare articol, al lui Michel Derenbourg, sub titlul *Un Roumain sur le Retour*. Foarte interesant, dar nu în întregime favorabil mie.

La aeroport, la Otopeni, ne așteaptă Dan Stoica, Dănuț, băiatul lui Pușa și Fifi, care-mi dă vestea proastă că Primul Ministru Roman s-a opus alocării casei. Ni s-a oferit o altă casă, tot mare, dar era o cursă. Casa aparținea lui Valentin Ceaușescu. Ar fi o mare greșeală s-o luăm noi. Sosiți la hotel, ne așteaptă Dragoș. Ne dă vestea că, în ciuda opoziției lui Roman, casa tot ne va fi dată. Nicolae Radu ar fi omul influent în această problemă.

Joi, 8 Martie 1990

Un nou sondaj al opiniei publice mă pune al 4-lea în lista popularității în România. După Iliescu, Radu Câmpeanu și Petre Roman.

Vizităm Ministerul Sănătății pe care am vrea să-l luăm pentru UMRL. Ministrul, Dan Enăchescu, ne primește foarte cordial. Pe Radu Nicolae, Fifi și pe mine. Peste tot sunt recunoscut. Oferte de servicii și tot felul de cereri.

Masa cu Ion Ghika.

La 3.00 p.m. dau o Conferință de Presă aici, la hotelul Intercontinental. Multă lume, inclusiv Asociated Press și Reuters. Mai ales gazetari români. După mine, totul a mers foarte bine. Am discutat situația actuală din România și le-am relatat întrevederea mea cu doamna Thatcher. Am respins, de asemenea, afirmația lui Mânzatu, că ar vrea să vând televiziunea ce voi aduce în România!? Nu m-am referit la el pe nume, bineînțeles. Am declarat, chiar, că probabil e vorba nu de rea-credință, ci de o neînțelegere.

Spre seară iarăși ne vine o veste proastă. Nu, nu putem s-o avem.

Roman e hotărât contra. Casa nu e de vânzare. Dezamăgire generală.

Vineri, 9 Martie 1990

O delegație de la Nautic Club Român vine să-mi ofere Președinția de Onoare. Președinte e Gheorghe Olărescu. Ceilalți: Daniel Serghi, Dr. George Rareș și ing. Ovidiu Blăjan. Am acceptat cu plăcere.

Cu Radu Nicolae și Dumitru Beșchea mergem din nou să vedem niște case. Una din ele e enormă, cu alte edificii în grădină. E frumoasă, într-un stil clasic românesc, dar ca locuință, imposibilă. Ne-ar trebui un personal de cel puțin 10 oameni. Plus șofer etc. Radu tot mai speră să obținem casa pe care Roman ne-o refuză.

Iliescu mă va primi luni, fără greș, mi se spune.

Necazuri cu nepoata mea Dana Sabău Bors. Vin toți să mă vadă. Adică soțul ei István (toată lumea-i spune Boris) și Silvia. Îi liniștesc, cred, și o sfătuiesc pe Dana să se întoarcă la Cluj, să activeze acolo pentru UMRL. Câteva ore mai târziu vin și delegații din Constanța, unde încearcă Dana să se stabilească. Țin mult să merg la ei, să le fac o expunere. Teoretic am căzut de acord pentru 19 crt.

Ion Ghika mi-l aduce pe Dr. Simionică. El afirmă că poate să denunțe Securitatea astăzi. Unde sunt, cine sunt etc.

Nici unul din ziarele reprezentate ieri la conferința de presă n-a publicat fotografia mea cu Margaret Thatcher, cu excepția ziarului nostru al PNȚ, *Dreptatea*.

Sâmbătă, 10 Martie 1990

După o noapte cam nedormită mă scol foarte deprimat.

Vine Ciomagă de la Iași să continuăm interviul. Nu pot. Stau puțin de vorbă cu el și-l amân până Sâmbăta viitoare. Îmi lasă o poezie tristă pentru că m-a văzut atât de îngrijorat. Am să le păstrez pe amândouă. Prima, atât de optimistă. Adevărat suflet de poet, Ciomagă. A detectat, fără greș, starea mea sufletească în cursul întâlnirilor noastre.

Au venit, în delegație, Profesorii Vasile Grosu și Constantin Cruceanu de la Galați. Le-am dat un pachet cu ziare și câteva exemplare din *România de Astăzi*.

Prânzul cu Nicolae, Gigi, Dragoș și Sandu, care tocmai a sosit de la el de acasă din, Bacău, căci acolo s-a dus direct, când a venit cu camionul din țară. Mă folosesc de ocazie, când am putut vorbi numai noi doi, să-i explic lui Nicolae că nu-mi pot lua riscul s-o iau pe Fifi în

echipa noastră. Dacă spune o singură dată, în gura mare, cum a făcut-o aseară, dar numai între noi, campania mea electorală va fi în ruină. Mă refer la ieșirea ei, când, furioasă, nu s-a mai contenit: *What the hell am doing in this bloody country?*, a exclamat. Ea are destule alte preocupări. Să se ocupe de ele. Să vină aici, din când în când, ca oaspete binevenit. Dar permanent? NU. Cred că a înțeles. Trebuie să rezolv problema asta, în primul rând.

Iarăși mi se oferă case. Alte case. Nici nu vreau să le mai văd.

După plecarea celorlalți vine Mihai Cârciog. Vrea să colaborăm! Sunt de acord, în principiu. Îmi exprim nedumerirea de ce *Expres*-ul lui a publicat declarațiile în care m-a atacat Mânzatu? M-a asigurat că Nistorescu, redactorul lui șef, a avut semnătura lui Mânzatu, pe spalt. Deci Mânzatu a vroit să mă atace. Se pare că e un fel de triumvirat. Iliescu, Câmpeanu și Mânzatu. Președinte și doi Vicepreședinți, CPUN. Mihai Cârciog are planuri mari. Editură, ziar etc. Mișu îl va ajuta cu finanțe, vrea să particip și eu. Dar societatea se va numi „Mihai Cârciog". I-am spus că accept finanță din partea lui Mișu și colaborare, dar trebuie să spunem întreprinderii altfel. Eu nu vreau numele de Rațiu, dar nici Cârciog nu e acceptabil. Să-mi facă o propunere scrisă. La plecare îi dau un exemplar din ediția nouă din *România de Astăzi*. Ar putea-o trage într-o ediție de 100.000 de exemplare în timp de două săptămâni!

Înainte de masă am dat o fugă până la Hotelul București la Conferința organizată de Jessica Douglas Home (Fundația Mihai Eminescu) despre democrație. Deputatul Patrick Cormack îmi dă cuvântul. Vorbesc în englezește. Le strâng mâna, lui Patrick și lui Gerald Frost, Directorul Institute for European Defence & Strategie Studies. Televiziunea mi-a dat multă atenție.

Seara mă invită tineretul PNȚ la ei la sediu. Sala plină. Le vorbesc răspicat. Mi se acordă aplauze furtunoase. Plecăm apoi, să-l primim pe Coposu la aeroport. Cum mă vede, îmi spune că a văzut fotografia mea cu Margaret Thatcher în *Dreptatea,* la Roma!

Am stat la sediu, mai întâi cu 13 studenți elvețieni, cărora le-a vorbit indiferent, sau chiar prost, Ion Puiu. Apoi, după venirea lui Coposu, i-am ascultat raportul peregrinărilor lui la Paris, Berna și Roma. Totul a mers bine.

E plin de optimism. Noi suntem partidul care va ieși victorios la alegeri.

Duminică, 11 Martie 1990

La sediul PNȚ. Aceeași primire exuberantă. Dau un interviu unei gazetărițe din Cluj. Timișorenii vor să mă duc la ei. Alec Russell de la *Daily Telegraph* și el îmi prezintă pe larg subiectele unui interviu pentru mâine sau poimâine.

Între timp am pus *România de Astăzi* în vânzare în Pasajul Universității. Nenumărați au venit să-mi ceară autografe. (De unde au aflat că eram la PNȚ?). De altfel, e remarcabil. Tot stocul de 2.500 de cărți s-au vândut în mai puțin de 3 ore.

Masa la Ionel și Lia Jovin, cu băiatul și nora lor. Foarte plăcut, foarte măgulitor pentru mine. Au toată încrederea că eu pot să reprezint aspirațiile națiunii cel mai bine astăzi. Comparații cu Maniu etc.

Ieri dimineață m-am dus cu Ioan Corneliu Popa, din Săcalul de Câmpie de lângă Tăul Luduș (Turda) să o vizităm pe sora Ionela Maria. Ea are stigmatele Domnului și sângerează în fiecare Vineri. Nu era acasă. Ne-a primit Episcopul Iustin Ștefan Paven de Baia Mare. Mi-a plăcut omul, dar el nu e recunoscut de Todea. Maica Constantina a fost și ea prezentă. Am îngenuncheat într-o capelă mică, o cămăruță. Episcopul a rostit niște rugăciuni. Apoi, mișcat până la lacrimi, le-am cerut să mă lase singur. Am rostit și eu un *Tatăl nostru.*

Seara a venit la mine o delegație americană, reprezentând „National Democratic Institute (NDI) for International Affairs"; Walter Mondale e „Chairman", Madeleine Albright, Vice-Chairman, Brian Atwood, Președinte și Kenneth Wollack, Executive Vice-President, adică el e șeful activ. El conduce delegația care a venit să mă vadă și care e compusă din Karen Clark, Tim King, Charles Baker, Christopher Clark, Dalena Wright (asistenta deputatului Chester Atkins) și Mark Siegel. Wollack a condus discuția. Am căutat să-i conving că România poate să meargă spre democrație mult mai repede decât celelalte țări din Europa Răsăriteană. Pentru că noi nu am avut niciodată comuniști autentici indigeni.

Ei au căutat să mă convingă să facem toți din opoziție o coaliție antifront. Cred că nu ne-am lăsat convinși, nici ei și nici eu. Am atacat însă rapoartele diplomaților occidentali care afirmă că nu există alternativă la Front. Am cerut ajutor și observatori la alegeri. Mai ales gazetari. Am evitat să răspund întrebării dacă, sau nu candidez la Președinție.

Cum a remarcat Elisabeth după întrevedere: „ceva n-a mers". Ei

vroiau neapărat să facem o coaliție. Eu le-am răspuns: Da, dar după alegeri, în caz de pluralitate, pentru a guverna. Am socotit însă că opoziția față de Front s-ar putea manifesta căzând de acord asupra unui singur candidat contra lui Iliescu.

Luni, 12 Martie 1990

Zi imposibil de grea. Nu-l găsesc acasă pe Virgil Măgureanu, consilierul lui Iliescu. Radu Petrică însă afirmă sus și tare că el soluționează problema casei. Îi dau scrisoarea de care are nevoie, adresată lui Iliescu.

Mergem - Elisabeth, Fifi și eu - cu Oroveanu - la casa în care a crescut Tutu, construită prin 1934 de Bușilă. E la numărul 1, Strada Rabat, fostă Modrogan. Foarte frumoasă. Acum e sediul unei agenții maritime sovietice.

Interviuri, japonezi (N.H.K.), englezi (WTN) etc. Sunt chemat insistent la sediul PNȚ. Să fiu prezent căci vin deputați italieni, apoi francezi să ne viziteze.

Mă izolez în biroul lui Coposu. Vin unul după altul. Țepelea îmi dă un text care ar vrea să fie politica economică a PNȚ, ca să-l comentez. Truția are nevoie de traducerea textului FAX de la Daponte. Tineri din Timișoara îmi iau un interviu.

Pe la orele 2.00 p.m. întreb ce e cu deputații. „Au fost și au plecat". Sandu Pobereznic, care era și el în anticameră, a auzit când Petrina n-a vrut să mă cheme să fiu și eu prezent la discuțiile cu deputații. Las că-i vedem noi. E ceea ce s-a întâmplat cu o seară- două mai înainte, când studenții elvețieni au vrut să mă vadă. Ion Puiu a insistat ca el să le vorbească.

Ai mei - Nicolae, Gigi, Sandu și Dragoș - sunt convinși că sunt boicotat de șefii PNȚ. Toți se tem de mine. Sondajul din *România Liberă*, publicat astăzi, mă pune al 3-lea, după Iliescu și Radu Câmpeanu.

Dr. Pompei Groza (Pupi), care se trage din familia Coroianu, mi-a fost prieten la Cluj, dar nu prea apropiat. Îmi spune că i-au dat lacrimile când am repetat că m-am întors - „acasă" - în prima mea apariție la televiziune. Are un fotoliu, moștenit de la Dumitru Coroianu, fratele lui Iuliu, în care a șezut Dr. Ioan Rațiu, când a semnat Memorandul. Vrea să mi-l dea mie. Mi-a vorbit mult de popularitatea mea crescândă. Dar nu poți câștiga Președinția. Are dreptate, cred. Eu n-o caut asiduu. Dar

dacă sunt ales, voi accepta să lupt pentru ea. Să fiu mielul sacrificat. Nu mă deranjează. Voi putea însă, să caut să definesc românismul și aspirațiile noastre ca popor.

Cina cu Mihai Cârciog. Ne înțelegem. El se gândește să publicăm *România de Astăzi* în 200.000 de exemplare. Mi-a oferit 80.000 de lei drept de autor. Mi-o finanțez eu. Nu e o problemă pentru mine. Dar prefer s-o faci, dacă împărțim profitul după acoperirea cheltuielilor, i-am spus. A acceptat.

Editura lui poartă numele fetei lui, „Editura Ioana".

Vorbim și de planurile lui. Vrea să înființeze un trust. Ziarul lui, *Expres*, să fie separat, dar să achiziționeze terenuri, imobile, să construiască case moderne, societate export-import etc.

De ce ai nevoie de mine? l-am întrebat. Pentru că îți vine tipografia, a fost răspunsul lui. Mă informează că aseară tineretul a scandat Ion Rațiu-Președinte în Piața Victoriei.

Gicu Pop s-a oprit la masa noastră. Era nemulțumit că Stănculescu e atacat în *Expres*. Discuție. Urmează să aranjăm o masă cu noii patroni.

Marți, 13 Martie 1990

Îmi telefonează, la 6.30 dimineața, Gorun din Israel. Am încercat de nenumărate ori, se scuză, dar n-am putut pătrunde. De aceea îndrăznesc să vă chem așa de dimineață. Și-a oferit serviciile. Le accept, cu dragă inimă, i-am spus, dar numai ca voluntar, fără plată. Va veni.

Iarăși interviuri etc.

La 10.00 merg cu Gaspar și Grigore Iorgu, la Doctorul Toncescu. Frumoasă bibliotecă. Nenumărate cărți elegant legate.

Seara, cina cu Ion Ghika și Gheorghe Simionică. El vrea să scrie o carte „senzațională" despre conducătorii actuali ai Frontului. Dar vrea s-o facă la Paris. Să-i finanțez drumul, șederea etc. Și să finanțez și deplasarea acolo a martorilor principali de care are nevoie. Nemaipomenit. Nu văd de ce n-o face aici? E prea periculos. Totul trebuie să fie foarte secret etc. l-am cerut să-mi pregătească un proiect, nu pot lua o hotărâre cu ochii închiși.

Miercuri, 14 Martie 1990

Cu camionul - Ion Mircea Enescu și Sandu Pobereznic, - dis-de-dimineață. Trecem Carpații pe la Pârâul Rece, Țara Bârsei, Oltul,

Făgăraș, Agnita (de unde-i trimit o ilustrată lui George Serdici), Mediaș, Târnăveni. Greșim puțin drumul și o luăm spre Blaj. Ceea ce ne duce pe lângă Cetatea de Baltă, ce aparținuse, din timp în timp Domnilor Români, cu sau împreună cu Țara Almașului și Făgărașului. Apoi mult schimbată Câmpia Turzii, Turda.

Am sosit foarte târziu. Mă așteptau la sediu. Mi-au dat amănunte de ce aveam nevoie. Le-am lăsat 10.300 lei. Atât aveam. Aud povestea cu ambulanța. S-a dat la ziar că a fost adusă de niște francezi și dată Spitalului de către Front. Ba s-a răspândit zvonul că vreau să cumpăr nu numai un spital, dar și fabricile de ciment și sticlă! Îl căutăm pe Doctorul Costin, Directorul spitalului, dar nu-l găsim.

La Cluj, ședința de constituire UMRL. Iarăși multă lume în Aula Bibliotecii Universității. Lia Gherasim îmi trimite vorbă că e bolnavă, dar aflu că, întrebându-l, Cornel Coposu i-a spus să nu vină. Nu mai înțeleg nimic. Le vorbesc. Multe și pregnante întrebări. Suntem mulțumiți. Interviuri cu Stefano Mensurati, de la *Secolo d'Italia*, în franțuzește.

Gheorghe Astileanu e paralizat. E pictor. Trebuie să-l ajut.

De acolo la sediul PNȚ. Tot Comitetul prezent. Mă numesc în unanimitate cap de listă la alegerile parlamentare. Îmi dau o listă de ce au nevoie. Dotarea și aici e în mare suferință. Am acceptat să le dau $2.500. Pot să schimbe dolarul chiar la 120 lei. Să-și cumpere o rotativă. De asemenea, le dau unul din camioanele mele să-și aducă o tipografie din Ungaria.

Joi, 15 Martie 1990

Interviu cu TV locală. Mulți vin să mă vadă. Vizităm și sediul UMRL, chiar în mijlocul Pieței Unirii. A fost, evident, casa unui nobil ungur, judecând după tablouri, armuri, mobilă etc. Totul de cea mai bună calitate.

Scriu în „Cartea de Aur" ce UMRL a inaugurat cu inscripția mea: *Sunt fericit că lupta pentru instaurarea democrației în România a luat un nou și impresionant avânt prin înființarea, astăzi, a Filialei UMRL Cluj.*

Pentru mine Clujul are o deosebită semnificație. Alături de urbea mea natală, Turda, Clujul e adânc înscris în sufletul meu. Aici mi-am petrecut ani de liceu și universitate și aici a rostit străbunul meu, memorandistul Dr. Ioan Rațiu, nemuritoarele cuvinte: *Existența unui popor*

nu se discută, ci se afirmă. Urez Filialei UMRL-Cluj, viață lungă și realizări depline spre propășirea neamului românesc.

Plecăm la drum curând după ora 1.00 p.m. Prin Uioara, Aiud, Alba Iulia. Ne oprim la Lancrăm, să aducem prinos la mormântul lui Lucian Blaga. E frumos, înconjurat de iederă, ca să fie întotdeauna verde, așa cum și-a dorit el. Un simplu basorelief îl înfățișează pe un bloc, cred, de granit. Am descoperit și mormântul tatălui său, preotul Izidor Blagă, mort în vârstă de 57 ani, la 1908. Lucian avea doar 13 ani atunci. A murit în 1961.

Ajungem la Sibiu exact la ora 4.00 p.m., cum fusese programat. La 5.15 ședință de re-constituire a ASTRA-ei, desființată prin decret în 1948. Mă fac primul membru de onoare, după ce le-am vorbit despre spiritul de sacrificiu al strămoșilor noștri.

Ședința de constituire provizorie a Filialei UMRL a mers foarte bine. Binișor, peste 100 de persoane. Aceeași formulă. Cuvânt de deschidere al președintelui *ad-hoc* localnic, cuvântări din partea mea și a lui Enescu și întrebări adresate mie.

Vărul meu, Titi Turcu, vine cu fata lui, Doina, de 16 ani. E foarte emoționat. Ea e frumoasă, înaltă. Apoi cina cu organizatorii de aici. Stau lângă o doamnă Bampu, nepoată de-a Eleonorei Bampu-Roth, care mi-a fost colegă la Universitate.

Vineri, 16 Martie 1990

Cu 3 mașini la Păltiniș. Peisajul feeric. Șoseaua de la Sibiu mică, mică, printre brazi stufoși, cu o panoramă de dealuri și coline în vale. Ca niște valuri. Toate împădurite. Stațiune de schi. Puține piste, dar mari posibilități. Vor începe o nouă pârtie cu sistem de gondole, care promite mult, chiar anul acesta. Coborâșul, în slalom, e deja defrișat. Abia aștept să mă încumet și eu.

Cabana în care Dinu Noica își petrecea o mare parte a anului e modestă. Camera lui, de sihastru. Două paturi. Unul lângă perete, cu cărți pe el. Celălalt cam la mijloc, unde dormea. În fața ferestrei - unica, și mică, un mic brăduleț, cu lumânări pe el. Altceva nimic. Absolut nimic. El nu păstra nici o scrisoare. Discuta, doar. Explica. Lui Adrian Păunescu i-a atras atenția că ar dăinui mai mult poeziile lui dacă ar fi dedicate brazilor și luncilor, spiritului românesc, așa cum Blaga l-a înțeles, mi-a povestit o doamnă de vreo 50 de ani, care, se pare, a fost prietena lui în ultimii săi ani. Cel mai mare filozof al românilor a trăit

așa, mi-a zis. Și m-am gândit la Diogene care trăia într-un butoi.

Ne-am dus la schit. Frumoasă biserică din bârne de lemn. Alături, mormântul lui Noica. Sufla vântul. Ca să pot aprinde lumânarea și să feresc flacăra, a trebuit să îngenunchez cu ambele picioare. Și să mă aplec, adânc, la căpătâiul prietenului înglodit acolo pe veșnicie. Dar spiritul lui va rămâne, luminos, etern, mi-am zis.

Maica stareță (îmi închipui) ne-a arătat noile construcții, elegante și de bun gust, ale „Prea Înaltului". Mi-a trebuit puțin timp să-mi dau seama că se refereau la Mitropolitul Plămădeală. Pot să adăpostească 60 de persoane. Sunt proiectate mai ales pentru fețe bisericești din Consiliul Ecumenic. N-o duc rău ierarhii ortodocși, mi-am zis. Atmosfera, și mai ales aerul curat, de munte, curat și învigorător, e ca o gură de șampanie pentru omul însetat.

Am făcut marea greșeală să accept invitația la masă. Dezastru. Ne-au ținut interminabil, deși era vorba doar de „o gustare". Rezultatul: am pierdut șansa ca Titică Turcu să ne ducă la mormintele lui Ion Codru Drăgușanu și a fiicei lui, Eugenia Turcu, bunica mea. E cea care m-a făcut să scriu acest jurnal de zi toți acești ani. Dar e vina mea. Trebuia să fiu ferm și să refuz. Le-am dat un interviu la ziarul local, dar am insistat să merg la mormântul memorandistului. Părintele a venit afară, cu toți enoriașii, mai ales femei bătrâne, și a făcut o slujbă pentru cei răposați întru Domnul. Foarte frumoasă. Înălțătoare. I-a pomenit pe toți, la rând: Ioan, Dorina, Emilia și Felicia. Le-am strâns mâna și le-am mulțumit fiecăruia în parte. Preotului i-am dat 100 de dolari. Sper că se va îngriji de mormânt, care de altfel, arăta foarte frumos acolo lângă cel unde doarme Gheorghe Barițiu. E pe partea dreaptă a bisericii „dintre brazi". Tot acolo e înmormântat și Șterca și alți mari români din secolul trecut.

Sâmbătă, 17 Martie 1990

Cred că am rupt cercul vicios. Am acceptat o casă ce mi s-a oferit în Strada Armindenului, No. 4. Trebuie renovată, dar merge. Și are o mică și frumoasă grădină. Mergem și la Ministerul de Externe ca să-mi depun cererea de restaurare a naționalității mele române. Nicolae, fiul meu, face același lucru. Sunt încântat.

Petrec restul zilei în compania soților Ciomagă din Iași. Completăm interviul ce-mi iau, ca să fie publicat în *Convorbiri Literare* și, apoi, ca broșură pentru alegeri. E un fel de *curriculum vitae* prezentat în formă

de întrebări și răspunsuri. Când am terminat, le-am dat o cină, aici la Hotelul Intercontinental. Toți chelnerii și șefii mi-au cerut cartea *România de Astăzi*. Toți văzuseră coada imensă în fața hotelului, când am pus-o în vânzare azi după-amiază. S-a vândut imediat.

Timișorenii au fost să mă vadă și să mă invite la ei. În forță. Mai întâi tinerii de la *Gazeta de Vest* (Talpoș și Ferchiu). Apoi bătrânii de la *Vestul* vor să facă o mare adunare publică de „cel puțin 20.000 de oameni"!?

I-am dat lui Coposu 4.000 DM la un schimb favorabil lui. Dar o să am nevoie de bani românești pentru amenajarea și mobilarea casei.

Printre altele, soții Ciomagă mi-au confirmat ceea ce auzisem și de la alții: Ion Iliescu s-a referit la averea mea care mă situează avantajos în alegeri. Au un tupeu oamenii ăștia!

Duminică, 18 Martie 1990

Oltea Lupu îmi propune publicarea cărții *România de Astăzi*. Accept, dar îi spun că nu i-o dau în exclusivitate. 100.000 de exemplare la 25 de lei.

Cu Nicolae Radu, Iorgu Grigore și Sandu Pobereznic în Cișmigiu, la plimbare. Îmi vorbesc de KGB, GRU, Mossad și Deuxième Bureau. Vor să țină România sub Front. CIA nu e eficace. M16 e discret. Nu se știe ce carte joacă. Radu e de părere că ar trebui deschis un club de noapte, care să aibă misiunea unui birou de informații. Atât timp cât nu sunt personal implicat accept. Atât Radu, cât și Grigore, sunt siguri că dificultățile mele cu casa etc. au fost intenționat create pentru a mă descalifica la alegeri. Radu îmi spune că grupul lui dorește revenirea lui Botez din California. Botez e cumnatul lui Celac, Ministrul de Externe care vrea să mă vadă. Grigore mi-a aranjat o întrevedere cu el pentru Joia viitoare. Nu înțeleg, exact, cum intenționează oamenii ăștia - grupul „O" - să acționeze. Un lucru e sigur. Nu mă voi abate de la regulile și procedeele democratice. Mașinațiile și complotul bizantin nu-mi sunt accesibile. Și nu le vreau.

Mihai Cârciog vrea două exemplare în plus din *România de Astăzi*, ca să le trimită simultan la cules. Îi spun că nu-i pot da exclusivitate. Cine va fi primul pe piață, va câștiga mai mult. Acceptă. Va publica 200.000 de exemplare.

Radu Petrescu vine cu Directorul Stanciu de la TV. Îmi citește proiectul pentru un post independent TV. Va costa foarte mult și vor

trece câțiva ani ca să fie pus la punct. Să-l facem împreună! Statul român și cu mine. Fără străini. Fără Rupert Murdoch. Da, dar ăsta să fie planul de lungă durată. Ce ne facem însă până la alegeri Trebuie să obținem posibilitatea de a transmite programe obiective, în care să vorbim despre democrație, și să explicăm situația reală din țară, acum. Altfel, Frontul are un avantaj colosal, ceea ce este negarea democrației. Rămâne să încercăm obținerea unei ore, sau o oră și jumătate, pe Canalul 1, care transmite, deja, pe țara întreagă. Stanciu e din Alba Iulia.

Luni, 19 Martie 1990. Astăzi în program Constanța

Pornim imediat după ora 7.00 dimineața. Bărăganul e imens, pământul nou arat și grăpat, gras și negru. Semănătura de astă toamnă deja verde. Mergem pe drumul Urziceni, Slobozia, Tăureni, trecem Dunărea înainte de Hârșova. E lată aici. Cele două brațe, ca niște verigi lunguiețe, atât la sud, cât și spre nord, se unesc, chiar aici, sub pod. Imagine unică. De pe vârful podului vezi clar, cum apele sunt strânse laolaltă, ca într-o chingă, ca să se împartă din nou spre miazănoapte. Greșim drumul la intrarea în Constanța. Ar fi trebuit să intrăm prin comuna Ovidiu. Am luat-o pe drumul camioanelor. Eram așteptați la intrarea normală. Ne întoarcem și iar ne încurcăm. Iritat, ies din mașină și mă plimb pe stradă. Un domn de la Comandatura Portului oprește mașina. Mă recunoaște. Ne ducem la Poșta centrală și ne descurcăm în cele din urmă, mergând chiar pe strada Ion Rațiu (nu Ioan!!), ca să ajungem la sediul UMRL din str. Ion Adam.

Primarul Rădulescu, geolog de meserie și Președintele CPUN - Constanța, Barbu Dănescu, ne primesc. Primul afabil, vorbăreț. Al doilea, nu prea. Cu siguranță „frontist". Masă prea copioasă. La Căpitănia Portului ne primește Căpitanul Gafencu, bucovinean de origine, din familia lui Grigore, îmi spune.

La Clubul marinarilor, vreo 60-70 de oameni. Le răspund la întrebări. Îi preocupă efectul privatizării în industria transporturilor maritime. Vor definirea obligațiilor lor fiscale dacă se angajează pe vase sub pavilion străin. Aflu că pescajul Constanței a ajuns la 36 de picioare. Marina comercială română consistă, astăzi, din 274 de vase, cu un GRT (*gross register tonnage*) de 5 milioane de tone. Cum nu mai exportă îngrășăminte artificiale, n-au de lucru în port. Totul din cauza megalomaniei lui Ceaușescu, care vroia o marină comercială.

La 5.30 la Casa de Cultură. Sala de 1.000 de persoane complet plină. Vreo 200 de persoane n-au putut intra căci nu mai era loc, mi se spune. Un fel de masă rotundă. Moderatorul foarte bun. Întrebările interesante, unele impertinente. („Se spune că sunteți zgârcit...", „Cât de bogat sunteți?" etc. ...) Și iarăși dacă sau nu voi candida la Președinție. După câte știu, nici unul din cei ce și-au anunțat candidatura timpuriu, n-a ajuns să fie Președinte al Statelor Unite. Cel puțin în secolul ăsta. Tot ce știu e că am fost adoptat în unanimitate să fiu cap de listă la Cluj, le-am spus. Le-a plăcut răspunsul meu, după cum le-am declarat „Sigur că sunt", când m-au întrebat de zgârcenie.

Atmosfera a fost extraordinar de caldă și de prietenoasă.

Când am vorbit de importanța respingerii Frontului ca să putem să ne instaurăm democrația și să nu fim abandonați, poate încă 50 ani Răsăritului, m-au aplaudat furtunos, în picioare. A urmat, după o scurtă pauză, un program artistic. Un sextet a cântat o compoziție omagiu Revoluției. Premieră. Corpul de balet a interpretat coregrafia lui Oleg Danovschi. Foarte interesant. De mare calitate. Îi vizitez în culise și-i felicit pe fiecare în parte.

Cină somptuoasă. Mult prea mult. Dar m-am simțit bine. Mai ales discuția cu chirurgul, vecin cu mine. Mi-a plăcut enorm. Are multe idei bune. De exemplu, comasarea proprietății agricole în loturi de 100 ha deservite de un SMT, care să fie și el părtaș.

Mai toți erau PNȚ-iști. Liberalii sunt mai bine organizați, îmi spun. De ce creștin și democrat? Sunt vreo 70.000 de turci în Dobrogea. Tradițional ei votau PNȚ. Acum se întreabă de ce sunt excluși!? Vor schimbarea conducerii Partidului. Nimeni nu-l agreează pe Petrina.

Nu mi-am dat seama cum a trecut timpul. Când ne-am ridicat să plecăm era ora 1.00 noaptea. Habar n-aveam că se făcuse așa de târziu. Pe moderator îl cheamă Nicolae Spirescu. E membru UMRL. Critic de artă. Căpitanul portului Constanța e (CPT II Port) Ioan Mihăilescu. Constanța e al doilea oraș din România cu 450.000 de locuitori!

Marți, 20 Martie 1990

Conferință de presă la Constanța. Foarte reușită. I-am rugat pe toți să-mi trimită ce vor scrie.

Aud știri proaste din Transilvania. La Tg. Mureș, Miercurea Ciuc și Sf. Gheorghe, ciocniri între unguri și români. Au fost mai mulți morți.

Vizităm Mamaia. Complet schimbată de când am petrecut eu acolo

o vară, prin 1935. Masă excelentă cu ciorbă de pește, cum mi-am dorit. Ne oprim la Murfatlar. Cea mai mare întreprindere din țară și a treia din Europa, mi se spune. Inginerul Prelipcianu ne explică „totul" și ne arată butoaiele enorme etc. Directorul Ionescu, foarte afabil, ne organizează o degustare. Vinuri foarte bune. Majoritatea dulcegi. Mie mi-a plăcut „Premiat"-ul lor. E aproape sec și ușor. La plecare mi-a dat un carton cu 12 sticle.

Miercuri, 21 Martie 1990

Numai necazuri. Complicații pentru că „nu sunt cetățean român". Așa, cel puțin, mi se spune. Ceea ce eu resping. Pentru că nu sunt cetățean român nu mi s-a dat casa. Ajung, în cele din urmă, să-l contactez pe Bălcescu, Consilierul lui Ion Iliescu, care se va ocupa de problema mea. Așa-mi spune Radu Petrescu. Dar acum sunt foarte sceptic. Nu mai pot să cred nimic. Dacă nu se rezolvă chestiunea, îi declar lui Petrescu, voi face un scandal imens în presa mondială. Evident, e o mașinație ca să mă împiedice să particip la alegeri. Pentru „a deveni" cetățean român mi se cere un certificat de naștere. Silvia Sabău s-a dus de la Cluj la Turda, dar acolo funcționarul i-a spus să nu se bage în treburile astea că o s-o pățească! În fine, seara târziu, Puiu Boilă îmi confirmă că-l va trimite pe Marinescu, Președintele CPUN, să meargă el la Turda să rezolve problema.

Bălcescu îmi promite rezolvarea și el. Îi spun că aș prefera casa din str. Armindenului, 4, sau pe amândouă. Numai să nu mă mai încurce.

Oltea Lupu, de la Editura „Citadela", finalizează ediția lor a cărții *România de Astăzi*. Se duc la Letea să obțină hârtie.

Dau două interviuri lui Jansen Radu Constantin, venit din Germania. Unul pentru Germania și altul, în franțuzește, pentru Antenne 2.

Pe la 4.30 vine Cornel Coposu. îmi dă diverse comisioane, cereri de ajutor etc. Mă întreabă, apoi, dacă accept să candidez la Președinție. Eu nu pentru asta am venit în țară. Dar dacă tu mi-o ceri, în numele partidului, atunci da. Va trebui să ridic problema la următoarea ședință a Delegației Permanente, și sigur te vom susține. Dar nu poți să fii PNȚ-ist. Așa-i regula acceptată. Trebuie să fii independent. Eu nu mă pot dezice de apartenența mea la PNȚ. Dar am calitatea de independent, fiind Președinte UMRL.

Am lăsat totul în suspensie, până îmi confirmă el că PNȚ e de acord

să mă susțină. Îmi afirmă că ei au o influență asupra 14 partide. Radu Câmpeanu va putea să candideze și el. El lucrează cu Iliescu. E, oare, o înțelegere între ei? S-a scris deja așa în America. Nici Radu nu-l atacă pe Iliescu și nici Iliescu nu-l atacă niciodată pe Radu.

Pe la 10.10 p.m., îmi telefonează Marius Lupuțiu, din partea lui Coposu. Ciuglea din Târgu Mureș ține neapărat să-mi vorbească oricât de târziu. Când reușesc să pătrund la numărul indicat (954) 14234 mi se răspunde că e casa familiei Kássony!?

Joi, 22 Martie 1990

Iarăși interviuri. Cu *Vestul* din Timișoara, cu *Zig-Zag* și, acasă la Ionel Jovin, cu Petre Mihai Băcanu. M-am înțeles cu ultimul. E autentic pentru democrație.

Ziarele *Adevărul* și *Libertatea* au început să mă atace. Reproduc articole din *Stindardul* lui Pantazi și din *N.Y. Spectator* al lui Andronescu. E greu să rezist tentației de a răspunde.

Novacovici îmi citește, la telefon, declarația noastră în legătură cu tulburările de la Târgu Mureș. O accept. Cer lui Răzvan Theodorescu să-mi dea posibilitatea să vorbesc la televiziune.

Braia vrea să facem „o echipă" împreună, „noi doi". Îi mulțumesc, dar sunt contra oricărei alianțe formale „secrete". Vom lucra împreună pentru că vrem același lucru și suntem amândoi membri UMRL. Constantin Pană, de la Asociația Campionilor de Tenis, vrea să fiu prezent la *match*-ul cu Anglia, în Cupa Davis. Să fac un *speech*. Va avea loc la începutul lunii Aprilie.

Ploieștenii și timișorenii țin neapărat să-i vizitez. Ultimii vor o adunare de masă în aer liber, cu ocazia vizitei unor somități occidentale.

Seara sosesc camioanele cu ajutoare din Anglia. Încercăm să le găsim un hotel însoțitorilor căci erau obosiți morți și constănțenii plecaseră deja. Trebuia să fac ceva. I-am găzduit aici, la Intercontinental. Mă costă peste o mie de dolari. Ce să-i fac. Sunt 12 persoane dar mulți împart camera. Vor pleca mâine dimineață la Constanța, cu Mihai Leu. John Russell e șeful lor.

Vineri, 23 Martie 1990

Foarte deprimant toată ziua. Bălcescu, consilierul lui Iliescu, nu mai telefonează. Adunarea cu muncitorii de la „Optica Română" n-are loc

pentru că Ministrul de resort i-a vizitat tocmai când trebuia să vin şi eu. Grigore Rada, care a pregătit adunarea, îmi declară că muncitorii vor intra în grevă.

Doi PNŢ-işti vin să mă vadă. Primul, Popovici, nepotul lui Mihai, vrea să-l văd pe Ministrul Electrotehnicii şi să ajut la producerea unui film despre Revoluţie. Constantin Ardeleanu din Şimleu Silvaniei vrea să merg la Zalău şi Bădăcin.

În fine, Mirel Iavorschi mă duce la Primărie unde mă aşteaptă tot CPUN-ul Capitalei. Discutăm problema cetăţeniei şi a domiciliului meu. De asemenea, locuinţa mea. Preşedintele CPUN, sociologul Sorin Botnaru, vorbeşte mult. Primarul Dan Predescu mai puţin. Social-Democratul Dincă mă susţine. Destulă discuţie. În cele din urmă Rodica Minodora Ilie îmi vorbeşte între patru ochi. Ea organizase întrunirea. Îmi spune cum Consiliul vrea ca eu să candidez la Preşedinţie. Formal nu mi-au cerut-o. Totul se face pe culoar şi între patru ochi?

Nicolae îmi trimite raportul favorabil Frontului, pregătit pentru Andriessen de o delegată a Consiliului Europei, care a vizitat România la 16-17 Martie. Trebuie să-l contracarez.

Am dat 60.000 de lei Grupului Independent care publică o nouă revistă, al cărei Director-Fondator sunt eu. E pentru ARTĂ. Sper s-o scoată. I se spune *ARTE 26* Petru Comarnescu. Promotorii sunt Nicolae Godonshi-Ţepeş şi Ioan Rodean.

Sâmbătă, 24 Martie 1990

Cu Rodica Minodora Ilie şi Social-Democratul Dincă la Frăsinaru, la Ministerul des Externe. Ne spune că totul a fost aprobat, că mi s-a recunoscut cetăţenia. Trebuie să aştept până Marţi. Rodica a insistat: Vin Luni s-o iau.

Prânzul cu Radu Bogdan, redactorul-şef de la *Dimineaţa*. Mi l-a adus Gabriela Stanciu de la *Libertatea*. El e evident pentru Front. Şi tot atât de evident că e îndrăgostit de Gabriela. Să vedem dacă de dragul ei îşi va schimba convingerile politice! Nicolae Costel, preşedintele Partidului Radical Democrat, a venit să mă vadă. Om tânăr, inteligent. Îmi poate pune elicoptere la dispoziţie. Cum?! Mister.

Duminică, 25 Martie 1990

La Cimitirul Bellu pentru Iuliu Hossu. Ajung târziu pentru că am uitat că s-a schimbat ora. Mă dirijează lumea lângă Coposu. Nu stau

mult căci trebuie să mă pregătescpentru cuvântarea ce urmează să o adresez Adunării din Piaţa Unirii. E organizată de Grupul Independent pentru Democraţie. Pe la 12.30 vine o echipă întreagă să mă ia. Mergem pe jos. Vreo 300 de metri. Toată lumea mă recunoaşte pe traseu şi mulţi mă agrăiau. Îndată după sosire m-am adresat mulţimii. Eu am estimat-o cam la 8000 de persoane. Mi s-a spus că au fost cel puţin 10.000. M-am simţit bine. Atmosferă caldă. Scandau Ra-ţiu. Le-am vorbit de atacurile din *Adevărul* şi din *Libertatea* şi le-am explicat cum stau lucrurile. Reacţia mulţimii a fost excelentă. Mi s-au dat multe, multe flori. Şi am sărutat primul „meu" copilaş al campaniei electorale. Tactică americană.

Masa cu Ianacopulos. Nici el nu vede bine revenirea Regelui imediat. N-a găsit suficient sprijin pentru monarhie. Se gândea să organizeze ceva la 10 Mai, de ziua naţională de altădată. Cred că Ianacopulos înţelege că pe mine mă interesează numai continuitatea şi stabilitatea statului român.

Cina cu Răzvan Theodorescu şi Radu Petrescu. Trei alternative, îmi propune primul:

Să-mi cedeze partidele parte din timpul alocat lor la TV. (Nerealist. De ce s-o facă?)

Să fac eu un târg cu televiziunea. Să le dau ceva utilaj modern şi să-mi dea, în schimb, o oră, în afara celor alocate partidelor (120 minute pe zi). Trebuie să vină de la Iliescu personal, dar cu aprobarea CPUN.

La despărţire cade de acord să mi se ia un interviu pe baza „top"-ului de popularitate. Eu fiind al 3-lea pe listă. Acceptă, de asemenea, transmiterea Declaraţiei noastre în problema Târgu Mureş.

Lung interviu cu *Sygma* din Paris. Lia Trandafir lucrează cu ei.

Luni, 26 Martie 1990

Iarăşi mari probleme. PNŢ-iştii din Mehedinţi mă solicită să vin urgent la ei. Interviuri (Dan Brudaşcu din Cluj), Florian, Ilie Puia (*Semnal*). Iar seara, prin telefon direct de la Paris, cu *Figaro Magazine* etc.

Mă ia Rodica Minodora Ilie, împreună cu senatorul democrat Dincă (Vicepreşedinte CPUN, Bucureşti) la Viceprimarul Zmeu?. Nu se poate face nimic fără adeverinţa că sunt cetăţean român. Mergem la Ministerul de Externe, Serviciul Consular. Frăsinaru ne primeşte. Totul s-a aprobat, dar să venim mâine. Rodica e hotărâtă: Nu plec de aici fără hârtie. Telefoane, discuţii etc. Celac nu e disponibil. Trebuie să plec la

Ministerul Tehnologiei-Electronica. Mă duce Popovici. Întrevedere interesantă, discuție bună. Conducea masa rotundă de vreo 10 oameni, bărbați și femei, un inginer Isac, din Turda. Cornel Moldovan, unu Dumitrescu etc. Toți foarte bine informați. Vroiau să știe ideile mele și, mai ales, cum să intre în circuitul mondial de producție.

De-acolo val-vârtej, înapoi la Ministerul de Externe. Minodora (Rodica) Ilie ne aștepta afară, fluturând atestația că mi-am redobândit cetățenia. Ne-am fotografiat cu toții, împreună cu certificatul la mijloc.

Înapoi la Primărie să-mi iau contractul pentru casă, Armindenului 4. Dan Predescu plecat la Chișinău. Rodica ne duce la Viceprimarul Zmeu. Iarăși discuții. Cheamă un funcționar, nu prea săritor. Rămâne să ne întoarcem mâine.

Mergem, apoi, la Poliția Sectorului 1, unde aparține casa mea. Să-mi iau un buletin de populație. Iarăși probleme. Să-mi aduc un certificat de naștere etc. Dincă intervine. Se legitimează că este Vicepreședinte al CPUN pe București, și-i zice: Invitați-ne măcar în birou - eram așa într-un mic hol ce mirosea a closet. Am venit cu misiunea să rezolvăm acest caz. S-a schimbat atmosfera. Ne-a trimis la Bulevardul Ana Ipătescu. O doamnă ne primește. „Da, dar fotografiile nu sunt bune. Prea mari."

Am plecat hotărâți să ne întoarcem mâine, cu actele în regulă! Doamne, Doamne, de aceea nu merg lucrurile în țara asta!! De fapt, este ceva extraordinar ce mi se întâmplă. Timp de 50 de ani nu am vrut să cer cetățenia britanică pentru că mi se părea - just sau greșit, asta e o altă chestiune - că aș fi trădat calitatea mea de român. Timp de 50 de ani, așadar, am fost în actele cancelariilor britanice și occidentale și în propriul meu „titlu de călătorie" ce ține loc de pașaport, „apatrid". După 50 de ani mă întorc în patrie, și, ceea ce ar fi trebuit să fie poate un act simbolic și chiar solemn, pe măsura a ceea ce trăiam eu însumi, a luat forma vodevilului pe care l-am descris în câteva linii. Oameni politici, înalți funcționari și mici funcționari, mediatori și mediatori ai mediatorilor sunt, cu sau fără voia lor, autori într-o comedie de prost gust, cu răsturnări de situații la tot pasul. Ce e trist e că în această comedie se joacă viața oamenilor și ea exprimă tipul de relații din societate. Câtă energie consumată pentru a produce ceva derizoriu. Oare Iliescu s-a confruntat vreodată cu o asemenea realitate, ca să știe cât de adânc trebuie să fie reformată România? Am văzut că foarte puțini mai percep anomaliile și mai puțini pot să le și numească. Cu toate că toți suferă din cauza lor. Nu vor să renunțe la suferințe? Au omorât câinele

dar au păstrat lanțul. Eu am venit în România ca să ajut la instalarea democrației. Îmi dau seama însă că trebuie început mult mai de jos. Adversarii mei se bucură de confuzia care domnește, în timp ce eu vreau s-o demasc și s-o lichidez. Ei au șanse în imediat, eu am dreptate. Îmi trebuie rezistență la uzură. N-am de gând să mă dau bătut.

Ne oprim și la Constantinescu-Klaps. Îl liniștesc puțin. Dar el tot vorbește de Doina Cornea. Dacă ea nu vrea să candideze la Președinție, eu aș fi favoritul.

Dau un interviu amplu lui Dan Brudașcu de la Cluj. În scris, la o seamă de întrebări și oral, pentru Radio Cluj, înregistrat pe bandă. El îmi spune că e oarecum înrudit cu mine prin Mariana Popa, născută Rațiu. Habar n-aveam. Cum?!

Seara la UMRL. Mă întâlnesc cu Mazilu, care-mi mulțumește pentru tot ce am făcut de 50 de ani. După el, e esențial ca principalele partide să ceară amânarea alegerilor și, dacă nu se poate, să le boicoteze. Altfel alegerile vor fi furate.

Ion Ghika a făcut o conferință de presă la Paris. Prin telefon răspund direct întrebărilor gazetarilor francezi. Sper că n-a fost rău. Am fost ferm. Am denunțat obstrucția de care mă lovesc la tot pasul.

Marți, 27 Martie 1990

Tot mulțumită tenacității Rodicăi Minodora Ilie am reușit să obțin, azi dimineață „Buletinul de Identitate", cu adresa Strada Armindenului, No. 4, Sectorul 1, București, Circumscripția 1. N-am putut să intru în posesie și nici să semnez contractul de închiriere. Dar sunt mulțumit. Am acum cetățenia română și domiciliul la București, adică în România. Deci nimic nu mă mai împiedică să candidez la alegeri.

Am dat un interviu lui Gyármáth János, care a venit aici cu Román Győző pentru ziarul lor, *Magyar Szó*, sau o fi *Szabad Szó*, nici nu mai știu! Le-am vorbit deschis despre activitatea mea pentru o federație est-europeană (CESYS) din timpul războiului și despre apelul meu la rațiune, la o reconciliere istorică româno-maghiară. Care nu se poate realiza decât într-o democrație adevărată. Le-am dat extrase din *Românul Liber* și le-am vorbit de cum i-am apărat pe toți cei persecutați în România, indiferent de naționalitatea sau apartenența lor etnică. Le-am atras atenția că ar fi o tragedie dacă ungurii ar susține o formă nouă de comunism, astăzi, cum a susținut Guvernul Groza în 1945, organizați

în MADOSZ.

Am dat un lung interviu Gabrielei Ionescu, fosta soție a lui Paul Barbăneagră pentru Studioul Alexandru Sahia. În fine, am dat un interviu lui Tipuriță Liviu de la ziarul *Dimineața* din Sibiu. Am respins falsul comunicat UMRL în care au aș fi făcut un acord secret cu un ministru ungur pentru o Transilvanie independentă. Așa cum prevăzusem, ideea și-a făcut drum.

Adevărat tur de forță. Numai adrenalina mă mai ține în picioare.

La cină i-am avut pe toți: Ilie, Dincă Social-Democratul, Mircea Stănescu și Gigi Tecuceanu, aici la hotel. M-am înțeles foarte bine cu ei. Cred că Dincă și Minodora ar fi extrem de utili într-o echipă pentru campania electorală.

Mircea Stănescu îmi spune că există deja un acord între PNȚ și PSD. Au înregistrat astăzi semnul electoral comun. De liberali încă nu se știe. Radu Câmpeanu, probabil, va candida la Președinție. Toți vor ca eu să candidez ca independent. Eu mă mențin pe poziție. Vreau ca PNȚ și sper ca și PSD, cel puțin, să mă numească pe mine candidatul lor. Și, apoi, cât mai multe din celelalte partide. Atmosferă foarte plăcută. Mircea mi se atașează mult. Vrea să mă ducă la șeful lor spiritual, Adrian Dimitriu. Deși are 84 de ani și a suferit enorm în închisoare, e complet lucid, are mare prestigiu și a fost bun prieten cu Cornel Coposu.

I-am primit pe minerii din Rovinari - pe Geamănu și pe secretarul lor - în cursul dimineții. Ei vor să înceapă o listă în favoarea mea.

Miercuri, 28 Martie 1990

Crezusem că totul era aranjat. O luăm pe Rodica Minodora la 8.15 cum convenisem și mergem la biroul lui Sandu, să ne dea cheia casei, sau să luăm noi lăcătușul. Cheia se găsise însă și mergem la casa din Str. Armindenului 4. Apropo, Armindenul e o expresie veche românească care înseamnă începerea primăverii. E de bun-augur, abia a început primăvara.

Intrăm în casă, vine un reprezentant al ICRAL-ului de la Herăstrău și hai să facem contractul de închiriere. Trebuie însă să avem avizul primarului Sectorului 1, căruia îi aparțineam. Ajungem acolo. Primarul, un om foarte tânăr. Un alt reprezentant al DEGEDAL-ului (?) se opune total. Nu poate să se dea avizul pentru că autorizația e pentru a se da o casă, or No.4, str. Armindenului, e o casă, dar sunt două

apartamente. Degeaba argumentăm că vom locui acolo două familii, a mea și a lui Nicolae, secretara mea. Imposibil să curmăm argumentarea acrimonioasă. Neînduplecați, ne asigură că totul e o chestiune tehnică care se va rezolva în câteva zile. Deci suntem din nou blocați.

Rodica însă, determinată să reușească. Ne întoarcem la Zmeu, la Primăria Bucureștiului. Ne primește afabil și înscrie cu mâna lui că ambele apartamente trebuie să mi se dea mie. Iarăși la Primăria Sectorului 1. Iritat, primarul, în picioare, tot întoarce hârtia. N-avea încotro. Își dă și el avizul dar subliniază de două ori „potrivit dispozițiilor legii" și semnează. Cu alte cuvinte, dacă un altul tot vrea să ne blocheze, să invoce el legea.

Dar n-a mai mers. Am ajuns la casă, am văzut că se făceau măsurătorile ca să mi se fixeze chiria și ne-am dus la ICRAL. De data asta am fost primiți curtenitor Ni s-au oferit scaune. Am semnat tot felul de hârtii și am obținut contractul de închiriere pe 5 ani. Chiria e mare pentru România. Puțin sub 4.000 de lei pe lună. Între timp țeava spartă fusese reparată, dar robinetul din grădină ne-a fost furat. Ce să spun? De necrezut. Dar acum nu mă mai pot împiedica. Am cetățenia și am domiciliul aici.

La 6.00 seara vine Gaspar, trimisul Comerțului Maritim, sau așa ceva. Ne plimbăm în Herăstrău. Parcăm mașina lângă restaurantul „Pescăruș". Plimbarea e o adevărată plăcere. Arborii încep să înflorească, flori cam peste tot.

Ei vor să-i ajut:

1. Să recondiționeze vasele lor avariate la niște șantiere occidentale și să acopere costul cu contracte *time charter*.
2. Să le găsesc vase *container* cu o capacitate de 1.000 de unități pentru transportul lor transatlantic (pentru America).

Cred că pot să fac și una și alta. Le-am declarat că eu am venit în România nu pentru afaceri, ci pentru politică. Dar îi voi pune în legătură cu oameni care pot să realizeze aceste afaceri. Le-am povestit cum, cu ani în urmă, consilierul Vasilică (?) din Londra, originar din Turda, a încercat să mă convingă să construiesc vase în România, dându-mi-se credit 100 la 100. Dacă atunci am refuzat, le-am spus, acum nu pot să accept nici un beneficiu pentru mine.

Seara vine Nicolae din Londra. Îmi aduce *Românul Liber* din Aprilie. Excelent, cu o fotografie în culori, a mea cu Margaret Thatcher la 10, Downing Street.

Joi, 29 Martie 1990

Fac cererea de pașaport, cumpăr mobilă și descopăr că în timpul nopții cineva (cine?) a încercat să scoată mobilierul din casa ce mi-a fost dată, str. Armindenului nr. 4. Noroc că Minodora a avut inspirația să inspecteze casa, seara târziu. A găsit toate ușile deschise, inclusiv ușa garajului și cineva a tulit-o pe ușa din dos, când a intrat ea. Îl suspectează pe un oarecare Tocaciu, rudă de-a Doinei Cornea.

Dau interviu la TVRL ca să răspund la acuzația că am avut o înțelegere secretă cu Ministrul ungur Hodicska, la 11 Noiembrie 1989, ca să facem Ardealul țară independentă. Demonstrez că scrisoarea e un montaj și-i fac ridicoli pe cei care au interesul să mă facă trădător de țară. Exact cum a făcut și prietenul lui Ceaușescu, Iosif Constantin Drăgan, când mi-a apărut versiunea în limba franceză a cărții mele *România de Astăzi*, care va apărea în curând, într-o nouă ediție aici, în România.

Întâlnire cu marinarii din Constanța și cu un delegat din Pitești.

Cu Mircea Stănescu la Adrian Dimitriu acasă. Sergiu Cunescu și el prezent. Ne-am înțeles bine. Dimitriu e un om foarte distins, absolut *compos menti* la 84 de ani! Doar picioarele l-au părăsit - o artroză gravă. Urmează să lucrăm împreună PNȚ și PSD. Poate și liberalii, dar nu e clar ce vrea Radu Câmpeanu.

La Pitu cu colegii mei. Le-am cerut să mă ajute. Dau un interviu de acolo unui post de radio canadian.

Michlaoux și Herlea mă așteaptă la întoarcerea mea acasă. Ghika îi atacă, Novacovici, prieten cu Paleologu, noul ambasador la Paris, nu e de acord cu Ghika etc. Dezastru în toate părțile, îmi spun ăștia. Ca Napoleon, zic și eu: Nu-i nimic, mergem înainte. E păcat totuși, că nu e o mai mare unitate între noi.

Vineri, 30 Martie 1990

Primesc primul sprijin oficial pentru candidatură din partea unui partid. Marinescu vine în numele Partidului Țărănesc, partidul lui Bubi Truția. Petre Georgescu din Focșani vrea să înființeze o filială UMRL acolo.

Sculptorul Felix Petruse din Turda îmi aduce o statuie a lui Avram Iancu. O machetă, dar nu e rea. Cam prea tradițională pentru gustul meu.

La 3.00 p.m. la Politehnică. Adunare mare. Le vorbesc serios despre

democrație. Interesant. Nicolae și Gigi cred că am fost prea didactic, prea academic. De fapt, am făcut-o intenționat, pentru că vroiam să încrustez prima mea cuvântare serioasă în această campanie electorală. Eu am cam fost de acord cu ei. N-am stârnit mare entuziasm. Ion Ghika însă, care a luat și el cuvântul ca să mă laude, a găsit că a fost exact ce trebuia spus la o întrunire de studenți și profesori la o universitate.

Gabriela Stanciu, care mi l-a adus pe Radu Bogdan, de la *Dimineața*, la cină, vine să-și ofere serviciile. E foarte jenată pentru că *Dimineața*, ziar al Frontului, m-a atacat feroce două zile la rând.

Sâmbătă, 31 Martie 1990

Mai rău ca oricând. Manea din Budapesta mă asigură că el poate să aducă „tot Ardealul și alte părți ale țării", pentru mine.

Rada și sindicatul I.O.R. la mine. Îmi explică cum întrunirea noastră, deunăzi, a fost zădărnicită de vizita unui ministru din actualul guvern provizoriu. Nimeni nu pretinde că a fost un accident. Rămânem de acord să facem întrunirea într-o altă zi. Au 7500 de angajați.

Alte multe întrevederi. Apoi cu Lia Lazăr Gherasim și cu Minodora Ilie la înmormântarea Doinei Coposu. Ceremonie afară, impresionantă. Vorbesc cu Lup, care îmi spune că turdenii nu mă vor candidat la ei. Sunt sigur că e o dezinformare. Dar de ce o răspândește Lup? Trebuie să iau mai multă notă de manipulările astea din culise.

Dau interviu lui Nicolae Rotaru pentru revista lui, *Pentru Patrie*. E o publicație militară. De asemenea, lui Tim Judah de la *Times*.

Braia vrea să intre în echipa noastră. Accept în principiu. Vorbește bine. Radu Câmpeanu dă o conferință de presă. Caută să minimalizeze UMRL-ul, dar nu reușește. Nicolae a fost prezent. Accept să fiu membru fondator al renăscutului Atheneu Român.

Cu Michaloux, Ricci și Ion Ghika. Primii vor să rezolve conflictul dintre Ghika și Novacovici. Nu e prea greu. Ghika anunță că Principesele vor sosi aici pe ziua de 9 Aprilie și Regele, la 12 Aprilie. Îmi cere sprijinul.

Românul Liber pe Aprilie a ieșit deja. Nu-l putem schimba. Dar, cu titlu personal, ești perfect liber să faci ce vrei, i-am spus. Ceilalți au fost de acord.

Copil Gavrilă îmi cere să caut eliberarea unui prizonier din Afghanistan. El a fost soldat sovietic acolo, dar e moldovean get-beget.

E în mâna rebelilor acum. Deci, americanii ar putea să-l salveze. Țurcanu mi-a cerut să intervin.

Dau un interviu lui Tim Judah de la *Times*. Cina cu Nicolae. Foarte utilă. I-am indicat cum vreau eu să conduc campania electorală.

După prohodul, concelebrat de 6 preoți, al Doinei Coposu, Ion Puiu m-a luat la o parte. Ne-am plimbat pe o alee a cimitirului vreo 15 minute. Vrea neapărat să ne vedem. Mi-am exprimat nedumerirea că sunt atacat chiar în sânul conducerii PNȚ. Eu, care i-am susținut întotdeauna și care, când m-am întors în țară, n-am cerut nimic.

Duminică, 1 Aprilie 1990

Zi neagră. Ion Puiu vine peste mine să mă asigure că partidul nu mă vrea candidat. Vine și Coposu. Sunt 6 candidați: Lupan, Lup, Varlam, Ioan Alexandru, Diaconescu și cu mine. Puiu i-a afirmat că eu nu vreau să candidez. Extraordinar, doar vorbisem cu el abia câteva minute înainte. Am greșit, mi-a spus Coposu, că nu m-am ocupat de cei 42 de membri ai Delegației Permanente care decid. Trebuia să le dau o masă, să-i văd etc. Liți Faina mă urăște, îmi spune.

Seara sosesc experții lui Tim Bell din Londra. Le explic puțin cum stau lucrurile.

Importantă a fost și plimbarea în parc cu Comandorul Nicolae Radu, avocatul Iorgu Grigore și Gașpar. Cu mine a fost Gigi Tecuceanu. Delegația liberală din Constanța, cu Președintele ei, au trecut din întâmplare pe lângă noi și m-au recunoscut. Au ținut să se fotografieze cu mine și mi-au urat succes la Președinție. A fost singura notă încurajatoare. Eram tocmai în mijlocul unor discuții decisive, oarecum. Radu sugera să lupt cu armele cu care luptă adversarul. În primul rând în sânul partidului. Sunt denigrat și minimalizat de concurenții mei. Să dau și eu în vileag slăbiciunile lor. Ion Lup, de exemplu, a fost securist, deși a trecut prin închisoare. Ion Puiu, pe care l-am ajutat atâta, a fost vinovat de moartea lui Gogonet, căci el l-a turnat Securității, după afirmațiile categorice ale lui Cicerone Ioanițoiu. Radu și Grigore vor neapărat să candidez la Președinție. Chiar dacă Partidul nu mă numește. Voi găsi, cu ușurință, cele 100.000 de semnături de care am nevoie, pretind ei.

Le-am explicat că așa ceva nu pot să fac. Dacă PNȚ numește un alt candidat, eu mă retrag. Este vorba de Partidul în care m-am născut, care a fost conceput în casa Memorandistului, partidul în care cred,

indiferent de slăbiciunile lui de astăzi. Înțeleg să-l servesc, oricare ar fi deciziile conducerii actuale, deși e provizorie și nu exact bună. De aceea am respins întotdeauna încercările de a diviza partidul.

Luni, 2 Aprilie 1990

La micul dejun vin și experții englezi. Dogaru îmi vorbește pe larg despre nevoia de organizare. Are sugestii foarte bune.

La Ploiești ne așteaptă o mare mulțime de oameni la intrarea în Institutul Petrolului. Vreo 60 de membri din profesorat și administrație. Răspund la întrebări. Rectorul și unul din decanii prezenți mă conduc apoi prin diverse laboratoare. O scurtă vizită la Muzeul ceasului. Interesant, dar nu excepțional. Ei pretind că ar fi unicul astfel de muzeu în lume. N-am timp să verific, dar m-aș mira. Masa plăcută, după care mă odihnesc în casa familiei Ștefănescu, vechi PNȚ-ist, familie de fost prefect etc.

Sala, la întrunire, arhiplină. Ușor peste 1.000 de persoane. Vorbesc, pe rând, Gionea, Pițigoi, primul despre Legea electorală, al doilea despre politica PNȚ la învățământ. Urmează Cicerone Ionițoiu despre suferințele în închisori și organizarea încropită de Penescu și continuată, în exil, de el. Nu prea exact. A dat mult prea mare importanță, nemeritată, efectului organizației astfel create. În realitate, cam nimeni nu i-a luat în considerare.

Ion Lup a vorbit lung, foarte lung, despre istoria partidului. Dar bine. Știe să manipuleze o audiență, s-o facă să râdă, din când în când. Eu am fost ultimul. M-am concentrat asupra viitorului. Le-am vorbit de cumpăna de ape de la Banff din creierul Munților Stâncoși ai Canadei. Dacă votăm Frontul nu ne mai putem întoarce la democrație. Precum șovoiul din dreapta al pârâului, care merge spre Pacific nu se mai poate vârsa în Atlantic.

Conferință interesantă de presă și o cină bună de vreo 60 de persoane.

A fost un triumf personal. Indiscutabil pe mine m-au vrut. La cină am stat între Gionea și Lup. Primul e categoric de partea mea. Lup mi-a sugerat să ne facem per tu. Am acceptat. Dacă-l numesc pe el candidat, eu îl voi servi, i-am zis. „Oricare am fi ales, Președintele va putea numi un Vicepreședinte", mi-a zis.

Este asta în Legea electorală? „Nu, dar se poate crea", a fost ripos-ta lui.

N-am reacţionat, pentru că nu-mi dau seama cum s-ar putea crea un astfel de post în mod legal. Un lucru e sigur. Oricare din noi ar fi ales Preşedinte, şi chiar dacă postul de Vicepreşedinte s-ar putea crea, el ar trebui atribuit unui om mai tânăr.

Channel 4 de la TV engleză a filmat totul. Ei mă vor însoţi peste tot. Vor să realizezve un film documentar al campaniei mele electorale. Situaţie paradoxală: partidul nu şi-a desemnat candidatul, dar campania electorală continuă.

Marţi, 3 Aprilie 1990. Din nou la Bucureşti

La şedinţa de dimineaţă, adică micul dejun, echipa începe să devină reală. Vine şi Lupoi. Doru Braia a fost arestat, bătut şi expulzat din România, ieri după-amiază. Dăm un comunicat de presă din partea UMRL.

Atât Pompiliu Groza, cât şi Bani Ghika, au vorbit foarte frumos despre mine la şedinţa Delegaţiei Permanente PNŢ. Petrina a fost cel mai contra mea. L-a susţinut pe poetul Ioan Alexandru, din branşa lor „creştină". Înţelept, Cornel Coposu a amânat luarea deciziei până după ce toţi candidaţii la Preşedinţie ne putem prezenta în faţa lor. Şedinţa va avea loc Vineri 6 Aprilie.

Cu Gigi la Minodora Ilie, la Primărie, dar rămân numai cu ea. A vorbit cu Iliescu. Într-adevăr au avut o înţelegere Câmpeanu şi Iliescu. Să se susţină reciproc, Iliescu la Preşedinţie şi Câmpeanu Prim-Ministru. Anunţându-şi candidatura, Radu a călcat-o în picioare.

Iliescu îmi propune mie o înţelegere. Dacă încerc să devin Preşedinte, nu voi reuşi, şi voi rămâne fără nimic. Dacă accept să candidez pe lista PNŢ de la Cluj-Turda, pot să am orice post vreau. Preşedintele Senatului, sau al Camerei Deputaţilor. Frontul, evident, va da Prim-Ministrul ţării. În tot cazul, Iliescu vrea să mă vadă, îmi spune Minodora. O rog să-l informeze că decizia mea depinde de decizia partidului meu. Dacă sunt numit, voi candida şi perspectiva că voi fi sigur învins nu mă deranjează. Atâta timp cât alegerile sunt cu adevărat libere, eu îl voi servi pe viitorul Preşedinte al României, oricare ar fi el. Îl voi servi pe el, pe Iliescu, dacă poporul îl vrea. Am destule de făcut. Am cărţi de scris. Îmi va fi mai uşor s-o fac, dacă rămân cetăţean de rând, i-am spus. Dacă Iliescu tot vrea să mă vadă, eu îi stau la dispoziţie.

Cu John, Jane şi Stewart, de la Channel 4, televiziunea britanică, la

Galaţi.

S-a înscenat o diversiune. S-au pus afişe, azi dimineaţă, care au indicat o a doua sală pentru „Întâlnirea cu Ion Raţiu".

Am plecat cam târziu din Bucureşti şi ne-am mai şi încurcat puţin pe drum. Ne-am oprit la un restaurant la marginea Buzăului şi am mâncat, la restaurantul „Brotăcelu" în aer liber, mititei, făcuţi la grătar în faţa noastră. Am băut vin alb, uşor, şi apă minerală. La mesele vecine ţărani simpli, agricultori. Foarte plăcut. Dar, din cauza aceasta, nu ne-am mai dus la sediul UMRL, cum ne înţelesesem. Ne-am dus direct la sala indicată pe afiş. Vreo 60 de oameni, într-o sală mare, pe trei sferturi goală. Abia m-am instalat la masa de pe podium, că vine, agitat, un membru UMRL, să mă lămurească şi să-i lămurească pe cei prezenţi că „întâlnirea" are loc, de fapt, într-o cu totul altă sală.

Aventură adevărată. În fine, ne-am dus unde trebuia. Enescu vorbea sălii despre UMRL-România. Sunt bine primit, dar sugerez ca el să continue. Mihai Tusak, Preşedintele UMRL Galaţi, începe să mă prezinte foarte elocvent şi poetic, cum se cuvine unui moldovean. Sosesc şi cei de la TV. Şi mi se dă cuvântul. Extraordinar. Sala mică, arhiplină - vreo 300-350 de persoane - era divizată, aveam impresia. Întrebările, primele întrebări ostile. Cred că i-am dezarmat. I-am făcut să râdă şi la urmă am fost înconjurat de un val de simpatie. Marea majoritate oameni tineri.

Sediul UMRL încăpător. Fosta Securitate. Ne-au servit de-ale mâncării şi băutură. De-acolo la cină, un restaurant pe un vapor ancorat permanent pe Dunăre. Prea multă mâncare. Altfel căldură, afecţiune, sentiment de sprijin total din partea lor. Mi-am luat două garoafe cu mine, care mi-au fost prezentate de două frumoase tinere la intrarea pe vapor.

Când am sosit la hotel mi s-a spus că e semn rău. De ce?, am întrebat. Trebuie să fie fără soţ. Cu soţ înseamnă moarte!

Nu mai scap de ameninţări. Nu sunt superstiţios.

Miercuri, 4 Aprilie 1990

Luăm micul dejun tot pe vasul ancorat pe marginea Dunării. Ca să ajungem acolo mergem de-a lungul falezei. E plină de statui moderne. Am identificat-o pe cea a lui Ingo Glass. Echipa de la „Canalul 4" ne-a fotografiat, pe mine şi pe Gigi Tecuceanu, discutând în jurul ei. E impresionantă şi plină de semnături din toată lumea, zgâriate pe

vopseaua roșietică ce acoperă structura de oțel.

Inițial, iactul fusese construit, în Anglia, pentru un prinț indian, prin 1926-28. Avea numele de „Nahlin". Dar nu i-a plăcut și l-a refuzat. A rămas în patrimoniul statului. După război, Regina Angliei l-a dat cadou Regelui Mihai. După abdicare, „Luceafărul", căci așa fusese rebotezat, urma să plece, plin, în exil. A fost oprit însă la Sulina și declarat, cu tot ce era în el, proprietatea statului. Acum are numele de „Libertatea".

Zi frumoasă, soarele încă jos la orizont, strălucitor, reflectat de apele Dunării, ce curge majestuos spre mare. Spre Apus, în sesul fluviului, portul. Nenumărate vase, de toate soiurile, mai ales mineraliere.

La București, „biroul" meu plin de lume. Ioan Moise îmi aduce invitația Timișoarei să devin cetățean de onoare a orașului-erou, ca apoi, să mă proclame Primar de Onoare. Facem planul. El ne va lua cu mașina de la Cluj. Recepția va avea loc când sosim la Timișoara. Sâmbătă seara.

Cu Sedan (PNȚ) facem planul pentru Duminică. Vor pregăti o coroană de flori pe care o voi depune la cenotaful eroilor. Va urma o adunare de masă, dimineața la orele 11.00. La 5.00, adunarea UMRL, urmată de o conferință de presă și, seara, voi da eu un banchet pentru 100 de persoane.

Au venit marinarii, conduși de Gheorghe Dorneanu. El vrea să facem un fel de târg. Să vorbesc de ei, acum, și ei să susțină, public, candidatura mea la Președinție. N-am acceptat. „V-am dat dovada că acționez imediat. Am aranjat ca cel numit de voi, suferind, să meargă la Centrul de Cancer din Bristol și să stea acolo timp de două săptămâni. Vă promit că, după ce voi fi numit candidat la Președinție, atunci voi vorbi și de problemele marinei comerciale. De Dumneavoastră și de semnăturile ce-mi puteți obține, e nevoie acum, până la 16 ale lunii, cel mai târziu".

L-am văzut și pe Mircea Todor, cu care am fixat programul pentru Cluj.

Val-vârtej la aeroport, s-o primim pe Elisabeth. Ea sosea de la Savannah prin Geneva. „Canalul 4" a filmat totul, inclusiv discuția noastră în mașină, de la Otopeni la hotelul Intercontinental.

Cina cu Elisabeth și Nicolae. La Geneva, Elisabeth a fost primită la aeroport de Ianacopulos, dusă la Versoix, unde a stat de vorbă cu Regina Ana și cu Principesele Mărgărita și Sofia. Regele a apărut și el,

câteva minute. Au vorbit de Fundația ce au înființat pentru dotarea de spitale în România. I s-a cerut să contribuie. Îmi va comunica totul, le-a spus.

Joi, 5 Aprilie 1990

Manevre în culise. Aud că Matei Boilă e contra mea. Adrian Sârbu, de la PNȚ, e pentru mine și contra aripii „PCR"-iștilor din rândurile noastre: Petrina, Iftine Pop, Suianu și Negară. Vălușescu o trimite pe Antigona Grecu. Klaps vine personal. Găsește că șansele mele s-au îmbunătățit.

La I.O.R. E prima dată că mă adresez muncitorilor. Sunt mulțumit, deși am fost oarecum atacat prin întrebări „impertinente". Cam o mie de oameni. Vroiau să știe ce pot face pentru ei în mod practic. L-am contactat imediat pe Antony Pilkington. Ei (Pilkington, familia lui Elisabeth) au o poziție importantă în lume în domeniul sticlei industriale.

Vineri, 6 Aprilie 1990

Mă scol pe la 5.00 dimineața.

Îmi sistematizez gândirea, scot și două citate din Eugene Brote, referitor la respectul nostru față de drepturile tuturor cetățenilor țării, a ungurilor în special.

Pupi Groza vine să mă ia. Încă nu terminasem ședința noastră de dimineață (eEchipa campaniei electorale). Vine însoțit de Marian de la Cluj. Ni se alătură și alții și mergem, pe jos, la sediul partidului. Mare mulțime. Sunt primit, ca de obicei, cu aplauze în curte. Stăm de vorbă în camera lui Coposu. Vine și el vreun sfert de oră mai târziu.

Curând după 10.00 mergem în sala de întrunire. Coposu face apelul Delegației Permanente. Sunt 68 prezenți. Dă, apoi, cuvântul candidaților, în ordine alfabetică. Vorbește întâi Ion Lup. Bine. După el, Lupan. Mai bine, elegant, poetic chiar, urmat de Nor care-i face un adevărat panegiric al realizărilor lui. Foarte elocvent, a făcut o impresie favorabilă, realizările și importanța scrierilor lui Lupan fiind exagerat prezentate.

Mi-a dat mie cuvântul (Vezi notele mele). După mine a urmat Petrina care a citit adresa lui Ioan Alexandru. Frumoasă, dar... cineva din fundul sălii, nu mai știu cine, a zis tare: „Ce, alegem pe Papa?". Coposu a invitat pe toți cei prezenți să pună întrebări candidaților.

Mie mi-au pus următorii:

Liti Faina: 1) A plecat IR în Anglia numit de Tilea, cel care a rupt Partidul? 2) A cerut (la BBC) armatei române, care lupta în Rusia, să depună armele? 3) A fost IR exclus din Partid de Nicolae Penescu? 4) A refuzat IR să semneze reconstruirea partidului în exil pe care am inițiat-o? 5) A avut IR relații extraconjugale? 6) A refuzat IR să publice un articol al meu în care condamnam „Declarația celor 6" făcută la Budapesta de Korne, Berindei, Ariadna Combes etc...?

Nor: Care va fi rolul armatei? Va apăra integritatea țării și va lupta pentru realipirea Basarabiei la patrie?

Antoniu: 1) L-a finanțat IR pe Faina? Și cât? 2) Care este atitudinea lui IR în problema monarhică?

Ilie Păunescu a început prin a declara că e bine să se știe tot ce am făcut, și bine și rău. Tot se va afla, de acum încolo. Întrebarea afirmativă. Nu știam că IR a fost unul din cei 2 co-fondatori ai *Amnesty International*. Trebuie să spunem lumii acest lucru.

Victor Isac: Câte PNȚ-uri erau în exil?

Simu: Avem mijloace materiale, ce ne poate da IR?

Vetișan: Nu transpiră în întrebările domnului Faina relații de ordin personal? Dar de putere?

Popovici: Care a fost rolul lui Tilea și relațiile lui cu Maniu în timpul și la sfârșitul războiului?

În răspunsurile mele am fost franc, fără ocolișuri și precis. Am descris cum am fost numit în Ministerul de Externe și trimis la Londra, că n-am cerut niciodată depunerea armelor, ci, dimpotrivă, am explicat și justificat de ce lupta armata română împotriva Rusiei. Am povestit episodul excluderii mele de Nicolae Penescu, Ghilezan, Contele de Gatterburg și George Serdici de Golobârdo. Am explicat de ce n-am socotit nici înțeleaptă și nici utilă ultima lui încercare de a reconstrui Partidul („Era a șaptea") și am arătat că n-am dat curs numirii mele ca purtător de cuvânt PNȚ, ca să nu creez încă un nou grup. Ion Puiu a protestat imediat. Eu nu i-am trimis împuternicirea lui IR din partea mea. Am făcut-o din partea Partidului.

În ce privește legătura mea extramaritală ... am început. Proteste din toate părțile sălii. Chiar am auzit. „Și Ștefan cel Mare a avut mulți copii ...". Tot Ion Puiu a zis: E intolerabil să discutăm viața privată etc. Eu sunt gata să vă dau toate amănuntele. Cum a spus domnul Păunescu: Toate se vor afla de acum încolo ... Nu m-au lăsat să explic. Categoric,

nu. În ce privește „Declarația Celor 6", la Budapesta, eu am condamnat-o la posturile de radio. La BBC, VOA și Europa Liberă . Am răspuns apoi lui Nor. Da, armata română va apăra frontierele României. Dar noi suntem semnatarii Acordurilor de la Helsinki. O schimbare de frontieră nu poate să aibă loc fără acordul părților contractante, direct interesate.

Lui Păunescu i-am răspuns că nu vreau nici un merit special din succesul Amnesty International. Toți cei care ne-am dat mâna la Apelul inițial pentru fondare trebuie să fie tratați pe picior de egalitate. Să nu fiu descris, deci, în calitate de co-fondator, adică unul din doi, ai acestei instituții.

Le-am explicat că revista *Boardroom* a trebuit să scoată - la cererea mea - expresia de *co-founder* cu care m-au onorat când m-au prezentat pe mine pe coperta lor din Martie, a.c. I-am dat lista PNȚ-ului în exil în răspunsul meu la întrebarea lui Victor Isac. Am remarcat cum Cornel Coposu a adăugat listei 7 organizații PNȚ; „și multe altele". Ioanițoiu, lângă care stăteam pe scaun, a zis: Și totuși, noi am avut o organizație PNȚ în exil. M-am întors spre el, și am zis: Dintre toate, cea a dlui Ionițoiu a fost cea mai reală. L-am asigurat pe Simu că-mi voi asuma toate cheltuielile necesare pentru campania electorală la Președinție.

Când m-am referit la Popovici, am vorbit de marele patriot Viorel Tilea, „de care m-a despărțit un singur lucru: De ce s-a rupt el de Maniu, omul care a înfăptuit idealul bunicului său?!" Și am confirmat că Tilea a fost acceptat de Maniu în ultima fază a războiului și că el, Tilea, a jucat un rol important, alături de Gafencu și de Crețianu, la Conferința de Pace din 1946/7, de la Paris. Cu totala aprobare a lui Maniu.

Cât despre întrebarea lui Vetișan, am zis, nu cred că este semnificativă. Mai bine să n-o discutăm. (Aprobare generală). Vetișan indica, pe bună dreptate, că e vorba de un resentiment de ordin personal.

Să nu uit, am răspuns și întrebării lui Antoniu: Îndată ce Faina a sosit în exil, m-am repezit să-l văd în Germania. I-am dat ceva bani. Vreo 200-300 de dolari. Nu-mi aduc aminte exact. Dar i-am dat după aceea 10.000 de franci francezi și 1.200 de dolari, când a venit în România. În ce privește chestiunea monarhiei, eu am adoptat în întregime poziția partidului nostru: Dacă națiunea îl vrea pe Rege, eu sunt de acord.

Ședința a fost suspendată după aceea. Am petrecut vreo jumătate de

oră în curte etc. până ne-au convocat din nou. Interesantă scenă. Coposu la mijloc. Flancat de Diaconescu la dreapta, și Lupu la stânga. Coposu citea voturile, unul după altul. Citea, adică, singurul nume nesters de pe buletin. Primul vot a fost pentru Lupan. Al doilea și al treilea pentru Ioan Alexandru. Apoi, au început, multe, tot mai multe pentru mine. Presărate cu altele.

Rezultatul final: 44 pentru mine, 15 pentru Ioan Alexandru, 7 pentru Lup și 3 pentru Lupan.

Prietenii mei îmi făceau semne din sală. Coposu, cred, a fost mulțumit. Lup și Lupan, eleganți. Ieșiți pe culoar i-am spus lui Liți: Să știi că nu sunt supărat. E bine că am vorbit deschis. (De fapt, el n-a fost loial. Dar n-are importanță. Mi-a dat, într-adevăr, șansa să explic tuturor ce s-a întâmplat în exil.)

Am băut un pahar de vin alb în biroul lui Nor și am plecat la hotel pe jos. Înconjurat de susținătorii și prietenii mei. Toți care au putut. M-au felicitat. În curte era o mare mulțime. Aplauze și îmbrățișări. Sunt sigur că bucuria a fost autentică.

La hotel, alte celebrări. Au deschis o sticlă de șampanie. Interviuri cu Judah de la *Times* și o tânără pentru o revistă spaniolă, *EFE*, cred!? Întrerupt, apoi, de nenumărate ori de telefoane, inclusiv de la BBC.

Sâmbătă, 7 Aprilie 1990

Sosim la Cluj cu trenul de noapte: eu, Elisabeth, Nicolae și Gigi. Ne așteaptă vreo 5 PNȚ-iști, inclusiv Puiu Boilă. Ședință dimineața, multă lume la sediul nostru. În mijlocul ei vine și Ion Lup, de la București. Conduită impecabilă față de „alesul Partidului". Îmi aduce numai laude.

După-masă ședință de Comitet. Ei se tot certau între ei. Cine să fie pe listele candidaților și în ce ordine. Toți vorbeau deodată. Cu spiritul blândeții, le-am explicat regulile democrației. Cel mai greu a fost să-i fac să mi se adreseze mie, adică Președintelui. Niciodată unul altuia. Dar am reușit. Am stabilit listele și ordine prin vot secret.

La conferința de presă multă lume. Am atacat dezinformarea și falsul practicat de ziarele Frontului. Se face mare vâlvă mai ales în jurul întâlnirii între mine și Ministrul ungur Hodicska. Se afirmă, de asemenea, că soția mea e unguroaică etc. ... Dau faptele. Indic „greșelile" făcute de falsificatorii scrisorii „semnate" de mine și de Doru Novacovici. „Noi am publicat-o fără comentarii", a fost reacția ziariștilor, pentru că noi nu avem experți care să ne arate că e vorba de un fals. Extraordinar! Metode balcanice.

Duminică, 8 Aprilie 1990

Mare slujbă greco-catolică în Piața Libertății (fostă Unirii) în fața statuii lui Matei Corvinul. Tertulian Langa a oficiat, asistat de un sobor de preoți. Foarte impresionant, mai ales văzută din locuința doctorului Pațiu, de la etajul întâi. Chiar alături de fosta casă a doctorului Stanca, tatăl lui Zoe.

Gheție îmi cere 350.000de lei, pentru punerea la punct, cu vorbele lui, a „Discursului de la Blaj", al lui Simion Bărnuțiu. Îmi dă și o introducere pe care eu urmează să o semnez. Nici prin minte nu-mi trece s-o fac. Stilul este foarte întortocheat. E imposibil să-l amendez. Ar trebui să rescriu introducerea eu însumi. Dar n-o voi face dacă nu-și moderează pretențiile. 80.000-100.000 de lei ar fi normal. Hai să zicem că am merge până la 150.000 de lei. Dar nu mai mult. Îi explic lui Mihăilescu că eu nu pot să-mi dau numele unei astfel de mistificări a publicului. Mai curând sau mai târziu se va afla de acest lucru. Nimeni nu mă va ierta și dușmanii politici mă vor ataca.

După-masă la „Vatra Românească", împreună cu câțiva din șefii PNȚ-iști. Urma să dureze o oră, o oră și jumătate. A durat 4. Ei sunt foarte naționaliști și îngrijorați de propaganda șovină maghiară din străinătate. Unii din ei m-au acuzat, chiar, că eu aș fi pentru unguri și pentru independența Transilvaniei. Cred că i-am liniștit. Avocatul Cârlănaru m-a prezentat foarte frumos, ca „venit din istorie, nu din Anglia".

A vorbit de Gh. Rațiu, ambasadorul lui Mihai Viteazul, de semnatarii unirii cu Roma, de preotul Nicolae Rațiu, care l-a îmbrățișat pe Horia, pe roată, și de Basil Rațiu, prepozitul Blajului în 1848 și, evident, despre Ioan Rațiu și formarea „Partidei Naționale" în 1881, ca urmare a înțelegerii dintre conducătorii români cu ocazia Congresului ASTREI. Renée mă primește cu aceeași afecțiune pe care întotdeauna mi-a arătat-o. Mi-a dat portretul lui Ion Codru Drăgușanu. Mi-a făcut mare plăcere.

Luni, 9 Aprilie 1990

Dau două interviuri: la Televiziune și la Radio. Gigi zice că toată lumea, în studio, așteaptă cu sufletul la gură răspunsurile mele.

Cărbunaru ne duce cu maşina. Frumoasă regiune. Drumul duce la sudul Munţilor Metaliferi. Nu intrăm în Deva. De la Arad mergem repede şi ajungem la Timişoara pe la 7.20 seara. Exact cum fusese programat. Deşi vremea era proastă, ceaţă şi frig, o mare mulţime ne aşteaptă la intrarea în Timişoara. Preşedintele Magheţ (PNŢ) şi alte somităţi. Prieteni de-ai lui Mircea. Ne dau o frumoasă cină la Hotelul Continental şi mi se ia un interviu la Radio. Postul TV Canalul 4, din Londra, e aici şi filmează de zor.

Marţi, 10 Aprilie 1990

Ziua începe cu un mic dejun de lucru. Echipa s-a înmulţit acum la 14 oameni. Urmează o discuţie cu Oficiul de Turism. Va trebui să-i ajut să dezvolte o *leisure industry*. John Beckwith mi-ar putea fi de mare folos.

La Catedrală ne aşteaptă un preot. Intrăm. E foarte frumoasă, terminată în 1936. Afară, în faţa unei imense troiţe de lemn, depunem două coroane şi se rosteşte o slujbă pentru morţi. Tot timpul suntem filmaţi.

Urmează o discuţie la oficiul de turism. De astă dată, cu reprezentanţii Societăţii „Timişoara" şi mulţi gazetari. Răspund la întrebări vreo 2 ore şi jumătate. La sfârşit, tinerii care vroiseră un dialog pe tema „Proclamaţiei" lor, s-au anunţat că vor veni şi ei - cu întreaga lor organizaţie - la adunarea în aer liber de mâine. Păcat că plouă.

Dau un interviu exclusiv gazetarului de la *Neue Banater Zeitung*. Apoi Televiziunea din Arad şi Radio-ul Timişoara vin la mine la hotel să-mi mai ia interviuri. Scriu, la repezeală, o notă introductivă pentru *Moscow Challenges the World* în limba română. O publică Ioan Iancu.

Primesc tot felul de oameni care solicită să mă vadă. Ai mei, însă, Nicolae şi Gigi, au început să-i îndepărteze pe indezirabili. Altfel ar fi imposibil să răzbesc.

La 5.00 p.m., la Librăria Eminescu, unde se lansează cartea mea, *România de Astăzi*. În stradă, o mare mulţime de oameni, deşi plouă, dar nu tare. Înăuntru absolut ticsit.

Magheţ, Preşedintele PNŢ de aici, rosteşte vreo câteva cuvinte. După care Mircea Stănescu Bellu vorbeşte despre carte mai bine de o jumătate de oră. Mult prea lung. În fine, îmi vine şi mie rândul.

Le mulţumesc că au venit. Laud cuvântarea, amplă şi favorabilă cărţii şi mie personal. „Are doar un singur cusur. Acum că ştiţi ce conţine, n-o s-o mai citiţi". Le promit să le vorbesc mâine, la mitingul public. Păcat că plouă, dar interesul ţării trebuie să primeze întotdeauna. Şi ţara are mare nevoie de ploaie, le-am zis.

La hotel, după ce am primit lume multă la sediul PNŢ. E în curs de reparare, căci abia l-au primit. Iarăşi interviuri şi cina, toţi împreună. John şi Stuart filmează din nou discuţia în jurul evenimentelor ce aveam în fiecare seară. Nicolae, Gigi şi cu mine.

În timpul cinei l-am avut pe John lângă mine la masă. Am discutat diverse planuri. Cum trebuie să mă prezint electoratului. Ideea lui Cârlănaru e acceptată: „Raţiu nu vine de la Londra. El vine din istorie". Cealaltă idee rămâne de încercat. E vorba de o declaraţie ce mi-a făcut-o unul dintre interlocutorii mei, astăzi: „Dumnezeu ne-a dat Revoluţia. Providenţa ni l-a adus pe Ion Raţiu acasă".

După ce toţi mă lasă, în fine, să mă culc, pe la 11.30 p.m. John bate la uşă. *I must tell you something, în private with nobody around. Tim Bell had dinner with Margaret Thatcher. She sends you her good wishes & wants you to have complete victory.*

Miercuri, 11 Aprilie 1990

La Episcopul Nicolae Corneanu. Palat frumos. Justifică, oarecum, pasivitatea ierarhilor ortodocşi. Vorbim de bisericile din exil şi de „preoţii" misionari. Îmi dă cadou o frumoasă Biblie cu textul original în litere chirilice şi transliterarea lor. La Universitate doar profesori, în frunte cu Rectorul Todoran. Amestecaţi. La Institutul de Arhitectură am fost într-o sală mare. Vreo 500 de persoane. Mai ales tineri. Cred că i-am cucerit, mai ales că a trebuit să răspund unor întrebări destul de grele.

Interviu cu Geier L. de la *Neue Banater Zeitung*. Vroia să-mi atragă atenţia asupra nedreptăţii comise împotriva saşilor şi şvabilor noştri. Din 1945-1950, nu mai puţini de 100.000 au fost deportaţi în Rusia. În 1952 alţi 20.000 au fost duşi şi lăsaţi în Bărăgan.

La 5.00 seara, pe balconul din Piaţa Unirii. Să tot fi fost 15.000 de oameni. Nu ştiu cât de mult am reuşit să-i inspir. Expertul nostru englez pare mulţumit. *It was great*, mi-a zis. Mulţi alţii, la fel. Gigi spunea că ar fi trebuit să le vorbesc mai mult de ce-i doare. De suferinţele şi sacrificiul lor. Poate are dreptate. Au scandat tot timpul „Ra-ţiu, Ra-ţiu" şi „Domnul Raţiu, preşedinte". Ai mei au distribuit cocarde, au lipit afişe, au distribuit baloane. Toate cu inscripţia „Votaţi Raţiu

Președinte".

Seara am dat o masă pentru 80 de persoane. Alese de Președintele PNȚ, dar invitați de mine. Am ținut ca printre ei să fie și reprezentanții minorităților. Au venit. După felul întâi, m-am dus de la masă la masă. Am ciocnit un pahar cu fiecare invitat, dar numai după ce am stat de vorbă cu mesenii vreo 10 minute. La masa unde era Tökés și șeful comunității maghiare m-am oprit mai mult. Le-am atras atenția să nu facă greșeala din 1946, când *MADOSZ*-ul a votat pentru Groza. Numai sub un regim cu adevărat democratic vor avea drepturi egale, le-am zis. Și le-am amintit că UMRL i-a apărat întotdeauna pe cei persecutați, indiferent de naționalitate. Pe el, pe Tökés, în special.

Am vorbit la telefon cu prof. Mihăilescu și am căzut de acord să scoată cartea despre Simion Bărnuțiu, iar Chindriș să primească 150.000 de lei. Nimic mai mult. A acceptat. Îi trimit, prin Cârlănaru, o scurtă notă introductivă, semnată de mine. Mihăilescu vrea ca eu să apar pe copertă. „Asta va vinde cartea", mă asigură. Oricum, eu cred că prefața scrisă de Chindriș să rămână așa cum este, semnată de el. Nu de mine. Cârlănaru îmi cere 14.000 ca să lucreze, trup și suflet, de-acum încolo, pentru campania electorală. Nicolae, cum am aflat mai pe urmă, îi dăduse deja 4.000 de lei. Cam lacom, dar cred că poate fi util.

Joi, 12 Aprilie 1990

Cu avionul la București. Din păcate ceață și nori. Foarte rău mi-a fost dat să văd pământul.

Mare forfoteală în casa din str. Armindenului, No. 4. Abia ne mutasem.

Dogaru îmi aduce alți susținători. Confederația Frăția, Sindicatul Învățământului Preuniversitar și Academia de Științe Agricole și Silvice.

Vineri, 13 Aprilie 1990

Foarte mulți la ședința de dimineață. Ghika vorbește foarte mult. Se fac diverse sugestii în legătură cu adunarea semnăturilor pentru candidatura mea (Dogaru responsabil). Numesc pe Tana Roșca Stănescu Press oficer. Nu-mi place cum decurge întrunirea. Ghika găsește nod în papură peste tot.

Facem un lung interviu pentru BBC în biroul meu. (TV - Nightline?!)

Cei din Partidul Național Român vin să-mi vorbească și să mă adopte candidatul lor la Președinție: Ion Di Cesare, Constantin Cătănescu și Ion Soflete.

La orele 12.00 la PNȚ. Ședința însă nu începe decât foarte târziu. Ion Puiu e foarte dificil. Coposu propusese să-i onorăm pe cei căzuți în Revoluție. Puiu, nu, nu, trebuie să-i onorăm pe toți cei care au fost victimele comunismului din 1945 încoace. Discuție nesfârșită. Dau să plec. Coposu mă oprește. În fine, discutăm finanțarea campaniei electorale. Puiu vorbea de 5 milioane de lei. Alții de 30 de milioane. Le-am spus că eu voi cheltui direct pentru partid 10 milioane, dar voi finanța complet campania la Președinție de care va beneficia și partidul. Căci este una și aceeași. Mă va costa cel puțin 200 de milioane de lei. După asta i-am lăsat.

Întrunire cu „Occident 16-22 Timișoara-București": Silvia Bădescu și Radu Vlad. Ea locuiește la Paris. Vor să organizeze ceva de 1 Mai, în Cișmigiu. Mă fac membru de onoare.

Silvia Stevens, recomandată mie de ambasadorul Stork (olandez), vine să mă vadă din partea lui Peter Benenson. Îi dau un interviu și accept sugestia lui Peter să pornim o nouă campanie *contra torturii*. Trebuie să aștepte până după alegeri. Fie că voi fi ales, fie că nu, voi susține această nouă inițiativă, de care, de altfel, Peter mi-a vorbit deja acum vreun an.

La Sectorul 1, la sediul PNȚ-cd. Mă duce Truția acolo și mă primește Bani Ghika. Atmosferă plină de entuziasm. Cred că încrederea în victorie ce le-am arătat, le-a folosit. Adevărat tonic, de care aveau nevoie.

Bertie Way nu e mulțumit de cum merg lucrurile. Vrea să ne debarasăm de George Dicu și de Ion Ghika. Primul e cu totul neacceptabil. Ghika va înlătura pe mulți prin comportarea lui. Și mulți ne vor părăsi din cauza lui.

Sâmbătă, 14 Aprilie 1990

Conferință de Presă pentru candidatura Silviei Bădescu și a lui Radu Vasile, pentru Parlament.

Vorbesc Sectorului 2 (Kaps). Entuziasm. Ion Lup mă susține. La fel Diaconescu. Nor îmi dă o icoană pictată de el.

Masa la Lupoi. De-acolo ne urmărește o mașină de securiști. Mi-a dovedit-o Lupoi, conducându-și mașina foarte dibaci.

Învierea la Biserica Sfântul Silvestru, lângă Grădina Icoanei. Părintele Galeriu, cu un sobor de preoți, foarte impresionant. Principesele Silvia și Irina lângă noi, pe scaunele rezervate la dreapta altarului. Le-am strâns mâna etc. dar n-am făcut caz de ele. Viza Regelui a fost anulată, deunăzi, în ultimul moment. I-au făcut cel mai mare serviciu. Înainte nimeni nu vorbea de el, sau de monarhie. Acum, da. Foarte multă lume. Slujba, după Înviere, după „Christos a Înviat", afară în aer liber. Toată piața plină. Au fost și Iolanda Strănescu, George Ross și încă vreo câțiva din străinătate. Am fost însoțiți de Marinescu (P. Tănăsescu) și Grama (Uniunea Creștin-Democrată) și de alții.

Duminică, 15 Aprilie 1990

Sf. Paști. Cu Mircea Enescu la Spitalul de Copii din str. Caraiman. Directorul Dr. Octavian Popescu. Mai ales pentru canceroși. E foarte slab dotat, deși, la origine, a fost creația Rockefeller Foundation.

Masa la Pușa, ca să-i fac plăcere Elisabethei. Îmi telefonează Ion Puiu să-mi spună că s-au furat peste 20.000 de semnături pentru Președinția mea, de la sediul PNȚ!!! Mai rar auzi de așa ceva. Îl trimit imediat pe Gigi Tecuceanu să se ocupe el de problemă. Îi dau puteri depline să întreprindă ce e necesar ca să completeze suta de mii necesară.

Luni, 16 Aprilie 1990

Toată ziua, ieri, necazuri. Să încropim o soluție pentru criza de semnături. Doar o singură notă bună. Reușesc să vorbesc cu Frank Silverts, de la Foreign Relations Comettee a Senatului american. Îi transmit salutări lui Claibourne Pell, Președintele Comitetului și îi cer ajutor la supravegherea alegerilor. Foarte prietenos. Îmi promite că va face tot ce-i cer.

Azi mă scol la 4.30 a.m. Pregătesc materialul pentru Conferința de Presă și pentru campania electorală. Îi scriu și lui Jimmy Carter să-i cer să supravegheze alegerile.

Pe la 7.45 vine echipa Canalului 4 de la televiziunea britanică. Filmează un lung interviu cu Mark Almond. Fac o baie, în pripă, și ajung la sediul PNȚ pe la 10.30 a.m. Lămurim problema semnăturilor. I-au alertat pe toți. Atât în București, cât și în provincie. Ne-am face de râs în lumea întreagă dacă ne-am împotmoli chiar acum, ca țiganul la

mal.

La Conferința de Presă enorm de multă lume. Aproape 400, în sala cea mare a Hotelului București. Le spun chiar, că adunarea aduce mai mult a întrunire politică decât Conferință de Presă. Dau cuvântul celorlalte partide și organizații care susțin candidatura mea. Încep cu Ion Lup și termin cu Pupi Truția. Toți vorbesc bine. Îi sărut pe fiecare în parte. Apoi, răspund întrebărilor. Multe și interesante. Inclusiv de la corespondentul TASS, despre Basarabia și Bucovina de Nord și a relațiilor cu țările vecine. Mare entuziasm. De nenumărate ori se ridică întreaga audiență în picioare. Lup și ceilalți, încântați de reușită.

Depunem pe PNȚ-iști la sediul lor și ne oprim la Intercontinental să luăm masa. Era deja ora 14.15. Eram cu Gigi. La ieșire, un mare grup de oameni adunați. M-au recunoscut. M-au făcut să le vorbesc. Mi-au dat un megafon. Le-am spus să nu le fie frică. Să voteze potrivit conștiinței, fiecare în parte. Vom birui, le-am spus.

Acasă nou interviu, de Paște, cu Diaconescu și Lup. Îl facem de două ori. Prima dată, prea solemn. A doua oară bine, cu mulți tineri și tinere în spatele nostru. Ciocnim ouă roșii.

Îl angajez pe Igor Butnaru să ia conducerea *Românului Liber*. Acum câștigă 8.000 de lei pe lună. Îi ofer 15.000. Să facem un ziar care să le bată pe toate celelalte. Îl pun în legătură cu Dinu Mussulis care tocmai a sosit cu Nicolae și cu mașina lor plină cu calculatoare.

Marți, 17 Aprilie 1990

Survine o schimbare. Urma să-i dau un interviu de 20 de minute lui Stark, la TV, astă seară. Coposu îmi telefonează. Să vin imediat la sediul PNȚ. Facem interviul 4 inși: el, Diaconescu, Lupu și eu. N-am avut încotro. M-am dus. Nu mi-a plăcut rezultatul. Eu am vorbit de reconciliere cu foștii comuniști; nu de răzbunare, nici chiar împotriva securiștilor care n-au comis crime ce le pot fi direct atribuite. De asemenea, pentru o refacere rapidă a economiei naționale.

Ar fi fost mai bine să insist să fac singur programul, sau deloc. Era greu să-i refuz. Era din timpul alocat partidului, nu mie, în calitatea mea de candidat la Președinție.

Sunt foarte deprimat. Abia de avem 15.000 de semnături. Cum putem ajunge la 100.000? De asemenea, nu găsesc contractul original de închiriere a casei. Cum a dispărut? E un mister.

Tipografia e instalată. Săptămâna viitoare putem să publicăm ziarul.

Miercuri, 18 Aprilie 1990

Am dormit bine. Mă scol odihnit și plin de dorinți de luptă. Miron Ioanid vine să mă ajute. E un foarte bun prieten al meu de la Craiova. Se va ocupa el să-mi pună casa la punct. Un alt prieten, Călin Daia, tot de pe vremea serviciului militar la Școala de Artilerie, a fost la mine, ieri, să-mi ofere serviciile. Locuiește în apropiere. Se va ocupa de grădină.

Gașpar îmi aduce aminte de discuția cu Ministrul Transportului Maritim, Plăviciosu. Uite, Roman a vorbit la Televiziune cu reprezentantul Mercedez Benz. Lumea vede și aprobă. Ar trebui ca și eu să fac ceva pentru flota comercială română.

Mi-a plăcut un citat, adus mie la cunoștință de Mihail Montanu, fost FSN-ist, care vrea să ne ajute: „Centralismul creează apoplexia centrului și paralizia periferiilor".

Toată dimineața telefonez, unul după altul, tuturor organizațiilor PNȚ de județ. Să-i fac să strângă semnături. Merg la sediul PNȚ. Le vorbesc de seriozitatea situației. Le cer să pună toți umărul. Adusesem camionul nostru cel mare. Am încărcat patru mese, am găsit voluntari și i-am trimis, conduși de Lupoi, să se plaseze în centre de mare circulație. Să strângă semnături. Îl dau afară pe Dogaru și cer tuturor să nu-i mai dea nici o listă de semnături.

Ion Puiu încearcă să se bage pe fir. Îl resping politicos, dar ferm. Dau eu instrucțiuni tuturor și sunt ascultat.

După terminarea operațiilor de încărcare a meselor, găsirea de voluntari etc..., mă duc la biroul lui Puiu. Îmi spune că Stănculescu îmi cere să-l primesc. Ne e un bun prieten, mă asigură Puiu. Dar cum stau cu Timișoara? A fost, sau nu, Stănculescu care a dat ordinul să se tragă.

Minodora Ilie, la noi, acasă. Îmi confirmă că Dogaru e un mic escroc, cu cazier penal și că se punea la cale un atac în presa Frontului. Să se arate, cu fotografie, cine e în jurul lui Ion Rațiu. Trebuie să scriem noi de el. Noi să-l denunțăm fără întârziere.

Importantă întrevederea cu Verestóy Attila, pe care mi-l aduce Ion Lup. Discutăm despre Târgu Mureș și-l citez pe memorandist, despre faptul că și noi, și secuii suferim la fel. Sistemul e de vină, etc. De pe vremea proceselor urbariale.

Au început să vină semnăturile. Vreo 9.000, numai astăzi. Abia aștept să vedem ce ne vine din provincie. Sunt mai liniștit, mai ales că s-a prelungit prezentarea listelor până Duminică, 22 Aprilie, orele 18.00.

Joi, 19 Aprilie 1990

Aceeași poveste. Interviuri, vizite - nenumărate vizite - ale celor care dau buzna peste tine. Ion Mitroi, Ardeleanu și Marinescu de la Partidul Țărănesc vor bani! Îmi promit 15.000 de voturi (semnături pentru Președinție). Ion Ghika mă ia în grădină și-mi arată o înțelegere semnată cu un grup de asociații care mă asigură de 150.000 de semnături. Abia seara târziu, când merg la culcare, Nicolae îmi spune că-mi cer 1,8 milioane lei și 25.000 de dolari ca să mi se livreze. De necrezut!

They're bustards", zice Nicolae. They collect names & signatures for you &, then, they will not deliver without you paying for them. I understand Puiu does the same. He has a lot of signatures, it seems. (Sunt oameni de nimica", zice Nicolae. „Ei adună nume și semnături pentru tine și, apoi, nu ți le dau dacă nu plătești pentru ele Mi se spune că și Puiu face același lucru. El are multe semnături, se pare".)

Sunt contra acestui procedeu. Dar au ei, într-adevăr, atâtea semnături adunate deja? Mă îndoiesc?

Ambasadorul Franței, Jean-Marie Le Breton, vine să mă vadă, la cererea lui. Să ne cunoaștem. Stă 45 de minute. Facem un tur de orizont. Politică internă și externă. Îi explic cum văd eu situația și care sunt puterile mele, dacă sunt ales. După plecarea lui pregătim un comunicat de presă. Apoi un film pentru televiziune. Trebuie să-l fac de vreo 4 ori, până ce rămân relativ mulțumit.

Seara la o recepție-cină, la Ambasada Germaniei. Ne primește Ambasadorul și doamna Terfloth. Deputatul Klaus Franke mă ia într-o cameră separată. Vorbesc de nevoile noastre. Mașini, automobile, mașini de scris și de copiat. Sute. Apoi hârtie. Rabinul Rosen îmi spune că pleacă la Londra. George Weidenfeld îi publică memoriile. Îl rog să-i transmită salutări din partea mea. A rămas surprins să audă că Lionel Bloch e român. Evident, auzise de Lionel, care-l atacă întotdeauna. Pe bună dreptate, bineînțeles. „Am înțeles, mi-a zis Rosen. Bloch a adăugat un „l", la începutul numelui." Așa e. Rabinul e un tip scund. Solid făcut, cu barbă mare, albă. Față rotundă, ochi încercănați. „Comunitatea noastră nu trece mult peste 20.000, dar menținem instituțiile. Cam jumătate sunt în București. Restul în țara întreaga", m-a informat.

Fulger din Germania, revenit acum în țară, critică ce am publicat în ultimul număr din *Românul Liber*. El face parte din „Uniunea

Democrat-Creştină", care susţine Preşedinţia mea. Grama îmi cere bani. Îi promit şi lui.

Vorbesc şi cu Celac, într-un grup mai mare de oameni. Mă aduce Coposu acasă, în maşina lui.

Radu Câmpeanu a fost şi el la recepţie, dar n-a stat mult.

Secretarul comercial Jürgen Mertens vorbeşte foarte bine româneşte.

Deprimat, mai ales după ce-mi spune Nicolae, mă duc la culcare cu gândul că va trebui să abandonez lupta. Sârbu de la PNŢ - om de omenie, cinstit, hotărât de partea mea - nu crede că vom putea aduna şi prezenta la timp cele 100.000 de semnături. Rămân calm. Voi face tot ce-mi stă în puteri, dar, dacă nu reuşim, voi accepta inevitabilul. Am destule de făcut tot restul vieţii mele.

I-am dat lui Miron Ioanid 5.000 de lei, să-mi găsească de ce am nevoie în casă.

Vineri, 20 Aprilie 1990

Ghika îmi spune că Nicu Stănescu a renunţat la candidatură în favoarea mea. El reprezintă Partidul Unităţii Democratice. Are 200.000 de semnături. Te pomeneşti că vrea să le vândă. Târgul sugerat de Ion Ghika a fost semnat din partea PNŢcd de Ion Simion, secretar general adjunct şi de Ion Itu, din partea grupului ăsta, de penticostali, adventişti etc. Ghika e furios împotriva PNŢ-iştilor. Peste tot ne bagă bete în roate. Nu vor să colaboreze cu UMRL-ul. Ne sabotează.

Ion Puiu la mine. De-ale lui. Vrea să-l văd pe Stănculescu. Ar fi de partea noastră.

Duminică, 22 Aprilie 1999

Azi, la orele 18.30, mi-am depus candidatura la Preşedinţia României.

Ieri, dis-de-dimineaţă, am plecat cu Gigi etc. la Galaţi. La PNŢ, apoi şedinţă bună într-o mare sală a sindicatelor, conferinţă de presă, cină - pe care eu am dat-o la vreo sută de persoane. Azi dimineaţă o nouă adunare publică PNŢ şi întrunire cu şefii portului Galaţi, la sediul UMRL. Totul a decurs excelent de bine.

Ajunşi înapoi la Bucureşti, tocmai se termina marea adunare PNŢ din Piaţa Aviatorilor. Lupoi mă sfătuia să nu mă duc. Nicolae spunea da. Abia am apărut pe marginea Pieţei, că lumea m-a înconjurat şi a

început să strige Ra-ţiu, Ra-ţiu. Apoi, Raţiu Preşedinte.

M-am urcat pe podiumul improvizat şi le-am vorbit. Entuziasm de nedescris. Mi-am cerut scuze pentru întârziere, dar a trebuit să mă înscriu la Colegiul Alegerilor ca să poată să voteze pentru mine, le-am spus, aşa în glumă. Şi i-am asigurat de victorie. Au venit mulţi cu mine, până la poarta casei mele. Scandându-mi numele fără încetare. La urmă le-am mulţumit că m-au însoţit. Au cântat „La mulţi Ani!"

Mă aşteptau Coposu, Ionuţ Gherasim şi Sârbu. Aflu buna ştire că aveau toate semnăturile şi că le pregăteau sub supravegherea lui Grigore. Ceremonia a fost impresionantă, simplă.

Sârbu mi-a prezentat candidatura în numele PNŢ. Eu am semnat acceptarea mea, în trei exemplare. Acolo în faţa lor. Erau 7 în total. Le-am strâns mâna celor 6 bărbaţi. Eu am fost crescut să sărut mâna doamnelor, i-am spus, când am fost prezentat singurei doamne.

Am dat interviuri. La BBC, la *Daily Telegraph* şi la Radio Bucureşti.

Make me fit to serve my people (Fă-mă, Doamne, capabil să-mi servesc neamul), a fost rugăciunea ce am rostit, seară de seară, toată viaţa mea de om matur. Poate bunul Dumnezeu îmi va da prilejul s-o fac.

Luni, 23 Aprilie 1990, Braşov

Întorşi la hotel de la marea adunare din piaţă, am găsit bujorii cam pleoştiţi. Mi-au dat un mare buchet când am sosit azi dimineaţă. Femeia i-a pus într-o vază. Dar cu apă rece. Cam frig aici la Braşov. I-am pus îndată în apă fierbinte. Abia aştept să văd dacă-şi revin.

Eu am venit mulţumit. Piaţa a fost arhiplină. Vasta majoritate, cu siguranţă peste vreo 12.000, era cu mine. Dar unii strigau tot timpul Iliescu. Am vorbit, totuşi. Stimulat de atmosferă. Cred că am reuşit să mă fac auzit. La Conferinţa de presă a fost chiar mai bine. O sală mare, la hotelul Carpaţi, arhiplină. Am răspuns la tot felul de întrebări de la 7.00 la 8.30 p.m.

De acolo la cina pe care eu am dat-o. Circa 100 de persoane. Nici primarul şi nici Preşedintele CPUN n-au venit. Şi n-a venit nici Directorul I.C.A., continuatoarea Industriei Aeronautice Române (I.A.R.). La I.C.A. am fost azi dimineaţă. Am vorbit întâi cu direcţia fabricii de planoare, moto-planoare şi elicoptere. Directorul, un om tânăr, foarte bine. La fel, Preşedintele sindicatului, Lucian Beştea. Din

partea noastră Alexandru Herlea (Dicu) și Ion Varlam au pus toate întrebările. Eu am ascultat. Am făcut, apoi, un tur al fabricii. Într-un colț erau mai mulți muncitori. I-am agrăit. Am început o discuție foarte satisfăcătoare pentru mine. Pe urmă m-am prezentat în fața muncitorilor. Vreo 300, poate chiar 400, căci erau foarte mulți în picioare, la spate, și chiar urcați pe mese, acolo, în cantină. N-au fost toți cu mine. Dar, mi s-a spus pe urmă, că și cei puțini, montați dinainte contra mea, m-au găsit „om simpatic".

De fapt, ziua a început cu o vizită la Biserica Sf. Nicolae, unde e statuia lui Coresi și la Biserica Neagră. Splendidă. Cred că e cea mai frumoasă construcție gotică din tot sud-estul Europei. Impresionantă colecția de covoare orientale și multe alte obiecte unice. Pastorul luteran a fost plăcut impresionat că i-am vorbit nemțește.

Mi-am exprimat regretul că sașii au părăsit România în mare număr. „Am așteptat prea mult schimbarea. Și a venit prea târziu", mi-a zis. Mare păcat.

„Casa Mureșenilor" e bine pusă la punct. Iacob Mureșan, întemeietorul *Gazetei de Transilvania*, Andrei, al cărui tablou trona în salonul nostru la Turda, al doilea Iacob, compozitorul etc. ... toți apar în această restaurare. Așa ceva trebuie să fac și eu pentru Familia Rațiu.

Marți, 24 Aprilie 1990

La Buzău, FSN-ul a organizat să fiu huiduit, atacat și amenințat să fiu de-a dreptul linșat. Amănuntele au fost date presei, din țară și din străinătate.

Cristian Tiberiu Popescu, purtătorul meu de cuvânt pentru presă, la un moment dat mi-a zis: „Vom fi norocoși dacă scăpăm cu viață".

S-au discutat tot felul de alternative. Să ne scoată cei de la Poliție. Inclusiv un elicopter, ceea ce am refuzat categoric. Am rămas tot timpul absolut calm. M-a surprins chiar. Bună experiență.

Miercuri, 25 Aprilie 1990

Interviuri cu AP, Reuters, AFP, BBC limba română și Vocea Americii, direct cu Washington. De asemenea, cu Alec Russell de la *Daily Telegraph*. Despre cele întâmplate, ieri, la Buzău.

Alarmați, soții Mussulis și Mihai Leu vin să mă vadă. Tipografia e gata, dar n-au cerneală, hârtie și nu li se dă electricitate decât cel mult 2 ore pe zi. Le spun că pot să meargă la Londra să scoată următorul

număr, imediat, acolo. Nicolae crede că problema va fi rezolvată fără întârziere. Nicoleta însă m-a informat că unul din mecanicii care lucrează la încălzirea noastră centrală a auzit o convorbire între directorii Teatrului Național din care reiese că mi se vor pune tot felul de bețe în roate ca să nu pot scoate ziarul la timp.

Seara, târziu, mergem toți la cină. E ziua de naștere a lui Mihai Leu. Când întreb unde e mașina noastră, aflu că a distrus-o idiotul care m-a adus de la Buzău. Cine i-a dat cheile să utilizeze mașina? Eu mi-am dat seama, deja ieri, că nu știe să conducă bine.

Ca să mi se umple paharul amărăciunii, Laurențiu Babchiu vine cu Daniela Georgescu să-mi afirme că i s-a oferit să mă omoare contra unei plăți de 500.000 de lei. Oferta vine direct de la Iliescu, bine știut fiind că el a fost mercenar, mi-a afirmat Babchiu.

Joi, 26 Aprilie 1990

Conferință de presă. Foarte multă lume. Am arătat că 4 din cele 5 condiții pentru acordarea de ajutor economic României nu sunt îndeplinite.

N-am fost la înălțime. Coposu a venit peste mine, dimineața, tocmai când îmi rezervasem o oră să mă pregătesc. M-a ținut atâta timp încât am putut să mă uit la notele mele doar în mașină, în drum spre Hotelul Intercontinental, unde a avut loc conferința.

Am vorbit prea monoton, prea încet. Doar în perioada de întrebări și răspunsuri m-am trezit puțin. Dar a fost prea scurtă, căci introducerea mea a fost prea lungă.

Seara vine Dinu. Îmi spune că Horowitz vrea să mă ajute, cu o contribuție, *după* ce îl numesc ambasador la Londra!? Omul e caraghios. Mă miră că Dinu s-a gândit că eu aș putea lua în considerare o astfel de propunere.

Acum am nevoie de ajutor. Acum se văd prietenii: cei care acceptă riscul că nu voi fi ales și totuși vor să-mi dea sprijin. O dată ce sunt ales, sugestia lui Horowitz e un târg. Adică să-i vând, pe bani pești, postul de ambasador la Londra. Cantitatea de absurd din lume e inepuizabilă.

Vineri, 27 Aprilie 1990

Înregistrăm primul film pentru TV. Îl reface de nenumărate ori. Mai ales din cauza lui Mircea Ploaie, cel care mi-a distrus mașina. În cele

din urmă acceptăm versiunea, deși trebuie să tăiem ultima frază, distrusă de nepriceperea ăstuia.

Zbora de la „alianța muncitorească Libertatea" îmi spune că ei vor să ceară ca să avem un candidat unic împotriva lui Iliescu. Pe mine. Foarte bine, dar Câmpeanu nu va accepta așa ceva.

Horowitz, care a sosit la București cu Dinu Daponte, aseară, îmi spune că Ministrul însărcinat cu afaceri de la Ambasada SUA locuiește în casa familiei lui de pe vremuri. Îl cheamă Napper și e total pentru Iliescu. Halal sprijin pentru democrație. Horowitz spune că poate să-mi ofere o scrisoare de credit la Companie Générale. Un milion de lire sterline e o sumă prea mare pentru mine, îmi spune. Să zicem 1,5 milioane de dolari. Dar îi vrem bani pe șin, aici, nu prin scrisoare de credit. Uite ce a trebuit să distribui astăzi. Și-i dau lista, care arăta 4.500 de dolari și 351.000 de lei. Se va mai gândi. Nu cred că va reveni.

Dinu a venit cu tot felul de idei. Să publicăm *Românul Liber* în Bulgaria. De ce nu? Mai bine în Ungaria, aș zice. Nicolae e de părere că e mai bine să-l publicăm la Londra.

Sâmbătă, 28 Aprilie 1990

E prima zi ceva mai bună, după dezastrele din ultima vreme. S-a dat aseară, chiar de două ori, mesajul meu la Televiziune. Astăzi am dat un interviu, cam la fel, dar mai amplu, și la Radio. I-am dat și lui Grama, de la Uniunea Democrat-Creștină, 2.000 de dolari.

Eugen Zaharia îmi telefonează din Germania. Vrea să strângă voturi pentru mine. Ar trebui să facem același lucru în Franța, Austria, Ungaria și SUA. Astea sunt țările care au mulți cetățeni români cu drept de vot.

Necaz cu serbarea proiectată pentru Blaj. Nu se va ține. Blăjenii n-o vreau. Liți Faina e contra. PNȚ, aici la Centru, n-o vrea. Puiu Boilă mă informează că localnicii sunt timorați. Muncitorii îi amenință să atace Câmpia Libertății, dacă îndrăznim să punem piciorul acolo. Cum le-am dat deja 180.000 pentru tipărirea cărții lui Chindriș (*Cuvântarea de la Blaj* a lui Simion Bărnuțiu) și i-am promis lui alți 150.000 când va fi gata, cred că banii se vor cheltui cam degeaba. Numai la o mare adunare, acolo la Blaj, s-ar fi putut lansa o carte despre Simion Bărnuțiu. Sper că prezența mea va recupera puțin situația. Dar mari speranțe nu-mi fac.

Michael și Veronica Atkinson ne invită la un pahar de vin. Îi explic

situația cum o văd eu. Și-i arăt optimismul meu. Că am o șansă.

I am not placing any bets (Nu fac nici un pariu.), reacționează el. Eu știu, însă, că el îl favorizează pe Câmpeanu dar crede că Iliescu va câștiga Președinția.

Sugerez lui Mihăilescu să facem o demonstrație la Turda, la mormântul lui Mihai Viteazul. Sigiliul lui e și emblema noastră, a UMRL-ului. Va fi în județul nostru. Lumea va putea veni acolo din toate părțile. Și nu trebuie să fim foarte mulți. Să se dea la televiziunea locală. Asta e important.

Duminică, 29 Aprilie 1990

Valușescu găsește „catastrofală" situația PNȚ. Pune vina pe Petrina, Suianu și Diaconescu „care a reapărut după o absență totală de 15 ani". Mă imploră să am grijă.

Partidul Național Român - Ion di Cesare, Președinte și Ion Albeanu - mă susțin la Președinție.

Seara la Constanța. Cinăm la „Calul Bălan" din Neptun. Plin de tineret. M-au primit cu afecțiune și aplauze. Am dansat și eu, invitat fiind de tânăra pe care am cunoscut-o la Galați - și era la Neptun cu prieteni veniți pentru week-end. Nu-mi amintesc numele ei, din păcate.

Luni, 30 Aprilie 1990

La Eforie vedem toate noile hoteluri dar stăm mai mult la Costinești, la tabăra tineretului. A fost foarte bine. Am împărțit baloane, am dat autografe și am înregistrat filme.

Seara la Ginny Carson Young, Consulul General SUA. Recepție pentru Richard Schifter. I-am spus că impresia aici e că ei susțin Frontul și pe Iliescu. I-am povestit cum stau lucrurile și ce am pățit la Buzău. Nu părea deloc impresionat. Mi-a plăcut Alan Green, ambasadorul SUA, William Ross Newland III, primul secretar și Gordon Hellwig,Viceconsulul. Tinerii vorbesc bine românește. Courtney Kennedy, fata lui Robert și Ethel Kennedy, e aici să ajute. M-am înțeles foarte bine cu ea. Am vorbit de Jack (John F. Kennedy, fostul Președinte) și de Stas Radziwill.

Revenit acasă, discut mai pe larg situația noastră cu Petrina și Iftene Pop. Ei nu sunt prieteni, după câte îmi dau seama.

Cina cu Bertie Way, Nicolae, Dinu Daponte și Elisabeth la Intercontinental. În Piața Universității o mare mulțime de tineri, deși

ploua încontinuu.

La Ginny Young acasă am discutat mult şi cu Pantelie Cornel, şi mai ales cu Teodor Mărieş, despre „Alianţa" Grupul Independent pentru Democraţie, Mişcarea 21, „16-21" (Grupul pentru Dialog Social şi Liga Studenţească). Sunt hotărâţi să stea în Piaţa Universităţii, până cade guvernul.

Marţi, 1 Mai 1990

Interviuri. Silvia Bădescu îmi aduce doi deputaţi francezi (RPR) şi doi gazetari (*Le Figaro* şi *France Soir*). Diaz Reunion, proprietarul ziarului mexican *Excelsior.*

Tănăsescu mă asigură că ungurii din Harghita vor vota pentru mine şi Generalul Kosteal (ungur) îmi povesteşte viaţa lui şi comploturile ţesute între ei (Iliescu era într-unul din cele două grupuri) contra lui Ceauşescu.

În mijlocul dimineţii, înregistrăm un nou mesaj de-al meu, adresat tinerilor. Am terminat peroraţia mea citând inscripţia de la intrarea la tabăra tinerilor din Costineşti: „La Costineşti tristeţea e strict interzisă". Şi am adăugat: „În România ce vom crea fericirea va fi obligatorie".

Dinu mi-a dat un raport amănunţit asupra activităţilor lui. S-a căzut de acord să se înfiinţeze o bancă comercială, guvernul român luând 20% din acţiuni. Urmează să se acorde băncii licenţa de funcţionare.

Cristian Popescu îmi dă tot felul de indicaţii, despre ce ar trebui să vorbesc la interviul proiectat cu Emanuel Valeriu pentru mâine. Avem apoi o discuţie în patru: Bertie, Nicolae, Doina şi cu mine. Îmi pun întrebări „dificile". Discutăm răspunsurile posibile.

Miercuri, 2 Mai 1990

Interviul cu Emanuel Valeriu şi Victor Ionescu. A durat o oră. Cred că a mers destul de bine. Susţinătorii mei, care au fost prezenţi, socotesc că am fost „excepţional". În fine. Întotdeauna poate să fie mai bine. Poate n-am fost destul de incisiv la fiecare întrebare. Dar am dat răspunsuri precise, nu evazive.

Restul zilei, ca de obicei. Interviuri, întrevederi, nenumărate telefoane insultătoare. Tot voci de femei, de o vulgaritate rară.

Elisabeth s-a dus la Spitalul de psihopaţi Gheorghe Marinescu. La ieşire, cele două maşini în care au fost acolo, au fost atacate de un grup

de oameni, conduşi de o infirmieră în uniformă, cu o rangă de fier. Au spart ferestrele şi parbrizul maşinii lui Călin Daia, camaradul meu de la Craiova, care a însoţit-o. Am dat totul presei. Am cerut şefului Poliţiei Bucureştiului să investigheze agresiunea şi să *identifice* pe agresori. Mai ales pe infirmieră, care să fie interogată, ca să ştim cum s-a organizat acest atac împotriva unei opere de caritate.

Ion Brătianu nu vrea să facă declaraţie publică în sprijinul Preşedinţiei mele. Găseşte tot felul de scuze. Pe de altă parte, Bichi Apostolescu îmi telefonează să-mi spună că partidul lor, „Liberal al Libertăţii", a votat azi după-amiază să mă susţină. Preşedinte este Bogdan Dumitrescu, un om tânăr şi, se pare, foarte bine.

Generalul Stănculescu mi-a telefonat. Fixăm un rendez-vous, aici la mine, la Armindenului, Nr.4, Luni 4 Mai, la 5.00 p.m.

Joi, 3 Mai 1990

Reprezentanţii Partidului Libertăţii şi Demnităţii Naţionale vin să-şi dea adeziunea la candidatura mea. Preşedinte e un om bine, tânăr, Constantin Cărbunaru. Scot ziarul Naţiunea. Suferă şi ei de lipsă de fonduri. Mişcarea Ecologistă mă face membru de Onoare, în urma discuţiilor ce am avut la Ginny Young, Consulul General SUA, deunăzi cu Preşedintele lor, Toma George Maiorescu.

Ion Lup şi Diaconescu vin să-mi propună, drept tactică, să nu mai ţinem alegeri prezidenţiale. Numai parlamentare. Toţi cei 3 candidaţi la Preşedinţie să ne retragem. Probabil şi Câmpeanu se va retrage, dacă mă retrag eu. Iliescu însă nu, ceea ce îl va arăta în faţa ţării că el ţine neapărat să rămână Preşedinte. Dacă acceptă, şi toţi ne retragem, atunci Preşedintele, potrivit propunerii noastre, va fi ales de Parlament.

Eu accept orice decide Partidul nostru. Dar, după mine, noi n-avem mare şansă să câştigăm majoritatea absolută în Parlament. Probabil Frontul va câştiga o majoritate relativă, poate chiar absolută. Dar noi avem o bună şansă să capturăm Preşedinţia, dacă ajung pe locul doi, în prima rundă. Dacă Parlamentul îl alege pe Preşedinte, e aroape sigur că Iliescu va deveni Preşedinte. Dacă eu ajung Preşedinte, eu nu pot să numesc pe orice Prim-Ministru, atât timp cât Frontul are o majoritate absolută. În formula actuală, deci, avem o şansă la Preşedinţie şi la formarea noului guvern.

În formula propusă de dumneavoastră acum, ne tăiem noi înşine, orice şansă. Cam acestea au fost cuvintele şi argumentarea mea. Dar în

cursul conversației nu, așa, dintr-o dată. Ion Lup, a înțeles. Ai dreptate. Așa e. Așa trebuie să mergem.

La prânz, Andrei Bărcan mă duce la Rompres. Vreo 10 gazetari, inclusiv directorul general. Le dăm platforma mea politică: libertate, prosperitate, demnitate. La cererea lor, apoi, le povestesc viața mea răspunzând la întrebări. Nu le-am ascuns nimic. Le-am spus că adevărata educație politică mi-am făcut-o în pat, când eram bolnav. Atunci i-am citit pe Toynbee, Burkhardt, Oswald Spengler etc. ...

Am discutat și ideile mele politice și analiza mea din *Moscow Challeges The World*. Cred că i-am convins că sunt un om cult, gazetar autentic din înclinație. Ceea ce le-a plăcut. Suntem, doar colegi!

La 6 seara, Minodora Ilie îi aduce pe Sorin Butnaru, Președinte CPUN București și pe Octav Stănășilă, Ministrul adjunct al Educației. Caută să obțină colaborarea mea ca să ieșim din impasul actual. Să încercăm un dialog. Le-am vorbit de agresiunile ce se fac împotriva noastră. Nici nu auziseră de atacul împotriva Elisabethei în cursul vizitei ei de ieri, la Spitalul Gheorghe Marinescu. Le-am citit ce s-a publicat în *AZI*, atât despre acest atac, cât și despre „faptul" că nu sunt din familia memorandistului Dr. Iuliu (sic) Rațiu. Extraordinar!! I-am asigurat că nici dezinformarea și nici atacurile nu mă vor intimida. După vreo oră de discuții am fost de acord să se intre într-un dialog. Ei se tem că alegerile vor fi boicotate. Eu voi urma linia Partidului meu, le-am spus. Dar o declarație-instrucție fermă din partea lui Iliescu, ca să se oprească agresiunile din partea Frontului, și o amânare a alegerilor, să zicem cu o lună, ar putea duce la o situație mai bună. Voi cere neapărat ca să nu mi se mai pună bețe în roate cu ziarul. Să pot să-l public. Pe la 8.45 seara se dă interviul, timp de o oră, cu Emanoil Valeriu și Victor Ionescu. Eram vreo 18 în jurul televizorului. I-am observat pe ceilalți, și m-am bucurat de ce am văzut. Și, apoi, au izbucnit spontan în râs, de mai multe ori și în aplauze. Sunt sigur că n-au făcut-o doar ca să mă flateze. A fost o zi arhiplină.

Vineri, 4 Mai 1990

Dau un interviu lui George Pană, care-mi telefonează de la Melbourne. Cer tuturor românilor din Australia să mă voteze. L-am cunoscut când am fost acolo, anul trecut. Pe soția lui, care e scriitoare, o cheamă Irina Grigorescu Pană.

Serghei Mesaroș și Alexandru Grigorescu, de la Gruparea

Democratică de Centru, vin să mă vadă. Vor să le public ziarul. Spun DA, dacă voi putea să pun tiparnița, în funcțiune. Ei sunt pentru alianță, îmi spun, dar nu se pot pronunța pe față acum. Abia dacă se ajunge la a zdoua rundă, atunci mă vor susține pe față. Sunt dezamăgit. Ei consideră că toate partidele care m-au susținut pe față, n-au nici o greutate. Ei sunt mult mai importanți.

Conferința de presă n-a fost rea, dar nici prea reușită. Se pare că gazetarii au fost informați că nu se mai ține, sau că se ține la Hotelul București.

Nu m-am dus la match-ul „Cupa Davis", România-Anglia, cum fusese programat. S-a dus Elisabeth cu Anthony și Margaret Godson, de la Ambasada britanică, adică No. 2. N-am făcut-o, pentru că situația prezentă e gravă. Corturile au fost *livrate* la manifestanți.

Mi-a luat un interviu Martin Bell de la BBC, apoi alții de la *Die Welt*, *Le Monde*, *Figaro* și l-am avut la masă pe Christopher Walker de la *Times*. Alec Russell de la *Daily Telegraph* și Tim Judah au fost la conferința de presă. M-am plâns peste tot că nu mi se permite să-mi public ziarul. Ministrul Culturii, Pleșu, ne-a informat chiar astăzi că trebuie să scoatem tipografia noastră din subsolul Teatrului Național. Ne-a dat 30 zile s-o facem.

M-am plâns la Ministerul Comunicațiilor de felul în care telefonul meu e complet blocat. Injurii și înjurături, care mai de care. De o obscenitate dezgustătoare. Și sună fără încetare, i-am spus. Ministrul era plecat, dar Ministrul adjunct, Andrei Chirică, a luat măsuri și mi-a trimis niște ingineri să-mi verifice și FAX-ul. Am cerut, de asemenea, să-mi dea o linie directă cu Occidentul. Mi-a promis, dar nu cred că se va executa. Instrucțiunile de a mă bloca vin de sus de tot. De la Iliescu?

Sâmbătă, 5 Mai 1990

Suntem foarte îngrijorați. Camionul cu materialul nostru publicitar, afișele etc., n-a sosit încă. Ne e frică să nu fi fost oprit înadins la frontieră, sau dirijat, în mod intenționat, greșit.

Interviuri. Fotografii pentru *Paris Match*.

Mergem apoi la match-ul de dublu, Cupa Davis. Sunt primit cu flori și mi se cer multe autografe. După al 3-lea „ghem" plecăm să înregistrăm adresa mea către națiune: muncitorilor. Text mult prea lung pentru cele 3 minute alocate nouă. În sfârșit, după mai multe încercări reușim. Dar nu perfect. Păcat.

În fugă la Băneasa. Plecăm la Târgu Mureș. Decolajul întârzie puțin din cauza unei furtuni. În biroul șefului aeroportului, DI Sandu, toată funcționărimea vine să mă vadă, rând pe rând.

De la Târgu Mureș mergem cu mașinile noastre la Odorhei. În avion mi s-a atașat un domn înalt, distins, cu păr alb, creț, tăiat scurt. Îl cheamă Doja-Fodoreanu. Mi-a arătat fotografia lui Lani (Sabău) la vârsta de 75 de ani și 50 de ani de preoție. Aceeași pe care o am și eu în Chalet-ul „Lani" din Zermatt. El, Lani, de care s-a îngrijit în ultimele lui zile, i-a inspirat dorința de a studia problemele memorandistului Ioan Rațiu. Fodoreanu nu ne e rudenie, dar tot de lângă Turda e.

Am notat că multe sate aveau deja denumirea în două limbi. Câteodată cea românească deasupra, alteori pe dos. Am văzut doar un singur sat indicat numai în ungurește.

În Bodogaia / Also Bódóg Falva, am văzut o mireasă în alb. Trecea drumul. Am oprit autobuzul. Am trecut drumul și i-am dat 1.000 de lei, explicându-i cum am putut, în ungurește, că e un obicei și că-i doresc multă fericire. Au venit toți din jur la mine. Au insistat să beau un pahar de vin tare, foarte bun. Pe urmă a trebuit să mă duc unde era ospățul. Cred că era sau în sala de cultură sau în sala cea mare a școlii. Vreo 300 de oameni așezați la masă. Le-am spus că aș dori să le vorbesc în ungurește, dar că am cam uitat. Am vorbit însă cum m-am priceput în ungurește. Pe urmă le-am mulțumit și am luat-o din loc, însoțit de căldura și prietenia promovate de gestul meu spontan.

Seara, cină la Odorhei. Frumos oraș. A venit și Președintele CPUN, Kolumbán Gábor. Am stat până după 11.00 seara.

Duminică, 6 Mai 1990

Am vizitat biserica franciscană, liceul Petru Groza, pe care-l vor reboteza Tamási Áron, mi-a spus Directorul Kovács Árpád, am asistat la slujba catolică într-o biserică arhiplină, am avut o ședință cu CPUN-ul local, la care gazetarul Verestóy mi-a pus tot felul de întrebări și am vorbit în marea lor sală de întruniri. Să tot fi fost vreo 800 de persoane.

Din nou cu mașinile la Miercurea Ciuc. Masă cu notabilitățile și întrunirea publică în marea piață a orașului. Vreo 3.000 de oameni, mi s-a spus. Le-am spus și lor o frază în ungurește, cum am făcut-o și la Odorhei. A stârnit mult entuziasm și aplauze, dar și fluierături. Am aflat pe urmă că au fost din partea moldovenilor transplantați aici de Ceaușescu.

Înainte de adunare m-au dus la o frumoasă catedrală închinată Maicii Domnului. Se spune că e făcătoare de minuni și te urci pe o scară în dosul altarului ca să te rogi ei. De ambele părți ale statuii vezi plăci de marmură, ofrande din partea celor care au considerat că rugăciunea lor a fost ascultată. M-am rugat și eu. *Make me fit to serve my people*, am zis, și i-am cerut să-mi încredințeze soarta națiunii, dacă mă socotește că merit această mare responsabilitate.

Conferință de presă și cină pentru notabilitățile locale. M-am înțeles bine cu secuii. I-am găsit un popor cald, deschis. Deloc cum mi-am închipuit înainte de a-i cunoaște. Le-am vorbit pe șleau. Să recunoască, o dată și pentru totdeauna, că Transilvania e pământ românesc, și că noi trebuie să le recunoaștem drepturi absolut egale, din toate punctele de vedere.

Luni, 7 Mai 1990

Adunare cu notabilitățile orașului și CPUN. Vizită la Troița pentru victimele Revoluției. Depun coroana special pregătită din partea mea. Multă lume privește ceremonia. Am stat drepți, respectuos. Dar la sfârșitul minutului de reculegere, mi-am făcut cruce. Să se vadă că sunt creștin. Au respectat silențiul, marea majoritate. Dar la plecare am auzit voci: „Unde ai fost la 22 Decembrie?" și „Pleacă de unde ai venit. Întoarce-te în Franța".

La hotel, masă pentru notabilități. Dar înainte de masă ne-am oprit la sediul partidelor, căci toate sunt în aceeași clădire. Le vorbesc despre cumpăna de ape de la Banff și importanța alegerilor care vin. Înapoi la Primărie. Dialog cu reprezentanții marilor industrii de aici. Cea mai mare e de îngrășăminte artificiale. Le explic absurditatea ideii lui Roman de a trece treptat la privatizare prin crearea de monopoluri autonome pentru industria grea. Tot felul de întrebări. Le-am răspuns, direct, cu soluții practice.

După masă m-am odihnit puțin. Cum am aflat după aceea, organizatorii au trebuit să schimbe locul întrunirii de două ori, ca să-i deruteze pe FSN-iști. Vroiau să împiedice adunarea. Așa m-am trezit într-o piață mare. Am vorbit de pe balcon. Vreo 3000 de persoane. Chiar la mijloc, un grup compact de vreo 3-500 de oameni au strigat tot timpul: „Nu te vrem" etc... „Iliescu". Un mare placat negru declara din mijlocul grupului „Vatra e cu FSN". M-a surprins. Am căutat să-i liniștesc. Le-am arătat ce caraghioși sunt, cum presa mondială îi vede

şi-i condamnă pentru că neagă democraţia. Pentru că demonstrează că nu sunt civilizaţi; nu sunt în stare să asculte şi-i împiedică şi pe ceilalţi să asculte. N-a fost chip. Au urlat tot timpul. Calm, mi-am rostit cuvântarea. Le-am spus care e programul meu. Am vorbit şi aici în „ungureşte": *Kedves barátoim, akartam volna Magyarul és beszelni, de rég ota nem gyakoróltam a magyar njelvet* (Iubiţi prieteni, aş fi dorit să vă vorbesc şi în ungureşte, dar de mult n-am mai practicat această limbă.). Şi am continuat în româneşte. Le-am spus să voteze după conştiinţa lor şi le-am repetat că eu nu m-am convertit la democraţie pe data de 22 Decembrie anul trecut.

Poliţia m-a dus printr-o poartă din dos, direct la aeroport. Acolo mi s-a prezentat un document adresat Ministrului Chiţac, în care laud organizarea întrunirii, „care a mers perfect, fără nici un incident". Aşa ceva nu semnez. Daţi-mi o foaie de hârtie şi vă scriu eu cum au mers lucrurile. L-am lăudat pe Colonel, care a reuşit să mă protejeze împotriva unei bande de FSN-işti care au făcut tot posibilul să împiedice întrunirea. Le-am cerut să-mi facă o fotocopie. Un ofiţer mai tânăr s-a oferit să meargă în oraş pentru aceasta, căci aeroportul n-avea maşină de copiat. Nu mi-a adus-o.

Am dat două interviuri. Primul, unei gazetăriţe din Budapesta despre voiajul meu în secuime. Al doilea, programului „Panorama" la postul TV din Budapesta. Au vrut să ştie mai ales poziţia mea faţă de „Vatra Românească". Am evitat s-o condamn. Am vorbit de drepturi absolut egale pentru toate naţionalităţile sub Preşedinţia mea şi de faptul că eu condamn, fără nici o rezervă, şovinismul oriunde şi de oricine s-ar practica. Le-am citat cuvintele lui Ioan Raţiu în timpul proceselor urbariale.

În avion, Adrian Vasilescu, de la *Adevărul* îmi ia un interviu. M-a ascultat peste tot, astăzi, şi se întreabă de ce imaginea mea în ţară nu este justă. Din cauza Dumneavoastră, i-am răspuns. Din cauza dezinformării. Din cauză că nu mi s-a permis să înfiinţez un post de TV şi altul de radio, iar tipografia, gata instalată, cu contract în toată regula, a fost interzisă să funcţioneze chiar de Ministrul Culturii. Am mai discutat mult. El consideră că *Adevărul* e acum un ziar independent. „Să vedem ce veţi scrie despre acest interviu, i-am zis. Până acum aţi scris tot felul de bazaconii despre mine".

A fost şi un alt gazetar, care mi-a cerut un mesaj pentru ziarul său, *Libertatea Tineretului*, sau aşa ceva, din Craiova. Le-am vorbit despre

minunatul lor oraş, unde mi-am făcut serviciul militar la Şcoala de Ofiţeri de Rezervă de Artilerie. Şi le-am dorit succes.

Acasă, toată lumea încântată. A sosit camionul cu materialul publicitar. Afişele sunt foarte bune. La fel şi pliantele. Coposu vine curând. Liţi Faina a murit. Dumnezeu să-l ierte. Cartea Popeştilor e gata. Vor 60% din încasări după acoperirea cheltuielilor de producţie, pe care eu trebuie să le avansez. Îi dau 400.000 de lei. Îi dau şi 10.000 de dolari pentru PNŢ.

Partidele l-au somat pe Iliescu să oprească agresiunile şi să amâne alegerile.

Cina cu Elisabeth şi Nicolae. E ziua lui de naştere. A împlinit 42 ani. Îmi este de mare folos.

Marţi, 8 Mai 1990

Zi supraîncărcată. De notat vizita la Casa Armatei, aranjată de Stănculescu, Ministrul de Resort. Ne-am înţeles, cred. Întrunirea a fost cu vreo 20 de ofiţeri superiori. Mi-au pus întrebări. Am răspuns. Armata să menţină integritatea ţării şi ordinea în stat. Să nu se amestece în politică.

Interesant că Stănculescu a dat la Televiziune tocmai schimbul de idei, unde s-a declarat de acord cu mine.

Miercuri, 9 Mai 1990

Filmăm toată dimineaţa. După-amiaza vine Diaconescu cu Sârbu să semnez o declaraţie că mă retrag de la alegerile prezidenţiale, dacă ceilalţi doi candidaţi fac acelaşi lucru. Câmpeanu în Declaraţia lui, a sugerat că Parlamentul ar putea alege pe Preşedinte. Eu nu accept acest lucru. S-ar putea, foarte uşor, să fie o cursă. FSN, plus PNL, ar avea cu siguranţă o majoritate în Parlament. Dacă Radu Câmpeanu s-a înţeles cu Iliescu, retragerea noastră, a celor trei, mă va elimina pe mine, şi ei doi îşi vor împărţi rolurile: unul va fi Preşedinte, celălalt Prim-Ministru. Coposu e sigur că nu există un asemenea complot. Toţi ai mei sunt absolut hotărâţi contra Declaraţiei.

O accept totuşi, modificându-o în aşa fel, încât, dacă Iliescu şi Câmpeanu sunt înţeleşi între ei, eu voi putea totuşi să repudiez renunţarea mea şi să insist la ţinerea alegerilor şi la candidatura mea.

Ion Ghika a dus declaraţia mea în Piaţa Universităţii. A fost citită înainte de cea a lui Câmpeanu, cum a fost şi la televizor. A fost primi-

tă de „golani" cu mare entuziasm.

A fost o delegație UDMR la mine, formată din Domkos Géza, Szöcs Géza, Balázs și Bodo Barna. Cred că sunt bine dispuși față de mine.

Joi, 10 Mai 1990

Ungurii au revenit azi dimineață. Aceiași. Cred că s-au lămurit de sentimentele mele.

Iarăși nenumăratre interviuri. Discut platforma economică cu Dicu. Nu mi se pare bună. Mult prea detailată. Înregistrez, însă, pentru TV, 3 minute pe această temă. Până și Ion Oroveanu m-a aplaudat. Îmi place omul acesta pentru că e un critic foarte sever. Dacă ceea ce filmăm are cea mai mică greșeală, insistă să o facem din nou.

Vine Minodora Ilie cu Dumitru Croitoru. El e Director al Învățământului și Președintele Sindicatului din Ministerul lor. Ea vrea s-o ducă pe Elisabeth la un spital de handicapați nevăzători și la școala lor. Mă asigură că a făcut propagandă în toată țara pentru mine. Prin școli, universități etc. L-a văzut pe Iliescu, care e „încântat", spune ea, că eu am apărut primul la TV cu propunerea să ne retragem toți 3 din lupta pentru Președinție. El nu se va retrage. Și comentează Minodora: El vă va numi într-un post foarte important - Președintele Constituantei sau al Camerei - și probabil, și dumneavoastră veți face același lucru. N-am comentat. I-am pomenit, apoi, problema ce avem cu tipografia. Nu atât Pleșu, cât Hegedüs e cel care ne oprește să o utilizăm. Minodora crede că ea poate să ne rezolve problema. Să o facă!

La Ambasada americană ne primește Napper, Ministrul, căci Punch Green, ambasadorul, a fost rechemat pentru consultări. E semn bun, totuși. Ginny Young, consulul general, mi-a vorbit. Foarte prietenoasă. Recepția a fost dată în onoarea „National War College Group". Am vorbit cu mulți din ei.

De acolo la Ambasada italiană. Banchet în onoarea Ministrului de Externe. Stăm de vorbă cu el în cerc restrâns: Coposu, Diaconescu, el și eu, plus câțiva adjuncți. Îi explicăm agresiunile împotriva noastră. Și Radu Câmpeanu prezent, cu Dina. Ne-au fotografiat împreună, strângându-ne mâna, Radu și cu mine.

Reîntors acasă, văd filmul interviului cu Ion Iliescu. Mie mi s-a părut anost. Dar sunt, evident, subiectiv. De altfel, Valeriu și Ionescu, n-au insistat asupra trecutului lui comunist. Au vorbit mai ales, de situația prezentă. Cum va ghida țara, ca s-o scoată din grava criză economică în care ne găsim, n-a explicat.

Ștefan Isărescu îmi telefonează să-mi spună că Bush nu mă poate primi. Jim Baker ar face-o. Nu mă interesează.

Vineri, 11 Mai 1990

În avion spre Oradea Mare. Am văzut Negoiul în toată splendoarea lui, acoperit de zăpadă.

Szöcs Géza călătorește și el cu noi. Îmi spune că și Iliescu a primit delegația maghiară. N-au rămas satisfăcuți. Radu Câmpeanu s-a eschivat, pledând că n-are când să-i primească. El avusese mulți susținători printre liderii noștri. mi-a spus Szöcs, dar aseară au cam tăcut. Adunarea noastră a decis să nu votăm pentru Front, astfel, să ne ghidăm fiecare după conștiința noastră. Cred însă că Radu Câmpeanu a pierdut acum foarte mult.

Tocmai am urcat în avionul ce ne-a fost trimis special de la București. E un Antonov 24 și are echipaj militar. Suntem 9 oameni din echipa noastră.

Iată cum au mers lucrurile. La sosire, primire caldă, multe flori, primarul și prieteni de partid, inclusiv Viorel, omul nostru.

Mergem la CPJUN. Întâlnire cu somitățile orașului, cu reprezentanți ai întreprinderilor și sindicatelor, plus membri din administrațaia locală și PNȚ-iști. Întrebări la care răspund. Totul merge excelent. De acolo la catedrala ortodoxă. Mă primesc 4 preoți, dar episcopul nu apare. La biserica catolică în care se face și slujbă greco-catolică mă primește Vasile Hosu, care va fi sfințit episcop prin 24-25 Mai, deci după alegeri. Episcopul Tămâianu a murit acum câteva zile. Preotul Mârț e romano-catolic. Casa lui. Era emoționat. Am vorbit de calvarul bisericii noastre și despre ce am scris eu în toți acești ani, în *Eastern Churches Quarterly*, *The Tablet* etc... și am pomenit și de proclamația Papei din Ianuarie 1982.

Trebuie să intrăm în posesia bisericilor și instituțiilor noastre, ne-am spus.

La noul episcop Tökés László. El e calvinist. E temporar instalat într-o casă parohială, dar a făcut deja primii pași să intre în posesia Palatului episcopal. Martin Bell de la BBC apare cu echipa lui. Ne ia un interviu împreună. Suntem fotografiați împreună etc.

Mergem și la episcopul catolic. Un om foarte civilizat. Îl cheamă

Templfy. Ne-a dat un pahar de vin bun, dar a oferit de toate: ţuică, whisky, campari etc... I-am sărutat inelul, spunându-i că sunt credincios catolic. Imediat şi, cred, instinctiv, mi-a sărutat mâna. M-a luat prin surprindere. L-am îmbrăţişat. Vorbea mai puţin bine româneşte decât Tökés, dar absolut curent. Mi-a plăcut omul.

Ne-am dus la Băile Felix. Am aşteptat o delegaţie condusă de Gilbert Jaegek, Preşedintele Comitetului belgian pentru refugiaţi. A fost o greşeală. În loc de a începe masa la orele 13.00, am început-o abia la 14.40. Eu m-am odihnit într-o cameră, dar toţi ceilalţi au trebuit să aştepte. Au venit deci, împreună cu Tökés şi cu mai mulţi alţi unguri, din Ungaria. Masa s-a desfăşurat bine, dar încet. Vreo sută de invitaţi.

La 3.40 Kocsis vine să-şi ia rămas bun, căci ei aveau alt program. M-am folosit de ocazie, să dau un interviu la „News at 10". Am spus totul pe şleau. Sfârşitul interviului a fost cam înecat de un mare strigăt de masă. Probabil că cineva a câştigat proba de 100 metri înot, am glumit eu. Tehnicienii de la TV au vrut să înregistreze, din nou, ultima întrebare. Abia am început să răspund, un alt strigăt. Mi-am dat seama că e vorba de un protest contra prezenţei mele la Felix. Ne-am mulţumit cu ce am înregistrat. Fără explicaţii, i-am lăsat să tragă ei concluziile.

Strigătele au continuat. Au devenit vacarm. Au început, apoi, să scandeze „Iliescu", „Jos Raţiu". Gigi, îngrijorat, îmi spune că nu mai mergem la Oradea să mă odihnesc la hotel, acolo, înainte de adunarea publică. Stăm pe loc, mi-a zis. Am acceptat şi m-am culcat. Afară se scandau sloganuri contra mea tot timpul. Am adormit.

Pe la 16.55 mă scoală Gigi. Au făcut un plan ca să ieşim pe o uşă laterală. Ne va aştepta un ARO la vreo 15 metri de ieşire. Aşa am făcut. Îndată ce am apărut afară din hotel, mai mulţi indivizi au alergat spre mine, strigând în gura mare. Am ajuns însă în ARO, cu Gigi, cu Moise şi Sămuilă, cei doi ofiţeri însărcinaţi cu securitatea mea şi cu Lt. colonelul Strava, Comandantul Poliţiei Municipiului.

Ajunşi la Casa Culturală din Oradea, mare mulţime de oameni. Între timp a tunat şi fulgerat, furtună adevărată, ploaie mare. Atunci s-a comis greşeala capitală. Au fost invitaţi să intre în sală, ca să-i scape de ploaie. Peste o mie au intrat unde nu încăpeau decât 800. Cel puţin de două ori mai mult au rămas afară. Era deja vacarm. S-au spart ferestre. I-au scos din nou afară. Eu sosisem între timp şi am intrat pe poarta

laterală. Vroiam să ies pe balcon. Oamenii mei de securitate erau hotărât contra. În sala în care am intrat m-a interpelat un „artist-cântăreţ", să-i răspund cum am vândut planurile lui Antonescu, de la Cotitura Donului şi de la Stalingrad, englezilor?! Cum am aflat mai târziu, un ziar local, *Phoenix*, a publicat, cu data de ieri, un interviu cu Onaca, care a afirmat că eu am fost agent al Serviciului Secret englez din 1937, că am făcut bani pe pielea românilor etc...

În fine, am acceptat să plecăm când mi s-a spus că este un mare pericol ca lumea să se încaiere. Dacă iese cu moarte de om? Care va fi consecinţa? Ne-am dus direct la aeroport. A trebuit să aşteptăm vreo două ore, căci n-aveam loc în cursa obişnuită. Ni s-a trimis un avion militar de la Bucureşti.

În timp ce aşteptam sosirea acestuia, iarăşi am insistat să se verifice situaţia. L-am trimis şi pe Viorel să vadă cum stau lucrurile, căci tare doream să mă întorc, să le vorbesc oamenilor, totuşi. Răspunsul lor, când s-au întors, a fost categoric. Acum sunt mult mai mulţi. Au început să se bată între ei. Nici vorbă de întoarcere. Un gazetar era cu mine. I-am dat un amplu interviu. Sper că-l va publica înainte de alegeri.

Am abordat în sfârşit, avionul la 8.50 seara. Numai noi. Eram nouă, în total. Foarte mâhnit. Mai ales că nu m-am adresat mulţimii. N-am avut nici o secundă sentimentul fricii. A fost ca la Buzău. Cei din jurul meu, foarte agitaţi. În ce mă priveşte, parcă nu mi se întâmpla mie. Curios! Nu e vorba de curaj. N-am avut, pur şi simplu, senzaţia că mi se poate întâmpla ceva grav.

Sâmbătă, 12 Mai 1990

Iarăşi interviuri. Reuters, Judy Dempsey de la *Financial Times*, David Page, de la NBC, Alina Ungureanu de la *Tineretul Liber* etc. etc...

Minodora Ilie a venit. Vizita Elisabethei ieri, la şcoala de nevăzători, a fost un mare succes. O vrea pe Elisabeth Preşedinte de Onoare a Organizaţiei Femeilor din România. Minodora e Preşedintă. Iarăşi îmi spune că Iliescu vrea ca eu să accept un post important după alegeri. N-am reacţionat. Dacă ar merge spre democraţie, da. Dar eu vreau să câştigăm alegerile. Adunarea lui Câmpeanu a fost un eşec. Aici, în Piaţa Aviatorilor. Vreo 5.000 de oameni.

Seara la sediul PNŢ. Emil Ghilezan a venit şi el cu Melio Colombo,

fost Prim-Ministru al Italiei, fost Ministru de Externe, acum Preşedinte Demo-Creştinilor din lumea întreagă.

Kaps e agitat. Crede că va fi un dezastru la alegeri. Ar trebui să le boicotăm. Ar fi o mare greşeală. Trebuie să intrăm în Parlament. Câţi om fi. Să luptăm acolo pentru democraţie, chiar dacă Frontul şi Iliescu câştigă atât majoritatea absolută în Parlament, deci şi în guvern, cât şi Preşedinţia.

Duminică, 13 Mai 1990

Mă scol bine odihnit. Îmi pregătesc cuvântarea pentru marea adunare PNŢ de astăzi. Dar schiţez doar punctele principale. Pregătesc, apoi, textul ce trebuie să înregistrez pentru Televiziune, în cadrul programelor de 3 minute ce mi se acordă. Aici încep dificultăţile. Întâiul e prea lung. Apoi, asta nu merge. Ba, aia. Când am socotit eu că totul a mers perfect, tehnicienii n-au fost de acord. Cum filmăm în faţa ferestrei, nişte trecători din stradă au apărut în film. Cam iritat, a trebuit să abandonez încercarea. Am dat un interviu însă la FR2 - (televiziunea franceză).

Ne-am dus cu toţii, pe jos. Piaţa Aviatorilor nu e departe. Mare mulţime de oameni. Aproape de zece mii îmi închipui. Când m-au văzut apropiindu-mă, m-au dus în alai. Peste tot portretele, placardele şi baloanele mele. Galbenul predomina, mai bine zis, domina piaţa. Mare ovaţie când am apărut la tribună. Tocmai vorbea Melio Colombo. Ne-am îmbrăţişat când a terminat. Au vorbit, apoi, doi deputaţi britanici Paul Howell, Bryan Cassidy, şi unul suedez. Toţi au cerut mulţimii să mă voteze Preşedinte. Au vorbit mulţi alţii, după aceea.

După Coposu, Diaconescu mi-a dat mie cuvântul. Ion Puiu voia însă, să vorbească el. A urmat o altercaţie, pe care am curmat-o luând eu microfonul: Să-l ascultăm pe eroul nostru Ion Puiu, am zis. A vorbit. Prea lung. Şi n-a zis nimic de mine. L-am îndemnat şi pe Klaps să vorbească. El a fost scurt şi la locul lui.

Mi-a venit, în fine, mie rândul. Am mulţumit mulţimii şi colegilor de la conducerea Partidului pentru marea onoare ce-mi fac numindumă candidatul lor la Preşedinţie. Restul, ideile mele cunoscute şi o mică glumă la adresa lui Iliescu. Am o noutate pentru dumneavoastră. Eu nu am încredere în Ion Iliescu. Şi, cum am spus-o foarte solemn, s-a declanşat un hohot de râs şi furtunoase aplauze, subliniate de obişnuitul: Jos Iliescu. Am încercat de două ori să închei. De două ori mi

s-a cerut să le mai vorbesc încă.

Toată lumea mulţumită, entuziastă. M-au dus într-un adevărat alai, acasă, în strada Armindenului. Câteva sute de oameni, care nu încetau să strige: „Raţiu Preşedinte". Le-am vorbit de la balcon. M-au chemat de cel puţin 8 ori. Am ieşit şi cu Elisabeth şi, apoi şi cu Nicolae. Au cântat „La mulţi Ani" şi „Deşteaptă-te Române". Au dansat Hora Unirii în stradă. Am făcut şi noi o mică horă pe balcon. Minunată atmosferă.

Dau imediat un interviu lui Edward Bishop de la *Daily Telegraph* şi un altul francezilor. De data asta TF1.

Masă frugală - piftie - cu Elisabeth şi Nicolae.

O frază mi se tot învârteşte în cap: „Drepturile democratice nu se cerşesc. Trebuie să lupţi pentru ele". Ar fi bine să o utilizez cândva. La o ocazie potrivită. Am spus aşa ceva unui tânăr gazetar, acolo, la tribună, după ce mi-am terminat cuvântarea. Mă întrebase ce voi face dacă FSN-ul şi Iliescu vor câştiga alegerile. Voi rămâne aici şi voi lupta pentru democraţie, i-am răspuns.

Zi memorabilă şi pentru că seara PNŢ a dat un banchet în onoarea lui Melio Colombo, la Hotelul Flora. Am început lângă el, la masă, dându-mi-se oarecum locul de frunte. Dar, curând ,am făcut ceea ce fac întotdeauna în asemenea ocazii: am tot schimbat locul ca să vorbesc cu toţi cei prezenţi. Cred că i-am convins - căci toţi şefii partidului nostru erau de faţă - să nu boicotăm alegerile. Indiferent câţi vom fi aleşi, vom avea o reprezentanţă în Parlament. Şi de-acolo vom avea o altă audienţă şi în ţară şi în străinătate.

Guvernul actual, dacă va fi ales, ceea ce toţi au ajuns, acum, să creadă, n-are soluţii pentru criza economică prin care trece ţara. În această perioadă ne vom reorganiza Partidul. Vreau să-l facem eficace, stil occidental, cu reprezentanţi în fiecare sat *fără excepţie*. Şi totul pe calculator. Să ne formăm echipe de studii, să elaborăm proiecte şi programe; poziţia noastră ca Partid în toate problemele naţionale.

M-au ascultat. Până şi Diaconescu a fost de acord.

Luni, 14 Mai 1990

Ion Florea vine din partea manifestanţilor din Piaţa Universităţii. Nu vor ceda, deşi Iliescu a declarat că-i mătură de-acolo cu forţa pe ziua de 18 Mai, când decretul-lege cere sistarea oricărei activităţi politice; două zile înaintea alegerilor.

Venera Barna, din Constanţa, îmi cere să mă duc la pocăiţi, Joia viitoare. Să mă ridic şi eu, când se pune întrebarea: „Cine este pentru Christos?" Astfel voi câştiga votul tuturor „fraţilor", cel puţin 800.000 de oameni. Am asigurat-o că eu cred deja, că sunt credincios adevărat. E bine să se ştie şi de noi, a fost reacţia ei. Mă voi mai gândi.

A venit, apoi, delegaţia Senatului francez: Jacques Golliet, Husson Roger, Henri Revol, Serge Vincon şi Catherine Bougenaux.

La 5.00 seara vorbesc reprezentanţilor sindicatelor PNŢ. Sala arhiplină. Încântaţi de performanţa mea.

Interviuri cu Antenne 2 şi Channel 4, din Londra, pentru „News".

Călin Daia însă, mi-a făcut o foarte mare bucurie. I-a adus pe foştii mei camarazi de arme de la Şcoala de Ofiţeri de Artilerie de Rezervă de la Craiova. Pe Ilie Limbăşeanu, Ion F. Georgescu, Nicolae Haraga, Petru Marinescu, Cristian Dumitrescu şi Constantin Ghighilicea. Am stat de vorbă, ne-am fotografiat, am băut un pahar împreună şi am mâncat un grătar excelent pregătit de Călin Daia. O adevărată mărturie de prietenie, apreciere a faptului că m-am întors în ţară şi de solidaritate. Nici unul din ei n-a fost membru de partid. Niciodată. Dacă mă întrebi ce am făcut toţi aceşti ani, răspunsul meu e că AM TRĂIT. Fără ca să mă compromit vreodată, mi-a zis Bebe Haraga.

Ziua a fost însă marcată de ultima mea conferinţă de presă. Exact la ora 12.15 am intrat în sala arhiplină de la Athénée Palace. Am fost răspicat. Am declarat alegerile şi mai ales campania electorală lipsită de cel mai elementar element al democraţiei. N-am avut posibilitatea să arătăm platforma noastră politică. A mers bine.

Marţi, 15 Mai 1990

Înregistrăm pentru TV - Programul care începe: Peste câteva zile veţi alege, în mod liber pentru prima dată - 45 de ani. A treia înregistrare a fost viu aplaudată de toţi cei prezenţi. Când te gândeşti că am făcut-o cel puţin de 8 ori, alaltăieri, şi de fiecare dată i s-a găsit un cusur!!

Închiriem un avion. Plecăm la orele 13.00 la Cluj. Vin şi gazetarii cu noi. Jumbo Turnbull din echipa de la BBC vine şi el. Ne primeşte o mare mulţime de prieteni chiar pe „tarmac" şi mulţi alţii la ieşirea din aeroport. Mergem direct la televiziunea şi radio-ul clujean. La TV doar 4 minute. La radio vreo 12. Totul merge perfect.

În drum spre piaţa din faţa Bibliotecii Universitare începe o ploaie

torenţială. Mai rău ca la Oradea. Ploua foarte tare şi când am ajuns în clădirea casei de cultură. Am aşteptat vreo zece minute, dar degeaba. Ploua fără încetare. În piaţă însă, jos, multă, foarte multă lume. Cu umbrele, dar şi fără. Manolescu vroia să mă prezinte. Am decis să ies pe balcon. Fără nici o introducere le-am spus: Dacă voi staţi în ploaie ca să mă ascultaţi, apoi şi eu vin în ploaie să vă vorbesc. Şi am început îndată ce ovaţiile cu Raţiu-Preşedinte s-au mai potolit. Era şi un grupuleţ FSN-ist. Dar vasta majoritate a celor cca 10.000 de oameni au fost pentru mine.

Totul a mers bine. Ploaia a încetat. Lumea a umplut piaţa, venind din toate părţile. Spre sfârşit a ieşit şi soarele. I-am întrebat, pe rând, dacă ei cred că eu am vândut Ardealul, că sunt căsătorit cu o unguroaică, că vreau să măresc serviciul militar la 3 sau 5 ani, şi că eu aş fi fost agent secret al Intelligence Service din 1937 (acuzaţia lui Onaca). După fiecare întrebare a venit un mare val de NUUU şi „Jos comunismul". Am respins şi acuzaţia că aş aduce şomaj în ţară şi le-am exprimat hotărârea mea de a merge rapid către prosperitate şi demnitate. N-a fost adunare populară. A fost o celebrare. Un adevărat triumf, portretul meu, afişele şi baloanele galbene peste tot,

Am ieşit din nou pe balcon. Lumea s-a întors şi mari urale au răsunat. Şi au început să cânte „Iancule mare, Iancule tare, cu noi să fii", în timp ce eu am coborât. La poalele scărilor mă aştepta Doina Cornea. Nu mă mai cunoşti, mi-a zis. Cum să nu te cunosc. Te iubesc, draga mea, şi am strâns-o în braţe. Vroia să mă reţină, dar n-am stat. Maşina era afară, gata să plece imediat ca să nu avem nici o surpriză. Ne-a condus un ofiţer de Poliţie. La aeroport, alţi doi maiori. Le mulţumesc tuturor. Într-adevăr totul a mers perfect.

La Bucureşti mă aşteaptă o altă bucurie. „Timişorenii" au reuşit să publice cartea mea *Moscova sfidează lumea*. E bine prezentată şi introducerea, scrisă de Ciomagă, excelentă. Cred că nu exagerez când spun că această etapă din campania electorală a fost un adevărat triumf. Bătrânul Memorandist, tata şi chiar şi Viorel Tilea ar fi fost mândri de mine. Orice s-ar întâmpla, de acum încolo, pot să spun că mi-am îndeplinit rolul de a fi un inel într-un lung lanţ de servitori ai neamului meu.

Miercui, 16 Mai 1990

Iarăşi interviuri. Toată ziua. Channel 4 - din Londra, olandezii, finlandezii şi nu mai ştiu cine.

La biserica Sf. Visarion. Părintele Dimoftache, la 90 de ani, remarcabil. Voce splendidă, chiar dacă se mişcă foarte greoi. Barbă splendidă, absolut albă. Slujbă pentru toţi cei care au murit sub urgia comunistă. Foarte frumoasă, mişcătoare. Cor splendid. La sfârşit mi s-a adresat mie direct: Excelenţă, aici s-au rugat lui Dumnezeu, Goga, Iorga ... etc. A vorbit frumos, direct şi s-a rugat pentru o conducere a ţării creştinească. Mi-a vorbit şi de redecorarea bisericii şi de nevoia de a pune noi trepte de piatră la intrare. I-am promis că voi face-o eu. Să-mi trimită, doar, socoteala.

Am mâncat ceva, frugal, apoi i-am primit pe reprezentanţii „National Republican Institute for International Affairs": Deborah Hanger şi Robert Henderson. Probleme cu ziarul *Românul Liber*, publicat în Bulgaria. A sosit, dar n-a fost acceptat la vamă la Călăraşi. Am căutat să-i vorbesc lui Iliescu la telefon. N-am putut. În fine, am vorbit cu un domn Paşcu. I-am lăsat un mesaj, dar n-a revenit.

Programul nostru, de 3 minute, a intrat la TV, astă seară. Păcat că România a fost scrisă „RomXnia". A mai fost o greşeală, dar nu gravă. Numele Sergiu Celac s-a scris „SERGUI". Când am văzut filmul, prima dată, nici n-am observat greşelile.

Copiii de jur-împrejur s-au adunat în faţa casei noastre. Li s-au dat baloane, bineînţeles. Nu ştiu care din ei a început-o, dar nu mai conteneau „Raţiu Preşedinte, Raţiu Preşedinte", strigau tot timpul. Televiziunea olandeză tocmai îmi lua un interviu. Ca să fac liniştea necesară, m-am dus pe balcon, să le mulţumesc etc. Nici vorbă. Mai abitir strigau „Raţiu Preşedinte". Când au înţeles cei de la televiziune, au filmat toată scena. Am ţinut şi eu după aceea să mă duc în stradă. Erau mulţi, cel puţin 30, cam între 6-11 ani. I-am strâns în braţe, le-am dat mâna, i-am sărutat pe cei mai mici. Mai mare entuziasm nu puteam să-mi doresc. Păcat că n-au drept de vot, dar părinţii lor vor auzi. Şi, e interesant, pe aici, în cartierul ăsta, majoritatea locuitorilor sunt, sau au fost, membri ai protipendadei comuniste!!

Am tot aşteptat să aud de la Iliescu (Paşcu sau Bujor fiind consilierii lui) în chestia cu *Românul Liber*, tipărit în Bulgaria şi care nu mai soseşte. Nimic. Noi am depus plângeri atât la Iliescu, cât şi la Roman.

Joi, 17 Mai 1990. Ziua marii dezbateri televizate

Mă scol devreme. Citesc diverse note şi sfaturi, din toate părţile. Vine Varlam, personal, să-mi dicteze câteva întrebări ce ar trebui să-i

pun lui Iliescu. Apoi o lungă discuţie cu Bertie Way şi Nicolae, după care mănânc ceva şi mă duc să mă odihnesc. De obicei, îndată ce pun capul pe pernă, eu adorm. Nu de data asta. Îmi trec prin minte tot felul de fraze şi posibile răspunsuri la cele mai complicate întrebări. Totuşi am rămas întins vreo 2 ore, fără întrerupere.

A venit, apoi, Nicolae şi mi-a adus textul înregistrat pe bandă, al rezoluţiei prezentate, ieri, în Parlamentul European. Fifi i-a citit-o la telefon. Dacă va fi adoptată, România nu va primi ajutor economic, dacă alegerile nu vor fi libere. Şi mi-a dat cifra cât câştigă şomerul belgian, în comparaţie cu salariatul român. Luând ca bază 2.500 de lei pe lună, la schimbul oficial, belgianul ia 10.000 de lei, iar la negru 40.000 de lei.

Am sosit cu câteva secunde înaintea lui Radu Câmpeanu. Era flancat de doi ofiţeri şi de alte 6 persoane din suita lui. Ne-am strâns mâna. La câţiva paşi ne-au luat în primire Emanoil Valeriu şi Răzvan Theodorescu. Ceva mai încolo a venit şi Victor Ionescu. Am intrat cu toţii în studioul lor mare. Pe o estradă 3 fotolii şi, în faţa lor, la vreo 6 metri, şi jos, o masă cu trei scaune. Ne-au machiat, a venit şi Iliescu, care, afabil, mi-a spus că a auzit că l-am căutat la telefon, şi-am aşteptat să treacă minutele.

Pe la 7.50 ne-am instalat. Noi, candidaţii, în fotolii. Gazetarii la masa lungă, din faţa noastră. Exact la 8.06 p.m. a început Răzvan Theodorescu. „Moment istoric, prima alegere în istoria noastră, istorică dezbatere, unică etc." Nu mai termina cu istoria. Dar n-a fost rău.

Au început, apoi, întrebările. La mijloc era Iliescu, la dreapta Radu Câmpeanu şi eu la stânga. Mă bucur să mă găsesc la stânga Dumitale, i-am spus, râzând. Două ore şi 40 de minute a durat dezbaterea. E, evident, înregistrată, aşa că n-o mai descriu. Remarc, doar, că pe ce trecea timpul tot mai doritor deveneam să-mi confrunt ideile cu ale lor. Când am terminat ne-am strâns mâna. La ieşire, ne-au fotografiat gazetarii. Împreună, dar nu pozând. În grup, aşa cu mulţi alţii în jurul nostru. Pe drum, omul meu de pază m-a felicitat. Acum ştiu că meritaţi să fiţi Preşedinte.

Acasă, jubilare. Care mai de care. Praf i-aţi făcut: La urmă, Câmpeanu parcă nu mai era concurent. Iliescu vi se adresa Dumneavoastră. Iliescu vorbeşte în sloganuri învăţate pe de rost. Etc...

Am cinat cu Elisabeth şi Nicolae. Nu eram obosit, dar m-am culcat.

Nu însă fără să-i las un cuvânt, la telefon, lui Bani Ghica, să-i mulțumesc pentru ajutorul ce mi-a dat ca să fiu ales candidat de către Delegația Permanentă a PNȚ. El se culcase. Am vorbit cu nepotul lui.

Interesant că 3 din cei menționați în filmul nostru de aseară mi-au telefonat azi dimineață. Nici nu erau prea supărați. Mi-au explicat, doar, că ei nu au făcut parte, cu adevărat, din nomenclatură. Că au fost tehnicieni. Fie. Ca să-i împac, le-am trimis, prin Ciomaga cartea mea, *Moscova sfidează lumea*. E vorba de Teofil Pop, Adrian Georgescu și Mihnea Marmeliuc.

A doua oară când s-a dus Ciomaga la A. Georgescu, era și Jimmy Carter acolo, pretinde el. Venind vorba de mine, Carter i-ar fi spus: „John Rațiu, OK". Abia aștept să-l revăd pe fostul președinte.

Vineri, 18 Mai 1990

Interviuri: RFE, Satoka Akio (Japonia), SKY, Pierre Benoist (Franța), Independent, ABC, Israel și King Yung II (Coreea), spaniolii etc.

La orele 14.00 urma să avem întâlnirea în Parlament cu National Democratic și National Republican Institutes for International Affairs. Ambele au venit să discute cu cei 3 candidați la Președinție cum s-au desfășurat alegerile. Radu Câmpeanu n-a venit. Mă întreb de ce? Scuza lui nu e valabilă: i-a venit fiul de la Paris.

Printre cei prezenți, cei trei șefi ai Delegației Internaționale de Observatori pentru alegerile din România: Joseph I. Lieberman, Senator, Roy Hattersley (Anglia) și Harrison Schmidt (fost senator SUA). Ăștia, plus Iliescu și cu mine, ne-am așezat pe estrada Parlamentului. Vreo 70 de persoane, membri ai delegației, au fost în aula Parlamentului.

A vorbit întâi Iliescu: Au fost, regretabil, incidente, dar el a fost atacat tot timpul, FSN a fost atacat etc. Când mi-a venit rândul am zis: N-a existat deloc libertate de expresie, cu excepția dezbaterii din seara trecută... Am dat dovezi: circulația ziarelor, agresiunile, cele două asasinate la Bacău, experiența mea și a Elisabethei, oferta mea TV, Radio, ziar.

Am stat de vorbă, cu toți, după aceea, până a terminat presa cu luatul fotografiilor, filmat etc... L-a întrebat Hattersley pe Iliescu, de ce nu permite Domnului Rațiu să publice ziarul. Cu zâmbetul lui fix: Pentru că ar fi un avantaj pentru Dumnealui, pe care noi nu-l avem, pentru că

Domnia Sa are bani. Extraordinar tupeu. Va trebui să aibă dreptul să-l publice, dacă e democrație, i-a zis nu numai Hattersley, dar și Lieberman. Vom vedea, după alegeri, a fost răspunsul lui Iliescu.

Nenumărate telefoane toată ziua ca să mi se arate simpatie, aprobare și admirație pentru dezbaterea de aseară. Doar Bertie Way are rețineri: *80% right. But you looked like three civilised gentlemen having a chat in a London Club. I was praying to hear you wade into Iliescu.* (A fost 80% bine. Dar arătați ca trei domni civilizați, stând de vorbă într-un club londonez. Mă rugam la Dumnezeu să te aud agresându-l pe Iliescu.)

Poate are dreptate. E greu să-mi dau seama. Dacă aș fi făcut-o, mi-aș fi consolidat și strâns rândurile celor care mă susțin deja. Poate aș fi influențat pe câțiva, dar nu mulți, din cei nedecișI. Dar, de schimbat opinia celor care sunt pentru Iliescu nu cred că aș fi reușit s-o fac. Și *pe ei* trebuie să-i câștig. Căci ei sunt majoritatea țării, din păcate.

Comportându-mă elegant, atacându-l elegant dar ferm și arătându-le că eu știu cum să duc țara la prosperitate, am sentimentul că, poate, poate, o să le schimb ideile greșite. Doar Dumnezeu știe! În orice caz, violența, nici chiar cea verbală, nu e în natura mea. Ar fi fost falsă. Dacă am fost convingător, se datorește doar faptului că am fost eu, autentic, așa cum sunt. Nu după cum m-au instruit alții.

Cei din Piața Universității - "golanii"- m-au aplaudat tot timpul. Programul a fost transmis, acolo, pe un mare ecran.

Aflu că n-a fost Jimmy Carter, ci un asistent al lui, cu care a vorbit Ciomaga. Sunt furios. Nu se poate avea, oare nici o încredere în oamenii ăștia?! I-am cerut să facă o dezmințire, dar la mare lucru nu folosește!

Sâmbătă, 19 Mai 1990

Mai rău ca oricând. Din interviuri n-am mai ieșit. Sunt toate încrustate în condica mea de zi, așa că nu le mai menționez aici.

Grama și Fulger de la UDC au venit să mă felicite pentru confruntarea de la TV de alaltăieri. Le-am mulțumit pentru sprijinul lor foarte categoric în cele 3 minute alocate lor. Au fost eleganți. M-au declarat drept singurul Președinte valabil la ora aceasta.

Știre bună: Institutul Politehnic, de aici, a pus o bandă mare, citându-mă: „Nu ne omorâți zeul viitorului". Senatorul francez André Bettancourt vine să-și prezinte omagiile lui.

Lungă discuție cu Thoamas A. Christensen, din partea Comunității Europene. I-am explicat cum s-au desfășurat lucrurile până acum în campania electorală. O coaliție cu Frontul va fi posibilă sub Președinția mea. Dar eu nu voi participa într-o coaliție sub Președinția lui. Pentru bunul motiv că el nu vrea și nici nu știe cum s-o facă, chiar dacă ar vrea să instaureze o adevărată democrație în România, i-am declarat la întrebarea directă ce mi-a pus.

Lucru curios. Cristian Popescu mi-l aduce pe Petre Motoi din Constanța. El are două filime care arată complotul în care și Comandorul Nicolae Radu era implicat. Într-unul din ele se referă chiar la mesajul ce mi-a trimis printr-un tânăr din Belgia. Cu 5 zile prea târziu. Motoi îmi cere să-i dau indicații dacă vreau, sau nu vreau ca ambele filme să fie transmise la TV. Unul din ele a fost deja prezentat „golanilor" din Piața Universității. Faceți ce vreți. E adevărat că Radu m-a contactat, dar e prima dată că aud că Ion Iliescu era și el amestecat în acest complot. Cât despre transmiterea filmelor la TVR, eu n-am nici o putere, le-am spus. Popescu e de părere să nu se mai dea din nou în Piața Universității. Numele meu nu trebuie asociat nicicum cu cel al lui Iliescu.

Mă întreb dacă Radu Nicolae n-a fost doar unul din cei care m-au dus cu vorba?! Ca să întârzii cu obținerea cetățeniei („recunoașterea" ei, e mai corect zis) și a domiciliului în România. Mi-au tot promis, marea și sarea. Dar n-au obținut nimic pentru mine. Poate ăsta e motivul pentru care nu mai dă pe la mine în ultimul timp. Pentru că mi-am rezolvat problemele de unul singur.

Aflu, dezgustat, cum cocardele, cărțile chiar și afișele mele, pe care le-am dat PNȚ-ului, sunt vândute pe bani. Eu vroisem ca ele să fie distribuite tuturor sediilor partidului, în țara întreagă. Se pare că Ion Puiu a „prezidat" asupra acestei operații. Telefonez imediat la Centrul PNȚ. Toți sunt plecați, dar reușesc să vorbesc cu Ion Manea, care-mi confirmă că acest lucru se întâmplă. Rușinos. Sunt indignat. După ce le-am dat atâta ajutor și atâția bani!

Duminică, 20 Mai 1990

Baia noastră are pereți de marmură și e pardosită cu frumoase pătrățele de faianță. Din, păcate, când au vopsit tavanul alb, au stropit cam peste tot. Vopsea de ulei. De spălat, imposibil. Cum e prima zi că-s liber dimineața, de când ne-am mutat aici, m-am pus în genunchi și am ridicat pată cu pată toată stropitura. Arată splendid! Mi-a dat mare

satisfacție. „Dacă te-apuci de-o treabă, trebuie s-o faci bine", i-am spus Elisabethei, când a râs puțin de mine: Așa-ți începi tu ziua alegerilor!?!! N-a fost ușor. Mi-au trebuit vreo două ore.

Astă noapte am citit un excelent articol despre străbunicul meu, Ion Codru Drăgușanu. Mi l-a trimis autorul, Mircea Popa, cu o frumoasă dedicație. A fost publicat în *Revista de Istorie și Teorie Literară* (Tom 27, 1, 1978). Scoate în evidență nu numai talentul lui de scriitor, ci și ideile lui avansate, de adevărat democrat și republican. Cred că ar trebui să-l citez mai des în cuvântările mele.

Secretara lui Nicolae sosește de la Londra. Îmi aduce scrisori cu bune urări de la Fifi, David și Eve (Pilkington) care îl semnează și pe Godfrey, bineînțeles! Dar ideea cu siguranță a fost a ei. De asemenea, un FAX de la Rupert Allason, care mi-a făcut mare plăcere: *Many congratulation on a well fought campaign and your magnificent eforts to overcome such appaling odds. From Rupert NIKKI and all your friends in Zermatt and Westminster: «Good luck!»*" (Multe felicitări pentru o bine-cunoscută campanie electorală și pentru minunatul tău efort de a învinge un îngrozitor handicap. De la Rupert, Nikki și de la toți prietenii tăi din Zermatt și Westminster - Parlamentul Marii Britanii.)

Am dat niște interviuri, azi dimineață: irlandezii, Monte Carlo, grecii etc.

Masa cu Elisabeth și Nicolae. Iar interviuri; la Televiziune, mai ales.

Pe la orele 3.00 p.m. ne-am dus pe jos până la Centrul de Votare Nr. 82, din Str. Grădina Bordei, Nr. 2. Vreo 40 de oameni, printre care, majoritatea gazetari, mai ales de la diverse posturi de televiziune. Coadă mare, când am ajuns. M-am înșiruit ca toți ceilalți. Am stat de vorbă cu oamenii dinaintea mea. Fotografii nu m ai conteneau. După vreo jumătate de oră, de activitate fără întrerupere din partea fotografilor și a gazetarilor care-mi luau interviuri, a venit un membru al Centrului de Votare. Vă rugăm să veniți, fără ca să mai așteptați. Nu, fac cum face toată lumea. Doar așa e drept. Am mai discutat. Mi-a cerut să vin pentru că tot centrul de votare e plin de fotografi care mă așteaptă. Prezența lor încetează grozav votarea. Vă rog să veniți.

Am întrebat pe cei din fața mea, dacă-mi permit s-o fac. Răspunsul aproape unanim, DA. Dar nu tocmai.

În sala de votare, o adevărată baterie de fotografi și aparate de televiziune. Unii peste alții. Trei rânduri: în picioare, pe scaune și pe mese. M-am legitimat, mi-au dat buletinul de vot și o ștampilă. În cămăruța

cu perdea am votat pentru prima dată în viața mea. Am avut un sentiment de satisfacție, deși îmi dau seama că șansele de a avea alegeri cât de cât libere sunt aproape nule.

Întoarcerea acasă, un fel de marș triumfal. Fotografii, televiziunea, reporterii, m-au însoțit.

Sculptorul Ioan Pampu îmi aduce un panou cu Sf. Ion, cioplit în lemn, ca o icoană. A venit cu fetița lui pe care am sărutat-o. Când copiii scandau în gura mare, „Ra-țiu Pre-șe-din-te", deunăzi.

Mi-a făcut mare plăcere.

Corneliu Coposu a venit cu Lupuțiu. L-am felicitat căci e ziua lui de naștere și i-am dat *Moscova sfidează lumea*. Încântat de felul cum m-am prezentat la dezbaterea cu Iliescu și Câmpeanu la TV. Toți cu care a vorbit au avut aceeași apreciere, mi-a spus.

După miezul nopții se dau primele rezultate după un sondaj făcut de o societate germană, la ieșirea din centrele de votare: Iliescu are 38%, Câmpeanu 11% și eu 6%.

Toată lumea e teribil de deprimată. Dau două interviuri la ITN și la TV română. Resping cifrele. Dacă se dovedesc corecte, atunci e vorba de o fraudă masivă, de un furt al alegerilor.

Luni, 21 Mai 1990

Iarăși interviuri. Vine o delegație parlamentară belgiană, adusă la mine de ambasadorul Belgiei la București, Jan Hellemans. Prezenți: dnii Destoulle, de Cooman, Falise, Wintoens, Scharf, Domnul și Doamna Van Rompuy și domnul Geeraets.

Dau un interviu și lui John Simpson de la BBC și celor de la CNN. Plec, apoi în grabă în Piața Palatului. Acolo dăm interviuri. Radu Câmpeanu și cu mine, francezilor. Antenne 2 și FR 3. Am notat că Radu n-a fost categoric în a declara că nu va lua parte într-o coaliție cu Iliescu. Eu am dat un interviu și canadienilor, în franceză și în engleză.

Înainte de asta - la ora 12.00 ca să fiu exact - m-am dus la reședința ambasadorului american. Guvernatorul Garry Carruthers (New Mexico) a dat o conferință de presă. A găsit alegerile bune, și-a exprimat bucuria să vadă că România se îndreaptă spre democrație și a salutat spiritul democratic al poporului român. Peste 90% au votat. Dacă 70% votează în America e cu totul excepțional. Mulți gazetari m-au recunoscut. M-au filmat, mi-au pus întrebări. Ceea ce a spus Domnul Carruthers, le-am declarat, e un non-sens. Nici campania electorală și

nici alegerile n-au fost complet libere.

După interviurile mele în Piața Palatului, acolo pe gazonul unde și-au instalat corturile posturile de televiziune franceze, lumea care se strânsese în mare număr, în afara gardului viu, m-a aplaudat. M-am dus să le strâng mâna. Toți s-au îmbulzit. Mare entuziasm. Ceea ce m-a mișcat a fost întrebarea ce mi s-a pus de atâtea ori: Nu ne părăsiți?!! I-am asigurat că stau aici să luptăm până la urmă. Până când? m-au întrebat, cu insistență. Până împământenim democrația în țara noastră, le-am spus. Sosit acasă, am știri mai bune. Numărătoarea voturilor arată o proiecțiune de 66%, 18% și 16% pentru mine. Dacă voturile pentru Iliescu continuă să scadă, atunci se va ajunge la o a doua alegere prezidențială. Întrebarea se pune dacă, sau nu, pot eu să ajung să fiu al 2-lea în cazul acesta.

La 5.00 p.m. Conferință de Presă, la Athénée Palace. Enorm de multă lume. Îmbulzeală extraordinară. Arătăm filmul pregătit special în cursul prânzului, în care văd nenumărate neregularități, inclusiv construirea de urne de vot. Vroiau gazetarii să știe de ce urnele nu erau goale și legitim făcute pentru centrele de votare. Foarte multe urne umplute de cu seară apar în timpul zilei în centrele de votare. Am repetat porțiunea filmului și le-am atras atenția asupra unor detalii. Am tradus cuvintele distinct auzibile. Ai noștri sosiseră tocmai când încărcau niște urne, afară, în stradă. Au alertat Poliția. Imediat discuția a început. Ce facem? Le ducem înăuntru. Le băgăm în curte. Și așa au făcut. După sosirea Poliției atelierul a fost inspectat. Foarte mult material disponibil pentru construirea de multe urne, peste tot.

Comentariul meu, adresat gazetarilor: Dacă operația a fost legitimă, de ce au oprit-o? De ce n-au spus, pur și simplu, că e nevoie de noi urne la secțiile de votare, cutare și cutare. De ce n-au continuat să le livreze? Urnele erau sau pline cu buletine de voturi false, sau urmau să fie duse pentru a fi umplute cu voturi pentru Front, și apoi livrate Centrelor Electorale pentru a fi numărate.

Alte neregularități: mai mulți în aceeași cabină, membri ai Comisiei de votare, cu banderola FSN, sau cu trandafirul FSN pe piept, arătând unor femei mai bătrâne cum să voteze, chiar în cabină, nici măcar cu perdeluța trasă. Alte cabine înfățișate cu mai multe perechi de picioare distinct vizibile sub perdeluța trasă; mormane de buletine de vot pe podea, într-un colț al camerei, așa că oricine putea să ia din ele etc. etc... și un țăran care zicea: De ce să votez? Ăștia-s toți comuniști.

Fraudă masivă, le-am declarat gazetarilor, dacă cifrele indicate de sondajul firmei germane se dovedesc corecte. Le-am făcut câteva calcule simple. Mie mi se atribuie 6% din voturile exprimate. Partidul meu a primit 4,5%, UDMR (maghiarii) au votat solid. Au 6%. Ecologiştii au obţinut 5%. Nici unii nici alţii n-au avut candidat la Preşedinţie. Dintre cei 3 doar eu am făcut campanie electorală în secuime. Am fost foarte bine primit de secui şi în discuţii deschise de liderii lor, ecleziastici şi laici, la Odorhei, Miercurea Ciuc şi Târgu Mureş. Le-am adresat câteva cuvinte şi în ungureşte, ca să le arăt că le înţeleg păsurile şi limba. Le-am declarat că sunt pentru principiile enunţate la 1 Decembrie 1918 de Iuliu Maniu, care garantează absolută egalitate de drepturi. Ecologiştii, la rândul lor, au acceptat faptul că am apărat, în articolele mele, Delta Dunării, de exemplu, şi am condamnat poluarea la Turda, Copşa Mică, Galaţi, Ploieşti, etc. şi, în general, a râurilor şi fluviilor noastre. Deci, atât ungurii, cât şi ecologiştii care m-au făcut membru de onoare al organizaţiei lor erau bine dispuşi faţă de mine. Apoi, Proclamaţia de la Timişoara a strâns nu mai puţin de 6 milioane de voturi. Eu am declarat că susţin această Proclamaţie. Şase milioane reprezintă cam 30% din electorat. Dacă aş fi primit doar jumătate din voturile ungurilor şi numai jumătate din cele ale ecologiştilor, mi-ar fi dat alte 5,5%. Dacă aş fi primit numai un sfert din voturile semnatarilor Proclamaţiei, aş fi avut alte 7,5%. În total, deci, 4,5% + 5,5% + 7,5% înseamnă 17,5%, nu 6% cât mi se acordă de sondaj. În plus, eu sunt susţinut de mai multe alte partide minore. Toate s-au declarat pentru Preşedinţia mea. Un total de cel puţin încă 2,5%.

Unde au dispărut toate voturile astea?

Un domn Mailat a luat cuvântul. A fost prezent la Timişoara, când am fost eu acolo. Iliescu şi Roman nici nu pot să îndrăznească să vină la Timişoara. Câmpeanu a primit o foarte bună recepţie. Pentru Domnul Raţiu a fost un entuziasm extraordinar. Acum s-a anunţat că Iliescu a primit, la Timişoara, 57%, Câmpeanu 30% şi Raţiu 11% din votul timişorenilor. Asta-i imposibil, a spus Mailat.

Foarte multe întrebări. Am atacat declaraţiile lui Carruthers care s-a referit la alegerile noastre, calificându-le *the process was solid, we are very encouraged by what we've seen, we are very proud to have been here at these free elections* şi, *ultima perlă: This was a good election. Between 90-95 percent of the people turned out to vote. They waited, patiently, some for 4 hours, or more. If we get anywhere near 70% of the people to vote in the United States, we think it extremely good.* (Desfăşurarea a fost solidă. Suntem încurajaţi de ce am văzut. Suntem foarte mândri c-am fost prezenţi la aceste alegeri libere - şi, ultima perlă. Au fost bune aceste alegeri. Între 90-95% din electorat a votat. Dacă în jur de 70% din electorat votează în Statele Unite, noi considerăm rezultatul extrem de bun.)

La ieşire dau mai multe interviuri, aşa, în fugă. Unor unguri din Timişoara le spun că voi lupta pentru drepturi egale şi dacă nu sunt ales Preşedinte, potrivit tradiţiei familiei mele.

La întoarcere un taxi ne face semn să ne oprim. Îl cheamă Nicolae Lef. În chioşcul din grădina noastră îmi explică cum el a făcut parte din al 2-lea guvern format în timpul Revoluţiei, primul fiind făcut de Verdeţ, la orele 12.00 în ziua de 22 Decembrie. Abia al 3-lea a fost făcut de Iliescu. Cer amănunte, şi-l pun pe Cristian să stea de vorbă cu el.

Coposu mi l-a trimis pe Victor Ionescu şi pe Dorin Marinescu. Doi tineri deştepţi, plini de informaţii asupra acţiunii Securităţii, care a înfiinţat o „Reţea pentru dezagregarea partidelor şi organizaţiilor democratice (inclusiv UMRL)". Şi asta trebuie luată cu prudenţă. Prea sunt mulţi cei gata să furnizeze informaţii esenţiale, numai de ei deţinute. Adevărată boală.

Duşmanu Petre, Preşedinte, şi Maria Predescu, Secretar General al Partidului Creştin şi al Libertăţii, vin să mă asigure de sprijinul lor.

Seara, la 9.15 Păltin Nottara. Ne ducem în Piaţa Palatului. „La 5" face o discuţie de o oră, transmisiune directă. Urma ca cei 3 candidaţi să ia parte. Iliescu n-a venit. În locul lui l-au adus pe Antohi de la Dialog Social. Sufla un vânt siberian. Har Domnului, Elisabeth insistase să-mi pun o vestă de lână. Discuţie bună, despre revoluţie, despre alegeri şi despre viitor. Radu Câmpeanu, ca de obicei, vine, fără ca să spună, prea mult. Când a venit întrebarea, dacă, sau nu, acceptăm să intrăm într-o coaliţie cu Frontul, Radu iar a scăldat-o: Cu o majoritate covârşitoare, de aproape 90%, Iliescu n-are nevoie de o coaliţie!

Eu am răspuns textual: Eu doresc o coaliţie, pentru că vreau o reconciliere reală a întregii naţiuni. Dar numai dacă eu sunt Preşedinte. Resping categoric să colaborez cu Iliescu ca Preşedinte. Eu aş duce România la o democraţie adevărată. El nu doreşte şi nu ştie cum s-o facă; chiar dacă ar dori-o. Hohote de râs.

La ultima întrebare, „Ce-mi doresc pentru România anului 2000",

am răspuns: În tinereţea mea eram fericiţi. Din cauza multor încercări prin care naţiunea a trecut, toţi aveam bucuria de a trăi. Trăiam în prezent. Nu în trecut şi nu în viitor, cum am descoperit, apoi, că se întâmplă în Occident. Vreau ca poporul român să-şi recâştige această bucurie de a trăi. Pentru anul 2000 vreau dreptate socială (justiţie socială).

Spontan, au izbucnit aplauze susţinute. Mulţimea care făcuse un cerc în jurul nostru, a dat năvală, apoi, să ne ia autografe. Mai ales pe bancnote şi pe cocardele „Eu votez pe Ion Raţiu Preşedinte".

Iarăşi mi-au cerut - mulţi, foarte mulţi - să nu-i abandonez, să nu plec din nou în Occident. Întotdeauna mă mişcă profund când mi se cere asta.

Giuglea îmi telefonează din Turda. Mi-a povestit cum a decurs vizita lui Iliescu, la Turda. Adunarea a fost în Piaţa din faţa statuii. El era în balcon. Un ţigan s-a urcat pe statuie, a pus o funie în jurul gâtului, ca pentru a-l spânzura pe memorandist şi a făcut gesturi obscene, vârându-i degetul în gură. Iliescu şi anturajul lui râdeau din toată inima foarte amuzaţi. Giuglea a încercat să-mi asigure şi mie un balcon la banca de-acolo. I s-a refuzat.

Azi a primit o înştiinţare că trebuie să abandoneze sediul PNŢcd pe care-l are în Piaţa Mihai Viteazul de la Întreprinderea Comercială de Stat pentru Mărfuri Industriale. E foarte îngrijorat. Autorităţile au început să-şi arate colţii.

Marţi, 22 Mai 1990

Nicolae e îngrijorat. *There will be a crack-down. That's why they announced, last night. That the landslide is greater than anticipated.* (Va fi o represiune. De aceea au anunţat, aseară târziu, că majoritatea - alunecarea de teren - a fost mai mare decât s-a anticipat.)

Iarăşi interviuri. Cel mai important e cel dat lui Mihai Pruteanu care transmite la VOA sub numele de Rosetti. M-aţi mişcat până la lacrimi, mi-a spus când mi-am terminat peroraţia. Nu grozavă, dar am subliniat faptul că trebuie să luptăm ca să ne cucerim drepturi democratice.

„Golanul" Florea vine să mă vadă cu Gigi. Am refuzat să dau orice, tocmai pentru ca nu numva să pot fi acuzat vreodată de complicitate.

La 6.00 seara la UMRL. Multă lume. Toţi confirmă că rezultatele alegerilor au fost măsluite. Acolo unde au putut funcţiona observatori eram invariabil, al 2-lea. Le-am vorbit. I-am încurajat şi cred că am

reuşit să-i fac să accepte că lupta noastră e dreaptă. Trebuie să mergem înainte. Să luptăm pentru democraţie. Am terminat spunând că, în ce mă priveşte, adrenalina abia a început să mi se verse în sânge. Ciulei Enescu a intervenit. Asta-mi aduce aminte de o anecdotă. Doi exploratori, unul francez, celălalt englez, au căzut în mâna unui mic trib de canibali. Şeful lor purta joben. Probabil aparţinuse ultimei lor victime. Cunoştea, deci, ceva din obiceiurile albilor. Înainte de-a vă omorî, care e ultima voastră dorinţă? Francezul, calm, resemnat, zice: Vreau să fumez o ţigară, în linişte. Şi o fumează, tacticos, în văzul tuturor.

Dar, Dumneata? îl întreabă şeful pe englez.

Vreau să-mi tragi o palmă, a venit răspunsul.

O palmă?, zice şeful tribului, contrariat.

Da, o palmă, răspunde englezul.

Dac-aşa vrei, bine, şi-i trage englezului zdravăn peste faţă.

Englezul pune mâna în buzunar, scoate un pistol, îl ucide pe loc, şi începe să-i împuşte pe ceilalţi, până s-au răspândit ca potârnichile.

Bine, măi. Dac-aveai un pistol încărcat, de ce n-ai tras din capul locului? l-a întrebat francezul.

Nu fusesem suficient de provocat, a venit răspunsul.

Ne-am despărţit, cu toţii, plini de voie bună, înţeleşi să facem un Congres al filialelor din România, cât mai curând posibil, la Constanţa. Codruţ Popa merge să pregătească lucrurile, fără întârziere.

Miercuri, 23 Mai 1990

Interviurile continuă, dar mai puţine. Doi medici din Târgu Mureş, Dr. Florea Dana şi Dr. Jimboreanu Ovidiu, sunt foarte îngrijoraţi. Ei au scos ziarul *Glasul Mureşului* în care i-au atacat pe cei din „Vatra Românească", organizaţi în Partidul Uniunii Naţionale a Românilor din Transilvania. Sunt conduşi de securişti şi de oameni din fosta nomenclatură, mi-au zis. Acum se consideră în mare pericol. Ei se vor răzbuna pe noi, mi-au spus. Vor să-i ajut să plece în străinătate. Nu pot să fac aceasta. Regret foarte mult, dar eu invit, cer tuturor românilor patrioţi să vină în ţară, nu să plece. Trebuie să luptăm pentru democraţie. A venit şi un ţigan, preşedintele Partidului Progresist al Romilor. Îl cheamă DUMITRU Alexandru. Civilizat, de altfel, vrea bani, să-i ajut să organizeze festivaluri muzicale, căci au mulţi lăutari. N-au fonduri.

Știrea proastă e că mi s-a telefonat, alarmat de la UMRL, că a venit o familie să ceară sediul din str. Gen. Praporgescu. Ceva mai târziu, aud că și sediul central PNȚ va avea aceeași soartă. Li s-a cerut să-l evacueze.

Gigi Tecuceanu mă ține la curent. El ar vrea să plec din București, mâine toată ziua. „Golanii" sunt împărțiți în două tabere. Unii vor să atace, mâine, Televiziunea. Alții vor să continue ocuparea Pieței Universității. Doina Cornea va vorbi în contra oricărei violențe. Dar, probabil, nu va reuși să-i înduplece pe cei hotărâți să atace. De aceea e mai bine să nu fiți aici, îmi zice Gigi. Vi se va pune în cârcă această acțiune. Dumneavoastră veți fi acuzat că ați instigat-o și finanțat-o.

Absurd. Eu sunt total împotriva oricărei violențe. Dacă plec din București se va spune că am făcut-o tocmai ca să acopăr „complicitatea" mea. De altfel trebuie să apar la conferința de presă PNȚ, la Hotelul București. Va avea loc la orele 12.00, la amiază.

Da, dar Televiziunea e foarte aproape de noi aici, la Armindenului, și FSN-iștii sunt alertați că „golanii" pregătesc ceva. Au schimbat deja gărzile la Televiziune. Cu trupe speciale. Dacă se întâmplă ceva, s-ar putea să fim atacați, aici.

E un risc pe care trebuie să-l luăm, i-am răspuns. Nu vreau să am nimic de-a face cu nici o acțiune violentă. Ar fi negarea întregii mele vieți.

Joi, 24 Mai 1990

Am dormit bine, fără întrerupere până la 6.00 dimineața.

Ideile încep să mi se clarifice. Dacă sunt ales în Parlament și dacă pot să scot ziarul, fără probleme prea mari, voi denunța, acum, ilegalitatea alegerilor, dar voi accepta, apoi rolul de opoziție în Parlament. Va trebui să-mi iau o casă la Cluj, poate și la Turda.

La 8.00 dimineața a venit poetul Ion Iuga. El vrea să înceapă o editură „Capricorn". Îi dau un mesaj pentru scriitorii români, în care-mi exprim regretul că n-am putut participa la ultimul lor Congres. Ei au o adunare azi dimineață, a poeților și mâine, a prozatorilor.

Victor Mitrașcă îmi descrie situația deplorabilă a PNȚ-ului la Turda. Giuglea va pleca. E un oarecare Udrea care vrea să devină acum președinte, cu tot prețul. Îi sfătuiesc să aibă răbdare până vin și eu acolo. Rămâne de văzut dacă mă lasă să devin deputat de Cluj. Dacă da, voi veni la Cluj și la Turda, ca să ne organizăm cum trebuie. Atunci

să-i punem pe cei 400 de membri PNȚ, ce avem înscriși la Turda, ca ei să aleagă conducătorii. Abia aștept.

Oprea Elena din Hășnaș, jud. Arad, îmi povestește situația de la ei din sat. Femeie simplă, entuziastă, plină de încredere în mine.

Minodora mi-a vorbit din nou de colaborare cu Iliescu. Vrea să obțin din partea lui Klaps un loc în Parlament. Klaps e de acord. El tot nu vroia să-și mențină locul. Doar să facă act de prezență și, apoi, să părăsească ostentativ.

Vineri, 25 Mai 1990

Foarte deprimat. Numai știri rele. E clar că nu voi obține mandat la Cluj. Pleacă Elisabeth și Nicolae la Londra. Scriu lui Margaret Thatcher și lui Chuck Percy.

Coposu vine pe la 9.30 seara. Tocmai terminam masa. Discutăm situația politică în general. Rămâne să decidem dacă intrăm în Parlament sau nu. Avem doar 10 locuri, în total. Și un loc pe țară. Eu exprim din nou credința mea că ar fi bine să definim poziția noastră de pe băncile Parlamentului. Părerile sunt împărțite, a fost reacția lui Coposu.

Gheorghe Stănescu îmi aduce un portret pe care mi-l dăruiește. Nu acceptă nici un ban. Din admirație pentru Dumneavoastră, mi-a zis. E pe sticlă, ca icoanele. Nu e grozav, dar e un gest semnificativ.

Doina Bâscă îmi spune că Radu Câmpeanu va intra în coaliție ca Prim-Ministru. Lucru confirmat, de altfel, și de ceea ce i-a spus Radu lui Coposu: „Intrăm în coaliție în anumite condițiuni".

Ieri am avut conferință de Presă PNȚ, Coposu, Diaconescu, eu. A încheiat Lup. La Hotelul București. Foarte multă lume.

M-am dus, apoi, la mormântul eroilor. Am depus o coroană de garoafe roșii. O tânără m-a invitat insistent, să mă duc la coliva unui tânăr, care tocmai ar fi împlinit 20 de ani. Am îmbrățișat-o pe mama decedatului. Mi-au dat un pahar de vin. Am luat colivă și am acceptat flori: două garoafe, din partea unor fetițe. Una albă, cealaltă roșie. Un copilandru, de vreo 12 ani, mi-a oferit un trandafir roz. Simbolul FSN-ului. Hai să te sărut și pe tine, i-am spus și am acceptat trandafirul. Să știți că acest gest va fi comentat favorabil peste tot, mi-a spus „securistul" meu în mașină, când am plecat.

Mi-a făcut mare plăcere să citesc cele două articole scrise de Patrick Leigh Fermour pentru *Weekend Telegraph* (12 și 19 Mai). Excelente,

ca de obicei. Sunt foarte flatat de pasajul inclus de el: *The only political figure I had met before was Ion Rațiu, who had been President of the World Union of Free Romanians ever since the county became comunist. Refusing to adopt any nationality but Romanian, although he had been based in London for many years, he is back in Romania now, leader of the National Peasant Party - one of the important historical groupings to re-emerge - and a candidate for the Presidency. He seemed a bulwark of sanity in a world where slander, rumour and death threats abound.* (Singurul personaj politic pe care l-am cunoscut dinainte a fost Ion Rațiu, care a fost Președintele Uniunii Mondiale a Românilor Liberi, după ce țara a devenit comunistă. Refuzând să adopte vreo altă naționalitate decât cea română și, deși centrul lui de activitate, de mulți ani, a fost Londra, Ion Rațiu e acum în România, e lider în Partidul Național Țărănesc - unul dintre renăscutele fomațiuni istorice importante - și candidat la Președinție. Rațiu mi s-a părut o stâncă de sanitate într-o lume în care calomnia, zvonurile și amenințările cu moartea, abundă.)

Sâmbătă, 26 Mai 1990

Tizul meu, Ioan Rațiu, vine din Cluj. Cartea *Moscow Challanges The World* se vinde la 150 de lei; cocarda la 25 de lei. I-am dat 5 plicuri cu câte 15 dolari fiecare pentru tipografii care au tipărit pe Simion Bărnuțiu.

Lungă discuție cu Ion Puiu în chioșcul din grădină. Vrea să-i ajut pe „golani" cu bani. Spun că n-o fac. Să ne întâlnim regulat, în viitor. El are simțul, pulsul națiunii. Eu nu. După câtă reclamă ți-am făcut ... etc... Nu i-am spus că cei mai apropiați prieteni ai mei consideră că el m-a sabotat, sistematic. Neagă că el a vândut cărțile, insignele, pungile, afișele mele pe bani. Uneori la exorbitant de mari prețuri. Vrea să mă gândesc la organizarea PNȚ. De acord, e absolut necesar să se facă acest lucru.

Se confirmă că am fost ales deputat la Cluj. Era cam în dubiu.

Doina Hossu a fost la mine. Ea mi se pare foarte serioasă, capabilă. Vrea să ajute și ea la organizarea PNȚ. Ea scoate revista *Renașterea* și face parte din „Alianța anticomunismului". Ține foarte mult să se facă trierea membrilor PNȚ. Are dreptate.

Alex. Herlea merge la Paris. Simina Mezincescu în Elveția. Trimit mesagii lui Novacovici și Regelui.

Delegație care merge la Chișinău. Le dau o mulțime de exemplare *Moscow Challenges The World.*

„Grupul de Veghe" din Piața Universității vin și ei să mă vadă, 9 la număr. Totul se destramă acolo. N-au nici o șansă. Declarațiile făcute de Margareth Tuttweiler, la State Department, sunt foarte clare. Alegerile n-au fost corecte dar guvernul SUA recunoaște noul guvern și-i cere să meargă spre democrație. Atât. Un fel de a-și spăla mâinile.

Har Domnului că am putut să rezist. Nu le-am promis nimic tinerilor.

Duminică, 27 Mai 1990

Cei din Arad vin să mă vadă. Situația PNȚ acolo e foarte serioasă. Președintele Ștefănuț își face de cap. Lorena Sava a fost aleasă secretar, dar e, acum, dată afară.

Gheorghina Stănescu vine cu soțul ei Adrian și cu Măciucă Ion. Îmi confirmă cum Cristian Duma e agent FSN. I-am găsit prin hârtile lui 4 legitimații sub diferite nume și una ca membru CPUN, pe numele lui adevărat. De asemenea, liste întregi ale participanților în Piața Universității. A fost o noapte rece, furtunoasă. Trebuie că a fost foarte greu pentru ei. Dar tot acolo sunt. Mi-e milă de ei. De făcut nu pot face absolut nimic.

Joia trecută am trimis prin Nicolae scrisori pentru Margaret Thatcher și Chuck Percy. Să le spun că a fost vorba de o fraudă masivă la alegeri și că voi rămâne în România să lupt pentru democrație. Azi dimineață Nicolae îmi spune la telefon că scrisorile erau în geamantanul lui. Încă tot nu i-a sosit la Londra. Luase Lufthansa. Cu alte cuvinte, n-a livrat scrisoarea la Downing Street și nici n-a pus la poștă pe cea adresată lui Charles Percy.

I-am telefonat ambasadorului britanic, Michael Atkinson. *We are both grass-widowers* (Suntem amândoi văduvi de iarbă. Expresie pentru atunci când soțiile sunt plecate.), m-a întâmpinat, când am sosit la câteva minute după aceea. Discuția a fost foarte interesantă și la obiect. I-am dat copia scrisorii către Margaret Thatcher. Cu anexele respective. De asemenea, o copie a articolului din *AZI*, organul FSN, în care se arată că la secția 782 București, eu am avut mai multe voturi decât Iliescu, Câmpeanu fiind al treilea. Va trimite totul la Londra prin curierul diplomatic, care, din nefericire, pleacă numai Joia viitoare. L-a impresionat faptul că așa de multă lume a ținut să voteze. „Românii vor

democrație", a zis.

El îi crede pe actualii guvernanți când spun că trebuie să exportăm spre Soviete și spre lumea a treia. I-am demonstrat, fără ca să-l conving în întregime, că trebuie să ne specializăm în așa fel încât să putem concura pe piața mondială. Atunci leul va deveni valută forte, i-am spus, cum a fost leul-aur, dinainte de primul război mondial.

I-am prezis că Radu Câmpeanu va intra într-o coaliție. De asemenea ungurii. Eu ar trebui să intru în guvern. Poate ministru al Comerțului Exterior, mi-a spus Atkinson. L-am asigurat că n-am nici o intenție să fac compromisuri. Voi continua să lupt pentru o adevărată democrație. Iliescu n-o poate aduce, i-am zis. Era îngrijorat de soarta celor din Piața Universității. De asemenea, de tipografia mea. Are opinie bună despre „Dialogul Social": Pleșu, Șora etc... Ce vor? mă întreb. Nici nu-l susțin din plin pe Iliescu și nici nu ies împotriva lui sau pentru mine.

I-am pomenit de îngrijorarea Elisabethei. Să am o viză de intrare în Anglia pe pașaportul meu românesc. Îmi va da el formularul necesar, ca să-l completez: And I have to ask you for 800 lei. Și a adăugat: *Incidentally, did you have the money back for the Romanian Ensemble who performed at the London Paladium? It was quite a tidy sum. Someting like 42.000 lei. It was approved, so you should have had it back.* (Și trebuie să-ți cer să-mi dai 800 de lei. Apropo, ai primit banii înapoi, cei pentru ansamblul românesc care au performat la London Pavilion. A fost o sumă respectabilă. Circa 42.00 lei. S-a aprobat, așa că ar fi trebuit să-i fi primit.)

M-am plimbat prin cartier, azi după-amiază. Aici locuiește nomenclatura. Casa lui Ceaușescu e enormă, cu teren vast în jurul ei și cu un fel de popicărie pe malul lacului, de cealaltă parte a străzii.

Luni, 28 Mai 1990

De la Partidul Unității și Demnității Naționale vine Cărbunaru: de la Uniunea Democrată a Romilor, altul. Apoi Sanda Budiș și Mircea Todor din Cluj. Îi dau o scrisoare către Szöcs Géza, să-i mulțumesc pentru ajutorul ce mi-au dat ca să fiu ales deputat de Cluj. Se pare că lipseau vreo 2.000 de voturi și a fost UDMR care mi le-a oferit din restul lor.

Masă excelentă cu Loraine Percy la Restaurantul București. I-am trimis prin ea tot materialul pentru Chuck Percy. Între timp aflasem că Nicolae a reușit să-și găsească geamantanul. Deci scrisorile către

Margaret Thatcher și Chuck Percy au fost livrate. I-am explicat Lorainei îngrijorarea mea în ce privește atitudinea Americii. Ne-au abandonat Sovietelor? În schimbul retragerii lor din Angola și Nicaragua? E posibil că și Afghanistanul a fost abandonat în acest târg.

La sediul PNȚ. Intrăm la redacția ziarului *Dreptatea*. Bădăran, Marian Bălașa, Eugen Mihăescu și Amelia Neacșu. Toți vor să mă vadă mai des. Îmi chiar reproșează că-i ocolesc.

Ședința Biroului Partidului a început la 5.30 și s-a terminat la 9.00 p.m. Mai toți au dorit să vorbească. I-am notat în condica mea, pe o foaie volantă, pe care am lipit-o, apoi, ca să nu se piardă. Am decis să ne luăm locurile în Parlament. Categoric contra au fost doar Ion Puiu, Klaps și Bărbuș. Primul e un caz trist. Atitudinea lui n-are nici în clin, nici în mânecă cu politica. Se complace în postura de martir. Evident, tot respectul meu pentru suferințele lui, dar trebuie să ne îndeplinim rolul ce ne revine în conjunctura politică actuală.

De acolo la Bani Ghica, Grațiela ne-a primit foarte bine. A fost și Viorel cu mine. Ne-au dat niște țuică bună și un vin petillant. Mi-a făcut legătura, la telefon, cu Mihai Rădulescu, cel care a scris articolul din *Dreptatea* despre genealogia familiei Rațiu.

Marți, 29 Mai 1990

Nicolae Radu mă asigură că postura ce am adoptat eu e cea mai bună. Silviu Brucan, Petre Roman și Sergiu Celac sunt oamenii KGB-ului. Armata și Poliția, mai ales elementele tinere sunt cu noi. Ei rămân pe poziția restaurării unei monarhii constituționale. Se așteaptă la o serie de greve, de acum încolo. Să acționez prin UMRL. PNȚ nu este agreat în țară. Militaru e un mare patriot, îmi spune. Vrea să-i dau xerox-uri pentru Iași, Constanța, Deva, Timișoara.

Sorin Roșca Stănescu și Băcanu vin să mă vadă. Vorbesc de un post de televiziune independent pe care ei l-ar putea monta cu Berlusconi. Să o facem împreună, le-am zis. Eu cu olandezii mei etc. Dau, apoi, un interviu lui Roșca. La Minodora Ilie, care mă așteaptă afară în stradă. Vrea să fie ridicată în grad. Să devină Ministru adjunct al Educației. „Ședință" foarte plăcută cu Președintele CPUN-București, Butnaru. Acum vom fi colegi în Camera Deputaților. Mai avea și alți asistenți pe lângă el. Le-am dat o mică lecție de democrație. Cum inamicii politici pot să fie prieteni, sub titlu personal.

La Ministrul Educației, Mihai Șora, cam încuiat. I-am vorbit însă,

despre nevoia de a avea o oră de religie pe săptămână. Nu era încântat. Ridica problema acordării de statut privilegiat religiei majoritare. Nicidecum, se poate avea ora de religie, aceeași pe toată școala. Așa se vor găsi suficiente săli și pentru religiile minoritare, căci instrucția religioasă nu depinde de vârstă. Adventiștii sau lutheranii, de pildă, pot să aibă un grup mic, pentru toate vârstele, într-o sală disponibilă pentru că, să zicem, ortodocșii au mers în alte clase. În teorie, pare destul de complicat. În practică va fi foarte simplu pentru că preoții, sau pastorii respectivi își vor da toată silința ca totul să funcționeze bine.

Minodora îmi spune că Iliescu nu se simte deloc sigur. FSN-ul începe să se destrame, oarecum, pentru că e format din tot felul de oameni, nu numai din foști comuniști. El ar vrea colaborarea mea, poate chiar la Președinția Camerei. Deputații s-o ceară, nu el. Asta pare să fie lozinca. Câmpeanu va fi făcut Președintele Senatului. Asta e sigur.

La ieșire mă așteaptă Cătălin Croitoru. El e Președintele Sindicatului Învățământului pe universități. A fost pus în disponibilitate. Sunt șocat. Doar sindicate libere ne trebuie, nu roboți. Va trebui să ridic cazul lui în Parlament.

Miercuri, 30 Mai 1990

Cu Minodora Ilie și ing. Voiculescu la Dinu Opreanu. Ultimul e un om foarte important în industria construcțiilor. E în puterea lui să ne ofere spațiu adecvat pentru tipografia noastră. Îl socotesc potrivit, deși nu ideal. Voiculescu ne arată, apoi, un loc viran ce putem obține pentru o societate străină, contra chirie. Să construim acolo ceva impresionant. Sunt de acord să-l luăm. S-ar putea construi un întreg complex. Hotel, fundație, palatul *Românul Liber*, editură și bineînțeles, tipografia. E foarte bine situat, tocmai în fața ministerelor, alături de bulevardul Victoria Socialismului. Ca să am o priveliște mai bună, m-am urcat pe un parapet, după ce am trecut printr-o fâșie de noroi, căci a plouat tare ultimele zile. Pământ bun, românesc, am zis, cu ghetele complet acoperite de noroi.

Sosiți acasă, am reintrat în șuietă. Nu mai prididesc. Cum îmi era foame, m-am dus în bucătărie. N-am vrut s-o las pe Lili să-mi facă grătarul. Totdeauna-l face prea mult. Tocmai întorsesem carnea pe cealaltă parte, când a început să danseze podeaua sub picioarele mele. Dar tare, nu legănat. Din toate părțile. Cutremur. E cutremur de

pământ. Îmi dădusem deja seama ce se întâmplă. E prima dată că trăiesc așa ceva. M-am postat și eu sub o ușă, căci nu acolo se prăbușește plafonul în primul rând. Afară în curte. Trebuie să ieșiți afară. M-am supus. Dar, din nou trebuie să o spun, fără nici o emoție. Doar că totul era extrem de interesant. N-a durat prea mult. Dar au avut dreptate. După vreo câteva minute, când eram deja cu toții în curte și eu în grădină, s-a mai mișcat pământul dar, de astă dată, nu violent. M-am întors în bucătărie, și mi-am terminat de gătit friptura. Tot prea făcută. Dar nu din cauza lui Lili, de astă dată.

Vreo oră mai târziu s-a anunțat la TV că a fost un cutremur de ordinul 6.5()-7 grade pe scara Richter.

Am vorbit cu Aurelian Ionașcu. E paralizat, dar m-a urmărit tot timpul la televizor. E foarte încântat de mine, mai ales de felul cum m-am comportat la dezbaterea în trei (la 17 Mai). Pe Renée eu am chemat-o. Și toți ai ei au votat cu mine, mândri de felul cum mi-am condus campania electorală.

Mariana, secretara mea, îmi spune că o femeie i-a telefonat acum vreo zece zile să-i spună că vom avea un cutremur și că în 3 zile, 3 săptămâni sau 3 luni (sau ceva cu 3) după aceea Ion Iliescu va fi asasinat din cercul lui de susținători. Azi, aceeași femeie i-a telefonat, după cutremur.

Vezi că am avut dreptate, i-ar fi spus. Azi e 30. Deci cu 3.

Joi, 31 Mai 1990

E ora 3.20 noaptea. Iar am avut un cutremur. Ferestrele au zăngănit. Nu știu ce forță a avut, dar a fost suficient ca să mă trezească. Nu i-am dat mare atenție. Bombardamentul de noapte, la Londra, în toamna anului 1940, a fost incomparabil mai rău. Și tot dormeam liniștit, noapte de noapte, în patul meu.

La 7.00 dimineața am auzit la Radio București că și acest cutremur s-a ridicat la gradul 6 pe scara Richter. Deci tot serios a fost.

Toată dimineața extrem de iritat. Am dat un document unei tinere să-l traducă în limba engleză. Sub orice nivel. Totală pierdere de vreme. Trebuie să rescriu eu în întregime, căci n-am pe nimeni capabil aici să scrie bine englezește.

Iarăși interviuri. Mai ales că *România Liberă* a publicat un interviu de-al meu, semnat de Roșca Stănescu, asupra atitudinii mele, acum după alegeri. Toți vor să știe dacă voi colabora sau nu, cu guvernul

FSN-ist.

La PNȚ, la ședința Biroului Central. O pierdere de vreme catastrofală. Timp de patru ore am luat decizia doar asupra a trei puncte din ordinea de zi: 1) Să facem o Comisie care să elaboreze un proiect de Constituție, care să fie al nostru. Am reușit să introduc și numele lui Aurel Chira, pentru că Lup îl cunoaște ca eminent jurist; 2) Să constituim o Comisie care să elaboreze Statutul partidului nostru; 3) Să discutăm gravele acuzații care se aduc tineretului PNȚ - ramura Rădoi (creștin-democrată). Au făcut chefuri, au sedus fete tinere, chiar acolo, la sediu, unde dormeau claie peste grămadă, noapte de noapte, și că au furat multe aparate de birou, xerox, fax (10 aduse de noi din Anglia), un televizor în culori etc...

PNȚ-iștii suntem 13 în Parlament, mari și tari: ARAD - Petru Ștefănuț, BIHOR - Țepelea, BRAȘOV - Adrian NICOARĂ, BUCUREȘTI - Ion Diaconescu, Constantin Constantinescu-Klaps, Nicolae Ionescu-Galbeni, CARAȘ-SEVERIN - Nichita Dumitrescu, CLUJ - Ion Rațiu, HUNEDOARA - Ioan Alexandru, PRAHOVA - Vasile Gionea, SIBIU - Petru Maior, TIMIȘ - Valentin Gabrielescu. Toți deputați. Avem un singur Senator, la BUCUREȘTI, pe Caius Iacob.

Vineri, 1 Iunie 1990

Florea Nadoleanu merge la Budapesta să facă greva foamei pentru televiziune și ziar aici. Băiatul lui, Marian, face greva foamei acum, aici, în Piața Universității.

Îi comunic lui Howard Steers de la Ambasada SUA exact care este situația tipografiei și a ziarului. Asta, la cererea lui. *This is the area where we can be active. And about an independent televizion channel.* (Acesta e domeniul în care putem fi activi. Și în ce privește un canal de televiziune independent.) I-am pomenit că voi începe să creez eu întreprinderi particulare la care toți muncitorii să fie acționari.

Mai puține interviuri. Cel mai important cu Mititelu, de la BBC. Am declarat clar, că eu nu voi intra în nici un fel de coaliție cu guvernul format de FSN.

Mi-a făcut o bună impresie Gheorghe Pompiliu. Ar putea să-mi fie util, ca cercetător. I-am cerut să-mi sugereze două mici întreprinderi - una în Cluj și una în Turda - pe care aș putea să le organizez eu așa, ca să dovedesc valabilitatea ideilor mele. Adică să-i fac pe muncitori

acționari etc...

Minodora Ilie, Butnaru și Carmen Firan vin să mă vadă. Vroiau să afle despre tipografia mea și dacă pot să tipăresc și publicația ei. Tatonări. Carmen e, se afirmă, foarte aproape de Ion Iliescu. E scriitoare. Explicații idioate, de ce Pleșu nu m-a lăsat să utilizez tipografia.

Seara am discuție serioasă cu Rodeanu, Grigore, Dragoș Șerban și Codruț Popa. Le explic că scopul meu principal e politic și cultural. Numai în al 3-lea rând, economic.

Era necesar pentru că Rodean insista ca toată aparatura noastră tehnică - în special calculatoarele - să fie sub controlul societății „I.R.", adică al lui. Există un contract semnat de el care demonstrează că tipografia aparține societății „Regent House Properties Ltd.", dar mă întreb dacă este sau nu valabil.

Aflu că Ploaie, cel care a distrus mașina noastră (Ford Sierra), a dispărut cu o cameră de luat vederi etc... Toată lumea pare să fure, aici. E de necrezut. Aflu, de exemplu, că fetele care primesc un salariu mai mult decât dublu față de media salariilor astăzi, vin abia câteva ore pe zi. Astăzi, n-au venit deloc. Vroisem să-l fac pe Viorel Delcă un fel de *Office Manager*. Îi vorbesc în felul acesta, după ce Nicolae a fost de acord s-o fac când am vorbit cu el, la telefon.

Mariana Stavilă, secretara mea, care este, sunt sigur, leală mie, îmi spune că își dă demisia. Abia după lungi discuții reușesc să o fac să-mi dea explicații. Toată lumea trage foloase de pe urma mea. Dar o fac neloial. Doar Gigi Tecuceanu pare autentic devotat mie. Viorel e un adevărat „bișnițar". Numai de asta vorbește. Cum să facă mici afaceri. Trebuie să am grijă.

Sâmbătă, 2 Iunie 1990

Recepție și masă rotundă în Casa lui Titulescu pentru Max Ambühl, reprezentantul lui Giscard d'Estaing pentru Mișcarea Europeană. Au luat pe rând cuvântul, după Ambühl, Radu Câmpeanu, Coposu, Cunescu etc. Am vorbit și eu despre absența elvețienilor în toți anii în care am luat parte activă în Comisia Est-Europeană a Mișcării Europene sub președințiilesenatorului belgian de la Vallée Poussins, Sir Edward Beddington-Behreus și Lordul St. Oswald. Am încheiat: Eu locuiesc de ani de zile în Zermatt. 1 August, Ziua independenței Elveției din 1291, e celebrată acolo cu mare fast. Procesiuni pe stradă, petrecere cu tot felul de mâncări calde și reci vândute din corturi spe-

cial amenajate, muzică populară elvețiană și cuvântări. Scurte, dar în toate cele 4 limbi ale Elveției și în engleză. În ultimii ani însă, am remarcat că s-a adăugat și... japoneza. Eu sper că nu peste mulți ani se va adăuga și limba română. Toată lumea a râs cu poftă. Ambühl, care aparține Partidului Socialist, crede că Elveția va deveni membră a Comunității Europene în anul 2000, cel mai târziu. Seara cină în onoarea lui Ambühl la Hotelul Intercontinental, dat de noi, de PNȚ.

Ieri s-a decis suspendarea comitetului județean PNȚ din Cluj. Se tot ceartă între ei și Puiu Boilă face niște gafe extraordinare. Ion Lup a fost însărcinat să rezolve situația.

I-am dat un interviu lui Stoian despre postul de televiziune independent ce vreau să înființez. Confirm, de asemenea, că mi-au dat autorizația să scot *Românul Liber*; numărul pe Iunie, tipărit la Sofia, din vama de aici. Îl vom pune acum pe piață. Scriem pe 3 rânduri, cu litere foarte mari:

ALEGERILE AU FOST MĂSLUITE

Un basarabean, pe nume Viorel Tutunaru, îmi cere să-i ajutăm. Le-am promis că le vom trimite *Românul Liber*. Avem vreo câteva sute de mii de exemplare rămase din luna Mai.

Partidul Socialist elvețian e condus de Jean Ziegler. Nu e comunist, cum este adeseori acuzat. E profesor de sociologie și e contra băncilor. Obține cam 18% din voturi, mai puțin de cele 25% în alegerile precedente. „Verzii" iau 7%. Partidul Popular Agrarian, 12%, Radicalii, 35% și Democrații-Creștini restul. Am vorbit și de tragedia doamnei Elisabeth Kopp, prima femeie din Consiliul celor 7 care guvernează Elveția. A trebuit să-și dea demisia pentru că a făcut o indiscreție a secretului de stat ca să-și protejeze soțul.

Mi-a plăcut Dr-ul Corneliu Zeana, președintele Mișcării Europene din România, cardiolog. E pe jumătate macedonean, și sălișteanu după mamă. Are bune legături cu Nifon (Episcopul ortodox) și aprobă reinstalarea Patriarhului Teoctist. Explicația acestuia: Dacă soborul a decis să mă re-instaleze, e inspirație divină. E voia lui Dumnezeu. Ar fi fost mult mai decent să rămână călugăr „după ce l-a felicitat pe Ceaușescu

pentru măsurile luate contra timișorenilor", îmi spune Zeana.

La întrunirea PNȚ, la sediu, după masa rotundă cu Ambühl. Cornel Coposu a primit vizita unui Colonel de Securitate, care a vrut să rămână anonim. I-a dat instrucțiunile primite pentru alegerile din 20 Mai 1990, deja de la 2.IV.1990.

- fără coordonate;
- fost colonel contrainformații;
- pensionat 1986 (informatician);
- rechemat în Ianuarie

FSN	70%
UDM	8%
Partide + independenți	22%

unguri, liberali, ecologiști, romi, PNȚ

5 persoane din conducere

N.B.: Singura greșeală s-a făcut cu romii. Ei au votat trandafirul, nu numai la Președinție, ci și la Cameră și Senat. Din prostie, n-au realizat că aveau partidul lor la ultimele două.

Duminică, 3 Iunie 1990

Vine Gicu Pop. Și-a înființat societatea „Anglo-Română, Corp". Prima cu capital în întregime străin. Stănculescu e bun prieten al lui. Vrea să-i publicăm la tipografia noastră ziarul armatei. Se pare că ar avea foarte bune sentimente pentru mine. El e un fel de arbitru. Armata îi este leală.

Seara vin soții Ilie. Rămân cu Minodora în chioșcul din grădină. Ați fost formidabil. I-ați dat toate răspunsurile cum trebuie. Ei acum nu mai vor să mutați tipografia. Și-au instalat între timp sistemele lor de detectare. Preferă să fiți acolo sub ochii lor. Trebuie să vă mutați, însă. O să vi se ofere un minister. Nu important. Nici Externele și nici Internele. Pe de altă parte, mulți FSN-iști v-ar accepta acum să fiți Președintele Parlamentului. De altfel, ei au început să se separe în mai multe tabere. Ea, Minodora, vrea neapărat să fie făcută Ministru adjunct al Educației.

Luni, 4 Iunie 1990

Sosim la Cluj cu trenul de noapte. Ne așteaptă Puiu Boilă, Victor

Marian și încă vreo câțiva, deși trenul a avut o oră întârziere. Mergem direct la restaurantul hotelului Transilvania, de pe Cetățuie. Vagoanele astea de dormit, clasa I, sunt jalnice. Nu au nici apă caldă și nici lumină la pat. Călătorii, care fac acest traseu regulat, vin cu becul lor în buzunar!

După micul dejun mergem cu toții la Prefectură. Ne așteaptă primarul județean, Ranga, și cu un viceprimar. Vine, apoi, și Senatorul Moțiu ales pe lista AUR, adică (Vatra Românească), acronim pentru Asociația Unită a Românilor. El e profesor universitar la cristalografie. Mai puțin de o jumătate de oră mai târziu sosește și un judecător de la Tribunalul Cluj, doamna Valentina Deleanu, președinta Biroului Electoral. Urmează o scurtă ceremonie. Vorbește de alegerile libere, primul Parlament, datoria de a ne servi țara și județul etc. ...

Răspund notând că am devenit deputat pentru circumscripția electorală Nr.13. Trebuie să vă spun că am părăsit țara acum 50 de ani, la 13 Aprilie 1940. Dacă n-aș fi făcut-o atunci, probabil astăzi nu m-aș mai număra printre cei vii și, aproape sigur, nu aș fi devenit acum deputat de Cluj, precum mi s-a permis să fiu. Am încheiat promițând că voi servi județul, Clujul, locurile mele natale, unde am copilărit și petrecut anii studenției, cu toată energia; că eforturile mele vor fi neprecupețite. Între timp venise și un viceprimar ungur, Sómagy, care m-a informat că ei au 3 deputați la Cluj (UDMR). Unde am ajuns!

„Certificatul" meu de deputat mi-a fost prezentat într-un plic roz. Cel al senatorului Moțiu în unul albastru. Sper că n-are semnificație politică, am zis spre amuzamentul tuturor. Ba, poate că da. Al meu denotă, probabil, situația actuală, a adăugat Moțiu.

A venit și Lia Gherasim. Ne-am dus cu toții s-o conducem acasă. Ion Lup i-a explicat situația creată de Puiu Boilă, în special. Mandatul lui e să-l suspende, cu întreg Comitetul lor, până la alegerea unui nou Comitet de către reprezentanții PNȚ din toate centrele-orașe și sate din județ.

La sediul PNȚ, multe probleme. Puiu nici nu vrea să audă. Petrina să mă suspende pe mine. El, securist. Eu, nepotul lui Maniu, fost la Canal... Era furios, plin de indignare. Pregătise o contestație și o respingere a deciziei Biroului Central PNȚ, semnată de Corneliu Coposu, Ion Diaconescu și Petrina. Am discutat mult. În cele din urmă s-a găsit soluția ca eu să fiu Președinte, el, Puiu Boilă, Vicepreședinte. Și să pregătim Congresul PNȚ pe județ, cât mai repede.

Lup încântat de rezultat.

Le-am dat o masă, lor și lui Victor Marian. Prea copioasă. Puiu a încercat să promoveze și ideea organizării Partidului pe întreaga Transilvanie de la Cluj. I-am declarat categoric: Eu sunt pentru descentralizare, dar nu pentru regionalism. Maniu întotdeauna a regretat, cel mai mult, desființarea Consiliului Dirigent. Noi trebuie să ne administrăm noi înșine în Ardeal, a fost reacția lui Puiu. Nu știu cât de adevărată e afirmația lui.

Ilie Făgădar îmi aduce o cerere de la Asociația Sportivă Sticla „Arieșul", Turda. Vor să-i înzestrez cu echipament de fotbal. Președinte e Liviu Bozdoc, descendent de-al lui Bozdoc, care era procuror, dacă bine-mi aduc aminte. Sau așa ceva.

Situația PNȚ, la Turda, e gravă. Doar Mitrașcă Victor și Coța Ivan ar părea să fie oameni de treabă. Giuglea și-a dat demisia. Pe urmă și-a retras-o. Acum situația e foarte neclară. Dar el a fost închis pentru luare de mită!

Marți, 5 Iunie 1990

Florea Nadoleanu merge la Budapesta să facă greva foamei acolo, pentru un post de TV și Radio independent. Fiul lui face greva foamei aici, la București, pentru același lucru.

Interviu cu Owen Bennett-Jones de la BBC. Discutăm situația economică din România.

Simina Mezincescu îmi aduce mesagii de sprijin și admirație din partea Regelui și a restului familiei regale. Regina și Principesa Mărgărita vroiau să știe dacă Elisabeth a primit scrisoarea lor de mulțumiri. (Ea le dăduse ceva bani pentru Fundația Principesei Mărgărita.) Regele vrea să vină aici prin 20 Iunie. Să vină cu un ARO cu 4 uși. Să aibă înregistrare românească. Mai are nevoie de $1.500. Ni-i cere împrumut. Am acceptat. Vrea să sosească pe la 20 Iunie.

Ioana Iancu de la Editura Signata vine de la Timișoara. Îmi dă toate explicațiile în mod satisfăcător. Îi dau o nouă prefață („Cuvânt înainte") pentru ediția a 2-a. Și 600.000 de lei avans pentru cheltuielile de producție (*Moscova sfidează lumea*).

Consilierul britanic Bob House îmi aduce banii pe care i-am avansat pentru vizele românilor care au dat spectacolul de la London Pavilion.

Mi-a făcut plăcere să scriu noua prefață. Am pus la îndoială procentajul foarte scăzut ce mi s-a acordat la alegeri. Dacă nu foarte sub-

til, elegant, sper!

La recepția Ambasadorului american Punch Green pentru Senatorul Christopher Dodds (Dem. Connecticutt). Foarte multă lume. Vorbesc cu cei din Comisia Electorală, în frunte cu Zărnescu. Toți foarte prietenoși. Mai ales doamna judecător al cărei nume îmi scapă acum. Lungă discuție cu Emanuel Valeriu. Vroia să știe dacă sunt disponibil pentru o coaliție cu FSN-ul. Problema nu se pune, i-am spus. A insistat. Tot nu i-am răspuns direct. L-am autorizat să le transmită salutul meu și că voi susține în Parlament toate măsurile care vor duce țara spre o democrație adevărată.

Discuția cu Christopher Dodds a fost cum nu se putea mai bună. I-am cerut sprijin pentru ziarul și postul de TV independent ce îmi propun. *You've got two friends now in Washinghton*, mi-a zis referindu-se la Chuck Percy. (Acum ai doi prieteni în Wshington.) Alec Mally mi-a prezentat-o și pe Ruth Hansen care ia postul de șef al desk-ului românesc la State Department. Cu Alec trebuie să pun la punct câteva programe pentru a dezvolta inițiativa particulară în România.

Mulți alții au venit să mă vadă, să-mi vorbească, să-mi strângă mâna. Ginny Young, Consulul General al Statelor Unite, mi-a zis, când i-am spus imediat pe nume: *You're a true politician. You remember names.* Adevărul e că n-am o memorie foarte bună pentru nume. Mai ales aici, de când m-am întors în România. Mii de oameni, aș putea zice zeci de mii, au venit în orbita mea în aceste aproape cinci luni. Cum aș putea să le memorez numele? Imposibil. Pe-al ei, însă, l-am reținut.

Adrian Manolache, Vicepreședintele Partidului Ecologist Român, vrea să stăm de vorbă. De acord. Acad. Cajal, Vicepreședintele Academiei Române, vrea să-mi vorbească. De acord. Etc. etc.

O seară de satisfacții. Morale, bineînțeles. Dar bine venite.

Doina Bâscă mi-a dat o carte minunată, *The Silk Road, by Land and Sea*. Condiții tehnice splendide. Probabil că au publicat-o japonezii. E cadou de ziua mea de naștere.

Miercuri, 6 Iunie 1990

Împlinesc 73 de ani.

Remus Murzea, de la Alianța Evanghelică - baptiști, adventiști, penticostali etc. 45.000 de evangheliști au votat cu dumneavoastră. Unde au dispărut aceste voturi?

S-a constituit, Luni la Cluj, un comitet PNȚ care să pregătească alegeri pe județ. A fost decizia luată la ședința de după masă, după ce m-am întors la București. Puiu Boilă a fost făcut Președinte de onoare. Votul secret a dat 15 membri în acest comitet pregătitor al alegerilor. În fruntea listei, cu 31 de voturi fiecare, am fost eu și Ion Boilă, medicul, fiul lui Zachi. Numai Victor Marian din vechiul comitet a fost ales.

Marinel Rațiu vine să-mi ceară ajutor ca să primească o viză pentru America. Îi dau un To whom it may concern și un mic bilet pentru Ginny Carson Young. Marinel și Ioan Rațiu, amândoi vor să cutreiere satele în numele meu. Sunt de acord. Trebuie să ne pregătim terenul. Călin Daia și Miron Ioanid stau cu mine când luăm masa; la un pahar de vin bun, adus de Marinel Rațiu într-o damigeană. Mi-a făcut mare plăcere să ne uităm la fotografiile manevrelor din Caransebeș, cu școala de la Craiova, în vara anului 1939.

Numai necazuri după-amiază. Mariana Stavilă face o criză de nervi, pentru că Viorel a insultat-o, și-și părăsește postul. Sunt dezolat. Mi-a fost de mare folos. Sper că va reveni. În ea am absolută încredere. (Și pleacă tocmai astăzi, când venise, dimineața, cu fata ei, Corina, să mă felicite de ziua nașterii.)

Am primit flori. Multe, multe flori. E ca o florărie la noi în casă. De asemenea, telegrame și telefoane.

Mare scandal la sediul PNȚ. Tinerii din jurul lui Ion Puiu au ocupat clădirea în timpul nopții și au organizat un „putsch". Rădoi e șeful lor. Au dat un anunț la radio. L-au făcut pe Ioan Alexandru Președinte etc... Au avut loc ciocniri. Lăzărescu însă îmi telefonează să-mi spună că *Dreptatea* a putut să fie scoasă; apare un comunicat semnat de Coposu și Lup, că grupul tinerilor a fost cenzurat pentru indisciplină, incorectitudine și imoralitate. Criza, deci, pare rezolvată.

Seara, la Athenée Palace, ai mei îmi dau o cină festivă. Am fost vreo 20 de persoane. Mi-au oferit multe cadouri etc. M-am simțit destul de prost însă, pentru că Mariana n-a fost cu noi. Cred în lealitatea lor, dar mă întreb în ce măsură sunt ei în stare de adevărat devotament. Și după aceea?!

I-am lăsat să petreacă mai departe, pe la 11.30 p.m.

Am primit de la Mya, sora mea, o cărticică de rugăciuni pe care mama a trimis-o tatii, cum scrie ea, din „Sibiu anul îngrozitor 1915": „Iubite Gusti, scrie Mama, Închină-te Maichii Prea Curata Născătoare

de Dumnezeu cu credință. Ea te va ocroti și te va feri de toate relele, și-ți va ajuta întru toate. Roagă-te la Ea și crede în Ea". Și semnează EDrR.

E prima dată că am ceva de la ea; că văd scrisul ei de mână!!

Joi, 7 Iunie 1990

Mariana n-a venit la lucru. Va trebui să mă descurc fără ea. Regret.

Nagy Rozalia vine cu una din cele 3 fete ale ei. Vrea să înființeze „Societatea simpatizanților dlui Ion Rațiu". E din Toplița. Îi dau tot sprijinul. Să vedem ce vor putea face și care va fi reacția în țară, mai ales printre unguri. Eu trebuie să câștig voturile lor la alegerile viitoare.

Ion Ghika îmi aduce pe un căpitan Constantinescu Liviu de la Institutul de Fizică Atomică, care-mi afirmă convingerea lui că noi, românii, avem arma atomică. După el, cutremurul din 1977 a fost declanșat de o explozie subterană atomică în Transfăgărășan. Încep să fiu imun la senzațional.

Ion Lup îmi confirmă că, la Cluj, Comitetul provizoriu PNȚ este următorul: Ion Rațiu, Președinte, Dr. Ion Boilă, Dr. Bogdan Cerghizan, Șerban Olteanu, Liviu Conarovici și Victor Marian. Deocamdată avea probleme pentru că Puiu Boilă nu vrea să dea cheile sediului.

Vineri, 8 Iunie 1990

Accept să finanțez cumpărarea navei „Codlea". Va fi rebotezată Ion Rațiu. E pentru transportul de turiști etc. pe Dunăre. Omul- cheie e Căpitanul navei, Ivan Mărgulescu. E un risc. Dar nu prea mare.

Cu Paul Lăzărescu la sediul PNȚ. Ne întâlnim deputații aleși: Gionea, Diaconescu, Țepelea, Klaps, Gabrielescu, Ionescu-Galbeni, Ștefănuț, Nicoară, Maior, Dumitrescu și eu. Doar poetul Ioan Alexandru lipsește și senatorul Iacob. Ion Lup participă la întrunire tot timpul. Diaconescu citește un fel de rechizitoriu pe care trebuie să-l prezentăm în Parlament. Să cerem invalidarea alegerilor etc. Toți vorbesc. Aștept. La urmă le spun că eu aș proceda alt fel. Că apreciem faptul că FSN a declarat că merge spre democrație - ceea ce vrem și noi - și să le promitem că-i vom sprijini. Dar că-i vom ataca dacă introduc măsuri necorespunzătoare acestui înalt scop. M-au ascultat. În cele din urmă, am adoptat un text prezentat de Țepelea. Mult mai bun, mult mai moderat. Voi avea multe probleme cu colegii mei în Parlament. Nu s-a discutat deloc problema liderului parlamentar PNȚ. Diaconescu a luat conducerea fără nici o discuție.

Sâmbătă, 9 Iunie 1990

Pe la 8.40 sosesc la sediul PNȚ. Îl iau pe Petru Maior din Sibiu cu mine în mașină. Multă lume, coadă lungă, la intrarea în Parlament, acolo lângă Patriarhie. Mulți mă recunosc și mă salută. Klaps ne așteaptă. Pe urmă vin și ceilalți. Formalitățile de înscriere destul de anevoioase, dar nu excesiv de lungi. Ni se face o poză și carte de identitate, tipic americană, cu un lănțișor ca s-o poți purta la gât. Sunt recunoscut și tratat cu respect peste tot. Trebuie să facem coadă de trei ori ca să completăm formalitățile de înscriere, etc. Prima dată am acceptat oferta unui deputat FSN-ist, necunoscut mie, să fiu propulsat în fruntea cozii. Toată lumea a acceptat, chiar a încurajat acțiunea. Pe urmă am refuzat. Mulțumesc, dar rămân cu colegii mei, căci eram un grup de vreo șase PNȚ-iști.

Vechiul Parlament, elegant, dar cu totul nepotrivit condițiilor actuale, arhiplin. Rândurile scaunelor foarte strânse. Nu microfoane, nu sistem de votare electronic, nici o tehnică modernă. Și scaunele teribil de neconfortabile. Cum o să putem să atipim în ele din când în când?!

Președintele de vârstă, René Radu Policrat, un liberal născut în 1910, deschide Parlamentul cu o cuvântare, cam lungă, dar bine pusă la punct. Trecem, apoi, la primul punct din ordinea de zi: actul preliminar Norme Preliminare de constituire. Ni se distribuie fiecăruia. Ședința se întrerupe o oră ca fiecare grup să se constituie și să ia poziție față de acest document, pregătit, bineînțeles, de FSN. Înainte de a părăsi sala, mă uit la galerii. Noi eram în rândul al 3-lea. În galerie, direct în spatele meu, i-am văzut pe Michael și pe Virginia Atkinson. Mă salutau cu efuzie.

Ni s-au dat, nouă, PNȚ-iștilor, camerele 35-36 de la subsol. Ne-am formulat obiecțiunile și am căzut de acord ca Țepelea să le prezinte în Cameră. Am trecut apoi la alegerea Președintelui grupului parlamentar PNȚ. Nu mai e nevoie. Coposu mi-a indicat să iau eu conducerea, a zis Diaconescu, care din tot începutul ne dirija pe toți. Nimeni n-a reacționat. Poate e mai bine să votăm. E foarte simplu, am zis. Toți au fost de acord. Am împărțit o foaie de hârtie în 12 bucățele egale și le-am împărțit. Am căzut de acord să scriem doar un nume. Cel care iese al doilea devine, automat, Vicepreședinte. Nicoară sosește și el, tocmai

când a început colectarea voturilor. Scrie și el un nume, repede, și se dă citire. Rezultatul: 7 pentru mine, 5 pentru Diaconescu. I-am oferit imediat mâna. Mi-a strâns-o, dar era furios. Mi-am făcut un inamic, mi-am zis. Adevărul e că nu mi-a fost niciodată prieten. El e unul din cei care mi s-au opus întotdeauna. De aceea n-am fost cooptat la conducere. De aceea nu mi s-a oferit nici un post la conducerea partidului.

În cursul dezbaterilor am luat și eu cuvântul. Se vorbea prea mult și nu la obiect și se făceau retrimiteri, fie la articolul în discuție, fie la amendamentele prezentate. Confuzie totală. Am cerut și eu cuvântul. Ca să mă duc la tribună a trebuit să intru în culoarul central. Petre Roman era în scaunul prim al aceluiaș rând, de partea cealaltă a Camerei.

Sunt Ion Rațiu, reprezint Circumscripția Nr.13, Cluj, pe lista PNȚcd, am început. Intervenția mea e exclusiv în legătură cu procedura ce trebuie urmată. Orice amendament sau rezoluție trebuie întâi pusă la vot, după terminarea discuției asupra ei. Dacă e respinsă, se pune la vot articolul respectiv în întregimea lui. Este singurul fel de a proceda în mod democratic. Și am plecat imediat. Am fost aplaudat din toate părțile sălii. Prima mea intervenție, deci, a fost tehnică, scurtă, și bine primită. E de bun-augur.

L-am dus pe Petru Maior cu mașina până la mine, ca să-i arăt unde locuiesc, și-am dat instrucțiuni șoferului meu să-l ducă la Hotelul Flora, unde stă. Cred că vom putea lucra bine împreună.

Curând începe meciul de fotbal România-Uniunea Sovietică. Câștigăm cu 2-0. Toți ai mei încântați. Grupul nostru a început, deci, cu două surprize, căci ieri, favoriții, Argentina, a fost bătută de echipa Perului. Antrenorul echipei noastre, Ienei, s-a exprimat foarte înțelept, moderat și într-o românească aproape fără nici o umbră de accent străin. Vorbește, poate, mai bine românește decât mine, sau de cum vorbesc eu englezește. Remarcabil om. Mi-a plăcut enorm prezența și atitudinea lui în cursul scurtului interviu, imediat după meci.

Seara, pe la 8.40 vin 3 evangheliști să mă viziteze: Nancy McKenzie, din Maryland și doi români, Elena Bogdan și Victor Negară. Le-am vorbit de Vasile Taroș, Președintele lor, care m-a asigurat că Alianța Evanghelistă pe mine m-a votat ca Președinte al Țării. Frauda comisă e evidentă. Ei sunt foarte disciplinați. Ar fi trebuit să am, numai de la ei, cel puțin 400.000 de voturi, mi-au spus. Nancy vrea să ajute țara. Familia ei este în afaceri și ar putea plasa comenzi de țevi

plastice de tot felul.

Duminică, 10 Iunie 1990

Îi prezint pe Romulus Murg, Elisabethei. Afirmă că are o cură pentru diverse boli, inclusiv pentru cancer. Îi las împreună căci vine Florian Rădulescu. Îmi aduce scrisoarea ce au trimis ziarului *AZI* ca să respingă afirmația că eu am fost legionar în tinerețe. E semnată de Gabriela Teodorescu-Catona, Aurel Chira, Raul Petrescu și Florian Rădulescu, toți colegi de an cu mine, la Facultatea de Drept din Cluj, 1934-1938. N-au publicat-o, încă, deși a fost expediată la 29 Mai. Îi dau instrucțiuni lui Grigore să o ducă personal la redacție. Și dacă n-o publică în ciuda intervenției noastre, să o publicăm în *România Liberă* și în *Dreptatea*. Și, în final, să dăm redacția ziarului *AZI* în judecată pentru calomnie. Sunt foarte îngrijorat. Cel care a insistat, în primul rând, să plasăm tipografia în subsolul Teatrului Național, a ținut să-mi vorbească strict confidențial. Mi-a „demonstrat" că Grigore a fost securist. Că a fost prieten cu Mariana Stavilă. Interesant că, după alegeri, și unul și altul au decis să mă părăsească. Explicațiile ce mi-au dat n-au fost convingătoare. Deci, și-au îndeplinit misiunea! Asta pare să fie concluzia. Nu mai știu ce să cred. Intrigi peste tot.

Luni, 11 Iunie 1990

Ionel și Lia Jovin la mine. Le dau *Moscow Challenges the World* pentru care este mare cerere. Ionel îmi sugerează să iau conducerea PNȚ. De asemenea, să mă plasez în Parlament în banca I, ca să fiu văzut lider al Opoziției.

Marți, 12 Iunie 1990

Vizită la Vicarul Patriarhiei, Episcopul Nifon, la Antim. Merg cu Doina Bâscă. Suntem foarte bine primiți. Președintele Mișcării Europene în România e prezent. De fapt, el a organizat întrevederea. Discuție susținută timp de o oră. Preoții sunt de acord, Biserica Unită trebuie să reintre în drepturile ei, dar o *restitutio in integrum* nu e posibilă și să iau notă de protestul episcopului ortodox al Europei Occidentale împotriva articolului scris de Radu Roșeanu în *Românul Liber*. Îmi dă o copie. Mi-a fost expediată pe ziua de 5 Martie. Roșeanu a dat lista preoților „securiști" din lumea liberă. Nifon s-a referit la cazul Părintelui Găină din Melbourne, care i-a dat în judecată pe cei

care l-au scos din biserică. A câștigat procesul și, acum, aceștia trebuie să-i plătească 52.000 de dolari. Mi-a vorbit și de preotul ortodox misionar din München, care e gata să ridice problema în instanțele judiciare germane și cele internaționale, dacă e nevoie. El se simte calomniat.

I-am mulțumit pentru sprijinul preoțimii ortodoxe, l-am asigurat că la noi în familie n-a fost nici o deosebire între uniți și ortodocși, mama mea, nepoata lui Ion Codru-Drăgușanu fiind ortodoxă. Băieții au fost botezați după Tată, sora mea după Mamă, deci ortodoxă și ea. Cât despre preoții misionari, mi-am exprimat dorința mea fierbinte să se ajungă la o veritabilă reconciliere națională, pe toate planurile.

În holul din fața sălii de primire neașteaptă Daniel, noul ales Mitropolit al Moldovei. Înalt, ascetic, foarte tânăr. Mi-a făcut o bună impresie. Nu cred că era acolo din întâmplare. I-am vorbit și lui de reconciliere și amândoi ierarhii și-au exprimat admirația lor față de felul cum am vorbit în discuția celor trei candidați la Președinție, la 17 Mai. Mi-a plăcut mult biserica Antim. Ctitorită de Antim Ivireanul, în 1713, are fresce latine. Cele bizantine au fost deteriorate pe la sfârșitul secolului.

Miercuri, 13 Iunie 1990

Azi dimineață, la orele 4.00, „forțele de ordine" au curățat Piața Universității. S-au efectuat peste 100 de arestări.

Nadoleanu Florea vine să-mi spună că a fost la Budapesta. Nu i s-a dat voie să facă greva foamei, „ca să nu se creeze un conflict diplomatic". Vrea să meargă acum în Austria, fiind ajutat de Nicodim Sica din Perth (Australia). Îmi cere să-i schimb ceva lei căci are nevoie de valută. Nu schimb niciodată. Nimănui. Dacă dau, dau pentru că vreau s-o fac. Așa cum ți-am dat dumitale, când ai venit la mine pe ziua de 5 Iunie.

Toată ziua ciocniri cu Poliția și securiștii, care au reapărut în civil. În cele din urmă Piața Universității a fost reocupată de studenți. Ai mei au filmat scenele. Prost, dar avem un documentar. În Piață, studenții au dat foc camioanelor și autobuzelor pe care Poliția le-a răsturnat ca să o blocheze, din ambele părți ale șoselei. S-au dus la Ministerul de Interne și la Poliție. Au dat foc clădirilor și de acolo s-au dus la Televiziune. Au intrat cu forța, au spart geamurile, au răvășit birourile etc. Timp de 2 ore, seara, Televiziunea a fost întreruptă. Când a reînceput difuzarea,

Emanuel Valeriu și Răzvan Theodorescu au explicat evenimentele. „Legionarii" au atacat. Ca în Decembrie. Și au prezentat un tablou cu totul diferit de ce au văzut oamenii mei, și în general cei care au fost de față.

Eu sunt atacat mereu că i-am finanțat pe cei din Piața Universității. Chiar astăzi *Dimineața* atacă violent pe „Mister Rațiu".

Sandu Pobereznic vrea să mă duc la Pușa. S-ar putea ca FSN-iștii să vină să mă atace, să dea foc casei, sau să mă aresteze. Nu accept. Nici Elisabeth nu intră în panică.

Pe la 1.00 noaptea s-au auzit împușcături, îmi spune Elisabeth când a venit să se culce la 2.30 a.m.

Joi, 14 Iunie 1990

Eu dormeam, căci m-am culcat pe la 11.30 p.m.

Grigore și Dragoș Șerban sunt tot treji. Vor să stea așa, de pază, toată noaptea.

Am ținut să-mi notez toate astea. Mă culc acum, din nou.

E ora 9.50 a.m. Am sosit în apartamentul lui Dan Stoica, în Drumul Taberei.

Ziua a început rău. În timpul nopții am scris în jurnalul meu până după ora 3.00 dimineața. Apoi m-am culcat din nou. Cum Elisabeth nu poate să suporte musculițele și țânțarii, răspândise un insecticid foarte puternic și rău mirositor. Ferestrele erau închise, obloanele trase. Am dormit tun.

La 7.30 a.m. bate Sandu Pobereznic la ușă. Trebuie să ne grăbim. Sediile PNȚ și PNL au fost distruse în timpul nopții. Dumneavoastră sunteți cel vinovat. De aceea au cerut greviștii înființarea unui post independent de TV. Dumneavoastră. i-ați plătit pe manifestanții din Piața Universității. Așa se afirmă peste tot. Cel puțin 7000 de mineri, înarmați cu securi și ciomege merg peste tot. Vor veni și aici. Nu mai puteți sta.

Am discutat alternativele. Să mergem la Pușa, la nepoata mea.

Telefonează-i lui Michael Atkinson, i-am spus lui Elisabeth. Vezi dacă poate să mă primească pentru câteva minute. Mi-am împachetat ce era mai important. Condicele mele de zi, cu toate angajamentele ce am avut aici, aproape de la început. Apoi, cutia cu bani, câteva documente, jurnalul meu de zi, necesarul meu, ***The Oxford Dictionary*** și cartea mea de adrese. M-am dus cu ele la ambasadorul

britanic, care-mi este vecin. Erau la micul dejun. Mi-au oferit o ceașcă cu cafea. Eu beau ceai. Așa m-am obișnuit în Anglia, le-am zis. Le-am explicat cum stau lucrurile. Da, va accepta cele două mici bagaje. Au discutat, între ei, unde să le pună, etc. Pentru că și ei au personal românesc și n-au casă de fier în locuință. Le-am spus însă că am și bani, dar n-am spus câți. Ar trebui să fie vreo... Și am plecat mai liniștit. În acest timp, ai mei au strâns câteva documente și dosare ce au putut din biroul meu și le-au încărcat în camioneta albastră, cumpărată de la Sandu.

Am luat, în bagajul meu, și fotografia lui Iuliu Maniu cu Vaida Voevod, când erau tineri studenți la Viena, dar, din nefericire, am uitat să iau miniatura lui Ion Codru-Drăgușanu. Renée (văduva Doctorului Profesor Universitar Titus Turcu, fratele mamei mele) mi-o dăduse, spre marea mea bucurie. Dar n-am uitat să le spun băieților să ia și pictura cu flori făcută de mama în 1911, semnată GENI. După mine, e foarte bună.

Întors la Armindenului nr. 4, toți sunt foarte alarmați. Rodeanu tocmai se întorsese de la Teatrul Național. Acolo, dezastru. Au intrat peste tot minerii. Au distrus tot ce le-a căzut în mână. În special, bineînțeles, tiparnița mea. Iscoadele mele s-au întors și ele. Mare mulțime se adună la capul metroului din Piața Aviatorilor. Trebuie să plecăm la reședința ambasadorului britanic. Îi explic situația. Scot ceva bani din servieta mea și "Titlul meu de voiaj". Pașaportul meu românesc e la Ambasada britanică. Godson vine și el. Michael îi cere să-mi dea o viză imediat. Valabilă, doar, pentru o singură intrare, dar asta nu mă supără. Important e să pot pleca, legal, din România, dacă e cazul.

Veronica Atkinson foarte alarmată. E gata s-o accepte pe Elisabeth. Ziua Reginei. Vor veni și membri din Guvern. Va fi o bună ocazie să le vorbesc. Veronica (o fi Virginia, nici nu mai știu, căci n-o cunosc prea bine), reacționează: Va fi imposibil. Dacă vin aici... Abia am trecut peste amintirea Revoluției din Decembrie, când reședința noastră a fost complet distrusă. E imposibil să rămâneți aici. Am acceptat, bineînțeles. Rodean era afară. Foarte aferat, cu ochi mari, speriați. Pe mine mă caută peste tot. Să rămân aici. Îi explic. E imposibil. Nici pe mine nu mă acceptă, îi spun.

Ne strânsesem toți în fața reședinței. Ce facem? Îl văd și pe Dan Stoica. Venise să-mi spună că se răspândesc foi volante semnate

Mihai Băcanu. Eu apar Președinte și Radu Câmpeanu prim-ministru, într-un Guvern ce se va forma după lovitura de stat.

Deci, totul e clar. Mai ales că s-au dat la Radio și alte dezinformări grave, foarte dăunătoare. S-ar fi găsit droguri, arme, bombe incendiare etc. în beciurile PNȚ. Astfel acțiunea de distrugere executată de mineri apare ca o reacție justificată a celor care „vor să apere Revoluția". Și la Radio s-a afirmat că legionarii au fost conducătorii manifestației și tulburărilor de ieri.

E clar acum și de ce *Azi* și *Dimineața*, mai ales, dar și alte ziare guvernamentale m-au atacat sistematic. De ce au afirmat, prin articole scrise de un oarecare Nemoianu și de profesorul universitar Iosif Pop. Primul afirmă sub semnătura lui că i-am fost camarad „întru Legiune", și al doilea, că am fost legionar pentru că am făcut parte din Comitetul Centrului „Petru Maior", în întregime format din legionari.

Pop (cel care m-a atacat în presă ca legionar), îmi spune Chira (Aurel Chira, jurist eminent, fost coleg de an cu Ion Rațiu, 1934-1938, decedat), a fost cu doi ani mai mare ca noi. Înainte de a publica scrisoarea deschisă ce mi-a adresat în ziarul *Azi*, Pop i-a telefonat, sperând, bineînțeles, că va găsi în Chira un susținător al afirmațiilor lui. Chira a fost să mă vadă, ieri seară. L-a apostrofat pe Pop și i-a explicat ce bine mă cunoaște etc. ... Pop n-a ținut seama de nimic și și-a publicat minciuna.

Viorel Delcă, constănțeanul, va rămâne în casă. Va căuta să-i convingă pe mineri, dacă vin, că el îndeplinește rolul de a apăra casa din ordinul lui Voican. Viorel e ofițer de marină. Deci, plauzibil oarecum, căci nu e în interesul lui Iliescu să fie distrusă casa mea. Chiar dacă au instrucțiuni precise în acest sens.

Cineva a avut ideea bună să mă duc la prietenul meu Călin Daia. El locuiește în împrejurimi. Rodean a intrat în una din casele din strada care se deschide chiar în fața reședinței. A fost respins. De altfel, nu știu cum i-a vorbit femeii care i-a deschis ușa. Nu-i aveam nici adresa și nici telefonul. Viorel s-a dus la el cu mașina, urmând să-l așteptăm.

Între timp, au început să se adune câțiva cetățeni în stradă. A venit și o camionetă, deschisă la spate. De două ori a trecut pe lângă noi. Foarte probabil că m-a recunoscut. *Cu siguranță* m-a recunoscut, ar trebui să scriu.

Michael Atkinson oprește mașina cu steagul *Union Jack*: Cred că ar fi înțelept să plecați de aici cât mai curând, mi-a spus. Avea dreptate. Ne-am urcat în două mașini și am luat-o spre Herăstrău. Între timp toate celelalte mașini, de obicei parcate în fața casei mele pe ambele părți ale străzii, au dispărut.

Greu de decis. Unde să mergem? Mică discuție. Veniți la mine, îmi spune Dan Stoica. Pe drum mi-am scos papionul. Dar lumea tot m-a recunoscut. Aici sunteți sigur. Toți de pe aici au votat pentru dumneavoastră, mi-a spus Dan. Și mai toți sunt PNȚ-iști.

În apartamentul lui de la etajul 8, mare dezordine. Îl pun pe Dragoș Șerban să telefoneze corespondentului AP de la Intercontinental. Obține ocupat. Reușește însă legătura cu John Rogers de la Reuters.

Îi fac o declarație scurtă: Mă găsesc în România. Tipografia mea a fost distrusă. Sediile partidelor la fel. *A dastardly act* (un act abominabil) am zis. Negarea democrației. Eu i-am declarat lui Iliescu că-l voi susține în toate acțiunile care vor promova democrația în România, dar că voi denunța ceea ce o neagă. Am terminat cred cu vorbele. *I became a refugee to fight totalitarism of the right. I continued to fight the totalitarism of the left. I will continue to fight for democracy, as long as I live*. (Am devenit refugiat ca să lupt împotriva totalitarismului de dreapta. Am continuat să lupt împotriva totalitarismului de stânga. Voi continua să lupt pentru democrație cât voi trăi.) *Thank you* Mr. Ratiu, mi-a zis. M-a întrebat unde mă găsesc. I-am spus că nu-i pot da adresa.

Ne-am urcat în mașini. De data aceasta mi-am scos și haina. Am îmbrăcat o scurteică de piele, de-a lui Dan. Am găsit și șapca lui Mihai Leu, pe care o lăsase acolo. O uitase, de fapt. Trebuie să-mi ascund pletele albe.

Scriu toate astea sus, deasupra Câmpulungului Muscel. Sunt așezat pe iarbă, pe un versant pieziș al muntelui. La vrea 500-700 de metri, pe o potecă, ce o ia la stânga de la șoseaua principală. Mi-am găsit un loc potrivit, la umbra unui copac. În fața mea, o priveliște încântătoare. De o frumusețe rară. Suntem în regiunea subcarpatică. Munte peste munte, toți împăduriți, se ridică pe cealaltă parte a văii. Și cu cât te apropii mai mult de orizont, cu cât cresc munții în înălțime.

Am colindat lumea. Am văzut multe, excepțional de frumoase

peisaje la munte. În Canada, în Munții Stâncoși, cu ghețarii lor spectaculoși, la Banff, de exemplu. Sau la lacul ghețarului Louise. În Noua Zeelendă, în jurul muntelui Tasman, sau la Milford Haven, unde am coborât din nori, într-un mic avion de 4 locuri, fără nici un radar sau alt aparat de bord, pentru a putea ști cât de aproape eram de munți la coborâre nu aveam decât instinctul pilotului. Mă întorc aici, la stânga, și număr până la opt. Apoi pierd înălțimea, rapid, până ce ajung la 12 și gata, terenul de aterizare trebuie să fie în fața mea, mi-a explicat, după aterizare, pilotul. Fusese mare as în aviația britanică, în "Bătălia pentru Anglia", în 1940. Și în acest golf, în Insula de Sud a Noii Zeelande, peisajul de munte e pur și simplu grandios. Dar frumusețea peisajului, acum, ce se întinde în fața ochilor mei, e mai impresionantă. În Elveția, țară ce o cunosc poate mai bine decât oricare alta, multe locuri sunt fantastic de frumoase. Evident, eu sunt subiectiv. Pentru mine, însă, ceea ce văd eu acum nu poate fi întrecut. Munții sunt mai domoli, dar, în succesiunea lor, mai strânși între ei. Lumina se îmbină și se împletește cu umbra oarecum mai armonios.

Ce dureros, mi-am zis. Țara asta, atât de frumoasă, atât de înzestrată de Dumnezeu cu bogății naturale, ce a devenit ?! Nimeni nu e fericit. Toată lumea suferă. Atât oprimatorii, cât și oprimații. Atât nomenclatura, cât și vasta majoritate a gloatei. Căci întreaga națiune a devenit o gloată sub comunism. Li se spune ce trebuie să facă, cum să se comporte, ce trebuie să creadă, cum să voteze!

Iată unde a dus comunismul. Așteptam să se întoarcă Sandu. S-a dus la un prieten de-al lui care a locuit în Anglia vreo trei ani. Lucrează împreună la dezvoltarea afacerii POBERTOM. El e omul de legătură la uzinele unde se fabrică automobilele de teren ARO. Să vadă dacă putem sta la ei vreo noapte, două. Până trece furtuna dezlănțuită de venirea minerilor la București.

Vineri, 15 Iunie 1990

Am ajuns la Opran acasă pe la 3 p.m. La telefon, nevasta ambasadorului Atkinson îmi confirmă că Elisabeth tocmai plecase spre aeroport. La vreo 10 minute după plecarea voastră, au sosit minerii. Au intrat, peste gard, în grădină. Au stat mult acolo, mi-a spus Veronica. Vorbesc apoi la telefon cu Petre Roman. Tipografia nu a fost distrusă, îi spun. Am trimis pază pentru casă. Doar suntem

vecini, mi-a zis primul ministru. Mă întorc atunci, acum, și ne vedem, mâine, în Parlament, a fost reacția mea.

Conversație foarte plăcută, foarte civilizată. Când l-am asigurat că niciodată nu i-am susținut, că nu le-am dat nici un leu manifestanților din Piața Universității, reacția lui Roman a fost pozitivă: Mă bucur că-mi declarați acest lucru. Băiatul dumneavoastră a declarat că ați fost ridicat de la domiciliu și dus la o destinație necunoscută și că tipografia a fost distrusă. N-am fost deloc în legătură cu el. Nefiind în stare să mă găsească, căci numai el poate să ne telefoneze, noi nu, e clar că din îngrijorare a spus ce a spus. Dar din bună credință. De asta sunt sigur, a fost reacția mea. I-am promis că voi ține seama de asigurările ce-mi dă, în ce voi spune presei la prima ocazie.

Ne-au servit o masă foarte bună și am privit, întristați, cum echipa Camerunului ne-a bătut cu 2-1, la Campionatul Mondial de Fotbal.

Târziu, ne telefonează Mihai Leu. Au distrus totul. Casa e un dezastru, ne-a spus. Ce facem? i-am întrebat pe ai mei. Diverse alternative. Înclinau să stăm acolo, la Câmpulung, cel puțin peste noapte. M-am gândit să merg direct la Cluj, căci între timp se anunțase că Parlamentul se întrunește abia luni dimineață și eu trebuia să fiu la Cluj, pentru sfințirea episcopului greco-catolic Henții, duminică dimineață. S-a sugerat, de asemenea, să mergem la Timișoara. Acolo vom fi în siguranță. De acolo putem trece, clandestin, frontiera, la nevoie. Am respins ultima sugestie. Dacă noi, românii, liderii, nu îndrăznim, cum s-o facă poporul? Trebuie să luptăm pentru democrație. Cu orice risc. Am decis, deci. Ne întoarcem acum, le-am zis.

Am plecat pe la 8 seara. Am ajuns pe la ora 23.00. Doi indivizi, cu pistol la brâu, în fața casei. N-au vrut să intre în casă, deși i-am invitat insistent.

Jalnic. Vandalism pur. Tot discutam dacă să dorm sau nu în casă și vine Rodean. Ne-au înconjurat din toate părțile. Se referea la mineri. Au început să escaladeze gardul spre grădină. Ne-am refugiat pe acoperișul bucătăriei ca să ieșim prin spate.

Intraseră. Strigăte. Dragoș Șerban, cu o rangă de fier în mână, s-a repezit spre vreo cinci mineri, tăind aerul. Așa s-au retras. Dragoș a tras zăvorul spre curtea casei. Bătălie mare, strigăte. Rodean sare.

Sandu Pobereznic sare. Eu rămân pe acoperiș. Îi prind pe toți. Pe Mihai Leu l-au prins în casă, căci el nu a îndrăznit să iasă pe fereastra de la etaj, ca să ajungă pe acoperișul unde ne refugiasem. Rămas singur, m-am întins în umbra casei. Poate nu mă găsesc, mi-am zis. Dar asta nu se poate, tot eu mi-am dat răspunsul. Pentru mine au venit, nu pentru ai mei. Nu voia mea, ci voia Ta să fie, Doamne, mi-am repetat nemuritoarea frază de acceptare a puterii divine, a soarții.

Bineînțeles, m-au găsit. "Criminalule... etc...", mi s-au adresat, strigând. Aveau tot felul de „arme":sârmă împletită, cabluri, ciomege. Nu sunt criminal. Uitați-vă la mine. Arăt eu a criminal? Nu-l lovi, a spus unul dintre ei, când un altul era să mă plesnească. Eram calm. Dacă mi-a venit ceasul, așa să fie. M-au ajutat să cobor. "Încet, încet". Da, sunt cam bătrân, le-am zis. "Ia mai las-o", a vociferat unul dintre ei.

M-au trecut din mână în mână. De două ori, până am ajuns la pământ. Erau încântați. Jubilau. M-au prins. Afară, în stradă, mulți. I-am văzut și pe ceilalți. Pe Dragoș, Sandu, Mihai - el era cu mult înainte, fiind capturat primul - pe Rodean. Nu m-au lovit. M-au busculat. Când am sosit în stradă, unde erau parcate camioanele minerilor, m-au tras ba într-o parte, ba în alta. Senatorul Dan Iosif a insistat: „Trebuie să-l duc la Guvern". Minerii erau decișI să mă ducă cu ei, la Târgu Jiu. Să mă judece acolo. Sau să mă căsăpească pe drum.

"Eu am instrucțiunile mele. Lasă-mă! Trebuie să-l duc la Guvern". Au căzut de acord, în învălmășeală. Doi mineri s-au suit cu noi trei, în aceeași mașină, unul în poalele celuilalt, la dreapta mea. Au vorbit tot timpul. Erau băuți.

Nu mai descriu celelalte amănunte. Cazimir Ionescu, unsuros și fals, ca de obicei. "Noi regretăm cele întâmplate. Dar pe mineri nu-i poți opri. Ei au venit spontan la București". Michael Atkinson mi-a cerut să-l chem la telefon. Era după miezul nopții. Mi-au dat voie s-o fac. I-am telefonat lui Celac, imediat ce am fost sigur de fapte, mi-a spus ambasadorul britanic.

Am fost duși acasă, Dragoș și cu mine, pe la 1.00 dimineața. Am stat mult de vorbă pe Strada Primăverii. Noi venisem în două mașini de la Guvern, din Piața Victoriei. Pe Primăverii am găsit o altă mașină de Poliție care patrula cartierul. Toți cu *talkie-walkie*. Minerii puteau să se întoarcă oricând. Erau peste tot. Nimeni nu-i

mai putea controla. Alternativele examinate: întoarcerea în clădirea Guvernului, hotel, la nepoata mea, Puşa Dan, sau la mine acasă. Am optat pentru ultima, în cele din urmă. În faţa casei, mare mulţime de poliţişti în uniformă. Vor sta toată noaptea, m-au asigurat. Am lucrat până la 4.30 dimineaţa, ca să aranjez lucrurile, cât de cât, în dormitorul meu. Dragoş m-a ajutat tot timpul. Obosit, am adormit tun, până la 7 dimineaţa. Eram în halat când a venit televiziunea BBC. Toată ziua am dat interviuri.

De multe ori, m-am întrebat ce trebuie să fac. Mihai Leu vrea să plece. Nu-l mai ţin nervii. Aranjez să vină consulul britanic Hulse, să-l vadă. Îi dau 150 de dolari lui Mihai, căci i s-au luat toţi banii. Salvează ce poate din bagajul lui, dar hainele i-au fost tăiate, rupte, intenţionat. Pleacă pe la 4.00 p.m. Sandu se gândeşte şi la Maria. Să cerem trei bilete la avion. Cât mai curând. Mă gândesc şi la nepotul meu, la Dragoş. Dacă-l lăsăm aici, viaţa lui va fi foarte grea, chiar în pericol. Am putea merge cu un ARO până în Banat şi să trecem acolo, clandestin, frontiera. Avem pe cineva care ştie cum s-o facem. La UMRL: Dacă plecaţi, s-a terminat cu democraţia în România, mi-a spus Grigore. Acum trebuie să fim tari. Să nu dăm înapoi. Ei vor ceda.

Cu avionul vine şi Gigi de la Londra. M-am bucurat să-l văd. „Securiştii" noştri - Theo şi Marius - încuie uşa. Vor să-mi vorbească în linişte.

Au auzit că îi vor concedia. Aţi făcut mare greşeală, când aţi acceptat acest lucru. Noi am fost angajaţi de Nicolae. A mers bine cu Gigi. Acum Sandu nu mai vrea să lucreze cu noi. Nu trebuia să acceptaţi trecerea staţiei de amplificare demonstranţilor din Piaţa Universităţii. Nici n-am ştiut că s-a făcut acest lucru. Da, dar dumneavoastră vi se va reproşa. Nu lui Gigi. Nu altuia. Ei vor să-i ţin mai departe potrivit înţelegerii cu Nicolae. Interesant că Marius, de obicei foarte tăcut, ia rolul de purtător de cuvânt în ocazii ca acestea. Nu sunt înamorat de ei şi primesc mulţi prea mulţi bani. În fine, *a necessary evil, it seems!*. (În fine, un rău necesar.)

Seara vine şi Viorel Delcă cu maşina ce o luase aseară. Ne povesteşte cum, ca ofiţer, le-a explicat minerilor că îi vor face rău lui Iliescu dacă mă omoară. Dar de asta am venit aici, a ripostat un fel de conducător al lor, şi dădeau cu toţii cu barele lor de sârmă de oţel cu răsunet de caldarâm. Venise şi Doina Bâscă cu comunicatul

PNŢ. De asemenea, Ştefan. Apoi Cristian Ionescu şi nevasta. I-am cerut şi lui să pregătească o declaraţie a mea. A venit şi Mariana Stavilă, cu flori şi îmbrăţişări. Şi Lili, sora lui Rodean, începe să facă puţină curăţenie în bucătărie şi cămară. O să fie greu. Mai greu, de acum încolo. Nu condamn pe nimeni, dacă vrea să se retragă. Mihai Leu a plecat. Eu vreau să rămân, oricare ar fi consecinţele.

Michael Atkinson a venit să mă vadă. Am discutat mai ales posibilitatea ca eu să fiu arestat. Să-mi pregătesc apărarea. Să-mi iau avocaţi buni. S-a discutat cu Waldegrave şi posibilitatea ca să mi se dea azil la ambasada britanică. Nu văd cum, pentru că eu sunt decis să accept să mi să facă proces şi să fiu acuzat de crime de drept comun. Dacă noi, liderii, nu acceptăm lupta, cum s-o facă altii. Când a sosit Atkinson, tocmai vorbeam cu Nicolae la telefon. SUA, Marea Britanie, Uniunea Europeană, toate vor suspendarea acordării de ajutor economic României.

Trebuie să ne ţinem tari.

Sâmbătă, 16 Iunie 1990

M-am sculat la 5.00 dimineaţă. Aici, la Puşa, unde m-au adus Gigi, Dragoş Popescu, şoferul şi Dragoş Şerban, aseară. Am auzit şi povestea celor întâmplate lui Dănuţ joi seara. Un miner i-a pus chiar cuţitul la beregată ca să afle dacă eram sau nu în casă. Am văzut trei. Pe Raţiu nu l-am văzut. I-a restituit actele, cartea de identitate etc. Dar nu cheile maşinii. A trebuit să vină acasă pe jos. Şi e departe. Avea alte chei, însă.

Toată dimineaţa, interviuri. Pe la 1.30 îmi telefonează Iliescu. Mă invită. "Veniţi acum, dacă vreţi". Cei de la Channel 4 şi alţi gazetari erau prezenţi. Peste o oră vă convine? Perfect. Gazetarii mi-au cerut voie să vină cu mine. N-am acceptat. Mă aşteptau la sediul Guvernului în Piaţa Victoriei. M-am dus cu Sandu şi cu Gigi şi cu Cristian Popescu, consilierul meu de presă, care intră cu mine la Iliescu.

Am stat până la 4.00 p.m. Discuţie amplă. "Eu vă stimez, domnule Raţiu, de aceea v-am invitat." Apoi, "Arătaţi bine!" etc. Vroia nepărat să-mi arate că am făcut declaraţii incorecte presei. Avea teamă de depeşe. S-a referit, în special, la declaraţia lui Nicolae că am fost răpit şi dus la o destinaţie necunoscută.

Eu am fost gazetar, domnule Preşedinte. Oricât de obiectiv ar fi, gazetarul poate să schimbe sensul lucrurilor. Chiar neintenţionat. Declaraţiile mele făcute presei au fost întotdeauna corecte. Am arătat cele două versiuni ale evenimentelor din 13-14 iunie. Dumneavoastră afirmaţi că studenţii şi manifestanţii, pe care i-aţi scos în dimineaţa zilei de 13 cu brutalitate din Piaţa Universităţii, au dat foc autobuzelor Ministerului de Interne şi Poliţiei. Aţi mai răspândit informaţia că eu i-am plătit pe manifestanţi, care erau conduşi de elemente legionare şi, în ultimele 3-4 săptămâni afirmaţi în ziarele dumneavoastră - *Dimineaţa, Azi, Adevărul* - că eu am fost legionar în anii studenţiei. Versiunea manifestanţilor e alta. Dumneavoastră aţi creat provocarea, scoţându-i cu forţa din Piaţă. Ei au căutat să se întoarcă acolo în timpul zilei. Au fost opriţi de Poliţie şi de oamenii dumneavoastră care au dat foc autobuzelor şi clădirilor, ca astfel să „justifice" represaliile la care v-aţi dedat. I-aţi adus pe mineri etc. Eu nu pot să afirm categoric care este versiunea corectă. Ştiu doar precis că versiunea dumneavoastră este complet falsă în ce mă priveşte. Eu n-am dat nici un leu manifestanţilor şi n-am fost niciodată legionar. Trebuie să se instituie o comisie parlamentară care să facă cercetări minuţioase ca tot adevărul să fie dat în vileag. Cei vinovaţi să fie aspru pedepsiţi. Dumneavoastră aţi arestat peste 200 de manifestanţi în ziua de 13. Câţi mineri aţi arestat în ziua de 14?

A zâmbit cu zâmbetul lui şiret.

Am trecut în revistă atacul împotriva mea. Poliţiştii în uniformă din faţa casei mele n-au reacţionat când le-am spus că sunt deputat, că am imunitate parlamentară. Le-am cerut să intervină, să-i oprească pe minerii care mă duceau spre autobuzul lor. A fost deci coliziune.

"Asta, nu." Atunci, ce-a fost? Iarăşi zâmbetul lui şiret. Aş putea să vă dau în judecată, i-am spus. "Cum, pe mine?" Da, ca autorul moral, instigator al distrugerii locuinţei mele şi pentru atentat la viaţa mea. De data asta am spus-o râzând, şi toţi au înţeles bine implicaţia.

La un moment dat, a avut o interesantă perorație ca să demonstreze că el nu ne-a atacat niciodată în campania electorală. "Ştiţi care a fost diferenţa dintre dumneavoastră şi mine la alegeri?" Da, dumneavoastră le-aţi câştigat şi eu nu. Cum aţi făcut-o, e altă

poveste. Toată lumea a râs. El îl avea pe Bujor şi pe alţi doi consilieri. Pe urmă şi-a dezvoltat teoria. M-a asigurat că vrea democraţie. Am cerut respectul unei opoziţii puternice. A fost de acord, dar nu mi-a spus cum o s-o facă.

Ar fi trebuit să-i cer, formal, să mă lase să-mi fac postul independent de televiziune. Regret că n-am făcut-o. Şi n-am obţinut nici asigurări că presa va fi liberă.

Cristian Popescu a fost încântat de felul în care a avut loc discuţia. Eu nu. Victorie morală am avut, cred. Dar n-am cerut şi n-am obţinut lucruri precise: ziar, post de televiziune, daune pentru pagubele ce am suferit şi pază masivă, permanentă.

La ieşire mă aşteptau reporterii. Le-am făcut o declaraţie în sensul celor discutate. N-o să-l mulţumească nici pe Iliescu şi nici pe prietenii mei, pentru că îi dau din nou o şansă lui Iliescu să demonstreze că vrea democraţie în România. N-o merită. Şi e evident că nici nu vrea să o instaureze. El vrea să păstreze puterea în mâinile lui. Atât.

Duminică, 17 Iunie 1990

L-am văzut pe Michael Atkinson aseară. Îmi spune că Punch Green, ambasadorul SUA, se întoarce astăzi din Washington. Va trece să mă vadă, mai spre seară.

Am venit la Cluj cu avionul de cursă. Am aterizat aici, la aerodromul din Someşeni, pe la 9.15 dimineaţă. Sunt cu Viorel Delcă şi Doina Bâscă. Ne aşteaptă doi Raţiu - Ioan şi Marinel, tatăl Cameliei - şi ne duce la el acasă, unde mâncăm şi nişte slănină afumată cu roşii.

Sosim la Stadion pe la 10.40, unde se găseau, aş zice vreo 14.000-15.000 de oameni. Mă aşază în tribuna oficialităţilor. Slujba era în toi. Interminabilă. Îl hirotonisesc episcop pe George Guţiu. A făcut 17 ani de puşcărie sub comunişti. Are 67 de ani, mi se pare.

Cam plouă. Nu tare, mărunt. La o distanţă de 3 kilometri, pe cât îmi dau eu seama, ploua tare. Chiar furtună, căci mulţumită întârzierii bubuitului după fulger mi-am dat seama de distanţă. S-a mai luminat cerul, dar tot în nori a rămas soarele. Corul bun. Multă lume m-a primit cu aplauze şi entuziasm. Pe la prânz m-am ridicat în picioare şi m-am apropiat de balustrada ce separa tribuna oficială de restul stadionului. Imediat au dat năvală peste mine. Mic şi mare

voiau autografe. M-am executat, până mi-a venit vorbă - chiar de la episcopul Todea - că mă roagă să nu întrerup slujba.

Am vorbit cu Lia Gherasim, cu Nelu Boilă. Cu mulți alții. Chiar și cu Puiu Boilă, pe care l-am sfătuit să accepte comitetul provizoriu al organizației județene PNȚcd și să le dea banii ce i-au mai rămas.

S-a făcut târziu. Am socotit că nu e bine să stau la banchet. Îmi pare rău, căci aș fi vrut să transmit salutările mele Sfântului Părinte, la Vatican. Episcopul venit a fost tot polonez și a rostit predica în poloneză. Todea e orator. Vorbește bine, inspirat. Dar mult prea lung, pentru mine.

Înapoi, la Marinel, ne dă o masă fata lui, Lăcrămioara. La rândul ei are tot o fată - Ioana - de vreo 7 ani, foarte drăguță.

Sunt în avionul LAR pe care l-am închiriat ca să ajung din nou la București astă seară. Cât așteptam avionul în casa lui Marinel, mi-am dat seama ce important e să fiu doar prezent. Se zvoniseră tot felul de lucruri.

Zi sacrificată. Mulți bani cheltuiți. dar cred că foarte mulți au fost fericiți să mă vadă. Mulți dintre ei credeau că am plecat din țară, după agresiunea minerilor. Mulți au venit, cu lacrimi în ochi, să mă îmbrățișeze, să mă sărute. Sute de mâini mi-au fost întinse, atât în tribună, în drum spre locul meu, cât și la plecare.

Adunare la Liviu Petrina, la 6 seara. Ne întâlnim, acolo, imediat după întoarcerea mea la București. Coposu, Klaps și mulți alții. Îi avertizez că aș putea fi chemat de urgență. Abia am comparat câteva note și chemarea mi-a venit. Gigi Tecuceanu îmi cere să nu stau la Petrina care e compromis, se pare justificat. Nu știu exact de ce. Dar s-ar putea să fie arestat dintr-un moment într-altul. Și n-ar fi bine să fiu găsit la el acasă când se face descinderea Poliției. Klaps, și el, mă ia la o parte. Trebuie să ne întâlnim la 7.30 la el acasă, în Aleea Caragiale, nr. 8, *fără Petrina*. Doi senatori unguri au fost bătuți de mineri. Când s-au plâns Poliției, iar au fost bătuți. Vor protesta mâine în Parlament. Apoi, s-ar putea să se retragă întreg UDMR-ul și să boicoteze ședințele de acum încolo.Vor sprijinul nostru. Gigi vine cu mașina. Plec. "Se va încerca să vă invalideze alegerea în Parlament", îmi spune.

La Klaps, așa cum se convenise, eram toți liderii prezenți. Inclusiv șase dintre deputații noștri. Discuții lungi. Cădem de acord

asupra textului scrisorii de protest pentru Televiziune și asupra poziției ce trebuie să luăm în Parlament. Nu ne retragem. Îi vom susține pe unguri, dar numai implicit, vorbind de atacurile împotriva liderilor noștri. Coposu și eu, și împotriva sediului nostru din Capitală. Ciorna textului e scrisă de Țepelea. O amendăm și adoptăm. Sunt ales, după o scurtă discuție, ca eu s-o prezint de la tribuna Parlamentului. Dobrescu a sugerat să o facă Diaconescu, pentru că e vorba de mine personal în text. Ceilalți nu au fost de acord. Textul să fie modificat. Să zic "Coposu și eu însumi am suferit" etc. ... Accept onoarea. Îmi dau seama că, din păcate, Diaconescu e foarte gelos pe mine. E a doua oară că sunt preferat lui, de majoritatea conducerii partidului.

Se ridică problema excluderii mele din Parlament pentru că am cetățenie dublă. Dobrescu are un document redijat de un mare jurist ca să dau răspunsul potrivit, bazat pe legile noastre. Cetățenia dublă e acceptată. Le scot și eu o copie din buzunar a aceleiași "opinii". Nu e cazul, le spun. Eu nu mi-am pierdut niciodată naționalitatea și nici cetățenia română, pentru că n-am renunțat niciodată la ea și niciodată n-am cerut o altă cetățenie. Deci problema nu se pune așa. În legea engleză eu am fost, chiar întotdeauna, domiciliat în România, centrul preocupărilor și al activității mele. Ștefan Mamulea a fost tot timpul prezent. Ne întoarcem acasă la 10.15 p.m.

Mă așteaptă majoritatea colaboratorilor mei. I-am numărat: 12. Cu mine, eram 13. Gigi mă informează că s-a cerut mandat ca domiciliul meu să fie percheziționat. Procuratorul general, Bobu, ar fi refuzat. Toți, însă, vor să nu dorm acasă noaptea asta. S-ar putea să se încerce ceva care să zădărnicească validarea mea ca deputat. Ca să nu obțin, formal, imunitate parlamentară. Ezit: Faceți mult prea mult caz de pericolul în care m-aș găsi. "Da, așa credeți?, îmi zice Gigi. Citiți asta." Și-mi dă un fluturaș în care sunt atacat ca inamic al poporului, străin, legionar etc. și se cere expulzarea mea din țară. Tot ezit. N-o să facă așa ceva, tocmai acum, în preziua învestiturii lui Iliescu în funcția de Președinte al țării, îmi spun.

Mănânc ceva, căci aveam timp până Ștefan Mamulea pregăteste declarația ce urmează să o citesc în Parlament. Stau cu Harry. A fost în SAS. Mi l-a trimis Nicolae ca să mă apere. E bun prieten cu Julia Pilkington și cu soțul ei, Orick Bashirov, arheologul. Și el e de

părere că trebuie să plec. Pușa e gata să mă găzduiască. Sosim pe la 12.30 noaptea.

Luni, 18 Iunie 1990

E ora 7.05. M-am trezit curând după 5.00. De atunci am cântărit puțin lucrurile și mi-am făcut însemnările întrerupte ieri, când am aterizat la Băneasa.

În fața intrării în clădirea Parlamentului, lângă Patriarhie, dau un amplu interviu echipei tv - ITN.

Când mă înregistrez, la intrare, Gheorghe Răducanu e și el acolo. Reprezintă Uniunea Democrată a Romilor. Sunt foarte prost reprezentați, căci au votat "trandafirul", peste tot, nu numai pentru Președinție. Adică au votat pentru FSN și nu pentru candidații lor la Cameră și la Senat. S-au păcălit ei pe ei înșiși. Mi s-au plâns că au fost bătuți și maltratați de mineri. Dacă l-ați votat pe Iliescu. ... Dacă mă susțineați pe mine ar fi fost altfel. Mi-a spus ce mult admiră familia lui cartea mea *Moscova sfidează lumea*. Mi-a adus-o, în cursul zilei, să-i dau un autograf.

Decanul de vârstă René Policrat a vorbit foarte bine. Moderat, înțelept. A fost ales Dan Marțian, dar s-a făcut o spărtură în FSN, pentru că 92 de voturi au fost date lui Adrian Severin. Și noi l-am votat, la sugestia lui Géza Dómókos, care mi-a confirmat că cei din sediul lor, din str. Herăstrău, au văzut cum toată ziua s-au cărat lucruri din casa mea. Asta, joi 14 iunie, după ce a fost vandalizată de mineri.

Dan Lăzărescu, pe care și noi l-am propus, pe lângă PNL, a primit abia 9 voturi. Deci nici membrii partidului său nu l-au votat toți. De altfel, a fost o candidatură simbolică. Tot în acest sens, am anunțat că PNȚ depune candidatura mea ca vicepreședinte și a lui Vasile Gionea, ca secretar. N-am nici o șansă pentru că nu întrunim numărul cerut de mandate, căci reprezentarea la aceste funcții - trei vicepreședinți și patru secretari - se face pe bază proporțională. Deci, doi vicepreședinți și doi secretari vor fi numiți de Opoziție împreună, dacă reușesc să creeze o coaliție suficient de mare. Noi nici n-am încercat s-o realizăm. Candidăm, deci, doar simbolic.

Înainte de a se trece la constituirea organelor Parlamentului s-a dat cuvântul celor care au înaintat moțiuni în legătură cu evenimentele din 13-15 Iunie. Mi-a venit rândul. Am vorbit limpede,

răspicat și foarte ferm. Am pomenit despre intrarea cu forța în locuința lui Coposu și despre pagubele create acolo, și de vandalizarea locuinței mele.

Îndepărtându-mă de text, am zis: Și, dacă mi se permite o paranteză. ... Eu am obiceiul, când apar la o ocazie festivă, cum e cazul acum, în fața acestei auguste Camere, am obiceiul să pun o cămașă albă. Îmi cer iertare. N-am putut s-o fac, pentru că toate cămășile mele albe mi-au fost furate!

Râsete peste tot și aplauze.

Și, poate vă interesează. ...

Proteste... aprobări etc....

"Să-l ascultăm pe domnul Rațiu."

Mă bucur, domnule Președinte, căci e un fel de indicație cum ar trebui să ne conducem dezbaterile... Interesant că minerii au demonstrat o subtilitate sartorială, sau, poate, o compasiune pentru mine. Și, după o mică pauză: Mi-au lăsat toate ... papioanele!

A fost o adevărată izbucnire de râsete în întreaga sală. Mi-am zis că cel mai bine la ora aceea era să creez destindere. Era o mai bună bază pentru dezbatere și conciliere, decât o ambianță încordată.

Întors acasă, văd trei mari mașini americane parcate în fața ei. Pe Punch Green îl găsesc în micuța noastră cameră de mixaj. Acolo ne făceam filmele în timpul campaniei electorale. A văzut totul. S-a edificat. I-am explicat de ce n-au distrus biblioteca de sticlă din biroul meu și nici aparatura mea electronică, Apple Machintosh și IBM. La întrebarea mea directă, mi-a confirmat că l-a văzut pe Ray Seitz. Nu există nici o înțelegere între Bush și Gorbaciov. România n-a fost „cedată" sferei de influență sovietică.

La plecare Punch Green mi-a zis: *What are we, a couple of millionaires, doing in this country?* (Ce căutăm noi, doi milionari, în țara asta?) *I am spending money* (Eu cheltuiesc bani), i-am răspuns, râzând.

Marți, 19 Iunie 1990

Toată ziua în Parlament. Candidăm și noi, PNȚ-iștii, simbolic. Eu pentru postul de vicepreședinte și Gionea pentru acela de secretar al Camerei Deputaților. Am primit 34 de voturi; Gionea, 37. Deci și alții ne-au votat, căci noi suntem abia 12, cu totul. Atât Radu Câmpeanu, la Senat, cât și Quintus, la noi, la Camera Deputaților, au fost aleși vicepreședinți. Cu votul FSN-iștilor, evident.

Poetul Ioan Alexandru s-a întors din Basarabia și Cernăuți. "Toată lumea mă întreabă despre dumneavoastră". Îmi dă lista conducerii Republicii moldovenești: președinte Mircea Ioan Snegur, vicepreședinte Ion Hadârcă, prim-ministru Mircea Druc, ministrul Cultelor Ion Ungureanu. Redactorul de la *Literatură și Artă*, Nicolae Ungureanu. Radio și TV Matei Valeriu, Leonida Lari, Grigore Vieru și Mihai Cimpoi, care a venit de la Moscova căci este deputat și în Sovietul Suprem. Toți mi-au transmis salutări. Mi-a făcut mare bucurie, căci aici n-am decât dezamăgiri și grave probleme.

În timpul când se numărau voturile, șefii grupurilor parlamentare - suntem opt - s-au adunat sub președinția lui Dan Marțian. E vorba de constituirea Comisiei Parlamentare de anchetă asupra evenimentelor din 13-15 Iunie. Am cerut ca FSN-ul să rămână în minoritate. Numai astfel se va liniști opinia publică internațională și cea din interiorul țării, am zis. Dómókos Géza a cerut paritate, deci fiecare grup parlamentar să aibă exact aceeași reprezentare în Comisie. N-a fost chip. Atât Marțian, dar mai ales Dumitru, au insistat să se respecte principiul proporționalității. Adică, pe bază de complicate, dar exacte calcule (algoritm), FSN să aibă peste 2/3 din totalul membrilor.

În cele din urmă s-a căzut de acord să avem 15 membri: 8 FSN și câte unul din fiecare celelalte grupări. Cum în Senat s-a căzut deja de acord să fie 5 FSN și 3 din celelalte grupări, vom avea o comisie parlamentară formată din 13 membri FSN și 10 ne-FSN-iști. Nici o șansă ca să se ajungă la concluzii obiective. FSN-iștii, pur și simplu, nu vor semna așa ceva.

Miercuri, 20 Iunie 1990

Dick Clerk, fost senator de Ohio, Senior Fellow of the Aspen Institute for Foreign Policy and Defence, vine să mă vadă. Îi explic situația. Îi cer sprijin moral. Avem o mare bătălie în față.

La depunerea jurământului lui Ion Iliescu, întâmplarea face ca Petre Roman și cu mine să stăm unul lângă altul în balconul Ateneului. Frumoasă sală, îi spun. Când a fost construită? E prima dată când o văd. În 1881. Ziua Regatului. Sper că Iliescu nu intenționează să fondeze o dinastie. Nici o șansă. Pe urmă, examinând bolta Rotondei, am văzut că, de fapt, a fost inaugurată în

1888. A fost extrem de prietenos. Am venit - căci eram înconjurat de PNȚ-iști - ca să demonstrăm că respectăm unitatea statului român. Dar eu nu mă ascund după deget. Sunt încântat că ambasadorul SUA n-a venit la ceremonie în mod ostentativ, ca să condamne ce s-a petrecut săptămâna trecută. Am vorbit mult împreună. Am ascultat, apoi, ceremonia, jurământul, cuvântarea lui Iliescu.

Când a terminat, toată lumea s-a sculat în picioare și a aplaudat. Eu nu. Nu e din lipsă de curtoazie, i-am spus lui Roman. Nu mă scol, pentru că n-a spus adevărul despre evenimentele de săptămâna trecută.

La ieșire, toate televiziunile, corespondenții de radio și de presă, la mine au venit. Le-am spus că mi-au plăcut sentimentele și programul exprimate de Iliescu. Mai ales pasagiile despre drepturile omului. Dar dacă afirmațiile lui despre cum s-au desfășurat lucrurile în zilele de 13-15 Iunie, reprezintă dovada sincerității și obiectivității lui, atunci mă văd nevoit să nu am încredere în el. Dar, vreau să accept că e de bună credință. De dragul țării. De dragul viitorului poporului român. Dar acum vreau fapte, nu vorbe. Și am repetat că voi sta în România să lupt pentru democrație. Am repetat că nicăieri și nicicând democrația n-a fost instaurată fără luptă.

Pură coincidență. Spre sfârșitul cuvântării lui, Iliescu l-a numit pe Petre Roman prim-ministru. Aplauze. S-a sculat în picioare. Când s-a așezat din nou pe scaun, era, evident, încântat. I-am întins mâna și l-am felicitat. Curios, dar sunt primul să te felicit, i-am spus. I-a plăcut.

La orele 4.00 p.m., la Cameră. Discutăm regulamentul. Merge încet. Intervin doar de două ori. Scurt, precis. Să le dau experiența mea, în Occident, în problemele de procedură. M-au aplaudat deja la prima intervenție. Dar la a doua, când m-am referit la audierile din Congresul American despre acordarea Clauzei națiunii celei mai favorizate, m-au aprobat din plin și FSN-iștii. Klaps a remarcat chiar: "Să știi că-ți câștigi simpatizanți în Cameră."

Joi, 21 Iunie 1990

Am introdus o moțiune: Nu numai Guvernul și grupurile parlamentare, dar și deputații, în mod individual, să aibă dreptul să prezinte un proiect de lege în Parlament.

M-am folosit de ocazie ca să explic marea discuție din secolul trecut, în care Edmund Burke a jucat un rol hotărâtor. Deputatul, odată ales, nu reprezintă numai circumscripția electorală care l-a trimis în Parlament, nu numai partidul pe lista căruia a candidat, ci și conștiința sa. Alegătorii i-au dat mandat pentru că au încredere în judecata lui. El trebuie, deci, să rămână de sine stătător, ca om.

Am fost încântat când și FSN-iștii au votat pentru mine în mare număr. E o mică victorie.

A venit Elisabeth. Mi-a adus două cămăși albe. Stăm la hotel (Intercontinental). Gicu Pop vine la noi la masă. Nu îl înțeleg. Îmi spune că el mă "apără" față de toți cei din "guvern", pentru că sunt un "bun român". Drăguț din partea lui. Condescendent. Dar mă bagă în aceeași ciorbă cu Iliescu, cu Radu Câmpeanu. Probabil că așa e, dar eu nu vreau să fiu asemuit nici lui Radu Câmpeanu și, cu atât mai puțin, lui Iliescu. Ei vor puterea. Eu vreau să servesc națiunea. Ei au avantaje de pe urma activității lor politice. Eu fac sacrificii enorme. L-am tot întrebat ce ar trebui să fac acum. Nu mi-a dat un răspuns, deși am formulat întrebarea mea în zeci și zeci de forme diferite.

Vineri, 22 Iunie 1990

Începem la 8.20 în Parlament și terminăm la 10.15. Mă duc cu Petru Maior și Țepelea să depunem o frumoasă coroană de flori la Cimitirul Eroilor. Azi s-au împlinit 6 luni de la Revoluție. Timișorenii, bineînțeles, consideră ziua de 16 decembrie, drept Ziua Revoluției. La 22 decembrie a căzut Ceaușescu. Asta e diferența.

Dau interviuri televiziunii australiene, la sediul partidului și seara, o tânără americancă, Carolina Salguero, îmi ia multe fotografii, tot la sediul PNȚ, pentru magazinul LIFE.

Elisabeth mi-a adus și o scrisoare din partea lui George Serdici. A văzut și el programul la televizor, cu casa noastră distrusă. Nu casa, propriu-zisă, ci tot interiorul ei complet vandalizat.

"Îți scriu aceste rânduri pentru ca să știi că suntem nițel îngrijorați."

Omul ăsta n-are nici o consistență în comportarea lui. După ce m-a atacat ani de-a rândul, și foarte vulgar, cu înjurături de mamă etc., acum vrea să fim prieteni. "Când vii din nou la Londra, poate

ești drăguț și-mi telefonezi. Poate putem dejuna împreună", îmi scrie!?

Sâmbătă, 23 Iunie 1990

Vorbesc cu Petre Roman despre Minodora Ilie. O recomand ca ministru adjunct la Educație. "O să introducem sistemul occidental, cu un deținător al portofoliului." În orice caz, mi-a promis că va ține seama de recomandarea mea. "Vreau s-o cunosc, bineînțeles."

I-am comunicat totul Minodorei. Am luat masa cu Michael și Veronica Atkinson. A fost și Marry Younger, deputat, fost ministru. Ea se ocupă de "copiii dezavantajați". (*Deprived children*). Sunt gata să construiască peste o sută de case de lemn, fiecare pentru 6 copii, plus "părinții adoptivi", cu condiția ca Guvernul să aprobe un schimb favorabil pentru lira sterlină. L-a văzut pe Roman chiar astăzi.

Gicu Pop îmi explică că societatea "Associated Aerospace" de sub conducerea lui Sir Geoffrey Pattie e gata să comande 50 de avioane Rombac!!! Guvernul însă le-a indicat precauție în urma evenimentelor din 13-15 iunie. Același lucru și fabricii Rover care ar vrea să construiască Landrover-ul lor aici în România.

Sergiu Celac i-ar fi spus că are de numit 84 de ambasadori. Pentru Londra m-ar fi vrut pe mine. L-am asigurat că nu mă interesează. Un altul potrivit, zice Gicu, ar fi dr. Ioan Pașcu, economist. El însă nu e disponibil pentru că a devenit consilier personal al lui Iliescu.

Miercuri, 27 Iunie 1990

Alaltăieri și ieri în Parlament. Aseară trăgeam la sorți locurile Opoziției. PNȚcd cădem ultimii. Nimic de făcut. Vom fi cam la fundul sălii.

Astăzi dau delegație lui Ion Diaconescu să se ocupe de participarea noastră în Comisiile parlamentare.

Dau 6 exemplare din *Moscova sfidează lumea*, în românește, bibliotecii Camerei. Le semnez pe toate. Dan Marțian, președintele Adunării Deputaților, îmi cere să-i dau în scris notificarea că voi lipsi câteva zile din Parlament. O fac foarte succint.

Plec la Berlin. La aeroport (Otopeni) nu-mi deschid bagajele, dar îmi pun întrebări. "Ce vrei, doar știi că e deputat, domnul Rațiu!" îi

spune colegul. "Toți trebuie să fim egali. De aceea am făcut revoluția", răspunde al meu ritos. Ai absolută dreptate, i-am spus și i-am strâns mâna. Încruntarea i-a dispărut de pe față.

E prima dată că utilizez un pașaport românesc. Avantajul e mare. M-a costat biletul vreo 900 de lei. N-am făcut coadă, nimic. La fel la pașapoarte. M-au invitat să trec imediat peste coadă și mi-au adus pașaportul, gata marcat câteva minute mai târziu, acolo unde eram, în sala de așteptare. Multă lume a venit să-mi ia autografe. Ceea ce s-a întâmplat și în avion. De asemenea, la sosirea în Berlinul de Est.

Eram într-un avion rusesc, al liniei Interflung. Deci patru oameni la o masă, doi câte doi, față în față. Lângă mine l-am avut pe gazetarul japonez Toru Yasui de la *Nion Dempa News* și în față pe Victor Mavrodineanu cu prietena lui nemțoaică, Astrid Hensel. El face filme pe cont propriu la Munchen. Ea locuiește în Berlin. Discuție interesantă. El s-ar întoarce în țară, "dacă democrația ar avea o șansă". Opinie deprimantă, dar pentru moment justificată.

Vorbesc cu Nicolae. Mă informează că Richard Lewis de la Comisia Europeană merge la București cu o misiune formată dintr-un deputat italian și unul din Luxembourg. Sosește duminică și se întoarce luni.

Joi, 28 Iunie 1990, Berlin

Scriu versiunea mea a evenimentelor 13-15 Iunie. I-o trimit prin fax lui Nicolae, după ce vorbesc cu el la telefon. Vorbesc și cu Dinu Daponte. Să pregătească tot ce e necesar pentru stabilirea băncii și să examineze din nou înființarea postului nostru de televiziune.

Îmi cumpăr niște cămăși de la supermarketul Wertheimer. Găsești de toate. Marfa debordează. Prosperitatea e de necrezut.

Seara, prima adunare a organizației "The Cercle". A fost înființată de Pinay, fostul prim-ministru francez și e condusă acum de Julian Amery, care m-a invitat și pe mine.

Participanți interesanți, așezați la diverse mese mici. La a mea, Frank Steele cu soția (el e bancher), Ted Shackley cu soția (el e petrolist, face afaceri cu Polonia și Ungaria), Fatima Garlani care reprezintă gruparea roialistă din cele șapte care luptă în Afganistan împotriva omului Moscovei, Najibulah, și I.W. Landon (general, acum la pensie). A vorbit Jurgen Aretz, ministru adjunct la Interne, despre unificarea Germaniei. Foarte bine, dar nimic special. A

pomenit determinarea lor de a rămâne în NATO, de frontiera cu Polonia, dar și de drepturile minorității germane în orașe în care acum 45 de ani aveau o majoritate zdrobitoare.

Au luat cuvântul și Bruce Anderson, redactorul-șef de la *Sunday Telegraph*, ambasadorul Bach, care e și secretarul grupului „Winston Churchill", sosit aici direct din Moscova, unde a văzut o slăbire a sprijinului de care s-a bucurat Gorbaciov. Apoi, ambasadorul Venezuelei, al cărui nume îmi scapă, Vicontele Cranborne, deputatul german Ortwin Lowack și James Lucier, american mi se pare.

Vineri, 29 Iunie 1990, Berlin

Dumitru Cucu la micul dejun. Vrea să lucrăm împreună. Îmi multiplică Cartea Albă și Post Scriptum-ul ce am pregătit despre alegeri și evenimentele de la 13-15 Iunie. El colaborează foarte bine cu fiul meu Nicolae. Paler, Ana Blandiana și alții au fost aici. Păcat că nu i-am văzut și eu.

Dimineața, la Primăria Berlinului Occidental. Eberhard Diepgen ne vorbește despre unificarea Capitalei și a țării. Foarte convins că totul va merge bine și că inflația va fi neglijabilă. Poate 1-1,5%.

Masa în Berlinul de Est. Ne vorbește Dr. Lassing. Muzeul Pergamon și Ișstar (Babilon) excepțional. Mai ales ultimul, cu faianță colorată.

La prânz am stat lângă Lordul Thomas de Swinnerton. E istoric, șef al "Think Tank"-ului doamnei Thatcher ani de zile. Acum e activ în Camera Lorzilor.

Prin Julian Amery mă împrietenesc cu Cranborne. E moștenitorul Marchizului de Salisbury. Are 43 de ani. Îmi place omul.

Nouă întrunire în Primăria Berlinului de Est cu Elmar Pieroth, coordonatorul problemelor economice și financiare inevitabile acum cu unificarea Germaniei.

Și el foarte bine. Atât Diepgen, cât și Pieroth pot să-mi fie de foarte mare folos.

Facem turul Berlinului de Est cu autobuzul. Clădiri impunătoare. Toate cam dărăpănate, iar casele particulare într-un hal fără de hal. Unele mai rău decât cele din Bucureștiul vechi.

După-amiază vorbesc eu, urmat de Vane Ivanovic. Discuție animată. Foarte multe întrebări. Sper că voi putea obține ajutor.

Sâmbătă 30 Iunie 1990, Berlin

Karl Heinz Narjes, fost vicepreședinte al Comisiei Europene arată dificultățile integrării cu multe amănunte și cifre precise. Fritz Ermarth, de la CIA, susține importanța ideii democratice. Vorbește Cranborne ca să respingă ideea că socialismul nu mai există. Și mulți alții. E cu adevărat un grup extrem de interesant.

Pentru mine ziua a început cu micul dejun. Klaus Rettel, șeful administrativ al Partidului Creștin Democrat, aici în Berlin, mi-a indicat că sunt gata să ne ajute. I-am vorbit în special despre un post independent de televiziune.

După masă James Lucier, directorul Comitetului Pentru Relații Externe (Republican) al Senatului, ne-a arătat intenția Statelor Unite de a-și micșora activitatea și de a se concentra asupra emisferei occidentale. O re-definire va vea loc, cu siguranță, o dată ce, după 1992, Europa Occidentală se va afirma așa cum este. Adică cea mai mare putere din lume.

La masă l-am avut pe Charles Pasqua musafir. M-a întâmpinat cu vorbele: "Vă cunosc de la televiziune. Ați condus o campanie electorală foarte curajoasă." Vorbește bine. Amuzant. Adevărat corsican. Acceptă să vină în România oricând îl invităm. Ne-a explicat cum vor alege candidatul la Președinție, de acum încolo.

Ultimii au fost sud-africanii Rae Killin și A.E. van Njekerk. Problemă eternă. Bruce Anderson a intervenit foarte tare ca să critice viteza cu care se transformă apartheid-ul. Discuția personală ce am avut cu Ermarth, de la CIA, și cu Nicholas Elliott - separat și confidențial, bineînțeles - mi-a dat speranțe.

La masă, Kata Eszterhazi, nevasta lui I.W. Landon, s-a așezat lângă mine. Ne-am înțeles foarte bine. Îl cunoaște foarte bine pe Paul Odescalchi. I-am spus că Elisabeth stă cu ei pentru nunta fetei lor și că Nina ne e bună prietenă. Bob Knight, avocat din New York, mi-a vorbit foarte pozitiv despre impresia eroică ce dau eu Occidentului, care trebuie valorificată pentru binele României și al democrației în general.

Duminică, 1 Iulie 1990

Fatima Garlani a vorbit despre Afghanistan. Kabul rămâne în mâna lui Najil pentru că nu există un singur lider al celor șapte grupuri de luptători pentru libertate. Pakistanul dorește să controleze mișcarea, ceea ce nu convine majorității afghanilor. Tatăl ei conduce grupul pro-monarhist.

S-a făcut un tur de orizont. Castro nu mai are mult până ce va fi înlăturat. Poate cu vărsare de sânge, dar Moscova nu mai are interesul să-l susțină cu atâția bani; ceea ce nu-și poate permite, în tot cazul. Menghistu are și el o problemă. Va fi răsturnat. S-a căzut de acord ca următoarea întrunire a "Cercle"-lui să aibă loc la Washington, între 29 noiembrie și 2 decembrie a.c.

După cina de seară, a vorbit generalul Cane (Kahn) care comandă garnizoana franceză aici, la Berlin. A fost foarte bine, foarte realist.

Vorbesc la telefon cu Regina Ana și cu Regele Mihai. Le explic situația din țară. Îmi mulțumesc pentru că am protestat că li s-a anulat viza de intrare în țară. La rândul meu, le mulțumesc pentru mesajele de simpatie și sprijin ce mi-au transmis prin Simina Mezincescu și prin Elisabeth. Îi spun Regelui că sunt atacat sistematic în presa guvernamentală că aș fi fost legionar și că s-ar putea să se pregătească un proces împotriva mea. În care caz, sper că va vorbi pentru mine.

Luni, 2 Iulie 1990, Londra

Înainte de masă vine Lionel Bloch. Aranjăm problemele Fundației Rațiu. Vreau să se plătească toți banii care se datoresc Fundației de la înființarea ei. După cât îmi amintesc, e vorba de 60.000 de lire sterline pe an. Vreau, de asemenea, să fac un nou "covenant" pentru Fundație, pe o durată de 4 ani.

Telefonez, apoi, lui Harley Balzer în Washington și-l pun în legătură cu Lionel. Discută cele de cuviință ca să se poată porni acțiunea necesară pentru înființarea Catedrei de studii românești la Universitatea din Georgetown.

Masa cu Dinu Daponte și Nicolae. Dinu e gata să pornească Banca de Investiții din România. Va avea un capital de 5 milioane de dolari, din care statul român va deține 20%. Restul să fie al nostru, al societății Hayworth. Eu ar urma să găsesc cei 4 milioane de dolari de care are nevoie. Să-i punem împreună, i-am zis. "Eu fac treaba. Tu aduci banii. Așa ne-a fost înțelegerea", a fost reacția lui Dinu. Nicidecum. Mergem jumătate, jumătate. "Și lucrul, munca mea?!" Bine, dacă insiști să fie remunerată special, să pui mai pu-

ţini bani decât mine, dar de pus trebuie să pui. Altfel nu merg.

Ne-am tot învârtit în jurul problemei. În cele din urmă, i-am dorit succes, să facă totul cu alte instituţii financiare. Cum e, de pildă, Morgan Grenfell şi nu mai ştiu care, căci a menţionat mai multe. Nu-mi place schema lui. El vrea să finanţeze activitatea Guvernului cu bani occidentali. "Dacă n-o facem noi, o fac francezii şi italienii", m-a "ameninţat". Să fie sănătoşi. Eu nu vreau să ajut Guvernul ăsta. După mine, banca trebuie să finanţeze, direct, doar întreprinderi private. Să demonstrăm aşa viabilitatea privatizării, în mic. Atunci meritul e al nostru. Al ideilor noastre. Şi nu va consolida Guvernul ăsta comunist.

Marţi, 3 Iulie 1990, Londra

La Foreign Office, la 10.00 dimineaţă. În biroul lui Alain Lidington, asistent special al lui Douglas Hurd. Era şi un alt expert, consilierul Maurice Frager, şi apoi, din partea Foreign Commonwealth Office, Christopher Hulse şi Robin Hoggard. Le-am explicat situaţia. Le-am dat Cartea Albă, cuvântarea mea din Parlament din 18 Iunie şi *România - an assessment*, versiunea lărgită a "post-scriptum"-ului pregătit de Cristian Popescu. De data aceasta n-am avut nici o dificultate. I-am reamintit lui Hulse că, la ultima noastră întrevedere, el credea că Frontul va duce ţara la democraţie. Nu mai e cazul. Ar fi o adevărată tragedie dacă Occidentul ar repeta greşeala făcută cu Ceauşescu, le-am spus. Să nu se mai convingă pe ei înşişi că dorinţa lor e o realitate. Ei vor să vadă democraţie în România. Dar nu Frontul va aduce-o. Şi, cu siguranţă, nu Iliescu. M-am declarat susţinător al ajutorului umanitar de care avem mare nevoie în România. Nu însă de ajutor economic. Dacă se dă ţării, adică Guvernului, regimul actual, nedemocratic, va fi consolidat. Şi nu se va obţine nici o schimbare reală. Birocraţia şi corupţia se vor întări. Le-am vorbit de ziar şi de postul de televiziune.

La masă m-au invitat fetele de la Blenheim Estates, Susan şi Helen. Afacerea lor merge bine. Nicolae îmi atrage atenţia asupra unui articol în *Evening Standard*, în care Sandu Pobereznic s-a prezentat ca mare antreprenor de construcţii şi că el a pus la punct scoaterea ziarului nostru în România. El a obţinut noul local, a semnat contractul etc. Nu e de mirare că nu prea are admiratori printre

ceilalţi membri ai echipei mele.

Gorbaciov spune răspicat la Congresul partidului comunist din URSS că, dacă situaţia economică nu se îmbunătăţeşte în timp de doi ani, îşi va da demisia. Ligaciov a fost mai aplaudat la acest congres, decât oricare alt lider.

Să nu uit. Ieri dimineaţă am dat un interviu la ITN. Tot în legătură cu promisiunea lui Petre Roamn că ceea ce s-a întâmplat la 14-15 Iunie, nu se va repeta niciodată. Imposibil de crezut. În România nu există democraţie, a fost comentariul meu. Nicolae mi-a obţinut textul interviului.

Mandela e în Anglia. Mult mai important decât un lider român! Nici Margaret Thatcher şi nici Douglas Hurd nu m-au primit. Pe Mandela, da.

Miercuri, 4 Iulie 1990

Toată ziua la aeroportul Heathrow. Zborul nostru TAROM amânat, oră după oră. În cele din urmă a fost anulat. Pierdere de vreme enormă, cu repartizarea şi cazarea pasagerilor la hotelurile din apropierea Aeroportului.

După vreo 2 ore abandonez ideea şi mă întorc acasă. Seară plăcută cu Elisabeth, dar m-a întristat faptul că echipa engleză de fotbal a fost învinsă de cea a Germaniei, prin tragerea de la 11m. Meritau să câştige, cred, deşi şi germanii au jucat foarte bine.

Joi, 5 Iulie 1990

Cam acelaşi lucru. Ar fi trebuit să decolăm la 11.00 a.m. Am decolat la 14.19. Mă întreb de ce aceste enorme întârzieri.

Stewardesa mi-a reţinut un loc foarte bun lângă fereastră, unde am loc pentru picioare. Deci mă bucur totuşi de un tratament privilegiat! Acelaş lucru la paşapoarte, când am sosit la Otopeni. Mi l-au luat imediat, ducându-mă la un ghişeu neutilizat. Gigi m-a primit cu cei doi băieţi, Marius şi Teo. Pe ei i-am trimis să aducă bagajele. Noi am plecat imediat cu Nicu, şoferul nostru, la volan. La vamă nu mi-au inspectat nimic.

Sârbu de la PNŢ mă aştepta acasă. "Situaţia e dezastruoasă în partid. Nu mai daţi nimic. Coposu e plecat în străinătate, la Bruxelles. Trebuie să facem ceva. Altfel dispărem." Grigore mă informează că şi liberalii s-au rupt: Câmpeanu şi ceilalţi. Probabil e

o acțiune de fărâmițare totală a Opoziției. Nu numai în Parlament, ci și în afara lui. Dar și de lipsă de coeziune în interior.

Am călătorit cu Ilinca Bossy, Sally Laird și Stephen Davies. Ea are un plan de publicare de cărți didactice pentru învățarea limbii engleze. Negociază cu Ministerul Educației. Sally e Directoarea "Central East European Publishing Project". Organizația e atașată la St. Antony's College, Oxford. În fine, Stephen, care și-a luat un doctorat în România, despre epoca fanariotă, are acum o societate proprie. Îi spune "Dragoman Sound Guides". Om interesant. Cunoaște bine istoria noastră, mai ales între anii 1711-1821.

Un israelian, Efri Pedatsur, și un palestinian, acum în Liban, fac afaceri cu România. Și ei au căutat să-mi vorbească și să mă pompeze. Am fost politicos, dar n-am angajat o discuție. Caramitru mi s-a prezentat. El e mare mahăr al FSN. Nu știu exact ce și cum.

Interesant, însă, ce idei circulă. Un inginer, de vreo 35-38 de ani, mi s-a declarat adept etc. ... Era cu soția, cu mama lui și cu un băiețel de 6 ani, care are mâna dreaptă nedezvoltată. Așa, rămasă chircită. Lucian îl cheamă. Au fost la Oxford la un mare specialist care-l va opera peste vreo 3-4 ani, mi-au spus. "Poporul român n-a înțeles ce propuneați la alegeri. Nimeni nu înțelege privatizarea. Să vie Regele. Pe el îl vor accepta."

Merg cu Gigi la cină, la hotelul București. O masă mare de tineri nu departe de a noastră. Vine o fată frumoasă să mă asigure de admirația lor etc. Merg și le strâng mâna. Erau vreo 20.

Sir James și Lady Ackers îmi trimit o notă: *„Sir J&L.A., from England present their compliments and best wishes."* Mă duc și la masa lor să schimbăm câteva cuvinte. El face afaceri în România.

Duminică, 8 Iulie 1990

De când am venit, numai probleme.

PNȚ. Sunt și astăzi diverse adunări. Comploturi. Un grup, care pretinde că are asentimentul a 12% din delegații PNȚ pe județe, vor înlăturarea multora din conducerea actuală. Pe Coposu vor să-l rețină ca un fel de consilier onorific. Dar pe Klaps, Bărbuș, Diaconescu etc. pe toți îi vor înlăturați. Eu nu sunt vizat. Îl vor pe Ioan Alexandru președinte. Informațiile astea îmi vin prin Cristian Popescu și Doina Bâscă. Secretarul adjunct al partidului, Sârbu, însă, are alte idei. Evident, nu știa de aceste "comploturi". El vede

o reorganizare cu mine și Coposu, co-președinți și înlăturarea celorlalți bătrâni. Cum a fost pe vremea când Maniu și Mihalache conduceau împreună partidul. El vrea sprijinul meu pentru "Federația Asociațiilor de Întrajutorare AGRONOM". O va înregistra chiar luni, 9 Iulie.

Grama, de la UDC (Uniunea Democrat-Creștină), vine și el. "Ion Puiu a venit să facă o alianță cu noi", mi-a spus. Dar nu se grăbește. Toate partidele din Opoziție, cu excepția liberalilor, se vor apropia de UDC. "Este cea mai mare structură politică în Occident, azi." După el, Puiu și Rădoiu i-ar aduce 50.000 de tineri. "Dar Puiu e un smintit", a adăugat. PNȚ-ul și nici PNL-ul nu mai au credibilitate. Patriciu, care a fost dat afară din PNL, a înființat "Partidul Liberal al Tineretului".

Grama ține foarte mult să nu se afle că i-am dat niște bani.

Discut cu Doina Bâscă. Planuri cu ziarul. Țin mult să reușească.

Cei doi "securiști" ai mei, Teo și Marius, sunt adevărați mercenari. Vor foarte mulți bani. Pretind că fiecare dintre ei ar fi îndreptățit la 1625$ pe lună. Am să le ofer 500 la fiecare și bună ziua.

Îmi reorganizez puțin, ce am putut salva după vizita minerilor.

Astăzi vine Iosif Urcan. E originar din Turda. Discutăm problemele locale. În ordinea priorității: 1. Controlul poluării; 2. Casa de cultură, care trebuie terminată; 3. Băile trebuie dezvoltate. Nămolul e mai bun, mai sărat decât cel de pe Litoral; 4. Exploatarea apei minerale Borsec.

Au idei foarte precise, el, Romulus Marta și Sabin Sasu. Îi spun să vină cu propuneri concrete. Vreau să-i ajut.

Petrina și Iftene Pop îmi pun o bandă. Primele trei minute e retractarea la Televiziune a acuzațiilor aduse lui Petrina. Apoi o jumătate de oră discuție între Petrina și Voican, care i-a sugerat să mă expulzeze imediat. "Mandatul lui n-a fost validat... Ce perspective politice aveți cu domnul Rațiu? E bătrân. Sacrificați-l. Cauza este el. El e inspiratorul și autorul moral" (al manifestațiilor din Piața Universității și al zilei de 13 Iunie). Mi-au promis să-mi dea o transcriere a pasajelor respective.

Vorbind de partid, mi-au spus că ei patru sunt solidari: Ioan Alexandru, Suianu, Iftene Pop și Petrina.

"Dacă ne mai atacă Klaps, noi plecăm. Și cu noi, vor pleca foarte mulți. Căci suntem mulți."

Luni, 9 Iulie 1990

Îi concediez pe cei doi securiști, Teo și Marius. Le dau 500 de dolari fiecăruia. Generos, dar nu voiam să le dau prea puțin. Chiar și așa, nu m-ar surprinde dacă ar încerca să se răzbune pe mine.

De la 12.00 încolo, în Parlament, până seara târziu. Obosit mort, nu prea dorm bine. Prea mulți țânțari. Trebuie să dorm cu geamurile închise. N-am încotro!

Marți, 10 Iulie 1990

Dimineața, la Comisia Drepturilor Omului, Cultelor și Minorităților. Discuție aprigă între reprezentanții AUR și minoritari, pe chestia vicepreședinților. Prea mulți minoritari: un ungur, un neamț și un lipovean. Am intervenit și eu ca să-i acceptăm. Petru Maior a fost cel care a declanșat discuția, de fapt. Deși vorbește foarte bine ungurește, sau, poate, tocmai de aceea, e foarte pornit contra ungurilor. N-are nici o încredere în declarațiile lor de loialitate față de statul român.

La prânz, la Gerry Falwell, la Intercontinental. El e baptistul care predică la televiziune în Statele Unite. Are un succes enorm. Strânge sume enorme. Predică pe 8 canale de televiziune și are Universitatea lui. I-am descris situația din România. I-am povestit ce s-a întâmplat la 13-15 Iunie. M-a întrebat ce poate să facă pentru noi. Roagă-te lui Dumnezeu, i-am răspuns. Și ajută-ne cum poți. Cu de toate. Ne-am fotografian împreună. Eram cu Paul Lăzărescu, redactorul de la *Dreptatea*, Doina Bâscă, Ștefan Mamulea și Victor Găetan. Era înconjurat de mai mulți români baptiști. Fallwell e mai înalt ca mine. Bine făcut. Va predica astă seară aici, la București.

Când am sosit la Parlament, l-am văzut pe Năstase, noul ministru de Externe. Ne-am strâns mâna și l-am felicitat. Vrea neapărat să-mi vorbească, mi-a spus.

La ședința din Parlament m-am folosit de orice ocazie să vorbesc despre practica parlamentară în democrațiile occidentale. Prezența la dezbaterile Camerei este facultativă. Numai la vot trebuie să fii prezent. I-am făcut să râdă, căci m-am plâns. Scaunele sunt neconfortabile și rândurile prea strânse laolaltă. Nu poți să dormi, le-am spus. Le-am vorbit de spiritul ce se degajă din apartenența la acest club select. Cât de important este ca oamenii să se cunoască și să se aprecieze reciproc peste ideile de care sunt animați și indiferent de

partidul căruia-i aparțin.

Ședința președinților celor opt grupări parlamentare. Îl propun pe Raul Petrescu consilier pentru redactarea Constituției și pe Vasile Gionea din partea PNȚcd. Mă duce, apoi, mașina lui Stănculescu la Ministerul Apărării. Victor Stănculescu era încă cu Iliescu. "Cinci mitropoliți au fost în audiență. Toți au ținut să vorbească." Și a continuat să se scuze pentru întârziere.

Am fost foarte direct. De ce m-au ales pe mine, singurul om politic a cărui casă a fost vandalizată? Ce vrea Iliescu ? Agresiunea împotriva mea m-a făcut cunoscut în toată lumea. Ce vrea acum? Să mă facă martir, și erou? I-am vorbit și de cei 100.000 de dolari ce mi-au fost furați. A dat un telefon lui Ursu, noul ministru de Interne. 20.000 de dolari i-au fost înmânați de unul dintre mineri. Ursu vrea să-mi vorbească. Stănculescu e de acord că întreaga acțiune a fost o înscenare.

Ce va face Iliescu dacă regimul comunist se prăbușește în Rusia, sau dacă Gorbaciov este susținut din plin de occidentali, care-i vor cere ca preț abandonarea influenței Moscovei în Europa Răsăriteană? Se va putea el menține, singurul șef neocomunist în întreaga Europă? Până și Bulgaria s-a schimbat și Albania e în curs de schimbare. Vrea el să ajungă la stâlpul infamiei? "I-am spus că dacă-i invită pe mineri a treia oară, Armata nu va mai sta la o parte", mi-a declarat Stănculescu.

Când îmi așteptam mașina, în fața Parlamentului, pe la 6.10 p.m., Măgureanu a venit să mă vadă. A fost vădit flatat că i-am rostit imediat numele când m-a întrebat dacă știu cine e. "Și știți ce sunt acuma?!" Da, șeful Securității. "Nu trebuie să rostim cuvântul ăsta, și mi-a explicat etc. E SRI." L-am întrebat de ce această campanie contra mea în ziare, ca să mă facă legionar, că am finanțat demonstrațiile din Piața Universității etc. Ca să fiu eu autorul loviturii de stat?, l-am întrebat. Când a protestat, i-am zis: Am înregistrat pe bandă o conversație, care afirmă clar că ăsta a fost scopul. "A cui?" A lui Voican. Foarte clar. Vroia ca eu să fiu țapul ispășitor. "Dacă o ai, fă-o publică." Mă voi gândi. Și el vrea să mă vadă. "Dar numai noi doi, discret." De acord.

Miercuri, 11 Iulie 1990

La prima ședință a Constituției. Prezidează Bârlădeanu cu Dan

Marțian și Radu Câmpeanu, în marea sală construită în timpul lui Dej.

Cuvântările, nu prea interesante. Liber-schimbistul nostru a mai reușit să meșteșugească niște fraze frumoase. Are talent. Altfel, destul de previzibil și anost. Dar s-au perindat mulți la tribună. Evident, vroiau să se asculte și să fie văzuți la televizor. După o scurtă pauză am votat Regulamentul de funcționare. A fost puțină dezbatere ca să avem vot secret, când votăm ansamblul Constituției, măcar. Diaconescu a vorbit în sensul ăsta. Bineînțeles, n-am reușit. Pentru mine nu e important. Eu sunt chiar gata să se voteze nominal. Dacă nu e o Constituție bună, voi vorbi împotriva ei, pe față. Și tot pe față sunt gata să votez împotriva ei.

Am sosit, cu o mică întârziere, la Comisia Afacerilor Externe. Tot Bârlădeanu prezida. Vreo 40 de deputați și senatori erau deja adunați. M-am dus direct la Bârlădeanu și i-am strâns mâna. În sfârșit, ne cunoaștem. Era vorba că am încheiat un acord secret acum vreo câțiva ani. Dar până acum n-am avut onoarea. A spus și el ceva, să confirme că nu ne-am cunoscut niciodată.

Klaps s-a supărat că nu l-am numit pe el în Comisia de redactare a Constituției din partea PNȚ. Îl numisem pe Vasile Gionea, așa cum ne înțelesesem.

La 5.30 p.m. la noul ministru de Externe, Adrian Năstase. Sunt primit de tot biroul lui. Strâng mâna fiecăruia și simt simpatia de care mă bucur. Facem obișnuitul tur de orizont. Legături strânse cu Europa. Vom găsi sprijin în "brâul latin" (Spania, Franța, Italia). Situația nu e excelentă, dar se va schimba până-n septembrie. "Vom da semnale că mergem spre democrație", a zis. I-am indicat ce semnale ar trebui: eliberarea imediată a celor arestați la 13 Iunie și rearestarea, numai după ancheta parlamentară, a celor vinovați; înființarea postului de televiziune independent și să mă lase să-mi public ziarul. La sugestia mea a reluat ideea schimbării și retragerii securiștilor din diplomație. A început s-o facă, treptat. Are mare nevoie de diplomați calificați. "Malița ar fi bun, dar l-a servit pe Ceaușescu." Legături cu America Latină și cu piticii puternici din Extremul Orient: Hong Kong, Taiwan, Coreea de Sud și Singapore. Relațiile cu China sunt foarte bune. Trebuie întărite. Importăm mai ales bumbac de acolo și produsele noastre fabricate sunt acceptabile. Nu se va urmări obținerea Clauzei Națiunii Celei mai

Favorizate din partea SUA, iar Uzina nucleară de la Cernavodă se va realiza cu Canada. Va înființa un Institut al Drepturilor Omului și a acceptat sugestia mea de a se crea un Ombudsman.

Mi-a vorbit despre propaganda șovină maghiară și-și dă seama de pericolul ce ne paște.

Nu ne dorim democrație și nu știm să respectăm drepturile minorităților, iar Transilvania aparține altei tradiții. "Cred că toți vrem să apărăm Transilvania. Contez pe ajutorul dumneavoastră", mi-a zis. De altfel, s-a arătat tot timpul extrem de doritor să discute cu mine.

El vede o realiniere a puterii. Rusia propriu-zisă, fără statele periferice ale Uniunii Sovietice și Germania Unită. "Ca întotdeauna, ele se vor înțelege și vor colabora". Nu ca la Rapallo, în 1925. Nu state ostracizate, care se împrietenesc, i-am zis. "Vor fi cele mai puternice în Europa", a fost reacția lui. Cum ne afectează pe noi? "Trebuie să mergem spre o Europă Unită" și a repetat ideea avansată de mine în timpul campaniei mele electorale. Să mergem toate statele foste comuniste împreună spre Europa. Suntem în pericol să rămânem pe drum, așa cum mergem acum.

La plecare, îl aștepta și Stark în anticameră. Și din nou tot cabinetul. Am vorbit de *Moscova sfidează lumea*. "O am și eu. Păcat că n-o am aici să vă cer un autograf", mi-a zis Năstase.

Armata n-a prea fost afectată de comunism, i-am spus, provocator, căpitanului care m-a condus la mașină. "Ba da, a fost. Primeam ordine. Trebuia să le executăm."

Un tânăr din Dej, turdean la origine, Ioan Colceriu, vrea să-l ajut să-și perfecteze o invenție. Îi spune: "Vehicul inerțial cu recuperare de energie cinetică". Ar merge pe șine și ar funcționa perfect oriunde sunt dealuri, fără nici un fel de carburant etc... Ideea e interesantă. Se apropie de "perpetuum mobile", i-am spus. Nu știu cine spunea că românii au dat un mare număr de căutători ai acestei iluzii. "Nu chiar. Invenția constă în înmagazinarea și conservarea energiei create când vehiculul merge în vale." Nu vrea nici să-l perfecționeze, nici să-l vândă Occidentului. De ce n-o facem aici, la noi în țară?

Ne-am înțeles să-mi dea cópii după calculele și desenele lui, să le trimit fratelui meu Mircea. Dacă el e de acord, îl voi susține. Va fi nevoie de mulți bani, bineînțeles.

Joi, 12 Iulie 1990

Vine maiorul Ilie Ion, de la Procuratura Militară. Vrea o Declarație de la mine asupra celor petrecute în ziua de 14 Iunie. Asistă și Ciomagă, parte din timp. Se anunță Brucan. Îl trimit pe Costache pe scara din dos și-l primesc pe Brucan cu Răsvan Măgureanu. Îmi propune să formăm o Comisie Națională Neguvernamentală pentru investiții în România. Radu Câmpeanu este deja de acord. Noi să formăm un trio, eu fiind președintele Comisiei. Văd ce vrei să cumperi, dar ce vinzi?, l-am întrebat. A explicat, coerent de altfel, că Guvernul n-are nici o șansă să restabilească încrederea Occidentului în România. "Aveți o șansă unică să prestați un serviciu mare țării." Mi-a dat să înțeleg că cei de la Guvern sunt de acord. A subliniat că e inițiativa lui. În afară de noi trei să mai fie doar oameni din afară, bine cunoscuți: Ion Țiriac, George Pop, Stoleru, Georgescu-Roegen, Anghel Rugină și alții. Să dăm o conferință de presă. Să mă gândesc, i-am răspuns. "Faceți-o repede, căci e urgentă problema." Am râs. Eu sunt ardelean, gândesc foarte încet, n-am agilitatea minții dumitale.

L-am întrebat însă, de ce, dintre toți conducătorii politici români, mie mi s-a făcut "onoarea" de a fi ales victimă a mineriadei. Numai casa mea a fost vandalizată. Și mi s-au furat și 100.000 de dolari. "Trebuia să ai carte de credit", mi-a zis. Dar a condamnat "poziția" celor care au făcut acțiunea.

La Măgureanu, șeful Serviciului Român de Informații, în birourile lui din clădirea Parlamentului. (Se vor muta de acolo.) Îl întreb și pe el de ce am fost ales ca victimă a minerilor. N-a răspuns. I-am explicat cu câtă grijă clădirea în care locuiesc n-a fost distrusă. Sticla intactă peste tot. Doar portretele mele oficiale și pictura mea pe sticlă complet distruse. "Vă vorbesc acum ca ardelean..." e felul în care începe, vrând să fie convingător, să mă câștige de partea lui. "Dumneavoastră sunteți acela care l-ați ales pe domnul Iliescu președinte. Cu prestigiul dumneavoastră, nepotul memorandistului, primul ardelean candidat la cea mai mare magistratură a poporului român, ar fi trebuit să câștigați. Dar l-ați atacat pe domnul Iliescu, ați atacat comunismul. Toți foștii membri și familiile lor l-au votat pe el. Să se apere. Și mai are foarte mulți oameni care-l iubesc în țară."

Nu m-ați lăsat să explic țării ce vreau, cine sunt, cum sunt. În schimb, m-ați denunțat, atacat, prezentat drept moșier, străin de țară, aducător de șomaj, vânzător de țară, spion occidental, legionar. Și câte și mai câte. De ce nu mi-ați dat voie să public ziarul meu? Să am un canal de televiziune? Doar ai fost prezent când am avut înțelegerea cu Iliescu să o fac. I-am și prezentat cererea, formală, și a acceptat-o dându-ți-o dumitale pentru execuție. De ce nu s-a ținut de cuvânt? De ce nu ne-ați dat casa în care eu și soția mea am fi dorit să locuim? Păcat că am pomenit casa. Asta i-a dat șansa să nu răspundă la întrebările cu ziarul și tv. "Am fost foarte jenat. Mai mult ca oricând în viață..." etc., dar nu mi-a dat o explicație concludentă.

Restul conversației s-a concentrat pe două subiecte:

1. Să public tot materialul incriminant despre cele petrecute la 14-15 Iunie. "O să vedeți dosarul nostru, din care va rezulta că s-a încercat o lovitură de stat." A fost de acord deci, să public conversația Petrina-Voican. Eu i-am spus că e vorba de Voican, dar nu l-am pomenit pe Petrina.

2. Să aduc contribuția mea atât de necesară ca să se refacă imaginea României în Occident. N-a spus-o, dar era vorba de ajutor economic din Occident. Ei își dau acum seama că eu am mare influență. Nu numai potențial, ci efectiv.

La 14.00 vine Chivulescu cu doamna Berechet, care trăiește în Elveția. El e cumnatul lui Velțian. Îmi spune că nevasta lui Velțian a decedat. Foarte optimiști, amândoi. Țara a început să înțeleagă. Occidentul la fel. Un gazetar francez, Castex, a scris un articol extraordinar, sub titlul "Cea mai mare minciună a secolului".

La ora 5.00 p.m. precis apar la ministrul de Interne, Viorel Ursu. Aceeași poveste. Acceptă plângerile mele asupra pagubelor cauzate mie și banilor ce mi s-au furat. Remarcă doar că cei nedreptățiți nu se adresează autorităților imediat. Pentru că nu au încredere că autoritățile le vor face dreptate. Nu credeți? Este normal după atâția ani de comunism! Să nu comparăm situația din țara noastră cu cea din Anglia. Dar și noi avem un sistem de legi, o legalitate a noastră. Perorații. Eu nu pot să cunosc ce s-a petrecut în toți acești ani, mi-a sugerat. Ba da, i-am răspuns. Dacă-mi citiți cărțile, veți vedea că sunt complet la curent cu situația. E adevărat însă că am rămas surprins și îndurerat. Omul e corupt. S-a petrecut ceva în sufletul românului. Ethosul lui a fost alterat.... M-a asigurat că dreptate se

va face. Toți vor fi pedepsiți. Vă fac o propunere. Dacă vă aduc o bandă care-l incriminează pe un important membru al Guvernului, îl veți pedepsi? "Mărturia înregistrată pe bandă nu e admisibilă în instanțele din România etc...". Partea cea mai mare a conversației a fost consacrată rolului meu în țară.

"Să nu fiți un Cato. Să fiți părintele neamului. Aveți admiratori în țară. Dar, mai ales, aveți o poziție în Occident. Puteți face foarte mult pentru țară. În Occident sunteți bine cunoscut etc.".

Aceeași poveste. Parcă s-au înțeles. Toți vor să ajut Guvernul actual să-și schimbe imaginea. Dar nu schimbându-se el, ci ca eu să afirm pentru uzul Occidentului, că s-a schimbat.

Toate se leagă între ele, în ultimele zile. Caricatura care a apărut în *Adevărul* din 8 Iulie e grăitoare. Să fi primit ei toți, ordin de sus? Sau toți gândesc la fel?

Încep să înțeleg și să-mi explic o serie de lucruri. Oamenii aceștia au un trecut în comun, mici sau mari compromisuri. Pe mine nu mă percep ca fiind de-al lor. Nici chiar cei care sunt de aceeași parte a baricadelor cu mine. Gândul acesta îmi dă târcoale, dar eu prefer să-l alung.

Vineri, 13 Iulie 1990

Plimbare în Parcul Herăstrău cu Artur Silvestri. El e responsabilul pentru publicațiile lui Iosif Constantin Drăgan din România: *Națiunea* (50.000 ex.), *Mileniul III* și *Dacia Literară* (ambele cca. 20.000 ex.). Are și o Editură, *Europa Nova*. Vroia să știe dacă pot să conteze pe sprijinul meu, dacă se desprind de Drăgan. "S-au ivit unele divergențe", mi-a spus. M-a asigurat că vor avea o linie independentă și nu mă vor ataca. Negocieri sau formă mascată de șantaj? Tot ce mă interesează e să mă prezentați așa cum sunt. Cu toate tarele mele, a fost reacția mea. Îi voi susține, dar nu pot s-o fac public, atâta timp cât Drăgan e redactor-șef sau Director al publicațiilor. "S-ar putea să fie îndepărtat. Publicațiile se autofinanțează".

Toată dimineața, adevărată procesiune de oameni. Țurcanu, noul purtător de cuvânt al PNȚ în locul lui Gabrielescu, are interesante sugestii de afaceri aici. Ca să vezi, cu Nissan, din Spania! Trebuie să-l întreb pe Taila. (Octav Botnar, concesionar unic Nissan în Marea Britanie, foarte bun prieten al meu.)

Eram la masă. "Ți-am adus o scrisoare de la primul ministru",

mi-a zis Michael Atkinson. L-am invitat să stea jos, să ia un pahar măcar. De altfel, trebuie să-ți vorbesc. Pleacă, astăzi, la Londra și nu se întoarce decât la 20 august. I-am povestit cum au decurs întrevederile mele cu membrii Guvernului în ultimele zile. Scrisoarea de la Margaret Thatcher e excelentă. Nu putea să fie mai bună. N-am s-o public, cred!

"Poți s-o lași așa ca lumea s-o vadă. (*You can leave it lying about.*) E de acord că eu pot să fac mult pentru România în Occident. Îmi dă telefoanele lui în România.

Doina Bâscă îi aduce pe Victor și Eleonor Gaetan. Vin cu băiețelul lor. Îmi transmit invitația pentru ROMFEST-ul ce pregătesc. Nu s-au ținut de cuvânt. Au inversat titlurile. "Festivalul Românilor de Pretutindeni", care trebuia să apară ca frontispiciu, a fost pus în litere mici sub ROMFEST '90.

Victor îmi confirmă că s-au distribuit peste un miliard de dolari în România. Beneficiari: „Frăția", „Dialog", *22*, „Eminescu", „Agora", *România Liberă* și Biblioteca pentru Democrație. Toți sunt disidenți, a zis Gaetan. Nu tocmai. Dar, în fine. De ce nu ni s-a dat și nouă ceva?

Sâmbătă, 14 Iulie 1990

Obișnuitele vizite. De remarcat cea a Episcopului (Hosu?), care o protejează pe sora Ionela, "făcătoare de minuni". A venit cu Părintele Danca Dionisie. Ei vor să cumpăr o casă la Breaza, lângă Câmpina, pentru copii. Mă va costa 8000$. Va rămâne proprietatea mea, însă.

Prin Eugenia Chicoș localizez, în fine, unde sunt calculatoarele noastre împrumutate UMRL-ului București. Sunt la Liviu Tăutu și Daciana Osipov. Gigi Tecuceanu găsește aparatele la redacția ziarului "Frăției", *Argument*. Aceștia au primit sume importante de la National Endoument Democracy, prin sindicatul AFL-CIO. Au avut, totuși, neobrăzarea să încerce acapararea aparaturii noastre. Și asta, după ce eu le indicasem că suntem gata să pregătim zațul ziarului lor, contra cost. Nu numai atât. Au utilizat aparatele noastre ca să concureze cu noi pe piață. Deci aparatele noastre de aici concurau cu aparatele noastre deținute ilegal de ei. Lipsa de corectitudine e de-a dreptul șocantă.

La plimbare în Parcul Herăstrău. Gigi îmi spune: „Nu regretați

că v-ați întors în România?" Nu așa se pune problema. Îi spun că viața mea e mult mai bună în Occident. Ceea ce am făcut, trebuia făcut. Noi, românii, trebuie să ne sacrificăm pentru binele neamului. Regretul meu e că Elisabeth e descumpănită, acum. Pentru ea e foarte greu să accepte să trăiască în România, în condițiile acestea. „Dar chiar dacă ați fi fost ales președinte, tot greu ar fi fost pentru ea."

Seara, la Ambasada Franței. Enorm de multă lume. E seara Bastiliei. N-am intrat. M-am întors la clădirea Radioului și am făcut masa rotundă cu Chebeleu din partea Ministerului de Externe și cu Mititelu (Cristofor Mureșan), moderator fiind Adrian Velicu. Ultimii doi, în studioul BBC, la Londra.

A mers bine, cred. Evenimentele din 13-15 iunie n-au fost cauza ostracizării României. Ele au fost ultima picătură care a revărsat paharul, am zis, în esență.

Duminică, 15 Iulie 1990

Bani Ghica m-a văzut la televizor în Grecia. Era acolo invitat de Chrisoveloni. „Erai în pijama, în mijlocul dezastrului. Asta ți-a trebuit. Cât te costă voiajul în România?", m-a întrebat cu un zâmbet pe buze, căci eu îl priveam amuzat în timp ce vorbea. Milioane, i-am spus. „Și tot mai ții". Nici vorbă, i-am spus. Trebuie să luptăm. E mai greu pentru Elisabeth. „Săraca de ea!"

Gaspar a venit pe la prânz. „V-am spus noi, când ați venit. Ăștia sunt răi. V-am spus să aveți grijă să nu vă otrăvească. Sunt în stare. Pe mine mă urmăresc pretutindeni. Acum, când am venit aici, au fost după mine."

Zi bună. Pregătesc o cuvântare pentru Parlament. Și mă ocup, puțin, de corespondență, deși am lucrat toată ziua.

Luni, 16 Iulie 1990

Cei din axa „16-21" vor să părăsească țara: Ioan Neamțiu, Dumitru Jarnea și Petre Moraru. Vor ca eu să-i ajut. Le spun că nu pot. Eu m-am întors aici și-i sfătuiesc pe toți bunii români să se întoarcă. Aici trebuie să luptăm.

Simina Mezincescu vrea 2300 de dolari pentru mașina pe care a adus-o Regelui. Va veni în august în România.

Col. Valentin Popescu a fost de față la ședința organizată de

Stănculescu la Casa Armatei. „Ar fi trebuit să ne întrebați ce vrem noi. Ce probleme avem". Altfel, le-a plăcut cum m-am prezentat. Ar fi vrut ca întregul film să fie dat televiziunii. Nu numai micul extract. Nicolae îmi telefonează. Margaret Thatcher e de acord să public scrisoarea ce mi-a trimis-o, cu excepția a două fraze în care vorbește de instrucțiunile ce a dat Ambasadorului britanic de la București. Sunt încântat.

Fusesem, de fapt, împreună cu Comandorul Radu Nicolae și cu Gaspar. Le-am comunicat și lor această bună știre. Comandorul „știe" că FSN-ul se va împărți în trei:

1. Neoliberalii, cu Petre Roman în frunte;
2. Partidul Democrat Agrar cu Surdu în cap;
3. Partidul Social Democrat cu Iliescu, Brucan și ceilalți. Liberalii lui Radu Câmpeanu vor fi anihilați, iar PNȚcd va rămâne „o emblemă, o relicvă". Toată această operație s-ar face sub direcția unui grup compus din Iliescu, Roman, N.C. Dumitru, Surdu, Măgureanu etc. Nicolae Radu vrea să-i facilitez un contact la cel mai înalt nivel occidental pentru trimisul organizației lor. Am s-o fac, deși eu nu mai am încredere în eficacitatea lor.

Marți, 17 Iulie 1990

Aurora Sasu și Felicia Roseanu vin imediat după ce am terminat întrevederea cu Eastwood și încă o persoană. Ei vin de la Paris. Au legătură cu Navlomar. Sunt avocați. I-am dat numele lui Plăviciosu. Aurora lucrează la Radio Cluj. Felicia e secretara Asociației Românilor Greco-Catolici. Mi-a vorbit de Augustin Ciungan, Vicarul nostru, aici la București. I-am cerut să-l contacteze. Vreau să fac o sfeștanie în casa asta.

Toată ziua dificultăți. Tot n-am reușit să obțin autorizația lui Roman pentru tipografia mea. Lefter, prim-consilierul lui, găsește cele mai puerile scuze. Birocrația pre și postrevoluționară: fata lui e în toiul examenelor (!!), peste câteva zile se va putea ocupa și de această problemă.

Dau un lung interviu lui Mărculescu de la *România Liberă* și un altul pentru Televiziunea de la Cluj. Îmi spune că va fi programat acest film și la Chișinău.

Apare astăzi în *Dreptatea* comunicatul meu de presă că donez salariul meu de deputat „școlii de ambliopi". Am anunțat acest

lucru pentru că deunăzi am fost atacat că am uitat promisiunea mea să donez în întregime toată remunerația mea, în caz că voi fi ales președinte. N-am zis niciodată nimic despre ce aș primi în caz că aș fi ales deputat, dar nu mă deranjează. Ar fi ridicol să rețin 10.000 de lei pe lună, când cheltuiesc peste 250.000 pe lună cu întreținerea prezenței mele în România: casă și personal.

Baricada publică o foarte reușită caricatură. Un cățeluș urinează pe un trunchi de copac pe care se găsește afișul FSN cu trandafirul. Cetățeanul spectator zice: „Și pe ăsta îl plătește domnul Rațiu."

Miercuri, 18 Iulie 1990

În Parlament vine Radu Nicolae. El e președintele Comisiei de Anchetă asupra evenimentelor din 13-15 iunie. Mai este cineva cu același nume - Comandorul de Marină. „El e Nicolae Radu". Sunt mulți români astăzi care au nume de familie exact ca un oarecare nume de botez. Interesant că fenomenul în Statele Unite este exact pe dos. Nu-l cunoscusem înainte decât din vedere. I-am dat cererea mea să fiu audiat și i-am spus că mai mulți din apropiații mei doresc să depună mărturie.

Diaconescu și Gionea citesc cuvântarea ce propun să fac asupra proiectului de Lege asupra schimbărilor unităților economice de stat. Primul îmi atrage atenția că PNȚ acceptă regiile autonome. Virgil Madgearu a fost cel care a dezvoltat teoria acceptabilității acestora, deși operau întotdeauna deficitar. Doar monopolurile de sare, tutun, chibrituri etc. erau profitabile. Schimb în locul potrivit cuvântarea. Nu PNȚcd, ci eu, Ion Rațiu, fac analiza și atrag atenția asupra diferitelor aspecte ale chestiunii.

Abia întors acasă, vine Gaspar. KGB și chinezii, în special, vor să consolideze puterea lui Iliescu aici, la noi în țară. E vorba de forțele anti-Gorbaciov. Când trupele sovietice se vor retrage din Cehoslovacia și Ungaria, vor face-o prin România. Vor lăsa aici cuiburi de oameni bine pregătiți pentru acțiune de forță și subversiune. Printre acestea - și cu ajutorul lor - cei veniți și cei aflați deja în țară, membri ai Securității, vor fi consolidați. Negrii și arabii lui Ceaușescu, care vorbesc bine românește. Se vor organiza incendii și alte acțiuni împotriva Guvernului. Vina va fi pusă pe mine, personal. Se vor înscena procese. Trebuie să fiu gata să plec pe loc, când va veni momentul. Toată lumea vede numai comploturi, dacă

se poate la scară mondială.

Larry Napper mă primește imediat. La el acasă, căci locuiește lângă Televiziune. Le povestesc cum mi s-a indicat de Năstase, Ursu și Măgureanu - chiar și de Stănculescu - că aș putea ajuta la restabilirea unei bune imagini a României în străinătate. Și le-am dat amănuntele informațiilor primite de la Gaspar. Vor transmite informația la Washington. „Am nevoie de binocluri infra-red și de camere de luat vederi în timpul nopții", mi-au zis. Eu nu mă amestec în aceste operații. Eu lupt deschis, pe față. Cu armele democrației. Tot ce pot să fac e să vă pun în legătură cu ei. Să vă întâlniți undeva, în Europa: Viena, Paris, oriunde. Le-am explicat, de asemenea, planul lui Brucan. Ce părere au ei? Ar fi bine să accept președinția acestui trio, cu Brucan și Radu Câmpeanu?

Politica noastră de diferențiere înseamnă, astăzi, susținerea guvernelor care merg spre democrație, îmi spune diplomatul american. De aceea Punch Green nu s-a dus la inaugurarea lui Iliescu.

La 4 iulie, nici un membru al Guvernului n-a venit la recepția dată de Ambasada americană. Numai generali etc. ...

Joi, 19 Iulie 1990

Vorbesc în Parlament. Definesc poziția PNȚ, dar, mai ales, a mea personală, față de Legea pentru schimbarea statutului unităților economice de stat. M-au ascultat cu atenție.

Ieri a apărut și interviul meu în *România Liberă* în legătură cu scrisoarea ce mi-a trimis-o Margaret Thatcher. Azi a fost reprodusă cu „en-tête", în facsimil, în *Dreptatea*.

Seara, cină la Doina Bâscă. Cu Doina Cornea și fiul ei Juhas. Dă o impresie de mironosiță. Are un zâmbet sau semizâmbet, permanent. Mi-a vorbit ca și cum guvernanții de astăzi ar putea să mă atragă într-o formă de colaborare. Cred că va accepta să-și dea numele ziarului nostru, cum dorește Doina Bâscă. Eu nu sunt tocmai sigur că e bine așa. Ea e membră a Grupului de Dialog Social. Menționez că intelectualii nu pot să rămână pe tușă, la infinit. Cornea îl socotește pe Paleologu, fostul ambasador la Paris, lider potențial al „partidului" intelectualilor!!!?

Vineri, 20 Iulie 1990

Fac cunoștință lui Ungureanu, ministrul Culturii în guvernul

Republicii Moldovenești.

AZI mă atacă pentru cuvântarea mea din Parlament. Nu pentru ultima. Pentru cea în care sugeram că prezența în Parlament ar trebui să fie facultativă.

S-a încercat să-i ia pe unguri prin surpriză, astăzi, cu o moțiune despre predarea istoriei etc. ... în școli, în limba română. Am rămas șocat. Slavă Domnului, s-a obținut amânarea dezbaterii. Când se va dezbate problema, trebuie să iau și eu cuvântul.

Altfel, dimineața parlamentară a constat dintr-o discuție puerilă, total depășită de stadiul actual al cunoștințelor științei economiei. În jurul felului în care trebuie organizate regiile autonome, bineînțeles. N-am intervenit. Tăvălugul majorității copleșitoare FSN se afirmă, articol cu articol. Chiar și împotriva micilor amendamente sugerate de Opoziție. Adeseori de Gionea, care-l relua pe Madgearu, PNȚ-istul nostru din anii '30. Cum a explicat el, ieri, că, cu regret, nu poate să fie de acord cu colegul său Ion Rațiu. Îi voi lăsa să continue această discuție, după mine, sterilă. Voi lua mai târziu cuvântul, ca să atac întreaga idee protecționistă.

La Doina Cornea cu Doina Bâscă. Mă avertizează ca nu cumva să sugerez Grupului de Dialog Social o colaborare sau o încorporare în PNȚ. Nu vor așa ceva. Ei se consideră mult superiori „politicienilor". Cum a spus pictorul Sorin Dumitrescu. „Puterea noastră aparține unei alte lumi. Ca a lui Christos, dacă vreți. Din ea ne inspirăm."

Doamna Celac (Mariana) a vorbit de incompatibilitatea dintre omul politic și adevăratul intelectual. Am respins ideea. Le-am dat exemple. Din cauza vicisitudinilor istoriei noastre a fost o dedublare. Șincai, Maior, Micu Klein, Văcărescu și generația de la '48, apoi Bălcescu, toți au fost scriitori nu numai oameni politici. Le-am vorbit și de strămoșul meu direct Ion Codru-Drăgușanu, Peregrinul Transilvan, care, întorcându-se acasă, a fost deputat în Dieta Transilvaniei. Și care a scris foarte frumos.

Sâmbătă, 21 Iulie 1990

Cu avionul la Cluj. Gigi trimite un ARO la Turda. De asemenea, un Renault la Cluj cu Nicu și cu cei doi băieți. Face asta fără să mă întrebe. Mare plictiseală.

La Cluj suntem așteptați la aeroport de foarte multă lume. Masa

o luăm la Ursu Rațiu. Simpatic om. Drăguță familie.

Ședința la sediul PNȚ. Întâi cea de comitet. Au nevoie de un cotidian. E important. Apoi, o mică instruire. Vreo 40 de oameni. Le vorbesc. Îi îmbărbătez. Nelu Boilă e vicepreședinte. Vorbește și el. Budușanu se ridică și-l atacă. Pe el și pe ceilalți Boilești. Îi calmez pe toți cum pot mai bine. Multă discuție. Unde mergem mâine. Eu vreau să mergem la Târgul Vitelor de la Muntele Găina. Ceilalți se opun. Rămâne totul nedecis. Diverse alternative.

Cu Doina Bâscă la Doina Cornea. Ea nu mai vine. Diverse scuze. Hurezeanu de la RFE urmează să-i ia un interviu, mâine. E o justificare.

Cina la „Ursu" Rațiu. Soția lui îmi spune „tata Rațiu". Fata lor, Lăcrămioara, îmi spune „unchiule". Fetița ei, Ioana, care are abia 7 ani, îmi tot dă flori...!

În timpul cinei un vecin ungur vrea să mă cunoască. Vine, apoi, și soția lui, Ildiko. Foarte emoționați. Îmi spun că au votat pentru mine, ca și toți ceilalți unguri de pe strada lor, deși, de la centru, le-a venit indicația să-l voteze pe Câmpeanu.

Duminică, 22 Iulie 1990

Sosim la Turda curând după orele 9.00 dimineața.

La sediu aflăm că Giuglea a sustras sume importante și că n-a mai făcut absolut nimic, de la alegeri încoace. Avem confirmarea că ARO i-a fost predat, așa cum aranjasem la telefon. Decidem să mergem la Cheile Turzii.

Mergem, în mic alai, pe jos, de-a lungul Pieței Mihai Viteazul. Ne oprim la „catedrala" ortodoxă. Mă închin și stăm vreo 10 minute. Sosiți pe trotuarul vis-a-vis de casa părintească, îmi vine mesajul preoților. Slujeau doi. Vroiau să-mi vorbească. M-am întors și i-am vizitat în altar. Nimic deosebit. Vroiau doar să-și exprime bucuria să mă vadă, sprijinul lor etc...

Tot pe jos, până la statuie. E înconjurată de arbori. Nu se mai vede. Perspectiva trebuie schimbată radical. Diverși oameni vin să-mi vorbească. Inclusiv un țigan care locuiește într-o parte a casei noastre. Vroia să știe dacă vreau să-mi redobândesc casa. L-am asigurat că nu. Deocamdată.

Iar la sediu. Iar pe jos. Slujba greco-catolică începuse deja la orele 10.00. În fața bisericii romano-catolice. Slujeau trei preoți.

Am stat și noi, în spatele lor. Vreo 10 minute. Enoriașii dădeau răspunsurile. Am cântat și eu.

. Toată ziua la Cheile Turzii. Am intrat, nu de la cabană, ci din celălalt capăt. Pe jos. Aveam pantofi noi, cu talpă de piele, fără călcâi de cauciuc, nici măcar parțial. Alunecau teribil pe pietrele lucioase. Dar am reușit să fac tot traseul fără nici o problemă. E un adevărat spectacol. Mi-am adus aminte de fiecare pod, de fiecare cotitură și de fiecare băltoacă ce se formează, ici colo, în Valea Hășdății. Peștera Balica, peretele de stâncă, pietrișul în avalanșă... De toate mi-am adus aminte.

Sosiți la cabană, am așteptat să vină mașinile cu mâncarea. Mulți au venit să-mi vorbească. Făgădău, Cadar și mai știu eu cine. Trif, de exemplu. Toți descendenți de-ai familiilor ce-mi fuseseră bine cunoscute. Au întins pături pe iarbă. Am început să mâncăm, tocmai când începuse și să picure, mai susținut.

Retrași la restaurantul de jos al cabanei, am avut o masă bună și excelentă atmosferă. Le-am explicat de ce trebuie să avem încredere, de ce suntem îndrituiți să fim optimiști. Le-am cerut să mă ajute să organizăm un partid puternic, să avem un reprezentant PNȚcd în fiecare sat și comună. Toți vor schimbarea lui Giuglea. Taici Mezei s-a ținut la o parte până acum. Har Domnului, și-a schimbat atitudinea. În el aș avea încredere. M-am bucurat, în mod special, că au venit așa de mulți tineri și bătrâni să mi se prezinte și să-mi vorbească. Toți să-și exprime susținerea ce mi-au dat la ultimele alegeri, sau să-mi spună că am avut dreptate. „Iliescu ne-a mințit, așa cum ați spus dumneavoastră la 17 mai". Cam ăsta a fost mesajul ce mi-a parvenit în ureche. Asta am reținut.

Întorși la Cluj, luăm cina în trei: Doina Cornea, eu și Doina Bâscă. În camera acesteia, căci Doina Cornea a preferat să nu apară în restaurant.

O întrerupere de vreo 20 de minute, când l-am primit pe Mihăilescu, la mine în cameră. A sosit un transport de ajutoare din Anglia, împreună cu *Românul Liber*. Am dispus ca medicamentele, mașinile de scris, să fie date turdenilor. Dar să se facă propagandă. Să audă turdenii că au primit de la mine: ambulanța, 100.000 pentru echipa de fotbal „Arieșul", bani dați lui Giuglea, cărți, ziare, materiale publicitare pentru campania electorală etc... Autoturismul ARO a sosit ieri și a fost predat lui Giuglea. Le-am pus în vedere,

însă, că este cadoul partidului. Deci se va preda președintelui, care va dispune de utilizarea lui.

Discuția cu Doina Cornea a durat de la 8.30 până la 12.00 noaptea. Cu întreruperea deja indicată, ne-am înțeles. Avem aceeași atitudine. Înregistrăm un interviu comun cu Doina Bâscă. Am vorbit de „dăruire". Asta trebuie să facem. Să ne dăruim. Doina Cornea a reluat ideea și a susținut-o puternic.

Luni, 23 Iulie 1990

La întreprinderea „Someșul". Au 4000 de muncitori, mai ales femei. Directorul mi-a făcut o impresie excelentă. La fel, președintele sindicatului. E o filatură de lână, bumbac, fire sintetice etc. pentru confecționarea de articole finisate. Cam 50% pentru export. Sunt gata să ajut la privatizarea întreprinderii. Ar fi vorba de o investiție de circa 200 de milioane lei în valută. Bună întrevedere.

La partid am o discuție concludentă cu un francez. E contactul lui Puiu Boilă. Cu el vrea ca noi să facem o bancă populară. Îi prezint lui problema întreprinderii „Someșul". Să aducă el materii prime contra articolelor finisate. Ar fi interesant dacă reușește.

Avionul ne zgâlțâie foarte rău.

Marți, 24 Iulie 1990

Parlament. Teribil de cald. Corneliu Mănescu, președintele Comisiei Afacerilor Externe, cere - fără ca să fie prezent măcar - să se reducă numărul membrilor. Klaps protestează violent. Vicepreședintele Timiș, împăciuitor. Va căuta să-l accepte pe Klaps și pe al doilea reprezentant al grupării unde sunt ecologiștii și agrarienii.

Plec din Parlament câteva minute înainte de 8.00 seara, deși ședința nu fusese încă terminată. Acasă Gigi Tecuceanu îmi confirmă că Brucan vine peste câteva minute.

„Nu ești om politic, spre marele meu regret", îmi spune Brucan. Era ultima lui reacție. Încercase, de altfel, să mă convingă să lansăm „apelul" împreună cu el și cu Radu Câmpeanu. I-am vorbit de atașamentul meu real ideii democratice. Să ne dea niște semnale că vor să meargă spre democrație. Atunci aș avea conștiința împăcată. Aș putea să notez, public, acest lucru. Dar așa? Aici nu există democrație și nu am nici un motiv să cred că Iliescu și Roman vor

să meargă spre democrație. Mi-a spus că acum este poate ultima mea șansă să fac ceva pentru poporul român. „Iliescu a făcut trei mari greșeli: 1. A introdus săptămâna de 40 de ore, fără ca s-o pregătească. Oamenii nu se schimbă așa de ușor. I-a făcut să nu mai lucreze... 2. A permis ca oricine să poată deține valută. Toți țiganii au câțiva dolari, măcar în buzunar, și 3. A dat o amnistie așa de largă, că țara e plină de borfași."

El, Brucan, nu e contra Frontului. E contra conducerii lui. Nu-i place o conducere în mâna a doi oameni.

Se făcuse orele 9.00 seara. L-am condus pe Brucan până la poartă și i-am dorit succes și l-am rugat să-i transmită același lucru și lui Radu Câmpeanu.

În Parcul Herăstrău, Radu Nicolae și Gaspar ne așteptau. Radu vrea legătura cu americanii. Pe francezi nu se poate conta. Ei îl vor susține pe Roman. Prevede schimbări radicale. Au nevoie de aparatura ce mi-au indicat deja. Presa americană, îmi spune Radu, va da publicității disensiunile din Guvernul actual. Va fi o luptă pentru putere. Măgureanu va fi cu Iliescu. Noi să nu avem încredere în Stănculescu. Care, în cele din urmă îl va susține pe Iliescu. Roman va utiliza circuitul israelian și evreii din Occident. Cu sprijinul lui Mitterrand. „Ei" sunt bine organizați. „Ei" au nevoie doar de asigurări că familiile lor vor putea emigra în Occident, dacă va fi nevoie. Mi-a vorbit mult de Militaru. „În care se poate avea încredere. E un foarte bun român." Îmi sugera, apoi, că Hurezeanu, de la Europa Liberă, are un rol în serviciile de inteligență străine. Nu știe exact ce.

Miercuri, 25 Iulie 1990

Lucrez două ore înainte de a ajunge la Comisia Parlamentară asupra evenimentelor din 13-15 iunie.

Am așteptat mai bine de o jumătate de oră până s-au întrunit: Radu Nicolae, Dr. Gh. Munteanu, Solcanu și Mircea Cupșa. Toți senatori FSN. Apoi, Nicolae Olteanu, deputat FSN - Argeș.

Îl aveam pe Viorel Delcă cu mine. Timp de trei ore, le-am depănat experiența noastră. Am stabilit că, în opinia mea: 1. Atacul asupra mea și a casei mele a fost premeditat, bine plănuit și executat sub imperiul unor directive precise, date la fața locului de „alții", pretinzând că sunt mineri. 2. Că au vrut sau să mă omoare, sau să

mă sperie așa de tare, încât, scăpat cu viață, aș fi plecat din țară imediat. (De aceea n-au distrus aparatura supertehnică de calculatoare. Odată plecat, sau decedat, ar fi fost a lor, pe gratis) 3. Că eu am fost singurul om politic așa „onorat". De ce?, am întrebat. Urmează să le dau o listă a pagubelor ce am suportat, cu prețurile de cost, precis indicate. Apoi o copie a scrisorii lui Mărgărit, care confirmă cazarea și hrănirea minerilor pe cheltuiala statului.

Pe la 12.50, în clădirea principală a Senatului. Ședința Comisiei Parlamentare pentru Afacerile Externe. Corneliu Mănescu prezidează. Îmi strânge mâna când intră în sală. Numai mie. De ce? Eram așezat aproape de el prin forța lucrurilor. Acolo găsisem un loc liber, căci și eu sosisem în ultimul moment. De fapt credeam că era coada mesei. Discuțiile, nu prea interesante. Completarea Biroului Comisiei și câteva poziții minore de adoptat. M-am bucurat să-l văd pe Chebeleu reprezentant permanent, pe lângă Comisia Parlamentară a Ministerului Afacerilor Externe.

La încheierea ședinței, Mănescu a venit la mine. „Avem o cunoștință în comun." Trebuie să fie multe în lumea politică din Occident, i-am răspuns. „Nu, nu. E Tutu Georgescu. L-am cunoscut bine pe Gogu."

Întors acasă, am luat masa în fugă, asaltat fiind de oameni, fără întrerupere. În fața Parlamentului un deputat îmi spusese zâmbind:

„Știi care e ultimul banc?"

???!

„De unde vine a manipula?"

???!

„Money vine de la Rațiu. Restul, de la Iliescu!"

Trebuie să spun că m-a amuzat enorm. Pe urmă și alții m-au acostat cu același banc. Gigi Tecuceanu mi-a amintit că după ce am fost „arestat" de mineri, circula bancul.

„De ce l-au prins minerii pe Rațiu?"

???

„Pentru că nu avea ADIDAS torsion."

O reclamă în vogă la televizor.

Necazuri, interviuri, probleme. Aici, la Cluj și la Turda. Dar s-a întors Elisabeth și sunt încântat. Ea îmi spune că la Otopeni, a fost întâmpinată în englezește: *We are very glad to see you back, Mrs. Ratiu!* („Suntem foarte bucuroși să vă vedem din nou aici".)

Excelentă scrisoare de la Chuck Percy. Trebuie să-l văd când mă duc la Washington.

Ieri am fost cu Ion Diaconescu la Primăria Bucureștiului. Minodora Ilie ne-a prezentat lui Ștefan Ciurel. Simpatic om. Va avea un cuvânt de spus în problema clădirii ce ne-a fost dată pentru tipografie.

Joi, 26 Iulie 1990

Vorbesc în Parlament. Nu voiam s-o fac, dar trebuia ca cineva să explice implicațiile articolului 23 din Legea privatizării întreprinderilor de stat. Din nou, am avut același sentiment. Lumea m-a ascultat.

Ziua a început la 7.30 a.m., când a venit Oprean la mine. Vrea să facă o societate mixtă de construcții. Sunt de acord. El să aibă 49%, eu, sau cel pe care-l numesc eu, 51%. Urmează să investesc 2 milioane de lei.

Seara vine caricaturistul Octavian Mardale la mine, cu o tânără, Anca Boca. Mi-a adus caricatura publicată în ziarul *Cațavencu*.

Marius Raicu, dar mai ales soția lui, Mihaela, m-au impresionat foarte mult. Ea a plâns de emoție când m-a văzut. Eugen Cândea, Mihai Țuchel etc. vin cu idei bune. Toți vor ajutor pentru a demara economic.

Vineri, 27 Iulie 1990

Cu Victor Marian, care-mi aduce tot materialul de care am nevoie pentru filatura „Someșul" din Cluj. Descoperim că lui Făgădaru-i dădusem 100.000 de lei pentru echipa de fotbal „Arieșul".

Ședință comună a Parlamentului. În Sala Palatului, Petru Maior mă propune ca eu să fiu președintele Comitetului de 25 de membri care vom participa la Uniunea Interparlamentară și la alte organizații internaționale. A vorbit neașteptat de bine. Interesul țării, să voteze fiecare după conștiință etc. A fost ales Viorel Faur, istoric, FSN-ist din Bihor. Bârlădeanu a utilizat o șmecherie ca să evite un vot secret. L-a pus la vot pe Faur. Fiind ales, nu mai era nevoie să mă pună și pe mine. Am căzut, deci, fără vot.

După masă, la Cameră. Apoi la recepția dată de ambasadorul O'Connor al Perului. Am vorbit cu ambasadorii Venezuelei,

Mongoliei, Norvegiei, Finlandei și cu însărcinații cu afaceri ai Austriei și Suediei (Lindgren?). Lui Punch Green, ambasadorul SUA, i-am spus: Ai intrat în istoria poporului român pentru că nu te-ai prezentat la inaugurarea lui Iliescu. Evident, a fost încântat.

Sâmbătă, 28 Iulie 1990

Vorbesc în Parlament în legătură cu legea pentru adoptarea Convenției EUTELSAT. Încep printr-un scurt citat din Eminescu:

Altul este al tău suflet,
Alții ochii tăi acum,
Numai eu, rămas același,
Bat mereu același drum.

Și am pus întrebarea cheie: Poate o persoană română, fizică sau juridică, să închirieze serviciile de telecomunicații asigurate prin satelit, fără necesitatea unei aprobări **prealabile** din partea Guvernului? Am povestit pățaniile mele cu încercarea de a înființa un post de televiziune independent. Au răspuns ministrul Chirică și Dan Marțian, președintele Camerei. Neconcludent. Alte amânări până adoptăm o nouă lege etc.... Am fost însă, aplaudat. De două ori: după recitarea versurilor și la sfârșitul intervenției mele. De altfel, tot mai mulți membri ai Parlamentului vin să-mi vorbească și să-mi ceară autografe pe cărțile mele. E un fel de a „vota" pentru mine, cel puțin. Un semn că apreciază contribuția mea politică, căci cărțile mele sunt strict politice.

Am avut și alte minunate satisfacții. Un anonim îmi lasă un plic în Parlament. Găsesc doar biletelul acesta înăuntru:

„Este un lucru extraordinar să ai putere și astfel pe cât posibil să-ți ajuți semenii.

Vă mulțumesc pentru tot ce a făcut domnia voastră."

Vasile Gionea îmi vorbește de o studentă în ultimul an: Sorina Șincanu, Șoseaua Iancului 4... Se roagă în fiecare seară pentru sănătatea domnului Rațiu și i-a pus poza în loc de icoană. O întâlnesc, împreună cu el. În fața Bisericii de la Patriarhie. Fata, enorm de emoționată. Îi dau cartea mea (*Moscova sfidează lumea*) cu dedicație și o îmbrățișez.

Marian Bia, originar din Iara, deputat FSN din Turda (Cluj), îmi cere autograful pe carte. Stăm de vorbă. Potențial, e un sprijinitor al meu. Câți or fi ca el? M-a contactat pentru că voia să-i dau un auto-

graf pe cartea mea (*Moscova sfidează lumea*). M-am executat. Îl caut pe Petre Roman la telefon. E plecat în străinătate. Iliescu îmi răspunde. „Să ne vedem marți dimineață", îmi zice.

Duminică, 29 Iulie 1990

Vine Pupi Truția. Pune vina pe Dinu Daponte. Era vorba de 100.000 de tone zahăr din Brazilia. „Am cheltuit o grămadă de bani degeaba".

Silviu Brucan publică o carte, *Democrația în România începe cu democrația în FRONT*. Titlul e totul. Argumentare slabă, neconvingătoare. În concluzie, afirmă că toți românii sunt afectați de faptul că „două generații" n-au cunoscut deloc democrația. „Poate dl Raţiu, care a trăit cinci decenii departe de țară, să fie imun la aceasta. (Toți suntem marcați de moștenirea ceaușistă.)"

Luni, 30 Iulie 1990

În Parlament, de la prânz încolo, legiferăm salarizarea primarilor și prefecților, a judecătorilor etc. și adoptăm Legea contra speculei. Până astăzi încă n-am adoptat o singură lege care să poată scoate țara din marasmul economic în care se găsește. Privatizarea a încetinit. Am adoptat legea prin care toate transferurile de proprietate de la începutul anului 1989 și până astăzi sunt nule și neavenite. Se spune că s-a introdus contra acaparării de terenuri în secuime de către ungurii din Ungaria, dar mai ales din Occident!

Delegație din Sibiu - Marinescu Valeria. Ei sunt contra lui Petru Maior.

Seara vine Coposu la mine. Îmi face un fel de raport al voiajului său în străinătate, la Bruxelles, Luxembourg și Paris. Nu suntem acceptați în Uniunea Europeană Creștin Democrată din cauza lui Franke, care e căsătorit cu o unguroaică. El e adjunctul lui Fischer, secretarul Comitetului pentru Relațiile Străine CDU. Căutăm să-l influențăm direct pe cancelarul Kohl și pe consilierul său, Egor Kleptsch. Coposu are relații foarte bune cu italienii: Colombo, Orsini și Andreotti.

Vrea să reorganizeze partidul. Să mă facă pe mine vicepreședinte responsabil cu Relațiile Externe. Sunt însă obiecții, îmi spune, pentru că nu le-am dat destui bani. Ei se așteptau la 10 milioane de lei și au primit abia 3 milioane. De fapt, eu am cheltuit direct pentru partid cca 5 milioane și apoi o sumă enormă pentru campania prezidențială, de care, bineînțeles, a beneficiat și partidul.

Discutăm problemele ce trebuie să ridic când îl văd mâine pe Iliescu.

Marți, 31 Iulie 1990

Cu Cristian Popescu și Gigi Tecuceanu la Ion Iliescu. E instalat în Palatul Cotroceni. Am înregistrat tot pe bandă. Voi putea scoate un ziar, Nici o dificultate. Cu televiziunea e mai complicată problema. Iliescu nu crede că ar putea fi cu totul independentă. „Va fi televiziunea lui Raţiu." Nicidecum, i-am spus. Va avea un consiliu de administrație și un comitet de redacție. În țările democratice cel care furnizează finanțele nu are control. Autoritatea televiziunii independente e de sine stătătoare.

Am discutat problema în amănunt și am rămas înțeleși că-mi va da un răspuns înainte de plecarea mea în străinătate. Propunerea mea e să-mi dea o licență de emisie pentru Canalul 3, pe un an de zile. Guvernul să aibă reprezentantul lor în Consiliul de Administrație. Evident, dacă postul nu rămâne absolut independent, licența nu va fi reînnoită la expirare.

La ieșire am dat un interviu pentru Radio.

În Parlament, după terminarea programului legislativ, banca ministerială plină. Urmează mai multe interpelări. Țepelea pregătește în grabă două întrebări. Unde e Securitatea și dacă se mai ascultă în mod secret. Și a doua, ce s-a făcut cu bunurile partidului comunist și cu fondul „Libertatea". E vorba de fonduri foarte mari.

A răspuns Ursu, din partea Ministerului de Interne. A scăldat-o. Noi trebuie să continuăm.

Atât Lăzărescu, cât și Policrat mi-au vorbit de o colaborare mai strânsă.

Seara dau o cină celor 12 deputați PNȚ, la restaurantul București. Klaps vine cu Silvia Bădescu și Pițigoi.

Atmosferă foarte plăcută. Multă lume din restaurant vine să-mi vorbească.

Miercuri, 1 August 1990

Zi deprimantă. La Banca Comerțului Exterior fac aranjamente satisfăcătoare. Plasez 50.000 lire sterline la o dobândă de 14%. Pe

o lună, cu re-înnoirea plasamentului în mod automat pe încă o lună.

Dau Doinei Bâscă 17.000 lei și 100 dolari pentru biletul de avion la New York și să aibă ceva bani de buzunar când sosește acolo.

Pupi Grozea vine să-mi vorbească despre partid. Coposu e singurul care poate să-l conducă. Accept să fiu vicepreședinte? Eu nu vreau nici un post. Vreau doar să servesc. Așa cum am făcut-o și până acum.

E clar că trebuie să avem un Congres al partidului. Să-l ținem în noiembrie.

Joi, 2 August 1990

La Minodora Ilie, la Primărie. Îmi amintește de nevoia de a obține voturile foștilor comuniști, adică membri de partid, cum e cazul ei. Sunt, în marea lor majoritate, oamenii cei mai calificați astăzi, pentru că au deținut, și majoritatea dețin și astăzi funcții importante în administrația de stat și în întreprinderile industriale, comerciale sau agricole. Deci oameni calificați. Reprezentanții lor se vor întâlni, acum, la Căciulata. Vor forma un nou partid, Partidul Umanist Democrat. Vor sprijinul meu. Nu pe față. Sprijinul meu moral. Ei mă vor pe mine președinte. Voi rămâne în PNȚ, orice s-ar întâmpla, i-am spus. Sigur că da. Nici nu voim să ne susțineți pe față. La alegeri, sau după alegeri ne vom uni, sau vom face o coaliție. Ei mă vor pe mine președinte, dar mă dau imediat la o parte ca să vă fac dumneavoastră loc, dacă așa va fi bine, a declarat Minodora.

Ne-am dus apoi la Marinache. El e fiul lui Ion Mihalache. Și-a schimbat numele în timpul prigoanei. E bătrân, nu de ani, dar fizicește. Îi tremură mâinile și merge cu greutate. Nu știu exact cât și cum a suferit ca să ajungă așa. Dar mintea-i e absolut lucidă. A analizat situația partidului. L-a analizat pe Coposu. Corect, după părerea mea. Apoi pe ceilalți. „Domnule Rațiu, de mult am vrut să vă cunosc. Să stăm de vorbă. V-am urmărit la televizor. Avem nevoie de dumneavoastră. Trebuie să deveniți președintele partidului nostru. N-avem altă alternativă." Am vorbit mult. I-am declarat și lui că eu nu vreau nici o poziție de conducere. Eu sunt mulțumit să servesc. Mi l-a citat pe nu mai știu cine: „Cu cât vrei o poziție de conducător cu atât șansa de a fi ți se îndepărtează. Cu cât n-o cauți, cu atât mai mari șansele de a o avea". Marinache socotește că trebuie să accept vicepreședința partidului. „La Congresul partidului vei fi ales Președinte".

Cu Doina Bâscă și cu Cristian Popescu. Plănuim ziarul. Să-i spunem *România*, dacă ni se permite.

Vineri, 3 August 1990

La Minodora Ilie, la Primărie. Primarul Ciurel ne primește după ce termină de dat un interviu Televiziunii Române. Îi arăt ordinul scris, cu data de 15 iunie, ca edificiul în care urmează să mutăm tipografia să fie demolat. Nu e nevoie de mare explicație. Ciurel se execută și scrie imediat, cu mâna lui, că demolarea nu poate fi începută înainte de 31 decembrie 1993. Deci am trei ani. Corespondentul postului de Radio București era prezent. Mi-a luat imediat un interviu.

La Ambasada americană ne așteaptă consilierul politic Adrian Flore, la poartă. Abia instalați, vine Punch Green. Foarte cordial: *How are you, Ion?* Îi explic situația. Menționez întrevederile ce am avut cu Stănculescu, Ursu, Năstase și Măgureanu și, în amănunt apoi, discuția mea cu Iliescu. Nu știa că Marian Munteanu a fost pus în libertate, astăzi. „Am cerut acest lucru, când ne-am văzut deunăzi", îmi spune Punch. Trebuie să-ți fiu recunoscător. Punerea lui în libertate e rezultatul eforturilor noastre, ale tuturor. (I-am spus asta, pentru că și noi i-am cerut lui Iliescu s-o facă! De ce să nu-i atribui lui meritul.) Va comunica la Washington dorința mea să fiu primit la nivel cât mai ridicat. Evident, posibilitatea ca Bush să mă vadă nu există. „Jim Baker e foarte ocupat cu invazia Kuweitului de către Irak. Ray Seitz e probabil omul cel mai potrivit", mi-a zis. Sunt mulțumit, dar voi încerca, totuși, să-l văd pe Bush.

Înainte de plecare îi zic: N-aș vrea să se interpreteze greșit, dar cred că ar fi bine să merg la Moscova. N-am vrut s-o fac fără să vă informez. „E normal. Aveți doar o frontieră comună de o mie de mile și mai bine." *You credentials are well established. There is no possibility of misinterpretation,* a adăugat consilierul politic. (Poziția dumitale e bine definită. Nu există nici o posibilitate de a vă interpreta greșit.)

Acasă dau un telefon la Ambasada sovietică. Ambasadorul e în vacanță la Moscova. Sosesc la prânz cum se convenise. Sunt primit la poartă și condus imediat la Însărcinatul cu Afaceri, Pozduiakov.

Prezent la întrevedere, Malești, consilierul-șef al Consulatului și Vladimir Sprincean. Ultimul, evident secretar, căci lua note tot timpul. Gigi Tecuceanu era cu mine.

N-am fost niciodată în Uniunea Sovietică. Am fost cam prin tot restul lumii. Vreau s-o văd. Apoi, ca om politic doresc să-i cunosc pe liderii sovietici. La sugestia lui am căzut de acord că ar fi bine să fiu invitat în mod oficial. „Să vedem cum. Poate din partea Parlamentului, din moment ce sunteți deputat." Mă gândeam să intru prin Vladivostok, să văd lacul Baical, deci Irkuția, Samarkand, Moscova, Leningrad și Kiev, înainte de a mă întoarce în România. „Un program care va dura cam mult." Cu avionul ar merge repede!? „Chiar și așa...". Ne-am înțeles să ne concentrăm asupra vizitei politice. Va transmite totul la Moscova.

Am discutat situația din URSS. „Dificilă, dar Gorbaciov câștigă. Mai este și problema etnică, nu numai cea economică, mi-a zis. România are o bună șansă. Mai bună ca celelalte țări, pentru că procedează mai încet. În tot cazul Uniunea Sovietică nu se amestecă în treburile interne a nici unuia din statele est-europene", a continuat el. Fără ca să-l contrazic, i-am arătat, treptat, că politica economică a actualului regim n-are nici o șansă de reușită.

Mă întreb dacă a înregistrat dezacordul meu total cu vederile lui. Poate am fost prea subtil. Dar nu cred, căci vorbește bine românește.

Am vorbit și de Margaret Thatcher și mi-a confirmat că a văzut dezbaterea prezidențială din 17 mai, la televizor. De altfel, toți trei o văzuseră.

După o jumătate de oră m-am sculat și i-am mulțumit pentru promptitudinea cu care m-a primit la această primă luare de contact. Tot Gigi Tecuceanu a fost însoțitorul meu.

Înainte de masă BBC World Service îmi ia un interviu.

Laura Korne la prânz. Îmi vorbește mult. Reacțiile i se par în general foarte favorabile mie. Nu toate, dar mulți îi spun că, la început au fost împotriva mea. Acum s-au schimbat. Îi impresionează, în special, faptul că eu nu am nimic de câștigat. „Are curaj, omul, în orice caz", e comentariul cel mai obișnuit.

În drum spre aeroport, am avut pentru prima dată sentimentul că merg în străinătate!! Deci perioada de aclimatizare s-a săvârșit. Bine, rău, așa cum e. Asta e țara mea.

În sala de așteptare diplomatul american Curry, cu barbă mare și ochelari, s-a așezat lângă mine. L-am cunoscut când l-am văzut pe Ray Seitz, la State Department, în ianuarie. Curry se ocupă de problema drepturilor omului. Schimb util de vederi, dar nimic excepțional.

La îmbarcare mi-au dat tratament special. Multă lume m-a recunoscut și a ținut să-mi vorbească. „Notorietatea" nu mă supără, dar nici nu mă încântă. N-ai un moment liber, căci nu poți să bruschezi oamenii.

Înainte de Belgrad, am trecut Dunărea. Face tot felul de zvârcoliri, meandre, și înainte și după Belgrad. Casele sunt mici, uniforme, în toate satele și orășelele din jur. Au acoperișuri roșii, de țiglă și sunt spoite alb. Fiecare cu ograda ei. Nu mare, dar destul să i se dea individualitate. Din aer dau impresie de curățenie și prosperitate. Când am ajuns în munți peisajul e remarcabil. Coamă după coamă, înzăpezite. Munți după munți, acoperiți de ghețari. Frumos. Crestele sunt paralele. Mă întreb unde suntem?!

Belgrad - Paris, în linie dreaptă, pe unde trece lanțul alpino-carpatic? Căci nu-mi închipui că Alpii Dinarici au creste cu zăpadă eternă. În avion aceeași solicitudine și atenție. Un tânăr, apoi Michael Nalpas, gazetar de provincie, din Marcq en Baroeul. În fine, doamna Margareta Suciu, din Deva. Toți vin să-mi vorbească sau să-mi ia un interviu. Ea locuiește acum la Paris și e prietenă cu Celestin Duca. Cel care a devenit membru UMRL împreună cu Liți Faina.

Îi ascult pe toți. Toți au ceva interesant să-mi spună. Chiar și atunci când îmi trebuie multă răbdare până ajung să descopăr esențialul valoros.

Sâmbătă, 4 August 1990, Paris

Piața nu funcționează în rue St. Charles. E vacanță. Cumpăr, totuși, niște paste, carne etc. din prăvălii. E remarcabil câtă diferență între lumea de aici și a noastră, acolo, sub egida Răsăritului. Trebuie că a fost un adevărat blestem asupra poporului nostru. Cu bogățiile noastre naturale, cu inteligență înnăscută a cetățeanului de rând, cum e posibil să avem o viață atât de săracă și anevoioasă?

Toată dimineața, după ce mi-am făcut cumpărăturile, am reparat lucruri. Un scaun la masa din bucătărie. Un alt scaun-tamburină,

căci cineva i-a rupt o cariatidă laterală. Și mai ales ușa frigiderului. Un fel de soluție à la Heath Robinson. Probabil nu va da rezultate satisfăcătoare. Dar m-a amuzat. Iată ce fac eu în vacanța mult așteptată. În plus, am spălat masa de pe terasă. Era de o murdărie nemaipomenită. Șapte luni de zile!! Construcțiile în fostul teritoriu André Citroen avansează rapid. E clar, acum, că mare parte din priveliștea nestânjenită ce aveam spre Sena va fi blocată de un mare și înalt hotel. Au terminat deja fundația din beton armat.

Mănânc bine. Îmi gătesc singur un somon și pulpe de găină. Păcat că noi, românii, nu știm să facem un vin tip „Sancerre".

La orele 12.00 exact, Regele îmi telefonează, așa cum îi indicasem Principesei Elena. Ne-am înțeles să merg să-l văd, marți la ora 2.00 p.m.

Saddam Hussein declară că trupele lui se vor retrage din Kuwait, că se găsesc acolo doar la cererea comitetului de eliberare. Reacția marilor puteri foarte anevoioasă. Îl condamnă, dar nu prea. Trebuia să-l amenințe cu represalii armate! Așa, Hussein își va consolida autoritatea asupra Kuweitului. Și vom asista pe urmă la alte agresiuni, la alte aventuri. Interesant că Iordania s-a pronunțat deja: „Acțiunea Irakului a fost justificată"?!?

Vintilă Corbul, fostul meu camarad la Craiova, acum scriitor recunoscut, în țară și aici, îmi vorbește tare urât de români. „N-au nici o demnitate. Fiecare după interesul lui meschin. Un oarecare, Virgil ... a organizat o asociație de sprijin a democrației românești cu Iliescu în frunte. S-a recomandat ca scriitor. Eu n-am auzit niciodată că există. A strâns mulți români în jurul lui. Un altul, Dan Dima, se laudă că ți-a dat mașină de scris, de copiat, ordinator cu ecran, hârtie etc." Toate sunt invenții. N-am auzit niciodată de existența lui, am ripostat. „Eu mă feresc de români. Nu merită". Și a continuat pe tonul ăsta. Aici e tragedia. Cei buni, când pot, se dau la o parte. Cei răi domină elementele active. De aceea trebuie să continuăm lupta, să ne angajăm în politică.

Varlam, și apoi, Herlea, mă pun la curent cu ce se petrece aici. Radu Câmpeanu e complet desconsiderat. Tocmai pentru că l-a felicitat așa de tare pe Iliescu la instaurarea lui. Ionescu-Quintus a făcut o impresie detestabilă la Paris, unde a susținut nevoia de ajutor economic României. Ambii sunt considerați „colaboraționiști". Varlam l-a atacat pe Câmpeanu și în scris. Varlam mi-a dat și un

„Contra-proiect de Constituție", redactat de el. Tocmai astăzi îl terminase de scris.

Organizația ACCER (Association pour la coordination et coopération en Roumanie) a fost formată în februarie. Filoti e președinte. Vintilă Brătianu, Emil Ghilezan și Gabriel Bădărău sunt personalitățile care-i dau legitimitatea „istorică". Cuvântul de ordine, aici, e opunerea totală oricărui ajutor economic României.

Îl găsesc pe Steffie la Londra. M-a văzut la televizor. Preocuparea lui rămâne centrată asupra problemelor lui. Restul nu-l prea interesează. Îmi povestește cu lux de amănunte intrigile și aranjamentele financiare ale familiei. Toată discuția asta s-a desfășurat, cu lux de amănunte, atunci când i-am spus că, în România se încearcă eliminarea mea fizică. Fie că mă căsăpesc, fie că mă forțează să iau din nou calea exilului. „Ne găsim în aceeași situație, a fost reacția lui. Și pe mine vor să mă elimine". Și mi-a dat amănuntele. Curios, toți acești tineri sunt egoiști. Se gândesc la interesul lor personal, în primul rând. Eu nu cred că sunt așa. Soarta neamului meu primează. Sau, poate, m-am convins cândva, că în felul acesta, servindu-mi neamul, mă servesc pe mine, în primul rând!! Oricare ar fi explicația, lupta ce mă așteaptă în România e parte din destinul meu. E bine că am venit la Paris, să fiu singur-singurel, astăzi. Am citit, am dormit și am cugetat, cum spunea Maniu. „El nu citea; el cugeta", a fost felul în care mi l-a descris Ionel Jovin.

Căldura e aproape insuportabilă. Am toate ferestrele și ușile deschise, ca să creez un curent de aer în apartament. Fără prea mare reușită. Tot la 2-3 ore mă scufund în vana de baie plină cu apă rece ca să mă răcoresc. E mult mai cald decât la București. Dar nu avem țânțari aici, har Domnului!

Construirea complexului André Citroen a avansat enorm în aceste luni. Din păcate, văd că se construiește chiar în fața clădirii noastre un bloc de birouri. După înălțimea macaralelor e clar că ne va bloca mare parte din priveliștea de care ne-am bucurat toți acești ani. Sper că nu în întregime. Vederea deasupra Senei va fi distrusă. Asta e sigur. Nu s-a întâmplat! Ce ne va rămâne spre Sud-Vest e greu de ghicit și foarte puțin spre Vest-Nord-Vest. Vederea e excelentă spre Invalides, St. Sulpice, Notre Dame, Panthéon și Montparnasse.

Când voi mai avea plăcerea să stau aici? Mi-am rearanjat unele

din tablouri, ca să fac loc celor două Victor Brauner, florilor pictate de mama mea, surprinzător de bine pentru o pictoriță amatoare, vedere deasupra Senei pictată de Valentin Popa la cererea mea, țăranul albastru de Bernea și Icarus în cădere al lui Ion Vlad. Plus o acuarelă, cu o pădure al lui Sigfrid.

Tare-mi plac tablourile mele. Am răsfoit prin cataloagele picturii lui Grigorescu. Șansele ca tabloul ce am cumpărat la București, cu 2.500 de dolari, să fie un Grigorescu autentic, nu sunt mari. Dar e un tablou din acea perioadă. Semnătura e cam grosolană și nu e în roșu. Grigorescu semna în roșu, migălos și subțire. Altfel, atmosfera dansului și casa din spate ar putea să fie ale lui. Lipsește însă delicatețea cu care Grigorescu picta amănuntele imaginilor.

Duminică, 5 August 1990, Paris

La biserica noastră din rue Ribera. Slujește părintele Goia, cu un tânăr preot basilitan din Cluj. Răspunde un mic cor, mai ales de fete, din Cluj. Ei se găsesc aici într-o excursie. Vor vizita și Londra. O lună întreagă. La sfârșitul slujbei au cântat Ave Maria. Foarte frumos, cu o solistă contra-alto. Mi-a plăcut. I-am sărutat pe toți, la „paharul" oferit de părintele Cosma. O mică ciocnire cu legionarul Rotariu. De obicei nu-i răspund. De data asta, când apela la unirea tuturor forțelor contra comunismului, i-am spus să vină în țară. Acolo se dă lupta. Și am criticat ROMFEST-ul, care va avea loc acum, în august, la Washington. De ce n-au făcut invitațiile așa cum convenisem. Nu în numele ROMFEST, ci din partea tuturor organizațiilor românești, în ordinea alfabetică. Și să nu-i mai spunem ROMFEST, ci „Festivalul românilor de pretutindeni".

Înainte chiar decât ora convenită - 1.00 p.m. - vine Henri Weill, de la TV 5. Luăm masa împreună la „Le Hameau d'Auteuil", lângă stația de metrou Mirabeau. Discuție lungă, excelentă. Întorși la mine acasă, reușesc să vorbesc cu Doru la București. Marian Munteanu a dat o conferință de presă după eliberarea sa. A declarat că niciodată nu m-a atacat. Deci ceea ce s-a publicat în *Adevărul* a fost un fals atribuit lui.

Câteva minute mai târziu, au venit tehnicienii Canalului 5 și au înregistrat un interviu de 11 minute. Sunt mulțumit. Sper că și ei.

La Ribera, azi dimineață, au fost Catona și Racovițan. Ultimul e purtătorul de cuvânt al „Vetrei Românești". „AUR nu mai există",

mi-a spus. E o rușine că ungurii au devenit al doilea partid în România, a adăugat. E vina voastră că ați fărâmițat opoziția față de Front, a fost riposta mea. Va intra în legătură cu mine. Monseniorul Cosma, la sfârșitul slujbei, s-a referit la mine și la lupta ce duc eu în România. La mare recunoștință nu mă aștept. Dar îmi face bine să aud astfel de aprecieri. „Ga-ga, cum e, bătrân cum e, Monseniorul Cosma are multă înțelepciune", îmi spune cineva.

Inginerul de la TV 5, specialist la sunet, mi-a reamintit că a fost la mine în casă la București, în ziua de 14 iunie. Sper că va mai reveni, i-am spus, dar nu în circumstanțe similare.

Nu mai e așa de înăbușitor de cald, astăzi. Stau în salonul nostru, cu fabuloasa priveliște deasupra Senei, și mă gândesc. E, oare, posibil să smulgem poporul român din ghearele Orientului? Acum ne-a dominat și ne domină Rusia. Prin comunismul lor, Iliescu și cei care-l susțin, nu fac altceva decât să-și salveze și consolideze principiile și să evite, eventual, soarta șireangului. Toți sunt vinovați. Ei au adus țara la dezastrul în care se găsește. Dar cum putem să-i facem pe români să înțeleagă situația? E foarte greu. Dacă aș ști cum, aș deține piatra filozofală.

Am vorbit cu Peter Johnson și cu Arthur Butler la Londra. Ei sunt cei care mă ajută cu ediția în engleză *The Free Romanian*. Apoi, am vrut să-i mulțumesc lui Marie-Lize Ruheman pentru scrisoarea ce a scris, și a fost publicată în ziarul *Times*. Am găsit-o doar pe Sanda Cantacuzino, mama Marie-Lizei. Conversație lungă. Mare plăcere. Mi-a povestit cum s-a naționalizat moșia lor de lângă Bacău. Amănunte interminabile. Interesante, de altfel. I-am propus să le sorteze. Mai ales că îmi comunică că are un caiet, jurnal de zi din acea perioadă. I-am spus că eu organizez o editură și că sunt gata să public lucruri interesante.

Aici mi-a făcut o mare bucurie: „Viorel (Tilea) mi-a spus, când ne-am cunoscut, că are un nepot remarcabil. Care va avea un viitor excepțional. Se va putea avea încredere în el", și-a reamintit Sanda. Nu știu dacă am reprodus exact cuvintele Sandei. Cred că aproape. Am vorbit mult cu verișoara mea Ileana Tilea. E clar că ea admiră ceea ce fac. Am încurajat-o să se ocupe de problema copiilor orfani din România.

Elisabeth mi-a telefonat. Totul merge bine la București. A cumpărat ceva mobilă și, mâine, va merge să cumpere covoare,

scoarțe. Vrea să cumpere niște tablouri. Accept, deși prețul e mare. De ce nu?, îmi zic.

Luni 6 August 1990, Paris

Prințesa Mărgărita îmi telefonează să mă invite la masă. Vine ea să mă ia de la gara din Geneva când sosește TGV-ul din Paris.

TV 5 dă interviul meu la ora 1.00 p.m. Atât Tutu, cât și Vintilă Corbul îmi telefonează. Sunt încântați de cum am pus eu problema.

Am vorbit cu Doina Bâscă azi dimineață la telefon. I-am cerut să scrie în *Dreptatea* despre declarațiile lui Marian Munteanu. Este important să se știe că el nu m-a atacat niciodată și că ceea ce s-a publicat în *Adevărul* a fost o invenție.

Marți, 7 August 1990

La Geneva mă așteaptă Regina Ana. Prietenoasă, dar nu prea. Conversație susținută, însă. Când sosim la ei acasă, în Versoix, Regele și Prințesele au venit toți afară în curte să ne întâmpine. El n-avea cravată, Mi-am scos-o și eu pe a mea. Era cald, așa că am stat în cămașă tot timpul. Deci de la 11.30 până la 2.45, când Principesa Mărgărita m-a dus la gara din Nyon. La despărțire am sărutat-o pe amândoi obrajii.

Conversația n-a lâncezit nici o clipă. Le-am dat toate amănuntele evenimentelor din România, răspunzând la toate întrebările lor. Au primit ARO-ul. Mi-au mulțumit. El vrea să-l conducă singur și să facă prima escală lângă Timișoara. Are acolo ceva susținători. A amânat însă *sine die* proiectata vizită de Sf. Măria Mare.

Iată punctele mai importante:

1. Va veni în România când va socoti el că e un moment propice. Eu am refuzat să-i dau vreun sfat în această chestiune. În tot cazul, publicul trebuie pregătit și educat. Rolul monarhiei în istoria neamului nu e cunoscut.

2. Coposu i s-a părut timorat „din cauza lungilor ani de închisoare", mi-a spus. Prea bună impresie n-a făcut.

3. A fost contrariat de faptul că m-am dat la o parte de la conducerea UMRL. „Deci Novacovici e președinte interimar", mi-a zis nedumerit. UMRL era doar legat de numele meu. Am rămas surprins. Eu nu știusem că m-aș fi dat la o parte.

Ajuns acasă, la Zermatt, mă așteaptă Ioana, Alexandru, prietena

ei, Christine cu fetița ei tot de 4 ani și cu o altă fetiță, fină de-a Ioanei.

Citesc ziarul *România Liberă* pe Iulie-August și descopăr șmecheria lui Doru Novacovici. Pe ultima pagină se publică un Anunț că, fiind deputat șef al grupului PNȚ din Parlament, „Domnul Ion Rațiu a luat decizia de a învesti până la viitorul Congres Mondial al UMRL, în funcția de președinte interimar, pe dl Doru Novacovici." Mussulis îmi explică cum s-au petrecut lucrurile. Novacovici a venit la Londra și ei trei au decis numirea lui Doru Novacovici. Mussulis și Nicolae fiind siguri că eu am fost cel care luasem decizia. Doru le-a dat textul unei scrisori despre care pretindea că eu i-am dictat-o la telefon. Au trimis-o tuturor membrilor Comitetului Coordonator. Au publicat, deja, reacția pozitivă din partea lui Alexandru Mircea Munteanu și a lui Liviu Cosma din Venezuela.

Extraordinar. Mie nu mi-au spus absolut nimic de toate astea. Au pus ștampila cu semnătura mea pe scrisori, fără ca să-mi dea măcar de știre. Vorbesc cu Radu Roșeanu. El e indignat. Ceruse lui Novacovici să se convoace Comitetul Coordonator pe ziua de 6 iulie. A refuzat. Totul era împotriva Statutului. În absența președintelui girează unul dintre vicepreședinți, nu se numește un președinte interimar. Novacovici vrea, pur și simplu, să-și asigure succesiunea. Va trebui să acționez cu multă grijă și fără ca să produc o ruptură cu Novacovici.

Miercuri, 8 August 1990, Zermatt

E clar că Hussein nu cedează presiunilor, deși Bush e decis să-l înlăture. A început izolarea economică a Irakului. Toată ziua, acasă cu ceilalți. Aseară, Gherman și Martha Zumtangwald, la un pahar de vin, sunt plini de complimente la adresa mea. M-au văzut la televiziune. Sunt foarte mândri că suntem prieteni. Și alți localnici m-au văzut. Am devenit un „Einheimischer" de care se mândresc. Nu strică. Scriu Reginei să-i mulțumesc pentru ospitalitate și-i trimit două flori. Floarea Reginei, bineînțeles. Frumos presate.

Joi, August 1990

Schiez. Îmi face mare plăcere căci nu mi-am pierdut tehnica. Dar obosesc ușor. De trei zile n-am mai luat medicamentul COR-

DARONE, pentru că inima îmi bătea perfect normal. Sus, la munte, iregularitatea a reapărut, dar nu alarmant. E greu de știut dacă e bine, sau dacă nu e bine să iau acest medicament. Doctorul Nixon e contra. El vrea să mă odihnesc. Să dorm cel puțin 8 ore pe zi. Zece ar fi mai bine.

Radu, săracul, încetase să mai ia medicamentele când a murit.

Sunt afară pe terasă. Adevărata pace în acest colț al lumii. Gândul întotdeauna mă frământă. Cum putem și noi, românii, să ajungem să avem o viață fericită, cu îndestulare, fără ură, fără nici o violență? Gânditu-s-au minerii, măcar un moment, că ceea ce făceau nu este admisibil? Mi-e teamă că nu! De aceea avem un drum atât de lung de parcurs.

Vorbesc din nou cu Roșeanu. Pobereznic și el îmi telefonează. Le cer să fie înțelepți. Să nu-l punem pe Novacovici pe banca acuzaților.

Roșeanu avea totală încredere în el, îmi spune. Acum, nu mai are deloc. Pobereznic nu-și putea explica de ce nu-i vorbisem deloc de această problemă la București!? Când a sosit la Londra a găsit scrisoarea lui de președinte interimar. Asta l-a nedumerit.

Vineri, 10 August 1990, Zermatt

Dinu Daponte vine la prânz și stă până la 6 seara. Discutăm atât problema furnizării firmei „Someșul" din Cluj cu materii prime, cât și Banca pe care vrea s-o înființeze în România. Voi garanta plata în devize a costului materiilor prime, dar nu-mi iau nici un angajament în ce privește găsirea de fonduri pentru asigurarea capitalului social de care Banca are nevoie.

Banca Română de Comerț Exterior va investi 20% din capital. Restul va fi oferit de diverse bănci occidentale și mie mi se vor oferi aceleași condiții de investire.

Problema de căpetenie, care trebuie rezolvată, este cum se va face distincția între interesul poporului român și interesul Guvernului actual neocomunist. Eu nu pot participa, în nici un fel la consolidarea regimului actual.

L-am condus la gară. La întoarcere îl găsesc pe Olivier Grivat de la *24 Heures* la poarta châlet-ului (casa noastră din Zermatt). Îi dau un interviu amplu. Mă fotografiază pe balconul nostru cu Matterhorn-ul în spate.

Luni, 13 August 1990

Tocmai m-am urcat în trenul care mă duce, de aici, din Brig, la aeroportul din Zürich.

Am fost la schi de două ori. Mi-a făcut mare plăcere. Cu o mică excepție. Coborând de la Cima di Jazzi trebuie că mi-am smucit cumva brațul stâng la o întorsătură. Am simțit o durere ascuțită, dar mare grijă nu mi-am făcut. Numai, mai târziu, când am examinat nodul ce mi s-a format în partea exterioară a bicepsului, m-am întrebat dacă nu cumva mi-am rupt un tendon. Sper că nu, căci masând locul dureros, „nodul" se diminuează. Mi-ar părea tare rău dacă ar trebui să abandonez și schiatul. Cel mai mare regret al meu e că am abandonat tenisul acum 20 de ani.

Trenul e acum în mișcare. Cam zgâlțâie, nu e ca TGV-ul.

Scena politică e dominată de criza din Orientul Mijlociu. Aseară, Saddam a făcut un pas de la care nu mai poate da înapoi. A lansat un apel la războiul sfânt contra „infidelului", contra Occidentului. E echivalentul modern a desfășurării steagului verde al Profetului.

Am plecat din châlet-ul nostru cu inima grea. Poate n-o să-l mai văd niciodată. Dar mi-a făcut mare plăcere să-l cunosc ceva mai bine pe Alexandru. E foarte deștept, sfătos, și plin de vioiciune, de șarm. E un copil excepțional de reușit. I-am spus Ioanei că țin neapărat să învețe românește, că mă voi îngriji de el, dar numai cu condiția asta. Trebuie să fie în stare să vorbească bine, curent, limba română. Patriot nu-l pot face și nici nu vreau să-l influențez. Dar să i se dea ocazia să-și cunoască originea. Pe urmă va fi treaba lui. S-a oferit să vină la Washington să mă ajute cu contactele mele acolo. Sper că va face-o.

Bună conversație cu Stroescu. Facem și un lung interviu. Ne înțelegem, de asemenea, ca să transmită conversația Voican-Petrina, în care primul cerea ca eu să fiu făcut țap ispășitor. Stroescu vrea ca, de acum încolo, să mă sune tot la 2-3 zile. De asemenea, să-i trimit sugestii prin mesager, ori de câte ori doresc să se adopte o atitudine specifică. Dacă reușim să punem la punct o astfel de colaborare, consecințele ar fi enorm de importante. S-ar putea coagula o opoziție autentică în jurul meu, ca port-drapel.

În avion, deasupra Atlanticului. Masă bună. Servicii excelente. E doar un avion de linie elvețiană. Și elvețienii, chiar dacă n-ar fi încântați să fie așa identificați, sunt cei mai buni chelneri din lume.

E un adevărat miracol. Oricând zbor deasupra Atlanticului, mintea-mi e extrem de fertilă. Oceanul nu e complet acoperit de un covor de nori albi, sau cenușii. Ceea ce e regulă, dacă judec după experiența mea. E doar estompat. Și pe alocuri, mari spărturi albastre: apele oceanului.

De ce n-am luat cuvântul când Petru Maior a propus Constituantei ca eu să fiu președintele Comisiei parlamentare pentru Afacerile Externe? De ce? Timid n-am fost. Ideea m-a preocupat chiar în timpul ședinței. Totuși, nu am făcut-o. Poate e bine așa. Poate ocazia se va ivi și contribuția mea va fi mai bine gândită, și, sper, mai eficace.

Trebuie neapărat să amenajez o casă capabilă să primească nu numai Corpul Diplomatic, ci și conducătorii de astăzi ai României.

Primul pas e ziarul. Al doilea, postul de televiziune independent. Dar, și în perioada în care va trebui să lupt pentru aceste mijloace de comunicare, nu mai e permis să tergiversez. Trebuie să acționez. Să-i dau drumul. Chiar dacă totul e imperfect. Rezultatele vor veni. Sunt sigur. Riscul de căpetenie e că voi deveni prea influent. Ceea ce va putea aduce exterminarea mea fizică. Dar, acest risc nu e nimic nou pentru mine. L-am acceptat când m-am întors în țară, și, mai ales, când am acceptat să candidez la Președinție. Situația nu trebuie niciodată dramatizată. Dar riscul e real. Iliescu n-are nici o intenție să abandoneze puterea. De-abia s-a instalat la Cotroceni, restaurat de Ceaușescu, pentru uzul său personal. Îi place „palatul". E îndrituit să spună că e dreptul lui să fie acolo. N-a primit el votul a 86% din electorat? Cum a făcut-o, e altă problemă. Dar lumea întreagă știe că el e alesul poporului.

În ordinea de priorități:

1. Legături vizibile pentru guvernanții de astăzi (Iliescu, Roman etc.). Că eu am legături solide cu Occidentul;

2. Bază electorală puternică în județul Cluj (Turda);

3. Echipă de lucru, pe subiecte, pentru a demonstra incapacitatea regimului actual de a aduce prosperitatea în România.

Masa a fost bună. Am dormit bine. Acum ne apropiem de coasta americană. E prima dată că voi pune picior în Statele Unite ca reprezentant ales al poporului român. Să vedem ce voi putea realiza. Sunt, însă, plictisit că eu n-am fost încă niciodată ajutat în mod oficial de americani. Alții au fost. Dorin Tudoran, cu „Agora" lui. „Frăția" de la sindicatul CIO-AFL, „Dialogul Social" etc. În total, sume mari au fost distribuite. Nu mie, însă, și nu acțiunilor legate de mine. Poate asta e o tărie. Pentru că pot realiza ceva, fără ajutorul lor. Dar aș avea nevoie de el.

Întotdeauna mi-a plăcut peisajul ăsta, unde cerul și oceanul se împletesc prin șuvițe albe-albăstrii, într-un azur subtil nuanțat. Îmi aduce aminte de pictura mamei, care picta șariota mânată deasupra norilor. Nimeni nu mi-a explicat niciodată, ce, exact, exprima ea. O fi fost legenda soarelui, purtat în galop, în jurul pământului? Sau ce altceva? Era deasupra marilor uși, cu sticlă aburită, ce despărțeau sufrageria noastră festivă de odaia Picăi. Unde-o fi acum, dacă mai există? Am însă două din tablourile ei. Ambele cu flori. Cel de la Paris reprezintă floarea-soarelui. Pictat în 1911, semnat Geni. Deci, avea atunci, 21 de ani. Mi-a dat-o familia lui Radu, după moartea lui.

A doua pictură e la București. O am de la Pușa și așa a vrut soarta ca s-o salvez de urgia minerilor. De fapt, crezusem că a fost și ea distrusă, ca să descopăr că o dădusem, înadins, să fie evacuată, împreună cu mare parte din arhiva mea, înainte de plecarea noastră la Câmpulung Muscel.

La aeroportul din Savannah ies din avion cu părinții lui Albert Scardino. Mare bucurie. Aflu că Albert a intrat în politică la New York și funcționează pe lângă primarul orașului. În drum spre distribuirea bagajelor mă așteaptă ai mei: Nicolae, Fifi, Dănuț și Rex. Toți cu tricouri galbene cu inscripția:

NU UCIDEȚI
ZEUL VIITORULUI

Televiziunea locală și corespondentul *Savannah Morning News* au înregistrat scena.

Marți, 14 August 1990, Savannah

Savannah Morning News publică un mare și corect articol despre mine, cu fotografie cu tot. Mi-a făcut mare plăcere.

Issărescu îmi confirmă știrea că șase senatori merg în România: Dole (Kansas), D'Amato (New York), Gary (Utah), Connie Mack (Florida), Don Nicknel (Oklahoma) și Steven Syms (Indiana).

Doamna Valmy va merge cu ei. Ea ar dori să ajungă ambasador SUA în România. Tot ea a dat o masă mare în onoarea lui Radu

Câmpeanu. Trebuie să-i văd, oarecum. Ei sosesc la București pe data de 31 august. Eu trebuie să fiu la Londra joi, 30 august. Deci imposibil să fiu cu ei la București.

Vineri, 17 August 1990

În avion Savannah - Washington.

Mi-a făcut bine statul în Savannah. Am luat prânzul cu Ray Forker și cina cu ai mei (Nick, Fifi, Dan și Rex) la restaurantul Esposito unde servesc raci de mare și crevete, proaspăt fierte, așternute pe ziare. Când termini masa, se împăturesc ziarele peste rămășițe și, gata, totul e din nou curat.

M-am simțit foarte bine. Rex, care e mai în vârstă decât Dănuț, e o fată foarte drăguță.

Postul de televiziune din Savannah WTOC mi-a luat un interviu și l-au transmis ieri la ora știrilor de seară. (Theresa Minor)

Situația în Orientul Mijlociu se agravează. Regele Hussein n-a cedat presiunilor lui Bush și n-a promis să închidă portul Acaba tuturor mărfurilor destinate Irakului. M-ar surprinde, totuși, dacă s-ar ajunge la un război.

Încercările mele de a-mi stabili un program pentru Washington n-au prea dat rezultate. Voi fi primit la State Department, dar nu la un nivel important.

Miron Butariu își exprimă admirația pentru tot ce am făcut. Mă informează că Emil Onaca a fost într-un azil de nebuni de mai multe ori. La Spitalul „Belle View" din New York. Prietenul lui, Anton Drăgan, poate să-mi dea amănuntele. M-a sfătuit să-l contactez prin Părintele Sassu, de la Biserica Sf. Dumitru.

La Washington nu prea reușesc să fac contact cu multă lume. Frank Sieverts, secretarul Comitetului pentru relațiile externe ale Senatului, vine la mine în casa lui Gail Percy Davis din Georgetown, unde stau. Îmi explică situația. Există fonduri importante pentru sprijinirea democrației din Europa Răsăriteană. După el, ar fi foarte important ca eu să-i lămuresc pe senatorii care merg la 31 august în România. Dar s-o fac acolo, la București.

Nici un semn de la Doina Bâscă, deși am lăsat vorbă celor care iau mesajele la numărul meu.

Vorbesc cu Părintele Calciu și cu George Cucu. Le doresc succes, dar de participat, nu pot să particip la ROMFEST-ul lor.

Sâmbătă, 18 August 1990

Am citit bună parte din *Satanic Verses* a lui Salman Rushdie, aseară. Ca să treacă timpul. Am mai și ațipit, din când în când. Curând după miezul nopții, m-am culcat.

După multă bătaie de cap și nenumărate telefoane am descoperit că avionul cu care venise Doina la New York, direct de la Viena, a avut mare întârziere. Pe urmă și microbuzul din New York la Washington a mers foarte prost. Au sosit foarte târziu și au fost găzduiți la Victor Gaetan. Cu ea e și Mihai Cârciog, cel de la *Expres*, și soția lui. I-am invitat pe toți la masă. Pe urmă pot să meargă la ROMFEST-ul lor.

Am mâncat bine la Clyde's.

Cu mașina și, de la Dupont Circle, cu metroul până la congresul ROMFEST, ce a avut loc în sala de convenții de la Holyday Inn. Când am intrat în sală am fost imediat recunoscut. Viu aplaudat, fotografiat. Ceilalți patru, cu care am venit, au dispărut. Am înaintat, încet, pe aleea centrală și am dat să mă așez undeva, unde era un loc liber.

Halmaghi prezida. A întrerupt ședința. „Suntem fericiți să-l vedem pe Iancu Rațiu în mijlocul nostru. Iancu Rațiu e deputat de Cluj și, cum toți o știm, a fost candidat la Președinția României." A mai continuat. A vorbit de activitatea mea din exil și de întoarcerea mea în țară. A pomenit și de atașamentul meu pentru democrație, „care nu e întru totul justificat" etc.

Mi-a dat cuvântul.

Am cerut dăruire. Întoarcere acasă. Suntem aici, în exil, pentru lupta care *acolo* trebuie să se dea. Drepturile democratice nu se cerșesc. Nu se oferă cadou, pe tavă. Trebuie să luptăm ca ele să devină o realitate. Altfel nu le putem câștiga. Am vorbit și de inspirata acțiune a tuturor forțelor de Opoziție de la Cluj, din 9 august: PNȚcd, PNL, UDMR, PSD, UMRL - mai ales UMRL - , Forumul Independent Român (Brucan) și AUR-ul. Toți, împreună, au manifestat ca „Forumul Democratic Antitotalitar Român" să fie sub egida simbol a Doinei Cornea.

Rostirea mea a fost bine primită. L-am ascultat, apoi, pe Ioan Alexandru, poetul și colegul meu din Parlament. A vorbit foarte înflăcărat. Bine. Patetic, emotiv. Deloc stilul meu. Dar a plăcut foarte mult. A fost întrerupt de nenumărate ori cu aplauze susținute.

A urmat, apoi, un profesor Rusu. Foarte bine. Contribuție solidă despre nevoia la care m-am referit eu: studii aprofundate asupra măsurilor ce trebuie să luăm pentru a redresa situația României.

N-am mai stat. Am dat, însă, două interviuri la ieșirea din sală: primul, corespondentului ziarului *Universul Liber* din New York (Buhoiu) și al doilea, lui Pușcașiu pentru VOA. (Vocea Americii.)

M-am întors singur acasă, cu metroul și de la Foggy Bottom am luat un taxi. Pe la 7.25 vine și Doina, adusă de Radu Eugene Ivan. Până se schimbă ea pentru Balul ROMFEST-ului, stau de vorbă cu Ivan. Om interesant. Venit din țară acum 10 ani, a reușit deja în afaceri. E din Sălișteș. Vrea să lucreze cu noi.

S-au dus la bal împreună. Eu am ținut, expres, ca apariția mea la ROMFEST să fie minimă. Chiar cât am făcut, nu sunt sigur că a fost bine!!!

Luni, 20 August 1990

Ieri, Duminică, am avut o zi foarte liniștită. Am citit ziarele, Doina s-a dus la ROMFEST. Citesc *Versetele Satanice*.

Seara, Alexandroaie de la Europa Liberă o aduce pe Doina de la ROMFEST.

Și-au cam dat poalele peste cap. Au vorbit de români „verzi", adevărații patrioți etc. Halmaghi a făcut o figură tristă. Noroc că a fost și Vișoianu acolo. În felul acesta nici eu nu voi fi acuzat că m-am dat cu ei.

La 7.15 p.m. exact, vine Harley Balzer să ne ducă cu mașina la ei la cină. Casa lor e în Maryland, la vreo 15 minute de aici. Foarte plăcut. Multă discuție politică. Alfred Friendly, de la *Washington Post*, extrem de bine informat. Le-am povestit cum merg lucrurile în România. Sunt lămuriți. Harley îmi dă toate amănuntele în legătură cu Catedra „Ion Rațiu" de Studii Românești (Romanian Studies). El și Margie, care e născută Mandelstam, au fost la noi la Londra și au admirat ce am creat acolo. S-a înțeles foarte bine cu Lionel Bloch. I-am povestit cum am organizat ceremonia pentru victimele fascismului în România, în 1971, cu ajutorul lui Lionel.

Astăzi a fost o zi extrem de plină.

La 10.30, la Walter Raymond, directorul adjunct al USIA. Mi-a dat multe informații utile. Promisiuni nu mi-a făcut. Să iau legătura cu „International Media Fund". I-am vorbit de Chuck Percy și de

Dan Tara. El i-a menționat pe prietenul meu Jimmy Goldsmith și pe Rupert Murdoch. USIA ne va putea ajuta cu pregătirea și instruirea personalului de care avem nevoie. I-am cerut să ne ajute cu mărirea capacității tipografiei noastre, așa ca să putem publica și în culori. Am subliniat importanța unui post de televiziune independent. A fost de acord. De aceea am vorbit de toate aceste organizații și personalități. Mi-a plăcut omul. Era secondat de Lisa Ellis care lua note.

Masa cu Nadia Duik Karatnycki. Ea nu poate face mare lucru, după cât mi-am dat seama. Mi-a confirmat că Băcanu a primit vreo 350.000 de dolari; că Dialogul Social, „Agora", „Frăția" toți sunt beneficiari ai ajutoarelor NED. Nu ei vor schimba regimul. Partidul nostru trebuie ajutat. Îmi sugerează să intru în legătură cu ambasadorul Rob Barry de la State Department și cu „Agency for International Development". Să-l contactez, de asemenea, pe Soros, ungurul milionar foarte activ în acest domeniu. Mă întreb dacă ne-ar ajuta și pe noi, nu numai pe polonezi, cehi și unguri, bineînțeles.

La orele 3.00 exact vine Pacepa cu soția. Pe față, e foarte pentru mine. „Singurul care poate face ceva ...". Avusese speranțe cu Radu Câmpeanu. E acum complet decepționat.

Ce trebuie făcut?

1. Să se arate adevărata față a celor de la Putere. Iliescu a făcut parte din cei patru ingineri pregătiți la Moscova; împreună, deci, cu Andrei Ștefan, Burtică și Pacoste. De aceea a fost înlăturat de Ceaușescu. Nu voia rival. Petre Roman, fost amant al Zoei Ceaușescu și al lui Carmen Dumitrescu. Acum n-a uitat-o pe Zoe. A pus-o în libertate.

2. Să arătăm ce se întâmplă în celelalte țări vecine: Polonia, Cehoslovacia, Ungaria etc.

3. Să arătăm că FSN n-are nici program și nici structură;

4. Să luăm contact cu serviciul de spionaj. Pe vremea lui se ocupa aproape exlclusiv de spionaj economic în Occident.

Cina la Churck și Loraine Percy. Ca să mă ajute mi-au sugerat să intru în legătură cu Churck Savit, prieten de-al lui Gail, care administrează „Mellow Press", și cu Joe Allbertton, care este președintele Băncii Riggs și interesat în televiziune. Nu vede nici o soluție fără ca să se facă dreptate și arabilor din Palestina. Mi-a arătat o scrisoare de la Henry Kissinger, care-i aplauda atitudinea.

Marți, 21 August 1990

Steffi îmi telefonează din Formentor. Are iar dificultăți financiare. Vrea să-l ajut. L-am trimis la Bain McIntyre. Să necogieze cu el.

Îmi telefonează Ed Feulner. Era în Chicago și se întoarce abia la 28 august. Îi explic că am nevoie de tipografie și de post de televiziune. Îmi cere să-i fac o notă în acest sens.

Masa la cantină, la *Washington Post*. Cu Stephen Rosenfeld și Mary McGrory. Ea merge în România. Le-am dat mai multe exemplare din *Dreptatea,* inclusiv cel în care s-a publicat articolul lui Bill McPherson, care e acum în România și scrie o carte despre situația de acolo. Le-a plăcut pagina 4. Le-am dat și numărul Iulie-august din *Românul liber*. Și le-am dat o caricatură cu Saddam Hussein care se înecă într-o mare de țiței. Stephen mi-a cerut permisiunea s-o publice. Sigur că da, va indica însă autorul: Alec Macri, caricaturistul de la *Dreptatea*. Le-am vorbit de frauda masivă, de la alegeri etc. Cred că s-au lămurit.

„Mai este antisemitism în România?", m-a întrebat Stephen. I-am explicat că sovieticii au fost primiți cu flori când au ocupat Basarabia. De către evreii de acolo. Că a fost antisemitismul Gărzii de Fier în anii '30, mai ales, că nu mai există astăzi. Bineînțeles, Stephen e evreu și lucrează pentru un ziar care, în ultima analiză, este evreiesc. Indiscutabil, evreii au o mare influență în mass-media americană.

Alexandroaie, Arachelian și fiul acestuia vin la noi, la orele 4.40 p.m. Împreună cu Doina, mergem la Vișoianu. Mă primește cu afecțiune. Lung interviu cu Vișoianu, făcut de Televiziunea Română, RFE și *Dreptatea*. Despre experiențele personale ale lui Vișoianu în legătură cu 23 august 1944. Eu am stat deoparte. Interesant, deși nu precis în amănunte. Asta, în biblioteca, sau, biroul lui. Ne-am așezat, apoi, cu toții pe sofaua din salonul lor și am fost fotografiați împreună. Am vorbit de Ialta și de târgul Churchill-Stalin cu cele 90%-10% din 8 octombrie 1944. Aici am intervenit și eu. Ne-a oferit un pahar de vin. Am vorbit puțin despre Rege. Numai noi doi, Vișoianu și cu mine. E de acord că nu e bine să meargă în țară fără ca să i se pregătească sosirea. „Nu știu cine îl sfătuiește", mi-a spus. Ionel Styrcea, cred eu.

"Principesa Ileana merge acum în țară cu Mărgărita", m-a informat.

Am luat cina cu Doina la Blues Jazz Alley, aici, în Georgetown, aproape de intersecția Wisconsins Ave și "M" Street.

Miercuri, 22 August 1990

La „Center for International Private Enterprise". Mă primește Steve Rogers. Bărbos, roșcovan, îmi face impresia unui om în care se poate avea încredere. O aduce pe Ilka Schoelimann în birou. Ea e „program assistant". Le explic ce vreau să fac cu "Someșul" la Cluj și cu Oprean la București. Mergem, apoi, împreună la William Archey, vicepreședintele International Division US Chamber of Commerce și cu Thaddens C. Kopinski, director Europa Centrală și Orientală.

La State Department m-a primit Ruth Hanson, împreună cu Curtis Kamman și cu James R. Hooper.

La *Washington Times* m-a primit pe lângă Arnaud de Borchgrave, David Jones (Deputy Foreign Editor), Andrew Borowiec (Chief Foreign Correspondent) și Martin Sieff, care mi-a luat un interviu și la București.

Tot la Departamentul de stat i-am văzut pe Keith Smith și Jeremy Curtin. Ei lucrează sub ambasadorul Robert Barry care se va ocupa de „International Media Fund". Ei sunt oamenii care îmi dau o șansă să înființăm un post de televiziune independent.

Seara la Gabriela Lăzărescu Rhodes și soțul ei, la un grătar de mititei. L-am cunoscut pe ungurul Csongos de la UPI.

Plecăm însă, devreme, curând după 10.10 p.m., pentru ca Doung Col și Wallace E. Haines Urman să fie aduși la noi acasă de Radu Ivan. Ei fac parte din organizația aceasta esoterică "Fellowship". Au legături în cercurile cele mai influente din toată lumea. Aflu că Doung îl cunoaște foarte bine pe Chuck Percy, care și el face parte din organizație. Se întâlnesc o dată pe săptămână la micul dejun și o dată pe an la un "mare" mic dejun, la care întotdeauna participă și președintele SUA. Mă sfătuiesc să iau legătura cu Dr. Aloins Moch, ministrul de Externe austriac (pe care-l cunosc bine de la organizația „CERCLE"), care este președintele Uniunii Democrate Europene.

Joi, 23 August 1990

Cu Doina la agenția Washington Post - Los Angeles Times.

Discutăm posibilitatea ca noi să lucrăm cu ei în viitor. Vom face o încercare imediat prin Mihai Leu și, dacă merge, ne-am înțeles ca după o perioadă de probă, să ne abonăm la serviciul lor.

Mary-Beth, secretara lui Frank Sieverts, mă primește în biroul ei la Comitetul „Foreign Relations" al Senatului. Lucrez acolo, fără întrerupere până la 4.00 p.m. Îmi fac toate scrisorile de mulțumiri celor care m-au primit aici și trimit un fax lui Nick Minden la Lausanne. El îmi sugerează să cer să mi se acorde un împrumut de 200 milioane de dolari pentru PNȚcd. Dobânda ar fi fost derizorie, 3%, și capitalul nu ar trebui restituit. Doar dobânda ar fi fost să fie plătită timp de 10 ani minimum, 20 de ani maximum, potrivit înțelegerii. Răspunsul, din păcate, a fost negativ pentru că nu sunt la putere. „Încearcă să faci ceva cu guvernul de la București", mi-a sugerat Nick. Nici prin minte nu-mi trece.

„De ce nu, dacă îi convingi să ai o influență asupra felului în care banii sunt întrebuințați." Pentru asta va trebui să ajung la București să văd ce pot să fac acolo. În tot cazul, nu vreau să consolidez Guvernul.

Vineri, 24 August 1990

Îmi uitasem, ieri, umbrela în clădirea Dirksen (a Senatului). Ne-am dus acolo, Doina și cu mine, ca s-o luăm. Am intrat apoi în rotonda principală a Capitoliului. Am admirat tablourile, începând cu debarcarea lui Columb. Lume multă, forfoteală. Americanii au un adevărat cult pentru istoria lor. Am ieșit, apoi, pe terasă și am admirat „Mall"-ul. Obeliscul lui Washington se vedea bine, deși era ceață, dar templul lui Lincoln abia se distingea în depărtare.

Ruth Hansen și Jim Hooper de la State vin foarte punctual. Le dăm un pahar de vin și o masă la Clydes. Am insistat să ne ajute în mod practic. Situația politică se dezvoltă de la sine. Trebuie să dovedim că privatizarea funcționează și să înființăm un post de televiziune independent. La plecare s-a menționat și eventualitatea refugiului în ambasada lor. *We have thougt of that and we'd look after you*, a fost comentariul lui Hooper. (Ne-am gândit la asta și ne vom îngriji de dumneata.)

Am vorbit cu Yvonne Zecca de la Annanberg Communications. Nu pot face nimic pentru televiziune. Ei dau doar consultații.

Liviu Turcu, securistul, a venit să mă vadă la orele 4.00 p.m. A

stat până la 5.30 p.m. Mi-a vorbit fără întrerupere. De ce am eșuat la alegeri:

1. Ținuta vestimentară - papionul;

2. Am apărut paternalist - m-am adresat publicului cu „copiii mei";

3. Avem securiști în PNȚ - Petrina, Șuianu și Iftene Pop. Cu ultimul a fost coleg la Națiunile Unite;

4. N-am prezentat privatizarea bine. Șomajul. Ei sunt profesioniști. Au știut cum să mă atace. N-am răspuns. Mare greșeală.

El afirmă că-i cunoaște pe toți cei din jurul lui Iliescu și Roman: Năstase, Pașcu, Secăreș, Virgil Măgureanu (care a fost cu doi ani înaintea lui la Academie) și Dan Marțian (care a fost ministrul tineretului comunist).

Turcu are 42 de ani. M-a întrebat dacă cunosc programul economic elaborat de Postolache?! Acesta ar fi specialistul lor.

Turcu a „defectat" în ianuarie 1989. Șeful lui, Stamatoiu, era imediat sub Vlad, iar Vlad răspundea direct lui Ceaușescu. Deci el a fost pe o pârghie foarte importantă, direct sub Ceaușescu.

O ultimă critică. Ziarul *Românul liber* e foarte slab. Trebuie să-l îmbunătățim.

Cină la familia Percy. Mama lui, care are 98 de ani, a venit și ea. Mâncare excepțională chinezească.

Discutăm interviul, la TV, al senatorului McGovern. Chuck e de acord că ar fi trebuit să se convoace o conferință la care să se discute toate problemele Orientului Mijlociu, inclusiv Israelul și Palestina.

Sâmbătă, 25 August 1990

Cei de la State Department îmi dau o masă excelentă la unul din restaurantele din fața Herritage Foundation. Cred că i-am convins că e esențial să ne susțină partidul și pe mine personal. Am dezvoltat teoriile mele.

Cină la domnul Nicolae Filipescu. El e un tip foarte bine. Profesor la Universitatea George Washington, obstetrician.

Duminică, 26 August 1990

Ziua întreagă acasă. Am mâncat prânzul în grădină. Cu soții Balzer am avut o bună discuție, ieri, în problema Fundației mele și

a Catedrei „Ion Rațiu" de Studii Românești, la Universitatea Georgetown.

Seara ne-am plimbat. Portul e foarte frumos. Puțină ceață. Peisaj plăcut, estompat. Un cârd de gâște, în formație caracteristică de "V", cu brațele inegale. Iahturi multe și, din când în când, autobuzul acvatic, plin de turiști. Eram la o masă pe terasa a treia. Deci vedere excelentă.

La întoarcere am descoperit că nu aveam cheia casei. Voi fi pierdut-o, sau n-o luasem de acasă. Soții Percy foarte săritori. Să stau la ei peste noapte. Nici prin minte nu-mi trece. M-am descurcat. Am găsit un lăcătuș gata să vină. A sosit la 11.30 p.m. Au lucrat aproape o oră. Era cu soția lui, franțuzoaică. Ambii specialiști. În fine, au reușit să deschidă.

Luni, 27 August 1990

Sunt în avionul British Airways spre Londra.

Ziua a început bine. Au venit cei doi de la Allbritton Communications. Ei cred că ne trebuie 20 de milioane dolari ca să înființăm un nou post de televiziune în România. Nu 7 milioane, cât am indicat eu. Au devenit foarte interesați când le-am sugerat că Guvernul american ar putea să garanteze o porțiune a investiției. Cât mai ridicată, bineînțeles. După ei a venit Keats, australianul de la UPI. „Veniți tocmai bine, ne-a zis. Începem în octombrie difuzarea știrilor direct prin satelit. Puteți să le aveți direct pe ecranul calculatoarelor voastre. Costul e de 200 de dolari pe lună." Doina, entuziasmată: „Dar să facem legătura și cu *Washington Post*. Ne-ar fi foarte utilă." Are dreptate, dar obținerea știrilor va costa prea mult, în felul acesta.

După masă vin Wallach și Karin Clark, de la Partidul Democratic. Karin vorbește românește. Îi critic pentru atitudinea lor împotriva partidelor și pentru grupul Dialogului Social, Frăția etc. Democrație fără partide nu se poate. Loraine a venit cu șoferul lor chinez. Le-am predat casa. Vorbisem cu Wade și Gail la telefon.

Nouă zile, rupte din calendar. Cât am realizat rămâne de văzut. Probleme, însă, voi avea. Cu siguranță.

Miercuri, 29 August 1990

Sunt în avion spre Frankfurt, de unde iau un altul, tot Lufthansa,

spre București.

Ieri, la Londra, am discutat situația UMRL cu Doru Novacovici. Mi-a făcut teoria chibritului. Că el a făcut totul cu „împuternicitul meu, Nicolae". Degeaba i-am atras atenția că eu n-am împuternicit pe nimeni și că în nici un caz, n-aș fi nesocotit statutul UMRL. A protestat, s-a plâns, m-a asigurat că a anunțat „numirea" lui de președinte interimar numai pentru binele meu etc. și, dacă eu tot obiectez, își dă demisia. A fost o greșeală. Eu nu mă supăr. Cred că ai făcut-o pentru a-mi fi util, dar tot greșeală rămâne. Trebuie s-o corectăm. Foarte greu să discuți cu el. Abia deschizi gura și sare peste tine.

L-am mustruluit și pe Mussulis. Cum ai putut publica că eu am decis numirea lui Novacovici ca președinte interimar, fără ca să mă întrebi? „Mi-a spus că dumneavoastră i-ați dictat textul comunicatului. Eu am publicat exact ceea ce mi-a dictat el, crezând că vine de la dumneavoastră prin el".

Sandu Pobereznic a venit cu Peev, cel care face vânzarea-cumpărarea camioanelor rusești. El poate să facă și cumpărarea materialului de care are nevoie filatura „Someșul". Dacă obține toate aprobările necesare eu sunt gata să avansez banii.

Un tânăr gazetar de la *European* mi-a luat un interviu. Apoi, o echipă de trei tineri de la televiziunea BBC.

Cina cu Graham Bowes și David Bates, la restaurantul *Caprice*. I-am dus la mine sus, să vedem știrile BBC. N-au dat interviul cu mine, din păcate. Programul a fost complet dominat de situația din Orientul Mijlociu. Saddam Hussein a decis să dea drumul tuturor femeilor și copiilor. Numai bărbații vor rămâne acum ostatici.

Joi, 30 August 1990

Sosim la Frankfurt cu mare întârziere, ieri, la prânz. Avionul spre București plecase deja. La început am fost extrem de plictisit. M-au găzduit aici, la aeroport, în hotelul Sheraton. Foarte confortabil. Am dormit aproape toată după-amiaza, am cinat și iarăși am dormit până azi dimineață, la 7.30. Un total de vreo 10 ore. Ceea ce e foarte bine pentru inima mea.

Telefonez lui Coposu, azi dimineață. Mi se spune că e în baie. Las mesaje peste tot că trebuie neapărat să ne vedem astăzi după-amiază, sau seara. Sora lui îmi spune că are un angajament la 7.00

p.m. cu niște prieteni, pe care nu-l va putea schimba.

Punch Green era în ședință. A venit, însă, la telefon, Larry Napper. Echipa Dole a Senatului sosește la București mâine dimineață la 9.45. Ședința cu șefii partidelor va avea loc la reședința ambasadorului Green, la orele 3.30 după-amiază. Din partea PNȚcd a fost invitat Coposu. Eu voi fi binevenit.

Reușesc să-i vorbesc și lui Corneliu Coposu. Îi explic situația. Să-i dau un telefon îndată ce sosesc și va veni el la mine să vorbim. La 7.00 seara are deja o întâlnire cu „niște prieteni" americani, așa cum mi-a spus deja sora lui.

Nick Minden mă găsește la telefon. De la Lausanne. Îmi spune că n-au mai rămas decât 100 de milioane dolari, dar trebuie să ne grăbim. E esențial să obțin acordul autorităților ca acest „împrumut" să fie distribuit de autorități de comun acord cu mine. Deci, să avem două semnături. El a vorbit cu Temeșan de la Banca Română de Comerț Exterior. Tot ce a primit e o confirmare că discuțiile au fost începute.

Chem numărul de telefon al lui Iliescu, la Cotroceni. Nu primesc nici un răspuns. Din păcate, nu mai am timpul necesar să-i telefonez lui Roman. Poate e mai bine așa. Decât să încep o colaborare pe care aș putea-o regreta pe urmă.

Îl găsesc însă pe Ciumpi Enescu. Discutăm situația creată de publicarea anunțului cu numirea lui Novacovici președinte interimar. Și el e contrariat de ce nu *l-am* informat. Cum puteam s-o fac. Nici eu n-am știut nimic de acest lucru. Doru Novacovici a făcut-o de unul singur și s-a acoperit, spunând că avea acordul lui Nicolae, fiul meu!!? Vom publica nu o dezmințire - ca să nu-l dezavuăm pe Novacovici - ci o lămurire, o clarificare. El mă va reprezenta doar în activitatea din exil. De altfel, de acum încolo, centrul activității UMRL trebuie să fie în România.

Am rămas înțeleși să ne vedem cât mai curând ca să pregătim bine Conferința conducătorilor filialelor din România, care va avea loc la Sibiu, la mijlocul lunii septembrie.

Alte probleme la aeroport. Mi se face un adevărat interogatoriu, când am împachetat bagajul, dacă tot conținutul îmi aparține? Când l-am împachetat? S-a mai atins cineva de el, de atunci? Cine sunt? etc. De ce nu mă întrebi câți dinți mi-au mai rămas în gură?, i-am spus râzând, dar și iritat. Nu mulți, ți-aș răspunde. Ceea ce a produs

destinderea scontată.

Avionul PANAM și el are întârziere pentru că trebuie să așteptăm vreo 70 de pasageri care vin de la New York.

În fine, iată-mă instalat la clasa I. E exact ora 13.00. Teoretic ar fi trebuit să decolăm la 12.15. Dar sunt mulțumit. Mi-au oferit un pahar de șampanie. Abia aștept să facem escala la Praga. N-am mai fost acolo de aproape 60 de ani. Eram elev la Cluj și mare cercetaș sub prof. Goia. Corturile noastre au fost instalate în Parcul Vista, Viste, cam așa ceva. Era marea jamboree de la Praga. Toate amintirile ce mi-au rămas sunt superlative.

Ieri am trăit o zi tristă, plină de îndoieli. Dar am dormit mult și bine.

Amintirile pozitive din copilărie sunt, în multe privințe, salutare. De altfel, îmi dau seama că tăria mea lăuntrică - dacă i se poate spune așa - se datorește naturii. Nu unui act de voință al meu. Desigur, aprecierea rațional-intelectuală joacă un rol. Dar secundar. Instinctiv, eu știu că cele mai adânci dezamăgiri, cele mai profunde căderi, sunt numai trecătoare. Că sunt rezultatul unei aprecieri subiective, denaturate a realității.

Am plecat cu regret, dezamăgiri, probleme, de la Washington și Londra. Acum, așteptând decolarea acestui avion, din Frankfurt, încep să am speranțe. Din păcate, căpitanul avionului tocmai anunță că bagajele încă n-au sosit. Va trebui să mai așteptăm vreo 15-20 de minute până la decolare. Doar Bunul Dumnezeu mai știe când se va termina această odisee, începută luni seara, la Washington.

La orele 3.00 p.m. aterizăm în Praga. M-au intrigat malurile abrupte ale fluviului Vâltava, foarte evidente când ne apropiam de aterizare. Șaptezeci și patru din pasageri au rămas aici. Nimeni n-a abordat, aici, avionul pentru București. Am început să fiu recunoscut, deși nu port papionul meu obișnuit. Un domn Șapiro - „înainte mă chema Șapira" - a venit să-mi vorbească. Locuiește în Florida. „România trebuie să devină din nou ce a fost. Parisul Orientului."

Mircea Toma de la *Cațavencu* îmi ia un interviu. Vorbesc mai mult despre un post de televiziune independent. M-am dus la ROMFEST ca să fac act de prezență, dar eu nu sunt pentru ei. Patrioți români sunt și ei, dar nu reprezintă lupta pentru democrație. UMRL o face în exil. Soția lui Mircea Toma, Nicoleta, a ținut să vină să mă vadă. Fată drăguță, subțire, distinsă.

Guvernul ăsta nu mai poate să supraviețuiască. Se vorbește deja despre Mihai Botez. El ar putea să-l înlocuiască pe Roman. Aristide Buhoiu i-a luat un mare interviu în *Universul Liber*. M-ar bucura. Cu Mihai Botez m-aș înțelege bine. Numirea lui ar deschide cu totul alte perspective.

M.L. Burke (Nick) s-a șezat, apoi, lângă mine. Născut la 1925, emigrat în America în 1939. Vorbește încă bine românește, dar conversația noastră, e în engleză. E bun prieten cu Pat Hillings (asociatul lui Dick Nixon). Face mari afaceri cu România. Plin de simpatie, admirație. Ce vrei!!

Seara, cina cu Marie, prietena lui Elisabeth din Bristol, care a locuit aici la noi, împreună cu Hugh și Phoebe Boyle.

Vineri, 31 August 1990

Zi plină de dezamăgiri. George Paler vine să-mi dea legitimația soției lui, Georgeta Valentina Paler, deputat ecologist. Ea a plecat în America unde își va lua un doctorat. Îmi cere s-o predau lui Cevdarie sau lui Tudor Marius, ca unul din ei să prezinte demisia ei din Camera Deputaților. Dacă va fi atacată, mă roagă să iau și eu cuvântul și s-o apăr. E bună româncă. Ea crede că va putea face mai mult pentru România, studiind în Occident.

Corneliu Coposu e punctual. Mare surpriză să-l văd exact la ora 10.00. Îi explic ce am făcut în America. Îi aduc aminte că mi-a cerut bani, când ne-am văzut ultima dată și că mi-a propus să devin vicepreședinte, responsabil cu problemele externe. I-am zis: Eu nu ți-am cerut niciodată absolut nimic. Tu mi-ai oferit. Am lucrat cât am putut mai bine. Mai ales în relațiile cu Occidentul și cred că am fost foarte eficace. La Bruxelles (EEC) mai ales, în Anglia și America. Acum toți prietenii și colaboratorii mei mă asaltează. N-am fost numit nici în Comitetul Coordonator și nici responsabil pentru externe.

M-a întrerupt: „Dar ai fost pus în locul cel mai important. Privatizarea e problema de căpetenie. Tu ești în fruntea Departamentului de Studii și Doctrină pentru Strategia Reformelor Economice. Comitetul Coordonator e un fel de grup fără răspundere de resort. Doar nu vrei să fii și tu printre cei bătrâni!?"

Dar și eu sunt bătrân. Prietenii mei nu înțeleg că eu n-am fost inclus acolo.

A tot vorbit. Fără nici o noimă. Era jenat, dar a ascuns-o destul de bine. L-am întrebat: Tu ce ai face în locul meu? Nu mi-a răspuns. A făcut o lungă și încâlcită divagație. Ba că sunt acuzat de asta și de aia. Că nu le-am dat 100 de mii de dolari cum le-am promis; că nu vorbesc de PNȚ în interviurile mele; că sunt vedetist.

Am să-ți dau o listă cu banii pe care i-am cheltuit cu partidul. „Știu. Peste 100 milioane de lei. Mi-ai spus."

Pe urmă am discutat ce atitudine trebuie să luăm la întâlnirea cu americanii. Eliberarea deținuților din 13-15 iunie, daune și reparații pentru pagubele ce mi s-au pricinuit, televiziune independentă.

A venit Părintele Cătălin din Roma. Mi-a arătat multă afecțiune.

Reușesc să vorbesc cu Iliescu și cu Roman despre cele 100 milioane de dolari oferiți prin Nick Minden. Ambii încântați. Acceptă ca eu să fiu co-semnatarul pentru utilizarea fondurilor. Curând după aceea, îmi telefonează Voloseniuc, directorul Băncii Comerțului Exterior. Mă înțeleg cu Minden asupra textului ce trebuie să-i parvină ca să poată obține fondul.

Sosesc la timp pentru întrevederea cu senatorii americani conduși de Bob Dole (i-am notat în carnet la timpul său). După o mică introducere Dole ne dă cuvântul printr-o primă întrebare declarativă: „Acum aveți dreptul să vă manifestați public!?" Da și nu, i-am răspuns eu imediat și i-am explicat că așa ceva nu există în România. Orice manifestație neviolentă ar trebui să fie permisă. Nu e cazul. Deunăzi s-a anunțat chiar că demonstrații și adunări publice nu mai pot să aibă loc decât numai în anumite locuri, prin parcuri. I-am arătat, apoi, situația adevărată, și i-am citat cele cinci puncte din declarația comunității europene care sunt nesocotite. Primele patru, total!!

Ne-au întrebat dacă am aproba statutul de națiune cea mai favorizată, dacă lucrurile rămân cum sunt. Tot eu am răspuns. Noi avem mare nevoie de ajutor economic umanitar, dar acordarea Clauzei ar consolida regimul. „Cine este de aceeași părere?", a întrebat unul din senatori. Toți au fost de acord. Doar Cunescu a spus că ar aproba acordarea Clauzei, dacă s-ar declara public că se face mulțumită cererii făcute expres de Opoziție. Mi s-a părut o mare greșeală.

Întors acasă, alte dezamăgiri. Unele mai mici, altele foarte mari. Aflu că Făgădaru, căruia i-am dat 100.000 de lei pentru echipa-

mentul necesar echipei de fotbal Arieșul, n-a făcut absolut nimic. I-am telefonat. A recunoscut. I-am cerut să-mi aducă mâine banii. Șansele sunt nule. Gigi îmi aduce știrea că ne-a venit hârtie pentru gazetă din Franța. Enorm de scumpă și taxă vamală exorbitantă.

Am vorbit cu Jovin, cu Pitu și Dana Pop și cu Bani Ghica. Să mă mai remontez puțin. Ei sunt prieteni adevărați. Vorbesc de eroismul meu etc. Numai erou nu mă simt!

Amărât, mă voi duce să mă culc.

Sâmbătă, 1 Septembrie 1990

Ionel și Lia Jovin, la mine. Total indignați de ce a făcut Coposu. Îmi aduce mai multe caricaturi făcute de Dragoș oamenilor politici dintre cele două războaie mondiale. De asemenea, copia unei scrisori ce Varlam i-a trimis-o lui Coposu. Foarte critică.

În timpul mesei vine și Bubi Truția. Și el șocat de ce s-a făcut la PNȚcd.

Seara, dna Frătoaica Carmen îmi vorbește de dosarul autentic al Revoluției. Soțul ei Gheorghe, și Popescu Dorin l-au întocmit sau au acces la el. De aceea, sunt acum persecutați și vor fi alungați din Ploiești, unde locuiau. Se gândesc să dispară în Occident pentru un an, doi.

Președintele Partidului Progresist al Romilor Spoitori, Dumitru Alexandru, vine cu vicepreședintele său, să-mi declare loialitate „eternă". Aflu că țiganii sunt împărțiți în cinci partide și două Uniuni. Mi le-am însemnat pe toate în agenda de zi.

M-am dus cu Cristian Popescu, la Congresul gazetarilor. Prezida Băcanu, secondat de Roșca și de încă doi. Roșca-Stănescu m-a salutat public. Mari aplauze când m-am ridicat în picioare. Și multe interviuri pe culoare.

Duminică, 2 Septembrie 1990

Dumitru Grigoraș din Adelaide, Australia, vine cu Gajban Cecilia, vara lui de aici. E prieten cu Bob Hawke, zice, și poate să-mi aducă sprijinul lui.

Fata lui Mircea Fodoreanu, vărul meu din Turda, vine cu băiatul lui Viki Fodoreanu. De asemenea, fata și nepoata ei. Deci toți rude de sânge. Ei locuiesc la Brăila.

La masă, Bani Ghica. Îmi place omul ăsta foarte mult. Discutăm

situația partidului. Și el e indignat. N-are soluție.

Mergem la Pitu Pop și Dana. Nicu Hodoș era și el acolo. Era ceva mai tânăr decât noi la Cluj, dar a fost în aceeași baterie cu mine la Craiova. Aceeași discuție. Toată lumea indignată de ce face Coposu. Nimeni nu oferă o soluție. Eu rămân la ideea că trebuie să resping, în scris, numirea mea ca șef al strategiei economice.

Victor Marian a venit de la Cluj. Mâine va avea ședința secretarilor PNȚ pe județe. Va protesta. Cum se poate ca județul Cluj să nu aibă pe nimeni în Comitetul Coordonator?!

Întotdeauna îmi place să-l văd pe Pitu, dar bea mult prea mult, săracul.

Gaspar vine cu vestea proastă că sunt pe lista celor care urmează să fie eliminați. Nu vrea să mă înspăimânte, îmi zice, „dar să știi că ăștia sunt diabolici. Trebuie să-ți asiguri o pază bună."

Luni, 3 Septembrie 1990

Gigi are confirmarea că suntem supravegheați tot timpul. Două mașini, una din ele parcată lângă Parcul Herăstrău. Fotografiază cu obiectiv telescopic pe toți cei ce intră și ies de la noi din casă. I-a fotografiat și el pe ei. Tot el îmi dă vestea proastă că Comandorul Radu Nicolae e categoric: soția lui Viorel Delcă e securistă. Știe Viorel asta? Oricum, nu putem continua cu un asemenea risc în casă.

Finalizez scrisoarea către Corneliu Coposu în care-i mulțumesc pentru numire, dar o refuz. Am făcut-o cât am putut mai elegant.

În fine, dăm în judecată pentru calomnie și defăimare următoarele publicații: *AZI*, *Independentul* din Craiova și *Phoenix* din Oradea.

Interviu cu Alec Russell de la *Daily Telegraph*. Descopăr că vorbește românește, spre marea mea bucurie.

La 6.00 seara, la ședința Comitetului UMRL. Vorbește Mircea Enescu. Despre situația actuală din țară și dă amănunte despre noile filiale recent înființate. Vorbește, apoi, despre Conferința de la Păltiniș pe care toată lumea o susține. Când ajunge să vorbească despre Conferința proiectată de Doru Novacovici pe data de 1-4 Noiembrie la București, încep să se exprime îndoieli. Ce scop se urmărește? Putem, oare, să pregătim o astfel de conferință de anvergură într-un timp atât de scurt? Cine va face munca zi de zi?

Organigrama, foarte judicios întocmită de Enescu, indică peste o sută de voluntari necesari pentru această Conferință. „Pur și simplu nu-i avem. Majoritatea membrilor sunt în câmpul muncii. Prea mult timp liber n-au."

Le explic și eu cum stau lucrurile și de ce a trebuit să neglijez activitatea UMRL. Am găsit înțelegere și foarte multă simpatie. Se decide ca să nu mai ținem această conferință, pe care Doru o voia cu participarea filialelor UMRL din lumea întreagă. Doru a cerut o audiență la Petre Roman. O voi susține. Eu nu vreau ca el să fie dezonorat în nici un fel, deși el a convocat această conferință, fără ca să mă consulte și pe mine.

Acasă găsesc mașina mea cea mai bună, nouă-nouță, complet distrusă. Bineînțeles Nicu, șoferul, spune că n-a fost vina lui. Dar niciodată nu mi-a plăcut cum conduce. Mult prea repede, nervos și totdeauna iritat de ceilalți conducători auto de pe drum. E a doua mașină nouă ce mi s-a distrus de când am venit în țară. Har Domnului, că nimeni nu a fost ucis în acest teribil accident. Mașina e ca o armonică!

Victor Marian, secretarul PNȚcd Cluj, vine la orele 8.00 p.m. exact, cum convenisem. L-am invitat la masă.

Ședința delegaților organizațiilor județene PNȚ a început la orele 13.20 și s-a terminat la 7.30 seara. De la conducere au fost Diaconescu, Lupu, Țepelea, Pițigoi și nu mai știu care. Coposu n-a fost prezent. Marian le-a spus-o pe șleau. Cum de județul Cluj n-are pe nimeni la conducerea partidului? La Cluj eu am fost cel care le-a făcut activitatea posibilă. Noi, Clujul, am realizat Forumul tuturor forțelor de Opoziție, mulțumită ultimei mele vizite la Cluj, când m-am întâlnit cu Doina Cornea. Deși nu m-a numit, a indicat că eu sunt cel care le-a dat foarte mulți bani și lor, și la centru. În tot cazul, ne-am prezentat bine la Cluj. Am fost cei mai disciplinați. Raportul nostru a fost amănunțit și documentat.

Mi-a vorbit de demisia lui Nelu Boilă. I-am telefonat imediat. I-am indicat că în politică așa e. Și eu am avut dezamăgiri profunde. Și eu am fost atacat și tratat rău pe nedrept. Dar am înghițit. S-o facă și el. L-am implorat să-și retragă demisia. Să mă aștepte. Să stăm de vorbă, poate chiar sâmbăta asta. A acceptat.

Victor a fost foarte impresionat de scrisoarea mea către Coposu. O va da tuturor ziarelor locale pentru publicare.

Convorbirea cu Marian m-a făcut să mai uit de toate necazurile mele. Tot sacrificiul, toate problemele ce se ivesc, totul trebuie acceptat. E drumul cel bun pentru țară. Trebuie să luptăm.

Azi dimineață am dictat vicepreședintelui Băncii Române de Comerț Exterior textul faxului ce trebuie să transmitem lui Nick Minden la Lausanne. A revenit pe la 5.30 p.m. să mă invite să merg mâine la Bancă. Voia să știe originea celor 100 milioane de dolari oferiți la 3,5% dobândă pentru o perioadă între 10-20 de ani, fără replătirea capitalului.

It's clean money, i-am spus. Le era frică să nu se expună la vreun efort și să nu piardă prestigiu. (Sunt bani curați.)

E mai important pentru mine ca eu să nu pierd din prestigiu, i-am zis. Am vorbit englezește, căci cunoaște limba foarte bine.

Marți, 4 Septembrie 1990

Inginerul Valentin Popescu, cel cu nava "Transilvania", vine la Armindenului 4. Ei sunt acum gata să demareze cosocietatea lor pe acțiuni. Prețul vaporului a scăzut la 1,4 milioane lei. Vor să-l reboteze „Ion Rațiu". N-am nimic împotrivă, dar nu e necesar, îi spun. Eu tot îi voi ajuta să-l cumpere și exploateze. Pentru turism și pentru marfă pe Dunăre. Ei sunt bazați la Turnu Severin. Îi spun însă că n-are nici un rost să înceapă operațiunea acum. E prea târziu. Până se finalizează totul, ne apucă iarna. A acceptat în final și vor cumpăra vaporul abia la începutul primăverii anului 1991.

La Banca Română de Comerț Exterior mă primește Dan Pascariu și, curând după aceea, președintele Vasile Voloșeniuc. Discutăm amănuntele tranzacției propuse de Nick Minden. Ei nu vor să dea mandat în alb, așa, oricui. Lungă discuție. Convorbire cu Nick Minden, în care se precizează că suma totală de 100 milioane de dolari, minus 5% este plătibilă pentru *joint account* la Société de Banque Suisse, care să aibă semnătura Băncii în numele Guvernului și a mea. Banii vor fi utilizați pentru telecomunicații, televiziune și șosele, în această ordine. Stabilim că până la utilizarea lor, banii vor fi investiți. Utilizarea acestor dobânzi, minus cei 3,5% plătibili inițial, se va face iarăși de comun acord. Ar putea să formeze subiectul unui codicil.

Pe la orele 4.00 p.m., Pescariu îmi confirmă că au trimis faxul.

Vine Doina Bâscă, proaspăt sosită din America. Plină de știri.

Mai ales de la Eve Garrison, care a ținut-o toată după-amiaza ca să-i dea sfaturi cum să procedeze. Să semneze un contract cu mine, la caz că mă curăț peste noapte; să-l țină constant informat pe ambasadorul SUA etc. Radu Ivan i-a dat planurile unui post de televiziune oferit Egiptului prin organizația „Fellowship" (Wallace Haines, Doung Coe, Chuck Percy etc.). Deci, de la ei am putea obține ceva.

Doina n-a reacționat favorabil scrisorii mele către Coposu, în care am refuzat oferta lui.

„Nu, pentru că e o ruptură: ei și noi", mi-a zis.

Gigi, după plecarea Doinei, mi-a atras atenția că ea e, în primul rând, pentru Coposu.

Doina mi-a adus *The European*, săptămânalul lui Bob Maxwell. „Îți fac mare curte. Uite ce mare articol au scris despre dumnea-voastră." E interviul dat lui Roman Rollnik imediat după sosirea mea de la Washington, marți dimineață, 28 august. Mi l-a luat la Arlington House, în baie, la mine, în timp ce mă rădeam.

Au sosit Prințesele Ileana, Mărgărita și Sofia. Ileana e la Mănăstirea Pasărea. Celelalte două, la Simina Mezincescu.

Nick Minden îmi telefonează seara târziu. Îmi confirmă că a primit faxul de la Banca Română de Comerț Exterior, dar el are nevoie de o semnătură din partea Guvernului. Îi cer ca el să dea un răspuns în acest sens, tot prin fax. Am pierdut deja enorm de mult timp cu treaba asta. Am obținut acordul lui Iliescu și al lui Roman. Instrumentul lor e banca. Dacă vrei altceva, descurcă-te singur.

Mercuri, 5 Septembrie 1990

Lisbeth-Christine Stanel din München îmi propune un interviu și Justine de Lacey mi se impune. Fără nici o reticență. Aș spune, chiar, cu o impertinență crasă. Dar am rezistat. Când a auzit că principesele vin la mine la cină, m-a pisat o jumătate de oră să o invit și pe ea.

Între timp s-a întâmplat ca Nicolae să-mi telefoneze din Londra. M-am folosit de ocazie să-i cer să informeze presa că, din nou, sunt amenințat să mi se interzică publicarea ziarului. Cu o jumătate de oră mai înainte, Rodean m-a informat că a fost căutat la tipografie. Un general, pe nume Mircea Zice, i s-a prezentat. I-a spus că edificiul aparține Armatei și l-a somat să-l părăsească până pe data de

15 septembrie. L-am informat pe Nicolae, de asemenea, că am aprobare scrisă de la Roman, prim-ministrul României, că putem utiliza edificiul pentru tipografie. La 31 iulie, Iliescu m-a asigurat că nu mi se va pune nici un obstacol ca să public ziarul și am obținut din partea primarului Ciurel asigurarea că edificiul nu va fi demolat în următorii trei ani. Avem, bineînțeles, un contract în toată regula cu Opran de la întreprinderea „Carpați" ca să utilizăm clădirea pentru tipografie.

Să vedem ce va apărea în ziare.

Dau un interviu lui Stoian, la BBC, ca să vorbesc despre numirea mea ca purtător de cuvânt al marinarilor greviști din Constanța. De asemenea, despre situația din Parlament și despre felul în care am respins numirea mea ca șef al Departamentului strategiei economice PNȚcd pentru țară.

Lui Stark îi dau un interviu la Televiziunea Română despre felul în care funcționează Camera Deputaților. L-am felicitat, dar l-am și criticat pe Dan Marțian pentru felul cum conduce dezbaterile. Ca și cum am fi școlari. Rolul lui e să fie imparțial și nu să-și exprime opiniile personale.

Săracul Ioan Opriș din Sighetul Marmației. A venit, recomandat de Ion Lup. Să-mi ceară bani și sprijin pentru studii în străinătate. Am refuzat net. I-am arătat simpatia mea și l-am sfătuit să-i spună lui Lup să-mi telefoneze el, direct. Sunt poate peste o mie de oameni care mi-au fost trimiși de corifeii partidului - Coposu, Puiu, Lup, Klaps și alții - și pe toți i-am ajutat cu zeci de mii, chiar sute de mii de lei. Cu toate acestea sunt acuzat că nu le-am dat destui bani!! Omul n-a meritat această ieșire a mea. Dar partidul, mai ales Lup, cu siguranță a meritat-o.

După masă a fost Viorel Faur și Liviu Mureșan la mine, președintele și secretarul general al Grupului român pentru Uniunea Interparlamentară. Voiau să știe care este deosebirea între acest grup și Comisia Parlamentară română pentru afacerile externe. Ambele reprezintă Camere ale Parlamentului Român. Drept să spun, le-am zis, nici eu nu știu deosebirea. Decât că gruparea noastră are menirea să-și croiască legături cu toate parlamentele lumii. Cum nu suntem prea mulți, ar fi bine să ni se permită să facem parte din cel puțin două grupări de prietenie bilaterală: anglo-română, franco-română, nigeriano-română, sau neo-zeelandezo-română.

Ne-am înțeles și am căzut de acord că ar fi bine ca purtătorul de cuvânt al Parlamentului român să vorbească una din limbile de circulație. I-am asigurat, după ce mi s-a indicat că aș putea eu să îndeplinesc acest rol, că voi găsi întotdeauna modalitatea să fac auzită atitudinea guvernamentală română, nu numai cea a partidului meu.

La cină Principesele Mărgărita și Sofia, plus Andrew Kelly și doi români, Romulus Corneanu și Petrică Danciu.

Mâncare excelentă, atmosferă chiar mai bună, dacă se poate așa ceva!! Le-am explicat, dar numai implicit și după cină, la un pahar de porto, că Regele trebuie să decidă singur dacă și când să se întoarcă în țară.

Au stat de la 8.00 seara exact, până la orele 11.40. S-a vorbit foarte deschis și interesant.

Joi, 6 Septembrie 1990

Delegație de cinci oameni din Suceava. Să-i ajut să meargă la lucru în Canada sau orisunde. Să câștige ceva bani. Vor veni în țară, cu siguranță.

Ședința începe la 11.20 la Senat. Președinția e luată de Corneliu Mănescu. Bine, calm. Are prestanță. Intervin și eu în dezbatere. Problema de căpetenie: cine să fie trimis să reprezinte România în străinătate și cine ia decizia. S-a vorbit mult. S-a decis, în cele din urmă, pe la orele 14.20, să se formeze o subcomisie care să stabilească anumite reguli. Să nu i se spună nici Regulament de funcționare și nici Directive. Noi suntem legați de felul în care atribuțiile noastre au fost definite de cele două Camere ale Parlamentului, fiind, doar, Comisia parlamentară pentru afacerile străine. A vorbit și Viorel Faur. Cam lung, dar bine.

Subcomisia e formată din: cei doi secretari FSN, Popescu Aurică (Senat) și Rădulescu Cătălin (Cameră). Apoi, Buduruja Maricel, FSN, Policrat Radu René, PNL, Nica Cornel, Partidul Agrar, Mureșan Liviu, FSN, Rațiu Ion , PNȚ.

A venit Pupi Grozea la mine acasă. Mi-a vorbit foarte mult să mă convingă să nu se mai publice scrisoarea în *Dreptatea*. Să mă convingă că postul ce mi s-a dat e cel mai importantă. N-am acceptat. Și n-am acceptat nici intervenția, la telefon, a Doinei Bâscă. Și ea voia să mi-o retrag.

Sunt încântat s-o văd pe Elisabeth.

Recepție mare la Intercontinental dată de Frankfurt Bukarest Bank, AG. Ne-a primit Dr. Gunther Schmitt - Weyland, președintele băncii venit special din Germania. A fost încântat să constate că vorbesc bine nemțește. Am vorbit mai ales cu cei de la Banca pentru agricultură: președintele Rușinaru, Stănel Ghencea, Irina Luca. Apoi cu cei de la Banca pentru Mica industrie și libera inițiativă, Emil Radu. De asemenea, ministrul subsecretar de stat Petru Rareș, de la Agenția pentru încurajarea investițiilor străine în țară. În fine, cu consilierii lui Iliescu: Mircea Pașcu și alții.

În timpul zilei mi-a venit și scrisoarea către Nick Minden, semnată de Pescariu și de mine. Iar pentru Guvern semnează Dijmărescu. Am vorbit cu Pescariu și cu Voloșeniuc la recepția Băncii. „N-avem nimic de pierdut. Încercarea moarte n-are."

Vineri, 7 Septembrie 1990

Ședință a subcomitetului Comisiei Afacerilor Externe, la Senat. Ni s-a dat acolo și o cameră a noastră, pentru viitor. Stabilim competența noastră și anumite reguli de procedură. Totul va trebui supus, bineînțeles, Comisiei întregi.

Doamna Bampu îmi aduce un mare portret în care sunt înfățișat după fotografia de pe coperta revistei *Boardroom*. Nu-mi place. Nu vrea să-mi spună cât vrea pe tablou. După insistențe, însă, Viorel Delcă află că vrea 900 de dolari. Am să renunț la el.

Vine și Doina Bâscă. Îmi aduce *Dreptatea* de mâine, cu scrisoarea mea publicată pe pagina 4. „Nu-mi place că ați spus că sunteți prea ocupat. Că de aceea nu acceptați poziția ce vi s-a conferit." Poate ai dreptate. Poate am făcut o greșeală. Dar nu cred. Politica e plină de surprize. Să vedem!

Seara la Hotelul Continental. Gigi a dat o masă mare. Peste 40 de persoane. Mai toți cei asociați cu mine, într-un fel sau altul. Plus o prietenă de-a lui, fată frumoasă, Andreea. La început eram enorm de obosit. Încetul cu încetul, însă, m-am refăcut. Am dansat. Fotografii, multe fotografii. Niște evrei vânjoși, și alți turiști m-au invitat să mă fotografiez cu ei. Toți vorbeau românește. Am acceptat. Jan Auerbach din Brooklyn, New York, mi-a trimis o sticlă de șampanie și m-a asigurat că „toți studenții de la stomatologie m-au votat pe mine președinte". O tânără, Mariana Vătafu, m-a invitat la

dans, aşa cum se face în Româna, schimbând parteneri. Elisabeth mi-a spus pe urmă că partenerul ei dansa foarte bine.

Azi, după şedinţa subcomitetului m-am dus la Radu René Policrat. A venit, separat, şi colegul nostru, deputatul liberal Radu Ciuceanu. El e în Comisia de Anchetă. Mi-a confirmat că banii mei s-au găsit. Au şi numele celor care-i deţin. Trei generali: Take, Cristescu şi Rozoleanu. Unde am ajuns!?

Mi-a cerut să intervin pe lângă Coposu. Ca să-l oprească pe PNŢ-istul Ticu Dumitrescu, care face tot ce poate ca să distrugă Asociaţia Foştilor Deţinuţi Politici.

Sâmbătă, 8 Septembrie 1990

Am plecat cu puţină întârziere de la Băneasa. La Cluj ne-a aşteptat multă lume cu flori etc.

Direct la „Ursu" Raţiu (Marinel). El e în America, la fata lui, în Los Angeles. „Vulpea" şi Lăcrămioara au fost printre cei care ne-au aşteptat la aeroport. Ne-a dat un mic dejun copios şi ne-am retras într-o cameră din una din cele trei case mici ce ei au, una lângă alta, acolo la marginea Clujului: Nelu Boilă, Victor Marian, Cerghizan, Cosmovici.

A vorbit mai ales Nelu. S-a plâns că organizaţia de partid n-are conducere fermă. Implicit şi explicit critică la adresa mea pentru că trimit instrucţiuni şi dau mandat direct prin „Ursu" sau Cerghizan. De aici tot felul de certuri. Cerghizan s-a apărat liniştit, dar foarte bine. El mă informează că Boileştii de fapt mă critică şi Nelu e foarte ambiţios. El ar vrea să fie preşedintele organizaţiei. I-am împăcat, în cele din urmă. Să rămânem uniţi, măcar până la alegerile pe judeţ, care vor avea loc pe 21 octombrie. Am decis să-l excludem din partid pe Budușan şi să-l menţinem pe Hossu, în funcţia de secretar plătit al sediului, deşi el a făcut nişte nereguli financiare în favoarea lui.

Am reuşit s-o împac şi pe doamna Lupşa, care nu voia să abandoneze camerele ce are la subsol. Partidul vrea să facă un sediu pentru tineret acolo. Posibilităţile sunt excelente. Loc destul, neutilizat. Ar putea să realizeze un adevărat club, care să aibă şi rentabilitate. Doamnei Lupşa i se va da o cameră la etaj. Ne-am sărutat şi toată lumea a fost mulţumită. Ca în Caragiale.

Primesc delegaţii şi dau interviuri. Celor care fac greva foamei

pe problema admiterii la Universitate (Facultatea de Medicină şi Stomatologie), unii care vor să facă acumulatoare (Klein), celor de la „Someşul" (Leanca) etc. Fără întrerupere până pe la 4.00 după-amiază.

Descopăr atunci că mi-a dispărut acest jurnal de zi. Am fost literalmente disperat. Am atâtea note importante şi multe secrete încrustate aici. Când ne-am dat jos din avion, Stewart-ul mi-a cerut permisiunea să ne fotografiem împreună cu soţia şi copiii lui, care-l aşteptau. „Vulpea", ca să-mi fie de folos, mi-a luat documentele şi acest jurnal, căci scrisesem în avion - ca de obicei - şi le aveam în mână. N-am vrut să mă despart de ele, dar, la insistenţa ei, am făcut-o, spunându-i: Dacă le pierzi, să ştii că te omor!, râzând, bineînţeles. Când am descoperit lipsa, am dat alarma. Agitaţie multă. Căutăm peste tot. În cele din urmă ne dăm seama că de la „Vulpe", hârtiile mele au ajuns la „Lăcrămioara", care le-a uitat în taxiul cu care venise de la aeroport la casa în care locuieşte mătuşa mea, Renée Turcu. De ce acolo? Pentru că-i adusesem un aparat de televiziune de la Bucureşti.

Mi-am continuat activitatea de deputat. Am văzut multă lume. Am stabilit cu Puiu Boilă să facem Banca Albina. Nu i-am promis nimic în ce priveşte o tipografie, decât că voi ajuta şi eu. L-am văzut pe Marino şi am dat un interviu unui gazetar italian.

Între timp toată lumea în căutarea acestui jurnal de zi. „Vulpea" s-a dus la Turda, căci de acolo era taxiul. A găsit documentele şi mi le-a adus, dar nimic altceva, nu jurnalul de zi. Am insistat. Enormă emoţie. Gigi şi Cristian Popescu merg din nou la Turda. Eu neconsolat. Târziu, pe la orele 11.00 seara, îmi telefonează Gigi. L-au găsit. Fusese lăsat în taxi, şoferul închipuindu-şi că era un caiet de şcolar al copilului său! Mare uşurare.

Epuizat, stors de orice vlagă, în fine, mă duc la culcare.

„Oamenii politici se nasc în vremuri grele, tulburi. Ei se aşteaptă să nu reuşească. Dar speră să se înalţe", a scris Winston Churchill în cartea lui, *The Great Contemporaries*. Şi continuă: „Perseverarea într-o direcţie politică, ce apare multora, şi uneori chiar lui însuşi, ca fără viitor, cere tărie de caracter excepţională, grefată pe o personalitate plină de sensibilitate şi demnă mândrie."

E foare greu să te ridici pe asemenea culmi, când totul pare pierdut, şi în van.

Duminică, 9 Septembrie 1990

Plecăm pe la 9.00 dimineața în mai multe mașini.

În satul Coruș ne primește familia Damian. Gospodari cu vază. Casă frumoasă, grajd etc. Mă pun la curent cu problemele lor. Vin și vecinii. Se întinde o masă. Țuică, mezeluri, pui fript. Atmosferă extraordinar de prietenoasă.

De acolo la Sălișteа Nouă. Am intrat în biserica lor arhiplină. Dar e foarte mică. Din lemn. Adusă din Bobâlna, în bucăți. Preotul Cosma, de 84 de ani. Vorbește frumos. Fruntașii satului spun că am venit să aduc și eu o contribuție, căci vor să construiască o biserică nouă, mai încăpătoare. Ce au acum e o bijuterie și vor păstra-o.

Le-am dat 20.000 de lei.

În timp ce mâncam în casa lui Viorel Bindos, Mihai, cel care-i antrenează la carate pe băieții care-mi asigură paza, mi-a făcut o boacănă enormă. Un adevărat dezastru. A luat mașina lui Marinel Rațiu, cu aprobarea Lăcrămioarei Rațiu, ca să-i facă plăcere fetiței ei. E greu de știut exact ce s-a întâmplat. După spusele fetiței, Mihai a condus prea repede. Cu o singură mână. Mașina nu era bună, asta e adevărat. Dar o explicație satisfăcătoare n-am primit. A intrat într-un stâlp, a distrus, se pare, complet mașina și micuța, săraca de ea, a fost tăiată deasupra sprâncenelor și în jurul gurii. Probabil va fi desfigurată toată viața. Consecințele pot să fie grave. Gigi Tecuceanu s-a ocupat de criză. Competent, socotesc eu. Noi nu aveam nici o idee de toate astea. Stăteam de vorbă în casă. Am mâncat ceva slănină bună cu niște ardei verzi și mezeluri. Ne-au dat și un pahar de țuică de care abia de m-am atins. Am vorbit mult cu Părintele Cosma, sfințit preot de episcopul Ion Suciu la Blaj. E unul din preoții noștri uniți, trecut la ortodoxie.

Gigi a mers la spital să-i coasă fața fetiței și l-a liniștit pe Mihai, care „voia să-și taie venele, așa era de disperat", mi-a relatat el. Situația e gravă și pentru că el e șoferul, sau paza mea. Dacă se află, se va face vâlvă în ziare. Cum va acoperi reparațiile, asigurarea? Care vor fi cheltuielile la spital? Va trebui, apoi, să acopăr o operație plastică pentru fetiță, la timpul său. Numai complicații. I-am tot așteptat pe Gigi și pe ceilalți la sediul partidului cum ne înțelesesem. Eram programați să plecăm spre Turda, cu echipa de fotbal „U" la orele 14.00. La 14.45 ne-am decis să nu mai așteptăm.

La Turda ne așteptau toți în fața sediului partidului. E la etajul

restaurantului principal din centrul orașului. Elisabeth îmi pomenise ceva de accident înainte de plecarea noastră de la Cluj, dar abia atunci, la Turda, mi-am dat seama că s-a petrecut ceva serios.

Camera sediului e frumoasă, mare. Dar nu grozavă. Și e una singură. Le-am aprobat utilizarea a 8000 de lei pentru mobilier. Le-am cerut însă să indice în documentația PNȚ-Turda de unde vin toate aceste ajutoare. De exemplu, nu se spune nicăieri că ARO-ul ce au este donația pe care i-am dat-o lui Giuglea. Nu apare nicăieri.

Meciul de fotbal Universitatea Cluj-Potaisa, cum i se spune clubului născut din cenușa „Arieșului", a fost amical. Le-am adresat câteva cuvinte la microfon, le-am vorbit de tradițiile turdenilor, de victoria repurtată în 1961, când echipa turdeană a învins Rapidul din București pentru a câștiga Cupa României. Mai important, le-am anunțat că dau 100.000 delei pentru echipament și am amintit că le-am dat deja prin Ilie Făgădaru, care, sunt sigur, am zis, că fiind de omenie, le va transmite și această sumă. Măcar așa sper că unul din nenumăratii oameni care m-au înșelat și exploatat de când am revenit în țară, va fi pedepsit, moralicește cel puțin. Le-am predat banii, acolo, la centrul terenului. Ne-am fotografiat cu oficialitățile, cu echipele și am dat pasa de începere a jocului.

Am primit adevărate și, evident, sincere ovații.

Cina la Hotelul Transilvania (Belvedere) cu Nelu Boilă, Victor Marian, Bogdan Cerghizan și Cosnarovici. Ne-am înțeles ca să se împartă rolurile în mod precis: Operație foarte greu de realizat, pentru că fiecare, dar mai ales Nelu, vrea să vorbească numai în mare, principii, scheme fabuloase etc. Eu vreau realizări mici, precise, concrete.

1. Nelu să se ocupe de organizarea intelectualilor și muncitorilor, în municipiu și în celelalte orașe.

2. Cerghizan același lucru la sate.

3. Victor Marian, pe lângă secretariat, să facă legăturile de afaceri cu societatea „Someșul", în primul rând. De asemenea, cu Robert Klein, cel cu acumulatoarele.

4. Cosnarovici, cu tineretul. Să bată fierul cât e cald. Să organizeze sediul și clubul tineretului în subsolul clădirii evacuate de doamna Lupșa. Să i se amenajeze, bine, o cameră la etaj.

După masă în Parlament, după ce dau un interviu lui Aurelian

Pavelescu și Dan Țânțu de la revista *Europa*.

Marți, 11 Septembrie 1990

Toată ziua în Parlament. Seara la Senat. Subcomisia pentru afaceri străine a Parlamentului întreg. Stabilim metodele prin care ne îndeplinim atribuțiile.

Miercuri, 12 Septembrie 1990

Ambasadorul Filipinelor, prințesa Alicia Ramos, îmi face o vizită de curtoazie. Femeie tânără, frumoasă, inteligentă. După obișnuitul tur de orizont al situației politice din România, mă asigură de interesul ce ne poartă. Filipinele sunt îndatorate României și vor plăti în produse alimentare.

La Ionel Jovin. L-a vizitat Coposu chiar azi dimineață. „El vrea să mă introducă în Comitetul de Conducere, dar e depășit. Ține la tine", îmi spune Ionel. Îmi oferă vila lui de la Sinaia. Are 7 camere. Ar trebui însă, s-o pun la punct. Reparații, mobilier etc. Dar nu vrei s-o lași fiului tău?

"El are proprietatea de aici. Nu-i mai trebuie altă bătaie de cap."

Vine Băcanu, cum ne-am înțeles. Pledează pentru ARD (Alternativa Română pentru Democrație). Să semnăm 200 de persoane, indiferent de unde provenim. Toate partidele și toate organizațiile să fim reprezentate. Să ne pregătim pentru noile alegeri pe liste unice.

Tipografia lui a sosit la Constanța. Cumpără acum camioane, ca să asigure distribuirea ziarelor. Vrea să-i vorbesc lui Coposu.

La 5.00 ședința grupului pentru Uniunea Interparlamentară (UI), sub conducerea lui Viorel Faur. A condus bine. Toți parlamentarii să se înscrie pe grupuri de prietenie bilaterală. Vom începe cu cele 8 țări cu care avem deja legături. Să ne înscriem doar la un singur grup. În etapa a doua să luăm în considerare toate cele 33 de țări din cele 113 membre ale UI și să ne exprimăm opțiunile. Ar fi de dorit ca astfel de grupuri de prietenie să se stabilească cu fiecare stat membru al UI. Discuția s-a învârtit în mare parte în jurul problemei: Cum ne prezentăm în această activitate a UI. Mulți, în frunte cu deputatul liberal Botez, au pledat pentru diversitate: de a ne înfățișa, deci, așa cum suntem. După el, suntem ostracizați pentru că am pretins că totul e perfect în România, țară absolut democrată. Alții, FSN-iștii, au militat pentru o reprezentare monocromă, de dragul patriotismului!!

Am plecat la 8 fără 10 minute, explicând, într-o notă trimisă lui Faur, că am musafiri la cină. Ceea ce e adevărat, pentru că sosește Dinu de la Bruxelles.

Abia sosit acasă, vin doi de la Procuratura Generală, Olteanu Ionel și Ivan Virgil. Îmi atrag atenția asupra unui articol din *România Mare* a lui Vadim Tudor. Aș fi mituit Procuratura. Ceea ce fac ei e mult mai grav decât calomnia. Se încadrează în Codul Penal la articolul 238 ca „ofensă adusă autorității". Eu, ca deputat, și ca fost candidat la Președinție, reprezint o demnitate și autoritate în țară, îmi spun. Le-am promis că voi trece la acțiune.

Cina cu Dinu decurge foarte plăcut. Corneliu Coposu vine cu Lupuțiu. Vorbim de invitația ce mi-a trimis-o Iliescu, de a mă duce să-l văd. Să cer sediu pentru partid și pentru redacția *Dreptatea*. Îi pomenesc că i-am propus împrumutul *No pay back* (nerambursabil) de 100 milioane de dolari, pentru telecomunicații, televiziune și amenajarea de drumuri. N-a reacționat. Deci acceptă să fac acest lucru. I-am indicat, bineînțeles, că nimic nu se va putea face fără semnătura mea. Acceptă și sugestia ARD a lui Băcanu. Și el, Coposu, își asumă paternitatea ideii cu strângerile rândurilor. Râde de Câmpeanu, pentru că la început respinsese ideea, dar când a văzut că s-a făcut la Cluj, a fost pentru. A insistat, chiar, că el a lansat ideea. De fapt, realizarea a fost la Cluj, în urma discuției ce am avut cu Doina Cornea. Manifestația de la Cluj, din 6 august, a fost repetată, se afirmă, deja în 11 orașe. N-are importanță a cui a fost ideea fost. Să facem liste unice la alegerile viitoare. E tot ce ne trebuie. E de acord, de asemenea, să accept să-i reprezint pe marinarii care vor privatizarea celor trei mari întreprinderi.

În încheiere, îi spun că nu-mi voi putea îndeplini sarcina de partid dacă nu iau parte la ședințele lor. Măcar în ce privește problemele de Afaceri Străine și de Economie.

„Am primit protestul tău subtil. Te asigur că eu am vrut să intri în conducere. Ceilalți n-au vrut. S-au ridicat unul după altul, pentru că nu ți-ai ținut promisiunea de a da până la 100 de milioane lei. Dar 20 de milioane ți-au fost furate. Cel puțin! Te-ai înconjurat de oameni necinstiți. Îți promit solemn că te voi aduce la conducere foarte curând. Am eu un plan precis."

Am mai vorbit de Ticu Dumitrescu, pe care-l apreciază mai mult decât pe Ciuceanu. "E un om integru, serios." Ciuceanu mi se plânsese că Dumitrescu distruge Asociația Foștilor Deținuți Politici.

După plecarea lui Cornel, Dinu, care asistase la ultima parte a conversației noastre, explodează: „Metoda ta poate să fie bună, subtilă. Eu aș fi fost brutal. I-aș fi spus că toți trebuie să se dea la o parte, să-ți lase ție locul să organizezi partidul pentru binele țării. Să știi că imaginea ta devine tot mai impresionantă în Occident."

Nu e felul meu, i-am replicat. Eu vreau să mențin unitatea partidului. Dacă-i „pensionez" pe acești „eroi" ai partidului, e sigur că partidul se va fărâmița și mai mult decât o face deja.

Joi, 13 Septembrie 1990

Notez doar evenimentele cele mai importante. În Parlament, un deputat FSN-ist vine să-mi vorbească. „Iar v-am atacat în *AZI*." Și-mi dă ziarul. Îl citesc. E o transcriere adecvată și favorabilă mie a ceea ce am spus eu în Parlament, când l-am apărat pe Keynes și am demonstrat că nu poate fi vorba de un antagonism alb-negru. Capitalist sau comunist (Socialist). Că e un adevărat evantai, cu toată gama intermediară între dictatorul economic al unei economii dirijate și sistemul *laissez-faire*, de absolută permisivitate, care, de fapt, n-a existat niciodată. I-am mulțumit. Omul se apropie de mine. Nu știu de ce.

La orele 13.00, la Iliescu. Ne-a făcut să așteptăm vreun sfert de oră. Eram cu Cristian Popescu și Gigi Tecuceanu. M-a primit foarte cordial. Am înregistrat toată convorbirea. I-am dat o copie după articolul semnat de Peter Johnson din 1986, în care spuneam că el trebuie să fie succesorul lui Ceaușescu. Și i-am mulțumit pentru că nu ne mai plictisesc la Cluj. Că nu ne mai cer să vacăm sediul PNȚ. I-am dat, apoi, amănuntele presiunilor ce am la tipografie (gen. Mircea Zice etc.) și am discutat propunerea lui Nick Minden. Cei 100 de milioane de dolari să fie utilizați pentru telecomunicații, televiziune și drumuri, șosele etc.

I-am cerut, de asemenea, eliberarea tuturor deținuților de la 13-15 iunie, restituirea banilor ce mi-au fost furați și obținerea casei Ghica pentru redacția ziarului *Dreptatea*. Am notat, mai ales, ce am cerut eu. El nu s-a pronunțat definitiv asupra postului de televiziune, deși l-am somat s-o facă.

Petru Maior e foarte dezamăgit de Coposu. Am avut o lungă discuție.

Cristian Popescu mă face să-i ascult o analiză a situației într-o plimbare în Parcul Herăstrău. Gigi era prezent. Cristian vrea să lansez o Uniune Național Creștin Democrată, acum. După Congresul PNȚ va fi prea târziu, pentru că acolo voi fi marginalizat și, dacă voi face-o după aceea, toată lumea va zice că o fac din această cauză. Acum însă, eu urmez tradiția partidului nostru și vreau unitatea lui, unirea tuturor forțelor PNȚ-iste. Toate cele patru fracțiuni să se unească.

Seara, la Teatrul Național. Andrei Șerban a prezentat trilogia antică *Medeea, Elena, Electra*. Excepțional de frumoasă.

Cină cu ai mei la Intercontinental. Acasă mă așteaptă Peier, Sandu Pobereznic și Ciomaga. Peier își pierde firea. Îi strâng mâna și-i declar că sunt de acord să nu mai pierdem vremea.

La orele 6.00, punctual, înainte de teatru, a venit Sergiu Celac să mă vadă. A fost acreditat și acceptat ambasador la Londra. Vrea ajutorul și sfatul meu. L-am asigurat că voi acționa ca patriot român și că, sper, el va reprezenta întreaga Românie și nu numai pe președintele Iliescu, al cărui reprezentant oficial va fi.

Între timp, venise Marinescu cu un mare grup de susținători ai „instituției" lor pentru întreprinderile private. Am stat de vorbă și cu ei.

Dan Marțian îmi telefonează. Îmi cere să fac parte din delegația de 10 care reprezintă Parlamentul român la Strasbourg (CSCE) și Paris între 26 septembrie - 2 octombrie. Accept în principiu. Trebuie să-l consult și pe Coposu, dar nu-l găsesc la telefon.

Vineri, 14 Septembrie 1990

Cu 6 mașini, conduși de Mircea Enescu pentru Conferința Filialelor UMRL din România. Încercăm să mergem prin Transfăgărășan. Suntem însă opriți pe drum de mai multe mașini. Șoseaua e blocată de zăpada recent căzută. Ne-am oprit la Biserica Domnească din Curtea de Argeș. O doamnă Teodorescu, extraordinar de erudită și entuziastă, ne-a dat amănunte interminabile. Extrem de interesant, dar n-aveam timp. În cele din urmă, am reușit s-o opresc. Interiorul e remarcabil. Construcția e, s-ar putea zice,

unică. Splendidă. E, probabil, prima biserică autentic românească în stil original bizantin. E interpretarea românilor, cu sau fără experți din Constantinopol. Dar e o creație românească de la mijlocul sec. al XIV-lea. Care dintre Basarabi a fost ctitorul ei, nu se știe nici acum cu exactitate. Dar asta nu e atât de important. Ca estetică, Biserica Sf. Nicolae e unică.

Mi-a plăcut vizita la biserica Meșterului Manole. Era plină, căci era Sf. Cruce. Am reușit să ajung la icoană. M-am închinat. Am stat puțin. Starețul a venit după mine. Voise să rostească câteva cuvinte despre mine, mi-a spus. În orice caz, m-am bucurat de solicitudinea lui. Am scris în condica de la intrare. Sper că nu rău. Ceva despre datoria noastră față de națiune.

La Sibiu, ne-am oprit la sediul UMRL. Trei camere, încă goale. Dar au primit o tipografie din Germania. Îmi plac cei care o conduc.

Drumul spre Păltiniș, pe Valea Oltului până la Sibiu, și apoi, prin adevăratul spațiu mioritic, pur și simplu fantastic. Elisabeth a comentat chiar cât de excepțional de frumoasă e această regiune carpatică. Pacea și armonia ce degajă.

Peste 100 de oameni la recepție și cină. Vorbește președintele Suceveanu și Mircea Enescu. Apoi îmi vine mie rândul. Le vorbesc de importanța luptei pentru realizarea democrației - a adevăratei democrații. I-am făcut să râdă și să mă aplaude cu autentic entuziasm, îmi confirmă Elisabeth, care este criticul meu cel mai aprig.

Mă simt bine, mulțumit de afecțiunea cu care sunt înconjurat. Scriu toate astea în vila lui Nicu Ceaușescu, care mi s-a alocat mie și echipei mele. Ce ciudate sunt căile istoriei!

Sâmbătă, 15 Septembrie 1990

Ședința începe pe la 9.30 dimineața. Într-o sală de ghețar. Am stat acolo cu o mică întrerupere de vreo 15 minute, până la orele 13.30.

O filială după alta și-a făcut raportul. Foarte interesant și instructiv. Toți mergem apoi la mormântul lui Dinu Noica. Multe lumânări, slujbă simplă, frumoasă Părintele Valeriu, tânăr, tip de ascet. Mi-a plăcut.

Masă comună. Reîncepem conferința pe la 4.45 p.m. Terminăm cu rapoartele, ultima filială înființată acum câteva zile fiind cea din

Turda.

Discuție liberă. Se limpezesc unele idei preconcepute. Se elimină temeri. Vorbesc, apoi, Novacovici, Damian Vasile și Mircea Enescu. Fac ultima cuvântare, după ce stabilim că lăsăm conferința tuturor membrilor UMRL din țară pentru primăvara viitoare. Subliniez rolul important ce trebuie să joace UMRL în România. Tocmai pentru că nu luptă pentru putere. Pentru că dă, nu primește și nu cere.

Cină mare, festivă. Lumea încropește un cor, condus de clujeni și de focșeneanul Petre Georgescu. Cântă „Iancule mare, Iancule tare".

Elisabeth și cu mine ne-am retras la 11.30 p.m. Au rămas toți acolo cântând. „Nu plecăm acasă până nu ne îmbătăm!"

Seară foarte plăcută, după o zi remarcabil de pozitivă, serioasă.

Duminică, 16 Septembrie 1990

Interviuri cu Radio România și *Dimineața* din Sibiu. Mi-a plăcut cel de-al doilea, mai ales. O discuție, aș putea spune filozofică, despre „mitul Rațiu" care se creează. Nici nu-mi dădusem seama că este cazul și nici acum nu sunt convins. Dar e interesantă ideea. Tineretul, mai ales, îmi conferă motivația de a restaura nu numai prosperitate în țară, dar și fericire și iubire în țară.

La 11.30 exact sosim la Prefectura județului Sibiu. Pe drum însă, ne-am oprit la o nuntă la Rășinari, așa cum promisesem socrului mare. Ca să urăm tinerilor miri viață lungă și fericire. Sunt amândoi studenți la Medicină veterinară. Gospodărie frumoasă, mare. Le dau 10.000 de lei cadou. La Muzeul Octavian Goga n-am putut intra. Era închis.

La Prefectură ne așteptau prefectul, deputatul Petru Maior și alți câțiva notabili. Discuție foarte plăcută. Vine și Doru Novacovici cu Damian Vasile. Mergem cu toții la mormântul lui Ion Codru-Drăgușanu în cimitirul bisericii „din groapă". Neglijat. Vorbesc cu preotul Aurel Rădulet. Biserica e ctitoria lui Hagi Constantin Pop în 1789. Îmi promite să se ocupe de mormânt.

De acolo mergem cu toții, prefectul N. Nan și subprefectul Macarie Popa, la mormântul memorandistului. Am aprins lumânări și la unul și la altul.

Călătorie minunată. Ne oprim la Schitul Cornet, pe malul

Oltului. Ctitorie din 1666. Apoi la mănăstirea Cozia. Extraordinar ce bine e prezervată această frumoasă biserică ce dăinuiește de mai bine de 600 de ani. Numai în pronaos a rămas pictura originală de la sfârșitul sec. al XIV-lea. Restul e de pe vremea lui Constantin Brâncoveanu.

Am luat masa cu toții - eram opt - la un restaurant din Călimănești.

Seara, la București, îl chem pe Cristian Unteanu, purtător de cuvânt al Guvernului. Roman mă invită să devin unul din patronii unui Comitet de binefacere pentru copii și handicapați. Îl găsesc pe Coposu. E de acord să accept atât propunerea lui Dan Marțian, cât și pe cea a lui Roman. Marțian îmi propusese să reprezint Parlamentul român la Strasbourg și Paris, între 26 septembrie și 2 octombrie. „Ei vor să ne atragă. Să demonstreze Occidentului că se înțeleg cu Opoziția. Trebuie să avem grijă, dar, sigur, e bine să mergi. Altul mai potrivit nu e în Parlament."

Mi-a cerut să-i vorbesc lui Petru Maior. Să nu mai insiste să-l dea afară pe Dejeu și grupul lui din PNȚ.

Luni, 17 Septembrie 1990

Interviu cu Eva Erikson din Stavanger, Norvegia. I-am spus că am cumpărat un vapor acolo, prin anii '60. Gicu Pop vine să-mi propună să lucrez cu Mânzatu și Patriciu. La telefon Mânzatu vorbește de un „Forum", ca și cum ar fi fost ideea lui.

Ședință de Comitet în Casa Republicii. Cu Petru Maior. Cum n-avem cvorum, amânăm ședința, la sugestia președintelui, turcul Achim. Maior îmi dă toate amănuntele disputei lui cu grupul Dejeu. Printre ei și Boitoș, care mi-a afirmat că Maior m-a boicotat în timpul alegerilor. Va fi greu să găsesc o soluție.

La orele 5.00 p.m. exact sosesc la sediul Guvernului în Piața Victoriei. Vorbesc cu Teoctist, cu ministrul Educației lângă care sunt plasat și cu Răzvan Theodorescu, șeful Televiziunii, la dreapta mea. Vine Roman, strânge mâna tuturor. Eram vreo 15. Îmi mulțumește că am acceptat să patronez acest Comitet de Binefacere pentru copiii orfani și handicapați. După o scurtă introducere, neinspirată, căci n-are talent oratoric, dă citire listei patronilor. Am notat că numele meu a fost al treilea. După Mihai Drăgănescu, președintele Academiei și Andrei Șerban, regizorul revenit în țară după vreo

12 ani de mari succese în Occident. După el a vorbit Tomescu, secretar de stat la Ministerul Sănătății. Sunt 9420 de copii orfani. Au fost aproape 11.250. Mulți au fost adoptați în străinătate, în Franța, în special. Din celelalte nume citite am reținut pe Elina Cârje, Augustin Buzura, Cristian Țopescu, Ion Țiriac, Lia Manoliu, Daniela Crăsnaru și pe ceilalți, deja menționați aici.

Seara vine Coposu cu Lupuțiu și Gabrielescu. Discutăm mai ales Comisia Parlamentară de Anchetă (evenimentele din 13-15 iunie). Coposu va fi audiat mâine. Eu voi urma după aceea. Nicolae Radu, președintele Comisiei, vrea să trimită la Strasbourg un raport care să exonereze Guvernul. Gabrielescu n-are nici o intenție să cedeze. El vrea tot adevărul.

Elisabeth le servește o cină foarte simplă. Somn pané și struguri pentru desert.

Am fost întrerupți de două ori. Întâi de Phillips de la Bulk Shipping care vine cu Gaspar. Greva a fost declarată de sindicatele marinarilor din Constanța. Bulk Shipping e gata să investească sume importante pentru a privatiza întreaga flotă comercială românească. Îmi pare rău că marinarii n-au ascultat de mine. Acum va fi mai greu, într-un sens. Dar mai ușor dacă s-ar apela la mine, nu ca purtător de cuvânt al marinarilor, ci ca arbitru în dispută.

Primul secretar de la Ambasada sovietică, Popov, îmi telefonează. Vadim Zagladin, consilierul lui Gorbaciov, președinte al Comitetului Sovietic pentru Securitatea Europeană și deputat, va veni în România. Mă invită la ceai joi, 20 septembrie.

Marți, 18 Septembrie 1990

Dinu Daponte îmi aduce amănuntele Băncii „First Private Investment Bank & Trust of Romania". El va reține 20% „Founders Shares". Vor fi *A Shares* și *ordinary shares*. Mie îmi oferă ultima categorie. Îi spun că e zgârcit, „ca întotdeauna". Râzând, bineînțeles, dar e adevărat. El știe prea bine că eu nu vreau nimic personal, ci pentru activitatea mea politică de dragul democrației.

Ion Mânzatu vine cu Dan Enescu, consilierul lui. Partidul lui, Republican, s-a unit cu Uniunea Republicană (Ioana) și cu Partidul Național Republican (Chiseliță din Cluj) și se „întărește pe zi ce trece". Vrea să știe atitudinea mea față de „Formula Roman". Un neoliberalism de centru dreapta. Roman are sprijinul Franței și „al

celor care stau în spatele ei". Stoleru a fost aici. Vor da tot ce-i trebuie lui Roman să-și consolideze puterea. De aceea, restricțiile impuse de Comisia Europeană au fost ridicate. El e pentru această formulă. Tinerii liberali, cu Patriciu, sunt și ei de acord. Mă voi gândi, i-am spus.

Dinu Daponte mi-a vorbit în același fel. Atât britanicii, cât și olandezii, care erau cei mai hotărâți, au fost de acord să ridice obiecțiile și restricțiile față de guvernul României.

La recepția de la Ambasada Chiliană. Îl informez pe ambasador că am petrecut câteva zile minunate în insula Robinson Crusoe (Mas aTierra, mas a Fuera). „Noi le spunem Islas San Fernandez", a fost reacția lui. Ceea ce eu știam prea bine.

Am avut o discuție foarte interesantă cu ambasadorul Olandei, care a venit să mă informeze că Peter Benenson va vizita, curând, România. Împreună au fost la mine la Fundație la Londra, unde au fost primiți de Nicolae. Michael Atkinson, Punch Green și Jin Qing, ambasadorul Chinei, m-au invitat la ei să stăm de vorbă. Năstase, ministrul actual de Externe, extrem de curtenitor. L-am salutat și pe Radu Câmpeanu și pe a lui soață. Maiorul (colonelul?) Cristian Popescu, de la CADA, s-a ținut scai de mine. Vrea să mă ajute să programez materialul meu informativ pe calculatoare. Ofertă tentantă, dar, așa va avea informații depline despre activitatea mea.

Miercuri, 19 Septembrie 1990

La Constanța. Portul e paralizat de grevă. 22 de vapoare imobilizate. Vreo 30 sindicaliști adunați în sala lor de ședință. Fusesem aduși acolo, prin aranjament prealabil. Am fost așteptați la intrarea nr. 1. Altfel, nimeni nu putea intra în Port.

Discuțiile au durat vreo trei ore. I-am ascultat pe toți. În general au dreptate. Vor aplicarea legii și o administrație eficientă. Nu cer sporire de salarii. Îl atacă pe Plăviciosu și pe șefii celor trei armatori: NAVROM, PETROM și ROMLINE. Nu numai că mă acceptă ca adevărat prieten. Îmi cer să accept să devin director General al Marinei Comerciale Române. Ceea ce refuz, imediat, bineînțeles.

Interviuri la TV și Radio. Masa la Institutul de Marină, unde și-a făcut studiile și Viorel Delcă. Mihalcea de la *România liberă* mă găsește gâfâind la masă la Institut și se instalează acolo. Îmi ia un interviu, printre îmbucături. I-am admirat tehnica. Bun gazetar, căci

nu voisem să dau, încă, nimic presei. Ar fi bine să vorbesc, mai întâi, și cu armatorii.

Sosim pe la 8 seara la București. Ajungem însă la timp la Teatrul Național, după pauză. Piesa scrisă de Caryl Churchill e bună. E prima despre Revoluția din decembrie. Toți actorii sunt englezi. În cursul discuției ce a urmat i-am felicitat pentru felul în care au reușit să redea atmosfera revoluției românești.

Mircea Enescu m-a așteptat să-mi spună că Novacovici s-a purtat abominabil. A obținut un sediu pentru UMRL de la Roman. Damian i-a adus osanale insinuând că Roman i-a oferit lui Doru un post în Guvernul său. La rândul lui, Novacovici le-a atras atenția că el ar putea să-i dea pe toți afară din UMRL.

Joi, 20 Septembrie 1990

Suntem lăsați țuț. UDMR, PNL și Ecologiștii fuseseră de acord să se abțină de la vot. Ca și noi, PNȚcd. Legea societăților comerciale nu e capabilă să atragă investiții masive de capitaluri din Occident. Noi ne ținem tari pe poziție. Ungurii sunt primii care cedează. Pe urmă vin ecologiștii, care spun că fiecare e liber să-și urmeze conștiința. PNL anunță, prin Vaida, că se abțin. Se produce comoție. Eu citesc poziția noastră. Se urcă și Ionescu-Quintus la tribună. Cere amânarea votului și o suspendare a ședinței de 10 minute. A durat aproape o jumătate de oră. Revin în sala de ședințe și tot Vaida anunță că votează pentru lege. Aplauze generale FSN-iste. Se trece la vot. Vasta majoritate pentru. Nimeni contra. 12 abțineri. Noi, 9 PNȚcd-iști și trei ecologiști.

Iată că acum am luat conducerea Opoziției în mod neechivoc. Sunt mulțumit. Sunt sigur că Guvernul nu va reuși să atragă investițiile de care are nevoie pentru a redresa economia națională. Numai noi, PNȚcd, am rămas pe poziție. Le-am spus acest lucru.

Ceaiul la Ambasada Sovietică. Mă primește Vadim Zaglodan, ambasadorul Bogdanov și primul secretar Popov. Ultimul la intrarea principală din șoseaua Kisseleff. Mi-am permis să vă aduc o fotografie, pentru că știu că sunteți foarte aproape de președintele Gorbaciov. Doamna Thatcher îl apreciază în mod deosebit. Și i-am dat fotografia mea cu ea. Cea în culori, care e, într-adevăr, impresionantă. În timpul discuțiilor i-am indicat că aș dori să fiu invitat în Uniunea Sovietică. Eu sunt neimportant. Dar nu sunt modest. Aș

fi încântat să fiu primit la cel mai înalt nivel posibil. Zâmbind, bineînțeles. Am discutat situația din România, din Uniunea Sovietică. Tur de orizont internațional, cu referință la situația favorabilă URSS-ului în urma invaziei în Kuweit etc.

La sfârșit, mă sfătuiește să merg la Moscova în decembrie sau ianuarie. Vremea e mai bună atunci. Adevărată iarnă rusească. Cum mi-a spus Cristian Ionescu mai târziu: „A făcut-o cu dichis. Toată lumea se aștepta ca Iliescu să cadă până atunci."

I-am vorbit de Titulescu, de tradiția PNȚ și, la cererea lui, de felul cum m-am opus Germaniei hitleriste și legionarilor în 1940.

Plăcut om. Deștept foc. Am vorbit franțuzește. Ne-a oferit caviar, și, după puțină insistență, am acceptat un pahar de șampanie și ceaiul.

Cred că impresia a fost pozitivă și de o parte și de alta.

Pe la 9.30, azi dimineață, am ieșit din Parlament. M-am dus la Michael Atkinson.

„Da, am retras, parțial, obiecțiile noastre. Vom semna tratatul comercial și vom ușura cotele pentru schimb de mărfuri. Altfel ne menținem poziția. Noi suntem corecți, dar francezii n-o fac. Ei fac mari eforturi să-și consolideze poziții avantajoase comerciale. Noi va trebui să dăm măcar niște burse în Anglia. Prin British Council", mi-a spus. Să facă să funcționeze programul PHARE.

Vineri, 21 Septembrie 1990

La tipografie cu Doina Bâscă. Nu-mi place atitudinea ei. Găsește tot felul de cusururi. Ba că lipsește asta, ba că aia nu e bine. E adevărat, n-am instalat macara deasupra tiparniței și n-avem mașină de ambalat. Sala pentru calculatoare s-ar putea să nu fie suficient de bine încălzită cu radiatorul existent etc. Dar suntem mult mai bine instalați decât am fost la Teatrul Național. Și-apoi tonul face muzica. Prea vorbește repezit. Trebuie s-o învăț să asculte și să adopte un ton mai molcom.

La ședința celor 10 parlamentari care mergem la Strasbourg și Paris: Bârlădeanu, Corneliu Mănescu, Bransch, Baranyi, Săvulescu, Bălănescu, Liviu Mureșan, Golu și eu. Săvulescu, liberalul, e tare sfătos. Vorbește tot timpul. Va vorbi la coșul trei. Bălănescu la coșul 1 și eu la coșul 2 - Economic. Discutăm amănunte organizatorice.

Greva se desfășoară rapid la Constanța. Aseară vine Gaspar la mine. Armatorii mă așteptaseră joi să trec și pe la ei. Le-am telefonat azi dimineață. I-am telefonat și lui Plăviciosu. Ne vom întâlni mâine. Toată lumea e de acord ca să intervin în această dispută.

După masă vine doamna Roșeanu și, după aceea, Mircea Enescu. Amândoi îmi vorbesc de isprăvile lui Novacovici. A semnat o înțelegere cu Guvernul ca să se dea două ore la Televiziune pentru UMRL. De asemenea, a primit promisiunea unui sediu A semnat „președinte interimar."

Enescu îmi comunică și o știre bună. La Ploiești s-a organizat un Forum. Cu toate partidele istorice și UMRL. Primul președinte și aici, ca și la Cluj, a fost ales președintele filialei UMRL de acolo.

Scriu lui Liviu Cosma, Jimmy Crăciun și Feliciei Călugăru să le explic situația. Le cer să-mi trimită prin fax respingerea autonumirii lui Novacovici ca președinte interimar. Le voi da lui Gigi să le ducă la Londra pentru expediere rapidă.

Îi las și o scrisoare lui Dragoș Șerban să-i spun că trebuie să-și găsească un alt post.

Sâmbătă, 22 Septembrie 1990

La Constanța. Ne primește Plăviciosu. Îmi explică situația Portului și a flotei. Nu acceptă nici o critică. Sunt 28.000 de oameni afectați pe platforma Portului Constanța. Greva nu e legală, spune el. Trecem cu atenție la examinarea celor 18 cereri și doleanțe ale greviștilor. Numai 7 din ele prezintă dificultăți. Celelalte pot fi acceptate foarte ușor. Restul sunt negociabile. Cu excepția demiterii a 19 oameni din structura conducerii. „Nomenclaturiștii", cum spun greviștii.

Întrunire mare cu directorii celor trei societăți de navigație: NAVROM, ROMLINE și PETROMIN. Sunt dotate respectiv, cu cca 800.000, 700.000 și 4.200.000 tone dw.c.c.c. Toți trei sunt comandanți de marină. Le pun întrebări. Mă edific. De la această întrunire, la care au participat vreo 30 de bărbați și o singură femeie, la greviști. Iarăși o discuție amplă, după care mergem la prânz. Sindicaliștii Dorneanu, Marin Popa și Mărculescu ar fi vrut să merg cu ei. Eu dorisem însă, să-i pot vorbi lui Plăviciosu, așa că acceptasem invitația lui.

Ne-am întors, deci, la birourile Comandaturei Portului. Am cău-

tat să-l conving pe Plăviciosu să accepte demiterea celor vinavați. Nici vorbă. „Toți sunt integri. Nou numiți. Demitem pe unul, demitem pe toți. Eu nu accept să fim cenzurați de un om needucat. Noi suntem toți cu diplome universitare. Nu numai marinari de profesie." Se referea la Dorneanu, căci Marin Popa are și el studii universitare.

Plăviciosu își cere scuze. Nu poate veni la masă că soția lui are ziua de naștere, sau așa ceva. Mergem la restaurantul Intim, căci la Club luau masa sindicaliștii. Cei trei comandanți, directori ai celor trei societăți maritime, Cristian Popescu și eu. Era și un al șaselea, dar nu-mi mai aduc aminte ce funcție avea.

I-am părăsit exact la 2.50 p.m. pentru că doream să fiu punctual la întrunirea cu sindicaliștii. Cer ședință secretă. Le sugerez să accepte concesiile care, de fapt, împlinesc revendicările lor, plus privatizarea. Adică problema demiterii conducerii să nu se mai pună acum. Odată societățile privatizate, noii armatori nu vor păstra aceeași conducere. E sigur că-și vor pune oamenii lor. Marin Popa era gata să accepte. Dorneanu, însă, nu. Adevărat sindicalist. Înalt, solid, cu mustață stufoasă „pe oală". Vorbește bine. Comandă atenția tuturor prin forța personalității lui.

La discuțiile generale, cu toată lumea, cu tot comitetul greviștilor - vreo 26 de persoane am fost împreună cu deputatul liberal Roșculeț și cu cel FSN-ist, Ion Georgescu.

Greva rămâne solidă, dar îi sfătuim pe greviști să accepte invitația ministrului Doru Pană.

Duminică, 23 Septembrie 1990

Doina Bâscă a venit devreme. Am plănuit împreună repartizarea camerelor la tipografie. Vorbesc cu Raul Petrescu și, apoi, cu Florian Rădulescu. Primul e foarte ocupat cu redactarea unor proiecte de legi etc. Deși pensionar, are și astăzi un post plin. Florian însă nu. Acceptă să intre în organizația mea. Să fie ochiul meu, managerul întregii operații de publicare a ziarului, tipografie și editură de cărți. Aranjăm să vină după masă la orele 3.00.

Se făcuse 12.30, când mă sună Marin Popa. Erau cu toții la Ministerul Transporturilor. Așteptau să intre la ministru, la Doru Pană. Neștiind că vor veni la București, eu îi invitasem - pe Doina și pe Cristian - să ia masa cu mine. Să-i fac să se înțeleagă și să

lucreze împreună la ziar. Mă cheamă să vin imediat la minister. Mă schimb și, fuga, acolo, lângă Gara de Nord. Ministrul Pană mă invită la el în birou. Dorneanu și Marin Popa erau deja cu el. Stabilim procedura și greviștii pleacă să-și adune forțele. Rămași singuri, împreună doar cu consilierul lui, Bunea, Doru Pană îmi cere opinia. Cred că toate revendicările sunt, sau justificate, sau negociabile. Nodul gordian însă e demiterea întregii administrații de vârf, a „nomenclaturii", cum spun ei, a fost răspunsul meu.

După câteva minute intrăm în sala mare. Doru Pană mă invită să stau cu el pe podiumul prezidențial. Declin, cu cuvintele: Iau loc alături de colegii mei din Parlament. Și m-am așezat lângă Roșculeț și Ion Georgescu, în șirul întâi al meselor. Rând pe rând, purtătorii de cuvânt ai celor 21 de sindicate intrate în grevă au luat cuvântul. Și-au spus păsurile. Ședința a continuat fără întrerupere până la 8.30. Abia atunci, s-a făcut o pauză.

Popa și Dorneanu m-au luat la o parte. Voiau să știe ce se va întâmpla cu privatizarea. Am pe cineva gata să vină s-o facă? I-am asigurat că da, gândindu-mă la Bulk Shipping și la discuția cu Phillips. I-am sfătuit să accepte nu demisia, ci suspendarea conducerii, instituirea unei anchete și pedepsirea vinovaților. Ei să fie dați afară. Și au plecat.

Seara, am luat masa, în fine, devenită cină, cu Doina Bâscă și Cristian. M-au așteptat, deși eu îi sfătuisem la telefon, pe la orele 3.00 p.m. să n-o facă. I-am făcut să se apropie, oarecum. Dar Cristian tot nu e pentru ea. Mă întreb dacă e vorba doar de ambiția lui. El l-ar vrea pe Budeanu redactor-șef. Dar cred că el ar vrea să fie director. Director, da, dar nu la ziar. Director de presă, al meu, personal.

Îi dau Doinei ce am scris eu despre Aurelian Ionașcu (Dascălul meu de la Cluj, profesor de Drept Civil.). Să se publice în *Dreptatea*.

Lucrez de zor la cuvântarea mea pentru coșul 2 la Conferința CSCE.

Luni, 24 Septembrie 1990

Unteanu îmi telefonase de la o întrevedere cu Dorel Șandor, secretarul de stat la Departamentul Structuri Socio-Politice. Îmi explică cum sunt organizați în acest foarte important „Consiliu pen-

tru Reformă, Relații și Informații Politice". Alăturez notele ce mi-am făcut.

Întors acasă, vine Corneliu Coposu. Nu merge la New York, la Națiunile Unite. Merge doar Achim. La Congresul Partidului Conservator a fost singurul om politic român invitat. Ar fi pe ziua de 12 octombrie. „Dacă te primește Margaret Thatcher, e bine. Dar mi se pare că e o invitație din partea Partidului." Am transmis însă o întrebare la Londra, prin ambasadorul Atkinson. Ne-am înțeles. Dacă-l primește Thatcher, merg și eu cu el. Dacă nu, nu cred că e important să meargă.

La ședința Delegației Parlamentului Român la Strasbourg și Paris. Ne exprimăm toți opinia. Eu sunt singurul care declar că nu voi interveni în nici un fel pentru a fi primiți în Consiliul Europei. Dar nu voi vorbi contra.

Nicolae Radu și Sergiu Cunescu vin să ne dea informații despre ancheta evenimentelor din 13-15 iunie. Nimic nou. Apă de ploaie. Doar că Radu mi-a afirmat că minerii ar putea să vină din nou. Sunt alarmat. Așa ceva e absolut de neconceput într-o democrație.

Televiziunea ne ia interviuri. Declar acest lucru. Seara, însă, pe la 10.00, când au transmis programul, au tăiat această parte. Au dat numai reacția mea la comunicatul PNȚcd, că cei care merg la Strasbourg o fac doar în numele lor personal. Mă surprinde că Puiu Coposu nu mi-a pomenit de acest comunicat când ne-am văzut.

Dorneanu îmi telefonează. Greva a încetat la ora 02 a.m. pentru navele în marș și cele în porturi străine și la orele 16.00 în Portul Constanța. Au acceptat condițiile exact așa cum i-am sfătuit eu. Cu Comisia de anchetă și suspendarea conducerii până la privatizare etc. L-au făcut pe Doru Pană cetățean de Onoare al Constanței. Redactăm un comunicat de presă, care nu mă mulțumește întocmai. Dar trebuie să spun că eu n-am fost delegat de Parlament, ci cerut de greviști. Așa am mediat, cu tact și în surdină. Așa ar trebui să reiasă, dar e greu să dai expresie acestui lucru fără a o spune. Căci nu e bine să se știe că eu am fost acela care a oferit soluția. Ea trebuie să apară ca ieșită din negocieri.

Marți, 25 Septembrie 1990

Ne întâlnim toți parlamentarii, consilierii de la Externe, Petricu și cei 10 parlamentari în Salonul prezidențial al aeroportului

Otopeni. Spațios, foarte elegant. Acum un an ar fi fost de neimaginat să ne găsim aici. Conversații cu diverși membri ai delegației. Mai ales cu Mănescu, Bârlădeanu, Bălănescu. Prezent și Dan Marțian. La plecare ne fotografiază tot grupul, cu mine între Bârlădeanu și Marțian.

În avion scriu aproape tot timpul. Echipajul îmi cere autografe. Mă copleșesc cu dovezi de simpatie. Asta mă bucură. Tineretul mă apreciază.

La sosire suntem primiți din partea Protocolului Consiliului Europei și de consulul român Pop. Bârlădeanu, Mănescu, Săndulescu și cu mine suntem cazați la Hotelul Hilton. Ceilalți, la alte hoteluri mai mici. După formalitățile de înregistrare, ne primește doamna Lalumière, secretar general al Consiliului. Pe toți, deși inițial era vorba să primească doar doi dintre noi. Apoi patru. Dar am insistat.

Bârlădeanu a vorbit bine. Delegația reprezintă tot evantaiul politic din România. Toți cerem ca și România să fie invitată ca observator la ședințele Consiliului. Eu nuanțez atitudinea mea.

N-avem încă democrație, dar vrem să fim acceptați căci se va putea lucra mai bine dinăuntru decât din afară pentru a o împământeni în țara noastră. Asta ca o reacție la explicația pe care a dat-o doamna Lalumière. Am pomenit că locuința mea a fost vandalizată. Ea a arătat că și Consiliul Europei vrea ca România să intre în Europa, dar e nevoie de fapte care să dovedească democratizarea țării, nu numai vorbe. "Cele întâmplate la 13-15 iunie au fost un șoc pentru noi", a declarat ea. Deci intrarea noastră să fie condiționată de dovezi și amânată până la acea dată.

În numele PNȚcd, eu accept această interpretare a situației, am ținut să precizez.

La 5.00 ne întâlnim cu H. Klebes, din partea CSCE. Ne informează că participăm ca membri deplini ai „dimensiunii parlamentare" ce urmează să fie constituită. Se pun bazele Adunării Europei. „Păcat că parlamentarii din Statele Unite nu vor fi prezenți. Președintele Bush a sugerat înființarea acestui instrument politic, în iulie, la Londra. Ei nu pot să vină, însă, pentru că e ultima ședință a Congresului în actuala sesiune și trebuie să voteze nenumărate legi. Canadienii, însă, vor veni", ne informează H. Klebes.

Ne întâlnim, apoi, grupul românesc, în camerele alocate nouă. Bârlădeanu vrea să insistăm ca să fim și noi invitați ca observatori. Noi suntem singura țară din Est neinvitată. Bulgaria și Uniunea Sovietică sunt invitate. Noi, nu. De asemenea, Israelul și Vaticanul sunt invitate ca observatori. Noi, nu. Toți discută. Toți sunt pentru noi eforturi din partea noastră. Să se facă audieri aici, acum. Să le demonstrăm de ce trebuie să fim și noi invitați de Consiliul Europei. Toți vorbesc. Mai ales sfătosul Săndulescu și Bârlădeanu. Ambii sunt cu totul pentru acest lucru. Eu mă retrag într-o tăcere absolută. Cred că e bine ca aceste audieri ale Consiliului Europei să se facă la fața locului, în România. Numai așa își vor putea da seama câtă „democrație" există la noi.

Șefii delegațiilor - deci Bârlădeanu de la noi - se vor întruni mâine dimineață. Atunci se va decide situația. Eu sper că nu vom fi acceptați. Presiunea ca democratizarea să înainteze va fi, astfel, mult mai mare. Dar nu mă voi opune acceptării noastre. Nu voi pleda pentru ea, în nici un caz, așa cum am declarat ieri la București.

Cina, seara, cu Păunescu (Ilie) de la *Dreptatea*. La un excelent restaurant din cartierul Petit Paris, lângă râu. Foarte pitoresc, casele în stil „Tudor", adică vechi alsacian, care se aseamănă celui englez din vremea Tudorilor.

Păunescu scrie un reportaj pentru Europa Liberă despre cele petrecute. Mă bucur că se marchează astfel punctul meu de vedere. Că se evidențiază faptul că eu am fost singurul care am acceptat ca intrarea noastră în Consiliul Europei, ca invitați speciali, să fie condiționată de noi dovezi că mergem spre democratizare.

Miercuri, 26 Septembrie 1990

Moment istoric. Deschiderea „dimensiunii parlamentare" a celor 35 state (semnatarele Textului de la Helsinki) o face Andres Bjorck, președintele Consiliului Europei. Vorbește italianul, după care Laptev (URSS) introduce secția I, adică problemele politice și de securitate. Timpul fiecăruia e limitat la 7 minute. Din cei 41 oratori înscriși, vorbesc 28, mi se pare. Restul își vor depune cuvântările ca să fie înscrise în registrul oficial.

La orele 6.00 p.m., exact, se trece la Punctul II - Problemele economice. Vorbește Unland (Germania Federală). Mie îmi vine rândul

foarte repede. Eram al cincilea, însă doi din cei dinaintea mea nu erau în sală când au fost chemați.

Am fost ascultat cu multă atenție. Mai ales de doamna Lalumière. Sir Geoffrey Finisberg, liderul grupului parlamentar britanic, a venit imediat la mine. „Ai vorbit superb", mi-a zis, și mi-a reamintit că ne cunoaștem de la o cină dată de verișoara mea Stanca (Lipton) Mulți alții au făcut același lucru. Lorzii Newall și Makie, laburiștii Tony Banks și Bruce George. Apoi Keith Speed, Johnston Smith și alții. Toți colegii mei români m-au felicitat, fără nici o rezervă, pe cât mi-am putut da eu seama. Bârlădeanu, în special.

Am dat interviuri lui Hurezeanu și gazetarilor de la *AZI*. Mi-au vorbit deputatul francez Baumel, George Sutra de Germa și alții.

Mergem cu toții la recepția dată nouă de Primarul Strasbourgului. Același lucru. Mulți, foarte mulți au venit să mă vadă. M-au văzut la televiziune, mi-au spus. Ambasadorul britanic, Noel Marshall, voia neapărat să știe ceva despre viața mea. Descoperim că și el și-a făcut studiile la Cambridge și a fost și el în Colegiul St. John's. Dar și-a luat BA-ul în 1956!

Iarăși am stat de vorbă cu Catherine Lalumière. A înțeles perfect poziția mea. Posibilitatea ca România să fie și ea invitată ca observator special la Consiliul Europei nici nu se mai pune.

Venim la hotelul nostru. Bârlădeanu are un apartament cu o sală mare. Coman aduce sniște vin negru. Foarte bun. Săndulescu și Bârlădeanu beau și ei câte un pahar. Petricu și un alt consilier, și ei tot așa. Medicul nostru, care e tot timpul cu Bârlădeanu, nu bea deloc. Îl bem noi, Corneliu Mănescu și cu mine. Vorbim de posibilitatea unei coaliții ca țara să iasă din impasul actual. Eu ascult, mai degrabă. Nu mă pronunț.

Petricu pregătește un comunicat de presă. Insist ca să adauge cuvintele „cât mai curând posibil", când a dictat că „în unanimitate am cerut să ni se dea statutul de invitat special ca celelalte țări din Europa Centrală și Orientală."

Joi, 27 Septembrie 1990

La Punctul III - Drepturile Omului - vorbește Săndulescu. Bine. A arătat că drepturile omului încă nu sunt cu totul respectate la noi în țară și a terminat cu o perorație lirică pentru acceptarea României cu statut de invitat special la Consiliul Europei. Mie nu mi-a plăcut

solicitarea. Trebuia doar să spună clar cum stau lucrurile și să-i lase pe ascultători să tragă concluzia. Dar așa sunt liberalii ăștia. Susțin, de fapt, poziția Guvernului Roman.

Baranyi a vorbit și el, în nemțește. A fost cam șovin. Nu s-a ținut de înțelegerea convenită. S-a referit la dubla asuprire la care cei peste 2 milioane de unguri au fost supuși sub Ceaușescu. S-a referit la revoluție cu cuvintele: „N-a fost un accident că a început la Timișoara, din cauza persecuțiilor unui preot maghiar." Și a vorbit de multe alte nedreptăți care trebuie corectate, mai ales în ce privește educația în limba maghiară. N-a pomenit că ea e complet liberă în școlile primare și secundare, implicația fiind că tot sunt oarecare probleme. „Cea mai importantă chestiune este reintroducerea limbii maghiare în universitățile românești", a zis.

După masă suntem audiați de Comitetul Consiliului. Exact 25 de minute. Au vorbit Bârlădeanu și Săndulescu, care a făcut greșeala să pună el întrebări retorice. Poate e mai bine așa. Ne va fi refuzat statutul de invitat special. La ieșire i-am vorbit deputatului englez Atkinson. Democrație la noi încă nu există, i-am spus, după ce i-am dat amănunte.

Seara îi invit pe toți la Restaurantul „Les Tanneurs". Stăm până târziu. Întorși la hotel ne urcăm în camera-salon a lui Bârlădeanu. Numai noi și Corneliu Mănescu. Continuăm discuția începută ieri. „Ne trebuie o coaliție. E singurul fel în care se poate scoate țara la liman." Nu exact aceste cuvinte, dar amândoi au susținut același lucru. Mănescu îmi spune că el e gata să facă o campanie electorală pentru mine. Crede în mine. În capacitatea mea și în patriotismul meu. El și Bârlădeanu au fost cei care au insistat ca eu să fac parte din această delegație.

Vor explora posibilitățile unei coaliții după întoarcerea în țară.

N-am reacționat în nici un fel. Dar nu văd nimic rău dacă ni se face o astfel de propunere. Vreau să spun, nouă, PNȚ-ului.

Vineri, 28 Septembrie 1990

Vorbim grupul întreg cu Noerens, cel care a făcut raportul despre România. Și-a adus aminte de campania electorală, când i-am fost prezentat. „Am văzut afișele dumneavoastră peste tot. Foarte frumoase." După discuții, ne-a spus: „În tot cazul, aveți o țară foarte frumoasă."

Da, țara e frumoasă. Numai Guvernul e rău. Am râs cu toții.

Ne-a primit și președintele Bjorck. Au vorbit Bârlădeanu Săndulescu, pentru acordarea statutului de invitat special imediat. Bârlădeanu: „Poate domnul Rațiu vrea să ia cuvântul." De fapt nu voiam. Dar nu mai puteam să refuz. Poziția mea, cred, este bine cunoscută. Am dat interviuri și în presa occidentală și la televiziune. La noi încă nu există democrație. Dar noi dorim să fim acceptați cât mai curând posibil. Guvernul nostru trebuie să aducă reformele care să ne califice.

A mai vorbit și Bârlădeanu și, apoi, Baranyi. Ambii pentru acceptarea noastră imediat.

Bjorck a explicat că el a militat pentru „Parlamentul Europei", bazat pe cele 35 de state CSCE, tocmai pentru ca țările noastre să fie incluse în Europa, fără excepție.

Concluzia mea: dacă nu vom fi acceptați acum, vom fi acceptați foarte curând. După proxima vizită pe care Consiliul va face-o în România. Acceptăm o invitație la cină din partea unui tânăr, Micioiu Mircea Marius. El studiază politologia. A făcut un film de 13 minute despre Revoluția din Timișoara. L-am vizionat. Cina a avut loc într-un mic restaurant italian de lângă impozanta Catedrală. Într-una din micuțele și îngustele străzi laterale. Atmosfera foarte prietenoasă, deși restaurantul era foarte modest. Servea, mai ales, pizza.

Săndulescu, Mănescu și cu mine ne-am întors acasă, la Hotelul Hilton, devreme. Săndulescu s-a dus să se culce. Noi doi am stat de vorbă încă vreo oră la mine în cameră. Urează să se reconstruiască un partid comunist. Nu crezi? Cu cine?, a fost replica lui Mănescu. Și a continuat: Ăștia sunt toți ieșiți din joc".

Vor avea o conferință, Frontul. Să vedem ce va ieși. Ce ideologie, ce structură, ce program.

Sâmbătă, 29 Septembrie 1990

Iarăși la Consiliul Europei. Nimic interesant. Luăm, doar, decizia de constituire a Adunării Europei. În franceză și în engleză.

Întorși la hotel, bem o sticlă de vin, Mănescu și cu mine. Un *Chablis* bun. Mănescu povestește: „Apostol era desemnat succesor al lui Dej. Asta, când era pe moarte. S-a dus Chivu Stoica la el să-l întrebe dacă vrea să fie secretar general sau președinte, rămânând

ca Maurer să fie prim-ministru. Ceaușescu ar fi răspuns. Să lăsăm ca Biroul să decidă. Fiecare a înțeles în felul lui. Chivu Stoica a înțeles că va fi o împărțire a puterii. Ceaușescu, că el o s-o aibă în întregime. Așa s-a făcut ca Maurer să-l propună secretar general. Ca să împartă puterea, nu ca s-o concentreze în mâna unui singur om. Am lucrat foarte bine cu Maurer. El prim-ministru, eu la Externe. Începând din 1961. Prima deschidere a fost cu Austria...". Și mi-a dat Mănescu multe amănunte din acea perioadă.

„Bârlădeanu e un om foarte serios. El are un mesaj pentru Mitterrand de la Iliescu: Vrea neapărat să facă ceva pentru țară. Și eu cred că Iliescu e un om cinstit. Un patriot. Dar nu-mi plac oamenii din jurul lui: Secăreș, Bujor etc." Și iarăși a venit cu ideea lui: „Trebuie să avem o coaliție."

Dar Roman n-o vrea, chiar dacă Iliescu ar dori-o.

„Roman e un tip napoleonic. El vrea să controleze totul."

La 5.30 p.m. cobor în holul hotelului. Erau deja adunați cei de la ARFOR (Amicale des Français Originaires de Roumanie). Horațiu Borza, care a fost coleg cu fratele meu Mircea, la liceu, e președintele organizației. Doi vicepreședinți, Jean-Jaques Pimbert și Michael Tanoux și Anne-Marie Cassoly, profesoară la Universitatea de aici îl acompaniau. Din partea noastră, Săndulescu, Bălănescu, Mureșan și Consulul de aici.

Au vorbit în această ordine. Mai ales despre propaganda antiromânească făcută atât de eficace de unguri. „Ei finanțează, de la Budapesta, cel puțin 80 de organizații de exilați", ne informează Mureșan.

Ineficiența organelor românești a fost relevată de un alt vorbitor. Bucureștiul, pur și simplu, nu reacționează la inițiativele celor care vor să ajute din străinătate. Borza o spune pe șleau. E greu să ne ajute, pentru că în România nu există democrație. Franța este gata să garanteze investiții franceze în România, dar nu se găsesc investitori. Nimeni nu are încredere în guvernul actual.

Eu n-am luat parte la discuție. Am ascultat. Au stat la taifas mai bine de trei ore. După plecarea lor, m-am plimbat puțin. La întoarcere, i-am găsit pe ai noștri la un pahar de bere. „De ce ați fost atât de tăcut? Nu vă simțiți bine?", m-a întrebat Săndulescu. Eu nu vreau să intru în aceste discuții. Cred că mi-am exprimat clar poziția încă de la ultima noastră ședință, la București. Eu nu pot să

pledez pentru acordarea statutului de invitat special. Dar nu pledez nici contra. M-am ținut de acest lucru.

Toată lumea e de acord că imaginea noastră aici, în Occident, e proastă. Mă bucur că, în sfârșit, își dau seama de acest lucru. Pentru noi, în România, viața s-a schimbat așa de mult în bine, comparat cu ce era sub Ceaușescu, că noi uităm că pentru cei de aici, ce s-a întâmplat și se întâmplă în România e o negare a democrației, le-am spus.

Duminică, 30 Septembrie 1990

Masa cu Philip Williams de la Bulk Ocean Shipping și Robert Baines de la Antrak Group. Într-un alt restaurant din orașul vechi. Ne-am înțeles. Să începem cu vapoarele care sunt în stare de plutire. O societate mixtă pentru fiecare. Pavilion de conveniență. Recondiționarea să fie capitalul social. Să fie stabilită în mod obiectiv de experți nemți internaționali. 5% din acțiunile părții occidentale să fie rezervate obiectivelor de interes național românesc, potrivit indicațiilor mele. Eu nu vreau nici un beneficiu personal. Robert Baines are legături impresionante în lumea financiară. Îl cunoaște pe Jacob Rothschild și Eddie s-a căsătorit cu mătușa lui. Îl cunoaște și pe Jimmy Goldsmith etc. Ca să valorificăm întreaga flotă românească, vom avea nevoie de sume importante.

Seara la Horațiu Borza. Are mai mulți invitați. Dar, mai întâi, un interviu doamnei Monique Wagner, venită special înaintea celorlalți invitați. Ea scrie la *Dernières Nouvelles d'Alsace*. M-am bucurat să-l cunosc pe Pierre-Henri Imbert, cel care a scris raportul despre România. El e Directeur adjoint des Droits de l'Homme la Consiliul Europei. E căsătorit cu o româncă foarte simpatică și inteligentă.

„Nu înțeleg cum raportul meu, strict confidențial, a ajuns în 48 de ore pe masa lui Petre Roman!?", mi-a spus. Noi toți l-am avut la București, l-am informat.

Un profesor de la Universitatea de aici, Alexandre Chabert, îmi atrage atenția că și la mine, la Londra, trebuie să avem un spion al Bucureștiului. Noi ne-am cunoscut la Soultzmatt, în 1986. De atunci el primea *Românul liber*. Dar numele-i era scris Chambert. Recent a început să primească și *Tribuna României* de la București. Dar tot pe numele Chambert, nu Chabert cum îl cheamă. *Quod erat*

demonstrandum.

Profesoara Cassoly și un profesor de origine română, Stănescu, au completat masa. Foarte bună, chiar copioasă, cu multe și variate vinuri.

La sfârșit, Horațiu a vorbit de familia noastră, căci Radu îi spunea că suntem înrudiți. De copilăria și tinerețea noastră, de casa din vie, unde jucam ping-pong, de statuie etc. Emoționant, deși a făcut-o oarecum formal. În picioare și cu paharul în mână.

Luni, 1 Octombrie 1990

Pierre-Henri Imbert îmi atrage atenția că Jean- Pierre Fourré, deputatul socialist francez, a înaintat un amendament la rezoluția asupra României. S-a referit la unanimitatea parlamentarilor români în a cere recunoașterea statutului de invitat special la Consiliul Europei. I-am dat în scris că nici eu personal și nici Partidul Național Țărănesc Creștin Democrat nu cerem ca acest lucru să fie făcut acum, imediat. Trebuie să ia notă de acest lucru. Dezbaterea asupra României a suscitat mare interes. S-au înscris nu mai puțin de 21 de amendamente asupra rezoluției. Raportor a fost olandezul Noerens și șef al comisiei, elvețianul Sager.

Noi toți am privit dezbaterea de la balcon, cu bilet de vizitatori. Au fost 9 cuvântări. Majoritatea, pentru acceptarea noastră imediat. Dezbaterea asupra amendamentelor a fost amânată pe mâine.

În tren spre Paris discuție interesantă cu Mănescu și Mureșan. Abia acum îmi dau seama că Mureșan e omul lui Roman, pe când Mănescu și Bârlădeanu sunt cu Iliescu.

Am uitat să notez. Azi, prânzul ne-a fost oferit la Restaurantul Consiliului European de Liviu Bota, Senior Advisor to the Under-Secretary General la Națiunile Unite. El e angajat de ONU, la Geneva. Ca atâția alții, s-a comportat excepțional de curtenitor față de mine. De fapt, nu înțeleg de ce. El e înalt funcționar al ONU. Nu depinde nicicum de România. Mi-a vorbit de Louis Joanet, care e aproape de Rocard (Primul-ministru Michael Rocard).

Marți, 2 Octombrie 1990

La Ambasada din Paris. E un mic palat. Construit de Napoleon al III-lea pentru una din metresele lui. Titulescu e cel care a cumpărat imobilul. Mănescu a fost ambasador aici timp de 5 ani.

„Nu e o casă confortabilă", mi-a zis.

Întâi au venit reprezentanții grupului de prietenie franco-română al Senatului, Jean Puech și Josselin de Rohan. Erau toți adunați când am sosit și eu. „Așa e domnul Rațiu. Întârzie. Cum a întârziat și la alegeri", m-a întâmpinat Săndulescu când mi-am exprimat scuzele de rigoare. Discuție bună. Mi-am spus cuvântul și eu.

La 11.30 au venit și cei din Adunarea Națională: François Massot, Pierre Lequiller, Jean-Pierre Michel și Michel Jaquemin.

Masa dată de firma Valmon în elegantul restaurant „Le Doyen". Hugo Ramniceanu e Președintele Director General. De origine română. Maurice Bidermann face cămăși. E proprietarul firmei „Arrow" din America, printre altele.

După masa la Președintele Comisiei Afacerilor Străine din Adunarea Națională, Michel Vauzelle.

Miercuri, 3 Octombrie 1990

La Laurent Fabius, președintele Camerei. La ieșire, fostul ambasador la București, Le Breton, mă oprește în stradă. Acum a fost numit la Lisabona.

După masă, la Alain Poher. Eu am sosit primul. M-a primit Monique Badenes. Prietenă de-a lui Coposu. Ea reprezintă „Le Centre des Democrates-Sociaux". Președinte e Pierre Méhaignerie.

Cina la restaurantul Drouant, în camera unde se decide decernarea Premiului GONCOURT. Sală ovală cu fotografii, portrete în ulei și un bust al marelui om. Plus lucrările lui într-o vitrină. E dată de firma Bouygues. Președintele Director General e Jean Pierre Combot. Alex Missirliu e manager la ei. Vor construi un mare centru la București. Cum am sosit ultimul și cam târziu, căci nu găsisem un taxi, Săndulescu m-a tachinat că apar întotdeauna „în vedetă". Înainte de cină a fost Novacovici la mine. Aceeași teorie. Trebuia să se intituleze Președinte interimar, pentru că era nevoie de titlu când s-a dus cu Nicolae la Bruxelles. N-are dreptate. Putea s-o facă perfect de bine ca secretar general și, dacă era absolută nevoie de semnătura mea, are o ștampilă. Deci putea s-o aplice.

În tot cazul l-am liniștit și nu cred că va crea probleme.

Joi, 4 Octombrie 1990, Paris

Sosesc la timp pentru Conferința de presă. Începe la 10.30. Vreo

40 de persoane. Vorbește Bârlădeanu, Săndulescu. Când îmi trece mie microfonul, eu declar că prefer să răspund la întrebări. Vorbește Bălănescu și Teaci.

Prima întrebare adresată mie: „Cum mă simt alături de comuniștii din nomenclatură, pe aceeași platformă cu ei?"

Excelentă întrebare pentru care sunt recunoscător. Nu sunt pentru ei, am denunțat alegerile drept frauduloase, dar am acceptat să facem parte din Parlament. O facem ca să luptăm pentru democrație, dinlăuntru, nu din afară. Noi suntem în Opoziție față de Guvern.

Cea mai marte parte din întrebări mi-a fost adresată mie. Am vorbit clar, fără înconjur. În România nu există încă democrație, încă nu mi-am putut publica ziarul, n-am putut înființa nici un post de televiziune, casa mi-a fost devastată etc. Dar în Parlament putem lua cuvântul.

Novacovici a fost primul să-mi spună: „Ați vorbit excelent". Mănescu m-a felicitat. Eu vreau adevărata reconciliere, i-am spus. Să știi că voi merge așa cum am vorbit. Se referea la sugestia lui că ne-ar trebui o coaliție.

Mâncare și băutură pentru toți participanții. Mi-am luat rămas bun de la colegii mei.

Ghika a căutat să-mi obțină o viză pentru Franța. Imposibil. Ieri am luat prânzul cu Ioana și cu Alexandru, acolo unde-mi place mie, în restaurantul La Rotonde de la Muette. Alexandru e foarte drăguț. Ioana trece printr-o perioadă dificilă.

Vineri, 5 Octombrie 1990, Londra

Toată ziua la birou. Cu Iain McIntyre (Bank of Scotland) mă înțeleg imediat.

Doctorul Drue Nixon mă găsește în bună stare fizică, sănătos. Aritmia mea nu e gravă. Orice medicament aș lua va avea efecte nedorite, nocive. Mai bine să nu iau nimic. Să mă odihnesc mai mult. Asta-i tot.

Dobre, care a cerut azil politic acum 5 zile, vine să mă vadă, trimis de Dan Stănescu. A funcționat la Ambasadă, ca economist. A plecat pentru că, la adunarea din 23 septembrie li s-a cerut să susțină FSN-ul și să acționeze împotriva exilului. Celac a participat la această „ședință". Vreo 40-50 de refugiați din Londra au participat și ei. Însărcinatul cu Afaceri, Nicu Bujor, a prezidat. Securiștii Purcea și Cimpoiești, care e și consul, l-au amenințat că-l vor „trimite pachet" în țară, sau undeva în Africa. Aceasta, pentru că el a protestat. „Nu trebuie să-i susținem pe FSN-iști", ar fi spus. După afirmațiile lui, el, Dobre, ar fi condus greva minerilor din 1977. Așa a ajuns să fie un favorit al lui Măgureanu, pe care, de fapt, îl cheamă Astalos Imre. Vrea să-l ajut. Zice că n-are bani.

Seara la Polish Hearth. Vreo sută de oameni. Printre ei președintele Poloniei în exil, Richard Kaczorowski. Prezidează Lordul Bethell. Mă prezintă Zbiszek Racieski, extrem de frumos. Le descriu situația din țară așa cum este. Fără exagerare. Întrebări cu duiumul. Am remarcat prezența lui Brian Crozier, David Floyd și mulți alții. Peter Blaker, Bernard Braine, Lubo Sirc etc. mi-au scris să-și exprime regretul că n-au putut să vină. Rostko Marcetici a încheiat ședința, aducându-mi adevărate elogii. M-a tratat de erou etc. care-și sacrifică o viață de confort ca să lupte pentru democrație în țara lui, riscându-și chiar viața.

La cină am vorbit cu Însărcinatul cu Afaceri, Nicu Bujor. Mi-a spus că Dobre a plecat cu niște bani sustrași din gestiunea Ambasadei. Vreo 2800 de lire sterline. Și mai e dator cuiva cu încă vreo 700-800 de lire sterline. Nu știu ce să cred. A acuza pe cineva, care cere azil politic, de furt etc. e o procedură obișnuită la comuniști.

Sâmbătă, 6 Octombrie 1990

Cu Sandu Poberezhnic la Bruxelles. Ne așteaptă Damian Vasile la aeroport. Încurcă ieșirea din oraș și ne trezim că mergem direct spre Antwerp. Adică exact în direcția opusă. Rezultatul: ne-au trebuit patru ore și jumătate în loc de două până la Paris. Dar n-am avut nici un control al pașapoartelor la frontieră. Am intrat în Franța fără viză valabilă. Cea de pe pașaportul meu de refugiat expirase la 13 septembrie, iar cea de pe pașaportul meu diplomatic menționa doar o singură intrare. Și pe asta o utilizasem când am aterizat la Strasbourg cu delegația de parlamentari și gazetari, la 25 septembre.

Ședința Comitetului Coordonator a avut momentele ei dificile. Dar cred că s-au liniștit spiritele. Nu mai publicăm nimic în chestiunea postului inventat de Doru Novacovici și mergem înainte.

I s-a acordat însărcinarea să meargă înainte cu televiziunea în România, dar să nu mai figureze nicăieri ca președinte interimar sau *ad interim*. S-a decis să facem Congresul la 3-5 mai 1991, la Paris și să cooptăm în Comitetul Coordonator pe Ion Ghika, Nicolae Rațiu, Florica Enescu și Dan Șireteanu (cel care a organizat întrunirea de la Pălținiș).

Doru venise pregătit cu multiple delegații de la membrii Comitetului Coordonator. Eu am adus doar două scrisori. De la Jimmy Crăciun și Felicia Călugăru. În ambele cazuri delegația dată lui Doru e revocată.

Duminică, 7 Octombrie 1990, Paris

Zoe Storm aici. Doina Bâscă îmi spune la telefon că Hurezeanu dăduse la început știrea că toți parlamentarii români au mers cu pălăria în mână să cerșească statutul de invitat special la Consiliul Europei. Mare consternare la București. Dar pe urmă, s-a dat din nou la Europa Liberă poziția luată de mine. Iar Ilie Păunescu a adus textul cuvântării mele. (Ea nu primise scrisoarea mea.) Din om criticat am devenit „erou".

Luni, 8 Octombrie 1990, Paris

Doru la cină. Cred că ne-am înțeles. I-am atras atenția asupra încercărilor pe care le face Guvernul să ne dezbine. I-am povestit cum Rărvan Theodorescu mi-a vorbit de insomnia lui din cauza lui Roman. Insomnie care l-a făcut să propună ca să se dea UMRL-ului două ore de televiziune. „Așa s-ar rezolva problema." Doru mi-a povestit cum au fost primiți la Externe de Dohotaru cu o masă copioasă, cu ministrul de stat Vătășescu, care i-a spus că s-ar înscrie și el în UMRL.

La masă a fost și Nicolae Mareș (consilier) și ei doi, Doru și Damian, plus Dumitrescu și Gigi Avramescu. Au stat mult de vorbă cu Roman și s-au înțeles.

Au semnat hârtia, înțelegerea fiind că televiziunea nu se face din banii mei. Să nu ne lăsăm manevrați ca să devenim un mijloc de a obține sprijin pentru Guvernul actual, mai ales printre românii din străinătate. Nu astea au fost exact cuvintele mele, dar ăsta a fost sensul. I-am vorbit și despre discuția ce am avut cu Șandor, care sugera același lucru. Sper că Doru a înțeles.

Marți, 9 Octombrie 1990, Paris

Citesc comunicatul propus de Doru. Vrea să pregătească un nou statut pentru Congresul viitor. Și include fraza: „Comitetul Coordonator a decis ca până la viitorul Congres funcția de președinte interimar să fie executată de domnul Doru Novacovici pentru relațiile cu factorul extern".

Tocmai lucram la amendarea acestui comunicat. Am moderat cererea de propuneri adresată membrilor pentru modificarea Statutului, nu pentru un nou statut etc. Îmi telefonează Doru Novacovici. Imposibil să-l conving. Ține morțiș să includem fraza. Nu cedez. Doar el și-a inventat postul. Acum vrea să-i dea legitimitate. Așa ceva nu pot să fac.

Nicolae îmi dă de lucru. Îmi cere să-i vorbesc deputatului Edward McMillan-Scott. La Strasbourg a venit o întreagă echipă românească. Ambasadorul român a fost audiat. Sunt două stagii: Trade&Cooperation Agreement și, apoi, The Association Agreement. Îi dau amănuntele de care are nevoie.

Vorbesc cu Steven Biller (care se ocupă de "Danes & Brits Exclusively"). El e plin de informații și-mi sugerează să intru în legătură cu Pierre Lelouche, pentru Chirac. Pentru problema românească, cu Harry Mc Cubbin, Ruberto Formigoni, Patricia Rawlings și Frans Andriessen și Maria Adelaide Aglietta.

Dau toate adresele lui Nicolae și-i cer ca el să scrie tuturor în numele meu. Să le ceară să nu aprobe concesii României până când nu sunt îndeplinite cele cinci condiții impuse de Comisia Europeană. Evident, asta-i va înfuria pe cei de la putere. Dar cum aș putea face altfel?

Coposu a acceptat invitația să meargă la Londra, la Congresul Partidului Conservator. Joi dimineață va avea loc o dezbatere despre Europa Răsăriteană, la Hotelul Highcliffe din Bovnmouth. Îi cer lui Arthur Butler să meargă acolo și să-mi facă un raport.

Papa merge în Ungaria la 17-20 august anul viitor. Pentru celebrarea zilei de Sf. Ștefan. Nicolae sugerează să-l invităm și în România. Sau, măcar, să-i primească pe prelații noștri uniți. Bună idee.

Să nu uit. Ion Ghika ne-a informat, în cursul ședinței de sâmbătă, că „adevăratul câștigător al alegerilor din 20 mai, ați fost dumneavoastră. Dețin această informație de la securiști, de la București." O

fi, n-o fi, n-are importanță! Ei vor ca să mă pregătesc să candidez ca independent la viitoarele alegeri. În primul rând, nu știu dacă voi mai candida. Apoi, trebuie să rămân în PNȚ.

La 4.30, la Camera Deputaților (Assemblée Nationale). Mă primește Jacques Godfrain într-un birou foarte elegant, cu o mare tapiserie în spatele scaunului pe care ședea. „Am fost făcut chestor. Sunt numai trei chestori în Adunarea Națională." Vreau să mulțumim orașului Troyes pentru ambulanță, îi spun. Îmi dă numele primarului, Robert Galley. Să invităm o delegație la Turda și să organizăm adoptarea, sau înfrățirea orașelor. E de acord. Să scriu lui Galley. Îi cer ca Chirac să ne dea o sală pentru Congres, la anul (UMRL). Va face necesarul. Să ne revedem când vin din nou la începutul lui noiembrie. Michel Roussin e director de cabinet al lui Chirac. Mă invită la o recepție pentru niște gazetari sovietici. Are loc la 8.00 seara în apartamentul foarte elegant ce-i stă la dispoziție, într-una din clădirile de la 126 rue de l'Université.

Rușii foarte interesați să vorbească cu mine. „Ești faimos în Rusia", îmi spune Ghenadi Ciarodeiev. De fapt, știa de alegeri, mineri etc. Mă văzuseră cu toții la televizor. Ceilalți: Maxim Iusim, Vladimir Morozov, Gaiaz Alimor și Andrei Afanasiev. Mozorov e „capitalistul" lor. Director al unei asociații de întreprinderi. Se pare că merge foarte bine de când au devenit independenți de stat.

Ciarodeiev și Iușim mi-au propus să le dau de știre când vin la Moscova. Vor să publice un portret al meu în *Izvestia*, unde lucrează amândoi.

Miercuri, 10 Octombrie 1990, Paris

Rescriu comentariul ședinței Comitetului Coordonator. Las afară numirea lui Novacovici de președinte interimar pentru factorul extern.

Nick Minden mă asigură că voi primi formularul care trebuie completat ca să primim cele 140 milioane de dolari. I-am spus că el trebuie să-l aducă la București, personal.

Iucăl îmi aduce textul interviului ce mi-a luat deunăzi. Tocmai îmi citea întrebarea dacă Regele Mihai l-a văzut pe generalul Stănculescu.

„Dacă ar fi fost regizat totul, nu putea să fie mai perfect", mi-a zis lucăl când m-am întors în salonul unde erau instalați când mi-a

telefonat Regele.

I-am povestit Regelui cum au mers lucrurile la Strasbourg și Paris. Și, bineînțeles, l-am întrebat de Stănculescu. "Știu că a fost în Elveția. Nu m-a contactat", mi-a răspuns.

Principesele Sofia și Elena vor veni la București. Mă vor căuta. Mi-a confirmat că Mărgărita și Sofia le-a povestit cum le-am primit când au fost la București ultima dată.

Iucăl, impresionat, m-a întrebat ce șanse are Regele. N-am vrut să-i răspund pentru publicare. Pentru că, astăzi, șansele lui nu sunt mari. Dar, dacă s-ar scrie și vorbi despre monarhie și cum a prosperat poporul român sub ea, lucrurile s-ar putea schimba. În politică totul e posibil. Deci nu e exclus ca Regele să fie chemat, la un moment dat, ca o soluție de compromis.

Vine Doru Novacovici. Mâncăm împreună. Acceptă modificările ce am adus eu comunicatului. Insistă, însă, să reintroduc fraza cu numirea lui de „președinte interimar pentru factorul extern". Refuz. Cu multă diplomație, cred. Dar nu cedez, deși discuția a durat cel puțin două ore.

De altfel, sunt îngrijorat, i-am spus. Faptul că ai trimis copie după acordul ce ai semnat cu Roman pentru televiziune ne face un rău imens.

Pentru televiziune au manifestat și au făcut greva foamei cei din Piața Universității. De aceea am fost eu acuzat că-i finanțez. Acum nu mai avem acest argument împotriva regimului. Și încă nu știm dacă ni se va da dreptul să facem o televiziune independentă. Mi-a descris apoi, în amănunt, planurile lui. Are nevoie de 2 milioane de franci francezi pentru echipament și cca 40.000 de franci pe lună pentru cheltuieli. Speră că va putea să amortizeze în timp de un an, din venitul reclamelor. După el, numai șapte minute de reclamă pe oră și emisiunile vor avea la început numai o singură oră.

Iarăși revine la fraza lui tăiată de mine, dar își dă seama că sunt absolut hotărât. În cele din urmă, acceptă. „Să știți că sunt foarte supărat că n-ați publicat textul înțelegerii mele cu Roman", mi-a zis. De împăcat, nu l-am împăcat, dar am rămas înțeleși să mergem înainte împreună.

Să facem un Congres de pomină la anul. Tot cam supărat, mi-a zis la plecare: „Ar trebui să fiți ministru de Externe tot timpul. Diplomația e atuul dumneavoastră."

Joi, 11 Octombrie 1990, Paris

Îl rog pe Arthur Butler să meargă la Congresul Partidului Conservator - el e deja acolo - la ședința de dimineață. Apare și Corneliu Coposu printre alți lideri din Europa Răsăriteană.

La aeroport sunt ca de obicei tratat cu multă deferență. Îndată ce m-a zărit, doamna Columb m-a agrăit, mi-a luat bagajele, mi le-a înregistrat etc. ...

Însărcinatul cu Afaceri, cu alți trei membri ai Ambasadei, la îmbarcare. În avion multă lume a venit să-mi vorbească. Printre ei, Stelian Tănase, redactorul-șef al revistei *22*. Mai mult mi-a vorbit doamna Bădescu, care s-a așezat lângă mine. Mi-a vorbit de charisma pe care n-o are Coposu și pe care eu o am fără nici un efort. „Cu el nu putem câștiga alegerile". Are dreptate. I-am atras atenția că eu nu intru într-un complot. Același tratament elegant la sosire.

Iau cina cu Reli și Gigi. Am numai știri proaste. Complicații peste tot.

Vineri, 12 Octombrie 1990

Zi neagră. Întâi, asaltat de oameni, inclusiv de un tânăr ofițer de aviație de la Sibiu, originar din Turda. De aceea a venit la mine. Se simte amenințat cu moartea pentru că cunoaște anumite amănunte compromițătoare pentru Securitate. El a fost cel care a descoperit că un "accident" de elicopter a fost cauzat de gloanțe trase asupra lui. Toți au murit.

Bondor mi-a adus textul cuvântării lui la Asociația Foștilor Deținuți Politici. El sugera ca eu să fiu președinte de onoare, pentru că eu am fost cel care a obținut, prin americani, eliberarea tuturor deținuților până la data de 23 august 1964. „Nu mi-au dat voie să vorbesc. Conducătorii Asociației sunt legionari."

Discuție lungă cu Doina Bâscă. „Cu Rodean eu nu lucrez. Cât timp e el la tipografie, ea nu va funcționa niciodată. El a fost pus acolo să împiedice publicarea ziarului. Nici cu cei de la *Arte 26*. Ăștia sunt foști colaboratori".

Rodean vrea să publicăm două numere din revista lor. Tot facem o probă. Trebuie s-o facem ca să fim siguri că merge bine tiparnița. Eu voi apărea ca Director fondator. Accept, dar cu condiția ca, după aceea, să plătească.

Ședință mare cu toți oamenii-cheie - Rodean, Nick, Caramitru, Popescu, Gigi, economista și avocata Diculescu. Cădem de acord că e mai bine să constituim societățile în așa fel ca eu să apar ca parte românească, împreună cu unul sau altul din colaboratorii mei. Să se facă pe baza Legii 96. Când noua Lege a societăților comerciale va intra în vigoare, le vom transforma în societăți pe acțiuni. Le voi da și lor acțiuni, ca toți să participe la beneficii.

Lungă discuție cu Cristian Popescu. El e total contra Doinei. Pe lângă faptul că nu se înțelege cu nimeni din organizația noastră, se afirmă că ea a fost informatoare înainte de Revoluție. I-am cerut fapte. Nu are.

Gaspar, când a venit să mă vadă, joi seara, imediat după întoarcerea mea în țară, mi-a vorbit tot astfel, plus faptul că ar avea o legătură mai veche permanentă cu un medic. E doar normal, pentru o femeie tânără și frumoasă, i-am zis. M-am culcat devreme, epuizat. Nu fizic, numai moral.

Sâmbătă, 13 Octombrie 1990

Zoe Storm îmi telefonează din Germania. Da, e posibil să se aranjeze ca eu să fiu primit de Gorbaciov când merg la Moscova. Dar neoficial. Să fie doar o vizită privată. Cea oficială să fie la nivelul meu de lider parlamentar.

Coposu mi-a lăsat o notă ce confirmă că atitudinea mea la Strasbourg a fost aprobată de conducerea PNȚ. Nota mi-a fost adusă de Ilie Păunescu. El ține mult ca să-i tipărim gazeta de doctrină pe care vrea s-o scoată. Asta, ieri după-amiază.

Azi vine Mircea Enescu. E furios că s-a decis ca viitorul Congres al UMRL să aibă loc la Paris. I-am explicat că eu am propus să fie în România. Am rămas într-o minoritate de 1. I-am descris ședința Comitetului Coordonator. I-am spus că Novacovici și Damian Vasile s-au opus propunerii mele ca el să fie cooptat. Dar că toți au acceptat-o pe soția lui și pe Suceveanu pe care tot eu l-am propus. Ne va scrie ca să protesteze. Vor face-o și alte filiale din România, pentru că ei nu-și pot permite să trimită delegați la Congres, dacă se va ține la Paris. Ei cer un Congres în România. Le-am promis că voi circulariza scrisorile lor tuturor membrilor Comitetului Coordonator, care acum sunt 15 la număr. Le vom cere opinia, și eventual, o nouă ședință extraordinară pentru a schimba decizia luată la 6 octombrie.

Dacă nu putem schimba hotărârea, atunci voi închiria eu două avioane ca să facilitez transportul a vreo 250-300 de oameni. Fiecare din ei va putea să aducă cinci delegați. Deci cei din România ar putea să aibă peste o mie de voturi.

Florica Enescu nu voia să accepte cooptarea ei în Comitet. „Am insistat să accepte, ca să avem un vot în plus", a adăugat Enescu.

Teofil Popescu vine cu mandat de la conducerea Partidului Țărănesc Republican să-mi ofere președinția. În termeni extrem de măgulitori. Ei au două publicații, opt organizații județene, oameni tineri, hotărâți. Dar nu vor să fuzioneze cu PNȚcd. Mă voi gândi, i-am spus.

Valentin Gabrielescu a venit să-mi vorbească despre Ion Hotnog care afirmă că oamenii mei - Tecuceanu și Cristian Popescu - i-au dat bani pentru manifestațiile din Piața Universității. Total neadevărat.

Masa cu Florian Rădulescu. El nu poate să mă ajute imediat. Are probleme cu fata lui. A lăsat-o bărbatul. Are copil mare. Trebuie s-o ajute să-și găsească locuință etc. Mi-a vorbit de un prieten al lui în care aș putea avea toată încrederea.

Pe la 3.15 vine Doina Bâscă. Stă până la 9.45. Lucrăm toată după-amiaza. Facem planurile ziarului. În amănunt. Numește personalul de angajat, redactorii, corespondenții în străinătate etc.

Luăm cina în patru. Cu soții Cristian Popescu. Discuție bună. Nu prea aprofundată. Vreau să-i pun împreună. Să se tolereze reciproc, căci e prea mult să le ceri să se iubească!

Duminică, 14 Octombrie 1990

Nelu Boilă a venit special de la Cluj. Vrea să publicăm, sub semnătura mea și a lui, un Memorand Român 1990. În problema româno-maghiară. Să obținem vreo 50 de semnături. Apoi să deschidem o listă pentru altele. Textul nu e rău. Mă întreb dacă e oportun. Vreau ca Doina Cornea să semneze. Îl voi pregăti pe ordinator, în tot cazul.

Eu sunt om disciplinat. Vreau să-l discut cu Coposu. El e șeful meu, i-am zis.

Nelu mi-a făcut adevărate declarații de admirație etc. Cu mine vrea s-o facă și să mi-l însușesc (Memorandul). Mai ales față de Coposu, „care întotdeauna ezită etc."

Luni, 15 Octombrie 1990

În Parlament. Le spun că mi-a lipsit atmosfera Camerei. Mari aplauze. Am respins, apoi, amendamentul lui Börbely Ernö ca ajutorul de șomaj să fie dat celor care nu-și găsesc loc de muncă în domeniul corespunzător pregătirii lor, în județul lui. Adică să poată sta pe loc, pe socoteala statului. Evident, „pentru a ține secuimea acolo unde e". Noi aplauze.

„Ai câștigat alte trei procente de popularitate", mi-a zis Klaps când m-am întors în banca noastră.

Presa FSN-istă mă clasează deja al treilea în popularitate în țară. După Iliescu și Roman.

Îl concediez pe Nicu, cel care mi-a distrus una din mașini. E extraordinar. Nu există absolut nici o integritate la oamenii ăștia. Găsesc aproape toate sticlele de băuturi goale și aflu că „s-au consumat" 70 kg de carne într-o săptămână!! Degeaba le spun că trebuie să fie cinstiți. Cum au ocazia, fură. Sunt tare mâhnit.

Vorbesc cu oamenii-cheie. Cu fiecare în parte. Obțin de la Rodean, Doina Bâscă, Caramihai asigurarea că vor lucra împreună. Cristian Popescu nu e de acord cu decizia mea s-o numesc pe Doina Bâscă redactor-șef. „Veți vedea dumneavoastră."

Inspectez tipografia. Arată bine.

Marți, 16 Octombrie 1990

Henry mi-a adus, ieri, un Mercedes. E frumos, alb, motor diesel.

Dimineață la ședința Comisiei Drepturilor Omului. Discutăm drepturile inculpatului. N-avem tradiția *habeas corpus*. Arestatul nu poate fi deținut mai mult de 30 de zile, care pot fi prelungite de judecător tot cu 30 de zile, dar nu mai mult de șase luni, în total. Prea mult, a fost comentariul meu. Poate ar fi trebuit să încerc adoptarea sistemului și instituției anglo-saxone, *habeas corpus*.

La tipografie. La parter totul arată bine. Lucrul e terminat. Se lucrează acum la etaj. Rodean e sigur că nu vom fi împiedicați să scoatem ziarul.

Trimit un mesaj lui Gorbaciov prin ambasadorul sovietic Bogdanov. Îl felicit pentru că i s-a decernat Premiul Nobel pentru Pace.

O delegație de la Pitești (PNȚ) îmi aduce un mare și frumos buchet de garoafe galbene (culoarea mea electorală), cu o panglică

marcată „Încredere, Stimă, Respect. Pentru Domnul Președinte PNȚcd."

Vasian de la Cluj. Discutăm formarea Băncii de la Cluj.

Miercuri, 17 Octombrie 1990

Liga Româno-Elenă din Tulcea vrea să le fiu președinte de Onoare. Un domn, Perpicidis Constantin, e președintele lor.

Joi, 18 Octombrie 1990

La ședința comună a celor două Camere. Roman face raportul situației economice, după care se discută raportul pe care l-a făcut Vătășescu, săptămâna trecută. Mă înscrisesem și eu la cuvânt. Am renunțat însă, pentru că e mai important să vorbesc la ședința în care se va dezbate raportul lui Roman. Săptămâna viitoare.

Corneliu Mănescu a venit să se așeze lângă noi. Eram cu Diaconescu. De vorbit, n-am putut vorbi. Dar am apreciat gestul. Țepelea a remarcat, referindu-se la Mănescu și la mine: „Ar trebui să fiți în rândul întâi, unde vi s-au rezervat locuri." E absolut neimportant, a fost reacția mea. Adevărul e că parlamentarii își vor liderii în față. Ar trebui să mă conformez, deși mi-e total indiferent unde stau. Cum spunea Churchill: „Oriunde mă plasezi, acolo e locul de onoare." Asta, drept replică la scuzele gazdei că nu l-a pus la dreapta ei.

Mi s-au luat imediat interviuri: *Cațavencu*, *România Liberă*, *Tribuna Economică* (sau așa ceva) și TVR. Le-am spus tuturor că sunt flatat. Programul lui Roman e, în mare, programul economic propovăduit de mine. Ceva mai timid însă. Mi-am arătat îndoiala în ce privește capacitatea lui de a-l realiza.

Printre cei care au luat cuvântul după Roman, a fost și Gabrielescu. Foarte bine, s-a dat la Vătășescu fără nici un ocol.

Toată după-amiaza și seara succesiune de oameni. Enescu îmi aduce copia scrisorii trimisă mie la Londra și lui Novacovici la Paris, ca să protesteze împotriva ținerii Congresului UMRL la Paris în mai anul viitor. Trebuie să aibă loc în România. Vine și Damian Vasile. Nici nu vrea să audă de așa ceva. S-a decis la ședința Comitetului Coordonator. Acum nu mai putem schimba. Trebuie să-i informăm pe toți membrii Comitetului de această cerere, a fost reacția mea.

George Rațiu din Trenton a venit să mă vadă. Din nefericire l-am ținut să aștepte aproape o oră. A plecat fără ca să-mi vorbească, căci avea alt rendez-vous la Ambasada SUA.

Vineri, 19 Octombrie 1990

Cu avionul la Cluj. Elisabeth, Cristian Popescu și Gigi cu mine. Echipajul m-a invitat la postul de comandă. Am văzut, pentru prima dată din cabină, Sinaia, Predealul, Piatra Craiului, Brașovul și Poiana Brașovului, Foarte frumos. Spectaculos.

Ca de obicei, multă lume la aeroport. La sediu, audiențe. Apoi la Liceul Gh. Barițiu. M-au primit școlarii cu ovații. Erau în curte când am intrat cu mașina. Directoarea, doamna Crișan, mi-a explicat că vor să redobândească edificiile liceului și să-l refacă așa cum era: un centru de cultură, liceu teoretic, până la 18 ani. Acum e amestecat. Mai mult tehnic, mai mulți profesori și profesoare prezente. De acolo, încet, încet, la Episcopie. Guțiu și vicarul, Tertulian Langa, au plecat azi dimineață cu mașina, în Cehoslovacia. Nunțiul papal în România, Bukovsky, își sărbătorește înscăunarea de arhiepiscop, în orașul său natal.

Mi-a vorbit avocatul eparhiei, Olteanu și Matei Boilă și alții, inclusiv o maică foarte inteligentă. Vor restituirea bisericilor episcopale, mănăstirești, schitului și ale protopopiatelor. Sunt 77 la număr. Nouă au fost deja restituite: la Timișoara și Lugoj, de exemplu. În total, noi, greco-catolicii, avusesem 2500 de biserici. Biserica Ortodoxă nu vrea să restituie decât bisericile aparținând parohiilor unde majoritatea enoriașilor sunt greco-catolici. Arhiereii noștri vor *restitutio in integrum*. Deci, impas complet.

Iarăși la sediu și masă la Hotelul Sport. Cina în camerele alocate mie în sediu.

Sâmbătă, 20 Octombrie 1990

Audiențe dimineața. La Liceul Gh. Barițiu, la ora 10.00 a.m. Numai foști absolvenți, 21 la număr. Au vorbit tot despre aceeași problemă. Mi-am luat angajamentul să mă ocup de ea.

La sediu, ședința județeană a PNȚ. Iarăși ciocniri. Între Nelu și Cerghizan. Am aplanat lucrurile cum am putut. Ne-am înțeles în cele din urmă. Scurtă ședință cu tineretul PNȚ. Le-am dat 50.000 de lei. Să achiziționeze un televizor color și un video.

După masă, la Renée Turcu. E încântată de cadoul nostru, dat ei la începutul lui septembrie. „Mi-a schimbat viața", mi-a zis. Are și un receptor parabolic pe casă, așa că prinde și programul SKY.

Cina, tot la hotelul Sport cu Mira, Mya și Rica. (Mira, fiica lui Eugen Tilea, descendentă directă a memorandistului. Mya, sora mea. Rica, fiica adoptată de Titus Turcu, deci verișoară primară de-a mea.). Mya vrea să recupereze casa și s-o transforme în muzeu. Ideea e bună. Trebuie să strângem exponate. Ea crede că Flaviu Sabău ne poate ajuta. E de meserie.

Un tânăr încruntat mă apostrofează: „Eu pentru dumneavoastră am venit în România, din Anglia". Am rămas surprins. Nu l-am văzut niciodată în viața mea. Gigi s-a dus la el, după aceea. Săracul, e dezamăgit. Parcă eu aș fi de vină că în România nu există democrației!

Duminică, 21 Octombrie 1990

A început ședința pe la 9.30 a.m. în aula Bibliotecii Universității.

Victor Marian și Sălcudeanu și-au prezentat rapoartele. Primul ca secretar general; al doilea, ca trezorier. Au vorbit 23 de înscriși dinainte. S-a procedat apoi la alegerea a 27 de membri ai Comitetului Județean. Ceilalți 23, până la cifra de 50, sunt membri de drept. Totul s-a desfășurat în absolută armonie și corectitudine. S-au mai agitat, când Nelu, când Puiu Boilă, dar i-am liniștit de fiecare dată.

Rămași numai cei 50, din cei 114 delegați cât am participat la Conferință, ne-am ales Biroul Județean PNȚ. Discuția mare a fost în jurul alegerii vicepreședintelui. Au fost propuși Nelu Boilă și Mircea Mihăilescu. Voturile 5 și 4. Mihăilescu s-a abținut. Eu nu m-am declarat. Dar Nelu a perorat și, apoi, a votat pentru Mihăilescu.

Ar fi fost o greșeală să-l declar ales pe Nelu. Discuții. Dar într-un spirit de generozitate din partea amândurora. În cele din urmă, soluția s-a găsit alegându-i pe amândoi vicepreședinți cu drepturi egale. L-am făcut pe Vlad președintele de onoare, alături de Puiu Boilă și am constituit un Comitet de Consilieri în frunte cu Adrian Marino. Am răsuflat ușurat. Totul s-a terminat fără nici un incident și toți par mulțumiți. Cerghizan a fost ales Secretar General adjunct, ceea ce e foarte bine. Îl va seconda pe Victor Marian.

Vineri seara, Doina Cornea mi-a vorbit agitată. Să nu cumva să

semnez Memorandul scris de Nelu Boilă în problema relațiilor româno-maghiare. „Ar fi un dezastru. Vom fi acuzați de șovinism în străinătate." O asigur că și eu vreau să evit acest lucru.

Renée Turcu îmi spune că a fost prezentă când Pica (sora mea. A murit de septicemie galopantă la 21 de ani, în 1935.) și-a dat sufletul. „A fost o femeie excepțională, fină", a caracterizat-o Renée.

Luni, 22 Octombrie 1990

Suntem în avion spre București, Elisabeth și cu mine.

Sunt mulțumit de rezultatele obținute la Cluj. Trebuie să revin cât mai des. E așa de mult de făcut.

La urcarea în avion mi-a vorbit un ungur, Ienei. A fost la Gh. Barițiu cu doi ani în urma mea, îmi spune. Vorbește perfect românește. Gavra, deputatul AUR și Ailenei, senatorul FSN. Apoi Vaida, deputat liberal și alții în același avion. E zborul parlamentarilor, căci ședința începe, de obicei, luni la orele 14.30.

Ne apropiem de Otopeni. Ceață. În timpul iernii va trebui să iau trenul. E mai sigur.

În Parlament cer să se facă un recensământ al populației cât mai curând posibil.

Seara vreo 25 de intelectuali la noi acasă. Am fost asigurat că floarea gazetarilor a fost prezentă. Invitațiile au fost lansate de Doina Bâscă, cu ajutorul lui Stoica, în special. Alătur lista celor prezenți. Discuții interesante, mai ales despre ziar și televiziune. Ziarul poate să iasă, oricând. N-avem asigurată, însă, sursa de informații. Cea de la *Washington Post* ne e disponibilă la Londra. „Modem"-ul de recepționare e deja aici, dar legătura trebuie perfectată. Cea de la UPI întârzie. Încă n-avem receptorul parabolic.

În timpul șederii noastre la Cluj, s-a publicat primul număr al revistei *Arte 26*. De asemenea, o foaie de reclamă pentru tipografia noastră, care a fost răspândită la Târgul Internațional de mostre. S-a dat și la televizor acest lucru. Arată foarte bine.

Marți, 23 Octombrie 1990

În Parlament merg cu Ioan Alexandru și Gabi Țepelea la Dan Marțian. Cer să-mi dea voie să ridic problema alarmei basarabenilor. Ei au lansat un apel să fie ajutați, căci rușii au înființat două republici independente: „găgăuză" și „transnistreană". Ambele de

limba rusă. Intenția e clară. Vor să sfârtece cât mai mult teritoriul României.

„Trebuie să mă consult. Are implicații internaționale". De aceea am venit să vă vorbim. Nu să ridic problema, fără ca să știți despre ce este vorba.

Ministrul Dohotaru vine să mă vadă. Vrea sfatul meu. El se ocupă de diaspora românească. Nu știu ce să vă spun, ce să vă sfătuiesc. Diaspora este împărțită în două. Cea mai mare parte este de formațiune democrată, strânsă în jurul UMRL. Una mai mică, dar bine organizată, e de proveniență legionară. Horia Sima e bătrân, dar grupul de la Hamilton, *Cuvântul Românesc*, e format și din oameni tineri. Toată diaspora e contra regimului de aici. I-am explicat că nu vor să se întoarcă în țară. E mai bine acolo și nu vor să susțină pe față acțiunile țării, ca nu cumva să se interpreteze că susțin regimul Iliescu. Se vorbește de 800.000 de noi refugiați. Deci, tineretul țării pleacă. "În primele două luni au plecat 350.000 și au venit 250.000, îmi spune Dohotaru. E adevărat, foarte mulți au plecat după alegeri, dar nu știm câți vor rămâne acolo, permanent. Pașaportul e valabil pe 5 ani.Viața nu e ușoară nici acolo, dacă nu ești încadrat." Are dreptate, într-un fel. Exodul masiv e însă real.

Doina Bâscă îmi aduce invitația ce mi-a fost trimisă la sediul PNȚ. Era de la Ambasada SUA pentru Alfred Sykes (ministrul Comunicațiilor) și Janice Obuchewski (subsecretar de stat la Comerț). E ridicol. Ar fi trebuit să mi-o dea. Au ținut-o la ei, fără ca să mă informeze.

La recepția lor, care a avut loc vineri seara, s-a discutat postul de televiziune. Telefonez ambasadorului să-mi cer iertare că n-am apărut. Punch Green, afabil, ca întotdeauna. La fel și Michael Atkinson, care tocmai dădea o cină pentru 18 persoane în onoarea lui Celac. El pleacă la Londra să-și ia postul în primire.

Lucrez la raportul Roman. Va trebui să iau cuvântul în Cameră, joia viitoare. Comunic lui Mandulea că nu pot să merg la întrunirea „Forum" de la Cluj din cauza aceasta. Atât Doina Cornea, cât și Adrian Marino, țin foarte mult să fiu și eu prezent.

Miercuri, 24 Octombrie 1990

Îmi exprim Doinei Cornea regretul că nu pot să fiu și eu cu ei astăzi și mâine pentru manifestația Forum. Sunt cu trup și suflet

alături de voi, i-am spus. A insistat mult să merg și eu, dar a înțeles când i-am spus că trebuie să răspund lui Roman în Parlament.

La ședința Comisiei Parlamentare pentru Afacerile Externe. Ridicăm și problema creării republicilor „găgăuză" și „transnistreană" și apelul românilor din Moldova Socialistă. Se discută mult. Klaps cere ca dezbaterea să fie stenografiată (ceea ce se face) pentru că unii membri au sugerat să nu facem nimic pentru a nu supăra Kremlinul. În cele din urmă, propun eu un text pentru o declarație a Parlamentului României. Este adoptată, cu mici modificări și unanim. Corneliu Mănescu, ca de obicei, foarte prietenos.

Lucrez până târziu la cuvântarea mea. Mâine, în Parlament. Voi cere demisia Guvernului.

Joi, 25 Octombrie 1990

Mă scol la 5.00 dimineața. Revizuiesc cuvântarea. Pe la 7.15 a.m. sosește Oana ca s-o pună pe calculator.

Trebuia să vină Ion Mânzatu, aseară. N-a apărut.

În Parlament începem cu alte legi, pentru că Roman abia s-a întors din străinătate. Urma ca dezbaterea asupra raportului său să înceapă la orele 11.00. a.m. Când am luat în discuție declarația Parlamentului României, răspuns la Apelul moldovenilor, s-a propus un nou text, nu cel adoptat de noi. Mult subțiat, căci vorbea de simpatia noastră, nu de solidaritatea noastră cu ei.

Foarte multă lume a luat cuvântul în ședința plenară, fiecare cu altă idee, cu altă îmbunătățire. În cele din urmă ne-am retras în comisie ca să refacem textul. Discuție interminabilă. Corneliu Mănescu, bun președinte, însă cam slab. Dar tolerant, ceea ce e esențial. Fiecare cuvânt, fiecare virgulă au fost cântărite. A ieșit bine. Tot textul meu, schimbat puțin, e adevărat.

Abia ies de acolo, că Gabi Țepelea îmi spune că eu urmez să iau cuvântul în plenul Parlamentului.

Ajung gâfâind, cu doar vreo două minute înainte de a fi chemat la tribună. Livrez atacul. Cu calm desăvârșit și aplomb. Când am terminat, cerând ca Guvernul să demisioneze, tăcere totală câteva secunde. Nimeni nu se aștepta. Au urmat aplauzele de pe băncile Opoziției.

N-am mai stat. M-am dus imediat la Ambasada Cehoslovaciei. M-a primit însărcinatul cu afaceri, Josef Zima, și alți diplomați.

Multă lume. Frumoasă, reşedinţa ambasadorului.

Am vorbit cu Michael Atkinson, generalul Stănculescu, alţi generali, ambasadorii Indiei, Pakistanului, Mongoliei, Nigeriei, Belgiei (Helmans) şi mulţi alţii. M-au încadrat ruşii. Mulţi generali printre ei. Foarte prietenoşi.

Sosesc la Parlament cu câteva minute înainte ca Roman să se refere la atacul cel mai documentat, „de altfel foarte elegant, care a fost al domnului Raţiu". A respins argumentele mele, dar a acceptat că este rolul Opoziţiei de a cere Guvernului să demisioneze.

Sunt foarte mulţumit. Am înregistrat protestul nostru. Ţara ştie acum că suntem clar împotriva Guvernului şi o ştie de ce. Dacă situaţia economică nu se îmbunătăţeşte, Guvernul Roman va trebui să cadă.

La Ateneul Român. Se celebrează Ziua Armatei. E data eliberării ultimului petec de pământ românesc, la Careii Mari, în 1944. Vorbeşte Stănculescu. Iliescu şi Roman îmi fac semne din loja prezidenţială. Vorbesc cu Punch Green şi, după concert, Iliescu mă salută de departe în mod ostentativ, ca toată lumea s-o vadă. Mă întreb de ce?

Doina Bâscă îmi confirmă că lucrurile au mers foarte bine la Cluj. Doina Cornea a anunţat mulţimii că eu sunt cu trup şi suflet cu ei şi tot Clujul ştie că am cerut demisionarea Guvernului. Toţi sunt încântaţi.

Vineri, 26 Octombrie 1990

Mare criză la Cluj. Întâi îmi telefonează Puiu Boilă. Apoi, foarte alarmată, Lia Lazăr Gherasim. Prefectul Zanc a trimis o echipă să ridice mobila şi covoarele din sediul PNŢ.

Am lăsat un mesaj în biroul primului ministru Roman că doresc să-i vorbesc. Tocmai eram cu cei de la redacţia *Dreptatea*, când mă cheamă Roman. Doresc să spun că eleganţa a fost reciprocă, am început eu. M-am referit la schimbul nostru în Parlament. Vă doresc succes. Dacă reuşiţi, veţi vedea că voi recunoaşte public succesul dumneavoastră. „Sunt convins că veţi fi *fair-play*", a fost reacţia lui. Am discutat apoi regiile autonome. Mă bucur că nu vor juca un rol precumpănitor. Ele trebuie să apară acolo unde nimeni nu vrea să achiziţioneze întreprinderea la justa ei valoare şi numai dacă e vorba de o utilitate publică, i-am zis. Mi-a dat explicaţii. Am o

problemă, i-am zis. Nişte gealaţi au venit să ne ia mobila din sediul PNŢ - Cluj. I-am explicat cum stau lucrurile. Că e vorba de fosta casă ţinută la dispoziţia lui Ceauşescu şi că acolo am dreptul la două camere când mă găsesc la Cluj, în circumscripţia mea electorală. Dacă e nevoie, cumpăr eu mobila. Dar să n-o scoată.

S-a arătat foarte gata să intervină. Nu înţelege de ce?

Poate pentru cuvântarea de ieri, în Parlament. E vorba de prefectul Zanc. „Ştiu prea bine. Doar eu l-am numit." Să vedem ce va face.

Cei de la *Dreptatea* vor colaborare strânsă. La publicarea ziarului, la crearea unei agenţii, la tipărirea ziarului lor, alături de al nostru. Şi să le asigur clienţi occidentali care să publice reclame în *Dreptatea*.

Accept totul, cu excepţia reclamelor. Ziarul pe care-l voi scoate în curând va avea nevoie de asemenea reclame. Nu văd cum aş putea să pledez pentru două ziare. Altfel, putem colabora din plin.

Max Bănuş mi-a luat un lung interviu pentru programul lui adresat tineretului la Europa Liberă. Am discutat, apoi, afaceri. Vrea să tipărească publicaţia lui pe rotativele noastre. În cele din urmă va avea rotativa lui, pe care vrea s-o achiziţioneze din Suedia. Vor publica şi o revistă matematică, bilunară.

La cină, Minodora Ilie cu bărbatul ei. Ea ne-a salvat situaţia. Generalul Stan, împreună cu generalul Mircea Zice s-au dus la Ciurel să ceară clădirea unde ne-am instalat tipografia. Ciurel a convocat-o pe Minodora. „Ce mai faceţi, domnule general?, l-a întrebat pe Stan. Ultima dată v-am văzut la Ceauşescu etc...". Aşa i-a luat pe amândoi. De ce să-mi facă dificultăţi. Ei n-au decât de câştigat. Tot în poziţii bune sunt şi astăzi. Dar să nu exagereze. S-au împăcat în cele din urmă şi s-au despărţit prieteni. Nu ne vor mai face nici o dificultate, căci, altfel, ea va genera o acţiune împotriva lor.

Alt lucru interesant. Petre Roman ţine foarte mult ca eu să fiu prezent la inaugurarea Clubului Dacia pentru oamenii politici, care va avea loc mâine seară, la sediul din str. Kalinin. Minodora a transmis mesajul că m-a înduplecat să-mi schimb planurile şi voi merge la Turda abia mâine seară cu vagon-lit.

Minodora ţine mult să-l văd pe Patriarh. „Mi-a salvat viaţa. Elena Ceauşescu a vrut să mă omoare. Patriarhul a aranjat să fiu

trimisă în străinătate, ca să mă scape."

Sâmbătă, 27 Octombrie 1990

În trenul care ne duce la Câmpia Turzii. Ne cam zgâlțâie. Mai bine abandonez încercarea de a scrie.

Luni, 29 Octombrie 1990

Evenimentele s-au precipitat atât, încât e imposibil să fac mai mult decât să notez absolut esențialul.

La Câmpia Turzii am fost întâmpinat de toți cei care contează în organizația locală, plus Bogdan Cerghizan.

Micul dejun - copios - la băiatul lui Taici Mezei. I se spune Micu în familie, deși e mai înalt decât mine. Omul îmi place. E liniștit, inginer la Ceramica. Locuiește în Piață (Mihail Viteazul, pe vremuri). Intrarea în curte, scările, până la etajul I, lumea a treia. În apartament, însă, relativ confortabil, dar nu mare lucru: baie, bucătărie, toaleta, mai ales, ceva inacceptabil pentru o familie din Occident, care face parte din așa-zișii „privilegiați".

Sosim la slujbă. Pe jos. Foarte multă lume. Ni se face loc să mergem în față. Vreo 20 de preoți, în frunte cu doi episcopi, celebrează. Impresionant. Mă tot uitam la statuia bătrânului memorandist, așa cernită cu ciment cum e. Mai și picura. Cer cenușiu, chiar tuciuriu. Compact. Deci o boltă cerească bine definită. Rugăciunile, liturghia, corul, foarte bun, cu mici lipsuri. Totul grefat pe oboseala unei nopți în vagonul de dormit. Spirit rarefiat. Cum scria Julian Huxley. Intonarea rugăciunilor monotone, ore de-a rândul, plus postul etc. inevitabil duce la gânduri rarefiate, la viziuni. Sângele e privat de oxigen. Explicația poate fi făcută strict științific. Oricare ar fi adevărul, fapt este că omul se apropie de eternitate, de Dumnezeu, în asemenea condiții.

Două ore s-au scurs așa. Tertulian Langa a vorbit bine. S-a referit la eroii noștri, dându-i loc de frunte memorandistului. După mine, tonul lui nu e prea atrăgător Prea predică. Prea strigă. Sever Mureșan, avocatul, un munte de om. A vorbit bine și el. A vorbit despre biserica „rățească". De Basiliu Rațiu: „150 de ani de la înființarea ei din banii lui" etc.

N-am mai prididit. Toți să-mi strângă mâna, să mă îmbrățișeze. M-am dus, totuși, să mulțumesc coriștilor.

Pe jos, pe podul din fața casei noastre. Cu mașina, de acolo, la cimitir. Peste așteptări de multă lume. Mya oficia. Alt parastas pentru „preotul Nicolae și pentru robul tău Augustin". Am pus câte o floare pe mormintele mamei mele, Eugenia, surorii mele, Pica, bunicii mele, Ludovica și tatălui meu, pe a tatălui memorandistului, Gligor și pe a fiului său Ioan.

Doi preoți au oficiat. N-au vrut să primească nici un ban.

Masă mare, la Restaurantul BIC. Exact vis-à-vis de casa noastră. Am stat între episcopul Guțiu și vicarul Tertulian Langa. Au vorbit mulți. La urmă de tot, le-am vorbit și eu. Pentru că au insistat așa de mult. Despre emoțiile mele. Despre importanța faptului de a lupta pentru drepturi, cum au făcut generații de mocani de-ai noștri. De importanța de a menține credința, care ne-a dat putere, care „ne-a adus în umbra lui Dumnezeu."

„Ai vorbit ca un preot, mi-a spus Pușa, care era așezată vis-à-vis de mine. Păcat că Radu și Mircea nu te-au putut auzi."

Seara au dat o cină, tot acolo, după ședința PNȚ. Cina a mers bine, fără incident. Dar ședința a fost traumatică. Mari atacuri împotriva conducerii cu Ștefan Pop în frunte. Pornite, mai ales de Hodrea și de Mircea Pop. I-am împăcat totuși, cred. Dar nu sunt absolut sigur. Dificultăți vom mai avea.

Trenul are întârziere. Nu mult. Vreun sfert de ceas. În cele din urmă, intrăm în vagonul nostru - nr. 9 - ca să aflăm că nu mai avem paturi! Noi rezervasem locuri de la Cluj. Conductorul pretindea că era îndrituit să le dea altora, pentru că noi nu ne-am prezentat la Cluj. Discuții etc. la care eu am refuzat să particip. În cele din urmă, cei care, fără îndoială, îi dăduseră ceva pe sub mână, au părăsit cabina noastră. Restul, până la 8, din echipa noastră, s-au descurcat cum au putut. Mai ales la clasa I.

Mare emoție la Școala de ambliopi. Încă tot nu e totul pus la punct.

La sediul partidului Coposu mă felicită pentru intervenția mea la Strasbourg și cuvântarea din Parlament. La rândul meu, îl felicit pentru succesul lui la Londra. Margaret Thatcher i-a menționat poziția mea de la Strasbourg. „Ar fi fost mai bine, i-ar fi zis ea lui Coposu, dacă nu ne-am fi dus deloc acolo". Mă îndoiesc că Margaret ar fi luat această atitudine. Ea e luptătoare. Trebuie să intri în luptă, nu să stai la o parte!

Ei, Coposu, Diaconescu etc. vor ca să mă duc cu ei, în delegație, la Budapesta. Nu-mi convine. Am prea multe de făcut.

Recepție la Ambasada Turciei; a 67-a comemorare a proclamării republicii. Ambasadorul Tugay Ulucevik foarte afabil, prietenos. Ar fi încântat dacă aș accepta o invitație oficială să vizitez Turcia.

Elisabeth a fost cu mine. Cred că nu exagerez când spun că am fost subiectul unei adevărate efuziuni de simpatie. Printre români și din partea multor diplomați: Punch Green (SUA), Michael Atkinson, Jerzi Bauer (Polonia), Zvi Mazel (Israel), Ulrik Helweg-Larsen (Danemarca), Marko Bello (Albania) și alții, ambasadorul Indiei, Pakistanului, Marocului etc.

Am vorbit mult și cu Károly Király și Szöcs Géza. La alegerile viitoare vor vota pentru mine, îmi spun.

Cred că nu greșesc când spun că, în mare parte, popularitatea mi se datorează faptului că am cerut demiterea Guvernului.

Marți, 30 Octombrie 1990

Interviu cu Carmen Dumitrescu și deputatul ecologist Antonică Dijmărescu. Facem o discuție despre cazul familiei Paraschiv. Fetița lor are nevoie de o intervenție chirurgicală etc. Se face deja o colectă ca s-o trimită la Freiburg. Eu m-am oferit să plătesc cât va trebui ca să completez suma necesară.

Vine ambasadorul Franței, la cererea lui. Renaud Vignal e însoțit de secretarul de presă Pascal Delumeau. Obișnuitul tur de orizont. Îi arăt că nu există democrație, în toate cele cinci condiții impuse de Comunitatea Europeană și-i dau exemplul prefectului Zanc, care a încercat să-mi scoată mobila și covoarele din sediul PNȚ - Cluj. Scopul principal al vizitei lui însă, a fost altul. Voia să mă informeze că Mitterrand va veni în România și să afle reacția mea.

N-am să ascund că noi suntem dezamăgiți. În țară se va interpreta gestul drept o recunoaștere a legitimității regimului. Implicit, o recunoaștere că se merge spre o democrație adevărată. Se va asemăna cu efectul vizitei lui Nixon la Ceaușescu. I-am indicat că, din moment ce sunt decișii să facă această vizită, măcar să n-o facă înaintea alegerilor locale. A înțeles și va transmite reacția mea la Paris.

Vignal e un om înalt, bine făcut, inteligent, simpatic. Se va putea lucra cu el, cred.

Ambasadorul britanic Michael Atkinson vine la cină cu Veronica. Reține că e dezamăgit: „Noi suntem corecți. Noi nu dăm recunoaștere completă regimului. Ne ținem de cele cinci condiții ale Comsiei Europene și iată că, în opinia publică, Anglia apare la coadă. Franța are 23%, SUA 22%, apoi vine Germania, Japonia etc. și noi, Anglia, avem de abia 2%". Are dreptate, într-un anumit sens. I-am sugerat să organizăm o Societate anglo-română, aici la București. "S-o facem după ce vom obține clădirea care ne trebuie pe Calea Dorobanților. ca să avem acolo sediul British Council", a fost reacția lui. L-am informat că m-au făcut vicepreședinte al Grupului parlamentar anglo-român. Nici nu știu cine e președinte. Un FSN-ist, bineînțeles.

Miercuri, 31 Octombrie 1990

Intervin pentru Iorga ca să i se dea o viză britanică fără întârziere. Michael Atkinson, foarte elegant, îmi promite s-o facă în 48 de ore.

La sediul PNȚ, Mărincuș îmi vorbește foarte clar. Trebuie să candidez la președinția partidului. Altfel vom fi distruși. Pierdem suport peste tot. Mai ales printre tineri. I-am dat răspunsul pe care-l dau tuturor. Nu ridic un deget pentru așa ceva. Dacă vasta majoritate a partidului, prin delegații săi autorizați, socotește că e bine așa, voi face-o. Altfel, nu.

Multe interviuri.

Joi, 1 Noiembrie 1990

Avem ședința plenară a Parlamentului. Vorbesc miniștrii Dijmărescu și Stolojan. Primul, bine, dar cu foarte multe lacune. Circulă o hotărâre parlamentară care dă Guvernului puteri depline ca să controleze prețurile în următoarele șase luni. Spun alor mei să votăm contra.

Pe la 11.00 Marțian invită pe mai mulți deputați la o întrunire în pauză. „Greco-catolicii vor să intre cu forța în Catedrala lor, acum ortodoxă, ne spune. La Baia Mare". Discuții. În cele din urmă, se hotărăște să se trimită o Delegație Parlamentară. Toți cei prezenți insistă să fac parte din ea. Am mari rețineri.

La o întrunire cu delegația Congresului Evreiesc Canadian. Puțină pierdere de timp, dar un rău necesar. „Nu exisă antisemitism

în România. Există anti-antisemitism", a fost concluzia tuturor.

Întors la Sala Palatului, Dan Marțian și Bârlădeanu mă imploră aproape să merg la Baia Mare. Am acceptat, deși mari speranțe nu-mi fac, pentru că și Petru Maior va face parte din delegație. Și el nu e prea conciliant.

Acasă mănânc ceva repede și la aeroportul militar de la Otopeni. Am fost primul. Fac cunoștința comandantului bazei, col. Gh. Bucșe, a unui general și a comandantului avionului care ne va duce. Vine și deputatul Ion Roman, FSN - Cluj. Acolo îi vom găsi pe Gh. Lupuțiu, FSN - Baia Mare și Ion Ardeleanu, FSN - Sălaj.

M-a amuzat reacția Elisabethei când i-am spus că trebuie să plec imediat. *Life with you, I must say, is rather interesting.* (Viața cu tine, trebuie să admit, e foarte interesantă.)

Zi frumoasă de toamnă. Soare, lumină. Ion Roman pontifica. Ne spunea cum stau lucrurile, ce se poate și ce nu se poate face, ceea ce nu prea mă încântă. Colegii mei din Parlament prea știu totul. Ar trebui să asculte, nu să dea indicații și soluții preconcepute. Numai după ce-i vom asculta pe toți, vom putea îndrăzni să sugerăm o soluție.

Vine cu noi și un gazetar de la *Dreptatea*. Sosim printre nori și ceață. A trebuit să încercăm de două ori până ce am aterizat.

Ne-a primit vicepreședintele Senatului, Văsălie Moiș, prefectul Anton Pop, subprefecții Ioan Dulfu și Iosif Cobârzei și secretarul Prefecturii, Ioan Mihăilă. Un timp a stat cu noi și prefectul de Satu Mare, Cornel Moraru. Am căutat să cădem de acord asupra strategiei de urmat - noi, parlamentarii. Senatorul Moiș și-a asumat conducerea echipei. Pe bună dreptate, de altfel, și n-a făcut-o rău.

Mai târziu ne-am prezentat în amfiteatrul Prefecturii. Plin de oameni. Mici alocuțini ca să explicăm oamenilor de ce am fost trimiși la ei de Parlament. Apoi i-am ascultat. Cu greu i-am făcut să vorbească pe rând. Dar am reușit. Toți vor bisericile lor, astăzi în mâinile ortodocșilor. O tânără țărancă, foarte elocventă. Pleda în plină ignoranță, dar utiliza cuvinte alese și potrivite. Mulți cu lacrimi în ochi. Mulți agresivi. Le-am promis sprijin și am plecat.

La episcopatul greco-catolic ne-a primit Episcopul Lucian Mureșan și frații Mesaroș: Alexandru, care e vicar general și Simion, consilierul. Discuție lungă, purtată sub impresia inscripției din amfiteatrul Prefecturii, care zicea:

Noi de-aicea nu plecăm
Nu plecăm acasă
Până nu redobândim
Catedrala noastră.

Toate argumentele au fost prezentate. În cele din urmă, Moiș a adresat un proces-verbal. Nu ceda nimic episcopul Lucian. Reafirma principiul *restitutio in integrum*, dar accepta formula slujbelor alternative în fostele biserici greco-catolice.

Ploua tare și era frig. Cum n-aveam palton, Simion Mureșan mi-a dat un splendid suman moroșan. Îi spune nu gubă, ci „gubar", sau așa ceva. Am vrut să i-l cumpăr pe loc. Nici vorbă. A acceptat 1000 de lei „pentru biserică", dar trebuie să-i dau mult mai mult.

La Episcopia ortodoxă, nimic. Pustie. Mergem la Protopopul Gavril Mociran. Ne-a servit pâine și slănină și o țuică, la toți. Eram nouă. Am vorbit pe îndelete. Mi-am dat seama că el nu vrea restituirea bisericilor. Ne-a dat amănuntele negocierilor cu greco-catolicii și pune vina pe ei. „Toți eram uniți. Acum au creat dihonie."

N-a vrut să semneze un proces-verbal, dar s-a exprimat pentru soluția preconizată de noi. Adică ținerea de slujbe alternative. Am aranjat să ne întâlnim mâine la Episcopie, cu episcopul Justinian Chira.

Cina la cantina Prefecturii. Stăm la taifas și la glume, fără sfârșit, până mă ridic eu, obosit, la 2.00 dimineața.

Vineri, 2 Noiembrie 1990

Episcopul Justinian Chira vine pe la 9.10. Prea mult cu el n-am putut sta de vorbă, pentru că la ora 10.00 a trebuit să plece la Dej.

Am pledat cu toții. Petru Maior, în special, a fost foarte eficace și la obiect. Moiș, la fel. Înainte de plecare am vorbit și eu. Episcopul, în replica lui, s-a referit la „Avem doar un singur Ion Rațiu în țara noastră", dar etc. Se ascunde în spatele teoriei și doctrinei canonice ortodoxe, potrivit căreia bisericile aparțin credincioșilor. Și cum ei au majoritatea numerică astăzi, vor reține marea majoritate a bisericilor greco-catolice sechestrate de stat în 1948. Circa 2500 la număr.

Pledoaria mea, rostită foarte calm și încet, a impresionat. Aș fi foarte încântat dacă și el ar accepta să facă un proces-verbal la fel

cu cel făcut la Episcopia greco-catolică. Să exprime doar acordul lui, personal, la micul pas înainte preconizat de noi.

Șoferul Prefecturii mi-a povestit toată viața lui, pe lângă un discurs interminabil politic. O oră și jumătate, până la Dej. Frumoasă țară. Dealuri, dealuri.

Ne aștepta multă lume. Câțiva mă huleau. Cereau să plec din țară. Vasta majoritate mă aplauda.

Mi-a dat o masă Comitetul, la un mare restaurant din centru. Am mers pe jos, cu toții, ceea ce a stârnit mult interes, aplauze și chiar ovații. Pe lângă Simion Rusu, i-am avut și pe cei doi vicepreședinți lângă mine: Dorel Rusu și Ioan Mâț.

Adunarea impresionantă. Sala arhiplină. Nu-i știu capacitatea, dar au fost 600 de oameni, cel puțin. Le-am vorbit la obiect. Legea 15, regiile autonome, societățile comerciale și așa-zisa liberalizare a prețurilor. Nenumărate întrebări. Am câștigat asistența total de partea mea. Mi-a plăcut directorul Combinatului de celuloză și hârtie, Ioan Ungur. Înalt, spătos, liniștit. Om ce inspiră încredere.

Cu Victor Marian și Bogdan Cerghizan la Cluj. Ei veniseră, mai mulți, special la Dej, ca să fie cu mine. Cred că toți au rămas foarte mulțumiți de cum s-au desfășurat lucrurile.

În aeroportul Cluj a venit Nicolici să ne explice de ce au vrut să ne ia mobila din sediul PNȚ. Ridicol. A fost o șicană. Atât. Dar ne vor lăsa în pace, acum. I-am confirmat și lui că am primit această asigurare de la Roman personal.

La București o văd pe Doina. Tot felul de necazuri. Rodean pune bețe în roate.

Joi, 8 Noiembrie 1990

Am venit sâmbăta trecută cu TAROM-ul la Londra. De atunci, enorm de ocupat, dar am găsit și momente de odihnă. Apartamentul nostru, aici la Arlington House, e extrem de confortabil. Adevărată plăcere să fim numai noi doi, Elisabeth și cu mine, fără nici un fel de personal!

Am primit, în fine, propunerea din partea lui Nick Minden. E vorba de 140 de milioane de dolari, dar dobânda e mai ridicată. În loc de 3,5% e 7,5%.

Alaltăieri, David Harding, soțul Danielei, a fost condamnat la un an și trei luni închisoare. Îmi pare rău, dar o merită. N-a fost corect.

M-a convins să-i pun la dispoziție 50.000 de lire sterline ca să-i investească pentru mine. De fapt, i-a utilizat pentru el. I-a furat, cu alte cuvinte.

Masa cu Brian Crozier și cu Nicolae. Îmi dă cartea lui despre Gorbaciov. Pe bună dreptate, Brian nu consideră „războiul rece" terminat.

Graham Bowes și David Walsh la birou. Discutăm „Newco", în special. Dacă vor ca noi să investim cinci milioane de lire sterline, trebuie să ni se dea condiții mai avantajoase. Comparabile celor oferite lui John Beckwith.

La Julian Amery acasă. Aflu că va fi invitat de Stănculescu la o vânătoare de urși. L-a ajutat cu afaceri în Africa de Sud. Julian e, ca întotdeauna, gata să colaboreze cu regimul ăsta. Păcat, dar cred că-l pot influența în bine. Dinu Daponte la cină. L-a văzut pe Roman la București. E sigur că va putea înființa banca de investiții. I-am cerut să aibă legături numai cu consumatorul, nu prin Guvern.

Ieri, l-am văzut pe Iain McIntyre de la Bank of Scotland.

Masa la Camera Comunelor cu Peter Blaker, musafir de onoare fiind noul ministru al Educației, Kenneth Clarke. Am vorbit puțin cu el. Peter m-a prezentat în termeni foarte elogioși. Toată lumea m-a aplaudat.

Lionel Bloch mi-a confirmat că Fundația poate să înzestreze Catedra de Studii Românești din Georgetown. Sunt încântat.

Sosesc soții Iorga de la București. Aranjez să mergem în oraș seara. Vor sta la Cavendish Hotel, pe cheltuiala mea.

Astăzi iau masa la Brooks's cu Arthur Butler, Brian Jones, Nicolae și Valeriu Iorga. Îi arătăm clubul (eu și secretarul Clubului). Bill DeaKin e prezent și ne oferă un pahar. Nico Henderson mânca singur în sufrageria membrilor. Elegant, se scoală în picioare și-i vorbește lui Iorga în franțuzește. Îi explică istoria Clubului etc.

Rămân la Club, după ce pleacă invitații mei. Vine Dinu Daponte. Îi vorbesc foarte răspicat. Îi cer să nu fie lacom. Să mergem împreună în toate. Eu nu vreau absolut nici un leu pentru mine. Vei vedea că tot ce realizăm va fi aplicat de mine pentru a-mi servi țara. Partea mea va fi în întregime investită în opere de caritate. Nimic - dar absolut nimic - pentru mine. Deci, să nu mă excludă, cum m-a exclus în cazul băncii. A făcut-o cu Cooper Lybrand, de unul singur. Nu prin Hayworth, unde avem juma'-juma'. Tot ce face în

România s-o facă de acum înainte prin Hayworth. Nu separat. Asta e înțelegerea. Altfel, nu mă mai interesează. I-am spus că am nevoie de proiectul de TV independent și de proiectul Siemens pentru telecomunicații. Îmi vorbește de niște importuri de bere. De acord. Să o facem prin Hayworth.

Joc table cu Tremaine, Hutch, John Miller și nu mai știu cine. Câștig 1450 de lire sterline. Alan Clerk a jucat și el la ultimele două partide. M-a felicitat pentru activitatea mea în România.

Sir John Page, pe care nu-l cunoscusem înainte, îmi trimite o notă. Să bem un pahar de șampanie împreună. Întrerup jocul. Mă așteptă în sala barului cu Steven Lloyd. Fost deputat, e tatăl lui Nathaniel Page, care merge la București secretar prim, la Ambasada britanică.

Vineri, 9 Noiembrie 1990, Londra

La Cromwell Hospital. Mă țin două ore și jumătate. Tot felul de radiografii. Fac o transmisie la (London Broadcasting Corporation - în românește, pentru consum intern) LBC. Interviu despre România. Merge foarte bine.

Lionel Bloch l-a invitat pe Valeriu Iorga la Clubul Garrick.

Seara dăm un mic cocktail. Sir Bernand Braine, Patricia Rawlings, Sir John Page cu soția lui, Lady Catherine, căci are un titlu de curtoazie, fiind fată de conte, Steven Lloyd și soții Iorga. Foarte reușit.

Sâmbătă, 10 Noiembrie 1990, Londra

Toată ziua acasă. Arthur Butler vine de dimineață. Mai plănuim ceva. Îl vom duce la București pe prietenul lui. Ca s-o sfătuiască pe Doina. Cu ea vorbisem dimineață. E de acord, e chiar încântată.

După-masă vine doctorul oftalmolog. A făcut multă treabă bună în România și merge din nou la București.

A vizitat și colonia de leproși de lângă Tulcea. A găsit-o relativ bine organizată.

Duminică, 11 Noiembrie 1990, Londra

Aici totul e dominat de lupta pentru putere. Michael Hazeltine ar trebui să se încumete și să candideze la președinția Partidului Conservator.

Luni, 12 Noiembrie 1990

La televizor, Patrick McNair Wilson a pledat categoric în favoarea doamnei Margaret Thatcher. Mi-a plăcut cum a vorbit. Așa ar trebui să dezbatem și noi problema conducerii partidului. Nu pe șoptite, după uși închise. Ar fi foarte bine să discutăm totul pe față, în public, în ziare și la televiziune.

Gary Davis a fost la mine, azi dimineață, să-și ofere serviciile. Are o societate de consultanță, „The Results Partnership." Da, sunt de acord, dacă reușește să găsească sprijin financiar pentru privatizare. De exemplu, de la „European Bank for Reconstruction".

Îmi telefonează Jimmy Goldsmith. Foarte prietenos, îmi menționează că are rudenii printre români: Berindei și Cantacuzino. Nu știu care, dar sunt autentici. Trebuie să ne întâlnim, îmi spune. Îi explic că am speranțe ca opinia publică să se coaguleze în jurul meu în România. Că s-ar putea să-i înlăturăm pe comuniști de la putere. Peste vreun an-doi? Ce facem? Ar trebui să stăm de vorbă, i-am spus. Cu mintea ta fertilă vei avea idei bune. Sunt sigur. Mi-a dat telefoanele lui unde-l pot găsi. La Paris și Windsor.

Am vorbit și de Teddy, fratele lui și de situația ecologică dezastruoasă din România. Era la curent. Teddy îi comunicase conversația noastră de la Washington. Urmează ca eu să-l contactez. El va fi din nou în Anglia, la începutul lunii decembrie.

Pe Patrick McNair Wilson nu l-a găsit acasă. Wendy îmi spune că o duc bine. Și-au cumpărat o casă în Picardie. Guy e bine, dar nu e prea mulțumit de postul lui.

Maria Bjornson, scenografă, pe care noi am crescut-o ca pe fata noastră, o bună bucată de timp, vrea să dea o sumă mai mare pentru România. Cam 50.000 de lire sterline. Elisabeth vrea să-i transmită prin „Médecins du Monde". Sunt tare dezamăgit. Ar trebui să se dea acești bani în așa fel încât să se vadă că vin mulțumită nouă. Să beneficieze Clujul, sau, mai bine, Turda. E foarte greu să argumentezi cu Elisabeth. Ea ține neapărat ca generozitatea noastră să fie întotdeauna anonimă. Altfel nu e autentică. Altfel are scopuri politice! În fine, ar fi bine să se știe la Cluj și la Turda că, mulțumită nouă, acești bani vor crea ceva viabil și util în țară. Dar nu e absolut esențial, deși, în ciuda milioanelor ce am dat deja, lumea tot spune că nu dau nimic.

La urma-urmelor, important e ca ceva să se facă în România.

Elisabeth vrea ca acești bani să fie utilizați pentru pregătirea surorilor de caritate. După mine, prea vag. Util, da, dar nu vizibil, nu palpabil. Trebuie să recunosc, însă, că, așa, cum sugerează Elisabeth, generozitatea e absolut autentică. Noi nu vom beneficia în nici un fel, nici măcar indirect, nici măcar din auzite. Doar țara va beneficia. În ultimă analiză, poporul.

Marți, 13 Noiembrie 1990, Londra

Chirurgul Ramsay îmi dă rezultatele analizelor și radiografiilor. Prostata e mărită. Nu pare malignă. Nu amenință blocarea uretrei. Vrea să mă examineze din nou în luna ianuarie. Dacă e cazul, mă va opera atunci.

La Conferința „Starting a Business in Eastern Europe", organizată de Kidson Impery. Mă duc, din greșeală, la sediul organizatorilor din Ravenscount Park. Pierd vreo două ore, în felul acesta. Sosesc, totuși, la timp să-l aud pe Denis Healey. Vorbește foarte bine. Articulează frumos. Are voce bună. Concluziile lui prea pesimiste, dar nu greșite. Am rămas puțin surprins pentru că nu aveam prea bune impresii despre el.

Prânz-bufet. Cu Denis, Gerry Burton și nu mai știu cine. Healey m-a recunoscut imediat. Am avut un util schimb de idei. E bine ca țările din Estul Europei să se asocieze între ele și să nu caute să intre în Piața Comună, una câte una. Mai bine laolaltă.

Pericolul unui război în Golful Persic e real. Suntem de acord că ar fi un dezastru. Degeaba se vorbește de o operație chirurgicală pentru a-l înlătura pe Saddam Hussein. Odată ostilitățile armate începute, nu se știe niciodată cum se vor amplifica și cum se vor sfârși. Înaintea mea au vorbit două doamne: Dr. Anna Bramwell și Kathryn Rae.

Contribuția mea a fost bine primită. A urmat, după aceea, o discuție foarte interesantă cu vreo câțiva participanți pe care îi interesau România, în mod special. Concluzia: nu se poate face nimic cu Guvernul actual.

Dau un interviu pentru BBC (Sanda Obreja) și unui reporter de la BBC Bristol, în engleză. El va scrie și un articol despre felul cum se fură ajutorul umanitar pentru România și cum ajunge, în mare parte, să fie vândut la negru. Spun răspicat că „Refief Fund for Romania", ceea ce noi, familia mea și UMRL-ul, organizăm,

ajunge întotdeauna la destinație. Se va publica, probabil, în *Daily Mirror.*

Seara vorbesc la telefon cu Doru Novacovici. Îmi spune că senatorul Săndulescu este cel care se opune cel mai mult transmisiunilor UMRL la Televiziunea Română. Răzvan Theodorescu și Bârlădeanu erau gata să semneze, îmi spune Doru. Nu Săndulescu. El e convins că ceea ce Novacovici a propus se bazează pe banii mei. N-a fost chip să-l convingă Doru că nu e așa. Dar chiar dac-ar fi vorba de o finanțare din partea mea, de ce s-ar opune el, liberalul? Nu suntem, oare, și noi și ei, PNL, în Opoziție? Nu ne trebuie, la fel, un post de televiziune independent?

Mi-a telefonat Adorian. Ungurul care și-a construit o carieră foarte distinsă în Televiziunea britanică. El a scris ziarului *Times* în favoarea mea, cu ocazia vizitei minerilor, astă-vară. L-am asigurat că eu sunt *ethnic blind*. M-am bucurat să am dovada aprecierii lui pentru ceea ce fac în România.

Deunăzi, a fost la mine Timothy Fytche. Medic oftalmolog, a avut diverse aventuri în România. Inclusiv o vizită la lagărul de leproși din Tulcea. Cred că am menționat acest lucru în acest jurnal de zi, dar numele lui îmi scăpase. Acum mi-a adus un articol spre publicare. E bun.

Miercuri, 14 Noiembrie 1990

Cu Nicolae și Brian Jones la aeroport. Acum sunt în avion. Coadă la înregistrare. Dintr-un grup de 60 de turiști, 11 nu se mai întorc. E un fenomen general. Își închipuie că totul e foarte, foarte ușor în Anglia.

A fost o adevărată îmbulzeală. Toată lumea îmi cere autografe. Obligatoriu. Paul Marin, gazetar la televiziune, vine să-mi ceară opinia despre revoluție. A fost, sau n-a fost o lovitură de stat. Sunt absolut convins că a fost spontană. Dar a fost captată, furată de Iliescu și de prietenii lui.

Doamna Hoggett mi-a vorbit insistent de Adrian Păunescu, „care mă admiră". Să mă contacteze. Dar mare încredere nu voi avea în el. Acasă, la București, fac o ședință cu toți angajații. Se ceartă între ei. Bătălia acum e între Gigi Tecuceanu și Viorel Delcă. Se acuză reciproc de lucruri grave. Nu știu ce să mai cred. Am nevoie de liniște, nu de probleme! O rețin pe Doina la cină. E gata să-și

îndeplinească sarcina de a scoate ziarul. Ar vrea să-i spună *Corespondentul*. Eu prefer *Cotidianul*. Are prea multe cereri şi oferte de serviciu.

Marius Lupuţiu soseşte pe la 11.30 noaptea. Îmi face declaraţii solemne de loialitate. Invocă pe fiul său, bolnav etc. Noi doi - Coposu şi cu mine - trebuie să mergem împreună. Să ne susţinem reciproc. N-am înţeles exact, de ce aşa de mare urgenţă. Afară de cazul că-i îngrijorează posibilitatea ca eu să candidez împotriva lui Coposu la preşedinţia partidului.

Mă sună, apoi, Corneliu Coposu. Era pe la miezul nopţii. Să ne întâlnim mâine în Parlament, unde va avea loc o şedinţă cu delegaţi ai Consiliului Europei.

Joi, 15 Noiembrie 1990

În Parlament sărbătorim trei ani de la „evenimentele" din Braşov. Ţepelea a vorbit bine în numele nostru. Dimineaţa şi la prânz am plănuit scoaterea ziarului şi distribuirea lui. Cu Doina Bâscă, Brian Jones, Mihai Leu şi Codruţ Popa.

După masă la Parlament pentru o întrevedere cu parlamentarii europeni conduşi de Maria Adelaide Aglietta. Ar fi trebuit să fie şi Henry McCubbin şi Patricia Rawlins printre ei. N-au apărut decât dimineaţă în balconul Camerei Deputaţilor. Au vorbit reprezentanţii diverselor formaţiuni din Opoziţie. Corneliu Coposu a citit o declaraţie foarte bună. Intervenţii interesante au făcut şi spaniolul Juan Jose de la Camara Martinez şi italianul Marco Panela. Ultimul, mai ales, a insistat că ar fi bine să luptăm pentru democraţie „intrând" în Europa, adică dând curs acordurilor semnate de Comisia Europeană şi România. M-am ridicat hotărât împotriva acestei atitudini. N-avem democraţie, am spus. Dumneavoastră aveţi o problemă morală. Noi nu. Noi vom continua să luptăm pentru democraţie, fie că susţineţi actualul Guvern, fie că nu. Noi nu-l putem susţine, pentru că nu este democratic.

„Ai fost excelent", mi-a zis Coposu, când am terminat. De altfel, toţi cei prezenţi m-au ascultat cu foarte mare atenţie. Petricu a dat târcoale pe lângă noi. Cum Săndulescu vorbea de vizita noastră, a parlamentarilor români, la Strasbourg şi Paris, a zis: „Dl Raţiu a avut cel mai mare succes, dintre toţi."

Mi-a făcut plăcere, bineînţeles.

Seara, cu Doina, la avocatul Stoica. Tipicar. Nu ştiu dacă mă va sfătui bine. Dar să vedem. Trebuie să punem toate societăţile comerciale pe o bază bună. Eu le vreau societăţi anonime pe acţiuni. Ei mă sfătuiesc să le facem societăţi cu responsabilitate limitată.

Birocraţia, aici în România, e extraordinară. Sufocă orice iniţiativă Pune doar greutăţi în calea iniţiativei particulare. Dacă n-aş fi aşa de angajat, m-aş lăsa păgubaş. Aşa e de greu să faci ceva.

Vineri, 16 Noiembrie 1990

Adevărată procesiune la mine acasă. Condica zilei are amănuntele.

Doina a lucrat toată ziua cu Brian Jones. La plecare Brian mi-a declarat că are încredere în Doina.

După-masă, la Minodora Ilie. Mergem să-l vedem pe Ciurel. Tocmai şi-a dat demisia. Ne-a arătat scrisoarea ce a adresat lui Roman. Sunt curios să văd dacă va fi acceptată. Minodora nu e îngrijorată. Dacă pleacă, urmaşul lui va fi probabil Voiculescu. Care e bun prieten de-al ei.

Mergem cu Aurelian Muşat să inspectăm o casă pe Kisseleff nr. 37. E dărăpănată. Are nevoie de mari reparaţii. Dar e foarte frumoasă. Aş vrea s-o cumpăr.

Minodora îmi explică cum Coposu i-a înlăturat pe toţi cei care sunt împotriva lui. Din toate sectoarele Bucureştiului. Klaps e total marginalizat, îmi spune. Ăştia erau cei care mă voiau pe mine preşedinte. Minodora vrea ca eu să accept să fiu prim-vicepreşedinte. Cam ce mi-a spus şi Lupuţiu, miercuri, când am sosit de la Londra. Coposu mă va propune şi el va lupta pentru mine. Cel mai opus mie e Ion Diaconescu, se pare.

Am văzut, în fine, filmul manifestaţiei organizate de Alianţa Civică. Trebuie că au fost peste 200.000 de oameni. Impresionant. Foarte disciplinat. Grupul Dialogului Social a fost partea cea mai importantă dintre organizatori. Apoi cei de la *România liberă*, în frunte cu Băcanu. Ce vor? Spun că sunt apolitici. Noi, PNŢcd, îi susţinem, atât timp cât rămân aşa cum se declară: anticomunişti. Pericolul e tentaţia. Căci şi ei sunt tentaţi de putere. S-ar putea să se transforme în partid. Cum a făcut şi FSN-ul. Dacă-i aşa, iar se încurcă ţiele. Intelectualii români într-adevăr n-au nici integritate, nici constanţă şi nici înţelepciune. Acestea, combinate cu nevoia

imperioasă de a străluci, de a juca un rol important, îi transformă în autentică frână în calea anevoioasă a propășirii națiunii. Ei ar putea să joace un rol important, salutar, chiar, dar se descalifică din cauza acestei nefericite combinații de „calități".

Văceanu Ion și Roșu Stejerel, de la „23 August" - acum i se spune Faur - au venit să-mi vorbească. Au peste 10.000 de membri în sindicatul „Unitatea", din 19.000 de angajați la uzină. Vor să le vorbesc. Cu dragă inimă.

Ștefan Blănaru și Tâțu George de la Federația Liberă a Sindicatelor din Corporația meșteșugărească vor să colaboreze cu mine. De acord. Doar tata a fost așa de activ în Reuniunea Meseriașilor și Muncitorilor Români și, apoi, a Federației acestor reuniuni din Ardeal și Banat ce-i unea pe toți cei care căutau să creeze o clasă de mijloc „de limbă și lege românească".

Sâmbătă, 17 Noiembrie 1990

Interviu cu Paul Martin de la Canalul 4 din Anglia.

Cezar Ivănescu, președintele Societății Scriitorilor Români, vine cu Miron Manega și Salvatore Messina. Ei sunt opuși Uniunii Scriitorilor Români, care sunt foștii comuniști. Mă vor președinte de onoare. Mă voi gândi, le-am spus. Cred că ar fi o eroare să mă opun marii majorități a scriitorilor de astăzi, care, prin natura lucrurilor, au fost membri PCR pe vremuri. Dar cu sufletul sunt alături de cei care n-au colaborat niciodată.

Dan Stănescu îmi cere să-l opresc pe Nicolae în acțiunea ce a intentat împotriva Iolandei. El e bancrutar. La ce-mi folosește să o facem și pe Iolanda bancrutară?, mă întreabă. La nimic, dar n-ați fost corecți cu mine. Dacă banca voastră din Berna n-ar fi făcut greșeala să nu ceară executarea garanțiilor ce v-am dat, în timp util, eu aș fi pierdut peste 300.000 de lire sterline. Și-mi aduc aminte reacția voastră la acea dată. N-ați făcut cel mai mic gest, să vă exprimați măcar regretul. Ca și cum mi-ați fi spus: Treaba dumneavoastră. Pe noi nu ne privește. A mai încurcat-o. Tonul face muzica, i-am spus. N-am uitat tonul vostru când am avut această problemă.

În grabă la Ionel și Lia Jovin. „Iancule, ești gata să-ți asumi răspunderea pentru partidul nostru? Lumea te vrea. Cei care se gândesc la țară și la trecutul partidului. Coposu e depășit. Sub el partidul se distruge."

Am explicat, din nou, atitudinea mea. Nu voi ridica un deget măcar. Dacă, totuși, mă vor, atunci da. Voi accepta să candidez într-un vot secret. Altfel nu. Dar nu-mi voi depune candidatura și nici nu voi vorbi cu absolut nimeni de această decizie a mea. Prefer să rămân pe dinafară. După Jovin, se va găsi un grup care să propună candidatura mea. Să vedem.

La 2.15 p.m. vine ambasadorul Greciei, însoțit de Ianis Țunis, să-mi facă o vizită de curtoazie. Le vorbesc întâi de prietenia și afecțiunea ce leagă popoarele noastre. Chiar perioada fanariotă are aspecte pozitive, le-am spus. Și Ianis a luat ideea cu plăcere. Ambasadorul mi-a indicat atitudinea pozitivă a prim-ministrului Mitsotákis față de România și față de PNȚ și PNL. Ne-a indicat că vom primi ajutoare. Am discutat situația politică etc.

Ieri, după-amiază, la Primărie, Minodora mi-a vorbit de discuția ei amplă cu Coposu. El vrea bani. Pentru Congresul partidului. Soluția e să mă facă prim-vicepreședinte PNȚcd.

Jovin mi-a spus că Puiu Coposu e bolnav. Fizicește, dar, mai ales, moralicește. El nu vrea să cedeze președinția nimănui. Minodora îmi confirmă acest lucru. Ceea ce se îmbină perfect și cu „misiunea" lui Lupuțiu îndată ce m-am întors în țară.

La conferința tineretului PNȚcd. Toți marii conducători acolo: Coposu, Bărbuș, Manea, Lup, Alexandru și nu mai știu cine. Personal am fost primit cu foarte multă căldură. Toți voiau să se fotografieze cu mine.

Întrebări și răspunsuri, după ce fusesem, fiecare din conducători, înconjurați de pâlcuri, mai mici sau mai mari. Atât Coposu, cât și Alexandru, mi-au adus elogii pentru activitatea mea la Strasbourg, Paris, în Parlament etc.

De acolo, la Oana acasă. Vreo 20 de tineri. Mâncare bună. Atmosferă plăcută.

S-a dansat și am cam fost captat de tatăl uneia dintre fetele care lucrează la calculatoarele noastre și de un inginer de vreo 38 de ani, care nu putea exprima ce voia. Decât, doar, să-mi explice că el are soluții pentru problemele țării. Bunica Oanei, însă, pe care am vizitat-o într-o cameră vecină, a fost încântătoare. Plină de dragoste și fericire că m-a cunoscut. După așa succes, n-am mai stat. Am plecat acasă.

Duminică, 18 Noiembrie 1990

Recitesc ultimele însemnări în acest caiet. Vorbesc de la sine. Retrospectiv, ceea ce mă surprinde e calmul cu care am privit evenimentele. Evident, nu mi-am închipuit ce dramatică întorsătură urma. Poate aici a fost norocul meu. Altfel, aș fi intrat și eu în panică, Doamne Ferește! În tot cazul, când mi-am lăsat bagajele la ambasadorul Atkinson, am lăsat și acest caiet. De aceea, ultimele 5 luni au fost notate în caietul găsit din întâmplare în apartamentul lui Dan Stoica.

Azi dimineață ajung devreme la sediul social-democraților unde are loc Conferința Tineretului PNȚcd. Puțină lume la început. Până la urmă vreo sută. Le vorbesc de tinerețea mea, de evenimentele dramatice din vara anului 1940. Analizez situația de atunci, efortul meu de a o înțelege etc. Și, apoi, situația de astăzi. Aveam vreo 30 de exemplare din *Moscova sfidează lumea*. Dar trebuie să le cumpărați. Eu sunt om de afaceri. Costă însă puțin: 30 de lei. E o bună investiție, în tot cazul. Știu că puteți să re-vindeți exemplarul, chiar așa cam e alterat de umezeală, cu 100 de lei. E o primă lecție a economiei de piață!!.

Au râs cu toții.

Sarcina noastră, răspunderea noastră e enormă, am continuat. Trebuie să oferim țării o alternativă. Noi trebuie să formăm guvernul de mâine. Le-am vorbit de răspunderea noastră, a conducătorilor. Noi trebuie să le dăm materialul de care au nevoie. Să le arătăm programul de guvernământ. Ei trebuie să cutreiere țara, să explice, să convingă, să-i câștige pe oameni de partea ideilor noastre, de partea democrației.

Totul a mers foarte bine. Până când cineva m-a întrebat de Ion Puiu. Cum nu mă simțeam calificat, l-am invitat pe Ion Lup să explice. A fost o mare greșeală. A vorbit 20 de minute. Tot felul de lucruri, încheind cu o explicație - de altfel cam inexactă - a istoriei Bisericii Unite. Când vorbea, audiența se frământa. Au început să vie să cumpere cărțile mele, care erau pe masă. Agitație și zgomot. Să-l ascultăm pe domnul Lup. E doar Secretarul General al Partidului, a spus cineva. S-a oprit vânzarea. În cele din urmă, Lup a terminat. Îmbulzeala la cărți, greu de descris. S-au vândut toate, imediat. Așa, cu copertele stricate, pocite de umezeală.

Acasă-l iau pe Codruț Popa la întrebări. De ce a lăsat aceste cărți să se strice în garajul insalubru din grădină? Și de ce a dat posibilitatea unui moldovean să vândă vreo 600 de cărți și 4.000 de exemplare din

Românul Liber și să țină toți banii. Mi-a dat răspunsul. A fost o greșeală din partea lui că n-a insistat ca omul lui să vândă cărțile etc... el singur. Acesta însă, le-a trecut altuia, care pur și simplu a fugit cu vreo 25.000 de lei. Apoi bomba. Sunt multe alte lucruri de care doresc să vă vorbesc. Atmosfera aici în casă e imposibilă. Toți se suspectează. Gigi Tecuceanu o creează. De ce n-am scos a doua ediție din *Moscova sfidează lumea*? Pentru că Gigi mi-a luat 100.000 de lei ca s-o scot pe prima. Pentru el, personal. Ba l-a pus pe unul, Stoica Daniel, să semneze că el a primit acești 100.000 de lei ca „drepturi de colaborator, care mi se cuveneau în urma prestațiilor afectate". Pentru această adeverință Gigi i-a dat, tot din banii care mi se cuveneau mie, 5.000 de lei. Codruț îmi spune că se fură pe toată linia. El preferă să plece. Cum poate explica Rodean o cheltuială de 2.800.000 de lei pentru amenajarea imobilului în care se instalează tipografia și editura ziarului? E imposibil! îmi declară Codruț. De asemenea, Ciomagă i-a cerut 25.000, ca bani ce i se cuvin. Când a refuzat, Ciomagă i-a luat direct, de la Iancu, de la Editura lui Iancu, *Signata*.

Sunt tare mâhnit. Tare aferat. E foarte rău că toți românii, care pot, mă înșală. Dar și Tecuceanu?! După ce i-am dat atâția bani și totală încredere? E de neconceput.

Luni, 19 Noiembrie 1990

Iarăși o zi ultraîncărcată. Interviu dimineața etc. Apoi cu Florian Rădulescu, Daniel Pintilie, Catherine Adams de la UPI și Mihai Leu la tipografie. Totul merge bine. Tiparnița funcționează. Probleme mai avem, dar nu insurmontabile.

În Parlament Legea anostă a finanțelor publice. Sunt sigur că aș fi putut s-o critic constructiv. Adevărul e că n-am citit nici proiectul de lege și nici copioasele amendamente prezentate de comisia parlamentară. După pauză, când am dat un interviu corespondentului Stan de la *EXPRES*, deputatul liberal Pedros a condamnat înființarea Partidului Comunist Român. Au urmat alții la cuvânt. În cele din urmă am cerut să mi se dea și mie voie să vorbesc. Klaps și el. Și alții. Toți l-am asaltat pe Dan Marțian. Ca să iasă din impas, a declarat subiectul închis. Râzând, i-am spus: Întrebați Camera dacă vor să mă asculte. A ezitat. Dar a pus întrebarea. Vastă majoritate pentru mine. A urmat o dezbatere scurtă, dar minunată. Am salutat înființarea PCR. Ei pretind că sunt faza inexorabilă istorică a umanității. Altă justificare n-au. Ei

pretid că adevăratul comunism n-a fost aplicat. Că a fost vina lui Ceaușescu etc. Adevărul e că ei, comuniștii, ghidați de doctrina lor eronată, au adus nefericire și suferință de tot felul. Să iasă la iveală. Poporul român, popor inteligent îi va respinge.

Mari ovații. Klaps a început prin a nu fi de acord cu „prietenul meu Rațiu". Au fost și alții. Inclusiv Liber-Schimbistul. Toată lumea s-a simțit bine. Adevărată, și elegantă, dezbatere.

La Michael Atkinson. Îl pun la curent cu tot ce se petrece în România. Hazeltine și-a depus candidatura. S-ar putea să câștige. Iliescu e la Paris, la CSCE. Margaret Thatcher n-are o întâlnire cu el în programul ei.

Acasă Petrina și Iftene Pop. Apoi Dan Grigore, pianistul. Cina cu Doina, după ce ne-am făcut toate planurile cu Rodean pentru publicarea ziarului nostru.

Marți, 20 Noiembrie 1990

La Dijmărescu. Prezent și Președintele Băncii Comerțului Exterior. Îmi spune că Dinu va reuși să-și facă Banca. Are aprobarea lui Roman. Prezint propunerea Nick Minden: 140 de milioane de dolari cu o dobândă de 7,5% timp de 20 de ani, după care datoria se stinge. Rămâne ca ei să-mi dea un răspuns de urgență.

Opran mi-i aduce pe frații Nasui. Unul din Chicago, celălalt de aici, din București. Reprezintă firma Marconi. Le cer o propunere pentru transmiterea telecomunicațiilor prin satelit. Să punem telefonul, fax-ul, calculatoarele pe circuit amplu internațional. Asta ar fi unul din proiectele pentru care vor fi alocați cei 140de milioane de dolari. Celelalte două: Televiziunea independentă și îmbunătățirea șoselelor.

Ciuli Enescu mi-l aduce pe criticul de artă Radu Ionescu. Socotește nivelul revistei *Arte 26* foarte scăzut. N-am făcut bine că le-am dat numele meu. Nu sunt respectați și doi dintre colaboratori - Mircea Deac și Virgil Mocanu - sunt oameni compromiși ai fostului regim ceaușist.

Cristian Popescu iarăși o atacă pe Doina Bâscă. Toți oamenii interesanți care au venit la cocktail-ul meu, au venit pentru mine, nu pentru ea. El e convins că Doina nu va putea scoate un ziar cum trebuie. Aceeași poveste. Îndată ce dau încredere cuiva, cineva se găsește să-l atace.

După-masă au dat peste mine, fără ca să se anunțe, Cornel Coposu, Nelu Diaconescu, Gabi Țepelea, Lupuțiu și încă un tânăr. Le-am dat whisky și șampanie. M-au ținut aproape două ore la taifas politic. Dar fără nici un obiect, pe cât mi-am putut da seama. Doar să promoveze spiritul camaraderesc, ca să nu zic de clică. Așa se pare, se face politica aici, în România. După mine, e o pierdere de vreme.

Miercuri, 21 Noiembrie 1990

Margaret Thatcher n-a întrunit majoritatea absolută de care avea nevoie la primul scrutin. Michael Haseltine a obținut 152 de voturi, destul ca să forțeze al doilea scrutin. Acum vor putea candida și alții.

Cu Minodora Ilie să-l cunosc pe noul Primar al Capitalei, Androaie.

La PNȚ. Ședință lungă, anostă. Până când Ticu Dumitrescu, de la Asociația Foștilor Deținuți Politici, face o emoționantă cuvântare în care cere tuturor deputaților să-și dea demisia din Parlament. Vorbește apoi avocatul Andruța, care se referă direct la cuvântarea mea din Cameră. Mi s-a dat și mie cuvântul. I-am asigurat că ne-am gândit cu toții înainte de a intra în Parlament. Am analizat realizările noastre, de atunci și până astăzi, și am socotit că am făcut foarte bine. Acum suntem recunoscuți, atât în Occident cât și în țară, drept adevărata Opoziție față de FSN. Noi, și nimeni altcineva suntem adevărații democrați.

Ședința abia a început să fie interesantă și iată că trebuie să plecăm: Klaps și cu mine. La ședința Comisiei Afacerilor Străine. Le-am vorbit de rostul nostru în Parlament, despre efectul ce avem acolo și le-am propus să discutăm această importantă chestiune într-o ședință separată. Noi vă stăm la dispoziție. Vom expune de ce noi socotim că jucăm un rol important, pozitiv, acolo. Dar, dacă Partidul socotește altfel, sunt sigur că toți colegii mei vor fi de acord cu mine să ne retragem fără nici o ezitare.

La ședința Comisiei a venit vorba de redeschiderea școlilor românești de la Paris și Roma. S-a vorbit și de Londra și Washington, Istanbul, Atena și mai nu știu care capitală. M-am folosit de ocazie să anunț că am înființat Catedra de Studii românești la Universitatea din Georgetown.

Joi, 22 Noiembrie 1990

Măgureanu explică SRI. Nu rău. A trebuit să-l împingem pe Gabrielescu să meargă și să vorbească și el. A făcut-o bine, dar nu-i

înțelegeam sfiala. E un munte de om!!

Dana Nagy a venit la prânz. I-am dat o procură să-mi publice *Moscow Challenges the World* în limba maghiară și italiană.

La orele 3.00 p.m. vine ambasadorul Japoniei, Kiyoși Furukawa, împreună cu primul său secretar, Makanobu Yoshii. Obișnuitul tur de orizont. Exprimă interesul japonezilor în țara noastră, dar e prea devreme. Ne trebuie mai întâi infrastructura: telecomunicații moderne, drumuri și șosele, în special. Apoi vor investi aici. Nu înainte.

Necazuri cu camioanele pentru distribuirea ziarelor. Le fac cadou întreprinderii „Codpress". Este singurul mijloc de a le importa fără vamă. Sper că nu voi avea probleme cu el din cauza asta.

Margaret Thatcher și-a dat demisia. Îmi pare rău, dar bine a făcut. În felul acesta Europa va avansa mult mai repede și Partidul Conservator va avea mari șanse să fie reales la alegerile care trebuie să aibă loc înainte de Iunie 1992, cel mai târziu. Probabil în 1991.

Vineri, 23 Noiembrie 1990

Zi bună. Mă scol la 6.00 a.m. Studiez Legea societăților comerciale. Văd o posibilitate de a încadra toate întreprinderile mele în ceva coerent. Codruț Popa merge să completeze drumul deschis de mine, ieri la prânz. L-am văzut atunci pe Gheorghe Dinu, Șeful Vămii. A reușit să scoată toate camioanele fără vamă. L-am pus să semneze că ele aparțin societății britanice RHP.

Am lucrat fără întrerupere până acum. E ora 23.35. Chiar și în timpul meselor am lucrat cu unul sau altul. Sunt îndeosebi fericit că am căzut de acord cu avocatul Stoica asupra felului în care trebuie să procedăm. Să vedem dacă nu cumva vom avea dificultăți. Poate cu Rodean. Pescariu a venit la orele 8.00 seara. Am discutat „împrumutul-donație" US-Arab Fund de 140 de milioane de dolari. Am modificat condițiile așa ca să fie acceptabile nouă. M-am înțeles de minune cu el. Sunt fericit că el va fi Președintele Băncii Române de Comerț Exterior. În locul lui Voloșeniuc, care merge să conducă Banca lor din Paris.

La plecare mi-a spus că fetița lui, care are 8 ani, e o mare admiratoare a mea. O cheamă Sorana.

Am apărut la televiziune. Discuție despre apariția noului Partid Socialist al Muncii. Adică Partidul Comunist. Actorul Bochiță mi-a telefonat să-mi spună ce mult mă admiră. Atât el, cât și soția lui. Tocmai joacă piesa „Neamul Șoimăreștilor".

Sâmbătă, 24 Noiembrie 1990

La Cimitirul Bellu, să marcăm 50 de ani de la moartea lui Virgil Madgearu. Multă lume printre crucile și pietrele funerare tare înghesuite în jurul mormântului. Zi frumoasă de toamnă. Parastas cu doi preoți. La vreo zece minute după începerea slujbei sosește și Cornel Coposu. Cornel a vorbit bine. Mai ales impresionantă a fost relatarea lui, a înmormântării lui Madgearu acum exact 50 de ani. Pe vremea prigoanei legionare.

Masa cu Doina. Giurescu îmi explică numărul comemorativ al *Românului Liber*, iar Mănescu, heraldistul, îmi aduce o stemă a familiei noastre. Foarte bine făcută. Leopardul cu două capete, cu o sabie și cu sceptrul ambasadorial. Îl cunoaște pe Dan Cernovodeanu și pe Pleșa, cu care a lucrat fratele meu, Radu. Știa multe despre familia noastră.

Pun la punct contrapropunerea noastră pentru Nick Minden. Așa cum am căzut de acord cu Pescariu aseară. Mihai Leu i-o transmite prin FAX la Lausanne.

La orele 5.00 p.m., la Hotelul Intercontinental pentru recepția dată de Fundația „Doris" pentru combaterea bolii SIDA. Sunt primit cu mare cinste de cei doi Președinți, Dr. Dumitrescu Magherescu și Dr. Ivan Gherghina. Mi s-au decernat Diplome de Onoare. Când mi-a venit rândul le-am descrețit frunțile. I-am felicitat că au organizat ceva din proprie inițiativă, ceea ce eu pledez tot timpul și de altfel, nu mă simt singur, pentru că și eleganta - frumoasa doamna Dichiseanu poartă papion. Ilaritate plină de simpatie. Multă lume a ținut să-mi vorbească, să se fotografieze cu mine. Mi s-au luat interviuri și Televiziunea și-a făcut datoria. Cât vor da, rămâne de văzut. La calculatoare toată lumea lucrează. Ziarul trebuie să iasă la timp.

Un consilier de la Ambasada sovietică, Moraru, îmi vorbește îndelung. E basarabean. Românească perfectă. Vroia să știe când mă voi duce în Uniunea Sovietică. Știa de discuția mea cu Zagladin. Îl va contacta.

Duminică, 25 Noiembrie 1990

La Muzeul de Istorie. Ședință PNȚcd pentru memoria lui Virgil Madgearu. Peste 300 de persoane prezente. Țepelea face pe Președintele adunării. Vorbesc Coposu, Țepelea, Șerban Madgearu, Mircea Ciumara, Radu Vasile, Petrică Iordache, Zăgan și Șerban

Săndulescu. Mi-a fost imposibil să-i urmăresc, deși am încercat din tot dinadinsul. Acustica e imposibilă. Ecou și reverberații. Probabil s-ar auzi mult mai bine fără microfon și amplificator. Îi spun lui Coposu că Iliescu ne-a invitat mâine seară pentru o consfătuire. Mergem împreună. Ca de obicei, foarte multă lume în jurul meu. Directorul Muzeului îmi arată sala cu secțiile Coloanei lui Traian și comorile de aur din subsol. Numai obiecte de aur și pietre prețioase. Din antichitate până în sec. 15-16. Apoi amestecate până în zilele noastre. Coroanele reginelor Elisabeta și Maria, de exemplu, și sceptrul regilor Ferdinand și Carol II.

Dinu Daponte la prânz. Lucrez, apoi, la ziar; numărul festiv de întâi Decembrie, noua Zi Națională. Scriu articolul meu de fond.

Nick Minden îmi telefonează. Mă irită omul ăsta. Vrea să-i restitui formula originală, gata semnată. Îi cer să-mi expedieze o nouă copie prin FAX, direct lui Pescariu, la Banca Română de Comerț Exterior. Ne înțelegem să ceară o prelungire de două săptămâni.

Luni, 26 Noiembrie 1990

Iarăși vorbesc cu Minden, după ce am discutat problema cu Pescariu. Atât el, cât și Dijmărescu, vor lipsi din România până pe ziua de 9 Decembrie. Deci prelungirea datei până la care trebuie să ne dăm acordul instituției US Arab Fund.

Vizităm tipografia. Tronaru pare un om capabil, serios. Îi dau o scrisoare pentru Rodean cu o copie pentru el, ca să știe că nu accept nici o scuză. Textul ziarului va fi gata mâine dimineață. 75.000 de exemplare trebuie tipărite până seara, în așa fel încât Codruț să le poată distribui în țară. Seara și noaptea să se tipărească restul de 25.000 pentru București. Dacă Rodean poate vinde mai multe, să mai tipărească. Pe răspunderea lui însă.

După masa în Parlament. Cineva îmi dă un exemplar din *Scânteia*, nou apărută. O scoate *Cațavencu*. E foarte amuzantă. Scrisă în stilul comunist, își bate joc, cu mult umor, de situația actuală. Îi ia în răspăr mai ales pe feseniști. Se referă de mai multe ori la mine, numindu-mă. La 4.30 se ridică ședința Parlamentului pentru că nu avem cvorum. Ceață mare, deputații din provincie n-au putut veni, zborurile fiind anulate.

Klaps îmi vorbește foarte deschis. Să nu am nici o încredere în Coposu. Imediat după ce am fost ales Președinte al grupului parlamentar PNȚ, Cornel le-a spus în ședința Comitetului Director că Diaconescu e adevăratul Președinte, nu eu. Klaps e subminat. E atacat pentru că are „prea mare putere", fiind șeful organizației PNȚ-București. Dar el e hotărât. Ești sigur că te ții?! Cum adică? Trebuie să-i schimbăm. Pe dumneata te vrea partidul. Te vrea țara. Ai mare popularitate. Ei nu vor să o utilizeze. Te-au pus egal cu Petrina. Te vom propune președinte la Congres. Dar trebuie să te ții.

Eu nu vreau diviziune în partid. Ideal ar fi ca Coposu să accepte o schimbare. Eu accept să fie el Președinte, dar să mi se dea putere executivă, ca să pot face ceva. Să reorganizez partidul.

Nu-i destul. Dumneata trebuie să fii Președinte.

Nu voi ridica nici un deget ca să încurajez așa ceva. Dar, dacă voi fi propus, voi accepta să candidez. Sincer, prefer însă, cealaltă soluție.

Klaps a ajuns să aibă un adevărat dispreț pentru Coposu. Mă surprinde. Coposu are multe calități, dar, e adevărat, e intrigant și manipulator. Mi-a venit în minte ce mi-au afirmat Liți Faina și Cornel Velțian. „Coposu e un ambițios. Trece peste orice ca el să fie șef", mi-au zis. Nu i-am crezut atunci. E clar acum că n-are nici o intenție să facă schimbările necesare ca partidul să fie transformat într-un instrument eficace de luptă politică. El se complace cu susținătorii lui. Sunt neeficace, dar cu ei se simte bine, în siguranță.

După ce-l conducem pe Klaps la el acasă, mă duc la Marius Lupuțiu în str. Transilvaniei nr. 5. Locuește cu socrii, nevastă tânără, frumoasă și o fetiță de 8 ani.

Cornel Coposu îmi arată scrisoarea semnată de el și de Cunescu către Iliescu. Îi cer ca ei să vorbească imediat după el la serbările ce vor avea loc la Alba Iulia, la 1 Decembrie. Argumentarea e perfect justificată.

Mergem în mașini separate la Cotroceni. Când sosim, ei parchează mașina și Coposu merge pe jos. Eu insist să mi se deschidă poarta. Nici o problemă. Au făcut-o imediat și am fost dus până la intrarea sălilor pentru recepții. Impresionant. Vitralii mari, ferești originale. La recepție, Dan Marțian și multă lume. Curând intrăm cu toții în sala mare. Patru fotolii mari cu o masă, joasă, în față. Vizavi 12 fotolii tot așa de mari, așezate într-un rând cu încovoieri la capete. Deci un semicerc, dar aceeași idee. În spatele acestor scaune tapisate cu spate înalt, foarte frumos sculptate, așezate în 3 rânduri, ultimul mai scurt căci era în alcov. Păcat că era întuneric afară. Aș fi vrut să văd peisajul din acest

alcov, format din patru stâlpi minunat sculptați, ca să-l despartă de marea sală. Tavanul, la fel. Splendid. Tot sculptură în lemn, iar candelabrele remarcabil construite din cristaluri de mărimi felurite. Au la bază și sticlă-cristal colorat, mai ales albastru. Dar, discret, cu bun gust. Nu le-am numărat, dar erau multe. Orânduite așa ca să marcheze forma paralelipipedică a sălii.

Când a fost făcută sala asta? În anii '20 sau '30? I-am întrebat pe Nicolae Radu, care era lângă mine, în flancul stâng al rândului al doilea. Nicidecum. Recent de tot. În ultimii 8 ani. Înainte era casa pionerilor. Un fel de dezastru.

Iliescu a venit, zâmbitor ca întotdeauna. A strâns mâna fiecăruia din rândul fotoliilor. Cei cu pondere sunt în față, i-am spus tare, ca toată sala să audă, când a ajuns la noi, căci, după ce a strâns mâna lui Nicolae Radu, mi-a strâns-o pe a mea și a lui Coposu, așezat la dreapta mea. În fotolii erau liberalii, cu Radu Câmpeanu la mijloc și Sănduleșcu, ecologiștii cu Președintele lor, Bălănescu și Weber, UDMR-ul cu Domokos Géza. Încadrat de Bârlădeanu și Dan Martian, Iliescu l-a plasat și pe consilierul lui, Secăreș, într-unul din cele 4 fotolii spre care ne aținteam ochii. N-am numărat. Peste 40 de invitați, mi-am făcut eu socoteala.

Lung raport asupra vizitei la Paris. Importanța semnării pactelor CSCE și de reducere a armamentelor. Apoi, descriere amănunțită a contactelor cu marii lideri ai lumii. Am stat de vorbă cu prietena domnului Rațiu, cu dna Margaret Thatcher, mai bine de o oră. A înțeles mai bine situația, dar văd că acum a pierdut. Am intervenit: Da, dar a știut să vorbească pentru națiune, deși națiunea a respins-o. Toată lumea a înțeles, sper. Lui Iliescu nici prin minte nu-i trece să demisioneze.

S-a referit la „cei care denigrează țara" în străinătate. Care ne fac atâta rău. Coposu s-a referit mai târziu la acest lucru, subliniind foarte bine, că neîncrederea Occidentului se datorează nu numai celor care „denigrează țara", ci faptului că încă nu s-au explicat evenimentele din 13-15 Iunie. Ar fi fost bine ca violența să fi fost condamnată răspicat de partide. Cum își închipuie cineva că noi (n-a zis eu) am fi vrut tulburări la 3 săptămâni după victoria noastră la alegeri?

Au fost mai multe intervenții. Când am putut s-o fac, am zis: Cred că am fost primul care am condamnat în Parlament, în mod neechivoc, orice violență, în numele PNȚ și am reafirmat devotamentul nostru față de procesul democratic. Poate nu vă mai reamintiți amănuntele declarațiilor mele, dar îmi închipui că mulți își vor reaminti de referința mea la vizita ce mi-au făcut minerii. Au demonstrat o subtilitate sartorială remarcabilă, am zis, pentru că mi-au lăsat toate papioanele. Prin asociere sper că vă veți aduce aminte și de condamnarea violenței ce, ritos, am făcut cu acea ocazie. Deși nu mulți îmi erau prieteni declarați, am avut senzația că sunt înconjurat de respect, chiar simpatie.

A vorbit, apoi, de planurile pentru sărbătorirea zilei de Întâi Decembrie. Să ia cuvântul Președinții celor 8 grupări din Parlament. Au fost unii care au intervenit ca această regulă să fie aplicată cu strictețe. Alții au fost contra. Iliescu a decis ca să se lase la latitudinea lor cine să ia cuvântul. În tot cazul, eu nu vreau și nu pot să vorbesc pentru că voi fi în Muscat. Coposu trebuie și vrea să vorbească el. Domokos a vorbit foarte frumos. M-am folosit de ocazie să zic: Aș dori să vă relatez un lucru nu în deobște cunoscut. Întâi Decembrie a fost o zi mohorâtă. Dar nu frig mare. A doua zi însă totul era acoperit cu zăpadă. Totul alb, curat. Ca și cum cerul ar fi zis: să uităm trecutul. Să începem o viață nouă, bună, fericită.

Toate citatele ce dau acum, 27 Noiembrie, aici în avionul de la București la Londra, sunt aproximative. Sensul însă, e corect. Cuvânt cu cuvânt nu pot să redau nimic, căci nu mi-am făcut note. De altfel, acest lințoliu alb, căzut cu totul pe neașteptate în timpul nopții de 1/2 Decembrie 1918, a fost și elementul cel mai important al articolului meu, scris ieri pentru ediția specială a *Românului Liber*.

La plecare Coposu a vorbit mult cu Iliescu. Eu am așteptat lângă ei. Ne-au fotografiat pe toți 3 împreună. Să vedem dacă se va publica. Ca de obicei, Iliescu foarte prietenos când i-am strâns mâna.

Acasă, cina cu Dinu Daponte, Michaloux și Ricci de la Paris. Sunt amândoi cam contra lui Novacovici. Se cam ceartă între ei, și cu Ion Ghika. Ciuli Enescu îmi spune că au venit să facă o donație la un orfelinat (spital?) pentru Fundația prințeselor. Nu mi-au spus nimic de asta, a fost reacția mea. Da, tocmai. Și tot cu banii dumneavoastră fac donațiile. Ceea ce, în parte, e adevărat, pentru că Elisabeth le-a dat mulți bani. Dar or mai fi adunat și de la alții.

La subsol, mare forfoteală. Pregătesc ziarul. E ultimul stagiu. Ilie Păunescu era și el prezent, dar nu știu de ce. Le doresc mult succes și să „nu rămâneți aici până în zorii zilei".

Dimineața, azi, Marți 27 Noiembrie, începe rău. La plimbare cu Gigi, care îmi afirmă categoric că Popa Codruț mă fură. Utilizează

camionetele mele pentru afacerile lui, nu dă socoteala de bani, a vândut ajutoarele trimise în țară de Ba'hai, a vândut o mașină de copiat celor din Câmpulung, care și-au făcut un magazin de consignație etc. Cu un cuvânt, face bișniță cu camioanele mele și pe cheltuiala mea, pe banii mei. Sunt într-adevăr, teribil de mâhnit, cum pot oare să-i fac pe oamenii ăștia să funcționeze cinstit. Pe cine să cred? Pe Codruț care-mi spune că Gigi i-a luat 100.000 din venitul cărții mele *Moscow Challenges The World,* sau pe Gigi care-mi spune toate astea?

La plecare Doina Bâscă îmi aduce „perietura" ziarului. Arată bine. Încântat însă, nu sunt. Prea multă istorie. Nimic din actualitate. Sau foarte puțin. De altfel, Doina m-a supărat aseară. Vine cu o listă a banilor ce a cheltuit pentru scoaterea ziarului. Foarte mult. Asta numai în salarii. Vroia să aprob ce a făcut. Nu pot s-o fac. Așa, la repezeală, mi se pare prea mult. Se ridică aproape de 30 de lei exemplarul. Nu, e doar ... Și e mai puțin decât ia Nick pentru un ziar, mi-a zis. Nu i-am spus că Nick trebuie să facă bani cu aparatura ce are din partea mea. E ridicol ca ea să plătească la fel de mult, sau aproape tot atât de mult celor pe care i-a angajat ca să scoată ziarul tot cu aparatura mea. M-am mulțumit să-i zic: Tu trebuie să decizi. Eu nu știu cât trebuie să le dai. Nu știu cât au lucrat și ce fel de muncă au depus. Dar voi examina conturile mai târziu. Voi trage, apoi, concluziile. Responsabilitatea e a ta. Nu i-a plăcut. Am observat însă că are această tendință. E risipitoare.

Miercuri, 28 Noiembrie 1990

Aseară, sosit la Londra, m-am dus la birou. Am reprodus niște articole, am discutat ziarul cu Mussulis, am dat un interviu la BBC secția română etc.

Acasă, la Arlington House, văd toată drama alegerii lui John Major la televizor. Impresionant. Mai ales cum Michael Hazeltine și Sir Douglas Hurd au anunțat că vor vota pentru Major dacă se va ajunge la un al 3-lea scrutin. Adevărată democrație. Scurtele lor declarații au fost excelente. Unitatea Partidului Conservator trebuie păstrată mai presus de orice considerent personal, de dezamăgire, critică, chiar obiectivă și justificată. etc. Majoritatea celor calificați să voteze au decis. Decizia lor trebuie acceptată de toți. Mai ales de candidații învinși.

Nina Odescalchi la noi. Le arăt ziarul nostru, publicat, sau mai bine zis tipărit chiar astăzi la București.

Cină-bufet la deputatul conservator Jonathan Aitkin, în casa lui (8 Lord North St.) lângă Parlament.

Multă lume. Numai cei veniți din străinătate pentru plecarea noastră la Muscat, azi dimineață. Cei din Anglia n-au fost invitați. Ambasadorul Bach, Secretarul grupului „The Cercle", mai mulți francezi, generalul Stilwell, Lucien, Shackley, Bailey, Lacoste, Steel și mulți alții pe care i-am recunoscut de la ultima întrunire de la Berlin. Discuții interesante. Cu oricine am vorbit, era clar că știa cine sunt, deși am ținut să-mi rostesc numele de fiecare dată.

În cursul discuției serioase ce am avut cu Shakley și cu Jim Critchfield s-a discutat capacitatea de rafinărie a petrolului, extraordinar de mare în România, ce rămâne neutilizată. Curios, asta i-a interesat în cel mai mare grad. Deci, să realizeze profituri în România, cred că aici e cheia succesului, dacă ajung să fiu un factor determinant. În orice post, „n-are importanță, care". Ceea ce contează însă e să nu se atribuie guvernului actual reușita eforturilor mele. Asta m-ar transforma într-un colaborationist inconștient. Ceea ce e mai rău decât un colaborator pe față!

Ted Shackley (former chief of C.I.A. before Turner) îmi spune că ajutorul financiar, masiv, pentru România a fost deblocat. Cheia o deține Regele Mihai. Nu pentru că americanii își imaginează că Monarhia va fi restaurată. Nu, important este faptul că Mihai e considerat drept un om socotit, în care se poate avea încredere.

Plecarea, azi dimineață, de la Heathrow, fără incidente. Am scris o notă Margaretei Thatcher, s-o felicit pentru felul în care s-a comportat în criza prin care a trecut. Și să proorocesc că ei îi va reveni să joace un rol încă mai mare decât cel jucat până acum, dar pe plan mondial.

În avion reînnoim cunoștințele. Unii sunt cam ursuzi. Poate din reticență sau timiditate. Poate, chiar, pentru că n-au prea mare respect pentru un „balcanic". Dar nu cred. Vasta majoritate sunt extrem de prietenoși. Avem și doi miniștri la bord. Pe prietenul meu Alan Clark, No. 2 la Ministerul Apărării, și pe Paul Channon, cel din familia Guiness. Și unul și altul m-au tratat cu deosebită atenție și afecțiune.

E un avion mare: Mcdonell-Douglas. Suntem doar 80 de pasageri. Confort excepțional. Un fel de șuetă. Schimbăm locurile. Vorbim când cu unul, când cu altul. Interesul meu cel mai mare e să obținem sprijin în Occident. Am vorbit, în special, cu Ted Shackley și cu Ambasadorul Bach. Mi s-a afirmat că trebuie să-i conving pe Rühe și pe Hüyn ca să

obținem o recunoaștere pentru PNȚcd, din partea Uniunii Demo-creștine. Ambii germani.

Mi-a plăcut peisajul stâncos al Alpilor Dinarici. E prima dată că-l văd. Apoi Marmara. Am făcut un mare ocol. Ideal pentru mine pentru că am recunoscut insula Prinkipo, unde am fost ca tânăr cercetaș, probabil prin 1931-32. Am zburat deasupra palatului, moscheelor, Cornului de Aur, etc. înainte de a ateriza pe aeroportul din Istanbul. Mică escală. Pentru realimentare. M-am folosit de ocazie. Am debarcat, doar ca să pun, după atâția ani, din nou un picior pe pământ turcesc. „Pe asfalt", m-a corectat, unul din tovarășii mei de drum. Mucalit, amuzant, dar inexact.

Fatima Gailani e din nou cu noi. Ea reprezintă mujahedinii afghanistani. Cei care nu se pot înțelege între ei. Am discutat mult cu ea. A fost în Pakistan, recent. E convinsă că soțul lui Benazir Butto e vinovat de corupție. Ea, Fatima, îi socotește pe militari necesari în Pakistan. Altfel nu se poate realiza stabilitate. Lumea se așteaptă ca Benazir să aducă adevărată democrație. Lumea e dezamăgită. O altă problemă. Benazir vorbește limba urdu cu un accent puternic. Foarte des își începea discursurile în urdu. Continua în englezește, și termina, din nou, în urdu. Pentru simplul motiv că-i vine mult mai ușor să vorbească în englezește. De altfel îmi spunea Fatima, mare parte a claselor educate în acea parte a Asiei preferă să utilizeze limba engleză. Aproape toți au fost educați în școli cu limbă de predare engleză, sau chiar în Anglia.

Sâmbătă, 1 Decembrie 1990

În avion. Suntem încă în aeroportul Al Saab. Paul Channon s-a așezat în fața mea. Avionul aparține companiei „Balair". Sunt vreo 70, nu mai mulți. Loc destul ca fiecare din noi să se organizeze. Eu mi-am luat două locuri, ca să pot scrie în liniște.

Abia m-am așezat și Paul mi-a dat cartea lui John Julius Norwich, *A History of Venice*. Mi-a vorbit aseară, la banchetul de rămas bun ce ni s-a dat de gazda noastră, despre Enrico Dandolo. Vroia să mă convingă că am un mare rol de jucat, în ciuda faptului că nu mai sunt om tânăr.

Iată povestea lui Dandolo. Nimeni nu știe exact ce vârstă avea când a fost ales Doge al Veneției la 1 Ianuarie 1193. Se afirma, însă, că avea 85 de ani. Sigur e că era complet orb, ceea ce nu l-a împiedicat să

demonstreze o enormă energie și un curaj cu totul extraordinar. În 1201, la începutul Postului Mare, 6 cavaleri, conduși de Geofroi de Villehardsouin, au venit să-l convingă să ajute la montarea unei noi cruciade. A acceptat și s-a oferit s-o conducă. Multe complicații. O mică diversiune, pentru a recuceri Zara, ocupată de Regele Ungariei etc. În cele din urmă s-au dus la Constantinopole să-l pună pe tron pe adevăratul împărat Alexius. Au debarcat pe Coasta de Sud a strâmtorilor și au cucerit Constantinopolul, atacând prin Galata, la 5 Iulie 1203. La 1 August noul Împărat Alexius IV a fost încoronat.

Ultimele 3 nopți și două zile au trecut ca prin vis. Un adevărat vis din poveștile arabe, din *O mie și una de nopți*.

După aterizare la aeroportul Seeb ne-au dus, în trei autobuze Mitsubishi, la hotelul Al Bustan. Peste o oră de drum. Dacă te uiți pe hartă, îți dai seama că Omanul e o țară întinsă. E îngustă, de-a lungul Mării Arabe, în Golful Omanului, până la strâmtorile Hormuz. Distanțele sunt enorme. Între Salalah, în sudul țării, nu foarte departe de graniță cu Yemenul, și Sofar în Golful Omanului, distanța e de 1118 km. Și de-acolo, până în vârful Peninsulei, care aparține tot Omanului, după o mică întrerupere de teritoriu al Emiratelor Unite Arabe, distanța trebuie să fie de alți cel puțin 300 km. De la aeroport până la Al Bustan am trecut prin Mutrah și Muscat. Era noapte, mai bine zis, întuneric. Șosea excelentă. Lanț neîntrerupt de iluminații. În centrul autostradei, sau pe marginea ei, becuri - milioane de becuri - multicolore. Lanțuri de becuri în culorile naționale: verde, galben și cărămiziu, căci nu e un roșu violent. Nenumărate portrete, imagini în motive arabe și, peste tot, pe fiecare stâlp, imaginea Quabus-ului, cu turban pe cap.

Al Bustan e, posibil, cel mai somptuos hotel din lume. Altul mai somptuos, în tot cazul, eu n-am văzut. N-au cruțat nimic. Candelabre care refractă lumina din sutele sale de cristale, cu gust orânduite. Săli enorme, cu plafon la 60-70 de metri deasupra podelei din marmură meșteșugit aranjată. Imaginile se perindă ca într-un caleidoscop. Comparația se poate face și cu telescopul multicolor cu oglinzi laterale, care dă o imagine feerică copiilor. Nu e telescop adevărat, căci nu vezi la distanță. Dar bucățile de sticlă colorată, care se orânduiesc la cea mai mică mișcare - mulțumită oglinzilor, bineînțeles - în imagini simetrice, geometrice, fiecare de o varietate tulburătoare. Esteticul triumfă, chiar dacă baza, originea, e cu adevărat modestă. Ceea ce te face să gândești: Forma are, în ultima analiză, mult de spus. Fondul e

esențial, dar forma dă efectul. Ca și cum ai spune: „Tonul face muzica".

Trebuie să spun. Începând cu tânărul Wing Commandorul Mohd și cu reprezentantul Sultanului, Juma Rașid și Secretarul General la Președinția Consiliului de Miniștri, Mohd Nasser, care ne-au primit la aeroport, și până la cei mult mai importanți, în acest Regat, pe care i-am cunoscut pe parcurs, toți s-au comportat cu o eleganță și solicitudine impecabile.

Joi 29 Noiembrie a început o informată introducere din partea lui Julian Amery și a Doctorului Franz Josef Bach. Apoi, Consilierul principal al M.S. Sultanului, Dr. Omar Zawawi, a vorbit, într-o englezească remarcabil de frumos pronunțată. Bine. Înțelept. Discuție generală despre situația creată de Saddam Hussein. Nici o concluzie, bineînțeles. Am sugerat și eu ca să se reexamineze METO sau CENTO, cum i s-a spus, la timpul său, pentru că NATO a fost și este un adevărat succes. A trecut mult timp până a dat rezultate, dar pericolul comunist a fost respins mulțumită acestei organizații. Să se reexamineze METO, să se schimbe ce trebuie schimbat și, o dată ce pericolul creat de Saddam e înlăturat, să se organizeze securitatea acestei regiuni pe aceeași bază.

Prânzul pe terasa hotelului. Priveliște greu de uitat. Albastrul mării, la vreo 200 de metri distanță, poate mai puțin, te izbește, odihnitor, după ce ai traversat verdele bananierilor perfect aliniați ce punctează spațiul nisipos intermediar. Privirea se îndreaptă direct spre Nord. Marea, golful. Doar două corăbii, da-urile tradiționale. Pe malul mării umbrele mari, dibaci construite, pe un piedestal din trestie. La dreapta, un șir de munți, abrupți, colțuroși - cu siguranță imposibil de escaladat. Piciorul acestui lanț înaintează în mare și încet, dar foarte treptat, se pierde, după ce formează arcul de răsărit al golfului natural unde e construit hotelul. Căci celălalt arc, la apus, e bine profilat. Stâncile sunt mai joase, mai tocite de vreme. Dar are și un pinten de stâncă ce se ridică din apă. E aproape un semi-cerc.

La prânz sunt invitat la masa de onoare cu Generalul Norman Schwarzkopf, Comandantul Forțelor Americane din întreaga zonă, care se extinde nu numai în Orientul Mijlociu, ci și în Africa, inclusiv Kenya, Etiopia etc... Mi-a făcut o impresie excepțională. Direct, bine informat, inspiră încredere. Înalt, solid construit fără a fi gras, începe să chelească. Inteligent, simț al umorului. După el, aviația lui Saddam

va fi anihilată în 5 minute după declanșarea ostilităților. Nici o îndoială în mintea lui că Saddam poate să fie distrus rapid, fără dificultate.

Cina în Palatul Sultanului Cabus Bin Said (Qaboos), Bait al Baraka. Toate șoselele iluminate. E a 20-a aniversare de când s-a suit pe tron. Ca să ajungem la Palat, drum privat de vreo 2-3 km. Palmieri de ambele părți tot timpul. Frumos iluminați cu becuri mici în lanț, ca să reliefeze toate brațele de jos ale palmierilor și cu reflectoare două de fiecare palmier, la bazele tuturor trunchiurilor. Ne-au ținut aproape o oră în sala de așteptare. Palatul, de altfel, a fost completat abia acum 2 ani. Ni s-au servit băuturi răcoritoare, dar strict nealcoolice. Din nou la masa de onoare cu Julian Amery, Franz Joseph Bach, André Betancourt, Karl Heinz Narjes, Ardeșir Zahedi, Rae Killen (Ambasadorul South Africa la Londra), Jonathan Aitken și Alan Clark. Am irosit superlativele. Cabus-ul ne-a primit la intrarea unei săli de mâncare, deschisă de trei părți și fără acoperiș la mijloc. Toate edificiile palatului sunt pe un promontoriu de unde, treptat, se coboară la mare. Acolo, pe gazonul bine cultivat, mese peste mese cu de-ale mâncării. Imposibil să guști tot. Foarte apetisant. Când am ajuns la dulciuri, am numărat până la 80 de feluri și torte diferite, apoi am renunțat. Eu i-am și spus Cabus-ului că nu mănânc așa ceva niciodată. Chiar el m-a condus să mă servesc cu fructe. Am vorbit și de corabia „dau" ancorată, jos, pe mare, delimitată în becuri electrice: conturul și „mast"-urile.

Tot timpul cinei ne-a cântat o orchestră militară. Muzică occidentală, cu cimpoaie scoțiene - Cabus-ul a fost educat la Academia militară de la Sandhurst, ceea ce explică multe. E un om de statură mijlocie. Are ochi negri, inteligenți, barbă aproape în întregime albă, deși m-ar surprinde să mi se spună că a împlinit 50 de ani. Imposibil, aș zice.

Omul mi-a plăcut. Dar n-am putut rezista tentației să compar risipa de aici cu Palatul Malacapam din Manila. Și acolo toate plantele, toți arborii și arbuștii erau iluminați. Imelda Marcos ne-a spus că palatul e al poporului și că ei locuiesc acolo numai ca reprezentanți ai poporului. Aici, în Oman, lucrurile stau altfel. Totul aparține Cabus-ului. Inclusiv poporul. E normal ca el să-și construiască un palat extraordinar. M-am gândit și la Grenada și la ce au construit arabii în epoca lor de aur. Sau, poate, asta e adevărata lor epocă de aur!? În tot cazul, risipa și disparitatea între bogați și săraci nu-mi plac. Oricât de binevoitor

ar fi Cabus-ul și ortacii săi, tot feudalism rămâne. La plecare, lumea, oaspeții, s-au închinat în fața lui. A strâns mâna doar câtorva. Mie, printre aceștia.

Ieri, Vineri, mi s-a oferit și mie prilejul să vorbesc. Am atras atenția asupra pericolului care planează asupra noastră. Tentați de marile avantaje ce pot fi realizate prin investiție acum, în România, occidentalii fac investiții prin guvern, oferă guvernului ajutor economic și credite. Astfel consolidează regimul. Dacă însă o fac pe bază individuală e altceva. Beneficiază numai partenerul imediat român. Individ, întreprindere, sau cooperativă. Cred că n-am lăsat nici o umbră de îndoială. Interesant că Antony Cavendish a venit să mă vadă, la mine, în camerele mele (căci aveam două fiecare: un dormitor și un salon etc... plus balcon). Mi-a explicat cum a încheiat un contract, în valoare de 500 milioane pentru spălarea cărbunelui. Pe credit făcut cu ajutorul lui Gicu Pop în Africa de Sud.

Tocmai aterizăm la Istanbul. Plouă. Miercuri, la venire, era vreme frumoasă. Am văzut atunci, cu multă claritate tot centrul Istanbulului. Stăm aici abia vreo jumătate de oră.

Dar să continui. Aseară, cină mare la Omar Zawawi. Alt palat. Sala enormă cu masă circulară pentru noi toți - 70 la număr, plus localnicii - a fost recent construită pentru nunta fetei gazdei noastre. Orchestră mare. Muzică strict arabă. „Belly-dancer" și dansuri populare. Bine. Ne-am culcat pe la orele 3 dimineața. Ieri s-a discutat Europa. Azi, Africa de Sud, Angola și Mozambic și Afghanistanul. Fatima Gailani a vorbit concis, clar, bine. Atât ea, cât și Zahedi, au pledat pentru restaurarea monarhiei.

Am făcut multe legături foarte valoroase. Cea mai importantă, indiscutabil, e Ted Sackley. El a fost Șeful C.I.A. înaintea Amiralului Turner. Mi-a declarat că mă va pune în legătură cu cei care mă pot ajuta. Cu fonduri, etc. Acum, în avion, mi-a sugerat cum ar trebui să conduc discuțiile cu ei. I-am invitat să ia micul dejun cu mine la Hotelul Ritz, mâine dimineață, la orele 8.30. Am aranjat această întrevedere din Muscat, la telefon. Îi trec pe ceilalți, așa cum îmi vin în minte. Fără nici o ordine sau prioritate. Dr. Herbert Kremp, redactorul-șef *Die Welt*. A făcut o conferință extrem de interesantă asupra rolului Germaniei unite în Europa, care, curând, va avea o piață comună de 500 de milioane de consumatori. Adică după adeziunea țărilor EFTA și a Europei Răsăritene. Robert Zölly, elvețian. Locuiește lângă Zürich.

În petrol, finanțe etc. E gata să mă ajute, mai ales cu găsirea de investitori în România. Același lucru, poate pe scară și mai mare e A.J.A. Bryan, din Pittsburg. Are o firmă „Oceanics", e în Consiliul de Administrație al Societății Crysler etc. Are și o adresă în Anglia, la Aldershat. Bud Palmer, prietenul Contesei Aline de Romanones, are o casă în Colorado. M-a invitat să stau cu ei la schi. John Pugh, de la școala de surori de caritate din Țara Galilor. Ar fi foarte util pentru un program în România. Paul Marti de la „Telmar Productions", mă poate sfătui cu televiziunea. James Lucien, bineînțeles. El e „Minority Staff Director" al Comitetului Senatului American pentru Afaceri Străine. Albert van Niekerk e ambasadorul Africii de Sud la Bonn. Mă va ajuta cu românii care vor să emigreze. Tânărul Jacques Battistella de la „Aérospatiale" Paris. Vrea să mă ajute. Hans Graf Hyn, deputat creștin democrat german. Mare expert în problemele comunismului rusesc. La fel Karl Heinz Narjes, fost Vicepreședinte al Înaltului Comisariat European. Michel Roussin, Prefect în Franța, foarte aproape de Chirac. Iar cu Senatorul André Betancourt m-am înțeles de minune.

Dintre britanici, cu toți m-am înțeles bine. Cu prietenul meu, Alan Clark în primul rând. Văd că Major l-a menținut în guvern. A vorbit și el despre viitorul Europei și i-a provocat pe americani. Mi-au plăcut deputații Paul Channon, care mi-a devenit prieten personal, Jonathan Aitkin și Anthony Nelson The Earl of Granard a fost în post la București, înainte de război și i-a plăcut foarte mult viața acolo. Ambasadorul Sud-African la Londra, Rae Killen, a fost vecinul meu la masa Cabus-ului, Joi seara. Ar trebui să-l menționez și pe Sir John Leahy, fost ambasador, Președintele Consiliului Franco-Britanic. În fine, să-l menționez și pe Jaime Pinto din Portugalia.

Duminică, 2 Decembrie 1990

În avion spre București. Cu TAROM.

Aseară l-am avertizat pe Rege că mă voi întâlni, azi dimineață, cu doi oameni recomandați mie de Ted Shackley, fost Director C.I.A.

I-am văzut azi dimineață la Hotelul Ritz la Londra. Am luat micul dejun împreună. Chester Nagle a sosit special de la Washington. Ollie, adevărat reprezentant al aristocrației Habsburgice, a sosit aseară din Viena. Îl cheamă Alfons Graf Mensdorf-Pouilly și, îmi spune, e nepotul Prințului Eszterházi. Are moșie în Burgenland. Se referă la Butthanyi, cu care a pregătit alegerile din Ungaria. Zice că o cunoaște

pe Margit, dar nu știe exact cât de înrudit e prietenul lui cu Ivan, soțul decedat al Margit-ei. Am vorbit și de Heini (membri ai familiei Thyssen-Bornemisza). Zice că-l cunoaște și că știe că el a dat mulți bani pentru unguri (fără ca să specifice că ar fi fost o donație pentru ungurii din Transilvania).

Am discutat problema. Mai întâi cu Ollie, pentru că Chester a venit foarte târziu. Avionul lui din Washington a aterizat cu întârziere. Să organizăm mai întâi partidul. Deci, avem nevoie de o sumă importantă inițială. Și acum, repede. Poate 3-4 milioane de dolari, le-am spus. Apoi, după ce vom fi pregătit oameni tineri, mai ales în Austria și Germania, să pregătim alegerile viitoare. Pentru asta avem nevoie de bani serioși. Să stabilim, să înființăm un post de TV independent. Altfel nu putem pătrunde în casele oamenilor. Aveau ideea că Mihai ar putea strânge bani, prin ei, bineînțeles, dacă își dă girul. De pe la casele regale cu care e înrudit. Sunt sceptic. Totuși să încercăm. Eram îngrijorați pentru că timpul ce ne stă la dispoziție e foarte scurt.

I-am lăsat împreună. M-am dus acasă, la Arlington, pentru că mă aștepta Thompson de la BBC World Service.

Am făcut interviul. Mulțumitor, zic eu. Tocmai terminasem când au sosit și ei, Chester și Ollie. (A propos, Ollie e foarte înalt, 195 cm înălțime. Chester e și mai înalt. Nu știu exact cu cât.)

Am telefonat Regelui. Mi-a răspuns Regina Ana. I-am pus pe amândoi să-l vorbească Regelui. Au făcut-o. Au aranjat să meargă la El acasă, la Versoix, mâine dimineață, la orele 11.00.

Mari speranțe nu-mi fac. De unde vor strânge bani? Cine-i va administra? Ce control voi avea eu asupra lor? Ce control va ava Regele? O serie întreagă de întrebări, la care trebuie să găsim răspunsuri.

În avion mi-au dat *Romania Liberă*. Îmi dau seama că sărbătoarea zilei de 1 Decembrie la Alba Iulia a ieșit cu scandal. Atât Coposu, cât și Radu Câmpeanu au fost huiduiți și fluierați. Echipajul de bord m-a invitat la cabina de control. Au fost de acord că absența mea de la festivități a fost inspirată. Le-am spus că am fost la Muscat, pentru a discuta și afla o soluție fără război, a conflictului din Golful Persic. Ca de obicei, multă lume îmi vorbește. Vor autografe. Toți mă imploră să rămân în România. Curios. Întotdeauna declar categoric că m-am întors acasă pentru totdeauna. Totuși, le e teamă că îi voi părăsi. Dacă această teamă se datorește faptului că-și dau seama de cât mai bună și

mai confortabilă e viața mea în Occident, atunci e bine. Să înțeleagă că eu fac sacrificii pentru că sunt mândru că sunt român și pentru că vreau să aduc un aport real la instaurarea democrației în România.

Mă duc la Doina acasă. Iarăși îmi vorbește de Rodean. Ea e sigură că el mă fură și că e securist. Rostul lui e să mă împiedice să reușesc cu ziarul.

La Alba Iulia lucrurile au mers prost. Coposu, Câmpeanu și Domokos au fost împiedicați să vorbească.

Luni, 3 Decembrie 1990

Ședință în Parlament despre cele petrecute la Alba Iulia. Furtunoasă. Am fost și eu atacat pe nume. De diverși FSN-iști. Diaconescu a vorbit pentru PNȚ. Bine. Sunt încântat.

Marți, 4 Decembrie 1990

Ioan Alexandru o prezintă pe poetesa Leonida Lari în Parlament. Ea are un puternic accent basarabean. Chiar greu de înțeles tot ce spunea. Au vorbit apoi, alții. Mi s-a dat și mie cuvântul. În această zi, am zis, închinată Sfintei Varvara, doresc să urez din inimă multă fericire tuturor minerilor. Și multă mulțumire sufletească, prin democrație și în țara noastră. Pe care toți o iubim. Le doresc o țară democratică, pentru că sunt absolut convins că din toate formele de guvernământ numai democrația asigură drepturi egale tuturor cetățenilor, respect reciproc; pentru că numai democrația duce la prosperitatea națiunii întregi. Am primit multe aplauze. Și critici din partea prietenilor mei. Klaps ar fi vrut ca să-i atac pe securiștii care i-au condus pe mineri. N-am argumentat. E greu să-l fac să înțeleagă. Eu încerc să institui un spirit democratic la colegii mei din Parlament.

Am plecat, apoi, imediat la recepția de la Otopeni. Cum am sosit devreme, am ascultat toate explicațiile tehnice date de British Aerospace. A venit, apoi, Gicu Pop, Stănculescu, Ministrul Doru Pană, de la Transporturi etc. Bună discuție cu toți. Inclusiv cu Michael Atkinson.

Din nou în Parlament. Petru Maior îmi vorbește de Coposu. Îl urăște. La fel Klaps, ceea ce nu e nimic nou.

Mă întorc acasă s-o iau pe Elisabeth la recepția British Aerospace la Hotelul Intercontinental. Foarte reușită. Din nou cu Stănculescu și soția lui. Femeie simpatică. Vorbesc cu Pană. Apoi cu un alt ministru,

Pintilie. Și cu un al patrulea, al cărui nume îmi scapă. În ascensor, o doamnă cu un băiețaș de vreo 8 ani. Cum te cheamă, îl întreb, punând părintește mâna pe capul lui. Bogdan, îmi spune imediat. Știi cine e domnul?, îl întreabă mama lui. Rațiu, zice băiatul zâmbind. Domnul Rațiu, îl corectează mama. Nu, e bine așa: Rațiu, așa e la alegeri. Eu am votat Rațiu, îmi spune băiatul, cu confirmări din partea mamei. De aceea n-am învins la alegeri. Doar copii m-au votat! E totuși semn bun.

Ne-am înțeles cu Stănculescu, să vină la cină. De asemenea, m-am înțeles cu Pană să stăm de vorbă despre valorificarea flotei comerciale românești.

Vine Damian Vasile la mine la Parlament. Mulți români din diaspora au fost invitați la Cotroceni. Printre cei din Franța au fost Virgil Tănase, Kogălniceanu, Cernovodeanu etc. Din Italia, Ghilezan. Toți au fost șocați de cele întâmplate la Alba Iulia, de 1 Decembrie. Vreo 70% dintre ei au învinuit guvernul. Ceilalți au fost contra lui Coposu și Câmpeanu personal. Vatra Românească i-a atacat. Erau masați în fața tribunei și nu i-au lăsat să vorbească. Pe Coposu pentru că a afirmat la Budapesta că Vatra e o organizație șovină-fascistă și pe Radu Câmpeanu, pentru că a obținut cele mai multe voturi în județele din Secuime: Harghita, Covasna, și Târgu Mureș. Deci voturile ungurilor. Ghilezan însă l-ar fi criticat aspru pe Iliescu pentru cele întâmplate la Alba Iulia.

Vasile îmi vorbește de circulara pe care Mircea Enescu a trimis-o tuturor filialelor din România, ca următorul Congres UMRL să se țină în România. De la Londra, mai târziu, îmi telefonează Nicole, să-mi spună că Doru Novacovici i-a dictat o scrisoare pentru *Românul liber* în care anunță că în 1991 Congresul va avea loc la Paris. Nu în altă parte, oricine ar spune-o. Evident se referea la circulara lui Enescu. În fine, Damian mă informează că mulți români care vroiau să se înscrie în UMRL merg acum spre Alianța Civică. Îmi comunică discuțiile avute despre programul TV aprobat pentru UMRL. Săndulescu este contra. Pe față.

La Ambasada Franței mă așteaptă ambasadorul Franței. Simpatic. Înalt, volubil. El e cel care a venit să-mi facă o vizită de curtoazie, acum vreo 2 săptămâni. Attali, Directorul Băncii Europene pentru Reconstrucție a sosit cu întârziere fiind reținut. În timp ce-l așteptam - a întârziat 45 de minute - am făcut obișnuitul tur de orizont politic cu ambasadorul. A venit și băiețașul lui de vreo 3 ani. I-a vorbit în

românește. Înțelegea. Unde e gura?, l-a întrebat. Dar ochii? Băiatul arăta corect cu degetul. Așa se învață o limbă, nu altfel. Pe ambasador îl cheamă Renaud Vignal. Lui Attali i-am vorbit de pericolul de a susține guvernul cu credite. E o modalitate de a credita piedicile puse democrației. L-au impresionat doar cele 5 condiții Andriessen, care n-au fost îndeplinite. Dar dacă dau credite pentru telecomunicații? Da, să dea credite pentru așa ceva. Să dea credite instituțiilor particulare, dar nu altfel. Să vă dau un scenariu. Acordați credite. Se va crea o atmosferă artificială de prosperitate. Se vor anunța noi alegeri și comuniștii actuali vor fi realeși pe încă 4 ani, pe baza noii Constituții. M-au întrebat cum e Constituția. Nu știu. Se lucrează la ea. Dar e Constituție republicană. Noi vrem să avem un referendum. România a prosperat sub Monarhie.

A plecat, apoi, pentru că avea deja un rendez-vous cu Dan Martian și, apoi, cu Iliescu. Cu Attali a venit și Andre W.G. Newburg, american, lucrează pentru Cleary, Bottlieb, Steen& Hamilton. E foarte bun prieten de-al lui Michael Edwards. După plecarea lui Attali am stat mult de vorbă cu el. Sper că a înțeles situația.

Rodica Ciobanu mi-a luat un interviu pentru ziarul Frontului, *AZI*. „Cum se explică creșterea popularității dumneavoastră în ultima vreme?", a fost una dintre întrebări. Așa o fi? Probabil, dacă și *AZI* o recunoaște.

Miercuri, 5 Decembrie 1990

Toată dimineața cu Doina Bâscă mai întâi, și apoi cu avocatul Stoica. După ce am stabilit forma societății pe acțiuni în baza Legii 31, care va intra în vigoare la 17 Decembrie, i-am luat unul după altul: pe Codruț Popa, Ioan Rodean și ceva mai târziu pe Nick Caramihai. Toți au acceptat soluția mea. Codruț vrea ca să aibă dreptul să care și marfă în camionetele cu care am înzestrat activitatea lui, iar Rodean a încercat să mențină ficțiunea că toată aparatura i-a fost donată. N-a mers. Avocatul Stoica i-a demonstrat că întreprinderea „IR" devine caducă. Rodean fiind singurul proprietar al ei și pentru că n-are datorii, poate să facă orice vrea cu utilajul ce are. Deci cu tipografia și că toate celelalte aparate. Astfel se va putea conforma înscrisului ce a semnat cu Nicolae Rațiu, că totul aparține societății Regent House Properties. În cele din urmă a înțeles că n-are nici o șansă și a acceptat. Daniel Pintilie lucrează de zor ca să stabilească valoarea capitalului social la

Întreprinderea „IR". Nick Caramihai mi-a comunicat că va putea aduce 10 ordinatoare din Germania și un laser printer. Se va gândi dacă vrea să le prezinte drept investiția lui în societatea ce formăm, sau dacă se va separa de noi și va lucra pe cont propriu. Eu aș fi bucuros să am un partener real. Adică să am măcar pe unul din șefii diverselor departamente cu resursele lui proprii, pe care le investește. Toți ceilalți n-aduc absolut nimic.

Rămâne să stabilesc situația cu Paco și să găsim un nume pentru ziar și pentru noua societate.

La masă o avem pe Pușa. E gata să preia conducerea casei. Vom stabili amănuntele.

Ședința Comisiei de Politică Externă. Oliviu Gherman, Vicepreședintele Senatului, a făcut un raport asupra participării lui la adunarea NATO de la Londra 28-30 Noiembrie. Absolut nerealist. A „demonstrat" că suntem acceptați. L-a citat chiar pe Wörner!

Senatorul Ioan Baboș a făcut același lucru despre vizita lui în SUA la Comisia Drepturilor Omului (ONU). FSN-iștii ăștia mint ceva de nedescris și audiența, majoritatea tot FSN-istă, îi crede.

M-am dus la recepția ambasadorului thailandez Praphot Narinthrangura, pentru că London and Edinbourgh Trust construiește un mare hotel la Bangkok. Nu s-a ținut, dar cum era să aibă loc în Hotelul București, am stat în camera deputatului Nicolae Simescu, singurul ales al Partidului Reconstrucției Naționale. Mi-a făcut o bună impresie. Am fost cu Petru Maior și nepoata lui. De acolo, Elisabeth și cu mine ne-am dus să luăm cina la Clubul parlamentar. Iorga ne-a primit cu brațele deschise.

Joi, 6 Decembrie 1990

Bush a cerut convocarea unei Conferințe pentru Orientul Mijlociu. E parte din efortul de a se găsi o soluție pentru conflictul Irak-Kuwait.

Silviu Popescu de la CADA (Locotenent-Colonel) mi-a oferit serviciile sale și mi-a pomenit și pe alții în situația lui. Căpitanul Stan Valeriu, de pildă. Ei au fost trecuți în rezervă. Îmi face o analiză a situației. Studenții, sindicatele, CADA și Alianța Civică. Toți cer demisia lui Iliescu și Roman. Lipsesc doar partidele din Opoziție. Iliescu e cu Măgureanu. Roman cu Stănculescu. Iliescu mizează pe un guvern de coaliție ca să se salveze. CADA îl acuză pe Stănculescu că el a fost cel care a dat comanda să se tragă la Timișoara. I-am mulțumit pentru oferta de serviciu. Mă voi mai gândi.

Ion Stan din Săpânța îmi aduce o glajă de palincă. De la el am confirmarea că ceea ce mi s-a dat la Baia Mare e o „gubă", sau un „sveter" și vine din Giulești, satul lui Ilie Lazăr. Om simpatic. Ne-am îmbrățișat.

Cer în scris lui Dan Marțian să-mi dea cuvântul. Vreau să vorbesc de greva foamei începută de Dumitru Iuga. Roman, Vicepreședintele, a condus ședința Camerei și nu m-a chemat.

La sediul central PNȚcd. Arhiplin. Le explic de ce nu e bine să ne retragem din Parlament dacă nu întreaga Opoziție o face. Numai noi? Ar fi o mare greșeală. Ne pierdem platforma de pe care ne putem adresa lumii. Indiscutabil, mă bucur de simpatia oamenilor. A fost ședința organizației muncitorești.

Vineri, 7 Decembrie 1990

Intervin la Legea care reglementează cumulul de funcții. Le explic de ce acest lucru nu trebuie reglementat într-o societate liberă. Să lucreze fiecare cum și cât poate. Și cât vrea, bineînțeles. Aici am aura unui om foarte bogat. Dar și eu am avut două posturi pline, două norme, cum se spune aici. Am fost crainic la BBC secția română și funcționar la Pall Mall Depozit și Forwarding Co. Pentru că la BBC lucram seara și noaptea, cam din Februarie 1951 până în Septembrie 1957.

Când m-am întors la locul meu, Petru Maior mi-a zis: „Ai o claritate și o logică excepțională în expunere". Întotdeauna caut esențialul și încerc să-l expun cât se poate mai simplu și mai direct.

La guvern. Mă primește Șandor. Avem ședință cu Adrian Severin, care se așază între mine și Săndulescu. Ne prezintă planul lor pentru 1991. E un pronostic, nu un plan în sensul comunist. Așa, ca să existe un punct comun între toate forțele politice din țară. Iau cuvântul imediat și aprob această atitudine. PNȚcd va susține tot ce servește interesul țării, am zis. Mai mulți au luat cuvântul. Lung. Amănunțit, în domeniul ce-i interesa. Am plecat la 1.30 p.m. M-a condus Șandor până la mașina mea, care mă aștepta afară.

Masa cu Elisabeth și Pușa. Ne înțelegem ca ea să dirijeze casa noastră. I-am lăsat împreună cu Gigi, ca să-și definească și să-și delimiteze atribuțiile. Trebuie să facem acest lucru. Viorel Delcă a plecat.

A venit Cornel Coposu. A stat vreo oră cu mine. I-am comunicat, în

mare, ce s-a petrecut la Muscat. Mi-a reafirmat că Regele i-a spus că l-a văzut pe Stănculescu. Ar fi o greșeală să se întoarcă acum în țară. Venirea lui trebuie pregătită. Mie Regele mi-a spus că nu l-a văzut pe Stănculescu și că acesta nu i-a cerut să-l primească. În fine. Cornel ar vrea să ieșim din Parlament. Dar acceptă că ar fi o greșeală s-o facem numai noi. Ce facem dacă ni se oferă o coaliție, un guvern de uniune națională. Sub președinția ta?

Ar accepta, deși n-o spune pe față. De fapt, n-ar fi rău.

Avocatul Ghiga îmi aduce tot felul de amănunte în legătură cu procesul ce urmează să aibă loc, Miercuri 13 Decembrie. Inculpați sunt cei care au furat din casa mea. Ne constituim parte civilă. Vom cere 80.000 de dolari care nu ne-au fost restituiți și 30.000 pentru restul obiectelor furate din casa noastră.

Doina Bâscă mi l-a adus, ieri, pe Buzinschi, care e de părere că numele meu în ziar ar strica. Bine. Pe cine să-l punem. Pe Buzinschi? A scăldat-o. Asta ar fi vrut, căci tuturor le-a găsit cusur: Doina Cornea, Ana Blandiana, Cioculescu etc. N-are rost să ne ascundem după deget. Toată lumea știe deja că e ziarul domnului Rațiu. Și popularitatea dumnealui e în creștere, a zis Doina, deși nu atât de limpede. Probabil, pentru a-i menaja susceptibilitățile. Buzinschi se vede într-un rol de comandă la acest ziar. Să vedem cum se va înțelege cu Doina. Brian Jones vine acum. Important e să avem expertiza.

O caricatură interesantă a apărut în *OPUS*, unde eu ofer jăratic calului pe care intră Iliescu la Alba Iulia în chip de Mihai Viteazul.

Ziarul *Libertatea* a publicat ieri, sau alaltăieri, fotografia mea îmbrăcat cu „guba" maramureșeană „ca să dovedesc că sunt țărănist". Cam așa era comentariul.

Sâmbătă, 8 Decembrie 1990

Mircea Enescu îmi relatează situația creată de Novacovici. I-a trimis o scrisoare datată 20 Noiembrie în termeni foarte duri, dictatoriali. Nu poate fi vorba de nici o discuție. Decizia Comitetului Coordonator-UMRL a fost luată la 6 Octombrie Următorul Congres va avea loc la Paris la 3-5 Mai 1991. Mi-a adus și niște ciorne de cum ar trebui să-i răspund. Nu le-am acceptat. Mi-am scris eu scrisoarea, în care am subliniat că, în urma protestelor filialelor din țară, ar trebui să reexaminăm decizia luată și, eventual, să facem Congresul în România.

Cristian Popescu a venit și el cu o scrisoare de protest către TVR,

pentru că a mixat prezentarea dezbaterii parlamentare când s-a discutat cazul Dumitru Iuga. Deși n-am fost prezent la dezbatere, TVR m-a arătat tocmai cu această ocazie. Eu, de fapt, cerusem cuvântul deja pe ziua de 5 Decembrie. Deci, imediat după intrarea în greva foamei a lui Iuga. Nu mi s-a dat cuvântul însă. Când s-a ridicat cazul de către Liviu Mureșan, de la noi a vorbit Petru Maior. Se pare cam slab. N-am acceptat nici ciorna lui Popescu. E mult prea violentă. Am rescris-o în felul meu. Și totuși am rămas oarecum nemulțumit. E greu să le faci un proces de conștiință celor de la TVR, în cazul acesta. Chiar dacă exact asta vroiau să realizeze, eu nu pot să dovedesc că ei m-au arătat la televizor tocmai ca să se vadă că am rămas pasiv în cursul acestei dezbateri. Căci ăsta e sensul protestului meu.

Ioana Brătianu vine să mă vadă. Se întoarce în România în mod permanent. I s-a oferit Vicepreședinția PNL. Dar nu vrea s-o accepte, cât Radu Câmpeanu e președinte. Țin foarte mult ca legătura de strânsă colaborare PNȚ-PNL să fie restabilită, mi-a spus. Omul pe care-l respect și admir cel mai mult în România este Coposu. Și dintre femei, pe Elisabeth. Fără exagerare. Pe ea o admir pentru că stă aici, și pentru tot ce face.

La Ateneu de Ziua Națională, a ținut o conferință. Când a pronunțat numele Regelui, toată audiența s-a ridicat în picioare.

Un oarecare Dumitru Torja, care mi s-a anunțat din Turda ca să-l primesc, îmi vorbește grandios, de un milion și jumătate de oameni care urmează ordinele mele. Îmi cere bani ca să înceapă „acțiunea". L-am trimis la plimbare. N-am dat bani celor din Piața Universității, cum o să dau acum, unui necunoscut? Și pentru ce? Eu, doar, sunt democrat. Trebuie să lupt numai cu armele democrației. Cu integritatea mea și cu puterea de a-i convinge pe oameni că eu pot servi națiunea mai bine decât guvernanții actuali.

Sculptorița Rodica Pamfil, mama lui Paco (Pascal Pamfil, fotograful) a venit să finalizeze sculptura bustului meu. Lucrează în lut. Repede. Nu e rău ce a făcut până acum. A prins sprâncenele și impresia generală a personalității mele, cred.

Duminică, 9 Decembrie 1990

David Stevens îmi telefonează din Arad. E la spitalul de acolo. Au sosit cu două mari TIR-uri, cadouri, de fapt, destinate Spitalului din Botoșani (Dorohoi). Nu mai au motorină și sunt deja în mare întârziere

(3 zile). Am fost de acord să descarce totul acolo, la Spitalul județean din Arad. Am vorbit cu Doctorul Ioan Crâsnic și am căzut de acord cu el să împartă totul cu Doctorul Costin de la Spitalul din Turda. Frățește, i-am spus. Mi-a promis că-l va chema pe Costin să vină la Arad și să ridice el, de acolo, partea ce revine Spitalului din Turda.

Am reușit să vorbesc și cu Nicolae la Londra. L-am informat de toate astea și i-am cerut facturile originale care atestă că Regent House Properties, Ltd. a fost cumpărătorul aparatelor, mașinilor etc. Deci că e, de fapt, proprietara tuturora.

Avocatul Stoica e foarte îngrijorat. La fel și Doina Bâscă. Cum am încăput eu pe mâna acestor șarlatani? În fine, până la proba contrarie eu nu-i socotesc șarlatani. Dacă cedează totul noii societăți comerciale ce vom înființa, problema se rezolvă. Sunt sigur că m-au furat. Sunt însă gata să uit trecutul, dacă, de acum înainte se poartă corect.

Seară plăcută la Teatrul Țăndărică. Suntem invitații ambasadorului Indiei și ai Doamnei J.F. Ribeiro și ai Directoarei Teatrului, Doamna Mihaela Tonitza Iordache. Muzică clasică executată de un trio Partho Das și de dansatoarea Sarala Kumari. Ambasadorul a venit la noi, m-a prezentat ambasadorilor Poloniei, Thailandei și Sudanului, care aveau locuri în apropiere. N-am văzut nici un om politic român de prim rang.

Luni, 10 Decembrie 1990

La Parlament îmi vorbește deputatul ungur Iuliu Vida, din Șimleu Silvaniei. El vrea neapărat ca eu să fac o vizită în Sălaj. Mulți oameni mă simpatizează acolo, îmi spune. E județul lui Cornel Coposu. Trebuie să am grijă, să nu-l supăr.

Avocatul Ghiga vine să mă vadă. Semnez actul prin care mă constitui parte civilă în procesul cu minerii, cer despăgubiri de 110.000 de dolari (80.000 din cei furați, căci 20.000 mi-au fost restituiți și 30.000 pentru lucrurile furate sau distruse).

Marți, 11 Decembrie 1990

Interviuri. Mă văd cu Michael Atkinson. Îi explic situația și discuțiile care au loc pentru un guvern de coaliție, sau uniune națională. El îl consideră pe Roman pozitiv. Iliescu va trebui să cedeze. El să fie victima. Îi atrag atenția că, potrivit regulilor acceptate, acum în vigoare, Președinția trece automat, în caz de vacanță, Președintelui Senatului. Deci lui Bârlădeanu. Mi-a adus formularul necesar pentru un număr

nelimitat de intrări în Anglia.

I-am văzut pe Codruț Popa și pe Ioan Rodean. Le-am pus în vedere că toate vehiculele trebuie înregistrate pe numele noii societăți, căreia îi vom spune „PROGRESUL". Am pomenit, de asemenea, ca nu cumva să se împrumute bani, prezentând camionetele drept garanție. Și că înregistrarea trebuie să fie făcută aici, la București.

Ambasadorul Jan Hellmans, al Belgiei, a venit să mă vadă. Discuție plăcută. Se așteaptă la probleme, acum de Crăciun. Îl las cu Cristian Popescu. Plec la Punch Green, ambasadorul SUA. Discutăm pe șleau. *We are businessmen. We understand each other,* îmi spune. Grupul celor 24 și SUA vor ajuta guvernul de aici. Încă nu știm dacă se va acorda Clauza Națiunii Celei Mai Favorizate, mi-a zis. Înțeleg că atitudinea guvernului român în problema Golfului - mai ales că a avut temporar președinția Consiliului de Securitate ONU - merită o recompensă. Dar poporul român va interpreta gestul SUA ca o abandonare. Așa cum s-a simțit când Ceaușescu a fost susținut. Noi n-avem astăzi o democrație în România. I-am povestit cum au încercat să ne ia mobila din sediul PNȚ-Cluj, imediat după ce am cerut demisia guvernului. I-am confirmat că Roman a intervenit personal, la cererea mea, și numai așa mi s-a lăsat mobila pe loc. E asta democrație?, l-am întrebat. Brian Flora era cu el. Lua note. Orice ajutor va fi acordat României acum, efectul nu se va simți decât peste câteva luni de zile. Deci, vom avea o iarnă foarte grea. Cu probleme. Sunt mulți miniștri tehnocrați foarte capabili. Lucrurile merg mai bine, mi-a zis. I-am explicat și lui cum stă problema „sacrificării" lui Iliescu. Bârlădeanu va veni la Președinție. Am vorbit și de guvern de uniune națională. Nu vreau să-mi sacrific principiile pentru care am militat o viață întreagă. Trebuie să continui să lupt pentru democrație.

Ești gata să găsești o soluție de compromis?, mă întreabă. Îmi vorbește de imperfecția democrației americane: de Nixon, Lyndon Johnson, în Texas etc. Nu compromis. Dar *a half-way house, if you see the difference*, mi-ar fi acceptabilă ca soluție. Dacă ni s-ar da niște portofolii importante: Interne, Externe, Apărare Națională, Industrie și Comerț. Mi-a explicat că trebuie să ne unim. Să demonstrăm că suntem o Opoziție credibilă. Vroia să știe cum stăm cu Alianța Civică. Le-ați dat o mulțime de bani. La *România Liberă*, la Grupul Dialogului Social, Sindicatelor etc... Ce-ați obținut? Toți declară că sunt apolitici. Stau pe tușă. Nu așa se face democrație în țara noastră.

Acasă, alte interviuri. Apoi vine Petrovici, care poate să ne aprovizioneze cu carne pentru că e medic veterinar, și avocatul Ghiga.

Toată ziua Doina și Brian Jones lucrează la ziar. Cred că-i vom spune *COTIDIANUL*. Îl vom scoate pe ziua de 13 Ianuarie. Ar fi greu s-o facem mai devreme.

Ieri seară am fost la sediul PNȚ. Era o ședință a Comitetului de Lucru pentru Agricultură. Prezidată de Coposu. Lup vroia să știe dacă mi s-a vorbit de un guvern de coaliție. I-am răspuns că da, fără să-i dau vreun amănunt. L-am asigurat însă că n-am absolut nici o intenție să accept să intru în vreo astfel de formație, fără acordul partidului.

Trebuie să menționez: Brian Flora, care ne-a condus până la mașină, pe mine și pe Mihai, care mă însoțea, m-a întrebat: Ai putea să colaborezi cu Bârlădeanu? Am ezitat. Pe urmă i-am zis: Ne-am cunoscut destul de bine în cursul voiajului la Strasbourg și Paris. Echipa guvernamentală are mulți oameni de valoare: Dijmărescu, Năstase și alții. Sunt convins că ar lucra cu mine. Ei vor să meargă spre democrație, dar habar n-au cum s-o facă.

Am primit două scrisori care mi-au făcut mare plăcere. Prima de la Peter Benenson și a doua de la Aurel Chira. Peter răspunde pozitiv la scrisoarea ce i-am adresat lui Frank Martin, actualul Secretar General al Amnesty International. Pe el îl interesează acum dovada că iradierea nucleară a fost sau este utilizată de Securitate (SRI). Chira îmi scrie de revenirea mea în țară: „*Tu n-ai avut nevoie de tot zbuciumul prin care ai trecut și vei mai trece. În fine, au vorbit înaintașii tăi și nu te-au lăsat să dezertezi. Și vei merge înainte și vei birui. Va veni și momentul tău. Eu îl simt aproape*".

Și alte sentimente frumoase, adumbrite doar de fraza: „*Nu știu dacă eu voi mai putea să văd toate cele ce se vor întâmpla, spre bucuria tuturor*". El suferă grav de inimă, se pare.

Miercuri, 12 Decembrie 1990

În Parlament, șefii grupărilor politice ne întrunim ca să discutăm o proclamație către țară. Prezidează Bârlădeanu și Marțian. Toți cer modificarea textului care conținea o confirmare a tot ce a întreprins guvernul și un apel la calm, liniște etc... Plus o amenințare, nici măcar voalată, în caz că pacea va fi tulburată. Implicația era că noi, Opoziția, și alte formațiuni politice, sociale etc... am putea fi vinovați. Am declarat, clar, că noi suntem contra. Dar am făcut-o numai după ce toți

ceilalți au acceptat principiul unei asemenea proclamații, sub o nouă formulare. Mi-au propus să intru și eu într-un comitet *ad-hoc* de redacție, ceea ce am refuzat. Le-am atras atenția asupra faptului că nu noi, puterea legislativă, avem datoria de a menține ordinea publică, ci guvernul, puterea executivă. O astfel de proclamație ar da acoperire guvernului pentru tot ce a făcut, pur și simplu.

După masă, la Comisia pentru Politica Externă. Diverse rapoarte etc. Apoi Szöcs Géza descrie vizita lui Tom Lantos în numele Ligii pentru Apărarea Drepturilor Omului Maghiare. Ne informează că au fost 4 premiați, printre care și Börbely Ernö și el însuși. A făcut, de asemenea, diverse declarații, mai ales în favoarea înființării unei universități maghiare la Cluj.

Am luat cuvântul. Le-am descris campania șovină maghiară cu ocazia începerii sistematizării satelor, care pretindea că avea ca scop distrugerea culturală și fizică a populației maghiare din România. Am povestit marea întrunire de pe treptele Capitoliului în Washington, ținută sub egida lui Lantos și a Senatorului Bennett în Mai sau Iunie 1988. Ocazie la care Lantos a afirmat că Transilvania nu va fi uitată că aparține ungurilor etc... și la care s-a intonat imnul național săcuiesc. În fine, le-am vorbit despre audierile Congresului la care au participat Laszlo Hámos, Koszorus și pastorul Nemeth venit special de la Budapesta, ocazie cu care le-am vorbit și eu, ca să arăt cât de nejustificată este propaganda maghiară. Am fost viu aplaudat de toată sala. Aveam multe exemplare din numărul special al *Românului Liber*, scos ca să marcăm Ziua Națională. Toți mi l-au cerut și foarte mulți mi-au cerut o dedicație.

Azi am început să înot la piscina Clubului parlamentar „Dacia".

Joi, 13 Decembrie 1990

La Tribunalul Militar. Inculpați sunt Lt. Col. Nicolae Ion, șoferul sau plutonierul major Dumitrescu și un miner. După ce se aprobă filmarea dezbaterilor, se identifică inculpații etc..., avocatul meu mă constituie parte civilă pentru suma de 110.000 de dolari. 80.000 nerestituiți din pachetul de 110.000 de dolari ce mi-au fost furați și 30.000 daune, aparate, haine etc., furate sau distruse. Pun, apoi, două întrebări: A fost Lt. Col. Nicolae ofițer activ când a comis infracțiunea în domiciliul meu, la 14 Iunie? Și dacă a venit la casa mea în exercițiul funcțiunii, sau în timpul său liber? Răspunsul a fost DA, la ambele întrebări.

Consecinţa logică, Ministerul de Interne trebuie citat în proces. Cum îmi spunea Ghiga: Există la dosar declaraţia şoferului că au venit la mine acasă în exerciţiul unui ordin primit. „Securitatea" aparţinea Ministerului de Interne.

Ne dă un nou termen pe ziua de 22 Ianuarie 1991. Mai întâi propuseseră 24 Ianuarie. Da, mie îmi convine. Este exact cu un an de când am sosit în ţară. Da, dar e ziua Unirii Principatelor, a ripostat Preşedintele. Mai bine 31 Ianuarie. Întâmplarea face că abia ieri am primit o invitaţie de a lua parte la un Prayer Breakfast la Washington, la care va participa şi Preşedintele Bush. Aşa am ajuns la 22 Ianuarie !!

Totul s-a petrecut într-o atmosferă amicală. Preşedintele Tribunalului a sugerat chiar că aş putea să-l las pe avocatul meu să mă înlocuiască la Washington. Pe un ton amuzant, bineînţeles. Prefer să merg eu, totuşi!, i-am zis.

Interviuri etc. Masă acasă în fugă. Elisabeth pleacă la Zermatt. Eu ajung cam târziu la şedinţa celor două Camere. Tocmai când se citea Proclamaţia. Diaconescu vorbeşte bine, demn. Noi ne abţinem. La vot nimeni contra. Şase abţineri. Nu ştiu cum, căci noi eram 7 deputaţi PNŢcd prezenţi?!

Pe culoar îl întâlnesc pe Radu Câmpeanu. Vroia să ştie de ce ne-am abţinut. I-am explicat. Situaţia e gravă. Ce e de făcut?, îl întreb.

Guvern de Uniune Naţională. Dar pe Roman nu-l accept. Trebuie să fie cineva neutru.

Necazuri cu Nick Caramihai. Pretinde că el e proprietarul ordinatoarelor, pentru că Nicolae, băiatul meu, i le-a donat. Brian Jones lucrează bine cu fetele Doinei. Dar tensiunea e foarte mare.

Seara vine Pescariu (Dan) la mine. Cădem de acord asupra „împrumutului Minden". Îmi cere să-i dau cărţile mele. Pentru el, în englezeşte. Pentru tatăl lui, în româneşte. Iar pentru fetiţa lui, Sorana, îi trimit o cocardă „Raţiu Preşedinte".

Vineri, 14 Decembrie 1990

Zi extrem de grea. Începe bine, însă. Ajung la Şcoala de ambliopi la 10.45. Am astfel posibilitatea să inspectez instalaţia încălzirii centrale ce am finanţat. Foarte frumos. Mai trebuie să completeze duşurile, dar atât. Cor impresionant şi o piesă de teatru, cam greu de înţeles.

Prânzul cu Dinu Daponte. Repede, repede la Conferinţa Alianţei Civice. Mi se iau interviuri. Televiziunea mă filmează. Începe şedinţa.

E clar că nu vor să-mi dea cuvântul. Popovici, preşedintele adunării, anunţă că s-a cerut tuturor oamenilor politici să nu vorbească. Şora vine lângă mine să-mi explice. Îi spun că n-am venit în calitatea mea de lider PNŢ-ist, ci ca om. Răspunzând invitaţiei lor. Flancat de Băcanu, Dan Grigore, pianistul, şi Dragoş Pâslaru, actor, Popovici cere opinia sălii dacă să-mi dea, sau nu, cuvântul. Prin ridicare de mâini, majoritatea a răspuns DA. Ticu Dumitrescu a strigat în gura mare că e contra, pentru că nici lui Coposu nu i s-a dat cuvântul. Alţii au intervenit în acelaşi fel. Pictorul Dumitrescu etc... Se va spune că am finanţat conferinţa etc. Popovici a pus din nou problema. M-am dus la microfon. Am venit să vă aduc un mesaj. Nu vreţi să mă ascultaţi, renunţ. Şi m-am întors la locul meu. Alţii au vorbit despre alte probleme. La vreo 20 de minute după aceea, un domn al cărui nume nu mi-l reamintesc, a vorbit foarte frumos despre mine şi despre intoleranţa ce se demonstrează. M-am dus din nou la microfon. Am venit cu multă dragoste. Eu sunt pentru unire. Vreau să fiu un factor pozitiv, nu negativ. Din moment ce s-au exprimat opinii contrarii, renunţ cu dragă inimă. Vă doresc tot succesul. Şi m-am retras în aplauzele sălii.

Brian Flora de la Ambasada SUA mi-a adus-o pe Jeanine Perfit. Ea e de la Comitetul Partidului Republican pentru Afaceri Străine, pentru ajutorarea şi sprijinirea democraţiilor în lume. Lucrează strâns cu N.E.D. O cunoaşte pe Nadia Duik.A fost prezentă la adunarea Alianţei Civice. Vroia să ştie opinia mea despre ei. Stau pe tuşă. Spun că nu fac politică. Dar pe ei i-aţi ajutat. Cu bani grei, i-am zis. A stat până la orele 8.00 seara. Tot felul de întrebări. Îi cer să ne ajute. Cu orice. Mai ales cu bani.

De la 8-11.45 seara, discuţie cu Rodean, Caramihai, Codruţ Popa. Paco a fost şi el prezent. Cei doi avocaţi Stoica, plus Doina şi Gigi Tecuceanu. Au respins ideea de a avea o societate mare, care să însumeze toate activităţile mele aici. Fiecare recunoaşte că aparatura e a mea, dar vrea să-şi menţină identitatea, ca societate mixtă pe acţiuni, cu participarea utilajului din partea RHP. Fiecare din ei să aducă aportul lui financiar pentru societatea pe care o conduc, fie în numerar, fie prin aparatură.

Doina tare supărată. Plângea aproape. Ăştia sunt securişti, KGBişti. Ăştia caută să vă distrugă. Pentru ăştia aţi venit în ţară. Rolul dumneavoastră nu mai e aici. Mai bine plecaţi. N-am contrazis-o. Am ascultat cu răbdare. Aţi dat astea, aparatele, tipografia oamenilor fără

caracter. Nu partidului. S-a dus acasă pe jos. La despărțire, mi-a zis că pot să scot ziarul cu Budeanu, sau cu cine vreau. N-am reacționat. Înseamnă că nu mai vrea să scoată ziarul?

Sâmbătă, 15 Decembrie 1990

La 10.00 dimineața, la Casa Armatei. Sunt primit cu ceremonie de Stănculescu și de o serie întreagă de generali. Din nou Stănculescu îmi spune că trebuie să ne vedem. Și-a cerut scuze că n-a putut să reacționeze la telefonul meu după discuția de la recepția British Aerospace. Ne-am înțeles. Sunt singur i-am spus. Mâine, oricând.

Au venit, rând pe rând: Iliescu, Viorel Ursu, Ministrul de Interne, Radu Câmpeanu, Cornel Coposu și Cunescu. Apoi Surdu și câțiva alții mai puțin importanți. Măgureanu a stat mult de vorbă cu mine. Să mă felicite pentru atitudinea mea!? Am discutat și comunicatul american că se vor da ajutoare economice României. Nu știam că s-a făcut astă noapte, dar știam de hotărârea guvernului american. Punch Green mi-a indicat-o, când l-am văzut deunăzi. Iliescu, ca de obicei, foarte prietenos și afabil.

Ne-am dus cu toții în curtea Academiei Militare. Ne-am urcat la tribună. Stănculescu la dreapta lui Iliescu. Apoi, Radu Câmpeanu, eu, Cornel Coposu. La stânga lui Iliescu, un alt general, care a ținut prima cuvântare, Cunescu etc. Muzică militară, solemnă. Stănculescu dezvelește un frumos monument din marmură albă dedicat martirilor Revoluției din Decembrie 1989. Are o cruce tăiată într-o lespede înaltă de marmură, în așa fel că vezi prin ea verdele unor conifere - chiparoși sau brazi, nu-mi dau bine seama - care formează fundalul de cealaltă parte. Elegant, demn. Îmi place mult. A urmat cuvântarea lui Stănculescu, apoi a lui Iliescu care a vorbit bine. Lung serviciu divin. Cu citirea Sfintei Evanghelii, colivă, parastas în toată regula etc. Când se dă ocazia, preoții ăștia nu se mai opresc. Era frig. Sufla un vânt aspru. Pardesiul meu e căptușit, dar nu mă simțeam bine. Cineva vine și îmi pune o haină militară pe spate. Am răsuflat ușurat.

Trebuia să menționez că după dezvelirea monumentului s-au depus coroane de flori. Iliescu, apoi alte 7, una pentru fiecare unitate a Academiei, una din partea PNL-Câmpeanu și alta din partea PNȚcd, PSD și UDMR. Cunescu, Coposu și Domokos au depus-o.

Recepție în Sala de marmură. Mâncare rece, crenvurști calzi și băutură. Iliescu din nou foarte afabil cu mine. Vorbesc cu Căpitanul

Capelan Reymond H. Dressler și Col. Branko Marinovich, americani din partea Ambasadei, și cu diverși generali. De asemenea, cu Coposu și Lupuțiu.

Masa cu Doina Bâscă și Brian Jones. Ei progresează cu ziarul în ciuda dificultăților. Brian o încurajează. Să nu te dai bătută, îi spune.

Seara la Sinagoga din Str. Sf. Vineri. E foarte frumoasă, cu o boltă înaltă de tot. M-am plasat în prima bancă, între Michael Atkinson și Liviu Mureșan, liderul FSN în Camera Deputaților. După el era Coposu etc. Mulți diplomați. Napper (SUA), de exemplu. Frumoasă ceremonie. Au aprins 5 din cele 8 lumânări, căci e a 5-a zi. E sărbătoarea Macabeilor, a luminii. A vorbit un american din partea Joint-ului. Cor de copii, de adulți, poezii, dueturi, orchestră și predica principală a rabinului-șef Moses Rosen. Lungă, amuzantă, din când în când, patetică și a vorbit dramatic împotriva lui Antonescu și a reabilitării lui. L-a acuzat de masacrul de la Iași, de trenul de tristă amintire, de cei 90.000 de evrei care au pierit în Basarabia și Transnistria. N-au fost împușcați, dar n-au putut supraviețui. A înfierat, apoi, șovinismul și antisemitismul ce-și ridică din nou capul. L-a pomenit pe Adrian Păunescu, poet talentat.

După Rosen, evreii, astăzi, numără 6 milioane în America, 3 milioane și jumătate în Israel, 3 milioane în URSS și câteva sute de mii împrăștiați pe tot pământul. Ne pândesc două primejdii: sabia și dragostea. Cu sabia ne ucid fizic, cu dragostea ne asimilează. Dezlânată, fără nici o formă, cuvântarea, totuși, a fost interesantă. Ițac Artzi din Tel Aviv a venit să mă vadă. Și-a adus aminte de cartea mea *Policy for the West*. Am dat două interviuri. Multă lume, mai ales tinerii, au venit să-mi vorbească cu aprobare și încurajare pentru atitudinea mea politică.

Duminică, 16 Decembrie 1990

Dimineața la „Societatea Ateneul Român". Balucescu, Președinte. Enescu și Mihăilescu la masa prezidențială, împreună cu prof. Ion Zamfirescu (de la Liceul Sf. Sava) în vârstă de 84 de ani. Fost membru al Societății înainte de război, l-au făcut acum Președinte de Onoare. Cuvântări lungi, neinteresante.

Otto Weber mi-a vorbit de alianța democratică semnată ieri de 6 partide: PNȚcd - Coposu, PNL - Radu Câmpeanu, UDMR - Domokos Géza, Partidul Ecologist - Weber, Mișcarea Ecologistă - Maiorescu și

PSDR - Cunescu. Au cerut lui Iliescu să ceară demisia lui Roman, pentru a se facilita un guvern de uniune naţională. Radu Câmpeanu a vorbit în acest sens la televizor, aseară. Curios că Coposu nu mi-a suflat un cuvânt din toate astea, deşi am fost împreună toată dimineaţa.

Trei tinere studente au venit să-mi vorbească despre Asociaţia Studenţilor Independenţi „Ateneul". Tinerii sunt cu mine. Ăsta e adevărul.

Dinu Daponte vine să jucăm table. Pierde 450 de dolari. Dar nu mi-i dă!! Altă dată.

Vin Cristian şi Ileana Popescu să-mi spună că lucrurile merg înspre bine. Foarte favorabil mie, la Alianţa Civică. Au avut grijă ca să le arate cuvântarea mea. Au citit-o Ana Blandiana, Mihai Şora, Mihai Gheorghiu. Toţi au fost impresionaţi. Dacă aţi fi fost lăsat să vorbiţi, ar fi fost o cuvântare în plus. Mai bună decât altele, dar n-ar fi făcut mare impresie. Felul cum v-aţi comportat însă, şi cum aţi renunţat, elegant, să vă adresaţi adunării, a făcut mare impresie. Ticu Dumitrescu şi-a cerut scuze. S-a ales un Comitet Director de 27 de membri şi un Birou Executiv de 11 membri, sub preşedinţia lui Marian Munteanu. Fac parte: Ana Blandiana, Şora, Stelian Tănase, George Navon (marinarul constănţean care a vorbit pentru mine Vineri), George Şerban (cel cu Proclamaţia de la Timişoara), Nicolae Manolescu, Petre Mihai Băcanu, Mihai Gheorghiu şi Doina Cornea. Doar 3 dintre ei sunt contra mea: Stelian Tănase, George Şerban şi probabil, Petre Mihai Băcanu, deşi el pretinde că mă simpatizează.

La orele 5.00 p.m. urma să mă duc să-l văd pe Stănculescu. Aşa ne înţelesesem. Mi-a trimis o notă printr-un plutonier major. Îşi cere scuze, dar a fost chemat de urgenţă etc... Semnificativ? Probabil.

La televizor, adunare imensă la Timişoara. Vorbeşte Cerveni pentru Liberali şi Radu Câmpeanu şi Ioan Alexandru pentru PNŢcd. Mulţi alţii, inclusiv cineva pentru Partidul Liberal Monarhist. Prea mare entuziasm pentru Mihai n-am observat. „Jos Iliescu" - ăsta a fost mesajul limpede al mulţimii.

Imediat, după o oră întreagă dedicată manifestaţiilor în Timişoara, Iliescu se adresează naţiunii. Arată că are mulţi prieteni în Timişoara de pe când a fost surghiunit acolo de Ceauşescu (deşi nu-l numeşte) şi le aduce osanale timişorenilor pentrucă ei au început revoluţia, exact acum un an. S-a potrivit ca nuca-n perete! Evident, el înregistrase cuvântarea lui mai înainte de a fi văzut filmul demonstraţiilor din

Timişoara. A apărut de-a dreptul ridicol.

O oră mai târziu, s-a adresat şi Roman naţiunii: „Pe care o iubesc căci e o naţiune minunată...". Ne-a dat statistici, în procente. Ca să arate ce mare progres au generat reformele introduse de guvernul lui. S-a referit la Septembrie, Octombrie şi Noiembrie. Exact metoda comunistă. Mai poate convinge pe cineva?, mă întreb! A declarat, clar, că nu-şi dă demisia.

Vrea şi Cristian Popescu să joace table. Îi iau şi lui 300 de lei. Două mărţişoare şi două linii la 50 de lei linia.

Am avut noroc la table, dar mă simt foarte vulnerabil. Nu ştiu, exact cum pot să-mi aranjez afacerile în mod constructiv, să-i fac pe oamenii ăştia să lucreze ca echipă! Trebuie să pierd atâta timp ca să-mi aranjez afacerile pe care le-am început numai ca să pot comunica ţării ideile de democraţie ce mă preocupă. Sunt foarte dezamăgit de oamenii ăştia: Rodean, Codruţ Popa şi Nick Caramihai. Sunt fără nici o moralitate. Vor să-mi acapareze tot echipamentul ce am adus în ţară. Evident, am fost rău sfătuit. Trebuia să aduc totul pe numele meu. Eram scutit de impozit ca repatriat. I-am utilizat pe băieţii ăştia pentru că am dorit să mi-i asociez în mod permanent. Acum ei consideră că „donaţiile" ce li s-au făcut doar în mod formal au fost autentice. În ciuda faptului că au dat un contraînscris care să confirme că totul aparţine societăţii Regent House Properties.

Luni, 17 Decembrie 1990

Acum un an s-a tras la Timişoara. Mă duc la Ionel şi Lia Jovin. El crede că eu trebuie să iau conducerea PNŢ. Repet formula mea de totdeauna. Nu voi ridica nici un deget ca să se facă acest lucru. Depinde de voi. Dacă sunt propus pentru Preşedinţie la Congresul PNŢ, nu voi refuza să candidez. Dar nu voi intra în nici un fel de complot. Ghilezan a fost aici. Nu te iubeşte. Dar Ghilezan i-a făcut un adevărat rechizitoriu lui Coposu. Eşti prea bătrân, nu eşti fotogenic, n-ai charismă. Eşti rău organizator. Trebuie să te dai la o parte pentru binele partidului. Aşa i-a vorbit. Mi-a pomenit un mare număr de membri ai PNŢ care mă vor pe mine. Cel mai important dintre ei e Valuşescu.

Mă întorc repede să dau un interviu la "Antenne 2". Masa cu Puşa. Cred că ea va putea conduce casa. Economista îmi dă un adevărat şoc. Codruţ Popa datorează peste 600.000 de lei şi n-a dat socoteala pentru alte 2 milioane de lei şi mai bine. Şi-acum i-am dat toate camionetele

în grijă, adică, formal, în donație. Sunt foarte îngrijorat. Poate să dispară, pur și simplu. Cu camionete cu tot.

La Parlament îmi vorbește Klaps. Exact ca și Jovin: Dar să nu mă lași baltă. Eu te voi propune. Să nu accepți vicepreședințe sau așa ceva. Coposu ne-a marginalizat, pe dumneata și pe mine. Trebuie să fie înlăturat, pentru binele partidului.

La orele 5.00, la ADIRI. E în casa lui Titulescu. Malița ne primește. El e președinte, cred. Dar Dan Lăzărescu a luat președinția de ședință. Daniel Nelson, de la Carnegie Foundation, ne-a vorbit despre imaginea României în străinătate, în SUA în special. Foarte bine. Într-o românească pocită, dar perfect inteligibilă. L-am lămurit și eu în problema creării mai multor partide. Fenomen pozitiv, după el. I-am explicat că s-a ajuns la peste 80 de partide, pentru că oricine a putut strânge 251 de semnături și-a înregistrat un partid și, automat, i s-a alocat un sediu și i s-a dat o sumă importantă de bani. Și în America ați ajunge la mai multe partide dacă vi s-ar da astfel de avantaje.

Întrebări interesante.

Am dat un interviu și lui Dan Cruceru de la *Deșteptarea* din Bacău, iar seara, târziu, vine Oprean de la Câmpulung Muscel. Îmi va restitui multiplicatorul și-și va lua în primire pe cel pe care-l avem aici, la noi. Pe celălalt vrea să-l cumpere.

Dau un interviu scris și ziarului *Brassói Lapók*, înființat în 1837, ca și *Gazeta de Transilvania*. Semnează Balázs János, în scrisoarea de acoperire.

Nelson a fost însoțit de Richard Andrew Virden, consilierul Ambasadei SUA pentru presă și cultură. E recent venit în România.

În timp ce noi eram la ADIRI, ședință furtunoasă la Parlament. Ambele Camere împreună. Patriciu îl atacă violent pe Radu Câmpeanu. Și alții la fel.

Marți, 18 Decembrie 1990

BBC World Service dă, la 7.00 a.m., informația că "la inițiativa domnului Radu Câmpeanu, cele șase partide din convenția Opoziției au cerut un guvern de unitate națională". PNȚ nu a fost de acord cu această formulare. N-a fost nici la inițiativa lui Câmpeanu. El a fost, de fapt, ultimul care s-a alăturat convenției Opoziției. Ca de obicei, Radu își asumă merite în goana lui nebună după putere.

Aseară, a fost Karen Clark de la National Democratic Institute la

mine. Au deja vreo 16 centre în România. Ei sunt finanțați de NED. I-am cerut să ne ajute în calitatea noastră de PNȚcd.

Iuga, de la TVR, continuă greva foamei. Studenții sunt în grevă, aici, în București. Situația devine din ce în ce mai tensionată.

Parlament. Klaps iar îmi vorbește de organizarea partidului. Îi dau același răspuns. Decidem cu Țepelea să dăm la televizor intervenția mea de săptămâna trecută, când am vorbit de Tom Lantos și de activitățile lui șovine maghiare din America. Și să combinăm interviul cu declarațiile lui Gabrielescu de azi, din Parlament. Facem înregistrarea la mine acasă.

Miercuri, 19 Decembrie 1990

La Comisia de Externe. Redijăm o declarație a Parlamentului drept răspuns la Proclamația de duminica trecută, de la Chișinău. Ei spun că 800.000 de oameni au fost în stradă. Mă îndoiesc, dar au fost mulți. Petricu mă duce într-o cameră separată să mi-i prezinte pe Iurie Roșca și pe Valeriu Matei. Ambii veniți special din Chișinău.

La Ambasada maghiară ajung la 10.10 a.m. Coposu și Lupuțiu erau deja acolo. Curând vine și ambasadorul, care fusese reținut în conversație. "Telefonul de criză", cum ne-a explicat el pe urmă. Discuția n-a fost prea interesantă. Vroia să știe poziția PNȚcd. Noi nu intrăm în coaliție cu FSN, a explicat Coposu. Ambasadorul ne-a asigurat că, nici vorbă, Budapesta nu încurajează venirea multor unguri în România. De fapt, n-am înțeles de ce era în defensivă!?

Elena Popescu, din Aara Moților, merge la Amann, Iordania. Soțul ei e consilier de ambasadă. Ea e istoric. A venit să mă cunoască. Petricu m-a scos din ședința Comisiei pentru Afaceri Externe. A ținut să mă sărute pe amândoi obrajii.

După masă, la Comisia Externă. Năstase dă explicații timp de aproape o oră. Adoptăm, apoi, textul ce-l pregătisem în Biroul restrâns de dimineață.

Descopăr seara că Rodean m-a furat ca în codru. Are de justificat vreo 3 milioane de lei.

Joi, 20 Decembrie 1990

Încă de alaltăseară am avut lungi convorbiri cu Nick Minden. Ieri ne-am pus de acord cu Pascariu. Azi dimineață a sosit faxul de la Minden. Ne-am întâlnit cu Dijmărescu la 11.30. Am căzut de acord

asupra textului. A rămas ca totul să fie bătut la mașină pe hârtia Guvernului român.

Astă seară, la 7.10, Dijmărescu și cu mine am semnat documentul și am pus inițialele noastre pe fiecare pagină. Rămâne ca secretarul Guvernului să semneze și el (Olteanu). Totul va fi, apoi, transmis prin fax lui Minden, comunicându-i că eu voi aduce personal originalul la Lausanne.

Interviuri cu italienii, americanii. Înțelegere deplină cu Nick Caramihai. A luat "software"-ul nostru și toate lucrurile într-un birou. Aud că vrea să păstreze și un ordinator. Să fie sănătos. Nu mă deranjează. Dau instrucțiuni lui Codruț Popa să aducă toate camionetele aici. Acum distribui gazeta noastră în țară. Să le verifice, apoi, Mihai, șoferul. Să fie puse la punct ca să funcționeze bine. Până luni seara să fie toate aici, lângă casa noastră și Gigi să țină cheile. Rodean îmi spune că poate să justifice toată suma. Să o facă. Mă îndoiesc că poate.

Cina cu Doina și Brian Jones. Doina e iarăși foarte emotivă. Un cor de nouă teologi mă colindă. E prima dată că mi se întâmplă așa ceva în 50 de ani. Emoționant.

Vineri, 21 Decembrie 1990

Ședință solemnă a Parlamentului, sub conducerea celor doi președinți, Bârlădeanu și Dan Marțian.

Vorbește Iliescu. Mai bine de o oră. Repetă toate pozițiile lui bine cunoscute. Alegeri corecte, minerii au venit de bună voie să apere democrația, și el vrea să afle cine a comis excesele, totul merge spre bine în țară etc. Sloganurile și declarațiile obișnuite, tipic comuniste. După el, Roman. Mult mai plăcut. Scurt, bine lucrat discursul. Dar aceeași temă. Totul merge spre bine. După el a urmat Dan Lăzărescu, ungurii, Surdu, ecologiștii și nu mai știu cine. În fine, mi-a venit și mie rândul. Am început:

"Domnule Președinte, Domnilor Președinți ai Corpurilor Legiuitoare, Domnilor membri ai Guvernului, doamnelor și domnilor parlamentari,

Sunt profund emoționat. După atâta amar de vreme am trăit în țara mea, anul acesta. Aseară, un cor minunat de teologi m-a colindat. Primele mele colinde în 50 de ani.

Doamnelor și domnilor,

Revoluția care a început la Timișoara... etc. etc.". E textul așa cum

Cristian Popescu l-a dat publicității. Cu excepția unei intercalări-improvizații. Vorbind de crimele comise de comuniști, am adăugat textului: "După ultimele evaluări, peste 100 de milioane de oameni și-au pierdut viața și peste un miliard au trecut prin închisorile comuniste. Istoria va înregistra comunismul ca o nebunie a omenirii, precum a fost Cruciada Copiilor sau Florența lui Savonarola, când atâtea capodopere au fost distruse". Și am terminat cuvântarea, după ce am cerut demisia Guvernului și îndepărtarea tuturor membrilor fostei nomenclaturi de la conducerea țării, cu cuvintele: "... iar dumneavoastră vă urez Sărbători fericite și Anul Nou la mulți ani!".

FSN-iștii au început să se frământe și să vocifereze, dar *sotto voce*, de îndată ce am vorbit de cei "peste 100 de mii de manifestanți la Timișoara". Când i-am citat pe Leo Amery și pe Oliver Cromwell și am terminat cu injoncțiunea „Pentru numele lui Dumnezeu, PLEACĂ", am stârnit un ropot de aplauze în rândurile feseniștilor. Dar erau aplauze în derâdere. Adică eu să plec. Reacția m-a descumpănit puțin. Nu mi-a trecut prin cap această posibilă reacție. Am crezut că am comis o gravă eroare. Totuși am continuat cât am putut mai bine. N-a fost ușor. Dacă nu s-ar fi întâmplat asta, poate aș fi fost și mai ritos la sfârșitul peroratiei mele. Am făcut și o mică bâlbâială, ceea ce m-a iritat foarte mult. Am zis: "în numele Partidului Național Crestin, Național Țărănesc Creștin și Democrat", corectându-mă imediat. N-a fost o greșeală gravă, dar aș fi preferat ca ținuta mesajului meu să fie perfectă. N-a fost!

La prânz și în după-amiaza zilei nenumărate telefoane, din toate părțile. Vasta majoritate foarte favorabilă. Spre seară am cerut să văd și eu filmul cuvântării mele. Spre marea mea surprindere și imensă bucurie, mi-am dat seama că aplauzele, ca formă de derâdere, au întărit de fapt efectul vorbelor mele. Departe de a micșora efectul, l-au întărit în mintea spectatorului. Iată cum o greșeală poate să ducă la un rezultat foarte pozitiv. "Ascunse sunt căile Domnului!". Alt comentariu e de prisos.

Daia mi-a telefonat. Camarazii de la Craiova vor să mă sărbătorească. Le-am spus că trebuie să plec în Elveția. O facem când te întorci, a fost reacția. Sigur că da.

Ticu Turcu, Suceveanu, Nelu Boilă etc. mi-au telefonat din provincie. Mare entuziasm pentru cuvântarea mea. Doina Bâscă și Gigi Tecuceanu, care nu se înțeleg deloc, ambii au venit să-mi raporteze,

separat, că la manifestațiile din oraș se vorbește foarte pozitiv de cuvântarea mea.

O dezamăgire, dar nu prea gravă. Tipul care a venit să-mi ofere niște bani colectați în Elveția pentru ajutorarea copiilor orfani și handicapați mă informează că s-au decis să dea banii Principesei Mărgărita și Fundației ei. Plictiseală, pentru că indicasem, deja, mai multor potențiali beneficiari că vor primi ajutoare. Mă voi descurca eu cumva. Foarte bine, i-am spus. Și eu am dat sprijin financiar Fundației Principesei Mărgărita. Mi s-a confirmat că au avut loc manifestații pentru Rege și că Principesa Mărgărita a apărut la balcon în Hotelul Intercontinental.

Cea mai mare plăcere mi-a făcut telefonul lui Ticu Dumitrescu. Mi-a mulțumit cu efuziuni, dar demn, pentru că i-am luat apărarea în Parlament. Eu nu sunt un om politic, mi-a spus. De aceea, n-a înțeles bine faptul că am „salutat" ieșirea la iveală a PCR-ului, sub formă de Partidul Muncitoresc Român, cu Ilie Verdeț în frunte". L-am felicitat pe Cristian Popescu, pentru că ideea de a-l apăra pe Ticu Dumitrescu în cuvântarea mea, a fost a lui. Ecoul va fi mare, m-a asigurat Cristian.

Dimineața a început bine. Minerul Dascălu mi-a adus doi brazi frumoși. Pentru mine și pentru Coposu. El e cel care vroia să meargă în jurul lumii.

Întrunirea conducerii partidului începe la 9.15, în loc de 9.00, cum fusese programată. Coposu a sosit cu întârziere. Cornel ridică, imediat, problema retragerii deputaților PNȚ din Parlament. Afirmă că multe organizații, inclusiv cea din Cluj, cer acest lucru. Ionescu-Galbeni a luat primul cuvântul. A dat un rezumat al activității noastre în Parlament. Concluzia inevitabilă se impunea: e mai bine să fim în Parlament decât în afara lui. Aș fi argumentat și eu în același fel, am zis. Dar nu mai e nevoie. Eu dau toți banii ce-i primesc - și alții în plus - Școlii de ambliopi. Și sunt convins că și ceilalți colegi sunt oricând gata să renunțe la salariul lor. Tactic, însă, o retragere numai a noastră ar fi un gest gratuit, neeficace. Dacă însă, întreaga Opoziție s-ar retrage, atunci da. Ar avea un efect pozitiv. În tot cazul, eu sunt convins că noi toți, parlamentarii PNȚ-iști, ne vom supune deciziei partidului. Țepelea a vorbit la fel. De asemenea, Diaconescu. Am discutat și intervenția ce urma să fac eu în Parlament. Au fost de acord să cer demisia lui Roman și a Guvernului, dar nu a lui Iliescu. Galbeni a vorbit logic. N-avem nici un motiv *acum* de care să ne legăm în cazul

președintelui. Prim-ministrul și Guvernul sunt responsabili pentru dezastrul economic al țării. Schimb finalul cuvântării mele în acest sens. Am rămas rău impresionat că Nelu Boilă a vorbit în numele Organizației PNȚ-Cluj, fără să mă consulte. Ca pe urmă, aseară, să mă felicite în termeni ditirambici pentru cuvântarea mea. Dacă nu eram în Parlament ar fi avut ea același efect? Omul e lipsit de judecată politică. Are doar ambiție.

Cină rece - mezeluri, brânză, răcituri. Foarte simplă. Brian Jones și Doina Bâscă îmi arată cum au pregătit gazetarii ca să scoatem un ziar de tip occidental. E clar că vom putea să o facem, o dată ce înlăturăm problemele cu Rodean și ne înregistrăm Societatea **PROGRESUL** și titlul **COTIDIANUL**.

Sâmbătă, 22 Decembrie 1990

Abia m-am întors ieri din Parlament că-mi telefonează Minden. Sau eu l-am sunat? Nici nu mai știu. A primit faxul lui Dijmărescu, dar îmi spune că are nevoie de patru exemplare, toate autentice. Voi încerca, îi spun, dar e bine să facă aranjamente ca să autentifice còpii după originalul ce eu îi voi duce personal.

Dijmărescu foarte pozitiv, deși el a fost în Parlament când am cerut demisia Guvernului. Vreo două ore mai târziu consilierul lui îmi aduce hârtiile, gata semnate. Le semnez și eu în prezența lui, așa că acum totul e în regulă. Rămâne doar să descriem proiectele ce vom finanța cu acești bani (140 milioane de dolari). Vorbesc din nou cu Minden și-i confirm că am găsit un loc în avionul spre Frankfurt al liniei PANAM. De acolo voi lua primul avion spre Zürich, unde el va trebui să mă primească.

Acum sunt în drum spre Frankfurt. De la Zagreb. Altă poveste. Eu reușisem, prin Doru, omul meu, să obțin un loc în avionul PANAM ce urma să decoleze la 8.00 dimineața, direct spre Frankfurt. La aeroport, mulțime imensă. Cel puțin 200 de oameni făceau coadă. Dar pentru două zboruri. Primul, programat pentru ora 7.40, nu era al meu. Aștept, la coadă, căci sunt democrat. M-a recunoscut Filip Anastasiades, directorul PANAM pentru România și Bulgaria. M-a luat în primire și m-a instalat în sala de așteptare rezervată diplomaților. Între timp, se anunțase că avionul de la ora 8.00 va decola abia la 10.00. După vreo trei sferturi de oră, Anastasiades vine să mă ia cu el. Îmi spune că voi pleca cu primul avion. Ceea ce s-a și făcut, pe la 8.30 a.m.

Escala la Zagreb, scurtă, căci plecasem cu vreo 40 de minute întârziere de la București. Se urcă lumea în avion. Consternare. Bucureștiul a îmbarcat șase pasageri în plus. Evident, eu sunt unul dintre ei. Discuție mare. Cine trebuie să se dea jos? Ce-au făcut, cum au făcut, nu știu. Dar, în cele din urmă, plecăm. M-aș fi oferit să mă dau eu jos, dar asta ar fi complicat lucrurile și mai mult. Și cum să-mi găsească bagajul?

În timp ce eram în sala de așteptare a diplomaților l-am cunoscut pe Cătălin Tutunaru și pe reprezentantul lui în România, Cezar Lăzărescu. El fabrică mașini ARO la Câmpulung Muscel ca să le exporte în Statele Unite. Concurentul lui e ISUZU, care se vinde la 16.000 de dolari, pe când pe el îl costă cam zece mii. Deci poate concura foarte bine. Am fost încântat să-l cunosc. Asta trebuie să se facă în România.

În avion vine Daniel Dăianu să mă vadă. El e *Visiting Scholar* la Harvard University. Lucrează cu CIPE. Îi cunoaște pe Rogers și pe Norland. A înființat Institutul Român pentru Libera Întreprindere. Aine foarte mult la Vasile Pilat, "un om cu totul excepțional", îmi spune. De asemenea, socotește că ar fi bine să am legătură cu Alumide Wilkey, un negru foarte activ în afaceri cu Europa de Est. Tipul ăsta de oameni pot să mă ajute dacă aș ajunge vreodată să joc un rol decisiv, să pot îndruma țara pe drumul sănătos ce trebuie s-o ducă la prosperitatea ce merită.

Schimb avionul la Frankfurt. Întâmplarea face să am imediat o legătură cu un avion Lufthansa la Geneva. Complicații, bătaie de cap. Aeroportul e mare. Întâi să-mi cumpăr bilet. Apoi să găsesc poarta zborului. Totul, în mai puțin de 45 de minute. La Cornavin, aeroportul Genevei, mă așteaptă Nick Minden. Îl găsesc nu fără emoții. A trebuit să fac vreo două plimbări la ieșire înainte, ca să mă strige. Ion, îmi strigă un domn între două vârste. There you are, respir eu ușurat. Văd că ai încărunțit devreme îi spun, căci e aproape albit. Sunt blond, îmi reamintește, căci așa mi s-a descris, când ne-am înțeles cum să ne recunoaștem?! N-am râs!!

Ne-am dus la un restaurant în aeroport. Complicații imediat. Se pare că pagina 7 din documentul semnat de mine și de Dijmărescu nu descrie exact proiectele ce intenționăm să le finalizăm cu banii ce-i obținem de la "US Aiad Fund".

Între timp, mi-am pierdut și ochelarii. În fine, ne despărțim cu înțelegerea că-i voi trimite cât mai curând posibil descrierea succintă a

celor trei proiecte: televiziune, telecomunicații între diversele centre din România și autostradă între Oradea - Zalău - Cluj - Turda - Blaj - Sibiu și, după Călimănești, cu șoseaua dublă care începe de la Pitești. Ca să avem o șosea fără nici o întrerupere, de la granița cu Ungaria, până la București. *A freeway*, cum i se spune în Statele Unite.

Elisabeth mă așteaptă la gară. Tinerii români din Iugoslavia (care vin iarnă de iarnă din Banatul Iugoslav să câștige valută) mă salută.

Duminică, 23 Decembrie 1990

Zi splendidă. Multă zăpadă. Soare. Vorbesc cu Martha Zumtaugwald. Claudia s-a dus la schi. Toți par încântați să mă vadă. Îmi fac corespondența, după ce vorbesc la Versoix. Îmi răspunde Regina. Vă recunosc vocea, îi spun. Și eu pe a dumitale. Ți-l dau imediat pe Rege.

"Da, e adevărat că Stănculescu a fost la mine", îmi confirmă Regele. "Dar eu am păstrat totul confidențial, așa cum ne-am înțeles. Acum văd că el a informat lumea."

"Ați ajuns la vreo concluzie?"

"La nici una. A fost o întrevedere de luare de contact". I-am vorbit de fondul de 125.000 de dolari, colectat în Elveția, care va veni pentru distribuire, la principesa Mărgărita.

"E o sumă importantă", a fost reacția Regelui.

Da, mai ales în România. Numai să fie distribuită bine, pentru că românii se înfruptă din aceste ajutoare.

I-am trimis cartea *Discursul de la Blaj*, textul cuvântării mele la 21 Decembrie în ședința comună a Parlamentului și cele două ediții speciale ale *Românului Liber*.

Damian Vasile îmi telefonează să-mi ureze Sărbători fericite! și să mă informeze că el este pentru un Congres UMRL la Paris. Jimmy Crăciun, pe de altă parte, îmi telefonează de la Cleveland. "Eu vreau să știu ce dorești dumneata, domnule președinte!", îmi spune.

Eu trebuie să fiu imparțial. Dar trebuie să țin seama de dorința membrilor și a filialelor din România. De aceea, cer opinia tuturor membrilor Comitetului Coordonator.

"Fac ce dorești dumneata", îmi spune Jimmy.

Nu insist, dar îi dau să înțeleagă că a sosit vremea să avem un Congres în România. În definitiv, acțiunea UMRL vizează împământenirea *Libertății* și *democrației* în România. Să-i consultăm pe românii din România, în primul rând. Un Congres la Paris exclude, în

vasta lor majoritate, o participare din țară.

Luni, 24 Decembrie 1990

Demisia lui Șevardnadze creează valuri. Lumea se întreabă dacă Gorbaciov intenționează sau nu să se întoarcă la dictatură. În Golf, mersul către război pare inevitabil. Americanii fac declarații în acest sens.

La Biserica anglicană serviciul de seară cu colinde. Copii între 8 și 15 ani citesc din scripturi. Foarte bine. Emoționant. Stau cu familiile Oppenheim, Dorman și Peter Green (Marie-Anne, soția lui, enorm de bogată, a murit de cancer vara trecută. Nici nu știam!). Plec devreme pentru că sunt invitat la un pahar de Gil Stavri (Stavrescu), fost coleg cu Radu Tilea, la Sf. Sava. Simpatic om, dar fără greutate. Ea e mult mai bine. Tatăl ei a fost proprietarul revistei *L'Illustration*. El pictează. Fata lor, de vreo 35 de ani, e foarte frumoasă. "Ai putea să fii româncă. Asta e impresia ce faci!", i-am spus. Nu știu dacă a fost flatată sau nu. Soțul ei e englez. Locuiesc în Cairo. El e avocat, britanic la origine.

Marți, 25 Decembrie 1990

Ziua de Crăciun. Pentru prima dată suntem numai noi doi, singuri. Pomul de Crăciun e frumos. Alb și argint. Nu prea avem lumânări. Doar 12. Le-am aprins aseară. Minunat efect.

Îmi telefonează Ileana și Stanca. De asemenea Horică, de la Paris. Îmi vorbește și Niuța, care se pregătește pentru o carieră academică la Universitate.

Miercuri, 26 Decembrie 1990

O găsesc pe Elisabeth în magazinul MIGRO. Era cu o altă doamnă, englezoaică, Mary?! Mary ne informează că a auzit la BBC știrea încercării Regelui Mihai de a merge în România.

Întors acasă, la Chalet Lani, telefonez Regelui. Îmi răspunde o voce bărbătească. Îi cer să vorbesc cu Regele sau cu Regina. Vine Principesa Sofia la telefon. Au sosit ieri seară cu un avion particular, la Otopeni. Pe la orele 6.00 p.m. Au fost reținuți vreo 20 de minute. Pe urmă au plecat spre Curtea de Argeș, pentru ca Regele "să viziteze mormintele bunicilor lui". La capătul autostrăzii, deci la apus de Pitești, au găsit drumul barat. Nenumărate vehicule. După o argumentare și discuție cam absurdă, au fost readuși la Otopeni. "O problemă cu viza de

intrare", li s-a spus.

A fost un adevărat convoi. Au încercat să plece de la Otopeni cu avionul privat cu care au venit. A fost imposibil. Li s-a pus în vedere că trebuie să plece, cu toții, cu un avion militar românesc.

N-au avut încotro. S-au supus pentru că „pericolul era real să se ajungă la o busculadă", mi-a spus Sofia. Transmite-le admirația mea. Să-mi telefoneze, când le convine, i-am spus. Rămân aici, la Zermatt, până după Anul Nou.

Ted Shackley îmi telefonează. E ora 7.50 dimineața în Washington. Vrea să știe dacă pot privatiza o rafinărie de petrol ca să aducem țiței din Oman. „Sigur că da", i-am spus, „dar sunt deja și alții care vor să se bage în această afacere". M-am referit la Gicu Pop, fără ca să-l identific pe nume.

A fost o greșeală din partea Regelui să meargă acum la București. *The timing was wrong.* (Nu era momentul potrivit.) E important ca bunii români să aibă curajul să se întoarcă în țară. De aceea cred că răsunetul acestei încercări va fi favorabil. Ce au făcut prietenii tăi, cu care am luat micul dejun la Ritz, când ne-am întors din Muscat? N-am primit nici un semn de la ei. Și nici Regele n-a mai avut vreo știre. E important ca ceea ce se obține în numele Regelui să fie distribuit prin mine, sau cu indicațiile mele. Altfel, marea majoritate din fonduri vor fi furate. E trist, dar e adevărat. M-a ascultat.

Max Bănuș mi-a luat un interviu pentru Europa Liberă. Vroia reacția mea la scoaterea din țară a Regelui Mihai. Am condamnat „acest abuz de putere". Stroescu a intrat pe fir. A transmis deja cuvântarea mea în Parlament vinerea trecută. Vrea acum să facem un interviu mai amplu asupra perspectivelor pentru viitor. Îmi va telefona.

Teodor Cazaban (Dorel) îmi telefonează de la Paris. Vrea să scrie despre mine în *România Liberă* din București. „Radu Câmpeanu a cedat. Intransigența e la tine. Așa te vede lumea de aici".

Doru Novacovici telefonează. Vrea neapărat să facă Congresul UMRL la Paris. I-am spus că asta e decizia ce am luat. Acum aștept răspunsurile la scrisoarea mea adresată tuturor membrilor Comitetului Coordonator.

Ted Shackley îmi telefonează din Washington. Va aranja ca cineva să vină să mă vadă la București și altcineva aic, la Zermatt, poimâine. Ei vor să cumpere o societate, o rafinărie de petrol. Să importe, apoi, țiței din Oman și să reexporte produse rafinate. E exact ce trebuie făcut.

Joi, 27 Decembrie 1990

E Sf. Ștefan. Când eram copil, toată Turda venea să-l felicite pe tata. Și eu eram cel care se îngrijea de băuturi: vin, bere, țuică etc...

Sunt foarte deprimat. Primesc faxul de la Nick Minden. Pregătesc paginile 5 și 7 din cererea unui împrumut. Le expediez în patru exemplare semnate lui Al Barton, în New Jersey. Așa cum ne-am înțeles. O fac prin serviciul elvețian EMS, nu prin DHL. Sper că va sosi la timp. Răspunsul, mi se afirmă, trebuie să sosească cel mai târziu pe ziua de 28 decembrie, adică mâine.

Fac un interviu mai lung despre anul care a trecut și ce planuri am pentru viitor, cu N. Stroescu, pentru Europa Liberă. Eu nu sunt mulțumit, dar Stroescu pare încântat. Discuția, sau mai bine zis, conversația, a fost prea dezlânată, pentru gustul meu. Am vorbit de toate. De întoarcerea mea în țară, despre campania de dezinformare împotriva mea, despre frauda electorală. Apoi, ce aș fi făcut eu dacă aș fi fost ales președinte. Am menționat și situația gravă a economiei țării și cele două somații să demisioneze, ce am adresat Guvernului. În fine, am menționat ziarul **de știri**, nu de comentarii, ce încerc să scot și de celelalte eforturi ce depun ca să creez ceva, în mod concret, în țară. Nu în beneficiul meu, ci al populației întregi. În mintea mea era tocmai încercarea de a obține fonduri importante pentru „proiectul de comunicații" pe care încerc să-l perfectez cu Minden.

Cina la Nick și Tania. Foarte multă lume. N-am stat mult. M-am întors singur acasă.

Am căutat, astăzi, să iau fie avionul TAROM de duminică 30 decembrie, fie Swissair-ul de luni 31. Imposibil. TAROM-ul e suspendat până pe data de 19 ianuarie anul viitor și Swissair-ul a anulat zborul de luni, pentru că e ajunul Anului Nou, Sf. Silvestru. Scriu lui Dan Marțian. Îi explic situația și-i cer să prezinte scuzele mele Camerei Deputaților. Trimit scrisoarea „recomandat".

Vineri, 28 Decembrie 1990

Vorbim cu Pușa Dan. Probleme la București. Apoi cu Gigi. Numai cinci camionete au apărut. Celelalte sunt prin țară cu afacerile lui Codruț Popa. Păcat că omul ăsta e necinstit. Nu văd cum l-am putea îndrepta.

TAROM-ul mi-a cerut ca eu să-i reprezint în negocierile lor cu Guvernul, îmi spune Gigi. Să le răspundă că vom sta de vorbă la

întoarcerea mea. Îi cer să dea o cheie a casei Pușei, care mi se plânge că nu se simte binevenită în casa din Strada Armindenului.

Declarațiile mele în legătură cu sosirea și expulzarea Regelui din țară au fost bine primite. Purtătorul de cuvânt al Guvernului, Baltazar, a făcut niște declarații foarte violente: „Această familie care a exploatat țara și a avut numai dispreț pentru români etc...".

Frumoase scrisori de la Mircea Sabău și Liliana Ilica. Îmi vorbesc de admirația lor pentru dovada deplină de patrotism ce dau ce dau. Acum nimeni nu mai poate zice ceva împotriva mea. E clar că m-am întors în țară, făcând imense sacrificii, pentru a-mi servi neamul. Pentru a aduce democrația în țara noastră. Le sunt, cu adevărat, recunoscător în sufletul meu. Aveam nevoie de așa ceva. Am fost atât de deprimat ieri!

Îmi cumpăr un nou costum de schi. Mai mult simbolic. E un fel de implicită declarație că n-am îmbătrânit, că mai pot să schiez, că nu mă dau bătut, în ciuda faptului că n-o duc prea bine cu inima. Aritmia e acum permanentă.

Sâmbătă, 29 Decembrie 1990

Întâi a venit Ion Mohan. Doar să stea de vorbă „cu un om important". L-am îmbrățișat, cum îmi e obiceiul. N-a trecut mult că a sosit și Mike Corrie. El e petrolist. A lucrat ani de zile la Shell și acum face parte dintr-o organizație condusă de „faimosul" Deuss, îmi spune. Acesta cumpără și vinde petrol pe piața mondială. Pe cont propriu. Deci nu e doar „oil-broker", cum e organizația Albion, la care aparținuse Nicolae. Corrie e libanez. Vorbește englezește cu un accent mai pronunțat decât al meu, îmi spune Elisabeth. Dar vorbește perfect ambele limbi: engleza și franceza. Grupul lor ar vrea să intre într-o societate mixtă cu o rafinărie de petrol din România. Ei vor aduce țițeiul, probabil chiar din Oman, și utilajul necesar ca să modernizeze rafinăria. Corrie a venit să mă vadă la sugestia lui Ted Shackley, pe care l-a cunoscut în Vietnam, când Ted era în CIA.

Înregistrez mesajul meu de Anul Nou pentru Europa Liberă.

Seara, cină la soții Richardson cu Ann Biner-Putnam. Vorbim aproape exclusiv despre România. M-am ales cu o idee bună. Să stimulăm venirea în România a românilor americani. Un fel de *peace corps*. Să fie finanțată de vreo agenție americană. Să vină tinerii cu contract, pe un an, doi. Ei să stimuleze, prin prezența lor, o dorință în

România de a aduce democrația și la noi în țară. Prin exemplu viu. Poate John Richardson m-ar putea ajuta în această problemă.

Duminică, 30 Decembrie 1990

Doina Bâscă îmi confirmă că *Dreptatea* a publicat, pe pagina I, cuvântarea mea în care am cerut demisia Guvernului (la 21 decembrie 1990). Ieri a fost mare adunare a conducerii PNȚcd. Klaps a spus-o tare și răspicat. Eu trebuie să fiu ales președinte. Asta nu e bine, a fost reacția mea. „Marea majoritate vor să vă retrageți din Parlament. Doar Țepelea e pe față pentru rămânerea noastră". Și eu sunt convins că e mai bine așa. Ce efect ar fi avut cuvântarea mea din 21 decembrie, dacă aș fi rostit-o undeva, într-un colț de stradă? Așa, în fața Președintelui Iliescu, a întregului Guvern și a celor două Camere, are alt ecou. Atât în țară, cât și în străinătate.

De la Biroul de Presă al MS Regelui mi-a venit, astăzi, deși e duminică, un comunicat asupra voiajului său în România. Are trei pagini. E plin de amănunte. În total, au stat în România 11 ore și 40 de minute. Regele și suita lui au fost tratați abominabil. Aș vrea să știu cine a luat hotărârea. Iliescu sau Roman? Aș înclina să cred că mai degrabă a fost ultimul.

Saddam Hussein vorbește de un război sfânt, sub drapelul verde al Profetului!?

L-am citat pe Soljenițîn despre „Comment réaménager notre Russie?". Cele trei Rusii să rămână împreună. Celelalte 12 republici să stea în Uniune numai dacă vor. Instituțiile Occidentale nu se potrivesc poporului rus. Să-și dezvolte ei sistemul lor de guvernământ, bazat pe „Zemstve", adică organizații locale. „Zemstvele" să numească Consiliul Naționalităților, iar guvernul să fie de experți. Un sistem curios, autoritar, „bazat pe moralitate".

Îl citează pe Klucevski: „Bastionul politic nu e solid dacă nu se reazemă pe forța morală".

Nixon e mult mai interesat. Îi citesc cartea *În arenă*. Tot în franțuzește, pentru că așa mi-a fost dată cadou de Crăciun. Vorbește de momentele cele mai elevate și cele mai dăunătoare lui prin care a trecut. Vizita lui în China, în 1972, și Watergate sunt analizate. Apoi discută situația mondială în lumina discuțiilor ce a avut cu liderii lumii, după ce a încetat să fie Președinte.

Interesant cum vede rolul japoniei în lumea în care trăim.

Luni, 31 decembrie 1990

Vorbesc cu Chuck Percy. Încântați să mă audă. Și mai încântați că voi merge la Washington, ca să iau parte la „National Prayer Breakfast" cu Președintele George Bush. Mă invită să stau la ei. Casa lui Gail e subînchiriată până în ziua de Februarie.

Prima dată că facem Revelionul numai noi doi: Elisabeth și cu mine. Focuri de artificii ca de obicei. Clopotele bisericii. Ningea. Minunată atmosferă. Plafonu norilor de parcă l-ai putea atinge cu mâna. Miliarde de stele și steluțe strălucitoare, în toate culorile, produse de focurile de artificii.

Am aprins pomul de Crăciun. E numai verde, alb și argintiu, ca de obicei. Am băut tradiționala sticlă de șampanie și m-am minunat la transformările ce au survenit în ultimul an. „Nu voia mea, ci voia Ta să fie, Doamne!" Știu că mă așteaptă grele încercări. Sunt gata să fiu sacrificat. Dar, mă întreb, sunt oare gata și capabil să aduc soluți țării mele? Sacrificiul e nobil, dar e neeficace. Ceea ce ne trebuie nouă, acum, sunt rezultatele. Trebuie să ieșim din situația gravă econoică în care ne găsim.

Nicolae îmi vorbește de scrisoarea ce am primit de la Sir Geoffrey Finsberg. Vrea să aibă opinia mea asupra ajutorului economic ce trebuie dat României, din partea Comisiei Europene. „Nu trebuie dat", e reacția mea. Simplu și clar. De altfel, chiar Geoffrey indică în scrisoarea lui că felul în care Regele a fost expulzat la Crăciun îi descalifică pe guvernanți.

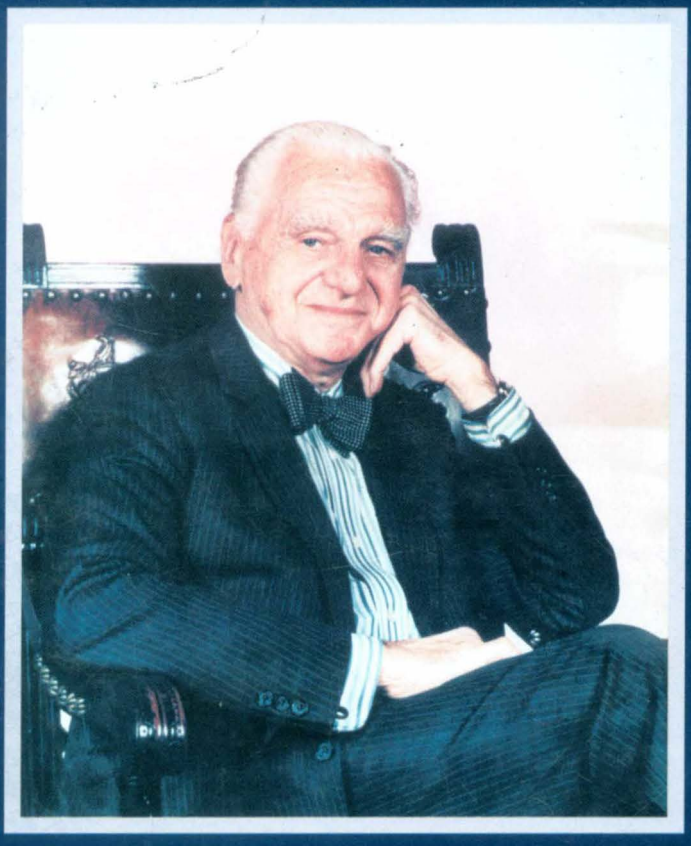

EDITURA UNIVERS

ISBN 973-34-0706-2